דברי הכנסת

<u>הישיבה המאתיים-ושישים-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה</u>

יום רביעי, כ"ח בחשוון התשנ"ה (2 בנובמבר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 09:01

תוכן העניינים

שאילתות בעל-פה
הקמת קזינו בצפון ים-המלח
טיסת סביר במטוס "קונקורד"
דלפקי ביקורת הדרכונים בנמל התעופה בן-גוריון
טיפול בתלונות – חוק ההונאה בכשרות
שאילתות ותשובות
מכירת בשר לא-כשר
משכורות עובדי המועצה הדתית לכיש
הקמת קו ביוב בבית-העלמין בצפת
משכורות עובדי המועצה הדתית לכיש
שיפוץ בית-כנסת בעכו
העברת שמות נפטרים לקבלני מצבות
הסדרת נישואין של יוצאי אתיופיה
מכירת שטח בית-קברות ביפו
בית-כנסת ביישוב אורנית
קבורת חלקי גופות
הבטחת הכנסה לאברכים
חילול קברים בבית-העלמין באילת
ידיעה על פגיעה במסגד
תמיכה בגיליון "שיחת השבוע" של צעירי חב"ד
קריטריונים לתמיכת המשרד לענייני דתות במוסדות
גביית אגרות על-ידי חברות-קדישא
בית-הקברות של העדה המוסלמית ביפו
בית-העלמין העתיק בצפת
בתי-הדין הרבניים באזור ראשון-לציון
התחייבות אש"ף לביטול סעיפים באמנה הפלשתינית
אזכור עיתונים חרדיים בפרסום של לשכת העיתונות הממשלתית
תנאי המעצר בבית-המעצר אבו-כביר
חופשות לאסירים פליליים מרצועת-עזה
תנאי שירות של כוח משטרה בירושלים
דוח משטרתי לצופר צפירת הזדהות עם מפגינים
פיקוח משטרתי על המעבר לתחום האוטונומיה ביריחו וממנו
מכשיר פלאפון בשימוש אסיר
הצעות לסדר-היום
הוועידה הכלכלית בקזבלנקה

הודעת היושבת-ראש על החלטת ועדת הכספים לחדש את דיוניה בהצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד–1994

הצעות לסדר-היום

ההתנקשות בחייו של קצין הביטחון בכלא-ניצן

הצעה לסדר-היום ביטול ביקורו של נשיא ארצות-הברית בהר-הבית וריבונות ישראל במזרח-ירושלים

הצעה לסדר-היום התערבות שר המשטרה בחקירה נגד חבר הכנסת מאיר שטרית

הודעת יושב-ראש הכנסת על סדרי העבודה בכנסת

שאילתות בעל-פה

פעילות הממנת טרור במפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה

שיבושים במערכת הכריזה בקריית-שמונה

שאילתות ותשובות

קבר-יוסף בשכם

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – חיסיון לכושר רפואי לשירות ביטחון), התשנ"ד–1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעות לסדר-היום

הודעת ראש הממשלה רבין בנושא הסכמי אוסלו

הצעות לסדר-היום

אירועי דרום-לבנון

הודעת יושב-ראש הכנסת על החלטת ועדת הכספים לחדש את דיוניה בהצעת חוק קרנות הפנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994

הצעה לסדר-היום

פתיחת מערת-המכפלה וההסדרים בה

הצעה לסדר-היום

כביש עוקף-יריחו

הצעות לסדר-היום

הסגר ומחסומי צה"ל לאורך קו התפר

הצעה לסדר-היום

מעמד הזמר המזרחי בממסד התרבותי במדינת ישראל

הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון – הצבעת שוטרים בבתי-מעצר), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (הצבעה על כלי שיט), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

הצעת חוק פיצויים למפוני שוק הכרמל, התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ד' מנע)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תיקון – סכומים המגיעים לסיעת אם),

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (פסולים לכהונה), התשנ"ד–1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק פקודת בריאות העם (תיקון – הפצת מידע בדבר סיכונים סביבתיים),
התשנ"ד–1994
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעה לסדר-היום
המשבר בחקלאות
הצעות לסדר-היום
שביתת הסגל הזוטר באוניברסיטאות
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בשל הוצאות החזקת משק בית),
התשנ"ג–1993
(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)
הצעת חוק משרדי ממשלה (הקמת פעוטונים), התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין)
הצעת חוק מתן תגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ד–1994
(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)
הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה–1994; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1994
(קריאה ראשונה)
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 12), התשנ"ה–1994
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

שאילתות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת ביום רביעי – אני לא מבטיח שהיא תסתיים ביום רביעי – כ"ח בחשוון התשנ"ה, 2 בנובמבר 1994.

אם אני לא טועה, זה יום הצהרת בלפור, נכון? מה יש לנו עוד ב-2 בנובמבר?

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

את זה מכניסים לפרוטוקול של הכנסת. ובכן, 2 בנובמבר 1917, הצהרת בלפור. יהיו לנו פה היום גם הצהרות בלפור, גם הצהרת שחל, גם הצהרת ברעם, כל ההצהרות.

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים בסדר-היום.

שר התיירות ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 365, מאת חבר הכנסת אברהם ורדיגר, בנושא: הקמת קזינו בצפון ים-המלח. בבקשה, אדוני.

הקמת קזינו בצפון ים-המלח

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אדוני יושב-ראש הכנסת, אדוני שר התיירות, פורסם כי בצפון ים-המלח, באזור קומראן, יוקם קזינו כחלק מהתוכנית לפיתוח צפון ים-המלח, בעקבות הסכם השלום עם ירדן.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – לנוכח הניסיון בעולם ומחקרים על הפגיעה המוסרית וההשלכות החברתיות והחינוכיות של הקמת קזינו, ולנוכח התנגדות חלקים בציבור להקמת קזינו ולכל הנלווה אליו, האם תבוטל התוכנית?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני שר התיירות, תשובתך.

שר התיירות ע' ברעם:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בעצם הייתי יכול לענות תשובה לקונית על השאלה ולומר, שהיות שההנחה הראשונה אינה נכונה, ואין תוכנית לפתיחת קזינו באזור קומראן, אין גם מקום לשאלה השנייה – האם תבוטל התוכנית – ובכך להשיב על השאלה. אבל אני לא אנהג כך.

ראשית, אין תוכנית שאני שמעתי עליה והובאה לידיעתי על הקמת קזינו באזור קומראן. שנית, הממשלה לא יזמה בינתיים שום הצעת חוק משלה בנושא הקמת קזינו, אבל היא נדרשת לקבוע עמדה לאור הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת אבי יחזקאל, שבוששה להגיע למליאה אבל כנראה בוא תבוא.

לכן, יהיה מקום בכנסת לניתוח מעמיק של העניין. יש נימוקים שאתה אמרת ויש גם נימוקים אחרים. אבל, הבה לא נשכח גם שישראל היא ארץ תיירות שנאבקת עכשיו על שוק תיירות בין-לאומי, גם תיירות נופש, גם תיירות היסטוריה וארכיאולוגיה. במצב כזה אנחנו רואים עכשיו תמונה כלהלן: בטאבה יש קזינו, בעקבה עשוי לקום קזינו, ואינני בטוח שכאשר נושא התיירות יעבור לידי הפלשתינים ב- early empowerment, הם לא יקימו גם קזינו בבית-לחם. אני סתם אומר את זה לצורך ההפלגה.

אנחנו נצטרך לראות אז אם מדינת ישראל משלימה עם העובדה שאזרחי ישראל יוצאים לטורקיה ולארצות אחרות ומוציאים מאות מיליוני דולרים.

בזה אני עוד לא פוסק את פסוקי הקבוע בעניין, אבל אני רוצה לומר שיש לישראל כארץ תיירות סיבות ממדרגה ראשונה לשקול את נושא הקמת הקזינו.

ושוב לשאלתך, לא עומד לקום קזינו בקומראן, ולכן גם אין מקום לבטל תוכנית שאיננה קיימת.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אברהם ורדיגר, ואחריו, לפי תור ההצבעה – חברי הכנסת יצחק לוי ורחבעם זאבי, כל אחד במסגרת של דקה אחת. תודה.

<u>אברהם ורדיגר (יהדות התורה):</u>

אדוני השר, אמרת שקזינו זה דבר מאוד חשוב לתיירות. אם כן, אפשר להחליט ש-50 בתי-הקזינו הפועלים בגלוי בגוש-דן הם אטרקציה תיירותית. אולי לכן המשטרה גם לא מתכוונת לפעול נגדם, והם פועלים ללא פיקוח כמעט. כלומר, אנחנו מוכנים בגלל התיירות וההכנסות מהתיירות או באמעות התיירות לפתוח את הברזים ולאשר פעילות גלויה של בתי-קזינו.

יושב כאן שר המשטרה. בזמנה השיבה המשטרה על שאלה על בתי-הקזינו הקיימים בתל-אביב ובגוש-דן, אבל אם זה המצב, אולי ניתן דרור לכולם. אני חושב, שמבחינה מוסרית, וזה העיקר, קזינו הוא אסון למדינת ישראל. אני מקווה שגם שר התיירות וגם שר המשטרה ייקחו זאת לתשומת לבם.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אדוני שר התיירות, מה שחבר הכנסת ורדיגר רוצה הרי זה "טוריזם בלי אוונטוריזם".

עכשיו חבר הכנסת יצחק לוי, דקה. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי, דקה. חבר הכנסת רענן כהן הצביע לגמרי יחד עם חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואני ארשום אותו לשאילתא בעל-פה השנייה.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, מדבריך נובע שעדיין לא הוגשה הבקשה. שאלתי, האם יש יוזמות משותפות לפיתוח תיירות באותו אזור יחד עם ירדן?

כמו חבר הכנסת ורדיגר, אני מודאג שמה שידריך בעיקר את הממשלה הוא ההכנסות הכספיות והרווח הגדול שהמדינה יכולה לעשות מפיתוח תיירותי באותו אזור. אני חושב שהממשלה צריכה גם לקבוע לעצמה קווים אדומים ולהגיד: בסדר, תיירות, אבל מה בתיירות, מה נפתח ומה לא נפתח.

לכן, אדוני השר, אני חוזר על השאלה: האם יש כבר יוזמות של פיתוח התיירות באזור ים-המלח, כאשר אני מתייחס בעיקר לעסקות משותפות עם ירדן. תודה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

מסירת צפון ים-המלח לידי הרשות הפלשתינית היא פרצה ביטחונית שתביא עלינו עוד פיגועים רבים. אני אומר את זה באחריות, ולא בקנטרנות, ולא מפני שאני באופוזיציה. אני אומר את זה מפני שאני מכיר את הגזרה. ה"קטיושות" שנפלו עלינו בירושלים באו עלינו דרך ים-המלח.

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

_ _ _

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

אתה ביקשת לשאול אחר כך אז תשאל אחר כך.

לא לעולם יהיה בירדן מלך או שליט שירצה ויוכל למנוע החדרה דרך ים-המלח. מסירת מאחז לידי אש"ף בחוף ים-המלח פירושה פגיעות בירושלים ובמקומות אחרים.

אני קורא לממשלה לבטל לאלתר את הוויתור הזה שנעשה לאש"ף.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. אדוני שר התיירות, בבקשה.

<u>שר התיירות ע' ברעם:</u>

אני רוצה לומר לחבר הכנסת ורדיגר, שבתי-הקזינו הבלתי-חוקיים בתל-אביב הם לא אטרקציה לתיירות, כי התיירים לא יודעים על קיומם.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

יש גם בבני-ברק.

<u>שר התיירות ע' ברעם:</u>

מה שיש בבני-ברק אני לא יודע.

ולכן, אני נגד בתי-קזינו בלתי חוקיים. זה דבר שצריך לשקול אותו. את זה לא משרד התיירות צריך לשקול.

עם זה, אשר לעמדה הכוללנית שאתה מייצג לגבי קזינו, אני רוצה לומר לך, שלפי בדיקות שעשינו זה לא משקף את העמדה של רוב אזרחי ישראל. אזרחי ישראל רוצים קזינו, אבל שיהיה מוגבל ושיהיה בתנאים סביבתיים אפשריים. אני יכול להגיד לך, שבדוביל או בווינה יש בתי-קזינו שגם שומרים על רמת פשיעה נמוכה, משום שיש אמצעים שמסכלים את העניין. לא כל מקום הוא לאס-וגאס או אטלנטיק-סיטי. אבל אני לא מציע להחליט עכשיו לגבי קזינו.

במה שנוגע לאזור ים-המלח, לפי הצהרת העקרונות עם הפלשתינים, יקום שם אזור תיירות משותף לישראל, לרשות הפלשתינית ואולי גם לירדן. עדיין לא נשקל מה יהיה התוואי של הרשות הזאת, אבל כנראה יקום אזור מלונאות משותף. בכל מקרה, אני מקווה שלשנים רבות תהיה לישראל אחיזה ברורה באזור הזה.

השאלה של חבר הכנסת זאבי היא לא שאלה אלי כשר התיירות, אבל אני אומר שבדרך להסדר קבע עם הפלשתינים אני כמעט בטוח שאנחנו גם ניתן תשובה לענייני הביטחון. הקמת אזור משותף בים-המלח, שם תהיה גם מלונאות ישראלית, לדעתי זה גם צעד נכון מנקודת ראות ביטחונית.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מודה מאוד לשר התיירות.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת זאבי, יש לך היום שתי יממות רצופות.

עכשיו ישיב בטובו סגן שר החוץ על שאילתא של חבר הכנסת יהושע מצא, מס' 369. הנושא: טיסת סביר במטוס "קונקורד". חבר הכנסת מצא, בבקשה.

טיסת סביר במטוס "קונקורד"

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן שר החוץ, "סביר שב לארץ במטוס 'קונקורד' בעלות 8,628 שקל". סדר גודל של – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, זה אחר כך, בשאלה נוספת.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה צודק.

כותרת זו פורסמה ב"הארץ". דחיפות הטיסה מוסברת בפיגוע בתל-אביב.

רצוני לשאול:

מה היתה הדחיפות ומה היתה הסיבה לטיסה יקרה ב"קונקורד"?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני סגן שר החוץ, תשובתך.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מנכ"ל משרד החוץ אורי סביר יצא ב-17 באוקטובר לארצות-הברית, לשיחות ועדת ההיגוי של ועידת קזבלנקה. כמו-כן קיים שורת פגישות בנושא הקמת בנק אזורי לפיתוח המזרח התיכון ובנושאים נוספים הנוגעים לתהליך השלום.

עם היוודע דבר הפיגוע הקשה בלב תל-אביב ב-19 באוקטובר, ביקשה לשכת שר החוץ מהמנכ"ל סביר לקטוע את שיחותיו ולשוב לארץ בהקדם האפשרי.

שגרירות ישראל בוושינגטון בדקה את נתיב הטיסה הקצר והמהיר ביותר מוושינגטון לתל-אביב. הבדיקה העלתה, כי טיסה ב"קונקורד" מניו-יורק לפאריס והמשך בטיסה רגילה מפאריס לתל-אביב הם האפשרות האופטימלית.

המחיר ששולם בפועל עבור שתי הטיסות, ניו-יורק–פאריס ופאריס–תל-אביב, היה 2,300 דולר. מחיר טיסה רגילה במחלקת עסקים, שהוא ראוי לה על-פי התקשי"ר, בנתיב זה הוא 2,015 דולר. הפער בן 285 הדולר היה, לדעתנו, סביר בנסיבות אלה.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

ומה היתה תרומתו של סביר – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זו שאלה אחרת, חבר הכנסת זאבי.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

מה הוא תרם – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת זאבי, באמת, לא בזמן שאילתות. אתה כבר מאומן מאוד.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זה אחר כך.

שאלה נוספת לחבר הכנסת יהושע מצא, ואחר כך – לחבר הכנסת רענן כהן ולחבר הכנסת דוד מגן, במסגרת דקה.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

אדוני סגן השר, איזו ציניות. אני מבין שסביר גויס לכוחות הביטחון. הוא היה צריך לחזור ולעזור לשר שחל ולשר הביטחון.

השאלה שלי היא, האם איבדתם את הרגישות החברתית, אדוני סגן השר? השאילתא שלי במקורה היתה: באותו יום שבו היתה טיסת ה"קונקורד", באותו יום העיירה שלומי שרפה צמיגים ושבתה. עובדת סוציאלית שמטפלת שם במניעת סמים, אין לשלם לה אותו פער של 200 דולר, שאצלך הם כלאחר-יד? אני שואל, האם הרגישות החברתית שלכם אבדה עד כדי כך באופוריה של החנגות של קזבלנקה ובאופוריה של החנגות של אותן אוטוסטרדות שאתם מתיימרים להקים במזרח התיכון? באר-שבע שובתת, קריית-מלאכי לא מסוגלת לקלוט עלייה, ערי פיתוח סובלות. הן הגיעו לפת לחם, ואתה אומר לי: סביר הוזעק בשל הפיגוע בתל-אביב. זאת ציניות נוראית.

אני מציע לך, אדוני סגן שר החוץ, יותר רגישות. זו לא רגישות, זאת לא תשובה לערי פיתוח. יחד עם האופוריה שלכם, החנגות והקייטנה שקיימתם בקזבלנקה, עם הממשלה הגולה שהוצאתם לשם, אתם צריכים גם לראות ולשמוע את זעקתן-אנקתן של ערי הפיתוח, של עמך ישראל. מפלגה סוציאליסטית שמתיימרת לדבר על חברה לא יכולה להיות בזבזנית כזאת כאשר ערי פיתוח ועמך ישראל רעבים ללחם.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. חבר הכנסת רענן כהן – דקה, וחבר הכנסת דוד מגן – דקה. חזרנו לצמד הקבוע.

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

אני מודה ליושב-ראש.

אדוני סגן שר החוץ, חברי הכנסת, חברי חבר הכנסת יהושע מצא, היסטורית צריך גם לעשות צדק עם המציאות. לפני שנים חבר הכנסת שטרית, ששימש אז בסוכנות היהודית, נסע ב"קונקורד", וזה עלה הרבה יותר.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

_ _ _

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

סליחה, לא הפרעתי לך.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

זה סדר עדיפויות? ריבונו של עולם, זה סדר עדיפויות חדש?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תן לו לדבר.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

לתרץ בזבזנות?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת מצא, אתה התבטאת בהרחבה.

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

אני רוצה צדק מבחינת הנתונים, העובדות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תן לו. אתה אמרת את שלך והוא יאמר את שלו.

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

אני אגיד אחר כך משהו על בזבזנות.

יהושע מצא (הליכוד):

שידבר גם על סדר העדיפויות.

היו"ר ש' וייס:

הוא לא יספיק. יש לו חצי דקה.

בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

ואני רוצה לשאול, האם הטיסה של מאיר שטרית מהליכוד היא יותר ישרה או יותר נכונה מאשר הטיסה של אורי סביר?

יהושע מצא (הליכוד):

מתי? באיזו שנה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, נא לסיים.

רענן כהן (העבודה):

אני לא הספקתי.

היו"ר ש' וייס:

אבל לך יש דקה.

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

אבל הוא לא נותן לי לסיים משפט.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

ולפעמים אתה לא נותן לאחרים. אז תסיים וזהו.

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

זה נכון.

אני רוצה לומר: עקרונית אנו צריכים להפסיק את הטיסות ב"קונקורד". זה לא יפה, זה לא נאות, זה לא מכובד. אבל להפוך את זה לשערורייה הגדולה שאתה מנסה לעשות, נדמה לי שההגזמה שלך היא מעל ומעבר למה שצריך לעשות כאן.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בבקשה, חבר הכנסת מגן.

חברים יקרים, אלה שאילתות בעל-פה. את קריאות הביניים תשמרו להמשך.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

בזבזנות וקרנבל.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני סגן השר, התכוונתי לשאול אותך על-אודות עניין אחר: דוחות החנייה של נציגינו בוושינגטון, אבל נוכח התשובה שלך ואכזבתי ממנה אני מבקש להביע לפניך רעיון. חשבתי כי תבוא ותאמר שמנכ"ל משרדך טעה, גילה אטימות, חוסר רגישות ציבורית בכל מה שקשור לחיסכון, לשמירה על מינהל תקין, לאווירה של שמירת דברים בפרופורציה, ואתם תעבדו את הלקחים ודברים כאלה לא יקרו בעתיד. להערה הזו אני מבקש לצרף סימן שאלה ולבקש ממך להצהיר שדברים כאלה לא יישנו.

והערה אחרונה לידידי, הקולגה רענן כהן. מה שאמרת כלפי חבר כנסת אחר, מאיר שטרית, הוא מעשה שלא ייעשה. לא הסוכנות כאן מבוקרת, חבר הכנסת שטרית לא נמצא כאן, ואין להשוות בין הדברים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. ידידי סגן שר החוץ, תשובתך.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מוכרח להודות, שיש כאן דבר אחד שאני לא מבין. אילו היה באמת הפרש משמעותי בין מחיר הטיסה הזאת ובין מחירה של טיסה אחרת, שבה בין כך ובין כך הוא היה חוזר, הייתי יכול להבין את כל הדברים: ערי הפיתוח, האטימות החברתית, החגיגות, הבזבוז.

יהושע מצא (הליכוד):

התדמית, התדמית של הממשלה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

התדמית, הכול הייתי יכול להבין.

רענן כהן (העבודה):

– – –

סגן שר החוץ י' ביילין:

אם אני אומר לכם – ואתם לא חולקים על דעתי ואתם לא יכולים להוכיח שיש כאן אי-דיוק כלשהו – שהפער היה 285 דולר, ואני מניח שזה עוד יותר זול מההישארות שלו באיזה בית-מלון, על מה כל הסיפור הזה? אתם מנצלים, או אתה, חבר הכנסת מצא, מנצל את הסיפור של בעיות העוני, שהן קיימות וצריכים לטפל בהן, ואת עיירות הפיתוח לגבי נושא כזה? מה הוא, איזה אדם שאין לו קשר לנושא הזה?

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

סגן שר החוץ י' ביילין:

אורי סביר הוא חבר – – –

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, אתה חייב לאפשר לו לענות.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני רוצה לומר לך, שאני לא מוכן לקבל את המשחק הזה של מראית-עין. אילו זה היה בחינם הייתי אומר לו: תיסע כל יום. עצם הטיסה ב"קונקורד" יש בה איזשהו מסאז' במזרח? הוא נוסע, טס יותר מהר, הוא נוסע לעבודה, לא לבילויים, ואם זה לא עולה לו יותר כסף – שייסע ב"קונקורד". לא רק שאני לא מתחרט על זה ולא מתנצל על זה, לא בשמו ולא בשם איש אחר, אני בעד זה שייסעו ב"קונקורד" כמה שיותר אם זה עולה פחות. אם זה עולה יותר, כמובן זה בזבוז, זאת הוצאה ציבורית, וכו'.

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

סגן שר החוץ י' ביילין:

אז אני אומר: מראית-העין והציניות, חבר הכנסת מצא, היא כולה שלך, היא כולה שלך. אני לא מוכן לקבל דבר כזה של הצגת הטיסה כשלעצמה כאיזו טעות.

אני רוצה לומר מלה אחת לגבי אורי סביר עצמו. אורי סביר חבר בוועדת הקישור הפלשתינית, בוועדות של משא-ומתן עם הפלשתינים. קרה דבר נורא, וכל מי שהיה קשור בזה היה צריך לטפל בזה כאן. במקום להגיד: עשיתם דבר נכון שהבאתם אותו מארצות-הברית לדיונים כאן, בנושאים האלה, בדרך המהירה ביותר והזולה ביותר, אתם הופכים את זה לאיזה דבר של בזבוזים מיותרים.

אני שלם לחלוטין עם ההחלטה, אני מאוד מקווה שלא נזדקק להחלטות מהסוג הזה בעתיד, אבל אני רוצה לומר, שבכל מצב שבו ניתן יהיה להגיע במחיר זול יותר, או דומה, אבל מהר יותר, ליעדים מדיניים, אני חושב שהתפקיד שלנו הוא לעשות את זה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שר המשטרה ישיב – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, זה נושא לשאילתא נפרדת.

שר המשטרה ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 357, של חבר הכנסת יגאל ביבי, בנושא: דלפקי ביקורת הדרכונים בנמל התעופה בן-גוריון.

רחבעם זאבי (מולדת):

דלפקי, בסגול.

היו"ר ש' וייס:

דלפקי.

רחבעם זאבי (מולדת):

דלפק. אין דלפק.

היו"ר ש' וייס:

אני מקבל את ההערות שלך ברצון.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה המילון אומר; לא אני.

היו"ר ש' וייס:

בתחום הזה אתה אמין עלינו מאוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

_ _ _

היו"ר ש' וייס:

לא בכל התחומים אני מקבל את ההערות שלך. כבודו, בבקשה. חבר הכנסת ביבי, אתה צריך להציג את השאילתא, זה בעל-פה, זאת לא שאילתא רגילה. בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני רוצה לגמור את הוויכוח הלשוני.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, רבותי, בנושא דלפקי ביקורת הדרכונים בנמל התעופה בן-גוריון.

דלפקי ביקורת הדרכונים בנמל התעופה בן-גוריון

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד השר, כבוד היושב-ראש, תורים ארוכים של נוסעים עייפים לאחר טיסות משתרכים בימים האחרונים ליד דלפקי ביקורת הדרכונים בנמל-התעופה בן-גוריון.

נודע לי כי משטרת נמל התעופה בן-גוריון לא מאיישת די דלפקים, דבר הפוגע בתיירים הבאים לארץ ובישראלים החוזרים.

ברצוני לשאול:

מה ייעשה על מנת לשים קץ לתופעה זו?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני שר המשטרה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אם חבר הכנסת זאבי ימשיך להעיר לשרים ולחברי הכנסת, יוותרו על שאילתות ובלבד שלא להתגבר על מלים קשות.

דוד מגן (הליכוד):

בקיצור תגיד – – –

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת יגאל ביבי על השאילתא בעל-פה מס' 357. משטרת ישראל, באמצעות תחנת נמל תעופה בן-גוריון, פועלת בתחום ביקורת הגבולות ומקצה לכך 50 שוטרים, 43 חיילות חיב"ה – חיילות בשירות המשטרה – ותוספת עובדי קבלן אזרחי הממונים על-ידי רשות שדות התעופה ועל-פי הקצאתם.

מספר העוברים בשדה התעופה בן-גוריון עלה בשנתיים האחרונות בקצב של כ-20% בשנה. כדי לתגבר ולהתגבר על הלחץ בתקופות השיא, הקצתה רשות שדות התעופה מכסת שעות עבודה נוספות של בקרים בדלפקים – זה בסדר?

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

– – –

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

– – – כדי לקצר את שהיית הבאים והיוצאים.

רשות שדות התעופה הפסיקה את הקצאת השעות המיוחדות ב-1 באוקטובר 1994, ולכן החלו לחצים גדולים על דלפקי הביקורת ותלונות נוסעים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

סיבכתנו, חבר הכנסת זאבי.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

ההיפך; צריך להודות לו. אני חושב שזאת מלאכה טובה מאוד.

לאחרונה התקיימה ישיבה בנושא בוועדה לענייני ביקורת המדינה בכנסת, ובסיומה ביקש יושב-ראש הוועדה מנציגי רשות שדות התעופה להמשיך את התגבור המיוחד שלהם עד סוף שנת 1994.

מצדנו, מצד המשטרה, הצענו להמיר תקנים של שוטרים שעלותם גבוהה יותר בתקנים אזרחיים ולהעביר את הנושא לרשות שדות התעופה עם בקרה של קציני משטרה שיבקרו בביקורת כוללת.

לאור האמור לעיל אני מציע כי השאילתא תופנה למשרד התחבורה ולמשרד האוצר, שכן שאלות תקציב עומדות ביסוד הבעיה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה, ואחריו חבר הכנסת דוד מגן וחבר הכנסת עמנואל זיסמן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני שמח שהתיירות לישראל עולה. ברור ש-7,000 דולר לאזרחי מדינת ישראל אולי יגבירו גם את היציאות ואת הכניסות, אבל זאת דוגמה מאלפת של חוסר תיאום, אולי, למרות הרצון הטוב של שר המשטרה וההיגיון במה שהוא אמר, שהוא ממיר תקנים של שוטרים, שהם יקרים, בתקנים אחרים.

כאן אנחנו רואים דוגמה של, אולי, חוסר תיאום בין משרד התחבורה, משרד התיירות, אולי, רשות שדות התעופה והמשטרה. את האזרחים לא מעניין מי ייתן את התקנים ומי יעשה את העבודה. האזרח רוצה לדעת שהוא לא יחכה שם כמה שעות, וכל הטעם הטוב של הנסיעה יפוג.

נמל התעופה הוא חדר הקבלה הראשון, המפגש הראשון של התייר עם ארץ-ישראל. אם המפגש הראשוני הוא טראומטי, קשה, ביורוקרטי – אני מבין ואני מברך גם את הממשלה שהיא משתתפת ב-50% בנושא הביטחון של "אל על", מדינת ישראל היא מדינה בטוחה בנושא הזה, אבל עם כל זאת יש השוואה, ואם תיירים, ותיירות זה ענף חשוב, יבינו שבישראל קשה, ביורוקרטי, מתיש, זה לא ילך.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לדעתי אסור להפסיד מאות מיליוני דולרים שיכולים לבוא בגלל כמה עשרות תקנים שחסרים.

דבר אחרון – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, רגע – – –

<u>יגאל ביבי (מפד"ל):</u>

האם השר לא חושב – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

נא לסיים.

<u>יגאל ביבי (מפד"ל):</u>

– – שצריכה להיות ניידות? פעם צריכים 20 שוטרים, פעם צריכים 300 שוטרים. כאן צריך ליצור שיטה לפי העומסים ולפי הצפי – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זאת לא הצעה לסדר-היום אלא שאילתא, אדוני.

<u>יגאל ביבי (מפד"ל):</u>

– – ולא תקן קבוע ולא נייד.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה.

<u>יגאל ביבי (מפד"ל):</u>

כאן צריכה להיות ניידות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מגן – דקה, וחבר הכנסת עמנואל זיסמן – דקה. עד דקה.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא, שניכם עד דקה. עד דקה זאת דקה.

<u>דוד מגן (הליכוד):</u>

נוסף על הידוע על המתרחש בנמל התעופה בן-גוריון, על רקע עדות שהגיעה לידי על-אודות תיירים שנאלצו לחכות קרוב לשלוש שעות בשדה התעופה הבין-לאומי עובדה, אכן נערך דיון בוועדה לענייני ביקורת המדינה, וכפי שציין השר, מטעם הוועדה יצאה בקשה/דרישה להמשיך את ההסדר עד סוף 1994 כדי שבמהלך הדיונים על התקציב יימצא לכך פתרון. אבל הייתי מבקש מהשר לשקול אפשרות נוכח עלותו של השוטר בעניין הזה. מי אמר והיכן כתוב שדווקא המשטרה צריכה לעסוק בעבודה הזאת? מצאו לכם פתרון אחר בממשלה, הרבה יותר זול, כך שהשירות יהיה הרבה יותר יעיל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. חבר הכנסת זיסמן, בבקשה.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, מדוע רק במדינת ישראל – על כל פנים, ראיתי במדינות רבות בעולם – אין הפרדה בין אזרחי מדינת ישראל בשובם לארץ לבין אזרחים זרים? הדבר הזה גם כן גורם לסרבול, וראיתי את זה כמה פעמים, במקרים מסוימים.

צריך לעשות הפרדה, שיהיה תור לאזרחים שחוזרים ותור של בעלי אזרחות זרה, תיירים ודומיהם.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. אדוני השר, תשובתך המרוכזת.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

לחבר הכנסת ביבי, בעיקרון אני חושב שאתה צודק. את האזרח המבקר באמת לא מעניין מה שהממשלה עושה, והבעיה לא היתה חוסר תיאום אלא חוסר כסף, והנכונות לפתור קיימת.

אני יכול לומר לגבי הניידות, שגם אני שקלתי את ההצעה, מסתבר שזה לא ניתן. זה בכל זאת תחום שצריך להתמחות בו, ללמוד אותו, ויש קורס של כמה חודשים שמכין בקר לבצע את התפקיד. יש לנו בעיה, שבקר הגבולות בישראל למעשה גם דואג לבעיות אחרות, נוספות, בבדיקה של אלה שבאים.

לחבר הכנסת מגן, אמרתי מראש שהצענו את ההצעה להמיר את תקני השוטרים לתקנים אזרחיים; על-ידי כך אפשר יהיה לממן שני עובדים במקום שוטר אחד. עדיף לי לקחת את השוטרים לתפקידי ביטחון חיוניים יותר מאשר להשאיר אותם בתפקידים שניתן לבצע אותם על-ידי אזרחים.

לחבר הכנסת זיסמן, הפרדה בין אזרחים – אני לא יודע. זה לא תחום שלי, אבל אני חושב שאין הרבה מדינות שיש להן אזרחים בעלי אזרחות כפולה כמו בישראל. הדבר יכול להביא גם לבעיות מסוג אחר לגמרי, שיכבידו את הכניסה. אבל אני אציע את הצעתך לשר התחבורה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה, אדוני שר המשטרה. שר המשטרה ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 361, של חבר הכנסת חנן פורת, בנושא: טיפול בתלונות – חוק ההונאה בכשרות. בבקשה.

<u>טיפול בתלונות – חוק ההונאה בכשרות</u>

<u>חנן פורת (מפד"ל):</u>

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, הרב הגאון שמחה קוק אמר, כי ראה הנחיית המטה הארצי של המשטרה שלא לטפל בתלונות על עבירות על-פי חוק הונאה בכשרות בנימוק "חוסר עניין לציבור".

ברצוני לשאול:

1. האם טענה זו נכונה?

2. מה היא ההנחיה הקיימת?

3. כמה תלונות הוגשו ביוזמת המשטרה השנה?

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת חנן פורת. אדוני השר, תשובתך.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת חנן פורת.

2-1. על-פי הוראות תקנות העבירות המינהליות, קנס מינהלי, איסור הונאה בכשרות, התשנ"ב–1992, עבירות על סעיפי חוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג–1983, הינן עבירות מינהליות. המשמעות היא, שמשרד הדתות כמשרד הממונה על ביצועו של החוק לאיסור הונאה בכשרות רשאי לאכוף את הוראות החוק ולהטיל קנסות מינהליים לפי חוק העבירות המינהליות על המפירים את הוראות החוק.

כפועל יוצא מהאמור לעיל ומהיותו של משרד הדתות רשות מוסמכת על-פי דין לחקור בעבירות הנ"ל, אין משטרת ישראל מחויבת בטיפול בתלונות המופנות לטיפול משרד הדתות.

בעבר היתה הנחיה של מחלקת החקירות במשטרת ישראל שהתייחסה לטיפול בעבירות על חוק איסור הונאה בכשרות קודם להפיכתן לעבירות מינהליות. עם כניסתן לתוקף של התקנות ההופכות עבירות אלה לעבירות מינהליות, בוטלה ההנחיה הזאת. במקומה הוצאה בחודש יוני 1992 הנחיה חדשה ליחידות המשטרה, ולפיה אין לחקור ויש לגנוז תלונות בנוגע לעבירות על חוק איסור הונאה בכשרות בהליך של אי-תביעה בהיות רשות אחרת מוסמכת על-פי דין לחקור בעבירה.

3. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 1994 נפתחו שבעה תיקים בגין חוק איסור הונאה בכשרות, והם עדיין נמצאים בחקירה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חנן פורת. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן, דקה. אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי, דקה.

חנן פורת (מפד"ל):

ראשית, אני מודה לך על התשובה הארוכה והמפורטת וגם, לפי מיטב ידיעתי, מדויקת.

אני רוצה לומר קודם כול, שנדמה לי שיש איזו אמירה צינית בכך שיש חוסר עניין לציבור בשאלות של הונאה בכשרות. שווה בנפשך אדם שרגיל לאכול בשר כשר, הוא נכנס לתומו למסעדה טרפה שכתוב עליה "כשר" וכתוצאה מכך גם מכשילים אותו בהונאה פשוטה וגם מכשילים אותו בעבירה. האם לדבר כזה ייקרא חוסר עניין לציבור?

הייתי רוצה לדעת, האם מעשי הונאה בתחומים אחרים, כגון מכירת תרופות שאינן עונות על הציפיות, או מכירת פלסטיק דמוי עור תחת כותרת של עור, האם גם הם שייכים לעבירות המינהליות? אולי כן, אני רוצה לדעת.

מעבר לזה, ברשותך, אני כבר מסיים, אני מתפלא על כך שגם אם אכן הדבר הזה נתון בידיו של משרד הדתות – אם מופנית פנייה למשטרה בגין עבירות כגון אלה, הדבר הטבעי והפשוט שהיא צריכה לעשות זה להעביר את הפנייה הזאת למשרד הדתות כדי שהוא יטפל בעניין, שהרי המשטרה באופן כללי מופקדת על אכיפת החוק.

הייתי מבקש ממך להפנות לראש הממשלה, שהוא גם שר הביטחון, גם שר הפנים וגם שר הדתות, את הדרישה לטפל בדבר כראוי כדי שאנשים לא ייכשלו באכילת טרף במסווה של כשר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מודה לחבר הכנסת חנן פורת. חבר הכנסת דוד מגן. אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי.

<u>דוד מגן (הליכוד):</u>

אדוני השר, המושג "חוסר עניין לציבור" הוא מושג פרובלמטי, ואני מציע כי תיתנו את דעתכם על מונחים חדשים בכל מה שקשור בסגירת תלונות וכיוצא בזה. חוסר עניין לציבור הוא דבר שכמעט אינו קיים.

לפי דברי תשובתך הבינונו, כי יש כאן חלוקת אחריות בין משרד המשטרה לבין משרד אחר. אבל בתחום השלטון המקומי, בכל מה שקשור בפיקוח ובחוקי עזר, או פיקוח על חוק שעות עבודה ומנוחה, אנחנו רואים מעורבות יתירה של המשטרה. מדוע לא תנצל את הדיון-זוטא הזה כדי לערוך ישיבה ולקבוע סדרי עדיפויות, להשאיר לרשות המקומית לטפל באכיפת החוק בתחומים שלה, למשרד לענייני דתות ולגורמים אחרים בתחומים שלהם, ומשטרת ישראל תעסוק בסדרי עדיפויות שייגזרו מאותו דיון.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, יש לנו בעיה בכך שמשרד הדתות כמעט שלא מתפקד משום שאין שם שר. לכן כל עניין שהיום נוגע למשרד הדתות, מלבד העניינים הבסיסיים ביותר – אולי חלוקת קצבאות, אולי כמה דברים אחרים – הרי שהדברים אינם נעשים.

אדוני השר, דבר ברור הוא, שאם יש חוק שאין לו שום הפעלה, לא מצד זה ולא מצד זה, החוק בטל בעצם. אין לנו שום דבר לעשות היום נגד הונאה בכשרות, כי משרד הדתות לא מטפל וגם משרד המשטרה לא מטפל. אולי משרד המשטרה בצדק, אולי משרד הדתות שלא בצדק, אבל המציאות היא שאנחנו במדינת ישראל לא מפעילים את חוק איסור הונאה בכשרות. יש צורך לעשות לפחות כמה פעולות למען ניזכר שיש חוק כזה ולמען נרתיע אנשים מהונאת אנשים בכשרות.

אני מבקש משר המשטרה, וזו בקשה לא שאלה, לקחת את העניין בידיים ולפחות בכמה תיקים חמורים להעמיד אנשים לדין כדי שעניין ההונאה בכשרות יזכה לתשומת הלב הראויה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. אדוני השר, תשובתך.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

חבר הכנסת חנן פורת, ההגדרה של חוסר עניין לציבור איננה הגדרה צינית. האמת היא, שזה מונח משפטי שעל-פיו מסווגים את התיקים במשטרה.

אני אתן הנחיה למשטרה, שאם מגיעה לידיעת המשטרה הודעה על עבירת הונאה בכשרות, יעבירו את זה לידיעת משרד הדתות.

לחבר הכנסת מגן, הבעיה של מונחים חדשים, כל מערכת המחשוב, זה דבר מאוד מסובך. בישראל פותחים 300,000 תיקים בשנה. זה לא כל כך פשוט. לכן העניין איננו בשינוי ההגדרה. אתה מזכיר לי את האיש שדיבר ודיבר, ואחר כך מישהו אמר לו שדבריו הם פרוזה. ואז הוא אמר: לא ידעתי שאני משורר. זאת לא הבעיה, הבעיה היא בתוכן.

לחבר הכנסת יצחק לוי, מרגע ששר הדתות ביקש להעביר את העבירה הזאת למעמד של עבירה מינהלית חל שינוי, ונדמה לי שבזמנו היה זה פרופסור שאקי.

היה לי חלק בחקיקת החוק ב-1983. אף שהיינו באופוזיציה אני הייתי בעדו וחוקקנו אותו. לכן אכפת לי אם החוק מתבצע או לא מתבצע, כי לדעתי העבירה היא חמורה מעצם ההונאה.

חנן פורת (מפד"ל):

זו הונאה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

תלוי בחומרת העבירה ותלוי איך היא מוגדרת בחוק.

לכן, בעניין הזה, אם תהיה הצעה של הכנסת לשנות ולהחזיר את העבירה הזאת למעמד של עבירה רגילה, צריך לשקול את השיקול הכולל מה התועלת ומה האפקטיביות של השינוי.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר.

שאילתות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

השר משה שחל ישיב על שאילתות רגילות, עכשיו בתקן של שר הדתות.

יואיל השר לעלות לדוכן. אחר כך כבודו יהיה בתקן של ראש הממשלה ואחר כך כבודו יהיה בתקן של שר המשטרה. בבקשה.

מכירת בשר לא-כשר

חבר הכנסת י' עזרן שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

העיתון "יתד נאמן" מהיום (רצ"ב צילום הידיעה) מדווח על מספר רב של חנויות באשדוד המוכרות, בניגוד לחוק, בשר טרפה ופיגולים.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם יודע משרדך על תופעה זו? אם כן – מה הוא היקפה באשדוד וביתר ערי ישראל?

3. האם פועל משרדך לאכיפת החוק האוסר מכירת מוצרי טרפה באזורים יהודיים?

4. אם מדובר בעבירה על החוק, מי האחראי לפעול למניעת המשך ביצועה?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

אין חוק האוסר מכירת בשר שאינו כשר. נושא איסור מכירת בשר חזיר הוא דבר שמעוגן בחוק עזר עירוני.

1-2. באשדוד יש כ-14 חנויות המוכרות בשר שאינו כשר. החנויות הנ"ל הן חנויות שיש להן רשיון לעסק ולא הוצאו צווי סגירה או ברירת קנס כנגדן.

התופעה ידועה זה כבר במקומות שונים בארץ, וייתכן שהיקפה באשדוד גדול יותר מבמקומות אחרים, עקב הריכוז הגדול של עולים חדשים שקיים בה.

3. המשרד אינו יכול לפעול לאכיפת החוק האוסר מכירת מוצרי טרפה באזורים עירוניים, מכיוון שאין חוק כזה.

4. כנ"ל.

<u>משכורות עובדי המועצה הדתית לכיש</u>

חבר הכנסת י' מצא שאל את השר לענייני דתות ביום ג' בתמוז התשנ"ג (22 ביוני 1993):

לאחרונה קיבלתי פנייה בנושא המועצה הדתית לכיש, ולפיה זה כשנתיים עובדי המועצה הדתית לכיש, רבנים, בלניות ועובדי חברה-קדישא, מקבלים משכורות במחזוריות של שלושה עד ארבעה חודשים.

המצב דהיום הוא, שעובדי המועצה לא קיבלו משכורות מחודש פברואר 1993. לא היתה העברת כספים לקופת-חולים, וזאת אף שזה סכום מופרש מתלושי המשכורות, ולא היתה העברת כספים לקרן השתלמות החל משנת 1989.

פנייתם של חברי המועצה למנכ"ל משרד הדתות וליועץ לענייני מועצות דתיות לא הניבה שום תוצאה. כך נותרים עובדי המועצה הדתית לכיש ללא פרנסה קבועה.

ברצוני לשאול:

1. האם מיודע משרדך בדבר המצב השורר במועצה הדתית לכיש ובדבר מצבם של עובדי המועצה?

2. האם יש מועצות דתיות אחרות שבהן שורר מצב דומה?

3. כיצד תיפתר בעייתם של עובדי המועצה על מנת שיוכלו להמשיך לעבוד ולהתפרנס?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

אכן בזמן הגשת השאילתא היה מצב הדברים כפי שתיארו חבר הכנסת בשאלתו.

מאז נקט המשרד צעדים אשר הביאו את המועצה הדתית לתפקוד בסיסי סביר.

מדובר במועצה דתית אזורית בהתיישבות, ועל כן הועבר שכר המשרתים בקודש לתקציב ההתיישבות. תקציב המועצה הדתית נבנה באופן שבמהלך שתי שנות תקציב יכסה את הגירעונות שבהם הוא שרוי. בהסדר זה השגנו הבטחה לבעלי החוב, כי חובם יסולק, תוך שמירה על קיום שירותי הדת באזור.

לשאלותיך:

1. כן.

2. כן. לדוגמה – קריית-אתא, אך שם האופי של המועצה הדתית הוא עירוני ולא ניתן לאמץ את ההסדר שנעשה בלכיש.

3. ראה תשובתי לעיל.

הקמת קו ביוב בבית-העלמין בצפת

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את השר לענייני דתות ביום י"ח בחשוון התשנ"ד (2 בנובמבר 1993):

עיריית צפת אישרה את התוכנית להקמת קו ביוב ראשי בבית-העלמין העתיק בצפת. לדעת מומחים, הנחת קו זה עלולה לגרום להרס קברים, אם בהנחתו ואם בטיפול הקבוע לאחזקתו. יש הטוענים שניתן לפתור את הבעיה באמצעות שאיבה.

ברצוני לשאול:

1. האם אמורה להתבצע התוכנית להקמת קו ביוב בבית-העלמין בצפת?

2. אם כן – האם נעשה הדבר בהסכמת רבני היישוב?

3. אם כן – האם נעשו הפעולות כדי לוודא שלא ייפגע בית-העלמין ויינזקו הקברים?

4. האם ניתן לפתור את בעיית הביוב באמצעות שאיבה ובלא להיכנס לתחומי קברים ובית-העלמין?

5. האם נשקל כי לא תבוצע כל פעולה אלא בהתייעצות עם ארגון "אתרא קדישא"?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-5. אמורה להתבצע תוכנית להקמת קו ביוב בבית-העלמין בצפת.

המצב בבית-העלמין העתיק בצפת נבדק באופן קבוע וסדיר. מדי שנה החורף והגשמים גורמים, לצערנו, להרס כמה מצבות עתיקות וקברים ולעתים לחשיפתן של עצמות – הטמונות בהר.

במסגרת תקציב מיוחד שהעמיד המשרד לענייני דתות, המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים, נעשו פעולות נרחבות לשיקום מצבות הרוסות, ועד היום שוקמו מאות מצבות בשיתוף ובפיקוח מרא דאתרא בצפת והמועצה הדתית צפת, אך נוכח היקף האתר וההרס זה מאות שנים יש צורך בפעולה מקיפה ורחבה לאין ערוך ובתקציבים מיוחדים.

המשרד לענייני דתות והמרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים ימשיכו לבדוק ולעקוב מקרוב אחד הסחף בהר בעקבות הגשמים, וישתדלו ככל יכולתם לבצע פעולות מניעה מוקדמות ולעצור את הנזקים בעקבות הגשמים. מובן שפעולות אלו ייעשו ללא פגיעה בקברים, חס ושלום. כמו-כן יפעלו המשרד לענייני דתות והמרכז הארצי להשגת תקציב הולם להמשך לשיקום האתר.

משכורות עובדי המועצה הדתית לכיש

חבר הכנסת מ' איתן שאל את השר לענייני דתות ביום י"ג בשבט התשנ"ד (25 בינואר 1994):

בלשכתי התקבלו תלונות מעובדי המועצה הדתית לכיש, ולפיהן זה למעלה משבעה חודשים שאין הם מקבלים את משכורותיהם. בנוסף, זה חמש שנים אין מועברים כספים לקרנות ההשתלמות שלהם, ואף דמי החבר לקופות-החולים אינם משולמים, וכתוצאה מכך מאבדות משפחות העובדים כל ביטוח רפואי.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין משרדי הפנים והדתות מעבירים את הקצבותיהם למועצה הדתית לכיש?

2. כיצד ייתכן שמשפחות העובדים יאבדו את הביטוח הרפואי עקב אי-תשלום?

3. אילו צעדים יינקטו למציאת פתרון מיידי לבעיה זאת?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

אכן בזמן הגשת השאילתא היה מצב הדברים כפי שתיארו חבר הכנסת בשאלתו.

מאז נקט המשרד צעדים אשר הביאו את המועצה הדתית לתפקוד בסיסי סביר.

מדובר במועצה דתית אזורית בהתיישבות, ועל כן הועבר שכר המשרתים בקודש לתקציב ההתיישבות. תקציב המועצה הדתית נבנה באופן שבמהלך שתי שנות תקציב יכסה את הגירעונות שבהם הוא שרוי. בהסדר זה השגנו הבטחה לבעלי החוב, כי חובם יסולק, תוך שמירה על קיום שירותי הדת באזור.

שיפוץ בית-כנסת בעכו

חבר הכנסת מ' מאיה שאל את השר לענייני דתות ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

בתשובה על שאילתת חברת הכנסת סלמוביץ אישר שר התיירות, כי 300,000 ש"ח הוקצו לשיקומו ולשחזורו של בית-הכנסת "אוהל חיים" בעכו, אלא שסיום העבודה בתחום משרדך, ש"עד כה לא מצא תקציב". אם לא ישופץ האתר, הוא יהפוך ב-1994 לאתר היסטורי.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם סיים משרד הדתות את שיפוץ בית-הכנסת?

3. אם לא – מדוע, ואימתי ישופץ?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

במשרדנו לא נתקבלה בקשה לסיוע בעניין בית-הכנסת "אוהל חיים".

<u>העברת שמות נפטרים לקבלני מצבות</u>

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את השר לענייני דתות ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

נודע לי שיש בין חברות-קדישא מי שנוהגות להעביר פרטים של קרובי משפחה של נפטרים לחברות העוסקות במצבות. חברות אלו פונות למשפחות הנפטרים, אף שהן אינן מעוניינות בכך תמיד.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועים הדברים למשרד לענייני דתות?

2. האם פעולת העברת הפרטים על-ידי חברה-קדישא היא כדין?

3. מה ייעשה למניעת פגיעה בפרטיות של קרובי הנפטרים על-ידי חברה-קדישא?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. בין חברות-קדישא יש כאלה שמוסרות שמות נפטרים לקבלני מצבות, והדבר אומנם ידוע למשרד הדתות.

2. העניין נמצא עתה בבירור אצל היועץ המשפטי של המשרד.

3. אם יתברר שהדבר מנוגד לחוק, יורה משרד הדתות לחברות-קדישא להימנע מלהעביר מידע זה לקבלני המצבות.

<u>הסדרת נישואין של יוצאי אתיופיה</u>

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את השר לענייני דתות ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

עולי אתיופיה מנועים מלהינשא ככל אדם בישראל, בשל סירוב הרבנים לרושמם לנישואין. סירוב זה עומד בניגוד לפסק-הדין של בג"ץ (521/85) ופסק-הדין של בית-המשפט העליון מיום 15 ביוני 1989.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא תורה לרבנים הראשיים לפעול לאור פסקי-הדין הנ"ל?

2. לחלופין, מדוע לא יוכרו טקסי הנישואין שנערכים על-ידי המנהיגים הרוחניים של העדה, הקייסים?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. העניין נדון באחרונה בפגישות שקיימו היועץ המשפטי לממשלה ומנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה עם הרבנים הראשיים לישראל, בהשתתפות נציגי משרד הדתות, ובהן סוכמו דרכי פעולה בנושא נישואי היהודים האתיופים שהובאו בפני הבג"ץ.

כדי לסלק את המכשולים שנוצרו בענייני רישום נישואין של בני העדה, משפסק רבה של נתניה לרשום את הנישואין החליטו הרבנים הראשיים לישראל להסמיך רבנים נוספים שאליהם יכולים בני העדה לפנות בעניין זה.

2. כפי שידוע לשואלת הנכבדה, מסורה סמכות זו לרבנים המקומיים, שהם רושמי הנישואין בכל יישוב ומטעמם נערכים טקסי הנישואין.

<u>מכירת שטח בית-קברות ביפו</u>

חבר הכנסת ע' עלי שאל את השר לענייני דתות ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

נטען כאילו בית-הקברות טאסו נמכר ויש כוונה לפנותו.

ברצוני לשאול:

1. האם נמכר בית-הקברות לגורם כלשהו, ומי הוא הקונה?

2. האם תואמת המכירה את החוק?

3. האם יש כוונה ליעד את השטח לצרכים אחרים?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. מהמחלקה המוסלמית במשרד הדתות נמסר לי, שחציו של בית-הקברות טאסו ביפו, כ-40 דונם, שהיה פנוי מקברים, נמכר על-ידי ועד הנאמנים המוסלמי ביפו לחברת "יוסי השקעות".

2. המכירה נעשתה, כאמור, על-ידי ועד הנאמנים, ולמשרד לענייני דתות לא היתה יד במכירה. בזמנה אף היתה פסיקה של בית-הדין השרעי שאפשר למכור.

3. לא ידוע לנו על כוונה לייעד את השטח לצרכים אחרים פרט לקבורה, אך זאת נדע לאחר שבג"ץ יפסוק בעניין. ביקשנו מהיועץ המשפטי של משרד הדתות לבדוק מה יכול המשרד לעשות בתנאים אלה כדי שלא לפגוע ברגשות המוסלמים.

בית-כנסת ביישוב אורנית

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את השר לענייני דתות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

ביישוב אורנית, על גבול השומרון, קיים שלד של בית-כנסת העומד כבר שש שנים וממתין לבנייתו ולהפיכתו לבית-כנסת של היישוב. המתפללים נאלצים להתפלל במרתף בית-הכנסת.

ברצוני לשאול:

1. האם יפנה משרדך תקציב להמשך בנייתו של בית-הכנסת, ואם כן– מתי?

2. כיצד יפתור משרדך, לעת עתה, את מצוקת התושבים החפצים להתפלל ונאלצים לעשות זאת בתנאים שלא הולמים מקום מכובד כמו בית-כנסת?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. בשנת התקציב 1994 סייע משרדנו לבית-הכנסת בסכום של 59,000 ש"ח, סכום שהוא הגבוה ביותר, לפי הקריטריונים הקיימים, שניתן לבניית בתי-כנסת בארץ.

2. משרד הדתות יביא נושא זה לדיון מחדש בשנת התקציב 1995 וישתדל לסייע בסכום נוסף.

קבורת חלקי גופות

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את השר לענייני דתות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

נוכח הפרסומים כי נמצאו חלקי גופות של נפטרים פזורים בנצרת-עילית בלא שנקברו כדין, ברצוני לשאול:

1. מנין חלקי גופות אלו ושל מי הם?

2. מי הוא האחראי לקבורתם ומדוע לא נקברו?

3. כיצד תפתרו בעיה ספציפית זו בנצרת-עילית?

4. מי אחראי בארץ לקבורת חלקי גופות המצויות בבתי-חולים וכיצד מבוצע הדבר?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. לפי הנוהל הקיים, חלקי גופות מבית-החולים "העמק" נקברים בתורנויות על-ידי חברות-קדישא באזור.

חברה-קדישא נצרת-עילית מנוהלת על-ידי העירייה. במקרה המדובר היתה חברה-קדישא זו החברה התורנית.

3. נציג משרד הדתות סיכם עם ראש העיר, שכל נושא הקבורה יעבור מכאן והלאה לידי המועצה הדתית המקומית, כפי שמקובל בכל מקום שבו קיים בית-חולים, ודבר זה ימנע, לדעתנו, תקלות מסוג זה בעתיד.

הבטחת הכנסה לאברכים

חבר הכנסת א' דרעי שאל את השר לענייני דתות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

משרדך משלם הבטחת הכנסה לאברכים שנשותיהם לא עובדות. התנאים לקבלת גמלה זו מחמירים, ולא כל הזכאים מקבלים.

ברצוני לשאול:

1. האם כל זכאי מקבל הבטחת הכנסה במשרדך?

2. מדוע בעל רכב או מי שאשתו עובדת – לא זכאי?

3. מדוע האמורים לא מקבלים גם זמן רב לאחר שהאשה הפסיקה לעבוד והרכב נמכר?

4. התורה לשנות תנאים אלו?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. כן, כל מי שעונה על הקריטריונים להבטחת הכנסה ממשרד הדתות מקבל קצבתו.

2. הקריטריונים לזכאות נקבעו על-פי אמות המידה הנהוגות בסעיף המקביל בביטוח לאומי להשלמת הכנסה, שם נקבעו הכללים לגבי בעל רכב או אשה עובדת.

3. על-פי הקריטריונים ואמות המידה האמורות לעיל, יש להמתין תקופה ארוכה הקבועה בכללים הנ"ל.

4. שינוי תנאים אלו יגדיל את אוכלוסיות הזכאים לתשלום זה, ובינתיים יש התנגדות של אגף התקציבים להגדלת אוכלוסיית הזכאים מחוסר תקציב.

<u>חילול קברים בבית-העלמין באילת</u>

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את השר לענייני דתות ביום י"ט בתמוז התשנ"ד (28 ביוני 1994):

בתאריך 21 ביוני 1994 פורסם ב"מעריב" על חילול קברים בבית-העלמין באילת כחלק ממבחן אומץ שהנהיגו בני נוער. כמו-כן נאמר בידיעה, כי מדובר בתופעה החוזרת על עצמה.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. כמה אירועי חילול קברים היו באילת בשנתיים האחרונות?

3. אילו צעדים ננקטים למניעת הישנות אירועים כאלה?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. הידיעה נכונה, לצערנו.

2. המקרים קרו פעמיים: פעם אחת נפגעה החלקה הצבאית, ופעם שנייה חוללו 36 מצבות בבית-הקברות האזרחי.

3. הדבר הועבר לטיפול המשטרה, ולפי הוראותיה מקיים המשמר האזרחי במקום סיורים תכופים.

<u>ידיעה על פגיעה במסגד</u>

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את השר לענייני דתות ביום י"ט בתמוז התשנ"ד (28 ביוני 1994):

צילומים לסרט פורנו שהוסרט במסגד האדום בצפת התפרסמו בעיתונות המקומית, דבר שפוגע בקדושת המקום וברגשי הציבור המוסלמי. לפי מידע שבידי, מדובר באחריות של האחראים בעמותה שמטפלת בנכס.

ברצוני לשאול:

1. מה עשה משרדכם בנדון, והאם ישופץ המסגד ותוצב עליו שמירה?

2. למה לא מעביר משרדכם את אחריות הטיפול והאחזקה של המסגד לידי המוסלמים בישראל כדי לשפצו ולשומרו?

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

2-1. עיריית צפת טוענת שאין בידה שום מידע פוזיטיבי המאשר שהמקום שימש אי-פעם כמקום תפילה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שאלה נוספת לחבר הכנסת דראושה. אני מציע שהשאלה תהיה באותו תמצות כמו תשובתו של השר.

<u>עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):</u>

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, התשובה הזאת מכאיבה מאוד. אני חושב שהיא גורמת לא רק לצחוק של חברי הכנסת אלא גם לכאב בתוככי הציבור הערבי כולו.

להתייחס בצורה כזו למסגד שהשתמשו בו לתפילה במשך עשרות שנים, אם לא מאות שנים, בצפת, לבוא ולפתור את הבעיה בקלות כזאת – אני חושב שהשר עצמו לא משוכנע בתשובה כזאת.

נדמה לי שהשר ומשרד הדתות מחויבים לעקוב בצורה אחרת אחר הנושא הזה. לקבל היום במדינת ישראל, כשמדברים על שלום כולל, על שוק מזרח-תיכוני אחר, על עידן אחר, שבמסגד שהשתמשו בו לתפילה מקיימים מסיבות, שותים יין ורוקדים – אני חושב שצריך להפסיק את הדברים הללו. אני חושב שצריך לשחרר את המסגדים, בכלל זה המסגד האדום בצפת, ולהעביר אותו למוסלמים כדי להקפיד על המקום כמקום קדוש, כפי שזה מחייב גם את מדינות ערב לשמור על בתי-כנסת. מי שדורש מאחרים, צריך לדרוש מעצמו.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. אדוני השר.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

ובכן, לגמרי במקרה, חבר הכנסת דראושה, העניין הובא לידיעתי כשר המשטרה. פניתי במכתב גם לשר החינוך וגם לשר הדתות והצגתי את הבעיה על כל המשתמע ממנה מרגע הפיכת המקום למתנ"ס והשכרתו לאירועים חברתיים.

אני אציע שהעתק המכתב יועבר אליך. ביקשתי לטפל בנושא הזה לא בתור שר הדתות אלא כשר המשטרה שהתבקש להתייחס לעניין. כפי שאמרתי, אני אבקש שהעתק המכתב יועבר אליך.

<u>תמיכה בגיליון "שיחת השבוע" של צעירי חב"ד</u>

חבר הכנסת א' בורג שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ו בתמוז התשנ"ד (5 ביולי 1994):

גיליון "שיחת השבוע" של צעירי חב"ד מופץ מדי שבוע בבתי-הכנסת ומשמש במה להתקפות על הממשלה ופעולותיה במסווה של פרסום דתי.

ברצוני לשאול:

1. האם גיליון זה מקבל תמיכה בדרך זו או אחרת מן הממשלה?

2. האם קיימת בקרה כלשהי על התכנים של הגיליונות?

3. האם רשאית כל תנועה דתית או אחרת להפיץ בבתי-הכנסת גיליון משלה?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. גיליון "שיחת השבוע" מקבל תמיכה מן המשרד – כ-0.03 אגורות לגיליון.

2. התמיכה המזערית לא מצדיקה ביקורת על תוכן הגיליונות, ומשרד הדתות סבור שאין להתערב בחופש הכתיבה והביטוי.

3. כן. כל תנועה דתית יכולה להפיץ גיליונות בבתי-כנסת, והנושא תלוי ברצון הגבאים והמתפללים בכל מקום ומקום. משרד הדתות איננו מתערב בעניין.

<u>קריטריונים לתמיכת המשרד לענייני דתות במוסדות</u>

חבר הכנסת ח' פורת שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ו בתמוז התשנ"ד (5 ביולי 1994):

לאחרונה פורסם, כי בישיבת ועדת התמיכות בראשות מנכ"ל המשרד לענייני דתות גדלה התמיכה במוסדות המזוהים עם ש"ס, כמו "אל המעין" ו"בני חיל", וקטנה התמיכה במוסדות אחרים, כמו "בני עקיבא" ו"עזרא".

ברצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. מה הם הקריטריונים שלפיהם חולקו הכספים?

3. מה הוא השינוי בתמיכה ב"בני עקיבא" ביחס לשינוי בגודלה של התנועה בשנה באחרונה?

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

1. המידע לא נכון. מוסדות "אל המעין" קיבלו פחות מבשנה שעברה. "בני חיל" – זו עמותה שלא היתה קיימת בשנה שעברה. "בני עקיבא" ו"עזרא" אומנם קיבלו פחות, וזאת על-פי הדיווח שהם הגישו למשרד והקריטריונים שלפיהם המשרד פועל, שפורסמו בשנת 1992 על-ידי השר אבנר שאקי.

תנועת "אל המעין" קיבלה בשנה שעברה כ-7,800,000 שקל, והשנה – כ-6,500,000 שקל. עמותות כמו "בני חיל" הן עמותות חדשות, וממילא לא ניתן להשוות לתקציבי שנה קודמת, שבה לא היו קיימות. "בני עקיבא" קיבלו בשנת 1993 2,226,029 שקל, ובשנת 1994 – 1,710,770 שקל. תנועת "בני עקיבא" הגישה ערעור על ההחלטה לשנת 1994. ערעור זה יידון בוועדת ערעורים בתוך חודש.

2. ועדת התמיכות פועלת ומקציבה כספים אך ורק על-פי הקריטריונים שפורסמו בשנת 1992 על-ידי שר הדתות דאז, פרופסור אבנר שאקי, ולא שונו.

על-פי הדיווחים שמסרו העמותות ונבדקו על-ידי הוועדה, תוקצבו העמותות בשנת 1993 ובשנת התקציב הנוכחית 1994. השנה, לעומת שנים קודמות, היתה הקפדה מלאה על קיום התנאים בקריטריונים. הקריטריונים אושרו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, פורסמו כחוק ונמסרו לכל הגופים שפנו למשרד לבקש תמיכה.

3. אין לנו נתונים על שינוי בגודלה של התנועה. תמיכת המשרד נקבעת לפי הדוחות והנתונים הנמסרים על-ידי הגוף הנתמך, לפי קריטריונים שוויוניים. הנ"ל כפוף לביקורת הנעשית באמצעות המחלקה לביקורת לאימות דיווחי הגוף הנתמך.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שאלה נוספת לחבר הכנסת פורת. אני מבקש שהשאלה הנוספת תהיה קצרה יותר מהתשובה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני בא לתבוע פה את עלבונה של תנועת "בני עקיבא". הדברים אמורים גם כלפי משרד הדתות וגם כלפי משרד החינוך.

אני רוצה לומר, שורש הבעיה אינו בקריטריונים. הדבר הזה כשלעצמו הוא טוב. הבעיה היא באימות שלהם בפועל, שגופים חצי פיקטיביים מדווחים דיווחים מרביים ואחר כך צריכים להתייחס על-פי הקריטריונים, כשהדברים האלה אינם נשארים אלא במסגרת המשרד.

אנחנו תובעים כבר שנים רבות שייעשה מפקד של תנועות הנוער, שבו יתבררו גודלה של כל תנועה, משקלה והיקפה. הדברים האלה נוגעים גם להקצבות של משרד החינוך לתנועות הנוער ונדמה לי שגם למשרד הדתות. כשייבדקו הדברים הללו לאמיתם, תופתעו לדעת שתנועת "בני עקיבא" היא היום הראשונה בגודלה בארץ וגם היא זכאית לקבל תקציב על-פי גודלה הנכון.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אין לי מה להוסיף על תשובתי.

גביית אגרות על-ידי חברות-קדישא

חבר הכנסת י' ונונו שאל את השר לענייני דתות ביום ב' באב התשנ"ד (10 ביולי 1994):

בעקבות כתבה שהתפרסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" בתאריך 4 ביולי 1994 בדבר גביית אגרות קבורה שלא כדין על-ידי חברות-קדישא, ברצוני לשאול:

1. האם המשרד מודע לתופעה זו?

2. מה יעשה המשרד למניעת תופעות כאלה?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

2-1. הכותרת בעיתון היתה לא מדויקת.

ברכישת חלקת קבר בחיים מותר לחברה-קדישא, לפי הסכם עם הביטוח הלאומי, לגבות תשלום.

הגבייה כנ"ל של 10% מכל הקברים תופסק אחר שהאוצר יסכים לחתום על האגרות. כל עוד אין לחברה "אגרות", יש בעיה חוקית. ייתכן שמותר להם לגבות.

<u>בית-הקברות של העדה המוסלמית ביפו</u>

חבר הכנסת רע' כהן שאל את השר לענייני דתות ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

האוכלוסייה המוסלמית בתל-אביב מונה כ-14,000 תושבים ועומד לרשותה בית-קברות אחד ויחיד. חלק מבית-הקברות עומד להיעקר מתוקף הסכם שאינו מקובל על מרבית העדה.

ברצוני לשאול:

1. האם תנאי הקבורה בבית-קברות זה זהים לתנאי קבורה של עדות אחרות בארץ, מבחינת כמות הנקברים בשטח נתון?

2. מה ייעשה כדי למנוע עקירת מאות קברים משטח זה?

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

1. ביפו נפטרים ארבעה תושבים מוסלמים בממוצע לחודש. ביפו קיים בית-קברות ששטחו 80 דונם, והוא בית-הקברות טאסו.

2. בתחילת שנות ה-70 מכר ועד הנאמנים ביפו לחברה מסוימת 40 דונם מאדמת בית-הקברות, דבר שעורר מאוחר יותר התנגדות בקרב המוסלמים. העניין נמצא בבירור בבית-המשפט העליון, ואנו מחכים לפסק-הדין.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, השאלה של בית-הקברות ביפו היא אחת השאלות הרגישות ביותר. חלק מהאדמה שם היה מוחזק על-ידי הווקף המוסלמי, הייתי אומר "הווקף המוסלמי", כי זה ועד נאמנים.

הנושא הזה גורם לפעמים למאבקים בין חמולות ובין קבוצות. חייבים להגיע למצב, שיכול ליצור איזה שקט באזור יפו.

אני פונה אליך ומבקש, מעבר לצד המשפטי, לבחון אפשרות כדי ליצור משהו מוסכם בין כל הצדדים והחמולות בתוך היישוב.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

נושא ההקדשים המוסלמיים נמצא בטיפול ראש הממשלה. אני יודע שבנושא הזה התקיימו דיונים. בחלק מהם השתתפתי.

אני מקווה שתהיה תשובה ויהיה גם מענה הולם על הבעיה בכללותה.

בית-העלמין העתיק בצפת

חבר הכנסת מ' גפני שאל את השר לענייני דתות ביום כ' באב התשנ"ד (28 ביולי 1994):

פורסם כי בבית-העלמין העתיק בצפת שוררת הזנחה חמורה. עצמות מקברים עתיקים מתגלגלות בסחף, שפכי ביוב זורמים בין הקברים, וחלק מהמצבות שוקעות.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד לענייני דתות המצב בבית-העלמין העתיק בצפת כפי שפורסם כנ"ל?

2. מה ייעשה כדי להביא לתיקון מיידי של המצב?

3. האם תינתן הוראה לנקיטת משנה זהירות בעת עבודות התיקונים כדי להימנע מפגיעה בקברים?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. כן.

2. המצב בבית-העלמין העתיק בצפת נבדק באופן קבוע וסדיר מדי שנה. החורף והגשמים גורמים, לצערנו, להרס כמה מצבות עתיקות וקברים ולעתים לחשיפתן של עצמות הטמונות בהר.

במסגרת תקציב מיוחד שהעמיד המשרד לענייני דתות, המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים, נעשו פעולות נרחבות לשיקום מצבות הרוסות. עד היום שוקמו מאות מצבות בשיתוף ובפיקוח מרא דאתרא בצפת והמועצה הדתית צפת, אך נוכח היקף האתר וההרס זה מאות שנים יש צורך בפעולה מקיפה ורחבה לאין ערוך ובתקציבים מיוחדים.

3. המשרד לענייני דתות והמרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים ימשיכו לבדוק ולעקוב מקרוב אחר הסחף בהר בעקבות הגשמים, וישתדלו ככל יכולתם לבצע פעולות מניעה מוקדמות ולעצור את הנזקים בעקבות הגשמים. מובן שפעולות אלו ייעשו ללא פגיעה בקברות, חס ושלום. כמו-כן יפעלו המשרד לענייני דתות והמרכז הארצי להשגת תקציב הולם לשיקום האחר.

<u>בתי-הדין הרבניים באזור ראשון-לציון</u>

חבר הכנסת י' עזרן שאל את השר לענייני דתות ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

נוכח מצוקתן של מעוכבות הגט והעומס הרב על בתי-הדין באזור ראשון-לציון, ברצוני לשאול:

1. כמה דיינים ורשמי גטין משמשים בבית-הדין ברחובות?

2. כמה זמן דרוש לדיון בכל תיק?

3. כמה תיקים מעוכבים כתוצאה ממחסור בדיינים?

4. מדוע לא ימונו דיינים נוספים על מנת להקל את העומס הרב?

5. האם ישקול משרדך פתיחת בית-דין נוסף בראשון-לציון, אשר ישמש את אזור ראשון-לציון, חולון ובת-ים?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. בבית-הדין ברחובות שלושה דיינים, סופר גטין אחד ושני עדי גטין.

2. אי-אפשר לקבוע באופן מוחלט מהו הזמן הדרוש לכל תיק. יש תיקים המסתיימים בתוך שבועות מספר ויש תיקים הנמשכים חודשים.

3. אי-אפשר לאמוד זאת. ברור שאם יהיו דיינים נוספים, אפשר יהיה לקצר את מועד ההמתנה לדיונים.

4. הבעיה היא תקציבית גרידא.

5. אם משרד האוצר יאשר תקציבים נוספים לשם הקמת בית-דין בראשון-לציון, נוכל לעשות זאת. במצב הנוכחי הדבר אינו אפשרי.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מודה לשר המשטרה. אני מבקש שאדוני יישאר על הדוכן כנציגו של ראש הממשלה וישיב על שאילתות המופנות לראש הממשלה.

<u>התחייבות אש"ף לביטול סעיפים באמנה הפלשתינית</u>

חבר הכנסת מ' איתן שאל את ראש הממשלה ביום ט"ז בכסליו התשנ"ד (30 בנובמבר 1993):

ערב החלטת הממשלה להכיר באש"ף פורסמו באמצעי התקשורת ידיעות ואף הצהרות של חברי הממשלה, שלפיהן מתחייב ערפאת להביא לביטול הסעיפים באמנה הפלשתינית השוללים את קיומה של מדינת ישראל ומסיתים כנגד היהדות והציונות.

ברצוני לשאול:

1. אילו סעיפים באמנה הפלשתינית אמורים, לדעת הממשלה, להיות מבוטלים?

2. מתי אמור להתבצע הליך הביטול הפורמלי?

3. כיצד מתיישבים הוויתורים הישראליים עם אי-ביטולם המעשי של אותם סעיפים באמנה?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. כל הסעיפים באמנה הפלשתינית, הכוללת 32 סעיפים, אשר קוראים להשמדת ישראל ולפגיעה בביטחונה ובביטחון אזרחיה, חייבים להיות מבוטלים.

2. כמתחייב ממכתב יושב-ראש אש"ף מ-9 בספטמבר אלי, ההליך הפורמלי לביטולם יבוצע על-ידי המועצה הלאומית הפלשתינית.

ממשלת ישראל מצפה לקיום ההליך הפורמלי ולביטולם בהקדם על-ידי המל"פ של הסעיפים באמנה הפלשתינית.

3. המשא-ומתן בין ישראל לבין הפלשתינים מושתת על חילופי המכתבים להכרה הדדית מ-9 בספטמבר ועל הסכם העקרונות מ-13 בדצמבר.

<u>אזכור עיתונים חרדיים בפרסום של לשכת העיתונות הממשלתית</u>

חבר הכנסת מ' גפני שאל את ראש הממשלה ביום י"ח באב התשנ"ד (26 ביולי 1994):

לשכת העיתונות הממשלתית הוציאה לאור פרסום על העיתונות במדינה. הפרסום אינו פרופורציונלי ולא ניתן בו פירוט ראוי על העיתונים החרדיים "יתד נאמן" ו"המודיע", מלבד אזכור בן שורה בעמוד 18.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא ניתן פירוט של העיתונים החרדיים "יתד נאמן" ו"המודיע"?

2. האם תוציא לשכת העיתונות פרסום חדש ובו יוזכרו גם עיתונים אלו?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. אכן לא ניתן פירוט נאות על העיתונים החרדיים "יתד נאמן" ו"המודיע", והדבר נעשה בטעות.

2. לשכת העיתונות הממשלתית תוציא פרסום חדש ובו יינתן ביטוי נאות לעיתונים החרדיים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עכשיו יענה אדוני על שאילתות המופנות לשר המשטרה.

<u>תנאי המעצר בבית-המעצר אבו-כביר</u>

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר המשטרה ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

דוח של האגודה לזכויות האזרח קובע, ש"הצפיפות בבית-המעצר באבו-כביר היא בניגוד לכל סטנדרד מקובל". לתא המיועד ל-25 מכניסים 60 עצירים. לרבים אין מיטה, והתאים מזוהמים. חלק מהעצירים מוחזקים בתנאים קשים.

ברצוני לשאול:

1. האם נערך דיון במשטרה בעקבות הדוח?

2. מה ייעשה להפחתת הצפיפות ולהגברת הניקיון בתאי המעצר?

3. מה ייעשה לשיפור תנאי העצורים?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. התשובה חיובית.

2-3. בעקבות הדוח הנחיתי את הגורמים המוסמכים במשטרה ובמשרד המשטרה לבצע עבודת מטה לשיפור תנאי המעצר בבית-המעצר אבו-כביר.

נוסף על כך, קיימתי לפני שבועות מספר ביקור בבית-המעצר והוריתי לבצע באופן מיידי את ההנחיות הבאות: א. איסור מוחלט להחזקת קטינים ונשים המוגדרים "חייבי שב"ס" בין כותלי בית-המעצר. חייבי שב"ס הם עצורים שהוגש נגדם כתב אישום והם עצורים עד תום ההליכים, או נאשמים שהורשעו ונגזר עליהם מאסר בפועל, אך בגלל מחסור במקום בבתי-הסוהר הם מוחזקים בבתי-המעצר המשטרתיים; ב. הורדת מצבת העצורים המוגדרת "חייבי שב"ס" בבית-המעצר אבו-כביר מ-280 ומעלה ל-150 לכל היותר, ובאופן קבוע; ג. הקצאת תקציב מיידי בסך 500,000 שקל לשיפוצים הכרחיים; ד. הוספת כוח-אדם; ה. הקמת ועדת מומחים להגשת המלצות לשר המשטרה בדבר דרכים להפיכת המתקן לבית-מעצר מתקדם ומודרני; ו. במסגרת עבודת הוועדה הנ"ל יוגשו המלצות בדבר פתרון להפרדה מוחלטת של מתקן המעצר לקטינים מהמתקן לבוגרים, לרבות פיקוד נפרד; ז. פנייה למפעלי נייר חדרה במטרה לבדוק אם ניתן לייצר כלי מיטה חד-פעמיים, שיסופקו לכל עציר מייד עם קליטתו בבית-המעצר; ח. עצורים קטינים, שזהו מעצרם הראשון, לא יוחזקו יחד עם עצורים קטינים בעלי עבר פלילי.

<u>חופשות לאסירים פליליים מרצועת-עזה</u>

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר המשטרה ביום י"ח באב התשנ"ד (26 ביולי 1994):

אסירים פליליים מרצועת-עזה התלוננו בפני, כי לאחר כניסת המשטרה הפלשתינית לרצועת-עזה לא מאשרים לאסירים פליליים מהרצועה חופשות.

ברצוני לשאול:

1. האם זה נכון? אם כן – מדוע?

2. מה היא מדיניותכם לגבי הענקת חופשות לאסירים פליליים מרצועת-עזה?

3. כמה אסירים כאלה מוחזקים בבתי-סוהר, וכמה מהם קיבלו חופשות בחצי השנה הזו?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. התשובה חיובית.

2. אין מדובר במדיניות מכוונת לשלילת חופשות אלא בבעיה אובייקטיבית שנוצרה בעקבות החתימה על הסכם עזה ויריחו והקניית הסמכויות באזור זה לרשות הפלשתינית מחד גיסא, ומהטעם שאותם אסירים, תושבי רצועת-עזה, אינם מחזיקים ברשיון שהייה בישראל, מאידך גיסא. בהיות שטח האוטונומיה ללא פיקוחה של משטרת ישראל, אין אפשרות להעניק לאותם אסירים חופשה בעזה.

יש לציין שאחד האסירים הגיש עתירה לבית-המשפט בנושא. כבוד השופט אבן-ארי דחה את עתירת האסיר בשל הנימוקים שצוינו לעיל.

בעקבות המצב שנוצר, העברתי את הנושא לגורמים המתאימים כדי שיעלה לדיון אל מול הפלשתינים בדיוני התת-ועדה המשפטית, כדי שיימצא הסדר הולם לנושא.

3. מדובר ב-153 אסירים פליליים תושבי עזה.

<u>תנאי שירות של כוח משטרה בירושלים</u>

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בתחילת חודש יולי רוכז כוח משטרה גדול בירושלים. שוטרים וקצינים התראיינו בתקשורת והתלוננו, כי לא סופקו להם תנאי חיים מינימליים, כגון: שירותים, מזרנים ואוהלים.

ברצוני לשאול:

1. האם רואה המשטרה את עצמה מחויבת במקרים אלה לסיפוק תנאי מינימום לשוטרים, כגון הצרכים הנ"ל?

2. האם אכן לא סופקו שירותים אלה לשוטרים? מדוע?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. אכן, המשטרה רואה עצמה מחויבת לסיפוק הצרכים והתנאים כמפורט בשאילתא ופועלת בהתאם לכך.

2. יש לציין שכמות המזון שסופק ואיכותו היו סבירות. מספר מקומות הלינה היה סביר, אולם מסיבות מבצעיות הוגבלה מנוחת השוטרים.

עם זאת, הבעיות שנתגלו במהלך ימי המבצע בכל הקשור לחלוקת המזון והמים, אי-ניצול מקומות הלינה והעדר תשתית מנוחה קרובה לזירת האירוע, יטופלו במסגרת צוות בדיקה מיוחד שהוקם על-ידי ראש אגף אפסנאות במטה הארצי של המשטרה, וכל הלקחים יופקו לעתיד.

<u>דוח משטרתי לצופר צפירת הזדהות עם מפגינים</u>

חבר הכנסת י' שמאי שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בתאריך 13 באוגוסט 1994 צפר עוזרי הפרלמנטרי יריב לוין צפירה קצרה כהבעת הזדהות עם מפגינים ליד בית ראש הממשלה בירושלים. שוטר רשם לו דוח וציין שניתנה הוראה לרשום דוחות רק לצופרים כהזדהות עם המפגינים.

ברצוני לשאול:

1. האין רישום דוח זה מהווה פגיעה בלתי סבירה בחופש הביטוי?

2. האם יימנעו התנכלויות דומות למפגיני הימין?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1-2. על-פי תקנות התעבורה, השימוש בצופר רכב הוא בלתי חוקי, אלא לצורך מתן אות אזהרה למניעת סכנה קרובה שאין למנוע אותה באופן אחר – תקנות התעבורה, התשכ"א–1961, סעיף 63(ג).

האכיפה נעשית רק במקרים שבהם יכול השוטר להוכיח מי צפר ברכב, ללא קשר למניעיו של הנהג שצפר, ובעיקר במקרים שהצפירות מפריעות לשכנים/לציבור.

במהלך 1992 נרשמו 402 דוחות תנועה בגין שימוש בצופר. במהלך 1993 נרשמו 404 דוחות, ולגבי 1994 עדיין אין נתונים מדויקים.

יצוין כי אין המשטרה מתנכלת למפגינים ורושמת דוחות ממניעים שאינם משטרתיים.

<u>פיקוח משטרתי על המעבר לתחום האוטונומיה ביריחו וממנו</u>

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

נכתב בעיתונות, שלכוחות הביטחון אין שליטה ופיקוח על התנועה אל תחום האוטונומיה ביריחו וממנו. המצב המתואר מאפשר לאסירים פלשתינים, ששוחררו מבתי-כלא בישראל ואמורים היו להישאר בתחום האוטונומיה, לצאת ולחזור לשטח יריחו בלי להשאיר עקבות וללא ידיעת כוחות הביטחון. המצב המתואר מעקר את המשמעות וההחשיבות של "המעבר הבטוח".

ברצוני לשאול:

1. האם התיאור האמור משקף את המציאות?

2. אם זו המציאות, מה יעשו משרדך וגורמי ביטחון נוספים לצמצום עד מניעת המצב הזה?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. תיאור המצב בשאילתא איננו מדויק. עם זאת, אין אפשרות לפקח באופן מלא על המעבר מיריחו ואליה בהעדר הפרדה פיסית מוחלטת בין שני האזורים.

2. קיימת אחריות של הרשות הפלשתינית, כתנאי לשחרור אותם אסירים, כי האסירים יישארו עד המועד שנקבע לגמר ריצוי עונשם באזור יריחו וכי הרשות הפלשתינית תנקוט פעולות לצורך הבטחת תנאי זה.

במקביל יש בדיקות במחסומים של צה"ל ומשטרת ישראל בשטח מדינת ישראל, באזורי יהודה ושומרון ובקו התפר, לשם מניעת שהייה בלתי חוקית ומעצר החשודים בכך.

כתוצאה מפעולות אלה נתגלו אנשים שאינם מורשים לעבור ולשהות בארץ ולפיכך נעצרו.

מכשיר פלאפון בשימוש אסיר

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בתאריך 26 בספטמבר 1994 שוחרר מהכלא ברוך מרזל לאחר שישה חודשים של מעצר מינהלי. בצאתו מהכלא נשא מרזל מכשיר פלאפון וסיפר לעיתונאים, כי הפלאפון היה עמו בכלא במשך כל תקופת המעצר המינהלי, וכי הוא השתמש בו כדי לקיים מתוך הכלא קשר שוטף עם תומכיו והמשיך את פעילותו.

ברצוני לשאול:

1. האם דבריו נכונים?

2. אם כן – על-ידי מי ניתן למרזל ההיתר להחזיק מכשיר פלאפון בכלא, ומה היו השיקולים בקבלת החלטה זו?

3. האם יש אסירים נוספים המחזיקים מכשירי פלאפון, ואם כן – מי הם?

<u>תשובת שר המשטרה מ' שחל:</u>

<u>(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)</u>

1. התשובה שלילית.

2-3. אין היתר לשום אסיר בשירות בתי-הסוהר להחזיק מכשירי פלאפון בהיותו בבית-הסוהר. לרשות האסירים עומדים טלפונים ציבוריים, והם רשאים להשתמש בהם.

יצוין כי כל העת נערכים חיפושים כדי לאתר חפצים האסורים בהחזקה על-ידי האסירים בעת שהותם בבית-הסוהר.

אשר להחזקת פלאפון ברשותו של ברוך מרזל עם צאתו מהכלא, על-פי המידע שיש בידי הוא קיבל את הפלאפון לידיו מייד כשיצא את שערי הכלא. הפלאפון נשלף על-ידו מאוחר יותר אל מול נציגי התקשורת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר על כל גווניו.

הצעות לסדר-היום

הוועידה הכלכלית בקזבלנקה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום שלנו – הצעות לסדר-היום והצעות חוק. יש לנו שפע, לכן נשמור על הקצב. הנושא הראשון: הוועידה הכלכלית בקזבלנקה – הצעות לסדר-היום מס' 5105, 5108, 5110, 5111, 5113, 5129, 5132, 5147, 5148 ו-5150. שר החוץ נמצא אתנו, והוא יוכל למסור לנו דיווח לא רק ממקור ראשון, אלא דיווח טרי על כל הדברים הגדולים שהתרחשו שם.

עד שבע דקות לכל חבר כנסת. אני אודה מאוד לחברי הכנסת אם יצמצמו את דבריהם לחמש דקות. ראשון הנואמים – חבר הכנסת רענן כהן, ואחריו – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בסדר-היום מופיעה הצעת חוק חובת המכרזים.

היו"ר ש' וייס:

היא בוטלה על-פי התקנון ועל-פי הסכמה בין בעל ההצעה ושר המשפטים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היא בוטלה.

היו"ר ש' וייס:

כן. כך רשום אצלי. יהיה היום קצב מהיר.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך בברכה חמה את שר החוץ וממלא-מקום ראש הממשלה שמעון פרס.

חברי חברי הכנסת, יש לברך על כך שמדינת ישראל היתה שותפה מלאה להכנת ועידת קזבלנקה ולקחה בה חלק פעיל.

לפעמים ניתן לחשוב שהגענו לימות המשיח. מי היה מאמין, רק לפני שנים מעטות, שנגיע למצב שבו אנשי עסקים ישראלים ופוליטיקאים ישראלים מנהלים מגעים גלויים לעיני התקשורת עם נציגים מהעולם הערבי והמוסלמי ומנסים לקשור עסקאות ולחשוב כיצד לכתת את חרבותיהם לאתים, כפי שאמר הנביא ישעיהו: "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

נדמה לי שאין בעם אדם שלא מכיר בערכה ובחשיבותה של ועידת קזבלנקה ובהשפעה שתהיה לה על עתידו הכלכלי והמדיני של המזרח התיכון.

אני מברך את חברי הכנסת ואת השרים שנוכחים כאן עכשיו, אלה שנסעו וחזרו היום מקזבלנקה.

אולם אבקש להדגיש, כי תקופת הקולוניאליזם הסתיימה. אנחנו איננו פטרונים של הערבים, ואסור לנו להתנהג כך. ה"עליהום" שעשתה הממשלה בקזבלנקה על העולם הערבי רק מראה שאנחנו ממשיכים לחשוב ולהתנהג בדפוסים של פטרונים ואנחנו ממשיכים להתיימר לדעת כיצד לפתור את בעיותיו.

אני אומר את הדברים בחיוב. מועצת החכמים במשרד החוץ, ושמעון פרס בראשה, הזו ודמיינו ובסוף הוציאו אל הפועל את תוכנית הוועידה הכלכלית. הם חזרו אמרו והוכיחו בוועידת קזבלנקה, שהם צדקו, שאפשר להפוך את הגבול עם ירדן ועם מדינות אחרות מגבול של עימות לגבול של שלום, שיהפוך את עמק-הירדן למקום פורה.

אני רוצה גם לבקש מחברי האופוזיציה שיעלו לכאן וינאמו בנושא, כל אחד לפי סגנונו, שיחשבו בהיגיון, להפעיל קצת את הראש ולהבין שזכותם להיות נגד השלום, אבל אין שום סיבה להיות נגד תהליך הפיתוח הכלכלי ההולך ומתרחש.

אדוני שר החוץ, מדינת ישראל, על-פי ההיסטוריה, נתפסה ועדיין נתפסת, למרות כל השינויים במזרח התיכון, כשלוחה של האימפריאליזם המערבי. מדינות ערב טענו תמיד, שהמערב שתל את מדינת

ישראל במזרח התיכון כדי להשתלט עליו, ושישראל היא למעשה עושה דברו של המערב. העובדה שארצות ערב החליטו להשלים עם קיומנו במזרח התיכון עדיין לא הסירה את החשדות הללו, וההתנפלות ההמונית של שרי המדינה על הוועידה בקזבלנקה יכולה רק לעורר מחדש ולהעצים את החשדות הללו.

זאת ועוד, מדינת ישראל היא אחת המדינות הקטנות ביותר באזור, וזה נראה מגוחך שהמשלחת מישראל היתה כה גדולה. כאילו אמרנו: אנחנו גדולים, אנחנו חזקים. בעיני הערבים, אדוני שר החוץ, יש בזה מידה מסוימת של התנשאות, ויש בזה גם אמירה "אנחנו המתקדמים יותר והטובים יותר", וצריך מאוד מאוד להיזהר מיצירת רושם מוטעה היכול, בסופו של דבר, רק להזיק. גם אם הם קיבלו את המשלחת – והם אכן קיבלו אותם – כמקובל על-פי התרבות הערבית, עדיין יכולים הדברים האלה לצוץ בעתיד ולפגוע.

אני אומר את הדברים האלה בראייה מזרחנית. זה לא היה אסתטי, זה לא היה בריא.

גם מבחינה פנימית שלנו, מבחינת החברה שלנו, היה בזה טעם לפגם. לא ייתכן שמחצית הממשלה תעזוב בו זמנית את הארץ. זה נראה לא טוב בעיני הציבור, ואני לא מדבר כרגע על הציבור אלא על העיניים שלי. זה מעלה גם שאלה בקרב משלם המסים, אף שהיא לא רלבנטית כרגע.

ברור לכולם מדוע ראש הממשלה היה צריך לנסוע, ואני מבקש לברך אותו על נאומו שם, ובמיוחד על דבריו לגבי ירושלים. ברור גם מדוע שר החוץ, שהיה הוגה הרעיון, היה צריך לנסוע לשם, וכן חברים נוספים יחד אתו. אני יכול גם להבין שעוד שר אחד או שניים מבין שרי הממשלה היו צריכים לנסוע. עם זאת, ובזאת אני רוצה לסיים – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כן, אתה צריך לסיים.

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

אני יודע; אני יודע, אדוני היושב-ראש.

עם זאת, אסור לנו לגמד את ועידת קזבלנקה. יש לראות את הדברים בראייה הכוללת, שהיא הביאה מהפכה במזרח התיכון ויצרה דפוסים חדשים. היא יצרה תרבות אחרת, היא יצרה תהליכים אחרים, היא יצרה שבילים נוספים. לכן, כל מי שמנסה לקחת את הנושאים השוליים ולהציג את הוועידה הזאת כאילו היא פגעה בעיקר, עושה את אחד המשגים הגדולים ביותר למדינת ישראל ולתהליך, שכולנו הולכים בו במשולב – הכלכלה ותהליך השלום.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת רענן כהן. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אני מבקש, עד שבע דקות. אחריה – חבר הכנסת משה פלד.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רציתי רק לומר לשרים, האם הם כבר הגיעו, חזרו מקזבלנקה?

רענן כהן (העבודה):

חזרו, חזרו. אל תהיי מודאגת.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מתי הגיעו, ובכמה "ג'מבו" חזרו? חשוב שנדע. בסופו של דבר, לא הבנתי אם "ג'מבו" אחד יצא, או שני "ג'מבו".

יעקב שפי (העבודה):

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

בשמונה "ג'מבו", אני שומעת ממצליף הסיעה. מתי הגעתם?

עליתי לכאן לרגע, כי רציתי לומר רק שאני חושבת שאתם יכולים להמשיך לנסוע, כי פשוט חבל לפרק את המזוודות. אני שומעת שעוד מעט יש ועידה בעמאן, בתחילת 1995. וחוץ מזה, האמת היא שכאן לא קרה דבר מיוחד. היתה איזו תקרית קלה בדרום-לבנון, נהרג חייל, שניים נפצעו. אפשר לקבל היום עגבניות במחיר זול, אולי אינך יודע זאת, אדוני שר החוץ מר פרס, אבל בחצי מחיר ממש, ב-10.5 שקל אפשר לקבל קילו עגבניות. אבל שר החקלאות מוצא בינתיים לנכון לאכול קוסקוס ומופלטה – אני שומעת – לא ראה שם כלל. האינפלציה אצלנו דוהרת, אנחנו מתקדמים לעבר 18%. היו גם כמה "קטיושות" בצפון, התושבים ישבו במקלטים, אבל – – –

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

ומה את אומרת על ועידת קזבלנקה?

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

זניח, זניח. חבר'ה, למה להיכנס ללחץ? אפשר לבלות בקזבלנקה, מעילי עור, מטבוחה.

מצרים גם הגישה לעצרת האו"ם הצעת החלטה הקוראת לישראל לוותר על יכולתה הגרעינית. נחתם איזה הסכם שולי, לגמרי שולי, בין הממשלה לבין קופת-חולים של ההסתדרות, ולפיו הממשלה תעביר סכום פעוט, 4.5 מיליארדי שקלים, לקופת-חולים. כי מסתבר שלהסתדרות אין פתאום נכסים או כסף, משהו פתאום התגלה, שאין לה.

אני רק רוצה לומר, שלפי דעתי זה לא צריך לשנות לכם את התוכניות. יש עוד כל כך הרבה מדינות שמצפות לאיזה טקס. וחשבתי, למשל, מה דעתך על טקס חתימה הבא על המוחרקה?

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

על מה?

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

על פסגת המוחרקה. זה יכול להיות רעיון טוב.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

בעברית: קרן הכרמל.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

נכון, אבל אנחנו עכשיו עם הערבים ועל כן נשתמש במונחים של הערבים, במלים ערביות, כדי להיכנס למזרח התיכון. על כל פנים, זה רעיון.

ואולי איזו לחיצת יד קלה למרגלות החרמון. זה יכול להתקבל לא רע בעולם.

זה שהשארתם אותנו כאן לבד, הייתי רוצה לומר ממש לבד, לבד לבד, זה לא נורא. לפעמים חיפשתי את ראש הממשלה, התקשרתי אל הלשכה. לשכת ראש הממשלה אינה עונה. אמרתי: לא נורא, אתקשר אל שולה, למיכה, לעוזי, לשמעון, לשמעון השני, כי יש ברוך השם שני שמעונים בממשלה שלנו. אין תשובה. לא נורא. הסתדרנו לא רע. אני מתפלא תמיד – – –

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

מה חיפשת שם, למשל?

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אגיד לך. היו כאן כמה הצעות חוק שביקשתי שישיבו עליהן. למשל שר הכלכלה שמעון שטרית, או שר התעשייה והמסחר, רציתי שיתייחסו למוצרים שצריכים להיכנס מהאוטונומיה, או מהשלטון העצמי, איך שתקרא לזה, והמוצרים לא עומדים בדיוק בתקן, ואני חוששת – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הצעות חוק מעלים כאן רק ביום רביעי.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

גם אתמול הועלו כאן הצעות חוק. אבל זה לא נורא. כבוד יושב-ראש הכנסת, אנא שמור על כבודה של הכנסת. אני חושבת שגם אתה צריך להתריע על כך שבו זמנית לא היו בארץ – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

יש חלוקת עבודה: השרים, וחלק נוסף, ממונים על כך שהם רושמים דפי היסטוריה. אני ממונה על דפי הפרוטוקול. לא תמיד זה חופף.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אולי אתה מאה אחוז בסדר.

היו"ר ש' וייס:

שני הדברים לא תמיד חופפים, לצערי. זוהי מחמאה לממשלה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני לא חושבת שאתה צריך להגן על הממשלה, שעשרה משריה אינם נמצאים בו זמנית. זכותי כנציגה לקבל מהם כמה תשובות על העניין הזה.

לא נורא, לא הרגשנו כל כך רע לבד. מה שאיני מבינה, ואולי אתה יודע – אולי אתה מבין בשרים – האם הם פוחדים לנסוע לבד? קיבלתי מין הרגשה כזו. מילא, שאנחנו נשארנו כאן לבד, אבל הם נדבקים אחד לשני. שאלתי את עצמי, על מה היתה התחרות? שמעתי שנסיך סעודי הזמין לארוחת צהריים, ואחד השרים קינא בשר אחר – ואיני רוצה לומר את שמותיהם – שהוא הוזמן לארוחת ערב אצל נסיך כווייתי. הם התחילו לעשות חשבון, איפה יותר חשוב והיכן כדאי יותר להיות. אולי התחילו לחשוב, מי מבשל טוב יותר. בקצב שלך, נלמד להכיר גם את המטבח הסעודי וגם את המטבח הכווייתי. עוד ידנו נטויה.

מעבר לכך, שמענו את שר החוץ המצרי, שהוא בוודאי אחד משחקני המפתח, אומר כדלקמן: אי-אפשר לדבר על שוק מזרח-תיכוני וגם לא על שיתוף פעולה אזורי, לפני שהפלשתינים יזכו בהגדרה עצמית ולפני שיסתיים הכיבוש הישראלי ברמת-הגולן. כתבים ערבים שאלו אותו, האם הוועידה לא נועדה לסייע לישראל להשתלט על כלכלת האזור; שמעת זאת גם מחברים אחרים. אנחנו קיבלנו את הרושם, שהפלישה הישראלית הפחידה מפני קולוניאליזם ישראלי, מפני קולוניאליזם כלכלי, וזה לא היה מכובד. הייתי רוצה שנלמד מקזבלן, שלו בוודאי היה יותר כבוד עצמי.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. האם אתה מאושש, חבר הכנסת פלד? האם אתה בסדר? כי זה תורך. אם כך, אזמין במקומך את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. רצית לנוח, כי רצת מאיזו ועדה. אחרי חברת הכנסת גוז'נסקי, אנחנו מחזירים את חבר הכנסת פלד לתור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר החוץ, ללא ספק, מגיעה לשר החוץ ברכה על היוזמה והחזון שמלווים אותו בעבודתו כשר ובעבודתו הציבורית בכלל. ללא יוזמה וללא חזון לא היה זז שום דבר באזור שלנו, והיינו נידונים להמשיך ולבוסס בבוץ הכיבוש והמלחמות, אשר מיררו את חיינו ואיימו על חיי בנינו, ותמיד ציירו לנו את העתיד בצבעים מדאיגים.

לכן, טוב שהגענו לזמנים שבהם כבר ניתן להציב על סדר-היום נושאים של שיתוף פעולה כלכלי, טוב שהגענו ליום שבו ניתן להיפגש בקזבלנקה, ונקווה במקומות נוספים, עם אנשים בעלי מעמד כלכלי ופוליטי גבוה, מארצות שונות במזרח התיכון.

הנושא רציני ביותר. השאלה הראשונה היא, האם הדיבורים האלה יכולים להניב תוצאות כבר עתה? אולי באופן חלקי ניתן להגיע לאי-אלה הסכמים כבר עתה, אבל נראה לי שהממשלה צריכה לומר לעצמה ולומר לעם, שהסכמים כלכליים בעלי משמעות אזורית, כמו למשל פיתוח אזורי של מקורות מים, כמו למשל ניצול אזורי של מקורות אנרגיה, כמו למשל טיפול אזורי בפיתוח זנים חדשים בחקלאות ותוכניות רבות אחרות אשר קשורות גם באוצרות הטבע וגם בשיתוף פעולה על בסיס ניסיון מקצועי וידע מקצועי – התוכניות הגדולות הללו לא יתבצעו, אלא כאשר יחיה המזרח התיכון בתנאים של שלום.

אני לא באה לזלזל במה שנעשה עד כה. אני חושבת, שמה שנעשה עד כה היה צעדים חשובים בכיוון הנכון, אבל עדיין עדיין לא הגענו למצב של שלום ושל גבולות פתוחים בינינו לבין השכנים, ברמה שתאפשר באמת את ביצוע תוכניות הפיתוח שעליהן דובר בקזבלנקה. אני מדברת על כך שיש היום איזו שכחה ציבורית, אני מקווה מאוד זמנית, כאילו ההסכם עם ירדן, שכבודו במקומו מונח, נותן לנו פסק זמן או אפשרות להשתהות בהסכם עם הפלשתינים; כאילו ניתן להגיע לכך שיהיו לנו יחסים מופלאים עם גשרים פתוחים עם ירדן, אבל עם הפלשתינים הדברים האלה יתמהמהו. אני חושבת שמי שחושבים כך – אני מקווה שאין כאלה בממשלה, ואולי יש כאלה גם בממשלה, אך בוודאי בחוגים הפוליטיים – עושים טעות מרה. בסופו של דבר, פתרון השאלה הפלשתינית הגעה להסכם שלום עם הפלשתינים, לא יהיו אפשריים בתנאים של כיבוש ושל אי-הכרה בזכויות.

בהקשר זה אני רוצה להזהיר מפני הניסיון להשהות ולהזיז פתרונן של כמה שאלות בוערות, כאילו לימים אחרים. זו נראית לי דיספרופורציה זועקת לשמים, לבוא היום ולדבר על הקמת בנק אזורי – שנקווה כי יועיל לעמים – לדבר על תוכניות פיתוח אזוריות, שגם הן חשובות, ולשכוח או להשהות טיפול בנושא כל כך דחוף כמו ההתנחלויות בשטחים. זו נראית לי חשיבה אשר כאילו בורחת למקומות קלים יותר, או למקומות הנראים לכאורה קלים יותר, בלי לעסוק בנושאים המרכזיים ובמכשולים הקשים ביותר. אי-אפשר לבצע את השלב השני בהסכמי אוסלו ולקיים בחירות לרשות הפלשתינית, כל עוד נמצאות התנחלויות בשטחים, וקודם כול התנחלויות במרכזי ערים וסמוך לערים הגדולות. הרי לא יעלה על הדעת שיעשו בחירות בחברון כאשר המתנחלים יושבים בחברון.

איפה הממשלה, איפה הבשורה ואיפה האמירה שלה בנושא האקוטי הזה? לא שהממשלה עשתה ניסיון ונוכחה לדעת שזה בלתי אפשרי. היא לא עשתה אפילו את הניסיון הזה, היא לא הציעה אפילו הצעה רצינית למתנחלים, לחזור אל תוך השטח שבקווי 4 ביוני, גבולות "הקו הירוק". אני קוראת בעיתונים, שמתנחלים שכרו את שירותיהם של משרדי עורכי-דין, כדי שיתמקחו.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני לא רוצה להיות צנזור, את מדברת מאוד לעניין, אך לא לנושא.

<u>תמר גוז'נסקי (חד"ש):</u>

אני חושבת שההערה שלך, אדוני היושב-ראש, היתה מיותרת.

היו"ר ש' וייס:

הנושא הוא קזבלנקה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

שר החוץ יסכים עמי, אני מקווה, שכל התוכניות שעליהן דובר בקזבלנקה לא תתבצענה אלא אם כן תיפתרנה השאלות האלו. מי שרוצה לקדם את הקשרים שנוצרו בקזבלנקה, לא יכול לדחות לאחרית הימים את הנושאים של ההתנחלויות, שהם אולי הכאובים ביותר הקיימים על סדר-היום ובכל הנוגע לניסיון לקדם את ההסדרים בינינו לבין הפלשתינים.

אני רוצה גם לומר, שצריך בהקשר של פיתוח האזור לראות את הצורך בסיוע ישראלי, בתמיכה ישראלית, בשיתוף פעולה בין ישראל לבין הפלשתינים בפיתוח פרויקטים כלכליים.

אתמול סיפר פה חבר הכנסת עזרן, ולא בפעם הראשונה, על התוכנית שהוא הציע לבניית נמל עמוק בים עזה. אבל אני יודעת על קשיים בנושאים הרבה יותר פשוטים – ובזה אני רוצה לסיים. למשל, בעזה רצו לבנות בסך הכול מעגן, שובר גלים לסירות דיג, ונתקלו בקשיים כדי להשיג אישור להביא סלעים לבניית אותו מעגן. כלומר, לפני שמדברים על ביצוע תוכניות כלל-אזוריות, לדעתי הדבר המרכזי והראשון צריך להיות ההסדר עם הפלשתינים וההסכמים הכלכליים והאחרים. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. עכשיו חבר הכנסת משה פלד, ואחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, שר החוץ, חברי הכנסת, דומה כי מעטות הדוגמאות שבהן הולידו מלים רבות כל כך והבטחות חגיגיות לעתיד שונה מן הקצה אל הקצה, משגים רבים כל כך ואכזבה כה מהירה וכה קשה, כמו מלותיה והבטחותיה של הממשלה.

הממשלה הבטיחה שינוי סדר עדיפויות לאומי, הבטיחה מזרח תיכון חדש, הבטיחה קיצור השירות הצבאי הן בסדיר והן במילואים, הבטיחה הפסקת הטרור הפלשתיני, ועוד ידה של ממשלתנו נטויה. במקום מדיניות שקולה ואחראית של צעד אחר צעד, באה הסתערות חזיתית על מטרות לא מוגדרות, על מטרות שלא אותרו, על יעדים שאינם.

הציבור נבוך, מבולבל וחסר מנוחה מעומס האירועים ומעומס הניגודים. הטרור משתולל, העם כואב וזועם, והממשלה מעבירה מושבה לקזבלנקה. במקום לריסון ולאיפוק, אנחנו עדים לראוותנות חסרת רגישות ולקיהות חושים ציבורית.

כך היה בשבוע שעבר, כאשר ביום השבעה ל-22 חללי הטבח ברחוב דיזנגוף קיימה הממשלה את האירוע בערבה בהפקה ראוותנית, רעשנית ומוגזמת. כך גם השבוע. מחד גיסא, אירוע קשה ומבייש המחייב בדיקה לעומק בכל הקשור לנחישות הלחימה של חיילי צה"ל ומפקדיו. מאידך גיסא, משלחת ענק משרכת דרכה לקזבלנקה. זה בדיוק חוסר הרגישות, זו בדיוק האטימות לרחשי לב הציבור.

אומרים לנו, שלא חשוב כל כך מה מרגישים או חושבים האזרחים. יבוא כל כך הרבה כסף להשקעות משותפות, עד שהכול יהיה בסדר. אבל אמרו לנו גם שיבוא כסף מייד לאחר הסכמי אוסלו וקהיר, ועזה כבר היתה צריכה מזמן להפוך לסינגפור, לפי ההבטחות של ממשלת ישראל. בכלל, הבטיחו לנו שכל העולם יעמוד בתור להשקיע באזור ואנחנו נהיה עסוקים רק בספירת הכסף. אבל לא רק שזה לא קורה, זה גם לא נראה לעין באופק, שרק משחיר.

ומה עם פרשת הדגלים בקזבלנקה? דגלי ישראל שלא הונפו לא ברחובות ולא על שולחן הייצוג של משלחת ישראל. תאמרו לי: עזוב, מדוע להיכנס לקטנות? ובכן, ידידי, שרי ממשלת ישראל, מי שדגל ישראל נחשב בעיניו לקטנות, מי שדגל ישראל מקופל ומושפל פותח בפניו דלתות, איננו ראוי לייצג את מדינת ישראל ואיננו ראוי לייצג אפילו את הציבור שבחר בו.

עוד לא שכחנו את קריאתו של ערפאת לג'יהאד על ירושלים ואת התרגילים בטקס החתימה בקהיר. אנחנו כבר מזהים בבירור את התרמיות השקופות שלו, כשהוא עוצר אנשי "חמאס" במה שנראה כהפעלת יד קשה, ומשחרר אותם בשקט ובקריצת עין. וכבר אנחנו שומעים מפיו הכרזות והצהרות חדשות להקמת מדינה פלשתינית שירושלים בירתה, אלא הפעם לא במסגד ביוהנסבורג או בכיכר בעזה, הפעם בחסות בין-לאומית, בפתיחה חגיגית כאשר ראש הממשלה ושר החוץ יושבים אל שולחן הנשיאות, ואין תגובה ואין פוצה פה. מתקבל הרושם שהריטואל הזה כאילו מוזמן, רק שיהיה רחוק מן הבית.

ואני עוד לא מדבר על הבעיות שמעבר לסיבוב. מה יקרה עם 3 מיליוני הפליטים הפלשתינים במחנות הפליטים בירדן, בסוריה ובלבנון? ובסוף הדרך – ירושלים, המתקתקת כמו פצצת זמן.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

וגם השעון מתקתק.

<u>משה פלד (צומת):</u>

אקצר את נאומי בהרבה.

כבוד היושב-ראש, הממשלה מבטיחה ומבטיחה, אולם איננה מסוגלת למלא אף אחת מהבטחותיה. מהחלומות על מסילות ברזל וכבישים החוצים מדבריות ועמקים, נשמעים כבר קולות הסתייגות. אפילו שר החוץ מר פרס, אפילו אתה, הוגה החלומות הללו, כבר נבהלת והסתייגת מהבטון והאספלט שיחנקו את חלקת אלוהים הקטנה שלנו.

אני קורא לך, מר פרס, על משקל הגדרתך בשבוע שעבר את התהליך המדיני עם סוריה. אמרת אז, כי התהליך עם הסורים הוא תהליך של כנפיים ולא של רגליים. ובכן, לא החלומות והפנטסיות יביאו את הגאולה לאזורנו. לא הריחוף על כנפי הדמיון יביא קץ לסכסוך הממושך בינינו לבין הערבים. עמידה יציבה ובטוחה, אמונה בלתי מתפשרת בזכותנו לחיות בארץ הזאת ונכונותנו להיאבק על כך, הן שיורידו אותנו, את הציבור כולו, אל קרקע המציאות הקשה וההפכפכה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. אני מאוד מודה. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אלכס גולדפרב, ואחריו – חבר הכנסת משה גפני.

<u>אלכס גולדפרב (יעוד):</u>

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, עידן השלום מביא עמו את עידן הפסטיבלים. ובעידן הפסטיבלים כל אחד, ובמיוחד הפוליטיקאים, רוצה להיראות. ואם הפוליטיקאים ייראו, זה ייחשב להם כאילו היו שותפים וכאילו הם חלק מבוני המהלך שהביא לחתימת הסכם עם ירדן או לחתימת הסכמי סחר עם מדינות ערב.

אדוני היושב-ראש, נראה לי, כי ממשלת ישראל יכולה, עם משלחת כזאת, להיכנס לספר השיאים של גינס. אני אישית לא שמעתי עוד על ממשלה שהרוב המכריע שלה עוזב את הארץ ומגיע לחגיגות במדינה אשר עדיין אין לנו עמה יחסים דיפלומטיים.

אדוני היושב-ראש, במרוקו, עם כל חשיבותה, נפתח בסך הכול משרד אינטרסים.

הייתי יכול להבין אם שר החוץ היה מגיע לפתיחת משרד האינטרסים, ועוד שר אחד אתו כדי לקשור קשרים מסחריים בין ישראל ובין מדינות אחדות שכבר נפתחו מגעים עמן. אבל קשה לי מאוד להבין וזה בלתי הגיוני שכל כך הרבה חברי כנסת ושרים, יחד עם מאות אנשים אחרים, יצאו לקזבלנקה.

אם אני מצטט את דברי שר החוץ, כפי שפורסמו באחד העיתונים, על תרומתם הממשית של השרים ועל העסקים שיביאו למדינה, הוא אמר, אם זה נכון, שאכן נעשו עסקות רבות באמצעות השרים, אך היו אלה עסקות שנעשו בינם לבין עצמם.

היה יכול להיות טוב יותר אילו נפגשו ראש הממשלה ושריו בבית-הארחה כלשהו להידברות ולעיצוב מדיניות הממשלה, ובסופו של דבר היו מגיעים להסכמים בין המשרדים השונים ותורמים להתייעלות ולהפחתת הביורוקרטיה ולשיתוף פעולה בין-משרדי.

צריך קצת כבוד עצמי, עם כל הכבוד.

אבל, יש לזכור, כי ראש הממשלה, שריו וחברי כנסת רבים הגיעו למדינה המהססת לקשור עמנו קשרים דיפלומטיים מלאים, אדוני היושב-ראש. נכון שיש קשרים ידידותיים בינינו לבין מרוקו כבר שנים רבות, אך זה לא מצדיק את נסיעת ראש הממשלה ורוב שריה למדינה שעדיין אין עמה קשרים דיפלומטיים מלאים. אולי הייתי יכול גם להבין את נסיעתו של ראש הממשלה לו היו נפתחים יחסים מלאים בין מרוקו ובין ישראל.

ואולי צריך לתת את הדעת על היבט נוסף, ההיבט הביטחוני. כששרים המופקדים גם על ביטחון המדינה, קשרי החוץ שלה, כלכלתה ואוצר המדינה, ועוד שרים רבים וחשובים, כל אלו מרוכזים יחד בארץ אחת, לא בישראל, אלא בארץ שאין לה עדיין יחסים דיפלומטיים מלאים עמנו ושזרמים אסלאמיים קיצוניים פועלים בה בחופשיות – נראה לי כי יש בזה משום סיכון ביטחוני לא מבוטל.

גם מטעמים פסיכולוגיים, כשרוב שרינו ומנהלי משרדיהם לא נמצאים בארץ, והארץ מתנהלת כסדרה, ומתנהלת היטב בלעדיהם, והעם רואה כי המדינה ממשיכה להתנהל בלי רוב נבחריה, עולות שאלות רבות לגבי נחיצותם של אותם נבחרים, ואת זה היו צריכים לשאול את עצמם השרים לפני שיצאו לשליחות שהיתה בה מטרה אך לא היתה בה תועלת.

השלום הוא גם עניין פסיכולוגי, והקרנבלים חיוניים להחדרת התודעה של שלום בעולם של פוליטיקה, כשהכול מעורב בפוליטיקה. אני יכול להבין את הקרנבל בערבה, שהיה נחוץ, אני יכול להבין משלחת מסחרית רמת דרג לוועידה בקזבלנקה, אבל קשה להבין קבוצה כה נכבדת של שרים, אשר לאחר שעמדו בתור ללחוץ את ידו של ערפאת רצו להתראיין אחר כך בתקשורת. אולי בעצם לאור כך ניתן להבין את נסיעתם המתוקשרת לקזבלנקה ואת החזרה בשקט בשקט ארצה, לפני שכתב חצוף ישאל אותם: אדוני השר, מה תרמת בנסיעתך לוועידה? ובין השורות נוכל להבין שתרומתו היתה בנסיעתו.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת גולדפרב.

אתם יודעים, חברי הכנסת, שהפרוטוקולים של הכנסת נשארים להרבה מאוד שנים. תחשבו גם איך ישקיף על הנאומים האלה מי שיקרא אותם בעוד כמה שנים.

חבר הכנסת משה גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, חברי הכנסת, האמת היא, שכאשר הגשתי את ההצעה לסדר-היום חשבתי שאני אהיה היחיד בעניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

אה, בעניין כזה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

יש אופטימיים.

שר החוץ ש' פרס:

– – – חברי הכנסת שנשארו בארץ.

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע מה הצטבר פה אצל אלה שנשארו?

רפאל אלול (העבודה):

– – –

משה גפני (יהדות התורה):

מתברר שאכן הרגישות של חברי הכנסת ראויה לציון, אבל לקחו לי כבר את כל הטיעונים, כבר אמרו את הכול.

רפאל אלול (העבודה):

אז תברך.

היו"ר ש' וייס:

הוא אמר אתמול שזה מעשה נבלה. איך הוא יכול היום לברך?

רפאל אלול (העבודה):

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

תגיד שזאת ממשלה "מקוזבלנקת".

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני שר החוץ, אני רוצה לברך על כל התקדמות בנושא של שלום ושל יחסי מסחר. אני חושב שזה דבר חיובי. בעניין הזה אין כלל ויכוח, ואני מברך אותך, אדוני שר החוץ.

אני לא רוצה לדבר – אני גם לא רוצה להיראות קטנוני – על כך שנוסעים הרבה שרים ונוסעים הרבה חברי כנסת. כולם דיברו על זה. אני מדבר על המהות. חוסר הפרופורציה, גם במה שקרה בקזבלנקה, מעבר לכל פרופורציה, כשנסעה למעלה ממחצית ממשלה, זה מעיד על מהות שאני רוצה לעמוד עליה. הממשלה הזאת היא הממשלה הגלותית ביותר מאז קום המדינה. לא היה צורך, בשום פנים ואופן, בנסיעה כזו. מלבד שר החוץ, שמטבע הדברים היה צריך לנסוע, או שר התעשייה והמסחר, לא היה צורך בנסיעתם של כל כך הרבה שרים.

יש רושם – ולצערי, זה מתממש גם בדברים המהותיים – שבממשלה הזו השרים רצים ריצת אמוק אחרי ההתחככות התקשורתית הזו בתהליך השלום, בתהליך ההתקרבות למדינות ערב, וגורמים נזק אמיתי לאינטרסים החיוניים, הביטחוניים, הכלכליים של מדינת ישראל. כל אחד רוצה להתחכך בכנפי ההיסטוריה, שכביכול אנחנו עדים לה היום. ועידת קזבלנקה היא דבר שייתכן שלא היינו חולמים עליו לפני כמה שנים, זה נכון.

ומה טוענים במדינות ערב? במדינות ערב טוענים – וכבר אמרו את זה קודם, וזה מאוד נכון – שמדינת ישראל היא מדינה קפיטליסטית, היא מדינה שמונעת על-ידי המערב כדי להשתלט על ארצות ערב.

שר החוץ ש' פרס:

_ _ _

משה גפני (יהדות התורה):

וזה לא נכון, אבל מה אתם עושים? אתם מראים שהמדינה הקטנה ביותר כאן במזרח התיכון, או במרחב כולו, נמצאת שם עם המשלחת הכי גדולה, בגלל קטנוניות של כל מיני שרים. ודאי שזה לא נכון, אבל אתם אומרים כביכול לעולם שזה נכון. איך אתם נוהגים בחוסר אחריות כזה?

ואני יכול לטעון עוד ועוד לגבי הפסטיבל שעשיתם בתוך ימי השבעה של הטבח המחריד ברחוב דיזנגוף, בלב תל-אביב. שלום זה דבר חשוב, אני בעדו, אני בעדו, הצבעתי בעדו, אני חושב שזה חיוני, אבל מה הפסטיבל הזה? הסתיימה שפיכות הדמים כאן בארץ? זה דבר חמור מאוד.

אולי זה באמת לא נוגע אליך, אדוני שר החוץ, לא הייתם כאן בארץ, אבל אני רוצה לעדכן אתכם מה קרה פה, לפחות בנקודה אחת. אתמול בערב היה פה נטל על השרים שנשארו בארץ. ישב פה שר הבריאות. עלה לדיון חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אתם לא הייתם.

דן תיכון (הליכוד):

תיקון לחוק, לא החוק.

משה גפני (יהדות התורה):

תיקון לחוק, לא משנה.

ואני רוצה לומר לך מה קרה כאן השבוע בארץ.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שחברת הכנסת נעמי בלומנטל כבר מסרה דיווח, פעמיים. אתה לא היית פה.

משה גפני (יהדות התורה):

לא, היא לא מסרה את הכול. אני הולך למסור עוד משהו. אתם הזנחתם לחלוטין את הנושא החברתי-הכלכלי, אני רוצה להגיד לך שיצאה רשימה להסתדרות. זה היה עוד כשהייתם בארץ. "חיים

חדשים בהסתדרות" היא נקראה, וזה היה שידוך מוזר כזה של רמון, מרצ וש"ס, שידוך לא מובן, כאשר היה מדובר על הבאת רווחה לעובד, דאגה רק לעובד, לבריאות וכדומה.

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד דקה.

משה גפני (יהדות התורה):

מה שקרה הוא, הולך אותו שידוך מוזר ומפטר עובדים בפקסים וטוען שההפגנות של העובדים הן הפגנות פוליטיות, עובדים שנאבקים על פת לחמם. הולכים וסוגרים את העיתון "דבר" וזורקים את העובדים לרחובות במין שרלטנות כזאת, במצח נחושה, ומי שעושה זאת הוא מי שצריך לדאוג לעובדים.

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש.

ובמקביל, אני רואה השבוע שיוצא עיתון, עיתון חדש – אולי העיתון הוא לא חדש, אבל המימון הוא, כנראה, חדש – ביטאון סיעת ש"ס בהסתדרות, עיתון יומי. את עיתון "דבר" סוגרים, את העובדים זורקים לרחוב, את עובדי ההסתדרות מפטרים, והנה הולכת הקבוצה הזו של הצעירים, שהיתה חוט השדרה בהקמת הממשלה הצרה הזו, הקבוצה הזו של רמון, מרצ וש"ס, שרצתה את הקואליציה הצרה הזו – היא הולכת ולוקחת את כספי ההסתדרות, גם את הכסף שלי שהם רוצים לקחת עכשיו בכפייה, ועושים עיתון חדש, עיתון פוליטי, כדי לשרת את האינטרסים הפוליטיים שלהם, וזורקים את העובדים, ואלה אנשי מפלגת העבודה.

אדוני, אתה מראשי מפלגת העבודה. עשרות שנים טיפחת, ויש לך יד גדולה במפלגה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

אתה צריך לסיים.

משה גפני (יהדות התורה):

זורקים את האנשים שלך לרחובות, מונעים מהם פת לחם, שולחים להם בפקס הודעות פיטורין.

היו"ר ש' וייס:

אני ביקשתי לסיים.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

אתה מסיים? אתה נואם.

משה גפני (יהדות התורה):

התנועה לזכויות האזרח, מרצ, וש"ס ורמון מקימים עיתון חדש, ביטאון ש"ס בהסתדרות, כדי לקדם אינטרסים פוליטיים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת משה גפני. אחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

יוסף עזרן (ש"ס):

העיתון הזה הופיע בערבית במרוקו – – –

היו"ר ש' וייס:

חשבתי שהוא ציפה שהמשלחת במרוקו תמצא שם מימון לעיתון של ש"ס. בבקשה, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, חברי הכנסת, ועידת קזבלנקה נועדה להביא לשיתוף פעולה כלכלי אזורי במזרח התיכון, כשמדינת ישראל ונציגיה מהווים חלק לגיטימי של מזרח תיכון זה. הוועידה שניזומה על-ידי ישראל, על-ידי שר החוץ, ראש הממשלה, אמורה היתה להשרות אווירה של שלום מתהווה בין ישראל לבין שכנותיה, סמוך מאוד לאחר חתימת ההסכם עם ירדן, שאכן נתפס על-

ידי ישראלים רבים כהסכם שלום בר-סיכוי. אלא שבאמת עניין גודלה של המשלחת הישראלית והעובדה שכל העיתונאים מסרו שהעברית היתה השפה הנשמעת ביותר בקזבלנקה, שנציגים בכירים של ממשלות ערב ציינו שהם רואים שמטרת הוועידה הזאת היא שישראל תכתיב, כביכול, לכל מדינות המזרח התיכון את הכלכלה שלהן, ייתכן שפה היה משגה, כי בשל גודל המשלחות – הציפיות פחתו כשראינו את התוצאות, את ההחלטות שנתקבלו על-ידי הוועידה.

אכן, איש לא יחלוק על כך שנוכחותם של שמונה שרים, 20 חברי כנסת ועוד מאות נציגים ישראלים של התעשייה וכו', לא יכלה שלא לעורר חשדות, פחדים, ולצערנו הגדול, חובה לומר זאת כאן, הרי למרבה הצער אחת הסיבות הידועות, המקובלות והנתפסות לאנטישמיות או לשנאת ישראל היא הפחד מפני המוח הישראלי, היכולת הישראלית, היכולת היהודית, וכל השאר.

האם לא נכון היה לשקול להשיג אותו דבר ולפעול למען אותן מטרות למען קידום מזרח תיכון של שלום, מזרח תיכון שהכלכלה בו משגשגת וישראל תופסת בו מקום נכבד, אבל לאו דווקא בקרב משלחות ערביות רבות, שחלק מהן קיבלו רגשי נחיתות לעומת המשלחת הישראלית הן מבחינת הגודל, הן מבחינת מה שנתפס כרצונה של ישראל לבלוט יתר על המידה בוועידה הזאת.

כדאי, אולי, לשקול כמה דברים לגופם. ציפינו שהוועידה הזאת תצא עם בשורה אחת, קטנה, שהיא באמת לא משמעותית ביותר, ביטול פורמלי של החרם הערבי. ניתן היה לצפות, ובצדק, כיוון שלישראל יש חלק ביוזמה, ישראל באה אחרי חתימת חוזה שלום עם ירדן, ישראל גילתה רצון טוב ומעל לזה כלפי הפלשתינים וכלפי הרשות הפלשתינית. היה מקום, היה צידוק והיה זה מן ההיגיון שיקום מלך מרוקו עצמו או נציגו של נשיא מצרים או נציגו של מלך ירדן ויאמר: הגיעה העת, חברים, לבטל את החרם הערבי כנגד ישראל. והנה, במקום אמירה פשוטה, אלמנטרית פורמלית כזאת, אנחנו צריכים לפרשנות, לרמזים – מדברי המלך משתמע, כך האווירה נתפסת; למה כשהיה החרם 46 שנים הוא היה ברור וגלוי ופורמלי וחוקי, אבל ביטולו – כמה יפה היה מצדם אילו עשו את הג'סטה המינימלית הזאת כגילוי של רצון טוב, ולצערנו גם גילוי זה לא היה.

הדבר השני הוא, כמובן, מה הן התקוות שהשלום במזרח התיכון, שכולנו רוצים בו, בעזרת השם, מה הוא יביא לה, לישראל, מבחינה כלכלית? הנה רק אתמול, כך הסתבר מהעיתונות, פורסם על-ידי גוף אובייקטיבי, נייטרלי, שמהשלום במזרח התיכון לא תצא ישראל נשכרת אלא במקום האחרון. לפי הרשימה, המדינה הראשונה שתהא נשכרת מן השלום הזה במזרח התיכון, בתחום הכלכלה, תהיה אירן, אותה אירן המסוכנת והארורה שהיא, למעשה, אם השנאה לישראל בימינו. אחריה הרשות הפלשתינית, אחריה עירק, לבנון, ירדן, סוריה, תימן, מצרים, ורק במקום האחרון – ישראל. זה מחקר אובייקטיבי של גוף אובייקטיבי. האם חשבנו גם על זה? אולי כדאי, וברשותך, שר החוץ, אזכיר פה אמרה של חז"ל, שהיא אוצר שלם של חוכמת חיים: "עניי עירך ועניי עיר אחרת – עניי עירך קודמים". מדובר בתוך העם היהודי, בתוך ארצו. אם יושב אדם בתל-אביב הוא יודע שיש עניים בחיפה, עניים בירושלים, עניים בפתח-תקווה, אומרת לו ההלכה: תדאג קודם כול לשכנים, אחרי זה לשכונה הקרובה, אחרי זה לאחרים, מפני שתיאורטית אין אדם, אולי חוץ ממיליארדר, המסוגל לענות על כל הצרכים של כל הנזקקים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

על זה נאמר: "עני ואפסי עוד".

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

עני ואפסי עוד; יפה. והנה, כאן באמת התגלה רוחב הלב הישראלי שהוא רוחב לב יהודי. מר פרס, אתה מגלם פה, ללא צל של ספק, כנות שלך. אין לי ספק בכוונות הטובות ביותר שלך. אתה באמת רואה מזרח תיכון חדש, אתה רואה שלום אמת, אבל לצערנו הרב, די היה בהופעה המכוערת כל כך של ערפאת, די היה בכך שהסעודים, כאשר שמעו את תשובתו של מר רבין, שהיתה גאה וברורה, ושעליה יש לברך, שירושלים היא בירת ישראל הנצחית, לא קמו נגד ערפאת על שהוא מכריז על ירושלים כבירתו, לא באו עמו חשבון על שהוא דיבר על מדינת פלשתין, כשאין בנמצא בהסכמי אוסלו וקהיר זכר למדינה, אבל באו חשבון עם מר רבין למה הוא אומר, היהודי הזה, שירושלים בירתו, בירת עמו. כלום לא ברור לאנשי אש"ף ולמנהיגי מדינות ערב שירושלים היתה מאז ומעולם בירתו של העם היהודי בלבד?

אם אין ביטחון שלישראל – – –

<u>עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):</u>

חבר הכנסת שאקי, אתה חושב במחשבות שלך – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אתה הדובר אחריו, חבר הכנסת דראושה.

<u>עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת דראושה.

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

שלום, שגם הם יראו שלום כלפינו.

היו"ר ש' וייס:

אתה אחריו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רוצה שלום בכל לבי, אבל אני רוצה שישראל תיחשב שווה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אנא, אנא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני מתחיל לנכות לך את הזמן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני אשב אתך ואראה לך שחור על גבי לבן.

אחר כך מדובר על העדר דגל ישראל. אם זה נכון, עם כל הכבוד, אי-אפשר שלא להביע צער עמוק, הכיצד, באווירה של התפייסות, באווירה של שלום, באווירה של רצון טוב, כל דגלי המדינות התנוססו ורק דגלה של מדינת ישראל, שכולם אמרו שבלטה ביותר, שהשפה העברית בלטה ביותר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאקי, שר החוץ רוצה להעיר.

שר החוץ ש' פרס:

– – – הדגל המרוקני. אף דגל – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אז מה המשמעות של הפרסום הזה שרק דגל ישראל – – –

קריאות:

– – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מודה לך. אם זה כך אז – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

המשמעות, חבר הכנסת שאקי, היא שאנחנו תקענו שם תורן, ואחרי התורן יבוא גם הדגל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא היה שום דגל כי הם לא רצו לשים את דגל ישראל, אז הם החליטו, כפשרה – – –

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

ואחרון, אדוני השר – – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בבקשה.

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

זה מה שפורסם.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

לא רצו להניף את דגל ישראל, אז הם החליטו, כפשרה – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת שאקי, אתה, בעצם, סיימת.

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני אתן לך עוד שני משפטים מרוכזים, כי יש לנו סדר-יום עמוס מאוד.

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

הרצון טוב, הכוונות רצויות, אבל לצערנו אין תהודה של אמת מן הצד השני, כל עוד אין אנו שומעים דברים מפורשים, כל עוד אין ביטול רשמי של החרם, כל עוד ערפאת לא קם ומבטל את האמנה הגזענית ביותר הקיימת היום בעולם, שנה ורבע אחרי הסכם אוסלו – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

נא לסיים.

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

– – עדיין קיים אותו מסמך מתועב שהוא מסמך אנטישמי, אנטי-ישראלי, אנטי-יהודי – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני אבקש לסיים.

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

– – מן הנוראים ביותר שישנם. כל עוד הטרור נמשך ולא היה גינוי לטרור ה"חמאסי" וה"חיזבאללי" והשאר – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מורי ורבי, נא לסיים.

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

– – – זאת אומרת שכוונות השלום של ישראל אמיתיות, אי-אפשר לומר שיש הדדיות – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

נא לסיים.

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

– – – מן הצד הערבי, אי-אפשר לומר שגם הם מעוניינים בשלום אמת, שגם הם מעוניינים לחסל את הטרור – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

נא לסיים.

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

– – ה"חמאסי" והאחר, ועל כך יש להצטער.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. אני מודה לחבר הכנסת שאקי. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אני נמצא פה בין הפטיש ובין הסדן – פרופסור שאקי, המורה שלי למשפטים, וחבר הכנסת דראושה היה תלמיד שלי באוניברסיטת חיפה.

<u>עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אצלו למדתי משפט בין-לאומי, פרטי, בין-דתי, בין-עדתי.

<u>עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לברך את שר החוץ על פועלו הנמרץ כדי להגשים, אכן, באופן מעשי את האידיאולוגיה ואת האסכולה של עידן חדש ומזרח תיכון חדש, מזרח תיכון ללא שפיכות דמים, ללא מלחמות, מזרח תיכון שיש בו שיתוף פעולה כלכלי.

אני מאמין שאפשר להגשים את הדברים הללו. אנשים כמוך, חבר הכנסת משה פלד, שחושבים במתכונת של העבר, לא יכולים להאמין לאוטופיה הזאת שהיא יכולה להתגשם, ואנחנו עדים להתגשמות – – –

קריאות:

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

– – –

משה פלד (צומת):

אתה שומע מה שאתה אומר? אתה לא מתבייש? מזרח תיכון ללא שפיכות דמים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מזרח תיכון של שלום, מזרח תיכון שיש בו הכרה בזכויות של כל העמים, ואם אתה חושב על מזרח תיכון עם המשך הכיבושים וההתנגחות כלפי העם הפלשתיני וזכויות הסורים, הלבנונים, והירדנים, אתה טועה. אני מאמין שאנחנו, אכן, כבר התחלנו בעידן חדש של שלום – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

– – – אוטופיה שלנו, של מדינת ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – עידן של שיתוף פעולה כלכלי.

אני לא נביא של מדינת ישראל ולא של העולם הערבי, אני מדבר בשם עצמי ובשם המפלגה הדמוקרטית הערבית שאני עומד בראשה.

אש"ף, שרוצה לכונן הסכם שלום, וכבר חתם על הסכמי אוסלו וקהיר עם ישראל, אני תומך במדיניות שלו, לעומת הקיצונים הפלשתינים שלא רוצים בהסכם הזה. ולכן אני אתמוך – – –

משה פלד (צומת):

הם שותפים, הם הולכים ביחד.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

– – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אתמוך בכל צעד חיובי שהממשלה תעשה, ובכל צעד חיובי שאש"ף יעשה, כפי שאני תומך בכל צעד חיובי שהעולם הערבי עושה.

אנחנו מקווים, שאכן יהיו תוצאות חיוביות ומעשיות לוועידת קזבלנקה, שחרתה על דגלה את הסמאות היפות של עידן חדש, מזרח תיכון חדש, שיתוף פעולה כלכלי, בנק אזורי, כל הדברים היפים הללו שאנחנו משווים להם, עמי האזור משווים להם. הציבור הערבי במדינת ישראל תומך בדברים הללו, כיוון שאנחנו מאמינים שזה הצורך של עמי האזור כולם.

אבל, אדוני שר החוץ, יש לי כמה הערות. ראשית, אני רוצה להתייחס לנאומו של ראש הממשלה. אני חושב שלא היה צורך להרגיז את נציגי העולם הערבי והמוסלמי.

דוד מנע (הליכוד):

מסכנים, הרגיזו אותם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הרגיזו אותם. זה היה נאום שבא להרגיז בוועידה שבאה לפתור בעיות. אני חושב שזה לא שירת את האינטרסים של מדינת ישראל ולא את היעדים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

החוק קובע שירושלים היא בירת ישראל. היא על-פי חוק, ואתה מדבר בניגוד לחוק.

טלב אלסאנע (מד"ע):

_ _ _

רחבעם זאבי (מולדת):

_ _ _

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה יודע שיש לי ויכוח אתך בכל הנושאים.

משה פלד (צומת):

חבר הכנסת דראושה, כל הישיבה שלנו כאן מרגיזה אתכם.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת זאבי, אלסאנע ופלד. חבר הכנסת פלד, יש לנו היום ישיבה עד 03:00. תחלקו את קריאות הביניים במנות, כל שעה וחצי, בסדר? לא את כולן בנאום אחד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כפי שהוכח בעבר שהתעלמות מהזכויות של ישראל לא הועילה לעולם הערבי, אני אומר שגם ישראל בעידן הזה לא יכולה להתכחש לזכויות של הפלשתינים, של המוסלמים ושל הערבים במזרח-ירושלים.

יש זכות לפלשתינים במזרח-ירושלים, ומזרח-ירושלים נתונה למשא-ומתן כפי שנקבע בהסכם אוסלו. אז לבוא ולקבוע בוועידה שכוונתה לקדם את תהליך השלום וליצור הבנה ושיתוף פעולה, קביעה שהכנסת קבעה אבל לא מחייבת לא את הפלשתינים, לא את העולם הערבי ולא את העולם המוסלמי, אני חושב שזה היה דבר שלא שירת את האינטרסים של ישראל ולא את הוועידה שמטרותיה היו מטרות נשגבות.

משה פלד (צומת):

הוא הרגיז את הערבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא הרגיז את הערבים, ולא בצדק.

הערה שנייה, אדוני שר החוץ. אני חושש שמתפתח תהליך במדינת ישראל, אצל הממשלה, גם בכנסת, שאפשר לזלזל בפלשתינים, שאפשר להזניח את המשא-ומתן עם הפלשתינים ולהשהות ולדחות את ההסכמים עם הפלשתינים עד שנגיע למזרח תיכון חדש, להסכמים עם סוריה ולבנון, עם ירדן ועם העולם הערבי כולו – בלי לפתור את לב הסכסוך, את מקור הסכסוך, והוא העניין הפלשתיני.

השהיית המשא-ומתן בקשר לבחירות בשטחים, בקשר להיערכות המחודשת המחייבת את נסיגת צה"ל מהאזורים המאוישים באוכלוסייה פלשתינית – אני חושב שההשהיות הללו, המכוונות להאט את התהליך עם הפלשתינים, רק יעיבו על תהליך השלום ולא יפתרו את הבעיה.

לכן אני פונה אליך, פונה לממשלה כולה, לראש הממשלה, להחיש את התהליך עם הפלשתינים ולזכור, שללא הסכמי אוסלו לא היה אפשר להגיע לוועידת קזבלנקה, לא היה אפשר להגיע להסכם עם ירדן, וגם לא לקדם את התהליך עם כל מדינה ערבית אחרת.

הערה אחרונה. שמחתי שנציגים ערבים השתתפו במשלחת הישראלית לקזבלנקה. אבל אני רוצה להזכיר לך, שיש בבית הזה שתי סיעות, חד"ש ומד"ע, שתומכות בממשלה, ויש גם גופים ערביים אחרים שתומכים במדיניות הממשלה, אבל אתם בכלל לא זוכרים שאנחנו קיימים. אתם רוצים רק את התמיכה שלנו, אבל בשום משלחת רשמית ממלכתית לא השתתף נציג של מד"ע או של חד"ש.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

רצית לנסוע לקזבלנקה ולא לקחו אותך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני חושב שאת הדבר הזה אנחנו לא מקבלים, ואני מתריע על תופעה לא בריאה, לא נכונה זו. כאשר אתם מחפשים שלום עם העולם הערבי כולו, תעשו שלום גם אתנו. אתם רוצים רק את התמיכה שלנו, אבל לא מוכנים לשתף חבר כנסת או איש ציבור או איש עסקים ששייך למד"ע, לחד"ש או לעצמאים ערבים? רק מי שבמפלגת העבודה או במרצ יכול להיות חבר במשלחת ממלכתית רשמית?

אדוני היושב-ראש, אלה דברים שאנחנו רושמים לפנינו, ולא נעבור לסדר-היום על התעלמות כזאת.

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

משה פלד (צומת):

אל תרגיז אותנו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברת הכנסת נעמי חזן, ואחרון יהיה חבר הכנסת יוסף עזרן.

חבר הכנסת דראושה, למה אתה תמיד מרגש כל כך את הכנסת?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אסיר ציון הוא היה, לא לקחו אותו לקזבלנקה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני תלמיד שלך – אמרת.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התחלה של ידידות מופלאה. זה בעצם – תודה, חברת הכנסת בלומנטל, שאת אפילו מבינה מאין האמרה הזאת באה. קזבלנקה, התחלה של ידידות מופלאה.

יוסף עזרן (ש"ס):

התחלה שכבר קיימת אלפיים שנה.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

הסרט "קזבלנקה".

<u>נעמי חזן (מרצ):</u>

נכון, חבר הכנסת דיין.

<u>משה גפני (יהדות התורה):</u>

צריך להביא לכאן את חמיצר.

<u>נעמי חזן (מרצ):</u>

לא בכדי התחלתי את דברי בדיוק באמרה הזאת. הכנסת נזעקה היום בצורה קנטרנית, מלאה קנאה ואיומי שווא לנושא הכנס בקזבלנקה, בלי ראייה היסטורית כלשהי.

הכנס הזה באמת פתח עידן חדש במזרח התיכון. מי שיושב כאן כבר שעה תמימה ומדבר על מספר השרים וחברי הכנסת שיצאו, ומי שאומר בצורה קנטרנית ומיותרת שלא היו מספיק נציגים ממלכתיים במדינת ישראל ביומיים האחרונים, איננו בעל חזון, איננו בעל ראייה היסטורית כלשהי, משום שבכנס קזבלנקה השגנו בפעם הראשונה שתי מטרות עיקריות.

מטרה ראשונה – הכרה בישראל כחלק אינטגרלי מהמזרח התיכון. ובאמת, קידום המשא-ומתן לשלום על כל ערוציו בא כדי לשנות את מעמדה של ישראל באזור. בקזבלנקה ניתנה גושפנקה חד-משמעית, בלתי חוזרת ובלתי הפיכה להפיכת מדינת ישראל לחלק אינטגרלי מהמזרח התיכון.

ועובדה שבכנס הזה סוכם, בין היתר, על פתיחת משרד אינטרסים בתוניסיה, סוכם גם על פתיחת ערוצי תקשורת דיפלומטיים וכלכליים עם מדינות המפרץ הפרסי. במלים אחרות, מעמדנו השתנה בתכלית כתוצאה מכינוס ועידת קזבלנקה גם ברמה הפוליטית וגם ברמה הכלכלית.

ומטרה שנייה מרכזית של ההתקדמות בתהליך השלום היא פיתוח האזור בכללותו, קידום כל העמים וכל האוכלוסיות של האזור, כי אין צל של ספק שהכלי החשוב ביותר לביסוס השלום הוא הכלי הכלכלי, וכאן נעשו הסדרים ראשוניים וחשובים ביותר מבחינה כלכלית. הוקמו מכניזמים לשיתוף פעולה אזורי, יש תוכניות להקמת בנק כלכלי אזורי לפיתוח כל המזרח התיכון. נעשו עסקאות, וכל מי שאומר שלא נעשו עסקאות כלכליות ברמה הפרטנית איננו דובר אמת.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

איזה עסקאות? תגידי לנו: איזה עסקאות וכמה עסקאות?

נעמי חזן (מרצ):

ומה יישאר, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, מה יישאר בעוד שנה ובעוד שנתיים?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אנחנו נראה.

נעמי חזן (מרצ):

השקעות של למעלה מ-10 מיליארד דולר לפחות באזור.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

שלנו? שלנו?

נעמי חזן (מרצ):

גם לטובתנו וגם שלנו, סדרה של joint ventures. מגעים, מגעים בין אנשי עסקים שלנו ואנשי עסקים בכל המדינות השכנות. הזלזול הזה הוא לא במקומו – –

חיים קופמן (הליכוד):

מי גומר שם עסקות? זו רק התחלה של עסקות.

נעמי חזן (מרצ):

– – הוא חסר תוחלת, חסר תכלית, והרבה יותר חשוב – הוא לא רציני. הגיע הזמן לקחת קצת יותר ברצינות וקצת יותר לבחון לעומק את מה שאנחנו עושים כאן.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

ההצהרה שלך לא רצינית, לא אנחנו, חברי הכנסת.

נעמי חזן (מרצ):

הדיון הזה, כרגע, הוא דיון לא רציני, הוא מסתכל בטפל ולא בעיקר, ולא ייתכן שכנסת ישראל תשקיע שעה מזמנה בלי להבליט את ההישגים החד-משמעיים, הדיפלומטיים והכלכליים, שהיו לנו בקזבלנקה ויהיו לנו כתוצאה מהכינוס האדיר וההיסטורי הזה.

ואם יש דברים שצריך לתת עליהם את הדעת הם בשתי נקודות מרכזיות. נקודה ראשונה: חיוני כרגע וחשוב לבסס את מה שהונח בקזבלנקה, לדאוג להקמת המסגרות, להפעלתן, ליישום ולמימוש העסקאות שהוכנו בקזבלנקה. דבר שני, אדוני שר החוץ: בסופו של עניין, המבחן של יכולתנו להשתלב במזרח התיכון יהיה המבחן הפלשתיני, והבעיות הכלכליות היומיומיות של האוכלוסייה הפלשתינית הן מיידיות. ללא פתרון הבעיות האלה לא נוכל לממש את התחלת הידידות המופלאה ולהפוך אותה לידידות קבע. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת נעמי חזן. עכשיו אני מזמין את חבר הכנסת יוסף עזרן, והוא אחרון בעלי ההצעות כאן. שר החוץ יתייחס לאחר מכן לכל ההצעות.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר החוץ, חברי הבית, יש רגעים שבאמת גורמים נחת בבית הקשה הזה, עם כל הוויכוחים, הפולמוסים, חילוקי הדעות. אני חושב שאולי מן הראוי שנמצא את תעצומות הנפש קצת להתעלות. שאלות יש, טענות יש, מענות לא חסרים, אבל למה הדבר דומה? – חתונה חגיגית גדולה מאוד וכל האורחים נמצאים, שמחים, חוגגים, אווירה נפלאה, ופתאום שני הצדדים מתחילים להתווכח על הנדוניה, על החלק בדירה, על המשכנתה. זה לא הזמן.

רבותי, תדעו שזו חגיגה גדולה. אני כיליד מרקש במרוקו, שגדל בקזבלנקה, חש אווירה נפלאה, סגירת מעגל. חברת הכנסת נעמי חזן, שהיתה כאן לפני, קודמתי הנכבדה, אמרה: ידידות חדשה מתחילה. מה "ידידות חדשה"? הרי היהודים הראשונים הגיעו למרוקו עם יורדי הים הפיניקים בזמן שלמה המלך, לפני 2,000 שנה, כסוחרים. הם הקימו את נמלי המסחר הראשונים המפורסמים מסביב לאגם הים התיכון. ידועים הדברים ומפורסמים. קרתגו היא העיר המפורסמת, היא עיר מסחרית, וכל המסחר היה נתון בידי היהודים. המלחים והמפליגים בים היו הפיניקים, אבל יהודים החזיקו את כל המסחר, והעיר הזאת התפתחה לתפארת, משהו לא רגיל.

התרומה של העם היהודי לכל התפתחות המסחר באגן הים התיכון היא לא רק מפורסמת וידועה אלא עשירה ומגוונת, וכדאי שמישהו יכתוב על זה פעם אחת דוקטורט. והנה אותם יהודים הגיעו כסוחרים, אבל הם היו הכלכלנים של אז, אנשי הכלכלה, אנשי עסקים – היום אנחנו משתמשים במלים אחרות. היום אנחנו חוזרים תחת דגל ישראלי – לא משנה אם תולים אותו או לא, זה לא רלבנטי כעת – וזה ראש ממשלת ישראל, זה שר החוץ, זו משלחת. פתחו קונסוליה ותקעו בה מזוזה, שזה חלק מההווי ומהמסורת. הרי פה נסגר מעגל נפלא של 2,000 שנה, רבותי. מילתא זוטרתא היא? האם דבר קל הוא בעינינו? בואו נעזוב כעת את ויכוחי הנדוניה והמשכנתה וכמה מסחר ומי ייהנה יותר, מי ייהנה פחות, מי ירוויח יותר. מה זה כבר משנה? זו חתונה גדולה, רבותי.

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

מי החתן ומי הכלה?

<u>יוסף עזרן (ש"ס):</u>

החתן זה אני, אני יליד מרוקו, אם שאלת מי החתן. אני מרגיש את עצמי חתן גדול, מאושר, גאה. אתה יודע למה? כי מלת גנאי היתה פעם "יא קזה" – קזבלן. אתה לא זוכר את המחזה? היום "קזבלנקה" זו מלת גנאי? זאת תעודת כבוד. "יא קזה" – אני מקזה.

אתם יודעים שהקהילה הגדולה ביותר פה בארץ-ישראל – – –

<u>תמר גוז'נסקי (חד"ש):</u>

– – –

<u>יוסף עזרן (ש"ס):</u>

מה אתה רוצה, שאני אנפח את החזה שלי ככה בגאווה? לא צריך. אני מרגיש טוב. החדווה קורנת, השמחה ישנה.

רבותי, תבינו את זה, תכבדו את כבודם האבוד שחזר של 700,000 יהודים ישראלים יוצאי מרוקו, הקהילה הגדולה ביותר במדינה הזאת. שאלת, חבר הכנסת טלב אלסאנע. אתה יודע כמה חתנים יש? 700,000 יהודים. זה לא דבר פשוט.

אחר כך גירוש ספרד. מי פתח את השערים לפני 100,000 יהודים, שלקחו את מקל הנדודים באותו יום, תשעה באב השחור ב-1492? – מרוקו, המדינה הקרובה ביותר. היא הצילה את כבודם, את רכושם ואת תרבותם. ואחר כך – אני אומר רק את המוקדים המרכזיים בהיסטוריה הזאת, המוקדים המרגשים – במלחמת העולם השנייה, כשממשלת וישי המרשעת, האנטישמית, משתפת פעולה עם

הנאצים, יימח שמם, הצוררים; כאשר מורי ורבי סיפר לי, אני הייתי ילד קטן, רק נולדתי, לא ידעתי מה מתרחש, סימנו את הבתים היהודיים בשביל טרנספורטים, ובא מוחמד החמישי, אללה ירחמו, נשמתו בגן עדן, ואמר – – –

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>יוסף עזרן (ש"ס):</u>

זה עניין אחר, כעת היסטוריה. הוא כופר, חלילה, בהיסטוריה? והוא קשר טלאי על בגדו ואמר: אני יהודי. אתם לא תתחילו לקחת את יהודי מרוקו, האזרחים האהובים שלי. הם בני כולם עד שתיקחו אותי. ואז ויתרה ממשלת וישי.

ואחר כך בא אוהב ישראל האמיתי, הבן שלו. זכיתי לפני שנתיים – בווילה של מר לוי, היועץ הכלכלי של המלך חסן – להיות אורח הכבוד ולאכול ארוחת ערב עם יורש העצר – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת עזרן, אוסיף לך עוד דקה כי דבריך דברי שירה.

<u>יוסף עזרן (ש"ס):</u>

אני מודה לך, אדוני.

כדאי לסיים בנימה כזאת. רבותי, לפעמים יש דברים – – –

<u>משה גפני (יהדות התורה):</u>

תסיים את הסיפור.

<u>יוסף עזרן (ש"ס):</u>

מייד. אכלנו ארוחת ערב עם יורש העצר וזכיתי, כיוון שהקדוש-ברוך-הוא חנן אותי בקול נעים וגם בידע עצום מאוד בשירה האנדלוסית המרוקאית, לשיר אתו, הוא גם כן מלומד גדול בתרבות הזאת, וניגנו בכינור ובעוד. אזמרה לאלוהי בעודי, כך אמר דוד המלך – בעוד שלי.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

רוצים לשמוע ולשמוח.

<u>יוסף עזרן (ש"ס):</u>

שרנו. עשינו את כל המקאמה של סביהאן. סביהאן זה המקביל למה שנקרא כאן במזרח התיכון מקאם ביאת חוסייני. זה המקביל. זה אח שלו באותה אוקטבה. והיתה התרגשות נפלאה. אתם יודעים מה פירוש הדבר הזה. ולכן אני מבקש היום, רבותי, בואו נחזיק תודה וברכה, בואו נעלה על נס את אלה שהיו אדריכלים, ובראשם שר החוץ מר שמעון פרס. אני מכיר לו אישית בנושא הזה – וצריך לפעמים לדעת להתגבר, להתעלות – תודה וברכה על הקשר המיוחד הזה, שהוא כיבד את העדה שלי במיוחד והרים את כבודה והפך את השם קזבלנקה, שהיה לבושה וחרפה, לתפארת ולשם שיקרין ויאיר לכל הדורות. תודה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מאוד מודה לחבר הכנסת יוסף עזרן.

אדוני שר החוץ, יש לך עכשיו שתי אפשרויות, או להסתפק בדברי חבר הכנסת עזרן או להשיב.

<u>יוסף בא-גד (מולדת):</u>

אני מבקש אם אפשר לחזור על השיר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא, חבר הכנסת בא-גד, אני לא רוצה תקדימים. אני מעריך את קולך ואת קולו, אבל לא כאן. נעשה את זה אחר כך, נעשה מסיבה, תבואו ללשכה שלי ונעשה זאת שם. אדוני שר החוץ, בבקשה.

<u>יוסף עזרן (ש"ס):</u>

יש בלעדיות לשיר לחבר הכנסת בא-גד.

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לאחר ששמעתי את הדיון המעמיק והנפלא והכביר שהיה כאן היום, אני מודה שלא הייתי מציע לבטל את ועידת קזבלנקה אילו ידעתי מראש שכתוצאה ממנה ייסגר העיתון "דבר" וייפתח עיתון ש"ס, כפי שהזהיר חבר הכנסת גפני. באמת בשביל זה היה צריך לבטל את קזבלנקה.

נדמה לי, חבר הכנסת גפני, שאפילו הדבר הנורא הזה קרה לפני קזבלנקה, בלי כל קשר. ש"ס הוציאה את העיתון, עד כמה שאני יודע, לפני קזבלנקה. אילו ידענו, היינו מבטלים את קזבלנקה אחרי ששמעתי את דבריך המלומדים והמעמיקים ואת האסונות שקרו לעולם.

לגופו של עניין, חברי הכנסת, בלב אומה ערבית שעד לפני ימים אחדים לא היו לנו אתה קשרים, במרכז מוסלמי גדול – – –

<u>חיים קופמן (הליכוד):</u>

כבוד שר החוץ, גנדי היה שם לפני 30 שנה. כל צבא ישראל היה שם.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תן לשר לדבר, למה כל משפט אתם קוטעים אותו?

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

במרכז מוסלמי גדול לאור היום, במעמד של נציגי 56 מדינות מכל העולם, ביניהן 12 מדינות ערביות שעם חלק מהן אין לנו קשרים, בהשתתפות 1,200 נציגי חברות מהגדולות שבעולם – אני רק אזכיר אחדות מהן, מפני שכדאי בכל זאת לדעת את זה. היו דופונט, רולס רויס, אנרון, אוליבטי, סיטי בנק, פיליפ מוריס, אינטרם, טאטא אלקטרוניקס, דויטשה בנק, אלקטל, נסטלה, ג'נרל אלקטריק ועוד ועוד ועוד.

אנשי ביזנס מסעודיה, מכוויית, מירדן וממצרים, פלוס 400 חברי משלחות רשמיות, פלוס עשרה ראשי מדינות, פלוס קרוב ל-100 שרים – נפתחה ועידה לדיון על העניינים הכלכליים של המזרח התיכון, לא הצבאיים.

חבר הכנסת משה פלד, אילו היו שומעים שאתה תעמוד עמידה יציבה, כולם היו באים אליך, שופכים עליך כסף, מכבדים אותך, מנשקים אותך. היה כאן מי שעמד עמידה יציבה תשע שנים – עיכב את הכול במדינה.

אני אומר שלא היה כדבר הזה. המארח, מלך מרוקו, ואנחנו יושבים בנשיאות עם כל הנציגים הערבים, ואין הסתייגויות. זו פעם ראשונה שהמזרח התיכון הסתכל על עצמו בעין כלכלית, לא צבאית, לא פוליטית, לא דמגוגית, לא נאומים אנכרוניסטיים, מיושנים, שאינם מסוגלים להסתכל בפני המציאות, שלא יודעים בין ימינם לבין שמאלם, שלא יודעים מה שקורה בעולם.

כאשר קמה מדינת ישראל היו 70 מיליון ערבים. היום יש במזרח התיכון כמספר התושבים בארצות-הברית, קרוב ל-300 מיליון. מה אתה רוצה שיקרה? שכולם יהיו עניים מרודים, פונדמנטליסטים, טרוריסטים, שונאי ישראל, ויגיעו לנשק גרעיני, ויגיעו לטילים, ואתה תעמוד יציב? נורא יציב תהיה. איזה דיבורים אלה.

חבר הכנסת שאקי, מה זה: עניי עירך קודמים? מה אתה, מיליונר, שאתה מחלק כספים? באת לקזבלנקה עם כספים לחלק? מה האגו הריק מתוכן הזה? אתה חילקת משהו? איזה עניי עירך קודמים? אתה חילקת כספים שלך? אם אתה כבר מדבר מהתורה, זכור כי גר היית בארץ מצרים. זכור ואל תשכח גם את זה.

אנחנו באנו לגייס אמצעים לא שלנו. בכלל אנחנו כל כך טובי לב וכל כך נדבנים. אין כמונו בעולם.

בוועידה הזאת נתקבלו כמה החלטות גם בעניין אחר עם חבר הכנסת שאקי. אני אקרא. דעת חברי הוועידה: בכל ההקדם – Including, as soon as possible, obstacles boycotts and all barriers to trade and investment – צריכים להתבטל. הכול תלוי בזה. זו ועידה שיש בה 12 נציגים ערבים. מתי הוכרז על דבר כזה? מדוע זה לא הוכרז כאשר אתה היית שר?

כתוב הלאה: כל המתאספים – they noted that such investment מתי היתה החלטה כזאת, שכולם אומרים שצריך לפתוח את הגבולות למסחר חופשי, לתנועת אנשים ורעיונות וסחורות? מה אתה רוצה? מה השקעת בזה?

<u>אבנר חי שאקי (מפד"ל):</u>

למה ביטול ה-boyccots?

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

למה אתה לא ביטלת? הלוא אתה היית שר עם כל מפד"ל, מה עשית? זה ביטול ה-BOYCOTTS, באים אליך בריש גלי, יושבים אתך, דנים אתך, אני אחר כך אזכיר מה שעשו כאן.

עכשיו כל הדברים – עשו עסקות. איזה עסקות את רוצה לקנות, חברת הכנסת נעמי בלומנטל – את העלבת אותי נורא. שמחתי לשמוע שאת יכולה להסתדר בלעדינו, אבל לא חסרנו לך? איך את אומרת דבר כזה? לא התגעגעת אלינו?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

דאגה.

שר החוץ ש' פרס:

שלושה ימים תמימים, איך התגברת על זה, איך השארת אותנו לבד? שכחת אותנו. אני שואל אותך: זה יפה? שמעתי את התיאור הנוגע ללב איך שלושה ימים החזקת מעמד והצעת ועידת פסגה במקום הכי גבוה בעולם – במוחרקה. נשארת לבד וחלמת על המוחרקה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

האברסט לא בידינו.

שר החוץ ש' פרס:

אני יודע. יש בארץ הרים גבוהים יותר מהמוחרקה.

דוד מנע (הליכוד):

אילו הסכמים כלכליים נחתמו בקזבלנקה?

שר החוץ ש' פרס:

תודה, חבר הכנסת מנע. אתה רוצה לדעת? אני רוצה להגיד לך, מצבך בלי לדעת הוא הרבה יותר טוב. אחרי שתדע יכאב לך הלב.

דוד מנע (הליכוד):

אילו הישגים השיגה התאחדות הקבלנים?

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

הנה, אני אענה לך.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

רגע, שאלת, אז השר ישיב, מדוע ארבע פעמים אתה צריך לשאול את השאלה הזאת?

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

מה חשיבות ביקורו של שר הכלכלה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כבר שאלת.

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

תקבל תשובות.

אני מצדיק את בואם של כל חברי הממשלה וכל חברי הכנסת. זו ההשתתפות הגדולה ביותר בוועידה שלא היתה כמוה במזרח התיכון במשך כל 46 השנים. הזדמנות למפגשים. אילו היו שבע ועידות וכל שר היה נוסע לחוד, היה יותר טוב? וכל שלושה חברי כנסת היו נוסעים לחוד? לא היה ריכוז כזה.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

מה תרומתה של חברת הכנסת דליה איציק?

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

מה התרומה שלך, תגיד לי. מה אתה תורם? במה? כשאתה מגן על אנשים תמורת שכר?

דוד מנע (הליכוד):

אני מגן על אנשים חפים מפשע.

שר החוץ ש' פרס:

מה אתה תורם? מה אתה מבטל אחרים?

דוד מנע (הליכוד):

מה תרומתו של חבר הכנסת אלי דיין?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מנע, אני לא רוצה לקרוא אותך לסדר בדיון כל כך רציני, תירגע.

שר החוץ ש' פרס:

המוסד הכלכלי היחיד שהיה קיים 46 שנים במזרח התיכון בהיקף אזורי היה החרם הערבי, עם לשכה קבועה בסוריה, עם מעקב אחרי כל חברה בעולם, עם מכתבים.

אחרי קזבלנקה קמו המוסדות הבאים: הוחלט להקים ועדת היגוי ומעקב כלכלי בהשתתפות כל הגורמים במזרח התיכון – חיובי, לא שלילי, לא חרם אלא שיתוף פעולה. זה לא רק ביטול החרם, אלא זו הקמה במקומו של מוסד קבע לשיתוף פעולה כלכלי. חבר הכנסת עזרן, זה לא כל כך יפה, במרוקו לא ראיתי שעושים את זה.

הוקם בהנהלת ארצות-הברית של אמריקה – מי ששומע את הוויכוחים אצלנו, בכלל אפשר לחשוב שאנחנו המשקיעים בבנק האזורי, או שנשקיע 5% או שלא נשקיע 5% – הוחלט להקים בנק לפיתוח אזורי. חשיבות הבנק היא בכך – זה לא עניין של בנק – שבפעם הראשונה יהיה מוסד קבע רציני שידון באופן רציני במה להשקיע ואיך להשקיע. והבנק הזה, בניגוד לבנקים אחרים, ישקיע במפעלים אזוריים לא במפעלים לאומיים, בתשתית, בתיירות, במים, בנמלים. מתי היה דבר כזה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כל הבנקים האלה נכשלו. הבנק האפריקני נכשל.

שר החוץ ש' פרס:

גברתי, לא ידעתי שאת בנקאית כזאת גדולה. למשל, הבנק באסיה לא נכשל. למשל, הבנק בדרום אפריקה לא נכשל והצליח הצלחה גדולה. אני רוצה להגיד לך, תחפשי את כל הכישלונות, תעשי לך תיק ותשמרי בבית. יש בנקים שהצליחו הצלחה כבירה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אם הוא יישאר בבית הוא יהיה כבד.

שר החוץ ש' פרס:

בארצות-הברית היה ויכוח אם לתמוך בבנק הזה או לא. גם נשיא ארצות-הברית הודיע בהיותו כאן, שהוא תומך בהקמת בנק, אף-על-פי שהדבר הזה מחייב את ארצות-הברית. נפגשנו עם סגן שר האוצר של ארצות-הברית; אגב, היתה משלחת ענקית גם של ארצות-הברית שם, שרים וסגני שרים לא חסרו.

משה גפני (יהדות התורה):

ארצות-הברית יותר קטנה מישראל.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת גפני, לא תצליח. אין להם בעיה של "דבר" וש"ס, זה נכון. כמה שהם גדולים, עניין ש"ס לא קיים שם. מה לעשות? הם פנויים לבוא, לא כמונו.

משה גפני (יהדות התורה):

דיברתי על גודל המשלחת.

שר החוץ ש' פרס:

אני מבין. אתה איימת עלינו שיצא עיתון של ש"ס בגלל נסיעתנו לקזבלנקה.

היה ויכוח והוויכוח הוכרע. נפגשנו עם סגן שר האוצר של ארצות-הברית, לארי סמרס, שבהתחלה היו לו ספקות. הוא אמר לי שהוא מקווה שעוד לפני סוף השנה הזאת יקימו בנק.

בוועידה הזאת, דרך אגב, הוקם בנק לפיתוח, פרטי, של שלושה בנקים: בנק מצרי, בנק ישראלי ובנק ירדני, בהון ראשון של 250 מיליון דולר. זה היה בוועידה הזאת, פלוס הבטחה של בנק הפיתוח האמריקני להוסיף 100 מיליון דולר לבנק הזה להלוואות לעסקים קטנים. אני לא יודע מה זה עסקים שאתם חושבים שיש או אין.

הוקמה מועצה כלל-אזורית ערבית-ישראלית – ואחרים – לפיתוח התיירות במזרח התיכון. הוסכם להקים ארגון של כל לשכות המסחר במזרח התיכון. זה היה קיים גם קודם, אבל בלעדינו; עכשיו – אתנו. על מה יש כאן להצטדק כל כך? לאנכרוניזם הזה, לצרות המוח, לציפורה.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

מה היתה תרומתה של השרה שולמית אלוני בקזבלנקה?

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

השרה שולמית אלוני דנה בענייני תרבות ובענייני תקשורת. מה אתה בכלל, מבקר המדינה? היא עשתה את מה שהיא צריכה. אתה לא מבקרת המדינה.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

אתה מבקר המדינה?

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

אתה מזלזל בחברי הכנסת לכל אורך – – –

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

באמת? ואתם לא מזלזלים? מה כאן שמעתי? לא זלזול? מה אתה באמת חושב? אני חייב בכבודך ואתה יכול לזלזל?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני יושב כאן בשקט. אתה מזלזל בנבחרי ציבור. זה לא סגנון.

שר החוץ ש' פרס:

כן, מותר לי, לא אבקש ממך רשות.

דוד מנע (הליכוד):

מה אתה מתרגש מזה?

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא בסדר, היא לא בסדר, הוא לא בסדר. רק הוא בסדר.

שר החוץ ש' פרס:

הוקמה קבוצה לדון על פיתוח מסחר במזרח התיכון עם ארצות-הברית. בפעם הראשונה השתתפו ארבע מדינות מהמפרץ, וגם אתם נקים קשרים, גם פורמליים.

הוועידה הזאת, היו בה אנשים לא פחותי ערך, כמו נשיא המועצה של אירופה המאוחדת ז'אק דלור. והמועצה הזאת הודיעה כמה הודעות, אולי לא כל כך חשובות, מפני שאנחנו הלוא אנשים מעשיים מאוד. אירופה תשקיע במזרח התיכון לפיתוחו בחמש השנים הבאות 7 מיליארדי דולר. יכול להיות שזה כלום. זה נוסף על 120 מיליון דולר שמקציבים לפלשתינים. אני נתבקשתי וגם עשיתי זאת, מסתבר שמונחים 120 מיליון דולר לפיתוח עזה והרשות הפלשתינית לא ניצלה את זה. זימנתי את ערפאת יחד עם דלור ודנו בעניין הזה. אנחנו נפגשנו עם החברות הממשלתיות הנותנות ערבויות – – –

רון נחמן (הליכוד):

במה ישקיעו 7 מיליארדי דולר, אם אפשר לקבל פירוט.

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

אתה כבר רוצה לדעת כמה ייתנו לך? על זה, ידידי היקר, דנו בקזבלנקה, איזה מוסדות להקים, איך לחלק את הכספים ואיך לארגן. אגב, לא יהיה אפשר לקבל פרוטה בלי קזבלנקה, בלי הסכמה בין יהודים לבין הערבים, ואף אחד לא חייב לך דוח ולא חייב לך פרוטה.

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

אני שואל את כבוד שר החוץ כחבר כנסת. אמרת כרגע ש-7 מיליארדי דולר הקהילייה האירופית תשקיע – – – אולי אני יכול לקבל איזו אינפורמציה באילו ארצות, האם יש פרויקטים רב-לאומיים?

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

יש פרויקטים רב-לאומיים. עיקר ההשקעות תלכנה ליצירת מקורות מים, לתיירות ולתשתית.

אני רוצה להוסיף ולומר, בשביל לדעת מה קרה באמת בוועידה הזאת, מעבר לכל הדיבורים שנשמעו כאן. יש במדינות שונות ארגוני ערבויות. באמריקה זה נקרא OPIC, בצרפת זה נקרא COSCE, בגרמניה זה נקרא HERMES. האמריקנים קיבלו על עצמם לארגן את כל המוסדות האלה כדי לתת במשותף ערבות להשקעות בארצות המזרח התיכון. זה עידוד לחברות שלהן. בכלל, יש חברות שבפעם הראשונה השתתפו בעניין המזרח התיכון, אני מניתי אחדות מהן, והממשלות תיתנה ערבויות להשקעות.

אני רוצה להוסיף ולומר, שעם ירדן סיכמנו באופן מעשי שהבנק העולמי יחד עם אופ"ק, 50%-50%, יממנו בדיקות היתכנות להקמת הדרך היבשתית מצרים–ירדן–ישראל לצורכי תיירות, להרחבת שדה התעופה הירדני שיוכל גם לקלוט נוסעים לישראל, להקמת אזור סחר חופשי עקבה-אילת ולפיתוח עמק-הירדן.

עם מרוקו ועם תוניסיה נחתמו או הוסכמו הסכמים חקלאיים לעבודה משותפת בתחום הזה, ועם מרוקו גם הסכם כללי של תיירות והסכם תעופה. עם תוניסיה – הסכם חקלאי.

אני רוצה לשאול, מתי עשינו יותר ביומיים וחצי בחיינו מבחינת ההיקף, מבחינת התוכן, מבחינת המראה, מבחינת ההזרמה של משב רוח חדשה במזרח התיכון, מבחינת שינוי הראייה של מה שנעשה כאן?

אני מזהיר גם את חברי מהליכוד, שום דבר לא עומד במקום. בעוד 20 שנה יהיו כאן 500 מיליון ערבים, וצריך היום להתחיל לתת תשובות איך למנוע את הפיכת האזור הזה לפונדמנטליסטי, לטרוריסטי עם נשק חדש; זהו הנושא המרכזי. ואם יש למישהו תשובה טובה יותר, אשמח לקבל אותה. אבל כל היום ללכת אחורה, ללכת רברס בהיסטוריה, לאן נגיע? לאן נוביל? אני לא חושב שאנחנו באמת חלוקים. אנו חלוקים רק בדברת ובהרגלים.

אני רוצה להגיד גם לחבר הכנסת ידידי רענן כהן. מי שמדבר על העולם הערבי מדבר על העבר. יש יותר מעולם ערבי אחד. יש כמה עולמות ערביים, ואי-אפשר לדון את העולם הערבי רק לפי אלה שהיו, שהיום הם בני 60 או 70. יש גם עולם ערבי של בני עשר, בני 20 ובני 15 שנים, שאני חושש שאנחנו בכלל לא מכירים אותם, אנשים משכילים ומתקדמים ורוצים שיתוף פעולה. אני נפגשתי אתם ונפגש אתם.

אני יודע שחברים מזלזלים, מלגלגים, טוב להם בלגלוג, כל כך חכמים כולם. אני יודע שצריך להתחיל לדאוג לאנשים הצעירים במזרח התיכון. הם לא ילכו שבי אחר מה שהיה. כמו שברוסיה יש שינוי, במזרח-אירופה היה שינוי, באסיה יש שינוי ובאמריקה הלטינית יש שינוי. לא מי שיודע את העבר הוא המנבא את העתיד, אלא מי שרואה את ההווה והעתיד יכול להתייחס. אני גם אדאג ואעשה כמיטב יכולתי כדי לארגן ועידה אזורית דומה בנושא החינוך, איך לטפל באנשים הצעירים, איך לגייס את הרצון הטוב הזה. אנחנו נעשה את זה, ומי שילעג – ילעג.

אנחנו הכנסנו מחשוב בבתי-הספר שלנו. אין שום סיבה שלא יהיה מחשוב בכל בתי-הספר במזרח התיכון, מפני ששני האויבים האמיתיים שלנו, לעומק ולתוכן, הם העוני והבורות. מי שרוצה שלום צריך להילחם בעוני וצריך להילחם בבורות.

<u>משה פלד (צומת):</u>

– – – סמי מיכאל – – – כנס סופרים אינטליגנטים, פתוחים – – –

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

– – –

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

זה נכון שיש ערבים מספר מהדור המיושן, שמדברים על השתלטות ישראל על הכלכלה הערבית. אני הסברתי להם, על מה אתם רוצים שנשתלט, על העוני? על המחסור? על השנאה? על מה אתם רוצים שנשתלט?

מבחינה כלכלית, הכלכלה של ישראל היא ביסודו של דבר כלכלה של טכנולוגיה גבוהה. השווקים שלנו הם אמריקה, אירופה ויפן יותר מאשר כל מדינות ערב, וכך זה יהיה הרבה זמן. לא באנו להשתלט על אף אחד. בכלל, מי שמנסה להשתלט על שטחים גם הוא מיושן. אני בטוח שאילו היה דישראלי בא היום למלכה ויקטוריה ואומר לה: הוד מלכותך, הבאתי לך במתנה את בנגלה-דש, את פקיסטן, את הודו – מה היא היתה אומרת לו? תודה רבה.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

אתה משווה את יהודה ושומרון לבנגלה-דש? אתה משווה את יהודה ושומרון למושבה נידחת? זה אימפריאליזם?

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

אמרתי יהודה ושומרון? תפסיק להיות צעקן. אני משווה את עירק ואת סוריה.

<u>בנימין טמקין (מרצ):</u>

– – –

<u>דוד צוקר (מרצ):</u>

– – –

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

אנחנו מעוניינים בפיתוח המזרח התיכון לא כדי שישראל תרוויח רווחים כלכליים, ואני אסביר איך היא תרוויח רווחים כלכליים, אלא כדי שישראל תוכל לחיות בשלום. אם אנחנו נהיה אי של שפע בים של עוני, גלי העוני והבורות לא יפסיקו להכות אל החופים שלנו ולאיים עלינו. זאת האמת. אם אנחנו מוכנים לתרום לארצות באפריקה ובאסיה, מדוע שלא נתרום גם למזרח התיכון במה שיש לנו, לא במה שאין לנו? אנחנו לא באנו להשתלט על אף אחד. באנו להיות שותפים ולא שליטים. ובכלל, מי שמבין היום הבנה מינימלית בכלכלה יודע, שהכלכלה המודרנית איננה בנויה לא על שתלטנות ולא על טריטוריות. היא בנויה ביסודו של דבר על תחרות ולא על שתלטנות, על מדע ולא על טריטוריות. לא יעזור כאן שום דבר. ואנחנו באנו לתרום את מה שיש לנו. זה לא עניין מפלגתי. אני מאמין שאני מייצג את העתיד ואת האמת בתחומים האלה.

לשמחתי העמוקה, יותר ויותר אנשים, גם פשוטי עם, מתחילים להבין את זה. הלכתי ברחובות קזבלנקה, לא האמנתי למראה עיני, איזה חום, איזו התלהבות, איזו אמונה.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

מתי תלך ברחובות – – –

<u>קריאות:</u>

נו, באמת – – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק. תודה.

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

אני רוצה להודות לחברת הכנסת נעמי חזן על דברים רציניים וחשובים שהיא אמרה.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת יוסף עזרן, אכן יש עכשיו רוח קזבלנקה, וזו רוח של גאווה ואמונה, רוח של הליכה קדימה, לא לעבר מלחמות ושנאות – אני גם לא אומר שנרפא את כל הפצעים בן-לילה – אלא לעבר מערכת יחסים חדשה בינינו לבין הערבים.

בטרור אפשר אולי לפגוע ברובים, אבל את מה שגורם לטרור, את סיבותיו, אי-אפשר לגמור ביריות. עוני ובורות לא גומרים בטנקים. עוני ובורות מפרנסים טרור ואלימות ואיבה. אנחנו צריכים להילחם לא רק בטרור אלא גם בסיבות של הטרור, גם אלה שמביכות.

ראיתי ועידה שהשתתפו בה כ-3,000 אנשים, שישראל היתה בה שווה בין שווים, שהיו בה גם חרדות, גם בצד הערבי וגם אצלנו, זה טבעי, ועידה ששינתה, לפי דעתי, סדרי בראשית במזרח התיכון.

זה צעד ראשון, לא פשוט ולא קל. אנחנו נוסיף ללכת בדרך הזאת, גברתי, עד אשר נביא את אשר אנחנו צריכים להביא: עתיד אחר לערבים ולישראל כאחד.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה, אדוני השר.

חבר הכנסת דוד מנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה, דקה מן המקום.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר החוץ, אני לא מאלה שמזלזלים בך וברעיונותיך ובדברים שאתה מביא פה לבית.

יכול היית לנסוע לוועידה הכלכלית בקזבלנקה לבדך, או עם ראש הממשלה יחד, כולם היו שותקים ולאיש לא היה מה לומר. אבל אתה נוסע עם כמעט חצי ממשלה, עם כ-12 חברי כנסת, עם משלחת של תעשיינים, שאין לי שום ספק ששום עסקה לא נרקמה בינם לבין – – –

שר החוץ ש' פרס:

מאין אתה יודע?

דוד מנע (הליכוד):

אדוני השר, אני יודע.

שר החוץ ש' פרס:

מאין אתה יודע?

דוד מנע (הליכוד):

אני יודע, דיברתי עם חלק מהם.

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מנע, משפט מסכם.

דוד מנע (הליכוד):

זו היתה ועידה ראוותנית.

שר המשטרה מ' שחל:

כשתהיה ועידה בעירק אני אציע – – –

היו"ר ע' מאור:

השר שחל, סליחה, הוא חייב לסיים.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני השר, אז למה לקחו את דליה איציק? למה לקחו את דליה איציק?

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מנע, אני מבקשת לסיים.

דוד מנע (הליכוד):

זאת היתה ועידה ראוותנית, ועידה מבוזבזת. מה הייתם עושים אילו היה שמיר לוקח אתו משלחת כזו לארץ זרה, חצי ממשלה? כמה הייתם זועקים וכמה הייתם צועקים?

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת דן תיכון מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל. בבקשה, דקה מן המקום.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אדוני שר החוץ, תרשה לי לפתוח בהערה אישית: לגלגנות וליצנות לא מוסיפות לך כבוד. אולי צריך לומר שהסגנון הוא האדם.

אשר לוועידת קזבלנקה: חברי, אני לא מזלזל בוועידת קזבלנקה. זה היה מפגש גדול-ממדים בין יהודים מישראל לבין נציגים של 12 מדינות שאין לנו קשרים אתן. על כך אתה ראוי לברכה.

אבל באשר לבזבזנות שליוותה את המשלחת, שהרי נסעו לשם אנשים כצ'ופר, על כך אנחנו מתקוממים, כי הרי מדובר בכספו של משלם המסים הישראלי. תודה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזרן. בבקשה. איננו. חבר הכנסת אלי גולדשמידט מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה פלד.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

אדוני שר החוץ, כנסת נכבדה, צר לי על חברי הליכוד. הם איבדו כל סיבה לתקוף את העניין עצמו.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

מה עם הגולן, חבר הכנסת גולדשמידט? מה עם הגולן, חבר הכנסת גולדשמידט? מה עם החברים שלך בגולן? איפה החברים שלך בגולן?

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

חבר הכנסת דוד מנע, יכול להיות שאילו היה שר החוץ לוקח אותך – – –

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

איפה החברים שלך בגולן? צבוע כמוך. מה עם הגולן, חבר הכנסת גולדשמידט? למה עזבת את קהלני? מסכן. צבוע. מה עם הגולן?

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת דוד מנע, יכול להיות שיש לך בעיה – – –

דוד מנע (הליכוד):

חבר הכנסת גולדשמידט, מה עם הגולן?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מנע, אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקשת לא להשיב על קריאות הביניים.

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אורון, בבקשה לא להשיב להם. חבר הכנסת גולדשמידט, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יכול להיות שלחבר הכנסת מנע יש בעיה. כואב לו שמי שהגיעו לקזבלנקה היה עמיתו לסיעה עובדיה עלי, עמיתו לסיעה חבר הכנסת מאיר שטרית ואילנה מזכירת הסיעה. כואב לו הלב שהוא לא היה שם.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

חלש. חלש. חלש.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

חבר'ה, כשאנחנו היינו ילדים ידענו שכשמישהו מקנא והקנאה יוצאת לו מהאוזניים, הוא מתבטא כפי שאתם מתבטאים.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

חלש. חלש. נימוק חלש.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

אתם חוששים מהעובדות. העובדות מוטחות בפניכם. העובדות הן ששר החוץ וראש הממשלה עשו עבודה בלתי רגילה בקזבלנקה. אין לכם מה להגיד על זה, ולכן כל מה שאתם מדברים – – –

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

חלש, נימוק חלש מאוד. מה עם הגולן? הפקרת את קהלני. עזבת את קהלני.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת מנע, אני מבקשת להפסיק.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

אני מציע לך, אדוני שר החוץ – – –

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

הפקרת את הגולן, הפקרת את קהלני.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

סליחה, חבר הכנסת מנע, אני מבקשת שתפסיק.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

חבר הכנסת מנע היה מאוד רוצה שבפעם הבאה שתהיה – – –

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת מנע, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה ואני מבקשת ממך להפסיק.

חבר הכנסת גולדשמידט, זמנך תם. תודה. אני מזמינה את חבר הכנסת רפאל איתן להסרת הצעתו של חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

<u>רפאל איתן (צומת):</u>

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר החוץ, בדבריך התייחסת לעוני ולבערות, שהם הבעיה של המזרח התיכון או של ארצות ערב.

אני חושב, שעיקר הנושאים בעול של המאבק נגדנו הם דווקא השכבה של המשכילים – ואופי המשטרים. העוני והבערות לא מעניינים אותם. יש להם מספיק כסף לטפל בהם בכוחות עצמם. הם לא זקוקים לנו כדי לטפל בעוני שבסעודיה או במצרים או בעירק. לכן זו אשליה לחשוב שהעוני והבערות הם הבעיה של המזרח התיכון. הבעיה היא המשטרים והמאבק בין תרבויות שאנחנו הסיבה לו. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת רחבעם זאבי מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני לא מזלזל בוועידת קזבלנקה, גם לא במרוקו. נשלחתי לשם כבר לפני 30 שנה למשימות שיצרו את הקשר עם מרוקו, ואולי הוועידה הזאת היא פירות של העבודה שנעשתה אז על-ידי רבים וטובים.

בנימין טמקין (מרצ):

זה קשר ישיר ומובהק.

רחבעם זאבי (מולדת):

קשר ישיר ומובהק, אדון בני טמקין.

קריאה:

אתם מטשטשים את זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש רק לשאול ארבע שאלות את שר החוץ: א. האם שקלתם את עיתוי הוועידה, שנפלה בסמיכות לוועידת ירושלים ואולי חיבלה בה? ב. האם הכריזו בקזבלנקה במפורש על ביטול החרם הערבי? האם מנגנון החרם של הליגה הערבית בטל ועבר מן העולם? האם נחתמו עסקות כלשהן עם ישראל? ג. האם ניסיתם לרסן את התבטאויותיו של ערפאת ביחס לירושלים, שהרי אתם נותנים לו כסף, נשק ושטחים?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, נא לסיים.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

אני גומר. הפריעו לי בהתחלה. זה מדוד לדקה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תסיים את השאלה, בבקשה.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

אני לא ראיתי את ההקפדה שלך על דברי שר החוץ.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת זאבי, בבקשה לסיים את דבריך.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

ד. האם בדיעבד אתה לא מתחרט על לגיון השרים ואוגדת חברי הכנסת שלקחת אתך לקזלבנקה? אם רצית להפגין בכך קונסנסוס, מדוע היתה החרמה של נציגי סיעות מהכנסת?

ובעקבות דברי התשובה שלך, שאלה נוספת, האם חברון בשבילנו היא כמו בנגלה-דש לבריטים?

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה. חבר הכנסת רפי אלול מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה גפני, בבקשה.

<u>רפאל אלול (העבודה):</u>

אני רוצה לנצל את ההזדמנות וקודם כול להגיד תודה לשר החוץ גם כאזרח ישראל, גם כיהודי גאה שהיה בוועידה וראה את הכבוד שישראל מקבלת שם, ראה את היחס של העולם הערבי לישראל ולשר החוץ של מדינת ישראל.

יותר מזה. חזרתי הלילה, או מוקדם מאוד בבוקר, במטוס עם כלכלנים. הכלכלנים, בשונה מאתנו, הפוליטיקאים, הם לא אנשי דברת. צריך לשמוע אותם, מה הם אומרים על הוועידה הזאת. צריך לשמוע אילו עסקות הם חתמו; צריך לשמוע כיצד הם מרגישים כלפי מדינת ישראל כאזרחים גאים, אנשים שמשקיעים לא מעט כסף.

והדבר האחרון – לגבי מעמד ירושלים. הייתי בוועידה ודיברתי שם עם לא מעט נציגים מהעולם, גם ממרוקו. אני יודע על חמישה אנשים, שלושה מהם חברי פרלמנט של מרוקו, ששינו את דעתם. הם הודיעו מראש שהם לא באים לוועידה בירושלים, ואתמול הם התקשרו עם משרד החוץ כדי לקבל אישור להגיע לוועידה הקרובה. זאת תוצאה ישירה של הוועידה, שהיתה כל כך מוצלחת, ועל כך אני מודה לשר החוץ, ואני גאה שהייתי שם. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היא כבר דיברה.

היו"ר ע' מאור:

זה נוהל שלא נוקטים, אבל זה לא בתקנון.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו דברים בעבר, חבר הכנסת זיסמן. זה בדוק.

אני לא רוצה לזלזל בהישגים שהושגו, ואני מקווה שיושגו מוועידת קזבלנקה. אבל יהיה זה חבל אם בנושא הבנק המוצע ממשלת ישראל תיגרר אחרי רעיונות סרק היוצרים רושם של חזון מדומה, אך בפועל מנותקים ממציאות מאוד קונקרטית. ואם שר החוץ דיבר על הצלחות של בנקים אזוריים בחסות האו"ם, הרי הבנקים שקיימים עד היום נכשלו. ואני לא חושבת שגם אנחנו צריכים להיכנס להרפתקה כזאת, וגם ראינו את אי-נכונותו של שר האוצר של ממשלת ישראל בכיוון הזה.

אבל מי אני ומי אנחנו, אנשי האופוזיציה, אל מול הסופר-סטאר החדש של המזרח התיכון?

<u>גדעון שגיא (העבודה):</u>

באמת שאלה טובה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה. חבר הכנסת יוסף בא-גד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דראושה.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

– – –

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

תפסיקו לזלזל – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אדוני שר החוץ, אל תזלזל באנשים. זה לא מוסיף לך כבוד. כל אחד יכול לזלזל בקלות ברעהו.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת בא-גד, בבקשה.

<u>יוסף בא-גד (מולדת):</u>

אדוני השר, כנסת נכבדה, אי-אפשר לזלזל בהישג של ועידת קזבלנקה, ועל כך יש לברך את שר החוץ.

אני רק רוצה לשאול. בעיתון "ידיעות אחרונות" מופיעה כותרת ענק: "החרם הערבי מת באופן סופי". אבל, כבוד השר, מי שקורא מה שכתוב תחת הכותרת רואה, שרק החרם השני והשלישי, חרם על חברות שעושות עסקים עם ישראל, בוטל. אבל החרם הראשוני הישיר לא בוטל. וגם מצרים טרפדה הקמת ועידה אסטרטגית משותפת.

אני שואל: האם גורל החרם יהיה כגורל האמנה הפלשתינית, שטרם בוטלה עד היום, למרות התחייבות מפורשת שלך מעל דוכן הכנסת?

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת יהושע מצא מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני שר החוץ, חד-משמעית ובצורה הכי ברורה, ללא הסתייגות, אני מברך על ועידת קזבלנקה ועל ההשתתפות של ישראל בוועידה הזאת. עצם ההשתתפות של ישראל בוועידה הזאת ביחד עם מדינות ערב, זה ההישג רב-המשמעות, ואני לא מחפש כבר מעבר לזאת כל הישג אחר. אם יהיו הישגים נוספים, תבוא עליכם הברכה.

עם זאת, יד על הלב, אדוני שר החוץ, על מה התרעומת הנשמעת פה בבית? יש לנו תחושה שאיבדתם את הרגישות הציבורית שלכם. יד על הלב, זו כמעט ממשלה גולה שירדה לוועידת קזבלנקה. 18, 19 או 12 חברי כנסת יצאו לשם. תגידו את האמת לכנסת הזאת, האומנם היה זה כורח המציאות? האם לא היה מספיק שייסעו לשם ראש הממשלה, שר החוץ ושר האוצר?

אתה מספר לנו שאתה מתהלך ברחובות קזבלנקה, ואני חוזר ואומר כאן בהרחבה את מה שקראתי לך בקריאת ביניים – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מצא, ברשותך.

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי, עוד לא חלפה דקה.

היו"ר ע' מאור:

חלפה דקה. חבר הכנסת מצא, חלפה דקה, ואני מבקשת משפט מסיים.

יהושע מצא (הליכוד):

– – ברחובות שלומי התהלכת? בערי פיתוח שורפים צמיגים, ערי הפיתוח סגורות – – –

רון נחמן (הליכוד):

– – –

יהושע מצא (הליכוד):

סליחה, אל תפריע לי.

את העוני ואת הבערות בערי הפיתוח כבר חיסלת, שאתה הולך לפתור את בעיות העוני והבערות בבנגלה-דש? תן תשומת לב לעמך-ישראל, לצעירים בישראל, נוסף על כך שאתה רוצה לפתור את הבעיות בעולם, באפריקה ובמזרח התיכון. ערי הפיתוח נאנקות ללא לחם, ערי הפיתוח שובתות, באר-שבע שובתת, קריית-מלאכי לא מסוגלת לקלוט עלייה, ואתה מספר לי על אותה הליכה אדירה ברחובות קזבלנקה. זה לא בזבוז?

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברי הכנסת המציעים, האם יש מי שמתנגד להצעת שר החוץ – – –

שר החוץ ש' פרס:

אני מבקש לומר משהו.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה. שר החוץ שמעון פרס מבקש את זכות התשובה.

דן תיכון (הליכוד):

גם זה לא מקובל.

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

למה? נשאלו פה שאלות ואני רוצה להשיב.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

בכוח הרוב אתה יכול לדבר אפילו שש פעמים. נתנו לך לדבר שעה – – –

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

נשאלו כאן כמה שאלות, ואליהן אני רוצה להתייחס. יש כאן מושג אחד שאינו נכון. לא הוצעה שום ועידה אסטרטגית, ועל כן היא גם לא בוטלה. מה שהוצע זה להקים ארגון, בדומה לארגון האירופי שנקרא CSCE, שזה ארגון אירופי העוסק בארבעה תחומים: באסטרטגיה, בכלכלה, בזכויות האדם ובמדיניות.

מצרים התנגדה לזה מפני שהיא פחדה שהדבר הזה יתפרש כהסכם בגדאד חדש נגד סוריה. הסברנו שזה לא נגד אף אחד, והעניין הזה יקום.

דבר שני, לחבר הכנסת זאבי – – –

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת פלד, תלמד קודם את הנושאים לפני שאתה מעיר הערות.

<u>שר החוץ ש' פרס:</u>

הרי לא דיברתי על השתלטות על חברון. אתה פשוט לא שמעת.

משה פלד (צומת):

זה לא נכון – – –

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק, חברי הכנסת.

שר החוץ ש' פרס:

אני אמרתי שהערבים אומרים שאנחנו רוצים להשתלט על העולם הערבי, והשוויתי מדינות בעולם הערבי למדינות באסיה. מה זה שייך לחברון. פשוט היתה אי-הבנה מצדך.

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פלד, אני מבקשת להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

שלישית, אני רוצה להעיר שלא כל הבעיות נפתרו בקזבלנקה. יש בהחלט מדינות שעוד לא הכירו בנו. יש מדינות שעדיין מקיימות חרם. לא תיארתי את זה אחרת. אבל אני אומר שזה היה מפנה עצום.

אני רוצה להעיר הערה אחרונה, גם כן בקיצור, לגבי שרים אחרים. אני יודע ששר התעשייה והמסחר קשר קשרים ממדרגה ראשונה בתחום שלו. אני יודע ששר התחבורה דן בענייני קשרים עם קזבנלקה, בענייני תיירות, וגם קבע סדרים עם ירדן בתחום ששייך לו. אני יודע שהשרה אלוני עסקה בתחומים שלה. אני יודע שהשר שוחט, שהשתתף אתי בהרבה מאוד דברים, דן באסטרטגיה הכלכלית של המזרח התיכון, והשתתפותו היתה חשובה. אני יודע שחבר הממשלה שר הכלכלה שמעון שטרית, שהוא עצמו יוצא מרוקו, הקים גם איזה ארגון אשר תומך באופן לא פורמלי בקשרים בין העולם הערבי לבינינו.

יהושע מצא (הליכוד):

מה זה, נאום פריימריס?

שר החוץ ש' פרס:

ראיתי את כל השרים, ללא יוצא מן הכלל, פעילים. אני יודע ששר התיירות שלנו, שלא בא היום בגלל בעיות גב, שלח את המנהל הכללי – –

יהושע מצא (הליכוד):

הוא היה כבר הבוקר.

שר החוץ ש' פרס:

– – והפגישה בעניין התיירות היתה אחת המוצלחות ביותר, גם אליבא דהאמריקנים ואליבא דהמרוקאים.

אני לא מצטער לרגע על כך שהם נסעו. לישראל לא היתה אף פעם הזדמנות להיפגש עם כל כך הרבה גורמים מן העולם ומהאזור. הם נסעו ליומיים וחצי, וכל יום היה מוצדק, וכל השתתפות היתה מוצדקת.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה. האם מישהו מחברי הכנסת המציעים מתנגד להצעת שר החוץ להעביר את הנושא לוועדה?

רון נחמן (הליכוד):

לוועדת הכלכלה.

היו"ר ע' מאור:

אדוני השר, באיזו ועדה אתה מעוניין? ועדת הכנסת תחליט – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זה לא הולך כך. תחילה צריך להצביע על קיום דיון במליאה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אם מישהו מהמציעים ידרוש את זה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

כולם דורשים זאת אוטומטית. את צריכה לשאול אותם.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת רענן כהן, האם – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת דן תיכון, תרשה לי לנהל את הישיבה. אני שואלת אם מישהו מחברי הכנסת המציעים עומד על כך שיהיה דיון בנושא במליאה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. האם יש מישהו מחברי הכנסת המציעים המתנגד להצעת שר החוץ להעביר את הנושא לדיון בוועדה?

רון נחמן (הליכוד):

לוועדת הכלכלה.

היו"ר ע' מאור:

אדוני השר, לאיזו ועדה אתה מעוניין?

שר החוץ ש' פרס:

– – –

היו"ר ע' מאור:

ועדת הכנסת תחליט.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא הולך כך. קודם את תצביעי על קיום דיון במליאה.

היו"ר ע' מאור:

אם מישהו מחברי הכנסת המציעים ידרוש זאת.

דן תיכון (הליכוד):

כולם דורשים זאת אוטומטית. את צריכה לשאול אותם.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רענן כהן, האם מישהו מחברי הכנסת המציעים, עומד על כך שיהיה דיון במליאה?

אנחנו עוברים להצבעה: מי בעד דיון בוועדה? ועדת הכנסת תחליט איזו ועדה. מי שמצביע נגד, הוא כמובן בעד דיון במליאה. אני מפעילה את מערכת ההצבעה. בבקשה להצביע. ההצבעה היא על דיון בוועדה – כן או לא.

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

הצעתי ועדת הכלכלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 34

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

34 תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת שההצעות לסדר-היום בנושא הוועידה הכלכלית בקזבלנקה מועברות לדיון בוועדה. על איזו ועדה – תחליט ועדת הכנסת. שר החוץ השיב שוועדת הכנסת תחליט לאיזו ועדה.

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

אין דבר כזה, את ממציאה תקנון חדש.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

בושה וחרפה, איך את מנהלת ישיבה? תתביישי.

קריאות:

_ _ _

היו"ר ע' מאור:

אם כך, יש לנו שתי הצעות. ההצעה השנייה היא להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון. ועדת הכנסת תחליט.

יהושע מצא (הליכוד):

_ _ _

חיים קופמן (הליכוד):

_ _ _

רון נחמן (הליכוד):

_ _ _

היו"ר ע' מאור:

נא להפסיק את הצעקות. חבר הכנסת רון נחמן, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

אנו עוברים לדיון בנושא הבא.

רון נחמן (הליכוד):

תלמדי את התקנון.

<u>הודעת היושבת-ראש על החלטת ועדת הכספים לחדש את דיוניה בהצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד–1994</u>

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מבקשת להודיע: על-פי תקנון הכנסת, לפי סעיף 124(ב), הריני מתכבדת להביא לידיעת הכנסת את מכתבו של יושב-ראש ועדת הכספים גדליה גל אל יושב-ראש הכנסת שבח וייס:

כבוד היושב-ראש, הנדון: הצעת חוק קרנות הפנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון) התשנ"ה–1994 – חידוש הדיון בוועדת הכספים. הנני להודיעך, כי לפי סעיף 124(א) לתקנון הכנסת, החליטה ועדת הכספים לחדש את דיוניה בהצעת החוק הנ"ל. בכבוד רב, חבר הכנסת גדליה גל – יושב-ראש ועדת הכספים.

חבר הכנסת דן תיכון ביקש להעיר הערה על ההודעה. בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, ההודעה הזו מקשה עלינו מאוד. החוק שבו מדובר, חוק קרנות הפנסיה, הוא חוק מבוג"ץ מכל צד ומכל פינה. קרי: עדיין לא אושר החוק בקריאה שלישית, וכבר הוגש בג"ץ כנגדו. על-פי הוראת היושב-ראש מהיום, לא יתקיימו בוועדות הכנסת הצבעות שנויות במחלוקת. הוראה זו ניתנה בכתב, והיא מחייבת את כולם, לרבות יושב-ראש ועדת הכספים. אם החליט מישהו שיהיה תוהו-ובוהו בבית הזה, לא נשלם את המחיר ולא נשתף פעולה. כל עוד העניינים לא מוסכמים ולא מוסדרים – ואני רואה על לוח המודעות כל מיני הודעות אשר עומדות בסתירה לתקנון – לא נשתף אתכם פעולה.

אני חוזר לעיקרון, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים: הממשלה היתה צריכה לאשר את החוק הזה ביום שני. זה היה המועד האחרון. משלא עשתה זאת משיקול כזה או אחר – ואינני מבין מדוע חיכתה עד יום רביעי – נוצר פער בין יום שני ליום רביעי, פער שהוא מבוג"ץ, ולכן אסור להיעתר להודעת יושב-ראש ועדת כספים. היעתרות זו עומדת בניגוד לכל הסיכומים שנערכו היום.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מצטערת, חבר הכנסת איתן.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

עם כל הכבוד – – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אפשרתי רק לחבר הכנסת תיכון, אשר פנה בזמן. אני מאפשרת לחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, להשיב על השגתו של חבר הכנסת דן תיכון.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני כבר אומר לך שיש לי הערה נוספת, ואת תצטרכי לתת עליה תשובה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תסלח לי, אתה לא מודיע שום הודעות. חבר הכנסת איתן, אם אתה רוצה, תפנה למזכיר הכנסת.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זהו דיון לסדר ולא דיון ענייני.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, בבקשה.

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

כך אתם מנהלים את העניינים, ועם ישראל משלם את המחיר.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חברי הכנסת, בבקשה להפסיק. חבר הכנסת קופמן, בבקשה לשבת. בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מדי פעם בעת דיון בחוק זה או אחר, אנחנו שומעים שיש בג"ץ, היה בג"ץ או יהיה בג"ץ, ודומני שטוב אנו נוהגים – לפחות בוועדת הכספים – שאין אנחנו עובדים תחת צל של בג"ץ, אלא כאשר אנחנו עוסקים בחקיקה, אנחנו שואלים את עצמנו, האם על-פי מיטב מצפוננו יש בחוק האמור כדי להגיע לתכלית ראויה, ואם הפגיעה היא סבירה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זהו נאום לגופו של עניין. למה את נותנת לו לדבר?

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת תיכון, אני מבקשת ממך להפסיק. חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

למה את מאפשרת לאנשים לנהוג באלימות כלפייך?

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מסכימה אתך. תאפשר לי להשיב לו.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

מה הצעקות? מה הבריונות הזו?

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תאפשר לי להשיב לו. חבר הכנסת גדליה גל, אני מסכימה אתך. אני רוצה להודיע – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דן תיכון, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מה הבריונות הזו? תפסיק לצעוק עליה, אתה נוהג כבריון.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני רוצה להודיע בזאת – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, אני רוצה להודיע, שלא אאפשר צעקות לאף אחד מחברי הכנסת, לא לחבר הכנסת איתן, לא לחבר הכנסת תיכון, לא לחבר הכנסת נחמן ולא לחבר הכנסת קופמן. החלטתי הקודמת עמדה בדיוק במסגרת הנהלים. חבר הכנסת רון נחמן הציע להעביר את הדיון לוועדת הכלכלה, ושר החוץ ביקש להעביר זאת לוועדת הכנסת להחלטה. לפיכך הצעקות האלה הן אלימות. אני מבקשת להפסיק.

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

אותו דבר לגבי הודעת יושב-ראש ועדת הכספים. אני מבהירה לחברי הכנסת, ברגע שיושב-ראש הוועדה הגיש את ההודעה, חבר הכנסת תיכון ביקש בצורה מסודרת להעיר את הערתו, ואפשרנו זאת. אני מודיעה בזאת, שאני מאפשרת לחבר הכנסת גדליה גל להשיב, ואני מבקשת להפסיק את הצעקות, ואל תכריחו אותי לקרוא אתכם לסדר.

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

נבדוק את הפרוטוקול. את אומרת דברים לא בדוקים.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת גדליה גל, תמשיך בבקשה את דבריך.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני רוצה – – –

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מבקשת ממך להפסיק. יש ועדת פירושים לכל בירור שאתה רוצה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני רוצה להאמין, גברתי יושבת-הראש, שתאפשרי לחברי הכנסת לדבר, גם אם הם לא שואגים, גם אם הם לא מתפרצים, גם אם הם לא צועקים.

אני מתייחס לעניין הבג"ץ, משום שדובר שקדם לי הביא כראיה את העובדה שיש בג"ץ. אני חוזר ואומר, שאני נוהג להתייחס לחוק לפי מיטב מצפוני, ולא לחשוב כל הזמן האם בג"ץ יאשר או לא יאשר. כאשר דבר יגיע לבג"ץ, אני סמוך ובטוח שבית-המשפט ינהג כפי שהוא מחויב לנהוג. אני מעריך, שעם הזמן שתי המערכות האלה תמצאנה את הדרך לחיות באיזון נכון וביחסים נכונים בין הרשויות.

על-פי הנוהג ועל-פי התקנון, כאשר מתעוררת בעיה, יכולה ועדת הכספים לבקש להחזיר חוק לדיון. בדקתי את העניין, זה היה בעבר, ואין כאן תקדים או דבר חדש.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זה נכון.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אל תקבע אתה מה נכון ומה לא נכון. איש לא מינה אותך לקבוע את הדברים.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

יש תקנון.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

מה אתה צועק.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת תיכון, אני מבקשת ממך להפסיק.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני שמח לומר לך, גברתי היושבת-ראש, שזה לפחות שנתיים שבוועדת הכספים מקפידים על כל תג ועל כל דבר, כפי שצריך להיות, ומעל ומעבר. כמי שאינו חדש בכנסת הזו, וכמי שיודע מה קרה בשנים האחרונות, אני מתברך בכך שוועדת הכספים עושה את תפקידה כהלכה, גם אם נמצא כאן מי שיעשה את הכול כדי לערער על כך. תודה רבה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה. אם כן, חברי הכנסת, ההודעה נסתיימה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא. לא.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מצטערת, אני לא מאפשרת. אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא. אל תמשיכי.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

ההודעה נרשמה בפרוטוקול, ואני מזמינה את חבר הכנסת אריה גמליאל.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא. את לא תמשיכי.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת איתן, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. תשב. אני מבקשת את חבר הכנסת אריה גמליאל להצעה לסדר-היום בנושא ההתנקשות – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

את תיתני לדבר.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת איתן, אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה. אל תכריח אותי להוציא אותך מן הישיבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

את תיתני לדבר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת איתן, אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה, ושב במקומך.

רון נחמן (הליכוד):

הוא ראש הסיעה, את לא יכולה להוציא אותו.

הצעות לסדר-היום

ההתנקשות בחייו של קצין הביטחון בכלא-ניצן

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת אריה גמליאל להצעה לסדר-היום – מס' 5125 – על ההתנקשות בחייו של קצין הביטחון בכלא-ניצן. בבקשה, חבר הכנסת גמליאל.

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק. אנחנו ממשיכים. בבקשה, חבר הכנסת גמליאל.

חבר הכנסת איתן, אל תכריח אותי להוציא אותך מן האולם. קראתי אותך פעמיים לסדר. בבקשה, חבר הכנסת גמליאל.

<u>רפאל אלול (העבודה):</u>

– – – שיתנצל.

<u>רן כהן (מרצ):</u>

– – – פתקים – – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת איתן, אני מבקשת ממך להיענות לפנייתו של חבר הכנסת רן כהן ולאסוף את הפתקים ולכבד את הדיון במליאה. בבקשה, חבר הכנסת גמליאל.

<u>אריה גמליאל (ש"ס):</u>

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לאחל ולברך מעומק לבי את קצין הביטחון של שירות בתי-הסוהר – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

היא לא יכולה להחליט בלי החלטת ועדה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מבקשת להפסיק.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

היא לא נותנת לדבר אפילו.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מבקשת להפסיק.

<u>עובדיה עלי (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת עובדיה עלי, עברנו לסעיף הבא. אני מבקשת ממך כסגן יושב-ראש הכנסת לכבד את נוהל הדיון ולאפשר לי להמשיך. חבר הכנסת גמליאל, בבקשה.

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מבקשת ללכת לוועדת הפירושים. אני מבקשת להמשיך את הדיון. חבר הכנסת גמליאל, בבקשה.

<u>אריה גמליאל (ש"ס):</u>

אי-אפשר לדבר כך. תוציאי אותם.

<u>תמר גוז'נסקי (חד"ש):</u>

מה זה? במקרה – – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת גמליאל, בבקשה. אני מבקשת להפסיק. כנראה את המהומות אנחנו יכולים להמשיך בכל דרך שהיא, ואני מבקשת שלא לאפשר לעשות זאת. חבר הכנסת גמליאל, אני מבקשת שתמשיך בנאומך.

<u>אריה גמליאל (ש"ס):</u>

אי-אפשר לדבר בצעקות כאלה.

<u>רן כהן (מרצ):</u>

יש בעיה טכנית, תפנו – – –

<u>חיים אורון (מרצ):</u>

– – –

<u>נעמי חזן (מרצ):</u>

– – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חברי הכנסת אורון וחזן, תודה, ואני מבקשת לא להשיב להם. חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת נחמן. חבר הכנסת נחמן, אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה. חבר הכנסת איתן, אני אקרא אותך לסדר בפעם השלישית אם לא תפסיק את המהומה. אני מבקשת מחבר הכנסת גמליאל להתחיל את דבריו. בבקשה.

<u>אריה גמליאל (ש"ס):</u>

בראשית דברי אני רוצה לאחל מעומק לבי לקצין הביטחון של שירות בתי-הסוהר, מר אבירם, שבעזרת השם החלמתו תהיה מהירה, בריאותו איתנה, ונהורא מעליא, ישוב לאיתנו כבראשונה.

כמו-כן הנני מביע את הערכתי לנחישותו ולאומץ לבו. לצערי הרב, ביקרתי והנני מבקר בבתי-הכלא – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

סליחה, אדוני חבר הכנסת, רק שנייה. דבר ראשון, אני מבקש מכל חברי הכנסת הנכבדים לשבת, כי רבים פה עומדים. הנה, ראשון המתנדבים לעשות סדר הוא חבר הכנסת עובדיה עלי, שכבר הולך לשבת. כל הכבוד. תודה רבה. עכשיו אדוני יכול להמשיך.

<u>אריה גמליאל (ש"ס):</u>

– – והכרתי היכרות אישית רבים מהקצינים הבכירים של שירות בתי-הסוהר, והתרשמתי עמוקות מהרגישות שלהם לכל אסיר, והם פתוחים לשמוע ולסייע במצוקות האסירים ככל שניתן במסגרת הסמכויות שניתנו להם על-פי החוק.

רבותי חברי הכנסת, תחילה יש להבהיר באופן חד-משמעי, שאחד הדברים החמורים ביותר בתורת ישראל הוא שפיכות דמים. אחת משלוש העבירות החמורות שנאמר עליהן ייהרג ואל יעבור היא שפיכות דמים. אדם מחויב למסור את נפשו כדי שלא לעבור על איסור שפיכות דמים.

אי לכך, ניסיון ההתנקשות בחייו של קצין הביטחון של שירות בתי-הסוהר הוא חמור ביותר, הוא קו אדום שאסור לעבור אותו. אינני מאמין שיש רב כלשהו שיכול להתיר שפיכות דמים. יש להוקיע ולגנות בכל פה את המעשה החמור הזה.

אבל, רבותי חברי הכנסת, אנחנו צריכים לעשות חשבון נפש – "בואו חשבון", בואו נחשב חשבונו של עולם. חובה עלינו לחקור, להבין ולהתבונן בשורשי הסיבות שהביאו לידי כך שכל הפרשה הזאת הגיעה למצבים טרגיים ומסוכנים כל כך. והסיבה ידועה לכולם, היא פרשת ילדי תימן שנעלמו, ועד היום אין להוריהם שום מידע לאן נעלמו ילדיהם.

באחת הפעמים שהעליתי את הנושא הזה על סדר-היום בכנסת כבר אמרתי, שהפרשה הזו משולה לדמו של זכריה הנביא, שהיה מבעבע ורותח ולא נח ולא שקט. גם פרשה זו אין סיכוי שתגיע אי-פעם לסיומה. היא תמשיך להסעיר. אי-אפשר לכלוא את הרוח, את העצב, את השכול של משפחות רבות אשר יקיריהן נעלמו בלי שנמסר להן מידע כלשהו בעניין הזה.

כאב זה של אבות ואמהות לעולם לא ייפסק, עד שסוף סוף הממשל בישראל יגיע למסקנה שחייבים להקים ועדת חקירה ממלכתית לבירור גורל ילדי תימן, ורק כאשר יימסרו להורים מסקנות ברורות ויהיה בירור גלוי ופתוח לעין כול, אזי הפרשה הזאת תירגע.

אני מאשים את כל ממשלות ישראל, מכל המפלגות, בלי יוצאת מן הכלל, שלא יכלו להתעלות על עצמן ולהגיע למסקנה הברורה והאמיתית והיחידה להקים ועדת חקירה ממלכתית שתדון בנושא בדלתיים פתוחות.

הדי פרשת יוסל'ה שוחמכר מהדהדים באוזנינו כל הזמן, ילד אחד שמוצאו ידוע לכולם. הוא בוודאי לא היה תימני. איך השקיעה הממשלה מאמצים בלתי נלאים והפגינה נחישות בלתי נלאית.

בקשר ליותר מ-1,000 ילדים, ולכל הדעות מדובר ביותר מ-1,000 ילדים, כל הממשלות מתחמקות בטענות סרק.

רוב חברי הכנסת חתמו על עצומה לראש הממשלה להקים ועדת חקירה ממלכתית. שתי ועדות של הכנסת – ועדת הפנים וועדת העלייה והקליטה – החליטו פה-אחד שהפתרון הוא הקמת ועדת חקירה ממלכתית ופנו לראש הממשלה בעניין הזה. אני פונה לראש הממשלה להקים מייד ועדת חקירה ממלכתית כדי להגיע סוף סוף לפתרון הבעיה החמורה הזאת.

אני רוצה להוסיף ולציין, שוועדת הבירורים בראשות השופט שלגי הבטיחה למסור את מסקנותיה, בזמנה, בתוך חודש וחצי. כבר עבר זמן רב, הרבה יותר מחודש וחצי, והבטחה זו לא קוימה עד היום, וכפי שידוע לי, זהו נדבך נוסף לאי-אמינות האופפת את הוועדה הזאת, שכבר עובדת יותר משש שנים ועדיין לא הגישה את מסקנותיה.

ידוע לי שהמסקנות תהיינה בכיוון אחד, כמסקנותיהן של כל הוועדות שהוקמו עד היום הזה. אי לכך, הפתרון היחיד הוא הקמת ועדת חקירה ממלכתית שתדון בנושא בדלתיים פתוחות. תודה רבה.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת הרב אריה גמליאל.

אני מזמין את חבר הכנסת דוד מגן להצעה לסדר-היום מס' 5145. גם הוא יהודי טוב ושומר מצוות, אבל תואר של רב אינני יכול להעניק לו, אין לי סמכות. לו הייתי יכול...

<u>דוד מגן (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, כזכור, לפני פחות מ-13 שנה, ב-14 בדצמבר 1981, בשעת בוקר מוקדמת, יצא מפקד כלא המעצר בכלא-איילון, רוני ניצן, מביתו בראשון-לציון אל עבודתו. האסיר בחופשה, אסיר העולם הרוצח הרצל אביטן, אשר שהה באותו יום בחופשה מבית-האסורים, ארב לו בדרך, ירה בו לאור היום ורצח אותו בדם קר. רוני ניצן, זכרו לברכה, נלחם בחייו מלחמת חורמה כנגד סוחרי הסמים, ושילם על כך בחייו.

באותה שנה, 1981, התגייס בני אבירם לשירות בתי-הסוהר. בית-הכלא נושא את שמו של רוני ניצן, זכרו לברכה, ובכלא-ניצן משמש רב-כלאי בני אבירם בתפקיד קצין הביטחון. מכריו של בני אבירם מגדירים אותו: "בני ישר מדי, כמו פלס, לא מוותר על כלום, לא מעגל פינות ועושה את העבודה כמו שצריך". זה היה "פשעו" של בני, נשוי ואב לשלושה, הגר במרכז קריית-מלאכי.

ביום ראשון השבוע, בשעה 06:30, הוא יצא לעבודתו בכלא-ניצן ונתקל במארב של שלושה אנשים אשר ירו בו ופגעו בו בחזהו, בצווארו ובפניו. חלק מהקליעים שנורו לעברו מטווח קצר, לאור היום, ופגעו בו, החטיאו אך בנס את עורקי הצוואר. בני שוכב עתה פצוע קשה במחלקה לטיפול נמרץ

נשימתי בבית-החולים על-שם קפלן. כאן אנו, חברי הכנסת, מתפללים לשלומו ומאחלים לו רפואה שלמה והחלמה מהירה.

אנו מברכים כמובן גם את נציב שירות בתי-הסוהר, רב-גונדר אריה ביבי, אשר אמר, וזו היתה לשונו: "אבירם פעל למופת". נציב שירות בתי-הסוהר מתכוון להעניק ציון לשבח לבני אבירם על פעילותו ומסירותו ועל אשר הגיב נכון ומהר והציל את חייו בירי מדויק לעבר שלושת המתנקשים התוקפים. שניים מהם נפגעו בכדורי האקדח של בני ונחקרים עתה, כשהם פצועים קל. המתנקש השלישי נמלט, ואני בטוח – כפי ששר המשטרה בוודאי בטוח – שיד החוק תשיגו בקרוב. אני מקווה, אדוני שר המשטרה, כי הכוונות להעניק ציון לשבח לבני אבירם אכן יתממשו, והוא ראוי לכל המחמאות והברכות על תגובתו המקצועית והטובה, אשר בדיעבד, הסתבר, גם הצילה את חייו.

אדוני היושב-ראש, הדמיון בין הירצחו של רוני ניצן, זכרו לברכה, לבין הניסיון לרצוח את בני אבירם, ייבדל לחיים בריאים וארוכים, מדהים ומדאיג. אנחנו נתקלים בתופעה של התנקשויות בנוסח המאפיה הסיציליאנית: לאור היום, בטבורה של עיר, רכב כבד חוסם את האיש האמור להיות הקורבן, יורים מטווח קצר לעיני העוברים ושבים וממשיכים הלאה. על כך אפשר לעבור לסדר-היום?

במעשה הנפשע בראשית השבוע במרכז קריית-מלאכי יש משום חציית קווים אדומים ושבירת כללים שבעבר הנחו כנראה את העבריינים בארץ. לפי אותו כלל – כך כנראה חושבים בעולם התחתון – אין לפגוע באנשי החוק. אבל עכשיו, אפילו את הכללים שלהם הם מפירים, והכלל הבלתי-כתוב הזה מופר.

נוכח המציאות החדשה, שומה על משטרת ישראל ושירות בתי-הסוהר להקשות את ידם בטיפולם באסירים המסוכנים, במיוחד באלה המאיימים על עובדי השירות ועל בני משפחותיהם.

גם לכנסת וגם לתקשורת יש חלק במלחמה כנגד המתנקשים הפוטנציאליים. ובין היתר, חובה עלינו להטות אוזן לדברי הוריו של רוני ניצן, זכרו לברכה. השבוע אמרו הוריו, אליהו וחיה: "אל תייפו את הרוצחים. כואבים לנו הניסיונות בתקשורת לייפות את הרצל אביטן". וגם אני חושב כי אסור לכנסת לעבור לסדר-היום נוכח ניסיון לרצוח את קצין שירות בתי-הסוהר בני אבירם, והתקשורת חייבת להתייחס בחומרה ובדאגה לתופעה. זוהי מלחמה של כולנו.

המשטרה ושירות בתי-הסוהר יודעים היטב וחשים, כי האיומים וניסיונות הפגיעה בסוהרים ובשוטרים הם חלק מהתפקיד, במיוחד – אם יורשה לי לומר ולחדד – חלק מהתפקיד של הסוהר. האם אנחנו מטים אוזן למצוקתם של הסוהרים? האם אנחנו זוכרים תמיד את תנאי עבודתם הקשים? הרי הם עובדים, בסופו של דבר, בבית-הכלא, חלק ניכר מחייהם הם מבלים בתאי הכלא. האם הרשויות, והכנסת בכללן, מפצות אותם בתמורה הנאותה והראויה? האם אנו תמיד ערים ומודעים לאיומים על בני המשפחה? אנו יודעים כי יש מדי שנה עשרות מקרים של איומים על סוהרים ועל בני משפחותיהם, והדבר גורם לאי-שקט, בלשון המעטה, בקרב בני הבית, במיוחד בקרב הנשים והילדים הרכים.

זו ההזדמנות גם לחשוב, כפי שהזכרתי כבר ערב הדיון על התקציב, אדוני שר המשטרה, מהי התמורה שאנחנו מעניקים תמורת – אני חייב לומר את המלה "תמורה" – הסיכון המקצועי שהקצינים והסוהרים בשירות בתי-הסוהר נוטלים על עצמם. אבל חשוב בדיון דהיום להתרכז ולתת את הדעת

על הדרכים לצמצום הסיכון הזה. אילו אמצעים ננקטים להגברת ביטחונם האישי של הקציניים והסוהרים?

אני חייב לומר: גם אם אנחנו עדים – ואולי תתקן אותי בהמשך – לכמות איומים ולחומרת איומים גדולה יותר כלפי הסוהרים, אינני יודע אם התופעה הזאת לא תתפשט לאיומים כלפי שוטרים ולאיומים כלפי שופטים. ומה יהיה גורל מערכת החוק ואכיפת החוק אם אנחנו לא נדע להגיב בצורה הנמרצת ביותר והיעילה ביותר נוכח התופעה שהגיעה לשיא חדש ביום ראשון השבוע במרכז קריית-מלאכי?

חברי הכנסת, מדי שנה יש עשרות מקרים של איומים מצד אסירים לפגיעה בסוהרים ובבני משפחותיהם. נכון, למזלנו מרבית האיומים לא ממומשים. אך מה אנו עושים ואילו צעדים אנו נוקטים כלפי המאיימים?

שאלנו את השאלה, ואנו צריכים לשאול את המשטרה ואת שירות בתי-הסוהר, אילו אמצעים אתם נוקטים כדי להגביר את ביטחונם של האנשים הנושאים בסיכון המקצועי. האם יש אימונים מיוחדים לסוהרים אשר נופלים קורבן לאיומים? האם יש פעולות אבטחה ואולי אפילו מערכת של מודיעין כלפי רשתות שהאסירים מפעילים מחוץ לבתי-הכלא?

למדתי ממאמר קצר של ראובן שפירא בעיתון "הארץ", כי ב-15 השנים האחרונות היו כעשרה ניסיונות התנקשות בחייהם של קציני שירות בתי-הסוהר. לאחר הטרגדיה ב-1981, של רצח רוני ניצן, זיכרונו לברכה, ננקטו אמצעים. למרות זאת אירעו עוד כמה ניסיונות התנקשות. במקרה אחד נורה ממארב מי שמשרת היום בתפקיד גונדר משנה, יולי לנצמן, שנפצע אז. מטעני חבלה התפוצצו בבתיהם של קצין הביטחון של כלא-איילון לשעבר מיכאל דיין, ומפקד כלא-איילון לשעבר סגן גונדר משה קופלמן. בשני המקרים נגרמו נזקים כבדים לרכוש אך לא היו נפגעים בנפש.

אנחנו זוכרים גם את הנחת מטעני החבלה והרימונים מתחת למכוניות השירות של קציני שב"ס אחרים. במרבית המקרים לא הצליחה המשטרה להביא להעמדתם לדין של המבצעים או שולחיהם. המשטרה נתקלה בקשיים רבים בהשגת ראיות נגד החשודים, שהיו בדרך כלל אסירים או אסירים לשעבר שביקשו לחסל חשבונות עם בעלי תפקידים בשב"ס, עקב טענות על תנאי הכליאה שלהם או סכסוכים אישיים עמם.

הזכרתי בעיקר שני מקרים, ציטטתי ממאמרו של שפירא עוד שרשרת של מקרים, ואני רוצה להזכיר לך, אדוני שר המשטרה, דבר נוסף. לפני שנה וחצי, בביתו של סגן גונדר רוני לבקוביץ בבאר-שבע – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת דוד מגן, אודה לך אם – – –

דוד מגן (הליכוד):

אסיים במשפט קצר.

היו"ר ד' שילנסקי:

הבינות.

דוד מגן (הליכוד):

– – הונח מטען חומר נפץ, שפגע בביתו ואך בנס לא היו קורבנות בנפש. אני מכיר אותו אישית מהיותו בעבר תושב קריית-גת.

מול התופעות הללו, שרשרת ההתנכלויות לנושאי משרה בשירות בתי-הסוהר הנמצאים בקבוצת הסיכון, נדרשת פעילות מיוחדת כדי לעקור את התופעה מן השורש.

משום כך, אדוני היושב-ראש, אני חושב שהכנסת צריכה לייחד לנושא דיון מיוחד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה לחבר הכנסת דוד מגן. תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת ד"ר יורם לס להצעה לסדר– היום מס' 5155.

עד שהוא יעלה, אני חושב שאני יכול על דעת כל חברי הכנסת לשלוח איחולי הבראה מהירה וטובה לרב-כלאי בני אבירם.

ארשה לעצמי להגיד דבר נוסף. הרי אף אחד לא יחשוד בי ביחסי לעניין ילדי תימן שנעלמו. אני ניהלתי כל הזמן מאבק והייתי יושב-ראש ועדת הפנים שהחליטה על הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית. אף אחד לא יחשוד בי שאני מערב עניין בעניין. אני שמעתי שמערבים את המקרה הזה עם הנושא של ילדי תימן. אני מבקש מכולם להבין, שאין בזה כלל נגיעה כלשהי לנושא של ילדי תימן. אני בטוח שכל הכנסת כואבת ודואבת, ואני בטוח ומאמין שתוקם הוועדה הממלכתית שכולנו רוצים בה.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא מספיק דיבורים, צריך להוכיח את זה במעשים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי, הרב בא-גד.

אני רוצה לומר עוד דבר כשמדברים בנושא הזה. בל יעז אף אחד במדינת ישראל לכנות שופטים במדינת ישראל, ובמקרה שופט שהוא אדם נהדר וטוב ויהודי טוב, לכנות אותו בבית-המשפט בכינוי "נאצי", רק כיוון שהוא ממלא את שליחותו.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה נכון.

היו"ר ד' שילנסקי:

כך גם לגבי שוטרים וגם לגבי כלאים. אני כבר לא מדבר על פגיעה בגוף ובנפש, אלא על פגיעה באמצעות כינויים כאלה. כל מי שמשתמש בזה פוגע בעצמו ולא בשופט או בשוטר.

סליחה על ההערה, אבל לדעתי חשוב מאוד שייאמר הדבר פה בכנסת, גם מעל הכס הזה של מנהל הישיבה של מליאת הכנסת.

אני בטוח שזה על דעת כולם, בוודאי על דעת הנואם הבא. בבקשה, חבר הכנסת יורם לס.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, חברי הכנסת, גם המשפט הראשון בפי הוא איחולי החלמה לרב-כלאי בני אבירם, שישתחרר מהיחידה לטיפול נמרץ נשימתי בבית-החולים על-שם קפלן ומהמחלקה לאחר מכן ויצא מבית-החולים בריא ושלם.

רב-כלאי בני אבירם הוא לא רק כלאי; הוא גם קלעי מלשון של קליעה למטרה. הוא הפגין גבורה למופת בכך שלמרות פציעתו הקשה עמד והחזיר אש וירה על התוקפים הנפשעים, פגע בהם והביא, על-ידי פגיעה זו, גם למעצרם. על כל אלה אנחנו מברכים אותו שוב קודם כול בבריאות שלמה, ואני בהחלט מצטרף גם לקריאה לתת לו ציון לשבח.

האירוע הזה הוא חמור מאין כמוהו בכמה מובנים. המובן הראשון, איום על מדינת ישראל, מדינה שבה שורר החוק ויש בה אנשים שאוכפים את החוק בדרג השיפוטי ובדרג המשטרתי. אי-אפשר לתת לאירוע כזה לעבור לסדר-היום במדינת ישראל. אם אלה שאוכפים את החוק יחיו תחת צל של איום על חייהם, לא יהיה חוק.

אני פונה לשר המשטרה ומבקש ממנו לומר לכנסת מה הם הצעדים המעשיים שהוא מתכוון לנקוט כדי שהחוק יוכל להתממש באופן חופשי במדינת ישראל.

חבר הכנסת גמליאל אמר בתחילת נאומו דברים שכולנו מצטרפים אליהם. גם אנחנו, החילונים, רואים את הדת, ואני אומר זאת במלים שלי, אנחנו רואים שדת היא שלום, דת היא צדק, דת היא עזרה הדדית, דת היא ערכים אנושיים. גם אנחנו, החילונים, מכירים את "לא תרצח" בעשרת הדיברות. לכל הדברים האלה כולנו מתכוונים, מתאחדים בהם ומסכימים להם.

אבל מאוד לא אהבתי, ועמד על זה גם היושב-ראש, מאוד לא אהבתי את החצי השני של דברי חבר הכנסת גמליאל. לא מפני שלדעתי נושא ילדי תימן איננו נושא חשוב, ולא מפני שאני לא חושב שצריך למצות את החקירה בדיני נפשות, ודין ילד ותינוק כדין נפש. אבל החיבור בין שני הדברים האלה, חבר הכנסת גמליאל – – –

<u>משה מאיה (ש"ס):</u>

המציאות מחברת אותם, לא חבר הכנסת גמליאל מחבר אותם.

<u>יורם לס (העבודה):</u>

בוודאי, וזה המשך דברי. מדובר בשני פושעים שהיו חלק מהחבורה של מי שאתה אולי גם כן לא תסכים לכנותו "רב", אבל כך קוראים לו, חלק מהחבורה של הרב משולם.

<u>דוד מגן (הליכוד):</u>

שלושה, לא שניים.

<u>יורם לס (העבודה):</u>

לפחות שניים זוהו כחלק מהחבורה הזאת. ואתה נותן לגיטימציה עוד לחיבור של הרב משולם וילדי תימן לעניין הזה?

<u>אריה גמליאל (ש"ס):</u>

אל תגיד מה שלא אמרתי.

<u>יורם לס (העבודה):</u>

איך אפשר לחבר בין הדברים?

<u>משה מאיה (ש"ס):</u>

לא חיברו בין הדברים.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

סליחה, חבר הכנסת יורם לס, תרשה לי. על מנת שלא נגרום עוול ולמען הרוח הטובה אני רוצה לומר, שהאזנתי לדבריו של חבר הכנסת הרב אריה גמליאל ואני אינני חושב שהוא נתן לגיטימציה. היות שדובר בכך שזה קשור לילדי תימן, אם כי זה לא הוכח – נדמה לי שגם הרב גמליאל גינה את הפגיעה, נדמה לי שהוא לא קשר שום קשר. בואו נעשה סדר בדברים. האם נכון, הרב גמליאל? אני צודק?

<u>אריה גמליאל (ש"ס):</u>

– – –

<u>יורם לס (העבודה):</u>

אני חוזר ואומר: אני משבח את החלק הראשון בדבריו של הרב גמליאל וחיזקתי אותו כמיטב יכולתי. אבל במקום להגדיר את השניים או השלושה האלה כפושעים, ולשים נקודה ולא שום דבר אחרי זה; עלינו לשים כאן נקודה – אלה שלושה פושעים שירו באקדח בסוהר שממלא בשליחותך את תפקידו במדינה; פתאום אין נקודה. פתאום הם קשורים לאיזה גוף, ופתאום הגוף הזה פועל בנושא חשוב. אין לי כלום נגד הנושא הזה. אבל, כבוד הרב גמליאל, אני שולל את החיבור הזה ואני מקווה שביחד נשים את הנקודה.

מה אני הייתי מצפה ממך לחזק יותר? – את החצי הראשון של דבריך, ואני אעשה את זה אולי גם בשמך. יש איזה חיבור בשוליים – אני אומר במפורש, בשוליים – של הממסד הדתי בכל המזרח התיכון, איזה חיבור בין דת וקנאות לבין רצח. ואיך אפשר? הרי אנחנו רוצים שהממסד הדתי, שאתה שייך אליו, יגנה את הדברים האלה. מה ההבדל בין זה לבין ה"חיזבאללה" בלבנון, "האחים

המוסלמים" בירדן, קיצונים במצרים שיורים בתיירים שבאים לשם, החומייניסטים באירן שהשתלטו על מדינה שלמה בשם אלוהים ורוצחים?

משה מאיה (ש"ס):

מדוע שם אתה מחפש את הגורם, לתקן אותו, ופה אתה לא מחפש ולא מתקן?

יורם לס (העבודה):

אני אומר את זה, והבאתי דוגמאות על קצה המזלג. יש איזה חיבור, שאני לא מבין אותו – אני לא מבין אותו, ואדם נורמלי לא יכול להבין אותו – בין העבודה בשם אלוהים ובין רצח של אנשים. ואני מצפה מכם שתמשיכו ותילחמו ותגנו, ואני אומר שוב: בנאומך זה, שבו עברת תיכף לרב משולם ולנושא חשוב ולגיטימי מאוד וחיברת אותו לעניין הזה, אתה לא עושה טוב.

אריה גמליאל (ש"ס):

– – –

יורם לס (העבודה):

אתם צריכים לגנות תופעות כמו ברוך גולדשטיין, ולגנות עוד פעם ועוד פעם, ולגנות את המטורפים האלה של חבורת משולם, שבשם אלוהים באים לרצוח משרת ציבור. זה הנושא שעל סדר-היום, זה הנושא שעל סדר-היום.

ועל הנושא של ילדי תימן נדבר בהמשך. דיברנו ונדבר ונעשה הכול כדי שהבעיה תיפתר.

כמובן, לא התכוונתי לתקוף אישית. אני יודע שחברי ש"ס מסכימים לדברי לעומקם. אני משוכנע שהכנסת כולה מוקיעה את המעשה הנפשע שעשו אותם שני פושעים. אנחנו פונים לשר המשטרה לבצע מראש צעדים שאולי היה צריך לבצע קודם לכן, כשכל החבורה הזו ישבה לה באיזו חצר, עם טלפון ציבורי, בכלא מסוים, ורק עכשיו נזכרו לפזר אותה בכמה בתי-כלא.

אני מבקש ומציע, אדוני היושב-ראש, להעביר את הנושא לוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אתה יכול לבקש רק דיון במליאה, אבל זה בסדר.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

זה גם נכון, אבל יש לי הרושם שפה תהיה הסכמה כללית. לפני שהתחילו בדיון בסעיף הזה, חברי הכנסת הוציאו הרבה הרבה אנרגיה, כך שעכשיו זה השקט שלאחר הסערה.

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

דווקא שר האנרגיה מטפל באנרגיה מבוזבזת.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אני אאזן את זה.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

כל היום הוא מטפל כאן באנרגיה.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

חבר הכנסת רביץ, אני אאזן את זה, אני מקווה שאני אחזיר קצת אנרגיה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין מלים בפי לתאר את חומרת האירוע שהוצג על-ידי חברי הכנסת גמליאל, מגן ולס, שבו ניסו עבריינים להתנקש בחייו של קצין שירות בתי-הסוהר, רב-כלאי בני אבירם, בשל היותו קצין במערכת אכיפת החוק.

מעל במה זו אני רוצה לשלוח את איחולי החמים להחלמתו המהירה ואת הערכתי הרבה לתגובתו המקצועית והמהירה, תוך גילוי אומץ לב וגבורה מייד לאחר שנורה, ולפיכך החלטתי להעניק לו ציון לשבח על-פי המלצת נציב שירות בתי-הסוהר, רב-גונדר אריה ביבי.

ביום 30 באוקטובר 1994, בשעה 06:40, במרכז החנויות של הקריה בקריית-מלאכי, נורה רב-כלאי בני אבירם, קצין הביטחון של כלא-ניצן, בעת שעמד בחדר מדרגות שביציאת ביתו.

רב-כלאי אבירם נורה על-ידי שלושה חשודים שחלפו ברכב אפור מסוג כתוצאה מהירי נפגע קצין הביטחון, אך לא לפני שהשיב אש מנשקו האישי וגרם לפציעתם של שניים מתוך שלושת החשודים בחזה ובכתף. הוא עשה זאת לפי כל הכללים, וכפי שאומרים אצלנו צעירינו: עשר, מכל בחינה שהיא. אפילו בהיותו פצוע הוא ידע שלא לעמוד במלוא גופו מולם כשהוא ירה, וכתוצאה מכך הוא ניצל, והכדור השלישי פגע בכתף; אילו עמד מולם עם חזות פניו, ייתכן מאוד שהכדור השלישי היה פוגע בו בחזית גופו.

בני אבירם נפגע ונמצא בניתוח. מצבו בינוני-יציב. הוא נפגע בלסת, בחזה ובכתף, ולמרות מצבו הקשה הספיק למלמל לאחד העדים בזירה, שהיורים שייכים לאנשי עוזי משולם, ומייד הועבר לניתוח בבית-החולים על-שם קפלן.

על-פי בדיקת הזירה והממצאים נראה, כי שלושת החשודים ארבו לקצין הביטחון. מכונית הטרנזיט שבה הגיעו שלושת החשודים הובאה לבית-החולים על-שם קפלן ברחובות על-ידי החשוד השלישי, שככל הנראה לא נפגע, וזהותו טרם ידועה. שם נטש החשוד את הרכב ונמלט מהמקום במונית.

מצבם של שני החשודים הפצועים בינוני-יציב, והם נתונים תחת שמירה משטרתית. נעשה ניסיון לחקור אותם, אך הם סירבו לשתף פעולה. מעצרם הוארך ל-10 ול-11 ימים. נעשים מאמצים להתחקות אחר החשוד השלישי שנמלט. חקירת האירוע נמשכת ביחידה הארצית לחקירת פשעים במשטרת ישראל.

לדאבוננו הרב, אירוע זה איננו האירוע הראשון שבו ניסו להתנקש בחייו של קצין שירות בתי-הסוהר. בשנת 1981 נרצח רב-כלאי רוני ניצן, זכרו לברכה, מפקד בית-המעצר שבכלא-איילון, כתוצאה מירי של 22 כדורים, שנורו אליו מטרנזיט שחסמה את רכבו בעת נסיעתו לעבודתו.

מאז 1979 נעשו 14 ניסיונות להתנקש בחייהם של מפקדים בבתי-כלא בישראל. רבותי חברי הכנסת, אני יכול להצביע על המקרים שבהם ניסו עבריינים לפגוע בסוהרים:

שנתיים לפני הרצח של רוני ניצן, ב-1979, ניסו להניח רימון ולקשור אותו לדלת ביתו, אך זה לא התפוצץ. כאמור, רוני, זכרו לברכה, נרצח ב-1981.

בספטמבר 1982 מיכאל דיין, קצין הביטחון בכלא-איילון – הונח מטען חבלה בסמוך לדלת ביתו בבת-ים. דירתו ודירות השכנים ניזוקו. לא היו נפגעים. בנובמבר 1982, יצחק שוויצקי, קצין תורן בכלא-ניצן – נשרפה דלת ביתו במושב. ביוני 1985, יוליאן לנדסמן, סגן מנהל כלא-ניצן – נורה בירכו בעת שהיה בחניית הרכב בביתו. במרס 1986, רפאל שוקרון, מנהל כלא-דמון – רימון התפוצץ בתוך הרכב שלו, רכב של שירות בתי-הסוהר. הרכב נשרף כליל. ביולי 1987, חסן אבו-רוקון, מנהל כלא-שאטה – הוצמד לרכבו מטען אשר התפוצץ במהלך הנסיעה. במרס 1989, משה קופלמן, מנהל כלא-איילון – הונח מטען חבלה ליד דלת ביתו. נגרמו נזקים, לא היו נפגעים. בספטמבר 1989, שמעון בוחבוט, סגן

מנהל בית-הסוהר בבאר-שבע – מטען חבלה שהונח מתחת למכוניתו התפוצץ. הרכב נפגע. במאי 1990, נסים פחימה, קצין אסירים בכלא באר-שבע – מכוניתו נשרפה בעת שחנה באשקלון. ביוני 1990, יוסף פולק, מפקד גוש המרכז – מכוניתו מולכדה ברימון שלא התפוצץ. במרס 1991, אבי ועקנין, קצין המודיעין בכלא באר-שבע – הונחה לבנת חבלה ליד דלת ביתו. המטען פורק ללא נזקים. במרס 1993, רוני לבקוביץ, מנהל כלא באר-שבע – הונח מטען חומר נפץ שהוצמד לסורגים בחלון. נגרמו נזקים, לא היו נפגעים. ובאוקטובר 1994 נפגע רב-כלאי בני אבירם.

זו תופעה חמורה מאוד שלא נוכל לעבור עליה לסדר-היום, ואכן שאל חבר הכנסת דוד מגן מה נעשה. בראש ובראשונה, נתתי הנחיה לפני שנה וחצי, כי כל סוהר בשירות בתי-הסוהר, יהיה לו נשק אישי. דינו כדין שוטר. ואכן אנחנו קנינו וקונים את אקדחי "יריחו", ואכן האקדח הזה תפקד בצורה יוצאת מן הכלל, ו-13 כדורים מתוך 14 כדורים שנורו על-ידי בני הם אלה שפגעו בשניים מתוך שלושת המתנקשים בחייו. אגב, העלות די גבוהה. כלומר, אנחנו מדברים על משהו בסדר גודל של 2-3 מיליוני שקל להצטיידות, ואני חושב שזה היה חיוני והכרחי מכל בחינה שהיא.

הוקמה יחידת נחשון, יחידת אבטחה ומבצעים, שהיא יחידה מובחרת של אנשים, שתפקידם להבטיח גם את ההעברה של האסירים המסוכנים, אבל גם שמירה על סוהרים.

קציני המודיעין, נושא שהדגשתי את חשיבותו, והיום הוא מקבל משנה-יחס מטעם שירות בתי-הסוהר.

בעקבות האירוע האחרון קיימו מפכ"ל המשטרה ונציב שירות בתי-הסוהר דיון כדי לגבש טיפול נמרץ, הדוק וקשור בין משטרת ישראל לבין השירות בכל הסוגיה הנקראת: קבוצת עוזי משולם.

רבותי חברי הכנסת ואדוני היושב-ראש, אני באמת חושב שאיש כאן לא אמר שיש איזה צידוק, אבל מפני שפרשת עוזי משולם עלתה אני חייב לומר לכם כמה דברים בהקשר זה. אין שום צידוק למעשה הנפשע שנעשה; שום הצדקה בעולם, מה שלא תהיה, ואוי למישהו אם הוא יבוא ויקשור איזה קשר, כי התרת רשות במקרה זה, ממנה ועד אנרכיה מוחלטת – המרחק קצר מאוד.

אני רוצה לומר לגבי עוזי משולם דבר נוסף: עוזי משולם אינו יותר מעבריין המנצל את מצוקת עולי תימן לצרכיו ולמאווייו. אינני מאמין לו כשהוא מעלה את סוגיית ילדי תימן החטופים מ-1950 – – –

<u>יוסף בא-גד (מולדת):</u>

אז למה הוא עשה את זה?

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אני יודע יותר מכם – –

יוסף בא-גד (מולדת):

למה הוא עשה את זה?

שר המשטרה מ' שחל:

– – איך התחיל העניין וממה הוא התחיל. הוא התחיל מבצע כסף, בגלל בעיות שקשורות עם דירתו, והעילה של ילדי תימן הועלתה בציניות גמורה. עוזי משולם הוא אדם הסובל מחוסר איזון חמור מאוד ביחס לחוק ולהערכת חיי אדם – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

כבוד השר, תשים את עוזי משולם – – –

שר המשטרה מ' שחל:

תסלח לי – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

הבעיה של ילדי תימן – – –

שר המשטרה מ' שחל:

תסלח לי, תסלח לי, חבר הכנסת פנחסי – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

– – –

קריאות:

– – –

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

חבר הכנסת פנחסי, עוזי משולם פוגע בפרשה יותר מכל גורם אחר – – –

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

חבר הכנסת פנחסי – – –

<u>יוסף בא-גד (מולדת):</u>

– – –

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

חבר הכנסת פנחסי – – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

רבותי. חבר הכנסת הרב בא-גד, שמעו את קריאת הביניים, עכשיו נשמע את השר.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

עוזי משולם פוגע בפרשה הזאת יותר מכל גורם אחר, ואדם כמוני ורבים אחרים שיכלו להביע את עמדתם בנושא הזה חופשית לגמרי, בלי ההתערבות – הדרך, הציניות, הקיצוניות, העבירה על החוק והזלזול בחיי אדם – אינם מעוניינים ואינם יכולים לקשור בין השניים, כי האיש עלה על הגל הזה מתוך מניעים אישיים.

אני אומר לכם שני דברים. אני מקבל את השיחות של הורי חסידיו. אמהותיהם מתחננות בפני לנתק את הקשר אתו, מפני שהאיש שאומר להם לשבות שביתת רעב, הוא עצמו אוכל לשובע בלי בעיה.

אבל אומר דבר שני שמזעזע אותי יותר, ואני אומר לכם, אני איננני מאמין לצביעות הזאת, ואומר אותה בגילוי לב. מי שאומר אחרי הפיגוע של המחבל באוטובוס ברחוב דיזנגוף, שאלה שנהרגו שם מגיע להם מפני שהם אינם יהודים, איננני מאמין לו לרגע שאכפת לו מילדי תימן, מאחר שאני יודע איך העניין התחיל, אני יודע ממה הוא התחיל, ואיך העניין הזה הלך מהרגע הראשון של ההתבצרות ולפניה. אני אומר לכם שילדי תימן היו "עלי תאנה" שהועלו לאחר מכן.

עוזי משולם התחיל את העניין בגלל בעיה אחרת: בגלל ויכוח שלו על בנייה של משרד הבינוי והשיכון, ועל רצון שלו לקבל כסף, והוא משתמש בציניות באנשים חסידים, בנוער, באנשים צעירים, מסכן את חייהם בלי שאכפת לו מהם ולא כלום. לכן כל מי שמעלה את העניין הזה איננו אלא משרת אותו, שירות של אדם שהוא איננו אלא פושע חסר רחמים. אין לו כל תחושה בכלל של יהודי. אני לא הכרתי בימי חיי אדם שיכול לקום באצבע מאשימה ולומר: כל היתר אינם יהודים. הוא יקבע מי יהודי ומי לא.

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

כבוד השר – – – לדעתי הוא פושע כמו שאתה אומר, אבל – – –

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

תעלה אותה במסגרת אחרת.

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

תעלה אותה במסגרת אחרת.

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חברי הכנסת, בואו נאפשר לשר – – –

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

ידידי הנכבד, מכובדנו – – –

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

אדוני השר, רק רגע, תרשה לי, אני רוצה לעזור.

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

מכובדנו, אני רוצה – – –

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

נכנסת באמצע הדיון ואני רוצה להגיד לך שהנושא הועלה – – –

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת פנחסי, אני מקבל שאתה מדבר מתוך כאב, תאמין לי שגם אני כואב את הנושא, ואתה יודע, רק עכשיו הזכרת שאני בתור יושב-ראש ועדה בכנסת המלצתי – – –

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

המלצת.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

המלצתי, קיבלתי החלטה.

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת פנחסי, אני מבקש מכולם, רבותי, למען ילדי תימן ולמען כבוד המשפחות של ילדי תימן, כי שמענו שכאילו זה גם בשמן של המשפחות, ואני יודע, דיברתי עם המשפחות מאחר שאני בקשר אתן, הן מגנות את המקרה בכל לב – – –

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

תרשה לי, חבר הכנסת פנחסי. אין לקשור עניין אחד עם השני. אני מבקש מכולם, למען כבודן של המשפחות, לא לקשור עניין אחד עם השני. אנחנו דנים בשתי פרשיות נפרדות, גם השר מסכים אתי שאלה הן שתי פרשיות נפרדות, ולא נכרוך את האחת בשנייה.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אדוני היושב-ראש, אני בהחלט מסכים אתך, ואני רוצה לומר לחבר הכנסת פנחסי: היית חבר ממשלה, והנושא באמת לא היה קשור עם עוזי משולם. איש לא מנע ממך להציע זאת. אני רוצה לומר לך "על אמת", שדעתי האישית היא שהסוגיה צריכה להיבדק ולהיחקר. אין לך ויכוח. אבל אני רוצה לבוא ולומר, שהניתוק בין הדברים והגינוי שצריך להביע אותו בכל פה כלפי עוזי משולם הם חובה של כולנו, מפני שהאיש הזה מסכן חיי נערים, חיי אנשים, בציניות, ולא אכפת לו – – –

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

כבוד השר, בזה אני מצטרף אליך לגנות – – – את עוזי משולם. – – – לי כואב הנושא של ילדי תימן.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אדוני היושב-ראש, אני רוצה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מפנה את תשומת לב כולם לכך שבבית-המשפט עוד לא הוכח שום דבר, אנחנו כולנו הולכים לפי בית-המשפט, וכאמור, עוד לא הוכח. יש חשד, אבל לא הוכחה מעל לכל ספק בבית-המשפט.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, שעזרתו מאוד מוערכת, אני רוצה להדגיש, כי מי שינסה לפגוע בסוהרים או באנשי חוק ייתפס ויטופל במלוא חומרת הדין, כי מי שמסוגל להרים נשק על לובש מדים לא יהסס לפגוע באזרחים; יש רתיעה מפגיעה באנשים שהם שוטרים או סוהרים או חיילים מחשש שיפגעו בחזרה. אם אדם עושה זאת כלפי לובש מדים – הוא יעשה זאת כלפי כל אזרח, כי הוא מזלזל בחיים.

מערכת אכיפת החוק במדינה מתוקנת לא תוכל לסבול הפרה בוטה כזאת של החוק, והממונים על המערכת מחויבים לתת את דעתם ולפעול כדי למנוע מקרים כאלה בעתיד.

לי אין ספק שאנחנו נתפוס את החשוד השלישי כפי שאין לי ספק שהטיפול בפרשה הזאת ובספיחיה מחייב אותנו להיערכות כוללת, היערכות המבוצעת על-ידי המשטרה ועל-ידי שירות בתי-הסוהר.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת להמשך הדיון.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, כל אחת מההצעות, יש הצעה להסירה מסדר-היום. לא יכולתי להגביל את השר בהתאם לתקנון בזמן, מאחר שהיו כמה הצעות, אבל בגלל סדר-היום העמוס אני אקפיד על השנייה. הצעה אחרת היא במסגרת דקה. מרגע שחבר הכנסת יעמוד על-יד המיקרופון, אני אפעיל את השעון, ו"הקורבן" – תמיד ידידים הם הקורבנות הראשונים – הוא חבר הכנסת הרב יוסף בא-גד, שמבקש להסיר דווקא את הצעתו של חבר הכנסת הרב גמליאל.

לפני שאתה תדבר אני אודה לשני ידידי המכובדים שמתייעצים בעניינים שברומו של עולם, חבר הכנסת מיכאל איתן וחבר הכנסת רון נחמן, אם יואילו בטובם לשבת. מחבר הכנסת מיכאל איתן רק ביקשתי, והוא כבר הולך להתיישב. יפה, תודה רבה. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני רוצה את תשומת לבו של השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, חבר הכנסת בא-גד מאוד מבקש שתשמע את דבריו.

יוסף בא-גד (מולדת):

כרגיל, הוא יודע. כולנו מגנים בכל לשון של גינוי את הפגיעה הנפשעת ברב-כלאי בני אבירם ושולחים מפה רפואה שלמה.

אבל, כבוד השר, בלי קשר, אני מדגיש – בלי קשר, יש תלונות בלתי פוסקות על דברים איומים שנעשים כלפי אנשי הרב עוזי משולם. אלות, בלוני גז מדמיע, איום לנקר עיניים, לכרות ראשים, לקצץ ידיים. הכניסו אותם לתא שלא היה מאויש כבר שנתיים, אפילו לא באנשי "חמאס". חיפוש, תסלחו לי, בתחתונים של ילדה בת שלוש, בתו של הרב עוזי משולם. בושה וחרפה. הסוהר יצחק בן-גיגי הכה בפראות. שוללים נייר טואלט, כפית סוכר, ביקור רופא.

יורם לס (העבודה):

מי הביא את הסכינים?

יוסף בא-גד (מולדת):

אל תפריע לי. אומרים שהשתילו את הסכינים. אומרים, אני לא אחראי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יורם לס, בזכות קריאות הביניים שלך אני חייב להוסיף לו רבע דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני גמרתי. אנחנו נגד. הרשימה שכבוד השר קרא של פגיעות באנשי שירות בתי-הסוהר מחייבת תגובה חריפה. אבל אנא, לבדוק את ההאשמות. אסור שיהיו בבתי-הסוהר שלנו דברים כאלה כלפי אף אחד, גם לא כלפי אנשי הרב עוזי משולם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברת הכנסת ענת מאור.

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

אתה לא אמרת שמבקשים להסיר.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת פנחסי, זה נכון. לפחות פורמלית צריך היה להגיד שהוא מבקש להסיר. חברת הכנסת ענת מאור שמעה אותך בקשב רב ולכן אתה תשמע גם אותה.

<u>ענת מאור (מרצ):</u>

הפנייה היא רק לצורך הדיון הפורמלי. אני רוצה לשבח את המציעים של ההצעה לסדר-היום. אכן ביקרתי אצל קצין הביטחון בני אבירם בבית-החולים, בגין העובדה שהייתי בכלא-ניצן אצל האסיר שוקי בסו וראיתי את פעילותו המבורכת ואת היחס הנפלא שנתנו לו הסוהרים. אני דוחה מכול וכול את כל הטיעון של חבר הכנסת בא-גד. העובדות הן הפוכות. השילוב הפורה בין הסמכות לבין היחס האישי לכל אסיר שבני אבירם ושירות בתי-הסוהר נוקטים, ראוי לכל הערכה.

אדוני השר, אני רוצה לגבות את מאבקך הנחוש נגד משולם ונגד הקיצונים, נגד הצירוף של פנאטיזם וקיצוניות. ואולי זה לקח חשוב שיש ללמוד, שהיה צריך הרבה יותר מוקדם להעמיד, ביהוד, את החוק מעל האיומים. אנחנו יודעים שההבדל בין מדינת מאפיה לבין מדינת חוק הוא דק מאוד. במקום שבו שומרי החוק יפחדו להיכנס לשכונות, לאתרים ולמקומות שאנשים מאיימים בהם, פה תיגמר הדמוקרטיה ותיגמר היכולת שלנו לשמור על החוק.

לפיכך, אני משבחת. אני שולחת איחולי החלמה רבים לבני אבירם ומקווה שיינקטו כל האמצעים כדי שדברים כאלה לא יישנו. תודה רבה.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

תודה רבה. אחרון המבקשים להסיר מסדר-היום הוא חבר הכנסת הרב אברהם רביץ, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת ד"ר יורם לס.

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

אני באמת מבקש להסיר חלק מדבריו של חבר הכנסת יורם לס בהצעתו. אני הייתי רוצה להפריך שקר מוסכם ומקובל בציבור החילוני כלפי הדת והדתיים. אולי חשוב שנדע שבעידן החדש, מאז מה

שאנו מציינים כעת החדשה, כל המלחמות שהיו לא היו על רקע דתי, הן היו על רקע לאומני או על רקע של מלחמת מעמדות. נחלי דם – – –

<u>יורם לס (העבודה):</u>

וטרור?

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

אני אגיע לטרור גם כן. נחלי דם נשפכו לא על רקע דתי. מאז מסעי הצלב אנחנו לא מכירים מלחמות שהיו על רקע דתי. לכן, לשלוח אצבע מאשימה כלפי הדת ולומר שאנשים דתיים ורצח חד הם, זאת ההאשמה שאיננה במקומה.

לפי דעתי, גם המאבק של עוזי משולם עצמו איננו מאבק דתי. אינני יודע אם מה שהשר אומר, יש לו ידיעות. לי אין ידיעות בעניין. אבל זה איננו מאבק דתי. מבחינה דתית, אסור לרצוח אדם, אסור לשפוך דם, גם לא אם רוצים לגלות את ילדי תימן החטופים. על-פי דין, על-פי הלכה אסור לנקוט כך. זו איננה מלחמה דתית. אולי מנצלים את הדת במלחמה הזאת. גם הטרור מכל הצדדים איננו מלחמה דתית. זו מלחמה לאומנית חשוכה, שמנצלים בה את הדת.

אני יותר מסכים לסמוך על החברים המוסלמים, שבאו ואמרו שהאסלאם אוסר רצח של נשים וילדים חפים מפשע, ואנשי ה"חמאס" מנצלים בציניות את הדת כדי לרצוח נשים וילדים בגלל מאוויים לאומניים חשוכים.

הדת היהודית תמיד בלמה את שפיכות הדמים, בלמה את הרצון ללחימה וכן הלאה. ולכן לא יפה מה שעשית כאן, חבר הכנסת לס, להאשים את הדת ואת הדתיים בכך שיש איזה לינקג' בין דת ובין רצח.

כפי שצדקת בדבריך שאין לעשות לינקג' בין הנושא של ילדי תימן לבין הפגיעה ברב-כלאי בני אבירם, אני חושב שלא היה נכון לעשות את הלינקג' הזה. באותה מידה לא היה ראוי שאתה תעשה את הלינקג' של שפך דם עם דת ועם דתיים. תודה.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

תודה רבה. ובכן, יש לנו שלוש הצעות לגבי כל אחת מההצעות שהועלו לסדר-היום: הצעה פורמלית של הנואמים לדון במליאה, הצעה של השר להעביר לוועדת הפנים ושלוש הצעות להסיר. אני מצביע על שלושתן ביחד.

אני שואל את חבר הכנסת הרב אריה גמליאל אם הוא מסכים להעביר לוועדה.

<u>אריה גמליאל (ש"ס):</u>

מסכים.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת דוד מגן?

<u>דוד מגן (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, אני מסכים, אבל אני מבקש לצרף לעמיתי חבר הכנסת מצא, יושב-ראש הוועדה, הדגשה ברורה, שהמליאה מבקשת לדון רק בנושא הזה, בלי שום קשר לא לילדי תימן ולא לעוזי משולם.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

אני חושב שעל כך יש הסכמה כללית. ממילא הוועדה דנה בנושא ילדי תימן.

<u>רפאל פנחסי (ש"ס):</u>

היא סיימה את עבודתה והמליצה לממשלה להקים ועדת חקירה.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

יש הסכמה כללית לבקשה המאוד-הגיונית של חבר הכנסת דוד מגן. אני פה אתקן. חבר הכנסת יורם לס, סגנית מזכיר הכנסת הפנתה את תשומת לבי לכך שאני השתמשתי בתואר דוקטור והתואר שלך הוא פרופסור.

<u>יורם לס (העבודה):</u>

התואר שלי הוא יורם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פרופסור יורם לס, מסכים?

יורם לס (העבודה):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

16 בעד, אין מתנגדים, אחד נמנע. אני קובע ששלוש ההצעות, של חברי הכנסת אריה גמליאל, דוד מגן ויורם לס, בנושא ההתנקשות בחייו של קצין הביטחון בכלא-ניצן עוברות לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

הצעה לסדר-היום ביטול ביקורו של נשיא ארצות-הברית בהר-הבית וריבונות ישראל במזרח-ירושלים

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, ניגש לסעיף הבא בסדר-היום: ביטול ביקורו של נשיא ארצות-הברית בהר-הבית וריבונות ישראל במזרח-ירושלים, הצעה לסדר-היום מס' 5135, כפי שהעלה אותה חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

ראה מה המחיר שאני צריך לשלם משום שאני מנהל את הישיבה. אחרת, לו הייתי יושב שם הייתי קורא קריאות ביניים בנושא זה ללא הפסק. תראה ממה אתה פטור עכשיו.

חבר הכנסת זיסמן, אתה המציע היחיד. אני שמח לציין שיש לך עשר דקות ולא שבע.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מצויים שבוע אחרי חתימת חוזה השלום עם ירדן ואחרי ועידה כלכלית חשובה ביותר בקזבלנקה. אלו הם הישגים חשובים ביותר, בלי שום ספק, לנו ולאזורנו, שכן הם באים לפרק מקצת המלאי של חומר הנפץ העצום שהמזרח התיכון כולו יושב עליו; סוף סוף גם הפוטנציאל ההרסני הזה מתועל ומומר לאפיקים קונסטרוקטיביים, לטובת תושבי המזרח התיכון כולו.

אולם, חברי הכנסת, בל ניתן לתרועת הפסטיבלים ולמראה העיניים לתעתע בנו. המלאכה שלפנינו קשה, עמוקה, מפותלת ומורכבת, והנושא שאני עומד לדבר עליו בהחלט ממחיש זאת. אני מתכוון לירושלים. לא לשווא אני מעלה את הנושא בעיצומם של הימים האלה, כשם שכך אני נוהג במשך שאר ימות השנה בבית הזה. אני מעלה את נושא ירושלים היום, שכן בעצם ימים אלה מוכרע גורל העיר ועתידה, והוא מוכרע על-ידי עובדות ומעשים שנעשים או שלא נעשים על-ידי ישראל והפלשתינים. אומנם להתדיינות ולמשא-ומתן המאוחרים על ירושלים משקל לא קטן, אבל דברים שייקבעו עכשיו, יקשה לשנותם אחר כך.

בשבוע שעבר קיבלנו דוגמה מוחשית לכך על-ידי מפגן של מעשה בריונות פלשתיני של ראשי הווקף בהנהגתו של פייצל חוסייני, שגרמו לכך שביקורו המתוכנן של נשיא ארצות-הברית ביל קלינטון במזרח העיר בוטל.

חברי הכנסת, מדינת ישראל ראתה תמיד בירושלים עיר הקודש, שעיניהם של מיליונים ומאות מיליונים של מאמינים בני כל הדתות נשואות אליה. על אף היותה המרכז הדתי, הרוחני והפוליטי של היהדות במשך אלפי שנים, מדינת ישראל הבטיחה תמיד ודאגה שחופש הגישה וחופש הביטוי והפולחן בירושלים יישמרו לבני כל הדתות. מדינת ישראל אפשרה לאנשי דת מוסלמים להמשיך בהשגחה ובטיפול במקומות המקודשים להם, על אף העובדה שהשטח נתון לריבונותה.

בשבוע שעבר, רבותי חברי הכנסת, נוצלו החירויות והזכויות הללו באופן ציני, באופן בוטה וגס ובצורה מחפירה על-ידי הפלשתינים. כנראה בהוראתו של יושב-ראש אש"ף שלא הוזמן לטקס בערבה, נתבקש פייצל חוסייני להפגין שרירים אל מול פני העולם ולנסות להביך – – –

מה יקרה, אדוני שר המשטרה והממונה על הכנסת מטעם הממשלה, מה יקרה אם המלך חוסיין – הוא הבטיח זאת, אני בטוח בכך שהוא יבוא בקרוב, הוא יהיה אורח רצוי בירושלים – או מלך מרוקו יביעו רצונם לבקר בהר-הבית וחוסייני ותואמיו יקראו למנוע מהם את הגישה להר-הבית בנוסח כפי ששמעת אותו?

אנו חייבים היום לקבוע במסמרות את העניין, להדגיש ולחזק את הריבונות שיש לנו בירושלים. ראש הממשלה אמר אתמול באחת הוועדות: אנחנו היינו ערוכים ואנחנו יכולנו לבצע את הביקור. אני יודע שכשהוא אמר זאת הוא כלל אותך ואת המשטרה, ויש לי הרבה הערכה וכבוד בכלל ובמיוחד בתקופה האחרונה למעשיה ולפועלה. הוא אמר: הנשיא קלינטון החליט לא לבקר. הוא ביטל את הביקור.

אני לא רוצה להשוות בין "יד ושם" לבין הר-הבית, חלקים מקודשים לכל הדתות בחלקים המזרחיים של ירושלים, אבל נעשה מאמץ ושר החוץ עמרו מוסא שינה את תוכניתו המקורית וביקר ב"יד ושם". האם אנחנו יכולים להשלים עם הצהרות בוטות, גסות, שלא עולות, לפי דעתי, בקנה אחד עם הדמוקרטיה ועם החירויות שיש לתושבים הערבים בירושלים ולפלשתינים בירושלים? יש להם מלוא הזכויות הדמוקרטיות.

ופה המקום לברך את ראש הממשלה יצחק רבין, אשר אל מול נאספים רבים מהעולם הערבי בוועידה הכלכלית בקזבלנקה, ללא מורא וללא חשש, השמיע את העמדה הנחרצת של ישראל כשהוא פונה ישירות אל ערפאת ואומר שירושלים תישאר מאוחדת תחת ריבונות ישראל. ראש הממשלה הדגיש גם באותה הזדמנות את חופש הגישה, התנועה החופשית והניהול האדמיניסטרטיבי של המקומות הקדושים.

אני תמה ששרה בממשלת ישראל, בוועידה בין-לאומית – ושמענו את שר החוץ היום, אני מסכים אתו שזו היתה ועידה בעלת חשיבות בלתי רגילה – מותחת ביקורת על ראש הממשלה ועל זה שהוא אמר מה שאמר לגבי אחדותה, שלמותה וריבונותה של ירושלים.

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

מי זאת היתה?

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

שולמית אלוני.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

תפטר אותה.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

ברצוני להזכיר לשרה אלוני, שראש הממשלה יצחק רבין איננו נמנה עם מפלגתה ועם העמדות שמרצ מייצגת. כמו כן, ברצוני להזכיר לה שגם נשיא מצרים המנוח אנואר סאדאת, אל מול כנסת ישראל, במקום הזה, במקום שממנו אני מדבר עכשיו, ב-20 בנובמבר 1977 אמר: נסיגה שלמה משטחי האדמות הערביות לרבות ירושלים הערבית, אל-קודס. בכך הביע ללא כל חשש את עמדת העולם הערבי, וזה היה עוד לפני שנחתמו הסכמי השלום, בשלב קריטי ביותר.

<u>מאיר שטרית (הליכוד):</u>

חבר הכנסת זיסמן, מותר להעיר הערה?

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

כן. ברוך הבא מקזבלנקה.

<u>מאיר שטרית (הליכוד):</u>

אני רוצה לומר שהנאום של רבין היה הטוב ביותר שנשמע באותו ערב. התושבים היהודים קיבלו אותו באהבה רבה.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

אני מודה לך על הערתך.

אני שואל, השרה שולמית אלוני, מדוע אנחנו צריכים להחביא ולהסתיר את עמדותינו? האם לנו אין חוט שדרה? האם נגזר גורלנו, לשיטת השרה אלוני, להתגמש בעמדות עקרוניות וחשובות למדינת ישראל ולעם היהודי? והתשובה שלנו היא: לא.

מעל במה זו אני קורא לראש הממשלה, להמשיך ולעמוד על העקרונות הישראליים בנוגע לירושלים ולאינטרסים הצודקים שלנו – בכל מקום, מעל כל במה שהוא מדבר ממנה.

ולסיום, חברי הכנסת, ממשלת ישראל עשתה עד היום הרבה על מנת לבסס את מעמדה המיוחד של ירושלים כבירת ישראל ותרמה בתקציבים מיוחדים לטובת העניין. אולם אין די בכך. על מנת להמחיש ולחזק את ריבונתנו על העיר ירושלים המאוחדת והשלמה כבירת ישראל, הממשלה חייבת לפעול לפיתוחה של ירושלים והמרחב המטרופוליטני שלה.

ממשלת ישראל חייבת, בראש ובראשונה, לממש אותה חקיקה שהובטחה לפיתוחה ולחיזוקה של ירושלים. מה מפריע, מה מעכב אותה חקיקה שהובטחה, אותה חקיקה שתיצור את התנאים הנאותים ותקצה את התקציבים המיוחדים לירושלים ולמרחב שלה?

המאבק על ביצור מעמדה של ירושלים המאוחדת והשלמה איננו רק בסמאות, במלים יפות ובפראזות. המאבק על ביצור מעמדה של ירושלים מחייב מאמץ מיוחד למען המשך גידולה והאצת פיתוחה של העיר, הן על-ידי קליטה גוברת של העלייה, שנמצאת בירידה מתמדת, והן על-ידי משיכת אוכלוסייה ותיקה וצעירה.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

בזכות הנושא החשוב, אתה מקבל עוד דקה; ובזכות קריאת הביניים של חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מאריך את זה עוד בדקה. יש לך עוד שתי דקות.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

לצערי הרב, העלייה נושרת מדי שנה בשנה.

אני גם רוצה להעיר לשר החוץ, שהשיב על כל מיני טענות שהיו בדיון. חובה על הממשלה לסייע ליוזמות אשר מחזקות את המגמה להפוך את ירושלים למוקד פעילות לאומית ובין-לאומית בתחום המדע, התיירות, התרבות והאמנות. אין ספק שהיה צריך לקיים את ועידת קזבלנקה, אבל יש גם ועידה שתיפתח במוצאי שבת בירושלים בירת ישראל, וצריך לעשות כל מאמץ שהוועידה הזאת תצליח, בהמשך למה שאמרתי קודם.

על הדרישות האלה, חברי הכנסת, אני אחזור שוב ושוב עד שתיפולנה על אוזניים קשובות. תודה, אדוני היושב-ראש.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

תודה רבה. אדוני השר, זו היתה הצעה של יחיד. לכן זמן תשובתך מוגבל לעשר דקות. אבל כפי שאמרנו, בגלל חשיבות הנושא, לא נעשה אפליה בין חברי כנסת לשרים.

<u>יוסף בא-גד (מולדת):</u>

_ _ _

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, גם לך יש דקה נוספת. יש לי הרושם שחבר הכנסת בא-גד מתכונן לקריאות ביניים, שגם הן יוסיפו לך קצת זמן.

שר המשטרה מ' שחל:

בעזרת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

בשנה הבאה בירושלים הבנויה.

שר המשטרה מ' שחל:

אמן. גם בשנה הבאה. אנחנו נמצאים בירושלים.

היו"ר ד' שילנסקי:

הרב בא-גד, אני רואה פתק שאתה נרשמת לרשות הדיבור כדי לבקש להסיר. לכן כבר אין לך רשות לקריאות ביניים. תהיה לך דקה שלמה. בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין בבית הזה ויכוח על חשיבות מעמדה, עדיפותה, אחדותה של ירושלים בריבונות ישראל.

אבל נזקקנו לדיון הזה בעקבות ההצעה של חבר הכנסת ידידי עמנואל זיסמן בשל ביקורו של הנשיא קלינטון בירושלים ואי-ביקורו בהר-הבית.

ברצוני להדגיש לחבר הכנסת זיסמן, ראשית, כי רצון אורחנו כבודו. איננו מאלצים את אורחינו, בעיקר כשמדובר באורח כה מכובד, היכן לבקר ומתי. זו החלטתם, ואין לנו כוונה לסרטט את מסלולי הטיול

או הריצה של הנשיא קלינטון כשהוא בא לבקרנו. אומר את האמת, כשר המשטרה, בהכירי את סדר-היום של הנשיא קלינטון – היינו צריכים לדאוג לביטחונו – קשה לי לראות היכן הוא היה יכול למצוא את הזמן לקיים את הביקור.

משחשב הנשיא לבקר בהר-הבית, סברנו בממשלה כי מן הדין ומן ההיגיון שעליו לסייר בירושלים העתיקה יחד עם ראש העיר הנבחר של ירושלים המאוחדת בירת ישראל, חבר הכנסת אהוד אולמרט. אולם משהחליט הנשיא האמריקני שלא לבקר בירושלים העתיקה, לא נאנוס אותו לבקר בה.

אומר יותר מזה, כאיש המכיר ונמצא בקשר עם הבעיות השונות של ירושלים – הר-הבית, המקומות הקדושים – צריך היה להקשיב היטב גם למה שנאמר על-ידי אנשי הווקף. הם לא מונעים ביקור. והראיה, כשחבר הכנסת מצא רצה לבקר, הוא שאל את אחד היועצים במשרד המשטרה אם צריך לבקש רשות ממישהו. אמרנו לו: לא. אנחנו מדינה ריבונית, ועדה של הכנסת רוצה לבקר, יכולה לבקר. הוא עלה וביקר ולא קרה דבר.

נדמה לי, כי רצונו של חבר הכנסת זיסמן להכריח את הנשיא האמריקני לבקר שם בכל מחיר דומה למעשה נער צופים, ששמע בעצת מדריכיו וביקש להעביר זקנה את הכביש. משלא מצא זקנה שכזו, החליט להכריח את אחת הזקנות לעבור את הכביש, ובלבד שיעשה מעשה טוב. בכוח להעביר את קלינטון – אולי זה היה מעשה טוב, אבל אני לא בטוח שזה היה הכרחי לעניין הזה.

חבר הכנסת זיסמן, אין אנו זקוקים לביקור או לריצת בוקר של נשיא אמריקה, או לסיור של חברי כנסת בירושלים כדי להציג לנו ולעולם כי ירושלים הינה בירתנו הנצחית והמאוחדת. התפיסה כאילו עלינו לנהוג כך, לרשום את ירושלים בטאבו, או לרשום על אבניה "רכוש מדינת ישראל", הינה גישה גלותית, הנאמרת מתוך חולשה, ואין זה יאה למדינת ישראל ולכנסת ישראל שתראה בביקור כזה או אחר סימן לריבונות. הסימנים האמיתיים לריבונותנו בירושלים חקוקים בסלע, בלב, על דגלנו ובדמנו, והכול יודעים זאת.

בכלל, אדוני היושב-ראש, בתחרות "מגן ירושלים" הנערכת במשכן זה, בכל פעם שמוזכר השם ירושלים בתקשורת, מובילה הממשלה הנוכחית יותר מכל ממשלה אחרת. יושבים בה משחרריה ושומריה במשך שנים רבות, וכל אבן מאבניה לבנו היא.

מדינת ישראל הינה מעצמה תרבותית ורוחנית וכוחה רב ומתעצם. אחיזתנו באדמתנו לא נקנתה בסיורים או בנאומים. לכן אין שום סיבה להתרגש מהם, מקיומם או מאי-קיומם.

רבותי חברי הכנסת, אני משמש, על-פי החלטת ועדת השרים שבראשה עומד ראש הממשלה, כראש ומרכז צוות לענייני ירושלים, שעניינו הדאגה כי לא יוקמו בה ולא יפעלו בה גופים שלטוניים של אש"ף או של הפלשתינים. אני יכול לומר לכם, שמלבד הפרסומים שהיו, והיו כוונות ויש כוונות – אני מודיע בצורה ברורה וחד-משמעית: ירושלים מעולם לא היתה מאוחדת וחזקה תחת ריבונות ישראלית יותר מכפי שהיא עכשיו.

אני מציע לא לבוא כל יום בסימני שאלה. סימני השאלה שבאים, תאמינו לי, מתוך כוונות טובות, אינם אלא מעידים על חולשה ומערערים את האחיזה שלנו בירושלים. אני מכיר אמירה שאמר בן-גוריון;

הוא אמר: לא חשוב מה אחרים אומרים, חשוב מה היהודים עושים. אני מציע את זה לחבר הכנסת זיסמן ולאחרים. החשיבות איננה במלל ובדיבור, אלא במעשים שנעשים. ומאחר שאנחנו יודעים כי מבחינתנו אין ירושלים נושא למשא-ומתן, ומבחינתנו היא בירת ישראל לנצח, מאוחדת בריבונות ישראל, תאמינו לי ותפסיקו להטיל ספק בכוונה ובמעשים, וכך ייטב.

אני מציע לחבר הכנסת זיסמן להסתפק בדברי תשובתי. אני לא חושב שיש מקום לקיים דיונים בנושא. אם הוא יעשה כן, אני מאוד אודה לו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת זיסמן, אני מאפשר לך לדבר מהמיקרופון בצד. רצית להעיר משהו, ובשל חשיבות הנושא אני סוטה מהכלל ומאפשר לך לעשות זאת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ראשית, כדי להרגיע את השר, אני רוצה לומר שאני מסתפק בדבריו, בהצהרותיו.

אבל אני רוצה לשאול אותך, אדוני השר. הנשיא קלינטון תכנן ביקור, והוא ביטל את הביקור. זו איננה הדוגמה של הסבתא. אתה חייב לדייק.

למה הוא ביטל את הביקור? בגלל איומיו ובריונותו של פייצל, או משיקולים אחרים? על זה לא נתת תשובה. אם הוא נרתע בגלל פייצל חוסייני ואתה משלים עם זה, אתה צריך להסיק את המסקנות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זיסמן, תאמין לי שלא מעניין אותי למה הוא ביטל ולא אכפת לי למה הוא ביטל; ובגלל הביקור שלו או האי-ביקור שלו שום דבר לא מזיז לי. מה שמעניין זה דבר אחד: העובדות. והעובדות האלה הן שתקבענה. ובתשובתי, שאותה עטפתי בכל המלים היפות שיכולתי למצוא, ניסיתי למסור את המסר הזה.

אני אומר לך שאם הוא היה רוצה לבקר היינו מקבלים אותו בברכת "ברוך הבא". אפילו הארתי את הרחוב אחרי שאמרו שהיו קשיים ביטחוניים במקום שהוא רצה לבקר – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

שר המשטרה מ' שחל:

תן לי רגע, תן לי רגע, חבר הכנסת זיסמן. זו איננה ישיבה של סיעת העבודה, שם אתה מפריע לי לפעמים, ואני לא יכול לצעוק בקול רם. פה יש לי רמקולים.

אנחנו אמרנו בצורה ברורה וחד-משמעית: אם הנשיא רוצה לבקר, הוא יבקר עם ראש העיר הנבחר. אלה הם התנאים. הוא החליט שלא לבקר, אמרנו לו: אהלן וסהלן, מה שאתה רוצה. ולכן אני לא מתרגש.

בגלל זה לא נכנענו, לא שינינו. גם אמרנו, ואני אומר זאת גם כאן ואני בטוח שיתרגמו את הדברים ויעבירו אותם לנשיא ארצות-הברית, שאני חושב שהוא הפסיד. אני לא חושב שמישהו אחר הפסיד, לא ירושלים ולא אנחנו.

אדוני היושב-ראש, מאחר שחבר הכנסת זיסמן הסתפק בתשובתי, אין למעשה גם הצעה אחרת לחבר הכנסת בא-גד, והוא יצטרך בפעם אחרת לומר את זה, כי כך התקנון קובע.

היו"ר ד' שילנסקי:

התרשמתי מהאווירה פה שלגבי ירושלים כולנו מאוחדים וכל הלבבות פועמים בקצב אחד: ירושלים השלמה בירת מדינת ישראל. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום התערבות שר המשטרה בחקירה נגד חבר הכנסת מאיר שטרית

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו ניגשים לסעיף אחר בסדר-היום: התערבות שר המשטרה בחקירה נגד חבר הכנסת מאיר שטרית – הצעה לסדר-היום מס' 5161, של חבר הכנסת מיכאל איתן.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתאריך 6 באוקטובר 1994 בשעה 10:12 שמעו אזרחי ישראל ב"קול ישראל", ברשת ב', את הקריינית שלי יחימוביץ' אומרת את הדברים הבאים: "עכשיו לפצצה שהטיל היום שר המשטרה משה שחל בעניין חבר הכנסת מאיר שטרית". ובכן, הפצצה הזאת התגלגלה יומיים בתקשורת, והיום היא מגיעה הנה, לדיון בפרלמנט.

ראשית, בטרם אגע בדברים ברצוני להזהיר את עצמנו, ובראש ובראשונה אולי את עצמי, שהדיון הזה, שחייב להתקיים, צריך להתקיים תחת מגבלות וריסון עצמי מצד כל הנוגעים בדבר. יש כאן אספקט אישי. מעורבים בו באופן אישי השר שחל, שאמור גם להשיב על ההצעה לסדר-היום, וחבר הכנסת מאיר שטרית, שלפני דקות ספורות עזב את אולם המליאה, וצריך להימנע ככל האפשר מהיגררות להתנצחות על בסיס אישי.

יש פה כמובן גם העניין המפלגתי. יש כאן אופוזיציה מול קואליציה, ליכוד מול עבודה. הייתי מעדיף בשלב זה שלא להעתיק את הדיון גם לפסים האלה.

ונותר ההיבט השלישי, שהוא החשוב לענייננו: העניין הקונסטיטוציוני, עניין הסמכויות, עניין ההתערבות, עניין מעמדו של חבר הכנסת שתפקידו לפקח על פעולות השר, על פעולות המשרד, ועניין השר והמשרד הנוגעים בדבר.

נחזור עתה להשתלשלות העניינים. במה דברים אמורים? באותו בוקר שתואר על-ידי הקריינית שלי יחימוביץ', בוקר שבו הוטלה הפצצה על-ידי שר המשטרה, בשעה 09:00, בחדשות, שמעו אזרחי ישראל את ההודעה הבאה: שר המשטרה משה שחל אומר, כי למשטרה ברור כבר כמה חודשים שיש ממש בחשדות נגד חבר הכנסת מאיר שטרית.

נשאלת השאלה, כיצד זה ייתכן ששר, שהוא אומנם שר המשטרה, אבל שר שכפי שאמרתי קודם לכן הוא אמור להיות חלק מהגוף המבוקר על-ידי הכנסת, יודע מה קורה בחקירה, מתערב בחקירה של חבר כנסת ומודיע לעיתונות שלמשטרה ברור שיש ממש בחשדות – – –

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

אמרת "מתערב בחקירה" – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

מייד אסביר מה ההשלכות של זה.

כאשר השר מופיע באמצעי התקשורת ואומר: כבר כמה חודשים יש למשטרה חשדות נגד חבר הכנסת מאיר שטרית, ברור שלחוקרים שחוקרים את הנושא הזה כבר יש דעה על מה שחושב השר הממונה עליהם. תוסיף על זה את העובדה, הלא-תקינה לדעתי, ששר המשטרה אחראי לקידומם של הקצינים, הוא הקובע מי מהם יעלה בדרגה ויקבל תפקיד, אז יש לך כאן הצטברות של מצב מאוד מאוד מסוכן מבחינת הדמוקרטיה. תוסיף על זה את העובדה, שמסתבר בדיעבד שלמשטרה אין בשלב זה של החקירה שום המלצה להעמיד את חבר הכנסת שטרית לדין, והיא עוד לא העבירה אפילו את החומר לפרקליטות עם המלצה כזאת או אחרת. יוצא מכל התיאור הנסיבתי הזה, שהחוקרים שצריכים להחליט היום אם לגנוז את התיק או לא נמצאים בסיטואציה קשה מאוד.

אני מאמין שהם אנשים ישרים, שהם נאמנים לתפקידם, שהם נוהגים ללא מורא וללא משוא פנים, והחישובים של מה יהיה אם, ואם זה עלול להרגיז או לא להרגיז, או יותר טוב שימליצו בעד כי זה לא יקומם את השר הממונה בשעה שהוא יחשוב לשנות את תפקידם וכו' – נגיד שהם יכולים להתעלם מזה. נגיד, אבל יש לי שאלה: איך אתה, חבר הכנסת רביץ, ואני, חבר הכנסת מיכאל איתן, היינו מרגישים כנחקרים אילו היינו כעת במצבו של חבר הכנסת מאיר שטרית? לא היינו אומרים: רגע אחד, יכול להיות שממליצים, אבל יכול להיות גם שלא ממליצים; יכול להיות שחל שיבוש מסוים בהכרעתם כתוצאה ממה שהשר אמר.

השאלה הכבדה והחשובה היא: מדוע השר היה צריך בכלל להתייחס לזה? מדוע?

אני רוצה לומר לזכותו של השר, שכאשר העניין הזה התגלגל באמצעי התקשורת, הוא הופיע בכל אמצעי תקשורת שהוא רק יכול היה, ואת זה אני אומר לזכותו, ואמר: לא אמרתי שהמשטרה המליצה להעביר את התיק לפרקליטות. יכול להיות שבשלב יותר מאוחר השר הגיע למסקנה שהוא עשה אולי טעות בעצם ההתייחסות שלו.

עברתי על כל קטעי התקשורת באותו יום, ושמעתי גם את השר קובל נגד "קול ישראל" על שלא נתנו לו להגיד בקולו שהוא בכלל לא אמר ולא התייחס להעברת החומר לפרקליטות.

אבל, לאחר שהושמעו ההכחשות של השר, למחרת היום הופיע הכתב וילנאי. שואל אותו בריאיון מאיר איינשטיין מהרדיו: שמעת את ההכחשה של השר שחל? הוא טוען שהוא לא אמר את הדברים שאתה ייחסת לו אתמול. האם אתה מוכן לאחר ההכחשה הזאת לחזור על הדברים הללו? והוא אומר: אני עומד על כך שהשר אמר את הדברים, וחוזר פעם נוספת, שהשר אמר כך וכך. אני לא רוצה להלאות אתכם כרגע בכל הציטוט של הכתב וילנאי.

ובכן, יש לנו כאן מצב שבו יש כאילו שני כתבים. כתב רשות השידור הממלכתית, שאם הוא משקר – אסור לו לכהן יום אחד נוסף בתפקידו. מצד אחר קיים שר שאם הוא אינו דובר אמת, גם לו אסור לכהן יום אחד בתפקידו. שניהם בתפקידים שיש רגישות רבה מאוד לאמינות, ולכאורה אחד משניהם ודאי משקר.

אבל אני, מתוך דקדקנות, ניסיתי לחפש קולא ולמצוא – אולי שניהם לא בדיוק משקרים. אני אומר עכשיו שהגעתי למסקנה, מתוך דבריו של השר, כפי שהיו באמצעי התקשורת, השר הכחיש כל הזמן שהוא לא אמר שהמשטרה המליצה להעביר את התיק לפרקליטות. זאת היתה הכחשתו. אני מאמין לו. אלא מאי, השר לא הכחיש שהוא בכלל דיבר על הנושא עם הכתב שמעון וילנאי. כלומר, מה

שמשתמע מתוך העניין, שהשר אכן התייחס לנושא. אולי את המסקנה הזאת, שבה עשו שימוש יותר גורף באמצעי התקשורת ועליה העיד וילנאי, אולי אותה הוא לא אמר. אני מניח את זה ואני מאמין לו שהוא לא אמר, כשהוא מכחיש את הדברים.

אבל עדיין נותרה השאלה, והיא השאלה הנוגעת לענייננו, ויש לתת עליה תשובה: מדוע מהרגע הראשון שעלה הנושא השר היה צריך להתייחס אליו? מדוע השר לא אמר לכתב באופן חד-משמעי: אני לא מתייחס, אני לא עונה, זו חקירת משטרה של חבר כנסת, אין לך מה לדבר אתי על הנושא הזה?

אני אומר, באותה נחישות ובאותו תוקף שבו אמרתי שאני מאמין לשר שהוא לא אמר את המלים המפורשות: המשטרה ממליצה להעביר את התיק לפרקליטות אלא להעמדה לדין. אני מאמין במאה אחוז לכתב שהעיד שאכן היתה שיחה לא של מלה אחת או שתיים אלא שיחה ממושכת בעניין הזה. יכול להיות שהיתה אי-הבנה ביניהם לגבי חלק ממנה.

אבל אני שואל: מדוע היה צריך לקיים את השיחה הזאת? מדוע חקירת חבר כנסת צריכה לשמש נושא לשיחה בעת שמכסים יציאה של משלחת שוטרים להאיטי? מה הרלבנטיות? מדוע לדבר כל כך הרבה? דרך אגב, אני מדבר הרבה מאוד כאן במליאה, אז אני צריך לסייג את זה. מדוע לדבר כל כך הרבה בנושאים שהשתיקה יפה להם? מה היה נגרע מעם ישראל לו היה השר אומר לכתב: אדוני, אני לא מדבר אתך על הנושא הזה. היתה נחסכת עוגמת נפש, היה נחסך עינוי דין מיותר.

את כל הדברים האלה אני אומר מתוך תקווה כפולה. ראשית, אם נעשה נזק כלשהו הנזק הזה יתוקן; ושנית, שאנחנו נקבל או נלמד להבא למתוח או לבנות חומה גבוהה, חומה סינית גבוהה שתפריד בין תפקיד שר המשטרה לכוון את מדיניות המשטרה לבין יכולתו של השר, שצריכים למנוע אותה, ולא רק השר שחל, אלא כל שר משטרה – שר משטרה לא רשאי ואסור לו להתערב בעבודת חקירה של המשטרה בכל תיק שהוא. על אחת כמה וכמה – בתיקים של אנשי ציבור.

איך יכול לתפקד חבר כנסת מהאופוזיציה, כאשר הוא יודע שהשר שאותו הוא צריך לבקר, שהממשלה שאותה הוא צריך לתקוף יכולה בהתערבות אל מול קציני משטרה שחוקרים בענייננו, להשפיע על גורל החקירה?

הצדק לא רק צריך להיעשות, הוא גם צריך להיראות. אנחנו צריכים להקיף את הצדק בגדרות ובסייגים, על מנת שלא נגיע לכך שתהיה תחושה שהצדק לא נעשה; גם אם הוא נעשה בפועל.

אני שואל, האם המשטרה יוצאת נשכרת? המשטרה, שאתה, אדוני השר, ממונה עליה, האם היא יוצאת נשכרת מכל ההתערבות הזאת?

ולכן, אני רוצה לסכם את דברי – – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

עברת כבר בשתי דקות, חברי.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן אני מסכם את דברי ואומר – – –

דן תיכון (הליכוד):

על נושאים כאלה אין מגבלת זמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מאמין לשר שהוא לא אמר את המשפט החמור הזה.

מאיר שטרית (הליכוד):

הוא אמר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל אני משוכנע שהשר עבר את הסייגים שצריך היה לשים, והתוצאה של המעבר על הסייגים הללו היא השפעה מסוימת על החקירה. אני מקווה שהיא תנוטרל. אני מקווה שהיא תתנהל לכל כיוון שלא יהיה, ואני לא רוצה, בשום פנים ואופן, להופיע כאן כמי שמגן ומונע או מעכב חקירת משטרה. נהפוך הוא. אני תובע חקירה מלאה, ממצה, בסדר עדיפויות מוגדר, שתוציא את מסקנת המשטרה ללא התערבות של פוליטיקאים, לא מכאן ולא מכאן. ואני מקווה מאוד שדברי, שוודאי יובאו לידיעת החוקרים והמפכ"ל, ייפלו על אוזניים קשובות, המשטרה תסיים את חקירתה ותוציא ממצאים מנוטרלים לחלוטין, גם מדברי וגם מדבריו של השר. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דן תיכון, אני רואה שאתה לא היית שבע-רצון שהפניתי את תשומת לבו של חבר הכנסת מיכאל איתן לזמן.

דן תיכון (הליכוד):

אינני שבע-רצון מכל מה שקורה כאן – – – תקנון, היום עושים כל מה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

בכל אופן, הייתי ליברלי, בגלל הרגישות של הנושא, ובאותה ליברליות אני מתייחס גם לשר. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהצעה הזאת לסדר-היום היו ויש לי כמה מגבלות. אומר בראש ובראשונה, עדיף אילו לא היתה עולה ההצעה כפי שהיא עלתה, מהסיבה שלדעתי צריך להקפיד עליה, כי בחקירות משטרתיות אל לו לדרג הפוליטי להתערב – לא השר, לא שר המשטרה ולא שר אחר ולא ראש ממשלה וגם לא חברי כנסת – בכל מקרה, ובמיוחד כאשר מדובר בחקירה המיוחסת לאיש ציבור ובחקירה המיוחסת לחבר כנסת.

לכן, בדברי תשובתי אני מתכוון לקרוא שני מכתבים: האחד של דובר משרד המשטרה והשני של ראש אגף החקירות, ולהסתפק בדברי אלה.

אבל לא אוכל אלא לומר דבר חד וברור מאוד. לא ידעתי על השלבים שבהם נמצאת חקירתו של חבר הכנסת מאיר שטרית, והעדכון האחרון שקיבלתי היה חודשים רבים לפני חודש אוקטובר. לא היה לי מושג, כל מושג, היכן נמצאת החקירה, באיזה שלב היא נמצאת, מה קורה בה. יתר על כן, נהגתי – אגב, כשר משטרה ראשון; שרי משטרה, לפחות שניים שקדמו לי, נהגו כל אחד על-פי דרכו, אחד נהג לבקר כל חודש ביחידה לחקירות ארציות, השר חיים בר-לב, זכרו לברכה, ושר המשטרה לשעבר, ייבדל לחיים ארוכים, רוני מילוא, נהג לקבל דיווח מדי שבוע ממפכ"ל המשטרה, ואני אינני עושה זאת. אני סומך על משטרת ישראל ואני מקבל דיווח תקופתי פעמיים בשנה לגבי ההיקפים שיש בחקירות המשטרה הן הפליליות, ביח"פ – יחידה ארצית לחקירת פשעים – והן בחקירה של היחידה הארצית להונאה. ובמקרה זה, חבר כנסת מאיר שטרית לא נכלל בדיווח הקודם, לפני חודשים.

שמעתי בחדשות אותו בוקר, 6 באוקטובר 1994, בשעה 05:00 או 06:00, ידיעה של כתבת – – –

דן תיכון (הליכוד):

.07:00

שר המשטרה מ' שחל:

אני שמעתי, נדמה לי ב-07:00, ברדיו, ידיעה ששודרה ב"קול ישראל", של מירה אמסלם – אפילו איני מכיר אותה ולא ראיתי אותה בימי חיי – והאמת היא שדבר אחד אני יכול לומר לך, חבר הכנסת איתן: הצטערתי צער רב. הנחתי, אגב, שהיה לה מקור משלה, אמין וידוע. אינני יודע, וגם התפלאתי איך זה

יכול להיות, והצטערתי צער רב. חבר הכנסת מאיר שטרית הוא ידיד, תמיד ראיתי אותו כחבר, ובאמת נחמץ לבי. אף פעם לא נהניתי מצרתו של הזולת.

זה היה בשעה מוקדמת. אני בכל זאת חולק עליך, זה לא היה בשעה 07:00 אלא לפני זה, מפני שב-07:00 הייתי צריך להיות בלוד, ושמעתי את זה בעת הגילוח. הידיעה ניתנה במבזק, נדמה לי אפילו ב-05:30. בדרך כלל אני ער בשעות האלה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זה פתח את החדשות של 07:00.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אני אומר לך שזה היה במבזק חדשות עוד לפני כן. ב-07:00 הייתי צריך להיות בלוד, כדי להיפרד ממשלחת המשטרה שיצאה להאיטי. שאל אותי העיתונאי וילנאי שאלה, ואני אמרתי לו: אינני יודע. הוא אמר לי: אתה רוצה להתייחס, ואמרתי לו: אין לי מה לומר.

חבר הכנסת מיכאל איתן, לא אכנס לפרטים. חבר הכנסת מאיר שטרית הגיש תלונה לוועדת האתיקה, ואני אעמיד אותה ואבקש להזמין אותו. אבל מבחינת ההיגיון, איזה עניין יש לי בידיעה שאני לא יודע את תוכנה? אם ללכת לעיתונאי, אז לוילנאי? יש עיתונאים למכביר. אני לא מכיר אותו.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

הוא שאל אותך.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אני מבקש ממך, חבר הכנסת דן תיכון, תקשיב עד הסוף, תן לי לגמור בלי להפריע. האם אבחר לי עיתונאי שאינני מכיר אותו? ואם אני אומר לו שאינני מוכן לדבר על זה, דקה אחרי כן אדבר אתו בקשר למידע? היו שתי דקות בכניסה, עד שהשוטרים התאספו כדי להיפרד, והוא נדחף ועמד על-ידי. גם דובר המשטרה עמד לידי. אם כבר היו מלים, הן היו לטובתו של מאיר שטרית. אמרתי לו שחבל לי מאוד, שאני מחבב אותו, שאני מעריך אותו. ב-10:00 ומשהו מגיע אלי דובר המשטרה, כולו מבוהל, מרוגז וכעוס מאוד, ואומר לי שהידיעה שודרה.

מדבריך משתמע שהשר אמר, שהשר התראיין. בדיוק ההיפך: מייד כשנודע לי התראיינתי ודרשתי, והסכים וילנאי להקליט אותי בקולי, אבל אחרי זה החליט שלא לשדר. שם פתחתי ואמרתי: לא ידעתי, לא הייתי אמור לדעת ואינני יודע באיזה שלב נמצאת החקירה של מאיר שטרית. בערב חיפשתי את

חבר הכנסת מאיר שטרית, טלפנתי, התנצלתי ואמרתי לו: תפעיל אתה את השפעתך גם על הרדיו, שישדר את הידיעה, כי אני איננני יודע.

אומר לך יותר מזה: ביקשתי גם שיעדכנו אותי, מה קרה לגבי מקור הידיעה שפורסמה, שבוודאי לא היה ממני.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

את הכול המציא הכתב עצמו? הוא יכול להמציא 10%.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

תבדיל בין שני דברים, בין הדברים שיוחסו לי לבין הידיעה עצמה. אתה יכול לבוא בטענה שהמשטרה הדליפה או דלף מידע, זו פרשה אחרת לגמרי.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זה ודאי נכון.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מחבר הכנסת דן תיכון שלא ישב כל כך קרוב אלי ולא יעיר כל רגע. שיעשה את זה כל חמש דקות. הוא מפריע לי כל הזמן, אני לא יכול.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

חבר הכנסת דן תיכון, תן לי לדבר בלי הפרעה.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת דן תיכון, השר צודק. קריאות ביניים לגיטימיות, אבל לא אחרי כל משפט. לפחות אחרי כל חמישה משפטים.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

אני עובר לקרוא את המכתבים. דובר המשטרה כתב מכתב חמור וקשה מאוד ל"קול ישראל" בנוגע לאירוע, ואני מצטט את מכתבו של הדובר, מר רפי לוי: "שר המשטרה לא התערב בעבר, אינו מתערב בהווה ולא יתערב בעתיד בכל הקשור בחקירות, ואין זה משנה באילו חקירות מדובר. במקרה הנדון השר שחל לא עסק כלל בעניין, לא היה אמור להיות מעודכן בפרטי החקירה ולא עודכן בפרטים. המידע היחיד מחקירה זו נמסר לו על-ידי המשטרה ורק עם תחילת החקירה. ביום הנדון, ב-6 באוקטובר 1994, הכתב שמעון וילנאי פרסם דברים לגמרי לא מדויקים, תוך הוצאת דברים מהקשרם. הכתב שמעון וילנאי לא נענה להפצרותי" – הפצרותיו של הדובר – "להעמיד דברים על דיוקם, כדי למנוע גרימת נזק חמור עוד יותר על-ידי מסירת אינפורמציה לא מדויקת.

"באותו יום הבהרתי לעיתונאים, לרובם ככולם, כי השר שחל לא עסק בנושא חקירת חבר הכנסת שטרית. הפרכתי את דברי הכתב שמעון וילנאי ואמרתי, כי השר אינו מעודכן, לא היה צריך להיות מעודכן בנושא, והדיווח האחרון שנתקבל אצל השר היה רק עם תחילת החקירה.

"ברצוני להדגיש ולהבהיר כי באותו יום, בשעה 10:30 לערך, בתוך ביקור בבית-המעצר אבו-כביר, נפגש השר עם עיתונאים רבים וביניהם הכתב שמעון וילנאי, ומסר בקולו כי אין לו מושג באיזה שלב נמצאת החקירה, כי הוא לא עסק ולא עוסק בנושא זה ואין הוא נוהג להתערב כלל בחקירות.

"פניותי הרבות אל הכתב, באותו יום ובימים שלאחר מכן, ושיחתי עם עורך 'יומן הבוקר' של רשת ב' ובקשותי כי ישודר הריאיון אשר יציג את האמת במלואה, נדחו על הסף. אין לי ספק שאילו נהג העיתונאי בחוכמה, במקצועיות ובהגינות המתחייבת, היתה נמנעת תחושת חוסר הנוחות של חבר הכנסת שטרית."

אשר למכתב אגף החקירות, שהובא לפני לצורך תשובה על הצעה זו לסדר-היום, אני מדגיש: במגבלות של אגף החקירות. אני אומר שעשיתי כך בעבר בקשר לחקירות אחרות, וחבר הכנסת מיקי איתן, אני עושה כך גם במקרה זה. זאת אומרת, במקום שאתן תשובה שמנסחים לי אותה, העדפתי לקרוא ככתבו וכלשונו את מכתבו של ראש אגף החקירות, בעניינים הנוגעים לחקירה. להלן תגובת ניצב יוסי לוי, ראש אגף החקירות:

"א. החקירה בעניינו של חבר הכנסת מאיר שטרית הינה המשך לחקירה בעניינו של יושב-ראש הסוכנות, שמחה דיניץ, שנחשד, כזכור, בתשלום הוצאות פרטיות באמצעות כרטיס האשראי של הסוכנות היהודית. החקירה נגד יושב-ראש הסוכנות החלה בעקבות תלונת חברת הכנסת לימור לבנת.

"ב. החשדות כנגד חבר הכנסת מאיר שטרית הם לתשלום הוצאותיו הפרטיות באמצעות כרטיס אשראי של הסוכנות ולביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415 לחוק העונשין, ומרמה והפרת אמונים על-ידי עובד ציבור, לפי סעיף 284 לחוק העונשין.

"ג. חבר הכנסת מאיר שטרית נחקר בעניין זה במשטרה פעמים מספר. ראה פירוט במסמך המצורף.

"ד. ככלל אגף החקירות לא יוזם דוברות בכל הקשור לזימונם של נחקרים לחקירה. אולם במענה על שאלות כתבים, המשטרה מחויבת לאשר או להכחיש עובדת הזמנתו של נחקר לחקירה.

"ה. מחודש יוני 1994 ואילך מסרב חבר הכנסת שטרית לפניית חוקרי המשטרה להופיע לחקירה לצורך השלמת חקירתו, וזאת לטענתו עקב פרסומים באמצעי התקשורת בקשר לחקירתו. פניות נוספות לחבר הכנסת שטרית להיחקר, שנעשו לאחרונה, נדחו על-ידו תוך הודעה שיהיה מוכן להיחקר רק לאחר סיום הדיונים בנושא בחקירתו בוועדות הכנסת." בסוגריים נאמר: "לשיקול דעת השר, באם להעלות סעיף זה בתגובתו להצעה לסדר-היום". בהחלט, החלטתי להביא אותו כאן במלואו.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מה שעשית הוא שוב חמור.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לומר, כי לא היה, לא הווה ולא יהיה שאתערב בחקירת משטרה כלשהי, ולא חשוב מי האיש, רמתו, דרגתו או השתייכותו הפוליטית, על כל המשתמע מכך. לצערי הרב, חקירות ישנן, ובהן מעורבים גם אנשי הציבור. את זאת אני אומר באופן חד-משמעי, ויעידו על כך קציני משטרה שיאמרו, כי מעולם לא היה מצב שבו שר נהג בקורקטיות כפי שאני נוהג.

הדבר השני: אני בהחלט רואה בעצם העלאת העניין דבר שאיננו במקומו. אני מציע לחבר הכנסת איתן להסתפק בתשובתי. לדעתי זה עדיף בוודאי על כל טיפול נוסף בפרשה זו.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

תודה רבה. סליחה, ובמקרה שהוא לא מסתפק, מה אני מציע, אדוני השר?

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

הכי טוב להסתפק.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה מסתפק בדברי השר?

רענן כהן (העבודה):

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רענן כהן, בואו ננהל את זה בעדינות. חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה מסתפק בתשובת השר?

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, במהלך הדברים פנו אלי שני חברי כנסת. חבר הכנסת דן תיכון ביקש שאני אשיב על השאלה הזאת רק לאחר שהוא יוכל להתייחס. כלומר, מהבחינה הטכנית אני צריך להגיד כרגע "לא" על מנת שהוא יוכל להגיש הצעה להעביר לוועדה, אבל אני רוצה לשמור את הזכות להיענות לבקשת השר לאחר שמיעת דברי חבר הכנסת תיכון.

חבר הכנסת השני – אולי גם בהסכמת השר, אם בכל מקרה ננתק את המקרה הפרטי הזה מהסוגיה העקרונית, האם השר, דווקא על בסיס הסכמה, יסכים לקיים דיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט על ההיבטים השונים של מעמד שר המשטרה בתהליך חקירות, כן או לא, ואז אפשר לעשות את זה במנותק, אני אסתפק בתשובת השר ונקיים את הדיון בנפרד.

שר האוצר א' שוחט:

– – –

דן תיכון (הליכוד):

אל תלמד אותנו. אתך אין לי מה לדבר.

שר האוצר א' שוחט:

אליך לא דיברתי.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אתה עושה בכנסת מה שאתה רוצה.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

אני מבקש מכל חברי הכנסת. חבר הכנסת דן תיכון, אודה לך אם תשב. משום מה לא היה לי מזל. סופר לי שלפני שהתחלתי לנהל את הישיבה אתה מאוד התרגזת. אתה ממשיך עם הרוגז הזה ואתה מוציא אותו עלי. תואיל בטובך לשבת.

<u>גדליה גל (העבודה):</u>

– – –

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת דן תיכון, לא קיבלת רשות דיבור.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני רק מחזיק את המיקרופון.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

לא, תואיל בטובך לשבת. רציתי לבקש ממך לשבת. תודה רבה. הנה, אתה גם מחייך, זה כבר טוב.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני תמיד מחייך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, בגלל הרגישות, גם האישית וכו', לא הקפדתי על הזמן אצל שניכם. אני גם נתתי לך פעם נוספת לדבר מהמיקרופון, אבל אינני יכול לקבל פרוצדורה כזו שחבר הכנסת דן תיכון ידבר ואחר כך אתה תגיד שאתה מסתפק בדברי השר.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אין בתקנון דבר כזה שנקרא להסתפק בתשובת השר.

אלי דיין (העבודה):

יש.

דן תיכון (הליכוד):

אין. זה הסדר בעל-פה שקיים והשר יכול להציע אותו בכל עת וחבר הכנסת יכול להציע אותו בכל עת, שהרי זה לא מעוגן בתקנון. לכן גם אני יכול להתנגד ולומר: יש לי הצעה אחרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. ובכן, יש פה דבר שפותר את כל השאלה. לא רוצה להיכנס לוויכוח ללא צורך. אני חושב שאנחנו לא צריכים אפילו לעיין בתקנון, כי קיבלתי פתק: אדוני היושב-ראש, אבקש להגיב על המכתב שקרא השר בשם יושב-ראש אגף החקירות. הדברים נאמרו בקשר אלי, אני מבקש להגיב. אני רק רוצה לדעת אם דעתי נכונה.

נואף מסאלחה (העבודה):

בסוף הישיבה, בתור הצעה לסדר או בהודעה אישית.

דן תיכון (הליכוד):

בסוף הדיון. בסוף המושב.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

חבר הכנסת סאלח טריף הגיב בעניינו בהודעה אישית.

<u>רענן כהן (העבודה):</u>

אין ויכוח.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת רענן כהן, התקנון לא קובע זאת, אבל בדרך כלל, אם יש משהו שנוגע אישית, פרסונלית, לחבר הכנסת, מאפשרים לו להגיד את מה שהוא רצה להגיד. אבל גם את זה אני רוצה לעשות בהסכמת השר.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

בהחלט.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

השר מסכים. העניין נגמר בזה שאנחנו מאפשרים לחבר הכנסת מאיר שטרית להגיב.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – – התקנון.

<u>היו"ר ד' שילנסקי:</u>

חבר הכנסת דן תיכון, אם אתה רוצה את התקנון – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אם חבר הכנסת מאיר שטרית ידבר, אני מוותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה. דרך אגב, חבר הכנסת דן תיכון, לדעתי ולדעת כולם אתה נחשב מומחה גדול בתקנון. אבל בכל זאת, כשלא מעיינים בתקנון, לפעמים טועים. מאחר שאני לא רוצה לבזבז את זמננו בוויכוח האקדמי בינינו, אחר כך אראה לך שבמקרה זה טעית. חבר הכנסת דן תיכון, אתה לא מקבל את המיקרופון. חבר הכנסת דן תיכון, אמרתי אחר כך.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני, אני לא מפריע לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחר כך שנינו. חבר הכנסת דן תיכון, למען החברות כלפי מאיר שטרית, ואני רוצה שיהיה פה שקט מוחלט, אודה לך אם תדברו בשקט בשקט. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, השר קרא פה מכתב של ראש אגף החקירות, שאומר בעצם, לפי דברי המכתב הכתוב, שאני מסרב לבוא לחקירות במשטרה. אני רוצה למחות על הדברים. אני לא רוצה להתייחס לעצם הדיון בין חבר הכנסת מיכאל איתן לבין השר. הגשתי תלונה לוועדת האתיקה, היא תידון, כי זו חתונה אחרת לגמרי. אני מדבר על השימוש בבמת הכנסת פעם נוספת, באמצעות השר, כדי לשקר בעליל וביודעין.

באתי לחקירה בכל פעם שהוזמנתי, ללא יוצא מן הכלל. ביום שבו יצאה הודעה שלך, אדוני השר שחל, ושל אותו יוסי לוי, שהוא המדליף הראשי, והוא לא מוסר הודעה לעיתונים – אני אומר לך ממקורותי שלי, שהוא מעביר הודעה באיתורית לכתבים בלי ששואלים אותו, ולא רק לגבי, גם לגבי אנשי ציבור שונים.

ברשותך, אדוני השר, אני רוצה להגיד לך עם מי אתה עובד. ואני אומר לך: לא הייתי עומד פה על הבמה אילו הייתי חושש מהמשטרה. אינני חושש מהמשטרה. ואני אומר לך עוד הפעם, ואני אומר לכם, רבותי: אינני חייב לאיש פרוטה, ככל שאלוהים – וידיעתי מגעת. אם מחפשים אותי ורוצים לחפש, יחפשו, אני לא נבהל ואינני מפחד מחקירה.

אני אומר לך יותר מזה, אדוני השר: אני לא מתנגד שייקחו את החומר שלי כמו שהוא – אני כבר לא מאמין במשטרה, אתם מסלפים את העובדות ומשקרים בציבור – ויעבירו את החומר לפרקליטות היום, שהפרקליטות תבדוק. אני סומך על שיקול דעתם, אינני מפחד מהחקירה.

לא חששתי. וזכור לך, השר, שאני ידעתי, במרוקו. בפברואר שנה שעברה קיבלתי ידיעה שהמשטרה חוקרת אותי – ברדיו. חזרתי לארץ, באתי אליך. מה ביקשתי ממך? אמרתי לך: אני מבקש, תזמנו אותי לחקירה. אני ביקשתי לפתוח בחקירה. את זה המשטרה תמיד שוכחת להגיד. אני באתי אליך ואל המפכ"ל ואמרתי: שמעתי ברדיו שאתם חוקרים אותי – אני מבקש שתחקרו אותי, ואני מבקש שתעשו את זה מהר, מייד. ואכן זומנה חקירה במהירות, למחרת או תוך יומיים, ובאתי לחקירה.

מהחקירה הראשונה המשיכו להדליף הודעות שקריות לעיתונים, פעם אחר פעם. ואני מבקש לצטט, רבותי חברי הכנסת, מהודעה ב"גלי צה"ל", ביומן הבוקר, 25 באפריל 1994, לפני שישה חודשים: "החקירה התקדמה בינתיים, אומרים באגף החקירות של משטרת ישראל, החשדות חמורים. אנחנו נזמן את שטרית לחקירה בשבוע הבא, ליתר דיוק – בתוך שבעה עד עשרה ימים. אם לא יהיו בידיו הסברים טובים, החומר יועבר לפרקליטות בתוספת המלצה שלנו להעמיד את חבר הכנסת לדין". זה נאמר, אדוני השר, ב-25 באפריל 1994 בתוכנית "בוקר טוב ישראל" ב"גלי צה"ל". כבר אז, אגף החקירות של המשטרה, ראש אגף החקירות של המשטרה, החליט שהמשטרה ממליצה להעמיד אותי לדין. עד אז הייתי במשטרה אולי פעמיים, החקירה בקושי היתה בתחילתה.

אני שואל אותך: איפה ההיגיון? ראש אגף החקירות קובע מראש להמליץ להעמיד אותי לדין? איפה אנחנו חיים? אני רוצה להבין: מי מנחה אותו? ביוזמתו? אתה מנחה אותו? מישהו אחר? מה קורה פה?

וליום הנוכחי, ליום הרלבנטי שעליו אנחנו מדברים, אדוני השר: אתה רוצה לומר לי שהכתב שמעון וילנאי המציא מהתחלה ועד הסוף את כל מה שהוא אמר? תחשוב רגע, למה ילך כתב נגדך, ימציא דבר כזה בשם שר? זה דבר חמור ביותר, כי לפי הידיעה שהוא פרסם אתה אמרת לו – ואני יכול לצטט אותו, ואם אתה רוצה אני יכול לצטט – "החומר כבר מזמן הועבר לפרקליטות, עם המלצה שלנו להגיש כתב אישום". יכול להיות שאותו יוסי לוי הטעה אותך ואמר לך את הדברים. אם הוא לא ידע – אמרתי לך, אדוני השר – תתנצל, תגיד: אני לא ידעתי, הטעו אותי. אני מקבל את זה.

אתה עורך-דין, אתה משפטן, ואתה יודע שלא יכול להיות מצב שמגישים חומר לפרקליטות או המלצה להעמיד לדין אם לא נגמרה החקירה. באותו יום שפורסמה הידיעה הייתי מוזמן לחקירה, והתכוונתי ללכת באותו יום ב-08:00, אלא שב-07:00 הפתיעו אותי עוד הפעם ברדיו ואמרו: הנה יש לך ידיעה ממירה אמסלם, שהגישו נגדך כתב אישום. אני ביררתי: מירה אמסלם נפגשה ערב קודם עם יוסי לוי, וממנו היא קיבלה שוב את הידיעה, אף שהוא בוודאי ידע שיש חקירה למחרת בבוקר וביום ראשון שאחריו. אני הוזמנתי לחקירה.

זאת אומרת, יש פה שקר בעליל, מכוון, מישהו יש לו כנראה אינטרס. אני לא מבין את העניין הזה. מה, אנחנו מדינת משטרה? אנחנו לא ברוסיה, ואינני חושש מהמשטרה, אדוני השר, אינני חושש מבית-המשפט. ואם יש משטרה, יש בתי-משפט. המשטרה איננה השופטת. יש פרקליטות ובתי-משפט, ויש כנסת. אין לי שום סוד להסתיר. איך אומרים? "את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי", לא היום ולא בעבר.

אני מציע לך, אדוני השר, תעשה בדק בית אצלך. גם המכתב שקראת היום הוא שקר. אני מעולם לא סירבתי לבוא לחקירת משטרה, אף פעם. אינני חושש. מאז פורסמה הידיעה שלך ברדיו, כבר אחרי ההודעה באפריל, שכתוב שבתוך חודש יגישו נגדי כתב אישום – מאז עברו שישה חודשים – ואחרי

ההודעה השנייה עכשיו, גם של השר – שאלתי, אגב, גם ניצב בכיר לשעבר במשטרה, איך הוא היה מפרש ידיעה כזאת ברדיו, שהשר אומר שהומלץ להגיש חומר לפרקליטות וכתב אישום, תוך ידיעה שהחקירה עוד לא נגמרה. הוא אמר לי: תדע לך, הודעה כזאת, באופן חד-משמעי הייתי מפרש אותה כהמלצה של השר להגיש נגדך כתב אישום. כך הייתי מפרש אותה כשוטר. זה מה שהוא אמר לי. אני יכול להביא אותו בפניך, אין לי מה להסתיר בעניין.

אדוני השר, תדע לך: ביום שפרסמתם את הידיעה, בבוקר, אני התקשרתי לחוקרים בשעה 08:00, לומר להם, קודם כול, שאני לא בא לחקירה – הם שמעו מה קורה, הם יודעים אם הוגש חומר. הם היו בהלם. הם אמרו לי: מה זאת אומרת? דבר כזה לא קרה לנו בחיים. עוד לא שמעו שיש הודעה ברדיו שמגישים כתב אישום נגד מישהו באמצע החקירה. הם אמרו: אנחנו לא יודעים מזה, אין לנו מושג, אנחנו פשוט בהלם. אמרו לי את זה שני החוקרים וראש יחידת החקירות. אז אני שואל: מה זה? איפה אנחנו חיים? דמי הפקר? דם משפחתי הפקר?

אני מציע לך, אדוני השר, עם ראש אגף החקירות הזה – לעשות בדק בית. תבדוק מה הוא מוסר לעיתונים ומה הוא לא מוסר ומה האינטרסים שעומדים מאחורי זה. אני לא צריך לסבול, שמישהו ישפוך את דמי או דמו של מישהו אחר. במקרה נקלעתי אני לעניין הזה. אני לא חושש להתייצב גם מול המשטרה, גם מולך, לעמוד על זכויותי כאזרח ולא לתת לרמוס את זכויותי כאזרח. אני חושב כי חובתך כשר המשטרה להבטיח שזכויותי כאזרח יישמרו, כי מחר, אדוני השר, גם אתה יכול לעמוד במצב כזה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת שטרית. אדוני השר, בבקשה.

<u>שר המשטרה מ' שחל:</u>

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני רוצה לאחל לחבר הכנסת מאיר שטרית שיוכל לצאת מהעניין הזה כשהוא מוכיח את צדקתו ואת טענותיו. אני מאחל לך את זה באמת מכל הלב, בלי כל סייג.

שנית, אני חוזר עוד הפעם: לא ידעתי ולא הייתי אמור לדעת באותו יום שפורסמה הידיעה. אם היתה לי תגובה כלשהי, היא היתה רק תגובה של צער, צער אמיתי וכן. השיחה עם שמעון וילנאי לא רק עוותה, אלא היא איננה דומה למה שנאמר.

ואני אומר עוד הפעם: כולנו אנשי ציבור. אם באמת היה מישהו מעלה על דעתו שאני הייתי צריך לפרסם דבר כזה – קודם כול צריכה להיות לי סיבה, מוטיבציה. אתה אפילו לא חבר מפלגה שלי, נניח, אז איזו מוטיבציה צריכה להיות? אני לא הייתי הולך לעיתונאי שאני כמעט לא מכיר אותו. יש גורמים הרבה יותר טובים לעשות את זה. אין בזה היגיון, לא היה בזה צורך, לא היתה בזה עילה. אבל מעל לכול, מייד אחרי זה באתי ונאבקתי ונלחמתי כדי לבוא ולהגיד: רבותי, אינני יודע. אינני יודע באיזה שלב, אינני יודע שהחקירה נסתיימה, אינני יודע שיש המלצה להעמיד אותך לדין.

מאיר שטרית (הליכוד):

_ _ _

שר המשטרה מ' שחל:

מאיר, תן לי רגע.

לא רק זה, אלא חיפשתיך בבית ואמרתי לך: תשמע, אני מבקש מ"קול ישראל" שיפרסמו בקולי את ההכחשה ואת הדברים, והם מסרבים. תפעיל גם אתה, באותה מידה, אותם לחצים שהפעיל הדובר. פנינו, אגב, לרשות השידור עם המכתב ועם התלונה.

לעניין עצמו: חורים לי הדברים שנאמרו כאן, ואם היה דבר שאמרתי, שמוטב לה להצעה לולא היתה עולה, זו בדיוק התמונה שהצטיירה כאן. רבותי, משטרת ישראל מופקדת על אכיפת החוק ועל הצורך לחקור, ולעתים היא צריכה לחקור גם אנשים בעלי מעמד ציבורי רם, והיא צריכה לעשות את עבודתה בנאמנות ובמקצועיות.

מאיר שטרית (הליכוד):

אף אחד לא בא בטענות, אבל שהיא לא תשקר.

שר המשטרה מ' שחל:

צריך לאפשר לה לעשות זאת בלי לחץ. כאשר יש מצב שבו איש הציבור הוא גם בעל עוצמה פוליטית, קיימת בעיה, ועל כן מן הדין שהדברים יתבררו במקום אחר.

חבר הכנסת איתן, ב-14 בנובמבר מתקיים בוועדה לביקורת המדינה דיון על חקירת אנשי ציבור. אני אופיע, לא לבד. יופיע מפכ"ל המשטרה, יופיע ראש אגף החקירות, יופיעו כולם.

דן תיכון (הליכוד):

גם וילנאי, גם וילנאי.

שר המשטרה מ' שחל:

אם יש דברים, ייאמרו הדברים בנוכחותם. קשה מאוד לקבל מצב – אני מדבר בעדינות רבה – שקצין משטרה המבצע תפקידו, לא נמצא כאן והוא לא יכול להתגונן. אני חייב, כשר המשטרה, להגן על כל קציני המשטרה, על מפקדיה ועל יחידותיה, כדי שהמשטרה תוכל לבצע את תפקידה ללא מורא וללא פחד.

כל עיסוק של פוליטיקאים בסוגיה הזאת הוא רק עיסוק לרעת העניין ולא לטובתו.

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני הצעתי למציע, חבר הכנסת מיכאל איתן, להסתפק בתשובתי.

אני אומר שוב, לדעתי הדיון הזה לא תרם דבר וחצי דבר לעניין עצמו. עדיף היה אילולא התקיים. אבל הוא התקיים, ולכן אני חייב לומר שהתשובות שניתנו על-ידי אגף החקירות של המשטרה ניתנו מתוך אמון מלא שלי. אם יוכיח מישהו אחרת, כך יטופל. אבל לי יש אמון מלא במשטרה, במפקדיה, מהמפכ"ל ועד לאחרון השוטרים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה. חבר הכנסת מיכאל איתן, האם אתה מסכים להסתפק בדברי השר?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מקבל את הודעת השר שיתקיים דיון בוועדה לענייני ביקורת המדינה, ולכן אני מסתפק בדבריו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן.

אנו ממשיכים בסדר היום, שאילתות בעל-פה לסגן שר הביטחון. אני מזמינה את חבר הכנסת גדעון שגיא להעלות שאילתא בעל-פה מס' 364 בנושא: פעילות הממנת טרור במפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה. אני מבקשת לא להפריע. רק רגע, חבר הכנסת שגיא.

הודעת יושב-ראש הכנסת על סדרי העבודה בכנסת

היו"ר ש' וייס:

רבותי, חברי הכנסת – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

האם יש הודעה על סדרי הדיון?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברי הכנסת, אני מבקש למסור לכם הודעה. אני מתנצל בפני סגנית יושב-ראש הכנסת אסתר סלמוביץ על שביקשתי ממנה לרדת לרגע.

חברי הכנסת, יש לנו בעיה ספציפית, שהיום יש לה ריכוז במינון גבוה בגלל עומס סדר-היום, שהוא כמובן לא בידי.

אנחנו משתדלים בדרך כלל שלא לקיים ישיבות של ועדות בזמן המליאה. מדי פעם בפעם אני מאשר לוועדות לקיים ישיבות בזמן המליאה, בעיקר לוועדות שאני יודע שמוטל עליהן עומס בלתי רגיל, כמו למשל ועדת הכספים בדרך כלל, ובמיוחד בחודשים של הכנת התקציב לקריאה שנייה ושלישית.

פה ושם באים אלי חברי כנסת ואומרים: אנחנו לא מוכנים שתהיה הצבעה בוועדה בזמן המליאה. אני מקבל את ההערה הזאת שלהם. אי-אפשר לדרוש מחבר כנסת שיהיה במליאה ובוועדה במקביל. זה סידור מעומעם שייתכן שנצטרך לבקש את ועדת הכנסת שתסדיר אותו באופן יותר מדויק. כל עמעום הוא טוב כל עוד יש סביבו הסכמה. ברגע שאין הסכמה, העמעום אינו טוב.

אני הסברתי לכם כבר בבוקר לאיזה מצב מוזר נקלענו היום. מחד גיסא, אושרו בשלב הערעורים ובסמכות 30 פריטים. מאידך גיסא, רוב הוועדות הודיעו שתהיה להן היום ישיבה. חלק מהן הזמינו אורחים מחוץ לעיר והועידו דיונים חשובים.

לפנים משורת הדין ובשל מצב שאני אנסה למנוע בעתיד, על-ידי פנייה לוועדת הכנסת למצוא סידור אחר של החיים שלנו פה בימי רביעי – אפשרתי לוועדות להתכנס תוך כדי המליאה. הודעתי לראשי הוועדות, שאני מאשר זאת בכפוף לשני תנאים: האחד, אם זה באמת חיוני. השני, הצבעה, רק בהסכמה, כדי שלא יהיה במקביל.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

ציינת משהו במכתב לגבי שעות? כתבת שזה יכול להיות מ-09:00 עד 11:00?

היו"ר ש' וייס:

לא, לא ציינתי. אני במתכוון לא ציינתי, כי רציתי ליצור כאן איזו גמישות נוחה.

אבל שימו לב, אנחנו ביום לא רגיל, לא בגללי. הבית נקלע למצב מוזר, ואני לא רוצה עכשיו לעסוק בזה. אני אאשים את ועדת הכנסת? היא פעלה בסמכות.

עכשיו יש בקשה של ועדת הכספים לקיים הצבעה. אני אמרתי שאני לא מוכן שיקיימו את ההצבעה הזאת כאשר מתקיים דיון במליאה, אלא בהסכמה.

יש לנו שתי אפשרויות: האחת, אם יש הסכמה, אני לא מתערב. הסכמה בין חברי ועדת הכספים היא דבר אלמנטרי. במקביל אני מוכן לעשות דבר אחר, לזמן ההצבעה להפסיק לחמש או לשבע דקות את ישיבת המליאה, ואחר כך נחזור ונמשיך בסדר-היום.

אלה שתי האלטרנטיבות שנראות לי. אני אאפשר לשלושה חברים, לא יותר, לומר דברים בקיצור. חברי הכנסת תיכון, איתן ומצא.

חיים אורון (מרצ):

_ _ _

היו"ר ש' וייס:

גם חבר הכנסת אורון, כדי שיהיה קצת איזון בין קואליציה לאופוזיציה. בואו תקצרו, כי יש לנו יום היסטורי, יממה היסטורית.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גרוני ניחר בניסיון לשמור על התקנון. אנחנו מקבלים הכרעות שלך לעתים גם כשהן לא נוחות לנו, ולעתים גם כשאני סבור שלא משמרים את התקנון כהלכה.

הנושא ששנוי במחלוקת הוא נושא בג"צי מובהק; שנוי במחלוקת, עב-כרס, כבד משקל, שיש לו השפעה תקציבית אדירה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודע לזה.

דן תיכון (הליכוד):

הנושא הוצב על סדר-היום של הכנסת ביום שני. אני באתי מוכן כדי לנמק את ההסתייגויות שלנו באותו יום, אבל לצערי הרב דאג מי שדאג, מנימוקים לא ברורים לי, שהנושא לא יעלה על סדר-היום ביום שני. זה כבר היה 1 בחודש, כבר איחרנו ביום. אתמול, יום שלישי, לא טרחו להציב את הנושא על סדר-היום. הגענו ליום רביעי. היום הוצאת הוראה שאני לא ראיתי אותה ולא הייתי אמור לראות אותה, שהוועדות יכולות להתכנס ובלבד שלא תצבענה בשאלות שבמחלוקת.

היו"ר ש' וייס:

אלא בהסכמה.

דן תיכון (הליכוד):

אלא בהסכמה.

אני חוזר ומבקש ממך למלא אחר הכרעתך שניתנה בכתב. אין הסכמה על הנושא הזה. כל הניסיון להפסיק עכשיו את המליאה, כמוהו כהפרת המכתב וההוראה שאתה נתת לנו. אנחנו נראה בזה עוד מקרה של אינטרסנטים שהפעילו עליך לחץ לא הוגן בניגוד לתקנון.

לכן אני פונה אליך ומבקש ממך כיושב-ראש הכנסת של כולנו: קיבלת הכרעה, כל ועדות הכנסת פעלו לפי ההכרעה שלך. פעם זה נוח לנו ופעם זה לא נוח לנו. אנחנו מבקשים שתעמוד בהחלטתך ולא תשנה ולא תפסיק את הדיון, ולא תאפשר למישהו שחושש מן הבג"ץ לפעול פעולה בלתי תקינה, גם בלתי חוקית.

בלאו הכי, את מה שיש לי לומר על החוק הזה אתה תשמע. יש אפשרות אחת, שיעלה לכאן יושב-ראש הוועדה ויאמר: אכן פניתי לכנסת וביקשתי למשוך את החוק. יכול הוא לבוא אל הכנסת ולומר לה: אני מוסר הודעה שחזרתי בי מן הרצון למשוך את החוק, ואז יתקיים כאן דיון על החוק שהוצב בפנינו בשבוע שעבר.

מה שקורה כאן, יש בעיה משפטית סבוכה ביותר בניסוח החוק, שמנסים לתקן אותה.

<u>גדליה גל (העבודה):</u>

אדוני היושב-ראש, אני מבקש.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מייד אתן לך.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לכן אני קורא לך, שמור על התקנון. זו המגנה-כרטה של חברי הכנסת. אנחנו זוחלים אל הפגרה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הבנתי. אני מכיר את הביטוי.

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

זו ה"מגנה חארטה".

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, בראשית דברי אני רוצה לומר, שכל פרלמנטר יודע היטב שיש מצבים שבהם יש לממשלה צורך לקצר הליכים, לפעול בפרוצדורה מהירה, מיוחדת, לתקן שגיאות, ובכנסת יש כלים לרוב לפעול על-פי התקנון, על מנת לבצע את כל המהלכים שהממשלה חייבת לבצע בכנסת, כתוצאה מכך שהם נמצאים בשלטון וצריכים לנהל את ענייני המדינה, ולאופוזיציה יש עמדה אחרת.

על מה אנחנו מתרעמים? אנחנו מתרעמים על כך שבמקום לנהוג על-פי התקנון – אולי זה קצת יותר מסובך, אולי צריך להתאמץ קצת יותר – הלב של הרוב ושל הממשלה גס בכל מה שקשור לכללי המשחק פה. עושים מה שרוצים, סותמים פיות וחושבים שכל העניין יכול ללכת הלאה. אי-אפשר.

ועכשיו אפרט למה הכוונה.

היו"ר ש' וייס:

נא לקצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

חברי דן תיכון דיבר על חוק שיש לו משמעות אדירה. אני גם ער לצורך של הממשלה לנקוט הליכי חקיקה מהירים יותר על מנת להאריך מועדים, והחוק הזה הוא חוק של הוראת שעה. אבל בואו נראה מה קורה לחבר כנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

מוכרחים לקצר, חבר הכנסת איתן, אנא ממך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מוכן גם לא לדבר.

היו"ר ש' וייס:

לא. בהסכמה – נקצר. בסדר?

מיכאל איתן (הליכוד):

בהסכמה.

דן תיכון (הליכוד):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

הביאו את החוק הזה ביום שלישי בשבוע שעבר. ביום רביעי לא ישבה הכנסת, כי יצאו לטקס בערבה. ביום חמישי בבוקר, בשעה 09:00, בחוק כל כך משמעותי, כשאתה דרשת ממני כאן לשבת במליאה – ועמדת כאן לבד, לא היה מי שישב במליאה, ואמרת לי: בוא תעלה ותנאם, ושאלת איפה כל חברי הכנסת – בדיוק באותן דקות, כשמדובר בחוק שהיה לי עניין רב להיות בדיון בו, העבירו את החוק בתוך שעה בוועדת הכספים, ומייד העבירו אותו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. איפה הייתי צריך להיות, אדוני היושב-ראש, כאן או שם? העבירו אותו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

מה קרה היום?

היו"ר ש' וייס:

כן, חבר הכנסת איתן, אני מבקש לקצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד הפעם. נראה לי – – –

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אבל אפשר לקצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

או שיש בירור או שאין בירור.

היו"ר ש' וייס:

הרי יכולתי לא להעלות את זה כאן. אם כל דבר הוא סימפוזיון, אני לא אתייעץ אתכם. פשוט תקצר. זאת כל בקשתי. תניח שחברים פה יש להם תפיסה טובה.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, אדוני היושב-ראש, יש לי הרושם שמה שאתה עושה זו הצגה, לא שום רצון לברר את העניין.

היו"ר ש' וייס:

אתה רואה, אי-אפשר לעשות אתכם ולא כלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

בהצגה הזאת – תגיד לי כמה זמן אתה מקציב.

היו"ר ש' וייס:

בכל דבר אתם מחפשים את ההיפך. תקצר ותסיים. אי-אפשר כך, באמת. תקצר. מה לעשות?

מיכאל איתן (הליכוד):

הבוקר הייתי בוועדת הכספים. בסוף סדר-היום של הכנסת עמד הנושא: אישור חוק קרנות הפנסיה, קריאה שנייה וקריאה שלישית. היועצת המשפטית של ועדת הכספים אמרה לי הבוקר – מעניין אותך לשמוע או לא?

היו"ר ש' וייס:

כן.

מיכאל איתן (הליכוד):

היא אמרה לי שעדיין לא הוחלט האם יעבירו את החוק מהמליאה לוועדה. כבעל ידע בתקנון אתה יודע, שההחלטה היא לא החלטה שרירותית, אלא צריכה לעבור החלטה של ועדת הכספים. ועדת הכספים צריכה להתכנס.

מה אתה עושה לי כך כל הזמן?

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה שתתמצת, באמת.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה עוד אני יכול לתמצת? אתה לא רוצה שאני אדבר על זה?

דן תיכון (הליכוד):

הרי לא אנחנו העלינו את הנושא.

מיכאל איתן (הליכוד):

הרי אתה לא יודע מה שאני מספר.

היו"ר ש' וייס:

אבל, חברים, אני ביקשתי דיון קצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אתה לא יודע את הבעיה, אתה לא מכיר את הנושא.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. בכל זאת תתמצת.

מיכאל איתן (הליכוד):

היועצת המשפטית של הוועדה אמרה שהיא עדיין לא יודעת ועדיין לא הוחלט אם מתכוונים לבקש להעביר את החוק מהמליאה חזרה לדיון בוועדה. הוועדה היתה צריכה להתכנס. במהלך דיון בתקנון הבורסה, אמר יושב-ראש הוועדה: חברים יקרים – היו שם שלושה חברי כנסת – תעשו לי טובה, אני חייב להעביר כעת משהו. והם לא ידעו כלל, אחד מהם לא ידע בדיוק במה מדובר. והוא החליט בהחלטה של רגע – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אני מבין.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – אני מבקש, בואו נקבל החלטה להעביר את החוק החשוב הזה מהמליאה חזרה לוועדה.

אני חבר הוועדה. מדוע לא היתה לי זכות לקבל הזמנה, להיות שותף לדיון, להיות שותף להצבעה? הוא הסתכל, היה לו רוב באותו רגע והוא אמר: בואו נקבל החלטה. והם, שלושה חברים, הצביעו בניגוד להנחיה שלך, שצריכים הסכמה להצבעה, בניגוד להוראה שלך לוועדות אחרות לא להצביע.

אחרי שהם הצביעו, הנושא הזה הובא פה למליאה. יושבת פה סגנית היושב-ראש – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, את זה עזוב עכשיו.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – ולא נותנת אפילו לקיים את הבירור בעניין.

דוד צוקר (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, תן לי לסיים.

דוד צוקר (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אה, בסדר, הבנתי את ההערה שלך. אני מתרגש ממנה מאוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לשאול – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, תעשה לי טובה, אנא תסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לסיים.

היו"ר ש' וייס:

נו, אז תסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לסיים. יש כאן עניין אחד עקרוני.

היו"ר ש' וייס:

אבל באמת תסיים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני מסכים, שאם יש מצבים כאלה, ייתכן שאין מניעה להפסיק את דיוני המליאה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הבנו.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

ויש בעיה ספציפית לנושא הזה. ההצבעה לא יכולה להיות בתוקף, כי אתה אסרת את קיומה עד אשר אתה תתיר אותה. לכן משיכת החוק עדיין לא קיימת, כי ועדת הכספים לא היתה יכולה ולא היתה רשאית להצביע, על-פי הדברים שאתה אמרת פה. ואני מבקש שתעשה הפסקה, נלך לוועדת הכספים, נקיים הצבעה ונביא את הצעת החוק הזאת כדין חזרה לוועדת הכספים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. חבר הכנסת מצא, רק אם יש לך תוספת.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, עוד לא התחלתי לדבר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא, אני שואל אותך, אני לא אוסר עליך לדבר.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

לא הייתי מבקש לדבר אם לא היה לי מה לומר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בבקשה. אחרי כן ידבר חבר הכנסת אורון, ויסכם את הדיון חבר הכנסת גדליה גל.

היה פה איזה חבר כנסת שהתלונן על משך זמן הדיון, והוא איננו.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, נטלתי את רשות הדיבור כדי למחות על ההחלטה שלך מאמש להקדים את הישיבה היום בכנסת לשעה 09:00 ובכך להביא לשיבוש עבודת הוועדות.

אצלי בוועדת הפנים זימנתי דיון לשעה 09:00, עם עשרות מוזמנים, עם החלטה שאנו מצביעים היום על חוק התכנון והבנייה, ול"לים, הוראת שעה, והייתי אמור לקיים הצבעה, ואתה הלכת והקדמת את ישיבת המליאה היום בלי שום התרעה, בלי שום הודעה, ושיבשת את הסדר באותה ועדה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני שיבשתי?

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

כן, אדוני.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אין גבול לצחוק.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

יכולת להחליט שמקיימים יום דיונים נוסף מחר, יום חמישי.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תשאל את חבריך מה הם אמרו בוועדה.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מבקש ממך, אדוני, אנא, תאפשר לי לומר את דברי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

יכולת לבקש למשוך את הדיונים גם לתוך יום ראשון. אפשר לקיים דיונים עוד יומיים-שלושה ימים, אבל כשאנחנו קובעים ישיבות ועדות, ואתה פתאום משנה את זה לפי צרכים אחרים, אתה גורם לשיבוש.

קיבלתי ממך, אדוני היושב-ראש, מכתב שבו אתה אומר לי – אם אני לא טועה, אפילו קבעת שרק שעתיים מותר לוועדה לשבת, לקיים דיון משעה 09:00 עד 11:00, ולא יותר, אני אבדוק את זה – –

היו"ר ש' וייס:

יכול להיות.

יהושע מצא (הליכוד):

והוספת פסקה: נא לא להצביע.

פגשתי אותך אמש בכנסת וביקשתי ממך רשות במפורש לאפשר לי להצביע. זה היה אתמול, ואמרת לי: לא, חבר הכנסת מצא, אל תביא להצבעה בוועדה – –

היו"ר ש' וייס:

רק בהסכמה.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

– – זה יכול לשבש, אל תעשה את זה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

נכון.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

והיום, תוך התנצלות בפני המוזמנים בוועדה אמרתי להם: רבותי, אני חייב לסיים בשעה 11:00, יש הנחיה של היושב-ראש, והיום לא אביא להצבעה.

ולפתע אני רואה פה הליך משובש אחר. אדוני היושב-ראש, אתה שוקל להפסיק דיון בכנסת, לרדת לוועדה אחרת ולקיים הצבעה. אז אולי תאפשר גם לי ולוועדות אחרות להפסיק את הדיון היום במליאה, ואני אזמן לשעה 15:00 או 16:00 דיון של הוועדה שלי, אזמן להצבעה, ובואו נפסיק את הדיון היום.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

יכול להיות.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

על כן, אדוני, אני מבקש, כשמקיימים תקנון – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תן לי לשקול.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

כשמקיימים את התקנון ואת הכתוב בו, אדוני היושב-ראש, צריך לא לסטות ממנו, כי אחרת אי-אפשר להשתלט על כל השיבושים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

יהושע מצא (הליכוד):

על כן אני מבקש ממך, הוצאת מכתב, קבעת את זה כך לכל הוועדות, כך יהיה, ולא תשנה את זה עכשיו לפי צורך של זה או אחר, שאינני יודע מי הם.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, לא שיניתי. אמרתי שאני מקיים אתכם התייעצות, וזה מה שאנחנו עושים.

חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה. ותישארו כאן, כי אני רוצה לסיים את זה כאן.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, מה שמונח על סדר-היום זה לא חוק קרנות הפנסיה, ולא חשוב אם החוק חשוב יותר או חשוב פחות, אם הוא נדון בבג"ץ או לא. מה שעומד כאן לדיון, לפי דעתי, הוא מה יקרה בחודשיים הקרובים, שהם חודשיים של דיוני תקציב, חודשיים עמוסים, ואנחנו יודעים שבכל שנה, כאשר מקיימים את דיוני התקציב, יש שישיבות ועדת הכספים גולשות לעבר שעות המליאה, גולשות לעבר שעות הלילה, והדבר הזה לא נעלם מאיש מחברי הנמצאים כאן.

אני לא אתווכח עם חבר הכנסת מיקי איתן. אני רק יכול לומר, שאינני מקבל שום דבר ממה שהוא אמר כאן. היתה ישיבה בבוקר, והדברים היו נהירים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

איזו ישיבה היתה, על איזה נושא?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, לא הפרענו לך. אני קצת הפרעתי לך, אבל הוא לא.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני לא אתחרה אתך בצעקות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תמשיך, תמשיך. יש כאן מספיק מתח.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אין לי הקול שלך. אני רק יכול להתקנא בקול שלך. אל תצעק.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא צריך להיות, הכול, אישי. בבקשה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני גם לא רוצה להיכנס לפרטים, זה לא איזה בירור שאנחנו מקיימים פה, ואם יש צורך לברר – יש מוסדות בבית הזה איך מבררים דברים.

לאחר – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת, אל תפריע לו; תפריע לי, בסדר? לא לו.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

לאחר שנמסרה הודעה, כאן, במליאה, שאני מבקש להוריד את החוק חזרה לוועדת הכספים, קיימנו דיון בוועדת הכספים, בהשתתפות – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

מתי? מתי?

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

בהשתתפות – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא היה דיון.

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

לא היה דיון.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

לא אענה לך. בהשתתפות – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תנו לו לסיים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

זאת רמאות. זה לא דיון.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

כל אחד ועולם המושגים שהוא חי בו. מי שחי בעולם של רמאים – יש לו המושגים האלה. בעולם שלי – זה לא קיים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

יש לך עולם – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת איתן.

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

לא היה דיון.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת נחמן רון, תן לו לסיים.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

היה דיון, ולשמחתי – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת איתן.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

לשמחתי – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

זה מעשה נוכלות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת איתן, תן לו לסיים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני קורא לך לסדר. תן לסיים את הפרשה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

בדיון הזה השתתף, בין השאר, גם יושב-ראש האופוזיציה ואמר את מה שיש לו לומר, ולאחר שכולם אמרו את מה שהיה להם לומר הכרזתי – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

הכרזתי, אמרתי בראשית הישיבה היום שלא אצביע בלי אישור היושב-ראש, ולאחר מכן קיימנו דיון, הודעתי על גמר דיון, וביקשתי ממך, אדוני היושב-ראש, שתאפשר להצביע – – –

היו"ר ש' וייס:

זה הנושא.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

קיבלתי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – תגיד את האמת.

היו"ר ש' וייס:

אולי המכתב שלי לא הגיע אליו. חבר הכנסת איתן, גמרנו, זאת לא ועדת חקירה. תן לו לסיים. מייד נפתור את זה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אינני נבהל מצעקות. קיבלתי את מכתבך, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

– – – לאחר שנסתיימה הישיבה – – –

היו"ר ש' וייס:

זה יכול לקרות.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

– – – ובאתי ופניתי אליך ואמרתי לך שאתה מביא אותנו למצב בלתי אפשרי – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כן, אני מבין. תלך לוועדה שעושה את זה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני מבין שאפשר לדרוש וצריך לדרוש שבזמן שמצביעים כאן לא מצביעים למטה – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני עושה לו כל הזמן.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כל הזמן אני עושה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברים, אתם הייתם שלושה, והוא אחד מהצד הזה, הוא גם יושב-ראש ועדה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל אתם שלושה.

יהושע מצא (הליכוד):

אני לא יושב-ראש ועדה? לי לא נתת – – –

היו"ר ש' וייס:

תראו על מה אתם מתווכחים.

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

כן, ודאי, לכן קיבלת.

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

הוא אחד מהצד הזה, אתם הייתם שלושה, והוא ידבר ויקצר. אפשר להשתגע מכם; איזו קיוסקאות פה. זאת התמקחות. בבקשה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני משאיר את הדיון על סדרי העבודה בחודשיים הקרובים למועד יותר מאוחר. אני מבקש ממך שתעמוד בהסכמתך להפסיק את הישיבה לעשר דקות – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כולם מבקשים את הסכמתי ואני גם צמוד לתקנון, בסדר?

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

אם – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אין לי שום ספק שצריך לעמוד בתקנון – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עכשיו אני רוצה למסור הודעה; תודה רבה. סליחה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

– – – ואני חושב שמסמכותך – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בסמכותי המון דברים, ואני אסביר מייד מהי סמכותי.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני מקווה שאפשר, בבית הזה, לדבר גם כשלא צועקים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת גדליה גל, הבנתי את העניין, תאמין לי.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני רוצה, בכל אופן, לומר לך – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אבל אתה לא רוצה שאענה לך עכשיו. אני צריך לשקול דקה וחצי.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני לא רוצה שתענה לי עכשיו.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני אעשה מה שאני מבין.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני מבקש שתעמוד בהסכמתך – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הבנתי.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

– – ותאפשר לנו לרדת להצביע. תודה רבה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הבנתי.

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת אורון, אחרון. סליחה, אסור לו לבקש את זה? כמו שאתה מבקש את ההיפך.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

כן, אבל הוא צריך להסביר איך הוא הצביע – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הוא לא צריך להסביר כלום. אני אסיים עכשיו עם חבר הכנסת חיים אורון. לא פה, בבקשה. תפסיקו.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני אמרתי לך – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת אורון, אני מייד אסביר לכם מה קרה פה. פתאום כולם תמימים, אחרי שלושים ערעורים. בבקשה.

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת אורון, בבקשה.

<u>חיים אורון (מרצ):</u>

אני יכול להביא לידיעתם, אני לא צריך להביא כי הם מומחים פי כמה גדולים ממני, גם של חבר הכנסת איתן וגם של חבר הכנסת מצא, וגם של חבר הכנסת תיכון, אין סוף דוגמאות מהשנים האחרונות שבהן ההליך היה פי כמה וכמה יותר בעייתי מאשר ההליך פה – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

תביא פעם אחת.

<u>חיים אורון (מרצ):</u>

עשרות דוגמאות – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

פעם אחת.

<u>חיים אורון (מרצ):</u>

עשרות דוגמאות בתקופה הזאת בוועדת הכספים. היה דיון בבוקר, ידעת, חבר הכנסת תיכון, מה עומד על סדר-היום, יש ויכוח מהותי. אני פניתי אליך בישיבת הוועדה: בואו נעשה את ההליך בהסכמה – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לקצר.

חיים אורון (מרצ):

– – – ונתווכח על העניין עצמו. אמרת: לא, אני את ההליך לא מוכן לעשות בהסכמה, שהיושב-ראש יחליט. עכשיו, כאשר היושב-ראש ניגש להחליט, אתה אומר: אין לך סמכות להחליט. אחת מן השתיים. לא, עכשיו אתם צועקים שאין לו סמכות להחליט – – –

קריאות:

– – –

חיים אורון (מרצ):

אחת מן השתיים, או שיכולנו להגיע להסכמה לפני שעתיים, ואפשר היה להגיע להסכמה, או שתיתן ליושב-ראש סמכות להחליט – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – – שאנחנו נכנעים.

חיים אורון (מרצ):

לא, לא, לא. ההסכמה היא שנתווכח על העניין – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, תודה, אני מבקש לסיים.

רבותי, אני רוצה לתת תשובה קצרה. חבר הכנסת אורון, תסלח לי.

חברי הכנסת, מכיוון שברור לי שהעניין הזה סבוך, חשוב לכל הצדדים, דחוס אינטרסים לגיטימיים של כל הצדדים בבית, ויש פה סבך תקנוני: א. מדוע עד עכשיו לא נקלענו, כמעט, למצב כזה? כי עד עכשיו, לפחות בתקופה שאני מכהן כיושב-ראש וכסגן במשך ארבע שנים, אינני זוכר מקרה שבו לא התקיימו הדברים בהסכמה. אני לא יוצא נגד הסכמות. כשיש הסכמות אינני בודק את הציציות – לגבי התקנון.

ב. הסברתי את זה הבוקר; קורה לנו כל שבוע חיזיון דומה, השבוע בריכוז שאיש אינו יכול לעמוד בו. אושרו בוועדת הכנסת ערעורים בדין ובסמכות, זאת סמכותה של הוועדה, שהוסיפו לנו 29 או 30 פריטים לסדר-היום. זה המצב.

כל אחד מכם רואה את הקטע של האינטרס שלו, ראש ועדה וכן הלאה, אני נאלץ לגשר בין האינטרסים לטובת הדיון בבית, לכן אתמול, בוועדה, אמרתי – היתה כל ועדת הכנסת, עם נציגים של כל הסיעות, בעיקר של האופוזיציה, דרך אגב, אם כבר לומר את האמת – – –

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

לא היו אחרים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני לא רס"ר. אמרתי שאני אתחיל את הדיונים ב-09:00, ואני מבקש מכם רשות לקיים דיונים ביום חמישי מול התוצאה של ההצבעה שלכם כאן. קיבלתי זכות שעל השעה 09:00 אני לא צריך את אישור ועדת הכנסת, אבל הודעתי, ועל יום חמישי קיבלתי את אישורה.

אני לא מרוצה מן המצב הזה. בבקשה, הסיעות, ראשי סיעות, ראשי ועדות, תדונו פעם אחת ברצינות איך מקיימים סדר-יום של הכנסת הזאת כשיש 76 פריטים ביום רביעי, ואני לא יכול להמציא זמן נוסף.

הודעתי במקום. חבר הכנסת חגי מירום שאל אותי, מה יהיה עם הוועדות? אמרתי: בנסיבות המיוחדות, הסוריאליסטיות האלה, של סדר-יום מטורף שלא באשמתי, ועל-פי התקנון, אני מאפשר דיונים של ישיבות ועדות. את זה הודעתי ממש בבוקר.

לעת ערב הגיע אלי אחד מחברי הכנסת הוותיקים, בעל ניסיון משפטי רב, אני רוצה שהכול יהיה על השולחן; חבר הכנסת דן תיכון, סליחה, חבר הכנסת דן מרידור, גם חבר הכנסת דן תיכון בעל ניסיון, ואמר לי שאין שום אפשרות, על-פי השקפתו, לקיים הצבעות בוועדות בזמן מליאה. אמרתי לו שזה ברור לי לחלוטין, משום שכל פעם שחבר הכנסת גדליה גל, בעבר, היה מבקש ממני, הייתי אומר תמיד: הצבעות בהסכמה, וזה עבר תמיד בהסכמה. אז הוצאתי את המכתב. לא התניתי בשעות, לא בין 09:00 ל-11:00, רק הסברתי שאנחנו מתחילים ב-11:00, אז אי-אפשר שכל אחד יטיל את האחריות עלי כשיש לנו אחריות כוללת. אפשר, אבל יש אחריות כוללת.

אשר על כן אני לא יכול לעשות דבר שהוא על-פניו בלתי אפשרי, לקיים דיון במליאה, כל חבר כנסת רשאי להיות במליאה, או חייב להיות במליאה – – –

<u>רון נחמן (הליכוד):</u>

חייב.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

סליחה. כתבתי בכוונה: בזמן דיוני המליאה, ולאפשר הצבעה בוועדה במקביל לא בהסכמה. זה עניין שמקומם את כל הכללים של ה-equity הבסיסיים. אמרתי: בזמן דיוני המליאה.

עכשיו יש שתי בקשות שאינן עומדות בסתירה, בכלל, למכתב שלי; אגב, גם אם הן עומדות בסתירה אני יכול לשנות את עמדתי. יש בקשה של יושב-ראש ועדת הכספים לקיים הצבעה, יש בקשה של יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה לקיים הצבעה – – –

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

לא, אדוני.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

יש גם בקשה שלי לבטל את ההצבעה שנעשתה בניגוד להוראותיך הבוקר, ללא ידיעת חברי הליכוד בוועדת הכספים, ולהביא את המצב לאשורו ללא – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני אפריד בין השניים. אני לא נאחז בך. אתה לא רוצה, אני אומר שיש בקשה של חבר הכנסת גל.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

לא עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי. זה ברור לחלוטין. אני אשמח אם זה יתקבל בהסכמה. אם לא, אני אחליט על כך. אני מוכן לקבוע שעה, לא עכשיו מייד, כי צריך לתת זמן של התרעה, קצת יותר מאוחר, ואז נעשה אחת מן השתיים: או שנמשיך לקיים את הדיונים כאן ונערוך את ההצבעות שם, אם זה יהיה מוסכם; אם לא, מכיוון שקבעתי, ובצדק, שבזמן דיוני מליאה אי-אפשר, אני אודיע על שעה של הפסקה בדיוני המליאה. עם כל הקושי, ממילא נצטרך לשבת מחר, כי יש בו סדר-יום לארבעה ימים שאושר בוועדה. בשעה מסוימת, שתהיה נוחה לשתי הוועדות או אולי לוועדה שלישית, נעשה הפסקה מסוימת של המליאה. היא גם נחוצה לנו למנוחה מסוימת, כי נשב עמוק לתוך הלילה וכנראה גם מחר. אני אודיע על זה עם ההתפתחות בערב, ואז תעשו את ההצבעות. זאת ההצעה שלי.

יהושע מצא (הליכוד):

למה אתה משנה מהמכתב שלך? הוצאת הוראה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, עם כל הכבוד, אתה לפני דקות אחדות ביקשת ואמרת שאתה צריך זמן. אני נעתר גם לזה. אני לא מקיים הצבעה בזמן מליאה, אני אערוך הפסקה במליאה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה דינה של ההצבעה שנערכה בוועדת הכספים?

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין עכשיו את יושב-ראש ועדת הכספים ואת חבר הכנסת מיכאל איתן אלי ללשכה בקטע השני. אני חושב שנקבע את ההפסקה לשעה 17:00, זה יהיה סביר. חבר הכנסת ביקש 16:00.

יהושע מצא (הליכוד):

אל תשמש בי לצורך שינוי.

היו"ר ש' וייס:

אינני משתמש בך.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

אני הודעתי היום לחברים שאני לא מקיים הצבעה על-פי הוראה שלך. התכנסות לצורך ההצבעה כמעט בלתי אפשרית ובלתי הוגנת. אל תשנה את ההוראה שלך.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני התרשמתי מדברי חבר הכנסת מצא, שבשעה 16:00 הוא רוצה להצביע. אני לא מכריח אותו לעשות הצבעה. ההחלטה שלי עומדת גם כך. אני פשוט האזנתי לך, חבר הכנסת מצא.

<u>יהושע מצא (הליכוד):</u>

למה אתה משנה ממכתבך?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברי הכנסת, הסברתי ארוכות, בין היתר התרשמתי מדבריך לפני עשר דקות. אני מוחק את ההתרשמות.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מותר לי להציע לך הצעה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

קונסטרוקטיבית.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מאחר שהדיונים יימשכו הרבה הרבה מעבר לשעה 24:00, ניטיב לעשות לכשנגיע לאמצע הלילה – תאפשר אז ביום המחרת לכנס את ועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

לא. אני החלטתי לפני שהוא העיר לי.

רבותי, החלטה: א. לא דיבר; ב. מותר לו לדבר; ג. מותר לו להשפיע; ד. אתה דיברת כאן וזה רשום בפרוטוקול וביקשת הצבעה בשעה 16:00; ה. אני לא מסתמך עליך אלא על הבקשה של גדליה גל.

בתולדות מדינת ישראל אני יושב-ראש ראשון של הכנסת שמדבר עם שרים. נכון? אתם לא דיברתם?

תודה. רבותי, בשעה 17:00 אנחנו נערוך הפסקה לצורך הצבעה בוועדות. אני אאפשר גם לוועדות אחרות, לרבות ועדת הפנים – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אל תשתמש בשם של ועדת הפנים.

היו"ר ש' וייס:

אני אאפשר. אני לא מכריח. אני לא משתמש בשם של ועדת הפנים, אף שחבר הכנסת מצא לפני 13 דקות ביקש הצבעה ב-16:00; לא משתמש.

יהושע מצא (הליכוד):

למה אתה משנה ממכתבך?

היו"ר ש' וייס:

לא משתמש. אני אימצתי את הצעתך. אני לא מאמץ אותה יותר.

יהושע מצא (הליכוד):

תוציא מכתב חדש.

היו"ר ש' וייס:

זאת היא ההודעה. אני מבקש למחוק מהפרוטוקול את האמירה שלי שהתרשמתי גם מבקשתו של חבר הכנסת מצא. היא מחוקה מהפרוטוקול. תודה.

לפי התקנון זה מאה אחוז, כי אני מפסיק ישיבה וזה לא בזמן מליאה. א. שעה 17:00 לכל הוועדות; ב. אני מבקש שחברי הכנסת גדליה גל ומיכאל איתן, ומי שרוצה, ייכנסו ללשכתי. תודה. הישיבה נמשכת.

שאילתות בעל-פה

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. אנחנו עוברים לשאילתות בעל-פה לסגן שר הביטחון. אני מזמינה את חבר הכנסת גדעון שגיא להציג שאילתא בעל-פה מס' 364, בנושא: פעילות המממנת טרור במפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה. בבקשה.

פעילות המממנת טרור במפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה

גדעון שגיא (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, ב-7 באוקטובר פורסם ב"מעריב", כי באזור מפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה פועלים בסיסי אימונים של ארגוני טרור, לרבות ארגונים אסלאמיים קיצוניים הפעילים בארץ ובאזור.

ברצוני לשאול את כבוד סגן השר:

1. האם ממשלת ישראל מודעת לפעילותם של ארגונים אלה?

2. האם נשקלת נקיטת אמצעים נגד בסיסי האימונים, ארגוני הטרור הפועלים שם או הגורמים המממנים את פעילותם?

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת – לשאלה הראשונה: כן, אנחנו מודעים. לשאלה השנייה: ממשלת ישראל אינה נוהגת לפרסם בפומבי את כוונותיה בתחומים מבצעיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גדעון שגיא. בבקשה.

גדעון שגיא (העבודה):

לאחרונה, אדוני סגן השר, נתבשרנו שהממשל האמריקני עושה מאמצים למנוע פעילותן של מגביות ופעילויות בלתי חוקיות אחרות שנועדו לממן את פעולות ה"חמאס" בארצות-הברית. על-פי ממצאים שנתגלו לי בסיור אווירי שערכתי לאורך "הקו הירוק" – מצאתי אלפי שלדות של כלי רכב גנובים, ויש לי יסוד לחשוב שהפעילות הפלילית נועדה, בין היתר, למימון פעילות של ארגוני טרור. ויש גם פעילויות פליליות אחרות שמכוונות לאותה מטרה. האם גם ישראל נכנסת, כפי שנוהגת ארצות-הברית, בעובי הקורה של הפעולות הבלתי-חוקיות הנועדות למימון ארגוני הטרור בישראל ופועלת למניעתן? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת עובדיה עלי. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, רבותי חברי הכנסת, ארגנטינה הפכה מזמן אחד ממוקדי הטרור בעולם. מפגש הגבולות שעליו הצביע חבר הכנסת שגיא הוא אחד המקומות הבעייתיים.

לאחרונה ביקרתי בארגנטינה אחרי הפיגוע הקטלני שהיה בבית הקהילה היהודית. בשיחות שקיימתי גם עם הנשיא מנם, גם עם סגן הנשיא ויושב-ראש הסנט ואחרים, התרשמתי שהארגנטינאים פשוט מתנהגים כאנשים חסרי אונים. הם טוענים שרצועת הגבול שם היא באורך 9,000 קילומטר. אין להם די כוחות, וכתוצאה מכך מתרכזות פעולות רבות של טרור, בייחוד הטרור האסלאמי, בארגנטינה עצמה.

לא נראה לי, שאנחנו נוכל למגר את הטרור הזה, שהוא בעייתי מאוד, בייחוד לקהילות היהודיות באזור הזה, אם לא תבוא התערבות מאוד אינטנסיבית של ממשלת ישראל ותתבע בצורה נחרצת וחד-משמעית, גם מהממשלה בארגנטינה וגם מארגונים אחרים, להתייחס ביתר רצינות לכל נושא הטרור שקיים שם.

הערה אחרונה, אדוני סגן שר הביטחון. בשיחות האלה שקיימתי לפני כחודשיים עם ראשי הממשל בארגנטינה הם הציעו להקים ארגון עולמי למלחמה בטרור, משהו בסגנון של ה"אינטרפול" – אבל שתהיה מסגרת קבועה של חילופי מידע, גם מודיעיניים וגם אחרים, כדי להיאבק בצורה מאוד משמעותית בטרור על כל תחומיו. אם זה לא ייעשה, אין סיכוי להתמודד בצורה משמעותית עם הבעיה, שמתחילה להציק לא רק לנו אלא לעולם כולו.

נדמה לי שזו שעת רצון לרתום את הקהילה העממית למלחמה בג'יהאד האסלאמי, בתנועה האסלאמית, שהפכה להיות נטל איום על כל החברה החופשית בעולם.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי. שאלה נוספת לחבר הכנסת רחבעם זאבי. בבקשה.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, עוד אנו מחפשים, עוד חבר הכנסת גדעון שגיא מחפש את המחבלים רחוק, ביבשת דרום-אמריקה, מתאמנים מחבלים מתחת לאפנו כאן בארץ-ישראל. כאן ברצועת-עזה, בגלוי, ה"חמאס" מתאמן כאשר בעל בריתכם החדש, אש"ף, מאפשר את זה.

בהסכם עם ירדן הקפדתם מאוד לכתוב בסעיפים הרלבנטיים, בצורה ברורה, על מניעת פעילות טרור, אימוני טרור וכו'. בהסכם עם אש"ף לא עשיתם את זה. אבל עדיין אש"ף בידינו. אתם נותנים לו כסף, אתם נותנים לו אדמה, אתם נותנים לו נשק, אתם יכולים להשתלט עליו.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת זאבי. אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

גברתי היושבת-ראש, אני מודה מאוד על האמון שיש לחברי הכנסת מהאופוזיציה ביכולתה של ממשלת ישראל להילחם מלחמה כלל-עולמית בטרור. זה קצת לא מתיישב לי עם הצעות האי-אמון על זה שאנחנו לא מסוגלים לעשות אצלנו בבית שום דבר, ואילו עכשיו, כאן אני שומע הצעות שאנחנו

נפעל במשולש הגבולות, נקים חזית עולמית וכדומה. אני מודה מאוד על האמון. מה עוד שאני חושב שחלק מהדברים הוא גם אפשרי ובר-ביצוע.

אשר לבתי-הקברות לרכב. עובדה שהם קיימים. לנו אין שום ספק שיש שם שיתוף פעולה פלילי ולאומני, ובהתאם לזה אנחנו פעילים. ברשותך, לא אפרט את פרטי הפעילות.

בכל המסעות שלנו בעולם אנחנו מנסים לגייס את כל הארצות למאבק בין-לאומי בטרור הפונדמנטליסטי הקיצוני. בחלק מהארצות אנחנו נענים פחות או יותר בחיוב; בחלק מהארצות אנחנו לא נענים כלל. הייתי אומר, שגם בחלק המערבי של העולם אנחנו לא נתקלים בהתלהבות בעניין הזה, מכיוון שמשולבים פה הרבה מאוד אינטרסים פרטניים של המדינות השונות, במיוחד אינטרסים כלכליים.

העולם המוסלמי גדול מאוד, רחב מאוד ובעל השפעה באזורים שונים, ואנחנו נתקלים ברצון לשמור על זהירות רבה, שלא יבולע להם בגבולותיהם. אבל אנחנו מנסים לגייס גם רצון טוב וגם ארגון אשר יאפשר לחימה יעילה יותר נגד ארגוני הטרור הללו. אני מקווה שהדבר יעלה בהצלחה.

לחבר הכנסת זאבי אני רק יכול לחזור ולומר, שאש"ף לקח על עצמו התחייבות באוסלו, ואת ההתחייבות הזאת הוא צריך לבצע. אני חוזר ומזכיר, שבכל מקום שלא היה כוח מרכזי להשתלט על הטרור, משם סבלנו בעיקר, בכלל זה מלבנון.

לכן גם היום אני חושב, שכאשר אנחנו שומעים הצעות שבאות מפי נשיא לבנון, אם כי הן מוכחשות כעבור יום או מנוטרלות במידה מסוימת על-ידי הסורים, אנחנו צריכים לקחת את זה ברצינות, כי אנחנו צריכים לנסות להגיע לחיסול הטרור בכל מקום אפשרי, בכוחות עצמאיים ונפרדים שלהם, כי לא בכל מקום נוכל להגיע עם כוחותינו. לכן השילוב פה של מערכה מדינית ומערכה צבאית, הוא השילוב הנכון ואותו אנחנו מנסים לעשות, ואני מקווה שבהצלחה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לסגן שר הביטחון.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

אדוני סגן שר הביטחון – – –

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

סליחה, אין שאלה על שאלה, חבר הכנסת זאבי. אני מזמינה כעת את חבר הכנסת עובדיה עלי להציג שאילתא בעל-פה מס' 366 בנושא: שיבושים במערכת הכריזה בקריית-שמונה. בבקשה.

שיבושים במערכת הכריזה בקריית-שמונה

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, במרוצת "ימי הקטיושות" האחרונים היו שיבושים במערכת הכריזה בקריית-שמונה, דבר שעלול היה לגרום לתקלות ביטחוניות.

ברצוני לשאול:

1. מה היתה מהות התקלה ומה היה היקפה?

2. מי היה אחראי לכך?

3. מה ייעשה כדי למנוע תקלות מעין אלה בעתיד?

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, 1. מדובר במערכת כריזה חדישה וממוחשבת, הכוללת כמה הגנות נגד הפעלת שווא או הפעלה בלתי מבוקרת, עקב הרגישות הרבה שיש בהפעלות כאלה. היתה אומנם בעיה בטיפול במערכת, שגרמה לכניסתן לפעולה של מערכות ההגנה הפנימיות, אשר הצריכו התערבות של אנשים מיומנים.

משום כך, ובמקביל, הופעל מערך הכריזה הנייד, המשמש גיבוי למקרים כאלה, וכן מערכת הטלוויזיה בכבלים, המערכת העירונית.

2-3. פיקוד הצפון בודק את כלל הסיבות והגורמים לתקלה. אני יכול להוסיף שגם פיקוד העורף בודק את זה מהבחינה המקצועית הכלל-ארצית. בהתאם לממצאים אנחנו ננקוט את האמצעים הנדרשים ונפעל כדי שתקלות אלה לא יישנו בעתיד.

אני יכול להוסיף ולומר לחבר הכנסת שהיה סגן שר הביטחון קודם – אם אני לא טועה בזמנך יזמתם את הכנסת המערכות החדשות האלה – לכל מערכת חדשה יש גם רגישויות שלה, ונראה שלוקח קצת זמן כדי להתמודד אתן. אני מתאר לי שהטכנאים יתגברו על זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני סגן השר, צר לי, אך בדיעבד מסתבר שעניין השיבושים במערכת הכריזה בקריית-שמונה אינו אלא משל. שכן, הבעיה הזאת בקריית-שמונה, למרות חומרתה, הפכה שולית לעומת השיבושים בכל המסגרות בצפון.

כוונת דברי לביזיון, לבושה, לחרפה, במוצב צה"ל שהותקף על-ידי ה"חיזבאללה".

לפני שבועיים חיפש חבר כנסת אחד פחדן בצה"ל, והנה הוא מקבל פחדנים בשפע.

אדוני השר, שאלתי היא, האם לא הגיעה העת לעשות בדק-בית יסודי ופתוח ובלתי מתפשר בנושא צה"ל, האם לא חל פיחות ביכולתו ובכל המרכיבים הבונים את עוצמתו ובעיקר באותו חלק המתייחס לחייל, לאדם?

סגן שר הביטחון מ' גור:

במה זה קשור?

עובדיה עלי (הליכוד):

במה זה קשור? אני חושב שהקשר הוא מאוד אינטגרלי לבעיה עצמה. אני לא חושב שמה שקרה במוצב בצפון הוא דבר שאפשר לעבור עליו לסדר-היום בלי התייחסות מאוד רצינית.

אני אוהב את צה"ל. אני אוהב את חיילי צה"ל. כל אחד מאתנו אוהב אותם, רוצה בכבודם ומגן על כבודם. אבל ההתנהגות הזאת היא תוצאה של איזו מדיניות. כנראה לא נותנים די את הדעת ואת תשומת הלב לטפח אצלם ערכים כלשהם. אחת הבעיות היא שנותנים לחיילים להימצא זמן ממושך מדי באותם מוצבים. יש גם בעיה של אימונים של החיילים האלה. אינני רוצה לעמוד כאן עכשיו ולפרט את כל הבעיות הקשורות לנושא צה"ל ולגורמים שמביאים את החיילים להתנהג כפי שהתנהגו באותו מוצב.

ברור שאי-אפשר לעבור על זה לסדר-היום, וחשוב לשים את הדברים האלה במקומם, וחשוב לראות את הכתובת שעל הקיר. טאטוא בעיה כזו אל מתחת לשטיח לא יועיל לצה"ל, לא יועיל לביטחון ישראל. אנחנו חייבים במקרים כאלה להתמודד עם הבעיה ולראות את זה כאתגר ולהביא לשינוי. וזה הקשר, אדוני סגן השר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת עובדיה עלי. שאלה נוספת לחבר הכנסת רחבעם זאבי. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, האם אינך סבור שהטיפול הנכון במערכת הכריזה של קריית-שמונה, כמו גם של יישובים אחרים, הוא בכך שנאלץ את האויב לרענן את מערכת הכריזה שלו בצור, בצידון, בביירות ובמקומות אחרים?

אין סיבה בעולם שצה"ל הגדול והחזק, הכי חזק במזרח התיכון, יצטרך לטפל במערכת כריזה מול אויב כמו ה"חיזבאללה" ודומיו, כשאנחנו יכולים להביא אותם לזה שאצלם יצטרכו לרענן את מערכת הכריזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מנע. בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני סגן השר, האם מתכנן משרדך לתקצב מערכות מהסוג הזה גם ביישובי יהודה, שומרון וחבל-עזה? המערכת הזאת, שהיא מערכת יעילה מאוד ועובדת בצפון, האם היא תעבוד גם ביהודה ובשומרון?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

ראשית, אני שמח למחמאה שניתנה למערכת, למרות התקלה שהיתה בה. אני חושב שאתה צודק. המערכת הזאת היא מערכת טובה מאוד, וכפי שקורה לכל מערכת מתוחכמת בדרך להגיע להפעלה מרבית, יש תקלות. מתגברים על התקלות האלה, ולא צריך לעשות מזה סיפור גדול.

אני עדיין לא מבין, חבר הכנסת עובדיה עלי, איך זה קשור למוצב. אני לא בורח מההתייחסות למוצב, אבל אני בכל זאת מתקשה למצוא את הקשר בין השניים, אלא אם תאמר לי שזה קרה באותה מדינה. זה נכון; שזה קרה באותה מערכת אזרחית-צבאית כוללת, זה נכון.

אשר למוצב, גם אם נוריד חלק ממלות התואר שאתה הוספת, הרי ברור לכול שדבר כזה מוטב שלא יקרה. עם זאת, ברור לכול שדברים כאלה קרו כל השנים. בכל פעם שזה קרה נחלץ הצבא במלוא עוצמתו למנוע הישנות הדברים בעתיד, וזה בעיקר על-ידי קביעה של נהלים נכונים, פקודות ברורות, תרגולים בלתי פוסקים ונוכחות מתמדת של פיקוד בכיר. לפני, ואם התקרית מתמשכת – בזמן התקרית, ולא פחות חשוב – מייד אחריה, לבוא למקום, וכאשר עדיין הכול טרי וחם, ואם יש נפגעים – גם כואב, לבדוק בדיוק מה התרחש, על מנת לתקן.

עובדיה עלי (הליכוד):

אתה לא מרגיש שיש יותר מדי תקלות בצה"ל כיום? אתה לא מרגיש שיש יותר מדי ביזיונות?

סגן שר הביטחון מ' גור:

בדיוק עכשיו עברתי על פרקים שכתבתי בזמני על תקופת שירותי כרמטכ"ל, ובכוונה אני מתייחס לאותה תקופה ולא לתקופה של אנשים אחרים, ואני לא רוצה להזכיר מי היה אז אלוף הפיקוד, אבל היתה לנו פלוגת טנקים מפוארת על מורדות החרמון שנכנסו אליה ולקחו לוחמים בשבי. לוחמים, לא לוחמי נח"ל, ואני מציין זאת מפני שהרבה שנים נהגו לצחוק כביכול על חיילי נח"ל. אלה היו לוחמים לכל דבר.

היו גם מקרים בתעלה. במשך כל השנים מצאנו דרכים להתגבר עליהם. ואני מעריך שגם פה הצבא יטולטל טלטלה ממשית. ואני לא מדבר על עונשים, כי כולנו יודעים שעונשים הם חלק קטן מהעניין. הבעיה היא חינוכית, אימונית ותרגולית ממדרגה ראשונה. צריך לתפוס את השור בקרניו ולוודא שכל חייל במקום שבו הוא נמצא יודע היטב את תפקידו על פרטי הפרטים, ויודע כיצד לתקוף וכיצד להתקשר כשקורה משהו. בקיצור, צריך לדעת לתרגל אין-סוף פעמים על מנת להיות בסדר ועל מנת לתת תשובה. ואין לי שום ספק שאנחנו נעשה את הדבר הזה.

כן, אנחנו בהחלט דואגים לכך, חבר הכנסת זאבי, שהאויב ישב במקלטים. אינני יודע אם יש לו מערכות כריזה משוכללות כמו שלנו, אבל תאמין לי שהם יושבים עם הרבה אוזניים כרויות לאתר את המטוסים ואת ההליקופטרים ואת הפגזים שמגיעים אליהם. ואני לא צריך להגיד לך את מה שאמרנו

כבר הרבה פעמים, שכאשר יורד אצלנו גשם, גם אצלם יורד גשם. אבל זה לא מונע שמדי פעם יוצאים אנשים החוצה ויורים.

ברוב הגדול של המקרים לוחמי ה"חיזבאללה" בורחים מייד אחרי הירי. ברוב הגדול של המקרים הם משאירים את כל הציוד שלהם בשטח, הם לא נלחמים על נפשם. הם גם לא מתביישים אם הם השאירו מאחוריהם לא רק את התרמילים של הכדורים, אלא את התרמילים עם התחמושת ועם המקלעים ועם התותח לא-רתע. הכול נשאר מאחוריהם. כך שאני מציע שלא נעשה מהאויב הזה מי יודע מה. נכון שהוא נהנה מחסותה של האוכלוסייה האזרחית ומהקשיים שלנו לפעול נגדה. אני מעריך שגם נגד זה נמצא דרכים מתאימות.

ועכשיו אולי אגיד לך דבר שלא ימצא חן בעיניך. אולי, כי לא דיברנו על זה. דיברנו לא אחת על השאלה, האם אפשר להגיע להסדר מדיני – – –

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

אדוני סגן השר, אני רוצה להזכיר לאדוני שאתה משיב על שאילתא בעל-פה, וזה כבר שתי דקות אחרי הזמן המוקצב.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

כן, אני כבר גומר.

– – – אם אפשר להגיע להסדר בלבנון, ואני לא בטוח שבשבוע האחרון לא נשמעו נימות כאלה, אשר גם יצדיקו וגם יאפשרו להגיע לכך שאולי סוף סוף גם לבנון תפסיק להיות מדינה המייצאת טרור נגדנו. ואם הדבר הזה יחייב פעולות צבאיות ואם יחייב הסדר מדיני, זה נתון בידינו, ויש לנו הכוח לעשותו.

אני לא זוכר מה בדיוק שאל חבר הכנסת מנע.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

שאלתי אם המערכות האלה מתוקצבות לשנה הבאה גם ליישובים ביהודה ובשומרון.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

המערכות האלה מתוכננות לכלל היישובים על-פי סדר קדימות שקבעתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

שאילתות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מזמינה כעת את סגן שר הביטחון להשיב על שתי שאילתות רגילות. אדוני סגן שר הביטחון, אתה מוזמן לדוכן.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש זהות בין השאלות.

היו"ר א' סלמוביץ:

כנראה מדובר באותו נושא, אדוני.

קבר-יוסף בשכם

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר הביטחון ביום כ"ז בחשוון התשנ"ה (1 בנובמבר 1994):

נודע לי כי בכוונת הממשלה לעלות בדיון עם הפלשתינים, כהצעת פתיחה לדיון, כי קבר-יוסף בשכם יהיה באחריות רשות הגנים הלאומיים, שתעביר את המקום לרשות הפלשתינים, ויותר לבוא להתפלל במקום לפי "מודל יריחו".

ברצוני לשאול:

1. מה הן התוכניות והכוונות של הממשלה לגבי קבר-יוסף בשכם?

2. האם יש בממשלה נכונות למסור את קבר-יוסף לידי הערבים?

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר הביטחון ביום כ"ז בחשוון התשנ"ה (1 בנובמבר 1994):

נמסר לי כי גורם בכיר בצה"ל אמר, כי בכוונת הממשלה להעביר את קבר-יוסף בשכם לאחריותה של הרשות הפלשתינית.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מדוע?

3. אם לא – האם יכול משרד הביטחון להבטיח, כי יישמר הסטטוס-קוו במקום הקדוש הזה?

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

השאילתא הראשונה היתה של חבר הכנסת דב שילנסקי.

2-1. עד כה לא החלו כל דיונים עם הפלשתינים בנוגע להעברת הסמכויות באיו"ש מעבר להסכם בנושא העברת סמכויות מוקדמת בחמישה משרדים. בכל מקרה, לא קוים כל דיון עם הפלשתינים לגבי קבר-יוסף.

אשר לשאילתא של חבר הכנסת רחבעם זאבי:

2-1. הידיעה אינה נכונה. עד כה לא החלו כל דיונים עם הפלשתינים בנוגע להעברת הסמכויות באיו"ש, מעבר להסכם בנושא העברת סמכויות מוקדמת בחמישה משרדים. בכל מקרה, לא קוים דיון עם הפלשתינים לגבי קבר-יוסף.

3. משרד הביטחון יקיים, כרגיל, את הנחיות הממשלה. הנושא אינו עומד על סדר-יומה של הממשלה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

שאלה נוספת לחבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה.

<u>דב שילנסקי (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן השר, קיבלתי את הידיעה ממקור שאני סומך עליו, ממקור שאני חושב שימסור מידע נכון.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

זאת אומרת, עליו אתה סומך ועלי אתה לא סומך.

<u>דב שילנסקי (הליכוד):</u>

תסלח לי, תשמע את המשפט השני. אני יוצא מתוך הנחה, שיש דיונים, שיש דברים, ואדוני סגן השר אינו יודע. אני חושב שזה לא מקרה יחיד. יש הרבה דברים, שעד כמה שאני מכיר את סגן השר, ואני מכבד ומעריך אותו, לו היה יודע, היה מונע אותם.

בקשר לעצם העניין, יש לנו התקדים המר מאוד של בית-הכנסת ביריחו. ראיתי איך הערבים הנקראים פלשתינים התלבשו עליו, השתלטו עליו, והם מוחקים את הזהות הישראלית משם לגמרי. אותה סכנה קיימת לגבי קבר-יוסף והישיבה שם. שאלתי היא, מה בכוונתכם לעשות לגבי קבר-יוסף? האם בכוונתכם – ואני מתכוון לממשלה – להפקיר בידי הערבים את קבר-יוסף, כפי שהופקר בית-הכנסת ביריחו?

ובהמשך לאותה שאלה, עד מתי תפקירו חלקים מארץ-ישראל, המולדת ההיסטורית של עם ישראל, המולדת היחידה שיש לנו?

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

חבר הכנסת שילנסקי, אתחיל מסוף השאלה, בחלק של ההצהרה. אני עושה זאת אתך, כאב שכול. אני יודע שארץ-ישראל היא הארץ ההיסטורית של העם היהודי, עליה נלחמנו כל הדורות ועליה אני נלחמתי כל החיים. זאת כדי ליצור מצב מאוזן, של דאגה יהודית, ציונית וישראלית.

מעבר לכך, לעצם העניין, אין לי מה לחזור: לא נכנסנו לדיונים בעניין זה, ובינתיים אני חושב שכל המחויבויות שלקחנו על עצמנו באוסלו מומשו. אתה יודע היטב כמוני, שכל ההפגנות מסביב לבית-הכנסת ביריחו, ואני מסתכל בדיעבד, היו מיותרות לחלוטין, היו מוגזמות, ואם אתה שואל אותי, היו חסרות השפעה, מכיוון שאף פעם לא היו לנו כוונות אחרות.

דב שילנסקי (הליכוד):

כנראה לא הפגנו מספיק. צריכים היינו לפעול יותר. אולי אז היינו מצילים את המצב.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כל אחד עם המסקנות שלו. תסיק את המסקנות שאתה רוצה. בבית-הכנסת הזה אפשר להתפלל. לא צריך לעשות מכל מקום את קודש הקודשים, את מרכז הקודשים. ושוב, תוך כדי בדיקת החומר ההיסטורי, אני זוכר ויכוח שהיה בממשלה. לקחתי לעצמי את הזכות לומר דברים בעת הדיון על הסדר הביניים עם המצרים, אף שהיום אף אחד לא זוכר עוד על מה מדובר, ואמרו לי: איך תהיה מוכן לוותר על הכותל המזרחי? אתה יודע מהו הכותל המזרחי? אני שואל זאת לא לצורך הפרובוקציה. הכותל המזרחי היה חשוב, כאשר הגינונו על התעלה. אבל כאשר אתה מדבר על הסדר ביטחוני כולל, אי-אפשר לטעון שהכותל המזרחי שם, על-ידי המיתלה והגידי, דומה בחשיבותו לכותל המערבי. לכל דבר אנו מייחסים את החשיבות הנכונה לו. כאשר נגיע לדיון על קבר-יוסף, אני מבטיח לך כי יישמרו היטב האינטרסים, אבל אין מה לדבר על כך עכשיו.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, אהיה ספציפי יותר ואפקח את עיניך: המח"ט המרחבי, אלוף-משנה X, הופיע בקבר-יוסף ואמר לאנשים שם: ההחלטה נפלה, דינו של קבר-יוסף יהיה כדין בית-הכנסת ביריחו, כלומר הוא יימסר לרשות הגנים, אשר תמסור אותו לפלשתינים וכו'. או שהמח"ט לא יודע, או שחרג מסמכותו, או שלא תידעו אותך, אדוני סגן השר.

שאלה נוספת: בהסכם עם ירדן הקפדתם לכתוב על חופש הפולחן של הערבים, של המוסלמים. מה עם חופש הפולחן של היהודים?

סגן שר הביטחון מ' גור:

מכיוון שהוא קיים ואינו עומד בשום סכנה, לא היה שום צורך, וגם היום איני מרגיש שום צורך להדגיש את הדבר, כי הוא נתון בידינו, ואין שום מגבלה על חופש הפולחן היהודי.

אני רוצה לומר לך, לא לאלוף-משנה גנדי, אלא לאלוף גנדי, כי אתה יודע היטב שבכל אחד מהגופים הצבאיים נערכים דיוני מטה ברמות השונות. אני יכול לומר לך, שלכמה מהחברים שלנו הערתי לא אחת, שאי-אפשר להסתמך כל פעם על דיווח של קצין טוב, שהוא קצין מטה במפקדה מסוימת, אשר

שומע דיון כזה או אחר ומספר זאת בתום-לב לחברים, והדברים הופכים מייד לשמועה כאילו מדובר בהחלטה. וזה קורה, לצערי הרב, חדשות לבקרים. אני לא יכול להתמודד עם כל שמועה ואני לא רוצה להתמודד עם כל שמועה. לכן אין לי מה לעשות אלא לחזור ולומר, כי הנושא לא הגיע לדיון, לא נדון ובוודאי לא סוכם. אני גם לא יודע מאין הידיעה שכביכול העניין סוכם, אם לא נדון כלל.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

המח"ט הודיע להם על כך.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אני לא יודע אם הודיע ומה הודיע. אני אומר לכם: לא היה שום סיכום, העניין לא נדון, ולכן אין לנו מה לדון עליו.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לסגן שר הביטחון.

<u>הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – חיסיון לכושר רפואי לשירות ביטחון), התשנ"ד–1994</u>

<u>(הצעת קבוצת חברי הכנסת)</u>

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

אנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק א'תקמז, הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – חיסיון לכושר רפואי לשירות ביטחון), התשנ"ד–1994, של חברי הכנסת דוד צוקר ודוד מגן. ינמק חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה.

<u>דוד צוקר (מרצ):</u>

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מביא בשם חברי, חבר הכנסת דוד מגן, ובשמי הצעת חוק שעניינה הפרופיל הצבאי של אזרחים ישראלים המתגייסים לצבא והשימוש שנעשה בו עד עתה, וכוונתנו לעתיד.

הפרופיל הצבאי, כידוע לכל מי שיושב כאן בינינו, הוא הציון הצבאי ליכולות שונות של חייל, הקובע בעצם את האפשרויות של הצבא לשבץ אותו במהלך שירותו הצבאי בסדיר ובמילואים, על-פי אותם כישורים; כלומר, מדרג צבאי אשר נועד לשרת את המערכת הצבאית. טוב שהוא נעשה לצורכי אותו

ארגון. אילו בזה הסתיימו הדברים, לא הייתי עומד כאן ולא היה מתנהל דיון ציבורי כפי שהתנהל בשנה האחרונה סביב אותו נושא. אך בלי קשר לצה"ל, בלי שצה"ל יהיה מעורב בכך ובלי שתהיה לו יד בעניין זה, המשק האזרחי, במהלך השנים מאז קמה המדינה, עשה שימושים רבים באותו פרופיל, שכזכור נועד לצורכי השירות הצבאי. השוק האזרחי עשה בו שימושים מרובים ביותר, חלקם הפכו במהלך השנים לאבסורדים מוחלטים.

כך, למשל, הפך הפרופיל הצבאי לתעודת כניסה מחייבת, לכרטיס מחייב, למשל ליישובים הסוכנותיים. פרופיל 21, שפסל אנשים לשירות בצה"ל, מטעמים צה"ליים נכונים וטובים שבהם איני עוסק כלל, נזקף לחובתו של מי שרצה לגור במצפים סוכנותיים בגליל. מה הקשר בין היכולות הצבאיות לבין האפשרות לגור בגליל? את זאת אין איש יודע. זו הפכה לתעודה שצריך היה להמציאה בהרבה מאוד מקומות עבודה. מה הקשר בין הפרופיל הצבאי של פלוני לבין יכולתו לשמש כמורה? אם העירייה רוצה לבדוק את יכולתו של פלוני לשמש כמורה, כיועץ או כפקיד מים, תבחן את יכולתו. מדוע לעשות שימוש בעניין הצבאי? הדבר היה נהוג בשורה ארוכה של נושאים. בפועל, אין כמובן קשר בין היכולות הצבאיות שלך לשמש בתפקיד מסוים בסדיר או במילואים לבין התכונות שאתה צריך שתהיינה לך כדייר ביישוב, כנהג, כמורה או כפקיד באותה מחלקת מים. רוצה גוף לשכור עובדים, יבחן אותם ויבדוק אותם. אל תשתמשו בדבר שנועד לצורך א', קרי – צבא, לטובת מטרות מסוג ב'.

מה שקרה פה בעצם הוא שהיתה חדירה עמוקה, קשה וגסה לתחום הפרט, והועבר מידע בלתי רלבנטי במקרים רבים, או אנכרוניסטי במקרים רבים אחרים, כדי לאשר או לא לאשר, לפסול או לא לפסול, יכולות של אדם, למשל לגור באותו יישוב, לנהוג או להיות מועסק.

הכנסת קיימה דיונים בנושא הזה בשני פורומים, בוועדה לענייני ביקורת המדינה ובוועדת החוקה, ובעקבות אותו דיון בוועדת החוקה היו שתי עמדות מאוד מגובשות: אחת של היועץ המשפטי לממשלה, בעבודה מרשימה מאוד של המשנה ליועץ, מר מזוז, אשר קבעה חד-משמעית את הצורך לנתק בין סולם המדרג הצבאי לבין הצרכים האזרחיים. העמדה השנייה היתה עמדה ברורה, ובעקבותיה גם שינוי המדיניות של נציב שירות המדינה, שהוציא מן הטפסים של שירות המדינה את העמודה של הפרופיל הצבאי. במקביל נערכו דיונים בוועדה לענייני ביקורת המדינה, שהגיעה לאותן מסקנות שהגיעו אליהן ועדת החוקה, נציב שירות המדינה והיועץ המשפטי לממשלה.

צה"ל גם אמר לוועדת החוקה באופן ברור: אנחנו עושים כל מאמץ כדי לחסום את המידע הזה. מאוחר יותר גם שונה הסימון של פרופיל 21. צה"ל אמר: אנחנו מנסים כל דרך אפשרית כדי לחסום את המידע הזה, כי אין לאיש רשות להשתמש בו. אנחנו לא מעוניינים שישתמשו בו, ואנחנו מקבלים את העמדה של היועץ המשפטי לממשלה ושל ועדת החוקה.

זה לא כל כך מצליח, כי מה יעשה אותו יהודי, נעבערך, המגיע למקום עבודה ונדרש להביא את הפרופיל שלו? אם הוא אומר "אין לי", אומרים לו, שאם לא יביא את הפרופיל, לא יתקבל לעבודה. עניין זה נהוג בהרבה מאוד מקומות, בכלל זה יישובים, בכלל זה הוצאת רשיונות נהיגה, רשיונות עסק ואחרים.

במקביל, לאחרונה מקיימת ועדת העבודה דיונים סביב הצעת חוק של חבר הכנסת לס, אשר עוסקת בקטע אחד של הנושא הזה, והוא איסור על מעסיק פוטנציאלי להשתמש בפרופיל שלך. אנחנו מבקשים לחסום את זה במקור, כלומר הנתונים על הפרופיל לא יצאו מן המקור – מן הצבא. העניין

הזה יהפוך עבירה והשימוש בו ייאסר. כלומר, יתקיימו שני המרכיבים: המידע לא יצא וייאסר השימוש בו לצורך כל מטרה אחרת.

אנחנו מבקשים לעגן את העניין הזה בהסדר חקיקתי, על דעת הגורמים שציינתי קודם. זוהי הצעת החוק. אם תאושר על-ידי המליאה, אבקש שתועבר לוועדת החוקה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד צוקר. אני מזמינה את סגן שר הביטחון להתייחס להצעת החוק.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אתחיל את דברי התשובה בחלק השני, האופרטיבי, ואחר כך אעבור לחלק הראשון – ההסבר. צה"ל ומשרד המשפטים עוסקים כעת בניסוח הצעות חקיקה שתצמצמנה את השימוש בפרופיל הרפואי במעגלי החיים החברתיים, ולאחרונה הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק שוויון הזדמנויות בעבודה (תיקון מס' 2) (פרופיל רפואי צבאי), התשנ"ה–1994, המבקשת לקבוע כי מעביד לא ידרוש מדורשי עבודה הצגת פרופיל רפואי צבאי כתנאי לקבלה לעבודה, ולא יגביל קבלת עבודה לבעלי פרופיל צבאי מסוים. הצעת חוק זו תיתן פתרון לבעיה הכאובה המועלית בהצעת החוק של חברי הכנסת הנכבדים. לפיכך מתנגדת הממשלה להצעת החוק האמורה ומבקשת להסירה מסדר-היום.

ברשותכם, כמה דברי הסבר: 1. ההצעה מתייחסת לנתוני כושר לשירות ביטחון. הביטוי "נתונים" אינו ברור ועלול להתפרש כאוסר למסור לא רק את ציון העובדה שאדם נמצא בלתי כשיר רפואית לשירות אלא גם את האבחנות הרפואיות שנמצא לקוי בהן, או את תוצאות הבדיקות הרפואיות שנערכו לנבדק. נתונים אלה עשויים להידרש על-ידי חייל או מיועד לשירות ביטחון, לא רק בשל לחץ מצד מעבידו אלא גם לצורך העברה לרופא המטפל בו, על מנת שייעזר בהם בהמשך הטיפול, או על מנת להוכיח שלא לקה בליקוי מסוים לפני מועד התאונה שבגינה הוא תובע תביעה אזרחית, וכן למטרות נוספות. התניית העברה של הנתונים הרפואיים הנ"ל באישור שר הביטחון אינה הכרחית ואינה רצויה.

2. ההצעה מדברת על כושר לשירות ביטחון. כושר רפואי לשירות ביטחון נקבע בשלוש דרגות בלבד: כושר רפואי לשירות, בלתי כשיר ארעית לשירות ובלתי כשיר לשירות. חוץ מקביעת הכושר לשירות ביטחון, נעשה בצה"ל מיון נוסף של הכשרים לשירות על-ידי קביעת כושר בריאותי. הכושר הבריאותי מורכב מסעיפי ליקוי ומפרופיל רפואי הנקבע לפי כללים קבועים, לפי סיכום סעיפי הליקוי ודרגת חומרתם. מטרת קביעת הכושר הבריאותי היא לסייע למינהלת כוח-אדם בצה"ל בשיבוץ החיילים הכשירים לשירות ביטחון ליחידות, למקצועות, להכשרות ולתפקידים המתאימים ליכולתם הבריאותית. הכושר הבריאותי נקבע לפי פקודות הצבא ואינו בגדר כושר לשירות ביטחון לפי חוק שירות ביטחון, ולכן אין ההצעה הנדונה אוסרת על מסירת פרופיל וסעיפי ליקוי בתחום הכשירות.

כאן אני חוזר לכך שצה"ל ומשרד המשפטים עוסקים בניסוח הצעות חקיקה שתצמצמנה את השימוש בפרופיל רפואי במעגלי החיים החברתיים, ולכן הממשלה מתנגדת להצעת החוק האמורה ומבקשת להסירה מעל סדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הביטחון. חבר הכנסת צוקר, האם אתה רוצה להתייחס לדברים?

דוד צוקר (מרצ):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

נעבור להצבעה בעד או נגד הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – חיסיון לכושר רפואי לשירות ביטחון), התשנ"ד–1994, בקריאה טרומית, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות ביטחון(תיקון חיסיון לכושר רפואי לשירות ביטחון), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעות לסדר-היום

הודעת ראש הממשלה רבין בנושא הסכמי אוסלו

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום, הצעות לסדר-היום מס' 5099 ו-5143, בנושא: הודעת ראש הממשלה רבין בנושא הסכמי אוסלו – של שני מציעים, אחד נמחק. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת יצחק לוי. בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן השר, גל השמחה שהציף את מדינת ישראל בפרוץ השלום עם ירדן, לרבות כל האירועים הנלווים, הוליד, בין השאר, גם הרבה ראיונות עיתונאיים רחבים של ראשי המדינה, ובהם ראש הממשלה ושר הביטחון מר יצחק רבין, אשר התראיין בעיתונים החשובים. בראיונות האלה, אולי מתוך הרגשה של זחיחות דעת ונינוחות, הרשה לעצמו ראש הממשלה, אולי גם בגלל שאלות המראיינים אותו, לגלוש מהנושא העיקרי שהיה אז, של הסכם השלום עם ירדן, ולדבר גם על עניינים מדיניים אחרים, ולהפתעתי הודיע ראש הממשלה שיש לשפץ ולשפר את הסכמי אוסלו.

וכך דברי ראש הממשלה: יש כמה סעיפים בהסכמי אוסלו שאנחנו צריכים לתת עליהם את הדעת. יש לבדוק אותם מחדש, יש לדון בהם מחדש, יש לשפר אותם, יש לעשות תיקונים – אלה ביטויים שהופיעו בעיתונים שונים, ב"ידיעות אחרונות", ב"מעריב" ובעיתונים נוספים. אינני מחזיק אצלי את קטעי העיתונות ולכן אינני מצטט במדויק, אבל זה, אדוני סגן השר, פחות או יותר תוכן הדברים. הדברים הם משמעותיים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

תוכן הציטוטים.

יצחק לוי (מפד"ל):

סליחה, תוכן הציטוטים. אני אומר מנין המקור. אני לא שמעתי הכחשה של ראש הממשלה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

נרוץ אחרי כל עיתון להכחיש?

יצחק לוי (מפד"ל):

אם אדוני יכחיש ויגיד: לא היו דברים מעולם – זו תשובה, בהחלט. הדברים נראו מצוטטים כמו שצריך.

בנימין טמקין (מרצ):

מצטטים אותו במרכאות, כאילו הדברים יוצאים ממש מפיו.

יצחק לוי (מפד"ל):

כן. ולא רק זאת, אלא זה הופיע בכותרות הראשיות של הריאיון. לא מדובר פה על משפט שולי בריאיון, שאולי היתה כאן טעות. אלה היו הכותרות הראשיות וכותרות המשנה של הריאיון.

צחי הנגבי (הליכוד):

ממתי אתה מאמין לראש הממשלה?

יצחק לוי (מפד"ל):

אם ראש הממשלה נמצא במצוקה מהסכמי אוסלו, בואו נעזור לו לצאת מהם.

צחי הנגבי (הליכוד):

שכנעת.

יצחק לוי (מפד"ל):

אם הוא בעצמו אומר שיש לו מצוקה מסעיפים בהסכמי אוסלו.

אדוני סגן השר, כיוון שמדובר כאן בעניינים מאוד מרכזיים ומאוד מהותיים, אני מתאר לי, בלי שראש הממשלה פירט את הדברים שהוא מתכוון להם, בעיקר לסעיפים שנוגעים לנושאי ביטחון, שהוא לא מתכוון לסעיפים הנוגעים לנושאים המדיניים, או לעיקרי ההסכם, אלא כנראה לענייני ביטחון.

נראה שממשלת ישראל הזדרזה בהסכמי אוסלו לחתום על סעיפים בענייני ביטחון שלא היו בדוקים די הצורך, או שממשלת ישראל חשבה שהסעיפים האלה יולידו הסדרים שיקנו ביטחון מספיק וסביר לתושבי מדינת ישראל, והמציאות טופחת על פני הממשלה, והממשלה רואה שאותם סעיפים אינם מקנים אותה מידת ביטחון שממשלת ישראל קיוותה שדרך אותם סעיפים היא תיווצר.

על כן, אדוני סגן השר, אי-אפשר לעבור לסדר-היום על ציטוט כזה של ראש הממשלה. זה דבר מרכזי. אנחנו מבקשים לדעת למה התכוון ראש הממשלה. אנחנו מבקשים לדעת לאילו סעיפים התכוון ראש הממשלה ומה היו האירועים או מה היו הדברים שבגינם ראש הממשלה חושב שצריך לעשות שינויים. האם יש פה קריסה של מערכת הביטחון? האם יש התמוטטות של חלק מהסכמי אוסלו? אולי ההתמוטטות הזאת היא כרגע, היום, מסוכנת? ואולי אם לא נעסוק מייד באותם שינויים הרי אנחנו חוטאים לציבור. אלה דברים שהכנסת והציבור צריכים לדעת אותם.

אדוני סגן השר, לא אאריך מכיוון שאני חושב שכולם יודעים מה דעתנו הבסיסית בנושא הסכמי אוסלו, הן החלק הזה והן החלק הזה, כל הסעיפים. לכן אני לא רוצה להטריח לא את הבית ולא את אדוני לשמוע שוב דברים ידועים ומפורסמים. אבל, אני אומר: יש לנו דאגה משותפת, והיא דאגת הביטחון. מעבר לכל העניינים האחרים, גם אתם וגם אנחנו וכל עם ישראל דואגים וחוששים. ואם ראש הממשלה הגיע למסקנה שצריך לשנות, יפה שעת אחת קודם. לא נחכה לדברים נוספים עד שנשנה אותם סעיפים שדורשים שינוי. תודה רבה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. אני מזמינה את המציע הבא, חבר הכנסת בנימין טמקין, בבקשה.

<u>בנימין טמקין (מרצ):</u>

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן השר, לממשלה הזאת שתי משימות בתחום המדיני-הביטחוני. משימה אחת היא השלמת מעגל הסדרי השלום עם כל המדינות הערביות השכנות. מהבחינה הזאת התקדמה הממשלה צעד משמעותי ביותר כאשר חתמה על הסכם השלום עם ירדן. בפרספקטיבה היסטורית מדובר על הסכם השלום השני עם מדינה ערבית שכנה. אם עד סוף הקדנציה של הממשלה הזאת ואחרי אישורו של העם במשאל-עם על-פי ההתחייבות הממשלתית נשיג שלום גם עם סוריה, ואגב כך ביחד ובנפרד גם עם לבנון, המשימה הזאת של ממשלת ישראל, אם היא תתממש עד סוף הקנדציה – עשינו צעד מהפכני שכל העם יברך עליו לאורך ימים. כי עם כל הבעיות ועם כל הקושי ועם כל הסבל שביחסים בינינו לבין הפלשתינים, בינינו לבין האנשים היושבים לצדנו במסגרת הטריטוריאלית שבה אנחנו יושבים, האלפים שיכולים חס וחלילה ליפול במלחמות נוספות עם השכנים, הם הם האיום הקיומי, הביטחוני הכי מרחיק לכת לגבי מדינת ישראל. אני בטוח שהאזרחים בישראל מבינים את החשיבות של השלמת המעגל הזה.

אבל יש מעגל שני, והוא נמצא ברקע וכתנאי להשלמת התהליך עם מדינות ערב, והוא המעגל שנוגע לתהליך השלום עם הפלשתינים שהוא זה שמאפשר ואפשר עד עכשיו את כל התופעות החיוביות – הסכם השלום עם ירדן, שילובה של ישראל ההולך ומתפתח במזרח התיכון, שוועידת קזבלנקה היא רק ביטוי בולט שלו.

ובמעגל השני הזה, המעגל של הפלשתינים, אותו מצב שבו 5 מיליוני ישראלים שולטים על 2 מיליוני ערבים פלשתינים בגדה המערבית וברצועת-עזה, במעגל הזה, שפועל בו חוק ברזל שאיננו תלוי ברצון של האנשים המעורבים, חוק ברזל של שליטה של עם אחד על עם אחר באותה מסגרת טריטוריאלית – במעגל הזה בחרנו, כממשלה, אסטרטגיה, והיא: אנחנו חותרים להפרדה בין העם הערבי-הפלשתיני לבין מדינת ישראל על הבסיס היחיד, שהפרדה כזאת אפשרית קודם כול מבחינה מוסרית ומבחינה פוליטית. ההפרדה הזאת בינינו לבינם היא תנאי לביסוס השלום באזור וליכולת שלנו לקיים לאורך זמן חיים שלווים ובטוחים לאזרחי מדינת ישראל.

כדי להשיג את ההפרדה הזאת צריך לנהל משא-ומתן עם גורם שמסוגל להגיע להפרדה הזאת בשלום ובהידברות אתנו. אין בנמצא גורם אחר, אחרי כל הניסיונות של 20 וכמה שנים – אני זוכר את הדברים האלה, פלשתינים אותנטים, יותר אותנטים, פחות אותנטים. האופציה הירדנית עברה מן העולם מזמן, ונשארנו עם האופציה היחידה שמונעת מאתנו להישאר רק עם אנשי "חמאס", והיא אש"ף.

אם בחרנו באסטרטגיה הזאת, כאשר אני שומע כמה מן הדברים שנאמרים על-ידי נציגי הממשלה, כאשר אני שומע כמה מן הדברים שנאמרים על-ידי אש"ף וכמה מהמעשים שלנו ושלהם, של מעין תהליך שלום של אנשים שכאילו כופים עליהם דבר נורא, ואז במקום להוביל תהליך שמחזק את החיובי, שנותן כבוד לשני, שמחזק אותו מפני אלה שמנסים לחבל בתהליך השלום, אנחנו בעצמנו שוכחים לפעמים מהי האסטרטגיה שלנו. אם האסטרטגיה שלנו מבוססת על כוחו של אש"ף, על יכולתו לשלוט בשטחים, על יכולתו לקבל תמיכה של הפלשתינים, צריך לשחק בקלף האסטרטגי הזה עד סופו. לא יכול להיות שכל פעם קופץ המצב הירדני, אז אנחנו מוכנים ללכת למצב הירדני הזה, לשכוח ולהזניח, ולפעמים גם לדבר דברים שפוגעים ביכולת שלנו לחזק את אש"ף.

אותם דברים אני אומר כלפי המנהיגות של אש"ף. כאשר אני שומע שיאסר ערפאת בוחר לו בקזבלנקה לדבר על ירושלים, הוא עושה מעשה יהושע מצא בהר-הבית. כל מי שמנסה להעלות את נושא ירושלים ברגע זה, הוא עורם מכשולים על מנת שלא להגיע לשום פשרה.

מכיוון שכך, צריך להתנהג בהתאם. החלטנו שאש"ף צריך להיות מסוגל לשפר את המצב הכלכלי של הפלשתינים. צריך לעזור לו בכך וצריך לעמוד גם במצבים הקשים ביותר, כי לצערי הרב עוד יהיו לנו כאלה, ככל שתהליך השלום יתקדם. ואם אתם מקבלים את ההגדרה הזאת, אם הממשלה מקבלת את ההנחה הזאת, שככל שנתקדם בתהליך השלום האויבים יהיו יותר מיואשים, הם ינסו לנקוט צעדים כמה שיותר מיואשים, כמה שיותר חריפים, כמה שיותר נוראים – אתם יודעים שהם ימצאו גם בבית הזה מי שיגיד שצריך להפסיק את תהליך השלום כתוצאה מאותם מעשים. הממשלה צריכה להחליט שזו אסטרטגיה, להסביר את זה לעם, והעם מבין את זה.

אגב, שמעתי שאנשים שעברו את הדברים הנוראים ביותר בתל-אביב, הופיעו בטלוויזיה ואמרו, אחרי שהם עברו מה שעברו: היום יותר מכול אני משוכנע שצריך להמשיך את תהליך השלום. צריך להסביר את זה ולהתקדם הלאה ולשתף פעולה עם הפלשתינים.

ומי שחושב על שיפוצים בהסכם אוסלו, והדברים מצוטטים, אז אם יכחישו אותם, בסדר, יכחישו אותם. שיפוצים יכולים להיות רק בהסכמה הדדית של שני הצדדים, הם לא יכולים להיות בכפייה של צד אחד, והם יכולים ללכת רק בכיוון אחד. שיפוצים יכולים להיות רק בכיוון אחד – כיוון שיחזק את

הביטחון מצד אחד ואת המתונים בצד השני; ולהטיל עליהם אחריות שהם לא יכולים לממש אותה, וכל אחד מהממשלה יודע שהם לא יכולים לממש – איך הוא יודע בממשלה שהם לא יכולים לממש? כי גם אנחנו לא יכולים לממש את האחריות הביטחונית המוחלטת באזורים שאנחנו שולטים בהם, אז בשביל מה להטיל עליהם אחריות שהם לא יכולים לממש? ואחר כך אתה צריך להסביר לעם שבעצם הם לא כל כך יכולים.

אולי תחליטו בממשלה שבאסטרטגיה הזאת יש סיכונים, אבל יש גם החלטה לשתף פעולה עם אותו גורם שאתו אתה יכול להתקדם. אש"ף צריך להכריע. אין לו ממשלת ישראל יותר נכונה לשלום מזו, אבל גם לנו אין מנהיגים פלשתינים יותר נכונים ויותר מתאימים לביצוע אסטרטגיה שהמשלה עצמה החליטה לגביה. מי שרוצה להוביל להפרדה בשלום, בשקט ובשלווה, אין לו ברירה אלא מצד אחד לשתף פעולה עם אש"ף במשימה הזאת, במשימה לחזק את שליטתו באזורים שבהם הוא שולט, לשפר את המצב שם, ומצד שני לדרוש מאש"ף לעשות מאמץ מרבי. אבל אי-אפשר להטיל עליהם אחריות שהולכת מעבר למאמץ המרבי, ואי-אפשר לשחק היום ולתת הרגשה שאנחנו כאילו – אולי מישהו יכול לחשוד – חוזרים לאופציה הירדנית, ושאולי עדיין יש במפלגת העבודה מי שלא למדו את שיעורי העבר ואינם מבינים שאין אופציה כזאת ושאי-אפשר לשחק עם האופציה הזאת בנוגע לבעיה הפלשתינית, כי הבעיה איננה בעמאן אלא בשטחים שבהם אנחנו נמצאים יחד אתם ושולטים עליהם יום-יום.

אני חוזר ומדגיש: אם ממשלת ישראל נוקטת את האסטרטגיה הזאת, נא לשחק על-פיה. אם היא החליטה לשנות אסטרטגיה, נא להודיע על כך. אבל אי-אפשר לשחק זיגזגים כאלה, זיגזגים שגם מבלבלים את העם. אנחנו הסברנו לעם, שלאש"ף יש בעיות קשות, הוא רק נכנס לשטח, השטח קשה מאוד, השאירו להם שם ירושה של כלכלה במצב נורא של חוסר התפתחות, של אבטלה גדולה ביותר, של עוני ובורות, ייאוש וחיכוך של שנים, ועם זה הם צריכים להתמודד בתוך כמה חודשים?

ועוד "מפילים" עליהם סטנדרדים שהם לא הסטנדרדים של העולם השלישי. מטילים עליהם סטנדרדים של העולם המערבי בשביל להעביר להם כסף. צריך לומר לעולם גם, שלא מדובר באירופה ולא בארצות-הברית; מדובר באזור שיוצא ממצב חמור ביותר, בלי מוסדות ראויים, בלי יסודות ראויים, ואנחנו צריכים להקל זה על זה את הפעולה הזאת, כמי שמשתפים פעולה למען השלום.

אין שיפוץ חד-צדדי, יכול להיות רק שיתוף פעולה למען שינוי, ואני מקווה שנזדרז עם התהליך הזה על מנת שלא לתת זמן למי שמתנגדים לתהליך לנהל נגדם מלחמת ייאוש, מלחמה אכזרית. תודה רבה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת בנימין טמקין. אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, רק מי שמייצג מיעוט קטן בכנסת יכול לדבר בעוצמה כזאת של ביטחון, כפי שאנחנו שמענו משני הדוברים הקודמים. הקו פשוט: אסטרטגיה של הליכה עם אש"ף, אז ללכת על כל הקו. אז זה לא רק אסטרטגיה – זה אסטרטגיה, וזה להיות האומנת שלהם והעוזרת שלהם והמטפלת שלהם והבנקאית שלהם, הכול. או אסטרטגיה של הצד השני, שלא מאמינה בשום דבר – אני לא מדבר על השם, אני מדבר על האירועים השוטפים – ואז כמובן כל צעד הוא או לא מספיק, או גדול מדי, או מיותר. נכון, מכיוון שלדעת המיעוט הזה כל המדיניות בטעות יסודה. זו לא המדיניות של הממשלה.

<u>בנימין טמקין (מרצ):</u>

מדיניות היא דבר משתנה, אל תשתמש בטיעון הזה. היתה לכם מדיניות בהסתדרות, ואתה לא רואה מה שקורה לכם היום? זה לא טיעון.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

חבר הכנסת טמקין, אני חושבת שאתה מיצית את הנושא.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

זו לא המדיניות של הממשלה, וייתכן מאוד שהמדיניות של הממשלה, כיוון שהיא מתחשבת במציאות, היא קצת יותר מסובכת, היא נאלצת להתמודד עם האירועים היומיומיים הלא-קלים, ולכן הקו איננו יכול להיות כזה נקי, חד-משמעי.

אגב, גם כאשר קובעים אסטרטגיה צריך לפקוח עין ולהיות בטוח שאתה לא הולך עם הקו שלך אל התהום, צריך להשגיח כל הזמן – שמא. זה אל"ף-בי"ת בכל אסטרטגיה. אף אחד לא קבע, שאם ניסחנו לעצמנו אסטרטגיה, מאותו רגע מפעילים מבער אחורי וטסים. זה לא כך.

גלי השמחה הם נכונים, מכיוון שאנחנו רואים לנגד עינינו שדברים שנחשבו לא מעשיים לחלוטין לפני כך וכך שנים הם מעשיים, ואלה שעדיין לא מעשיים יש להם אולי תקווה שבקרוב יהיו מעשיים. לכן יש סיבה בהחלט מספקת לגלי שמחה. הצרה היא, שהם משולבים כל הזמן בגלי עצב, שאינם תלויים בנו, שהם מונחתים עלינו. ממשלה במדינה דמוקרטית צריכה לצעוד בין כל אלה ועדיין לא לסטות מהאסטרטגיה המרכזית. והאסטרטגיה המרכזית היא של המשך עשיית השלום עם כל גורם אשר מוכן לעשות את זה אתנו.

כאשר דיבר ראש הממשלה על שיפוצים, לא היה בכוונתו ואין בכוונתו היום לשנות במשהו מהסכם אוסלו, ולכן אני אמרתי: כל הפרשנויות בעיתונים – מותר להם.

יצחק לוי (מפד"ל):

הוא אמר את המלה "שיפוצים". מה הכוונה? זה הכול.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני אגיד לך בדיוק, בשביל זה אני פה.

אבל, ראשית כול אני אומר מה לא. לא מדובר על שינוי כלשהו בהסכם אוסלו. אבל יכולה גם להישאל השאלה: אם היה הסכם אוסלו, בשביל מה היה צריך את שיחות קהיר ואת הסכם קהיר? מכיוון שאנחנו רצינו לוודא, שבין הסכם העקרונות ובין המציאות אנחנו נמיין את הנושאים בצורה כזאת שישאירו מינימום מקום לטעויות. אבל עדיין כולנו רק בני אדם, וגם אם היינו בטוחים שאנחנו עושים הסכם טוב, אשר מכסה בצורה נכונה את כל מגוון הנושאים שבהם אנחנו עוסקים, בכל זאת המציאות מעלה מדי פעם או בעיות או אפשרויות או שיקולים, שצריך להתייחס אליהם, ואלה השיפוצים שבהם מדובר. זאת אומרת, המבחן היומיומי שבו אנחנו מיישמים את ההסכם, והוא גורם למפגשים בין מפקדים שלנו למפקדים שלהם, ואתה נוכח שהסדר מסוים שעשית אולי הוא פחות טוב, ואם תהיה הסכמה של שני הצדדים, משנים קצת.

יצחק לוי (מפד"ל):

אתה מוכן להיות יותר ספציפי, אדוני סגן השר?

סגן שר הביטחון מ' גור:

זה הכול.

יצחק לוי (מפד"ל):

ראש הממשלה התכוון בוודאי לדברים מסוימים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא, תתפלא. שאלת, ואני עונה לך: לא. הסכם אוסלו איננו עומד למבחן. הוא עומד במבחן המציאות, הוא איננו עומד מחדש למבחן. הסכם העקרונות – העקרונות לא עומדים מחדש למבחן. המציאות, מדי פעם, מעלה צורך לתת פתרונות. בזה מדובר.

יש הבדל, חבר הכנסת טמקין, בין קביעת מדיניות ליישום במציאות, כמו הסיפור על האשה, אם לעשרה ילדים, אשר מכרה תפוחים בפינת הרחוב. יש הבדל, אם אתה מחליט למכור תפוחים במחיר מסוים, ואם אתה אלמנה, אמא לעשרה ילדים יתומים, שצריכה להתפרנס מהמכירה של התפוחים האלה. זה לא אותו דבר, החיים נראים אחרת. ואני רוצה לומר לך: בשיחות, במפגשים עם הפלשתינים לגבי היישום של סעיפים שונים – זה לא תמיד סימפתי, לא תמיד סימפתי גם לא מה שאתה רואה, גם לא מה שאתה שומע. וזה לא כל כך פשוט לומר: תמשיך ללכת ישר.

אחרי הכול, עם ישראל הוא עם של אנשים חיים, וההנהגה היא של אנשים חיים, והזיכרונות טריים, והחששות לא רחוקים, ולכן זה טבעי שאין פה ריצת אמוק. יש אסטרטגיה, אבל אין פה ריצת אמוק. ואתה מדי פעם שואל את עצמך: האם צעד כזה או מכלול צעדים כזה או אחר הוא באמת התשובה הנכונה? אולי זה מוקדם מדי? ואולי אנחנו מצפים מהפלשתינים למשהו שהם עוד לא יכולים לתת? כי אם אני הרגשתי כבר ב-1988 שהם הגיעו למסקנה ההגיונית של חוסר הטעם בהמשכת הטרור והצורך לעבור לדרך המדינית, אני אומר לך שלא מעטים מהם עוד לא עברו את זה מבחינה רגשית. ואני גם יכול להבין את זה. השנים האחרונות לא היו פשוטות. בסדר, אז לפי זה צריך לפעול, וכל זה צריך להיבחן כל פעם בעיניים פקוחות.

אנחנו עוסקים במדיניות בין-לאומית, ויש ערך להצהרות, ואי-אפשר להשאיר הצהרה של צד אחד בלי להבהיר מייד מה עמדתנו לגביה, גם אם הדבר יוצר מתח מסוים. אי-אפשר לתת לצד אחד לשחק על המגרש. לכן, לפי הערכתנו, עד עכשיו, פעלנו לגמרי לא רע. אנחנו רחוקים מהרגשה טובה שאש"ף אומנם מסוגל לבצע את מה שהוא לקח על עצמו בעניין השליטה בכל האלמנטים הפלשתיניים. הוא רחוק מאוד מזה. זה לא מביא אותנו למסקנה להפסיק את התהליך, אבל זה מחייב לחשוב על צעדים כאלה או אחרים, נכונים או לא נכונים, מחייבים שיפור או לא מחייבים שיפור, מחייבים התדיינות והתייעצות עם הצד השני. צריך לתת תשובות ענייניות. בעיות הביטחון אינן בעיות תיאורטיות.

<u>משה פלד (צומת):</u>

יש לכם קווים אדומים כלשהם?

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אתה מכיר טוב מאוד את עמדתי לגבי קווים אדומים. אני אף פעם לא אהבתי קווים אדומים. אני אנצל את השאלה שלך כדי לומר: הפעם הראשונה שבה עלתה אצלי השאלה של קווים אדומים היתה דווקא בלבנון, כאשר הסורים נכנסו ללבנון והיתה שאלה אם אנחנו יוצאים נגדם או לא. היו כאלה שאמרו: מה זה, אין לכם קווים אדומים? לי יש קו אחד – ביטחונה של ישראל. כל זמן שהמאזן האסטרטגי לא ישתנה, אני שוקל, ואין לי קו אדום. אני לא רוצה להיות עבד לשום קו אדום. אני רוצה להיות מסוגל לחשוב מחדש על כל מצב שמתפתח. ואז לא יצאנו למלחמה, ואף אחד לא הצטער על כך.

אני רוצה לומר לך, בימים האחרונים היו הצהרות של נשיא לבנון שלפי דעתי אנחנו צריכים לקחת אותן ברצינות. אני חושב שהוא רוצה לעלות על הגל הנכון. והנה, לא עברו 24 שעות והסורים קצת התלבשו על העניין. אבל אני הייתי מציע לקחת את החלק החיובי שבהתפתחות הזאת. אנחנו מסוגלים להבטיח את ביטחון ישראל. לא כל צעד קדימה צריך להתנות בתנאים מוקדמים. או שאנחנו

יותר חזקים ויכולים להבטיח, אז בוא ניתן צ'אנס לצעד הזה. אני יודע שזה לא פשוט, אבל אני מדבר מתוך הדאגה לכך שתושבי הצפון הם היחידים שבמשך יותר מ-40 שנה לא היה להם שקט בגבולם. ואם יש אפשרות לנסות זאת, מה רע?

מי יעצור אותנו בלבנון אם יהיה צורך? לא עצרו אותנו בליטאני, וכשצה"ל נכנס במלחמת של"ג עד הליטאני הוא לא נפגש בכלל בשום אויב. אז ממה הדאגה? בואו ננסה. עוד אין הצעה מעשית, עוד אין עמדת ממשלה מעשית. אני מדבר על הכיוונים שבהם אנחנו פועלים.

<u>משה פלד (צומת):</u>

אני שאלתי על קווים אדומים בקשר לתהליך עם אש"ף.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אין קווים אדומים, אלא יש שיקול דעת קבוע שאתו אנחנו מתמודדים עם השכנים.

לכן, כאשר דובר על שיפוצים, לא דובר על שיפוצים בהסכם אוסלו, אלא דובר על תיקונים שמתחייבים תוך כדי הדרך. עליהם נילחם בראש פתוח ועליהם יש לתת תשובה לעניין.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

שאלה לחבר הכנסת יצחק לוי.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

אני הבנתי מדבריך שיש מסקנה אחת, שאש"ף לא משתלט על גורמי הטרור.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

זה שהוא לא משתלט במאה אחוז, זאת עובדה.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

בסדר, אני שמח לשמוע שהממשלה שמה לב לעניין הזה וערה לו. אבל השאלה היא, אם בעקבות המסקנה הזאת אין מקום לשינויים יותר משמעותיים בהסכמי אוסלו או בהסכמי קהיר, לא משנה איך תקרא להסכם.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אני שמח מאוד על השאלה ששאלת. עכשיו אני אנסח את התשובה שלי לא בהתאם לשאלה אלא בהתאם למציאות.

המצב הביטחוני היום, עם כל הבעיות שיש בו, ויש בו בעיות כואבות מאוד, טוב יותר ממה שרבים באולם הזה, מכל הסיעות היושבות כאן בכנסת, חשבו לפני חצי שנה.

אגיד לך דבר שני, הכוחות הפלשתיניים למיניהם, המשטרה, הביטחון, איך שהם יקראו לעצמם, הצליחו להשתלט על המרחב יותר טוב ממה שנדמה היה בשבועות הראשונים. שיתוף הפעולה היומיומי בין הכוחות הפלשתיניים ובין כוחות המשטרה והצבא שלנו הוא שיתוף פעולה בסדר. לא מעבר לזה, לא פחות מזה.

יש תחום אחד שהוא פוליטי, חברתי, לאומי, התחום של המעבר של אש"ף ללחימה בפועל ב"חמאס".

אני הזכרתי פה בכנסת, ולא באתי בטענות, שכל אלה שאישרו את ההסכם עם ירדן עשו זאת מתוך ידיעה שחלק גדול ממפקדות ה"חמאס" המממנות ומכוונות את הפעילות אצלנו בשטחים יושבות בירדן.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

כן, אבל אתם הבטחתם בחוזה סעיפים שימנעו את זה.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אותו דבר, בחוזה. אם הייתי קורא לך קריאת ביניים עכשיו, הייתי אומר: בחוזה. אבל במציאות? אני יודע, המציאות איננה פשוטה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

אדוני סגן השר, אתה כבר חמש דקות אחרי הזמן המוקצב.

סגן שר הביטחון מ' גור:

המציאות איננה פשוטה. אבל אם אני צריך, חבר הכנסת יצחק לוי, אם אני צריך לסיכום השאלה שלך להחליט האם המצב היום מאפשר את המשך תהליך השלום עם הפלשתינים, התשובה היא חד-משמעית חיובית.

אני מציע להסתפק בתשובתי, אבל אם רוצים להעביר את הנושא לוועדה, בבקשה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לסגן שר הביטחון. אני מבינה שסגן השר הציע להסתפק בתשובתו. חבר הכנסת יצחק לוי, האם אתה מסתפק בתשובת השר?

יצחק לוי (מפד"ל):

כן, אני מסתפק.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בני טמקין, האם אתה מסתפק בתשובת השר?

בנימין טמקין (מרצ):

לא.

היו"ר ע' מאור:

אם כך, חבר הכנסת סאלח סלים ביקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יצחק לוי מסדר-היום; דקה, מן המקום.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא, לא, אי-אפשר. אני הסתפקתי בתשובה.

היו"ר ע' מאור:

סליחה, נכון, חבר הכנסת יצחק לוי הסתפק בתשובת סגן השר. אם כן, חבר הכנסת בא-גד, דקה מן המקום, להסרת הצעתו של חבר הכנסת בני טמקין, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, שאלה קצרה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

האם זו הצעה אחרת או שאלה אלי?

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש להוריד את הצעתו של חבר הכנסת טמקין ופונה ליושבת-ראש. אני אודה גם לך, אדוני סגן השר, אם תשמע.

בהסכם אוסלו כתוב, ואתם התחייבתם כאן מעל הדוכן פעמים מספר, שתבוטל האמנה הפלשתינית. עברה כשנה וחצי, האמנה הפלשתינית לא בוטלה. האם זו לא סיבה להפסיק את התהליך עכשיו ולא להעביר שטחים נוספים ביהודה ובשומרון? אני חושב, שאם ייפסק התהליך עד לקיום ההסכם ככתבו וכלשונו, כולם יעריכו ויכבדו אותנו. זו שאלתי. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת טמקין, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הביטחון – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

סליחה, גברתי, אני הסכמתי להסתפק בתשובת השר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לוי, הוא מבקש להעביר לוועדה את ההצעה של חבר הכנסת טמקין.

יצחק לוי (מפד"ל):

אבל הוא לא יכול.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא יכול.

טלב אלסאנע (מד"ע):

למה? אתם מנהלים את הכנסת? אולי תאפשרו לי לדבר?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טמקין, מאחר שסגן השר הציע להסתפק בתשובתו – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אבל הוא אמר, שאם לא יסתפקו בתשובתו, הוא מציע להעביר את הנושא לוועדה. תשאלי את סגן השר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת לוי, אתה בעצמך הסתפקת בתשובתו.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לוי, אני כרגע עליתי על הדוכן, אני אבדוק את הדבר.

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

חבר הכנסת לוי, אל תפריע לי, בסדר? אתה מפריע לי עכשיו. יש יושבת-ראש, והיא מנהלת את הישיבה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת טלב אלסאנע, תן לי לבדוק את הנושא, ברשותך. סגן השר, האם הצעת שאם לא מסתפקים בדבריך יועבר הנושא לוועדה?

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

כן.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אם כן, אני מצטערת, חבר הכנסת טלב אלסאנע. אני עוברת להצבעה.

<u>בנימין טמקין (מרצ):</u>

– – –

<u>נואף מסאלחה (העבודה):</u>

– – –

<u>קריאות:</u>

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע. ברשותך, חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת יצחק לוי, אני מבקשת להפסיק. אני מבקשת מחבר הכנסת טמקין להעיר את הערתו. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

אם ניתנה לחבר הכנסת בא-גד ההזדמנות לבקש להסיר, ומה שאני ביקשתי זה לקיים דיון במליאה, עכשיו יש חבר כנסת שרוצה להעביר לוועדה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אבל השר – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת טמקין לסיים את דברו.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

– – –

בנימין טמקין (מרצ):

תן לי להשלים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת ורדיגר, נא לאפשר לחבר הכנסת טמקין לסיים.

בנימין טמקין (מרצ):

אם השר הסכים להעביר את שתי ההצעות לוועדה, לא היה צורך לקבל את ההצעה הנוספת של חבר הכנסת בא-גד.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה להסיר. מה אתה מדבר?

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – –

היו"ר ע' מאור:

לא, אני מצטערת, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – –

היו"ר ע' מאור:

לא, אני לא שומעת שתי הצעות. חבר הכנסת טלב אלסאנע, ברשותך, דיון – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אבל סגן השר לא יכול להחליט או להסתפק בדבריו או להעביר לוועדה. הוא צריך – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, ברשותך, אני מבקשת להפסיק ואני אומרת את החלטתי. חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת להפסיק.

נואף מסאלחה (העבודה):

הצעה.

היו"ר ע' מאור:

סגן השר, אני לא יכולה לאפשר לכל כך הרבה חברי כנסת. אפשרתי לחבר כנסת אחד. אני רוצה להגיד מה החלטתי. אני מצטערת, סגן השר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי, סגן השר לא יכול להחליט או להסתפק או לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, שמעתי אותך. אני מבקשת לאפשר לי להגיד את החלטתי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני קובעת שמאחר – חבר הכנסת טלב אלסאנע, שב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת להפסיק גם עם הביטויים האלה כלפי חבר כנסת אחר.

אני רוצה להבהיר את החלטתי. מאחר שסגן השר אמר מה שאמר לא באופן בלתי מותנה, אלא הוא התנה את דבריו ואמר: אם מסכימים להסרה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מצטערת, זה לא דיון. אני מודיעה את החלטתי: מאחר שחבר הכנסת טמקין לא הסכים להסיר, הרי שההצעה להעביר את הנושא לוועדה עומדת בעינה.

אם כן, היתה הצעה להסיר את הנושא מסדר-היום, ועכשיו אנחנו עוברים להצבעה אם להעביר את הנושא לוועדה, כן או לא.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אבל, גברתי, למה את נכנעת?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקשת להפסיק. אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר. אני מבקשת שתפסיק.

נואף מסאלחה (העבודה):

הצעה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, הערה קצרה.

נואף מסאלחה (העבודה):

ודאי שאם תיפול כאן החלטה של היושב-ראש, היא הקובעת, אבל אם חבר הכנסת יצחק לוי הסתפק בהודעת סגן השר, האמת לפי הפרוטוקול היא: זהו, אסור – – – גברתי היושבת-ראש שקלה ונתנה לו. אז למה לא לתת לחבר הכנסת – – –

היו"ר ע' מאור:

לא נתתי, לא נתתי, סגן השר.

יצחק לוי (מפד"ל):

– – –

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על הצעתו של חבר הכנסת טמקין בלבד. חבר הכנסת טמקין, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

בנימין טמקין (מרצ):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים אם להעביר את הנושא לוועדה, כן או לא.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ב' טמקין לוועדה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של 13, מתנגד אחד, ללא נמנעים – אני קובעת שההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת בני טמקין על הודעת ראש הממשלה רבין בנושא הסכמי אוסלו מועברת לוועדה.

סגן השר, לאיזו ועדה בבקשה? חבר הכנסת טמקין, לאיזו ועדה?

משה פלד (צומת):

לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טמקין, לוועדת החוץ והביטחון?

קריאה:

– – –

היו"ר ע' מאור:

לוועדת החוץ והביטחון.

חברי הכנסת, לפני שאנו עוברים לסעיף הבא ומתחילים את הדיון בהצעה לסדר-היום על אירועי דרום-לבנון, אני רוצה להבהיר בקשר לאירוע שהיה פה בצהריים. לא ראיתי את ההתנהגות הבריונית והבלתי-נאותה של חבר הכנסת מיכאל איתן, שכן אילו ראיתי את הפעולה של השלכת חפץ, הייתי נוקטת מייד את הצעד המתחייב של הוצאתו מן האולם.

בשמי ובשם אלה שהתייעצתי אתם אני מוחה על ההתנהגות, ואני מודה גם לחברי האופוזיציה שהביעו תמיכה אישית, כמו רבים מחברי הקואליציה, בשיקול הדעת שהיה ענייני ולפי המתחייב מהפרוטוקול. תודה.

הצעות לסדר-היום

אירועי דרום-לבנון

היו"ר ע' מאור:

הצעות לסדר-היום מס' 5094, 5103, 5104, 5107, 5112, 5133, 5141 ו-5153, בנושא: אירועי דרום-לבנון. אני מזמינה את חבר הכנסת רן כהן להעלות את הצעתו לסדר-היום. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

איזה נוהל זה? גברתי, את שוב מפירה את התקנון, ואני מציע שתשנני את התקנון פעם נוספת, כדי שלא תחזרי – – –

היו"ר ע' מאור:

כן, חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מה זה, משתוללים – – –

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, גבירותי ורבותי חברי הכנסת – אין גברות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – – מעמד האשה. יש בעיה עכשיו.

רן כהן (מרצ):

אני מבקש להתחיל את דברי בהשתתפות בצערן של כל המשפחות השכולות מהשבועות האחרונים, בדרום-לבנון, ובמיוחד בצערה של משפחת קליין, שאיבדה את בנה היקר אלמוג, זכרו לברכה.

ומכאן אני רוצה להצדיע ולהלל ולהוקיר את אמו של אלמוג, זכרו לברכה, שעל אף ימי האבל הקשים, בוודאי קשים משאול, ובעיצומם של כאבי תופת היא עומדת בגאווה ובעיקשות לצדם של לוחמי חטיבת גבעתי וחיילי הפלוגה של אלמוג, והיא, בניגוד לאחרים שלא עברו את היגון ואת השאול ואת השכול ואת הכאב, מוצאת גם אומץ לב גם כוחות נפש להתעלות מעל למחלוקות יומיומיות ולהוות משענת, דווקא בשעתה הקשה של היחידה, ולהשתתף אתה, עד כדי אמירה כמעט קיצונית, שהיא תהיה נכונה ללכת לכלא יחד עם החיילים, אבל, לעניות דעתי, היא ביטאה בכך הזדהות עם יחידה שעברה טראומה קשה. וטראומה לא מקבלים רק מידי אויב – לעתים גם מתוך פחדנות או חשש או רקב מסוים שיש ביחידה לוחמת; אבל אז אנחנו צריכים לבחון את יכולת התמיכה שלנו ביחידה, והאם האדירה, החזקה, הגיבורה הזאת, מצאה את הכוחות, בעוד מנהיגי ציבור ירדו, לעניות דעתי, כמעט לשפל המדרגה.

אדוני היושב-ראש, בגבול הצפון לא נערכת מלחמה מקובלת, אלא זה הרבה זמן מתנהלת שם מלחמת התשה, ואי-אפשר לקרוא לה אחרת מאשר מלחמת התשה, כיוון שיושב שם אויב קשה, רע, רצחני, טרוריסטי, מנוול, שלא מתנגד רק לעצם נוכחותנו בלבנון, אלא באידיאולוגיה שלו הוא אולי מתכוון להתנגד גם לעצם קיומנו ומנסה להתיש אותנו. לכן זאת מלחמת התשה, ובמלחמת התשה, רבותי, אין רק ניצחונות.

אילו היה עומד לבדיקה השיעור שבין הצלחות לבין כישלונות בדרום-לבנון, הרי צה"ל הוא צבא מפואר שם. במלחמת התשה יש גם כשלים, יש גם כישלונות. בקרב לוחמים נועזים יש גם חלשי אופי, יש גם פחדנים, יש גם כאלה שמורידים את הראש דווקא כשצריך להרים אותו. אבל מעולם לא מדדנו יחידות באופן קולקטיבי, על-פי הבודדים הללו. מדדנו על-פי היחידה והתוצאות שהיא מביאה בדרך כלל. גם ביחידות הצנחנים, עם שרון, עם רפול, עם מוטה גור ועם אריק רגב, זכרו לברכה, ואחרים, לא היו רק הצלחות. היו גם כישלונות, אבל היינו מסכימים שהעם הזה יתייחס אלינו באופן קולקטיבי ככישלון? שיוציאו דיבה רעה על חטיבה שלמה, כמו חטיבת גבעתי, שעומדת בעומס אדיר בהצלחה יוצאת מן הכלל, כמעט ברוב המקרים שבהם היא נלחמת, גם בשבועות האחרונים?

קורה, זה רע שזה קורה, וצריך לחקור את זה באופן נוקב ולהסיק את כל המסקנות כאשר קורה כשל כזה, אבל – להבדיל בין הכשל לבין היחידה. הכשל והיחידה הם לא היינו הך. בשעה מסוימת, בדקה מסוימת, באירוע מסוים, הם היינו הך, אבל לא בשבילנו.

רבותי, במלחמת התשה לא עומד רק צבא במבחן. במלחמת התשה גם עם עומד במבחן, והבעיה שלנו, ובה אני מוכרח לומר חטיבת גבעתי כן עמדה, לא הבודדים האלה בין החיילים – החטיבה

עמדה. אני לא בטוח שהציבור הישראלי והתקשורת הישראלית והמנהיגות הפוליטית, אני לא מתכוון הפעם לממשלה, להיפך, עמדו במבחן הגיבוי שנדרש ליחידה, וההוקעה הפרטנית לגבי אלה שגרמו לכשל הנורא, החמור.

אני רוצה לומר עוד דבר; אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, אולי הגיע הזמן גם את זה כבר להגיד. זה בצדק גמור שאנחנו מתנגדים לתופעת הש"ג, משום שהיו מקרים בעבר שבהם השמיטו כתפיים והפילו את האחריות על הש"ג, על החייל הבודד, הפשוט, אבל נדמה לי שהתרגלנו גם לחפש ראשי מפקדים. יכולים מפקדים לנהוג בסדר גמור, לנהל מערכה בעוז רוח, בהחלטיות, בידע רב, בניסיון, באחריות, לעמוס על כתפיהם משימות צבאיות ואזרחיות, וכאשר קורה מקרה שחייל בודד, ברמת החייל הבודד, נכשל, מחפשים מפקדים, אחרת לא מסתפקים. יש חוסר סיפוק אם חלילה דרגתו של הנענש איננה בכירה. אני מייד מסיים, אדוני היושב-ראש.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מבקש להקפיד על הזמן כי יש לנו סדר-יום רצוף כל הלילה וכנראה מחר כל היום.

<u>רן כהן (מרצ):</u>

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר במישור הפוליטי בהקשר של ה"חיזבאללה" רק דבר אחד; זאת מלחמת התשה שלא מפתיעה אף אחד מאתנו גם בגלל עזות האויב, גם בגלל העובדה שאנחנו מגינים על גבול הצפון בדרום-לבנון – מייד, אני ממש מייד מסיים – וגם בגלל העובדה שעדיין לא הגענו, בחזית הזאת, לפתרון מדיני מוחלט.

אדוני סגן שר הביטחון, אין דרך אלא לבקש ממך בעניין הזה – כמו עם ה"חמאס", גם כאן אין דרך אלא להמשיך את המלחמה ב"חיזבאללה" – יום, לילה, בקצב שאני יודע איך הוא נעשה וכמה הוא קשה – אבל לחתור לתהליך שלום שבו יופעלו הסורים לחסל את הטרור של ה"חיזבאללה". רק כך יש סיכוי בראייה מדינית לחסל טרור נתעב. תודה רבה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מודה לחבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת זבולון המר, ואחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מבקש עד שבע דקות, רחמנות, אפשר פחות. יש תשעה דוברים באותו נושא, אז כל אחד יאמר חלק מהעניין. בבקשה.

<u>זבולון המר (מפד"ל):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברור וגלוי לעין שה"חיזבאללה" הוא זרוע ארוכה של דמשק, שמשרתת את סוריה במטרותיה מולנו. כמו ה"חמאס", היורה ומפגע, ואש"ף "הנושא ונותן", ויותר

מכך, שלובים מהלכי סוריה בערוצי הדיבורים עם מהלכי ה"חיזבאללה" בהתקפות הטרור, ממש כלים שלובים.

הסורים רוצים "לעשות שריר" בזמן הטקס בערבה, למען נדע שאי-אפשר להתעלם מהם, וכשקלינטון מתרחק מהאזור – ה"חיזבאללה" תוקף, בעיתוי ובגיבוי סורי.

כאשר מנהלים משא-ומתן תחת לחץ הטרור – זאת התוצאה; מקבלים מכות; חזקות. אילו הודענו שאיננו נושאים ונותנים תחת אש בחסות הסורית, היינו נוכחים לדעת אם לסורים עניין במשא-ומתן, ידאגו לשקט. ואם הם לא רוצים שקט, משמע שאינם רוצים באמת בהידברות. אם לא היינו מנהלים משא-ומתן בשום מסלול אמריקני ואחר, אני מוכן לחתום שהסורים היו דואגים לשקט. מפני שהם מעוניינים בהמשך המגעים לא פחות מאתנו. כאן אין אפילו התירוץ המזויף שה"חמאס" פועל נגד השלום ונגד אש"ף. כאן התלות של ה"חיזבאללה" בסוריה ברורה וחד-משמעית. ומי שאינו מבין זאת ואינו פועל כך – אחראי לכך שלא ניסה זאת, ואולי יגרום להמשך הפגיעות.

חברי הכנסת, זאת הזדמנות לדבר על הצד השני של המטבע, בקשר למוצב. אינני שותף לשיטה החדשה של הוויכוח בתקשורת בין הימ"מ לסיירת מטכ"ל ובין אלופים לגבעתי. זה אסון, זה הרס הצבא, וקשה להשלים עם זה. אבל בכאב אני מוכרח לומר, שטעות היא להציג את מה שקרה כבעיה נקודתית של כמה חיילים. מפני שכאשר "משדרים" כל הזמן לחיילים על מזרח-תיכון-חדש ומשגעים את המוחות באופוריה, ובמקביל מחזיקים אנשים כנדרש בכוננות למלחמה, זאת כמעט מלחמה בלתי אפשרית.

לכן, ראוי לחשוב על הכשל המערכתי, לא הנקודתי. מפני שאם בהיותם ביש"ע מורים לחיילים להימנע מחיילות, קשה אחר כך שאותם חיילים עצמם בהגיעם ללבנון יתנהגו כבמלחמה. החייל הזה איננו אוטומט. המעברים הללו אינם אנושיים ואינם חייליים, ואם החייל יודע שבלבנון הוא נמצא לשם מיקוח שיסתיים מחר-מחרתיים, הוא לא ישוש להיות האחרון שנלחם שם באומץ ובסיכון חייו.

אדוני היושב-ראש, זהו חלק מהאמירה השקרית שצה"ל חזק ולכן אפשר להביא לוויתורים. כואב להגיד את זה, אבל זה יכול להיות סימן ראשון למה שיכול לקרות לנו אם לא נשנה כיוון.

אני רוצה לצרף את תנחומי למשפחת קליין על נפילת אלמוג, זכרו לברכה.

אני מציע שהכנסת תדון בנושא.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מודה מאוד לחבר הכנסת המר. זאת גם דוגמה טובה – וגם מה שיהיה אחרי זה כך יהיה, אני בטוח – לתמצות הדברים.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – חבר הכנסת דוד מנע.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

אדוני יושב-הראש, חברי הכנסת הנוכחים, יישובי הצפון טרם טעמו את טעם השלום, על אף הפסטיבלים בערבה ובקזבלנקה, ועל אף הנאומים והחיבוקים והפרחת הבלונים הם חוטפים טילי "קטיושות" ואש מרגמות משופרות, שנשלחת אליהם בפקודת דמשק על-ידי בלדרי ה"חיזבאללה". כאשר ילדי אילת נופפו בדגלים, רבצו ילדי קריית-שמונה במקלטים, כי מטחי "קטיושות" נפלו על הגליל.

גם חיילי צה"ל וצד"ל באזור דרום-לבנון מועדים לפורענויות ולהתקפות של ה"חיזבאללה" בכל הזדמנות שנראית כנכונה לנשיא סוריה, וזה בא עלינו מפני שמדינאינו לא ידעו להפיק את המתבקש ממבצע דין-וחשבון. במבצע ההוא הכאבנו לשיעים והטרדנו את ממשלת לבנון כדי כך שילמדו את הלקח. אלא שההבנה אשר הושגה אז אמרה רק בקול רפה שאין לפגוע ביישובי הצפון, ומזה השתמע שמותר ומותר לפגוע בחיילי צה"ל וצד"ל בדרום-לבנון. לא עמדנו בתקיפות על מה שהוסכם לגבי אי-פגיעה ביישובים, ומי שלא מגיב על הפגיעה הראשונה – עם אלף תירוצים מתוחכמים – יקבל את ההפגזה השנייה והעשירית.

רבין, בנאומו בערבה, "שכח" להגדיר את סוריה כמדינת טרור. הוא זכר רק את אירן ולוב הרחוקות. הוא שכח את סוריה כדי לא להרגיז את האריה הזקן, שממשיך לשטות בנו ולהעמיד פנים זועמות, לרמוז על שלום, ובאותה עת לשלוח את ה"חיזבאללה" לתקוף אותנו. ואם אחרי זה רבין איננו קורא לה מדינת טרור, וכאשר דמשק מהווה בסיס ובית לעשר מפקדות של ארגוני טרור, ורבין שוכח שדמשק היא בירת הטרור העולמי, אז אנחנו מקבלים התקפות של טילי "קטיושות" והתקפת רגלים על מוצב דבשה, והנשיא קלינטון מבקר בדמשק ומגלה סימנים של פריצת-דרך לשלום, ובמשרד החוץ עולזים, ואנחנו הולכים להלוויות...

ראש ממשלת לבנון, הראווי, הציע נסיגה ישראלית מלאה מדרום-לבנון, והוא מבטיח חצי שנה בלי טרור משטחם. מההצהרה הזאת אפשר ללמוד שני דברים; הראשון – שהראווי וממשלתו – כמובן באישור של דמשק – יכולים למנוע טרור אם הם רוצים, כלומר – את הדם ואת האש שאנחנו סופגים בגזרה הזאת צריך לתבוע מממשלת לבנון, שמשתפת פעולה עם מחבלי ה"חיזבאללה". והדבר השני – גם לבנון למדה את תורת השלבים שמנחה את אש"ף, ולפיה צריך לקבל מהיהודים כל מה שאפשר לקבל בדרכי נועם, ואחרי זה לחדש את המאבק המזוין הטרוריסטי.

התבשרנו היום, שתוצאות התחקיר הצה"לי על חרפת מוצב דבשה, הביאו להעמדה לדין של שני קצינים וחמישה חיילים. אולי הם צריכים לעמוד לדין, אבל איפה השר הממונה? איפה האחריות המיניסטריאלית? יצחק רבין יצא חלק מכל מחדלי מערת-המכפלה שנחשפו בוועדת-שמגר, שהוא היה אחראי להם, אבל זה עבר על ידו כאילו זה לא עסקו. גם חרפת דבשה תיגמר ותתויק בלי ששר הביטחון ייתן את הדין על כך. כאשר הוא רוצה הוא מכריז בקול עמוק: "אני אחראי", וכאשר צריך לתת את הדין – מוצאים מפקד מחלקה בשירות חובה וממצים אתו את הדין.

חיילי גבעתי בסוף שנת 1994, כמו גם חיילי גולני וחיילי עוצבות אחרות בצה"ל, הם בוגרי האינתיפאדה. שם, במלחמה ההיא, לימדו אותם לברוח. מי שברח מפני אבנים ובקבוקי תבערה, מדוע לא יברח מפני פצצות מרגמה 120 מ"מ ואש מקלעים?

אני תומך בקונצפציה של החזקת אזור דרום-לבנון באמצעות צה"ל וצד"ל כדי לשמור על יישובי הצפון. אבל אוי לה להגנה שנכנסת לשגרה ולקיפאון. הגנה צריכה להיות יוזמת, מתחלפת ומשתנה. הגנה צריכה להכניס את היריב להגנה ולהסתתרות. בלי שאהפוך את הדיון בכנסת לדיון מקצועי צבאי, אסתפק בכך ואומר עוד, שישיבה במוצבים סטטיים מזמינה את האויב לאסוף מודיעין עלינו, לגלות את הפרצות ולתקוף אותנו, ולזה אחראי שר הביטחון, ולא מפקד המוצב שיועמד כעת לדין.

אם במשך שבע שנות האנתיפאדה לימדו את חיילי גבעתי לספוג ולהבליג, להיפצע ולשתוק, להיות מותקפים ולחרוק שיניים בדומייה ולספוד לחברים לנשק, אם כך חינכו את הדרג המסתער בצה"ל, הוא לא יסתער גם במלחמה אחרת. הזהרנו מפני כך, "דברי הכנסת" ופרוטוקולי הממשלה מלאים בכך, אבל זה נפל על אוזניים אטומות ואדישות. סירסתם את צה"ל, עיקרתם אותו, ועכשיו יעמדו חמישה חיילים לדין. איפה שר הביטחון הנושא באחריות מיניסטריאלית, שהוא – אגב – גם שר הדתות וגם שר הפנים? לא שמעתי אותו מגיב על נסיגת חיילי צה"ל בתקרית מחסום ארז ועל בריחת החיילים מצומת נצרים.

למנוע טעות בהבנת דברי: אינני מקבל את ההתנהגות הקרבית של חיילי המוצב בדבשה. אני סומך על אלוף פיקוד הצפון ועל ממצאי התחקיר שלו. האלוף יצחק מרדכי הוא אחד הלוחמים והמפקדים הקרביים הגדולים שקמו לנו בכל הדורות, ישר-דרך וללא משוא-פנים. מסקנותיו הן בוודאי בדוקות ומהימנות. טענתי היא לדרג המדיני, הממונה על צה"ל, שהביא אותו עד לשפל הזה, ואני תובע שהוא ייתן את הדין על כך לפני שני הקצינים וחמשת החיילים.

אבל, אולי התנהגות חיילי גבעתי במוצב דבשה היא ביטוי לרוח העם, שמלעיטים אותו בשלום, שמסתירים ממנו את הסכנות האמיתיות. אולי הם מבטאים רוח חדשה בעם, רוח מומרצת, רוח של תבוסנות.

מהיכרותנו את הערבים אנחנו יודעים, ששיטת פעולה שהצליחה להם – הם ישובו אליה. בכל פעם שעלה בידם לבצע את זממם הם שבו לשיטה, למקום, לעיתוי, למודוס אופרנדי. מכאן, שצפויות לנו התקפות "חיזבאללה" נוספות על מוצבים באזור דרום-לבנון.

ה"חיזבאללה" לא יסתפקו בסרט הווידיאו עם דגלים על סוללת המוצב, הם ימשיכו בדרך שהצליחה ויכו שוב ושוב. אם אנחנו נהיה טרודים במשפטי הראווה לצה"ל, אם אנחנו נחגוג בהגזמה את חגיגות "השלום" בהפרחת בלונים בערבה ובכירות המוניות בקזבלנקה – נפסיד במלחמה הזאת. תפסיקו להיות שיכורי שלום ולטמון את ראשיכם בחול מפני הפורענויות המקיפות אותנו.

יש לנו רק צה"ל אחד, והוא מהצבאות הטובים ביותר בעולם, אולי הכי טוב. הצבא הזה צריך הנהגה מדינית שתנחה אותו, שתתמוך בו ולא תגביל אותו ותזרוק עליו את חטאיה. המוצב בדבשה הוא רק סימפטום של מחלה, ואת המחלה צריך לרפא, והחולה היא הממשלה, שאינה יכולה להתרפא ולכן היא צריכה להיות מוחלפת.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מנע. אחריו – חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. בבקשה.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בהופיעו בפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אמר ראש הממשלה: "כל תקיפה של מוצב צריכה להסתיים במכה קשה לתוקפים. כל תוצאה אחרת היא אי-הצלחה, וזהו ביטוי עדין מצדי". ההתקפה על מוצב צה"ל בדרום-לבנון לא הסתיימה במכה קשה לתוקפים, ולכן התוצאה היא, אדוני ראש הממשלה, אי-הצלחה, מחדל וכישלון. ומי אחראי לכישלון הזה? רק אדם אחד נושא באחריות לכישלון הזה, וזהו אתה, אדוני ראש הממשלה, שבשעותיו הפנויות הוא גם שר הביטחון. אתה אחראי להידרדרות החמורה במשמעת בצה"ל, בכישלונות ובמחדלים הצבאיים. המחדל במוצב בדרום-לבנון, הנפקדות שעשתה מחלקה שלמה של חיילים בחברון, הנטישה של המוצב בנצרים לפני כשלושה שבועות, הכישלון בביר-נבאלה ואם בארזים נפלה שלהבת, מה יעשו אזובי הקיר – עזיבת מוצב צה"ל, צאלים א' וצאלים ב', ומה עוד? האם הכתובת אינה חקוקה על הקיר – לאילו מחדלים נוספים אנו צפויים?

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חטיבת גבעתי הינה חטיבה מפוארת שהישגיה רבים למן הקמת המדינה ועד היום. חייליה עומדים יומם וליל על משמר הביטחון של מדינת ישראל, והמחדל של חיילי גבעתי בדרום-לבנון אינו מחדל של חטיבת גבעתי. זהו מחדל של מי שאחראי לחטיבת גבעתי, של מי שאחראי לצה"ל ולעיצוב תורת הלחימה הצה"לית.

אינכם אשמים, חיילי גבעתי. אשם מי שנושא באחריות המיניסטריאלית לכם, שר הביטחון, ששום רבב לא נדבק בו; שר ביטחון של טפלון, השר שמרדים את העם בטקסי שלום קרקסיים, והמערכת הביטחונית מתמוטטת. "כשל נקודתי" הם קוראים למחדל הזה. "כשל נקודתי" בדרום-לבנון, "כשל נקודתי" בביר-נבאלה ו"כשל נקודתי" בניצנים. הכישלונות הנקודתיים הופכים אט-אט לחברבורות והנקודות הופכות לרצף של כישלונות.

ומי אחראי לכישלונות הללו? ואומר ראש אכ"א: "לא יעזור שום אלוף מצטיין – הש"ג חייב לפעול כראוי". אדוני ראש אכ"א, לא על הש"ג לפעול כראוי ולא על האלוף להיות מצטיין, על שר הביטחון לפעול כראוי. למדינת ישראל אין שר ביטחון, בקושי יש לה ראש ממשלה, ללא עבודת מטה מסודרת, והחלטותיו נשלפות מן המותן.

אדוני יושב-ראש הכנסת, רבותי חברי הכנסת, יש כרסום עמוק וממושך בכללי הנורמה של הלחימה והמשמעת של צה"ל. ניכרים בצה"ל שלהי תקופת כהונתו של הרמטכ"ל רב אלוף אהוד ברק. זו תסמונת של סוף הקדנציה. זו תסמונת הידועה לנו מן העבר.

שר ביטחון לישראל צריך שיהיה לו זמן לבקר בדרום-לבנון כמה ימים בשבוע, ולא לרחף מעל המזרח התיכון, מעל קזבלנקה, לונדון או עמאן.

אדוני ראש הממשלה, על שר הביטחון לסייר בימי השבוע ובסוף השבוע בסיורי פתע ובסיורים מבצעיים בדרום-לבנון ולא רק לשחק טניס. שר הביטחון לשעבר, מר משה דיין, זיכרונו לברכה, היה שוכב בלילות במארבים עם חיילי צה"ל, ושר הביטחון הנוכחי משתתף בלילות בקוקטיילים. אנו

דורשים שר ביטחון במשרה מלאה, ואם אין לך מועמדים לתפקיד זה ממפלגתך, אזי בציבור הישראלי יש מועמדים רבים לתפקיד.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, צה"ל עומד בפרשת דרכים: האם להמשיך במסורת המפוארת של לחימה, או להמשיך ולברוח כפי שהיה בימים האחרונים. הדברים האלה הם באחריות הדרג המיניסטריאלי, הם באחריות ישירה או בלעדית של שר הביטחון. אם יש צורך להסיק מסקנות, צריך להסיק אותן רק אדם אחד, והוא שר הביטחון. שר הביטחון צריך להסיק את המסקנות, שר הביטחון צריך ללכת הביתה. צריך למנות שר ביטחון במשרה מלאה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה לחבר הכנסת דוד מנע. עכשיו חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. אחריה – חבר הכנסת רפאל איתן.

חברי הכנסת, כפי שהודעתי לפני שעתיים, בשעה 17:00 תהיה לנו הפסקה קלה בדיוני המליאה, של עשר דקות או רבע שעה.

<u>אסתר סלמוביץ (יעוד):</u>

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ירי טילי ה"קטיושות" ופגזי המרגמה אל עבר יישובי הגליל הפך כבר מזמן לעניין שבשגרה ולחלק בלתי נפרד ממסכת חייהם ושגרת יומם של תושבי הגליל וגבול הצפון. פעמים אין-ספור הושמעו באוזנינו הצהרות בדבר קיומם של קווים אדומים, או הסכמים בלתי כתובים אשר נועדו להבטיח את שלוותם, שלומם וביטחונם של תושבי צפון הארץ. אלא שלנוכח מטחי הירי הניתכים חדשות לבקרים על יישובי הצפון מתקבל הרושם, שקיומם של אותם קווים אדומים והסכמים בלתי כתובים ידוע לנו, ורק לנו, ומשום מה אין הוא ידוע ללוחמי ה"חיזבאללה" או למפעיליהם הסורים והאירנים.

כמו להדגיש את המצב האבסורדי, שהוא מנת חלקם ולחם חוקם של תושבי הצפון, נתפרסמו בעיתונות תמונותיהם של תושבי יישובי הגליל כשהם צופים בטקס חתימת הסכם השלום עם ממלכת ירדן ממקום מושבם במעמקי המקלטים. תמונות אלו, שבאו גם על רקע פגישתו של נשיא ארצות-הברית ביל קלינטון עם נשיא סוריה חאפז אל-אסד ועל רקע הניסיון ליצור רושם כאילו הושגה התקדמות כלשהי עם הסורים בפגישה זו, צריכות לשמש לנו תמרור אזהרה חד-משמעי.

לצערי, אין בתמונות אלו אלא כדי להעיד על כך שאסור לנו בתכלית האיסור לתת אמון בדברי הנשיא הסורי, ואין להתבסס על אמירותיו הנאמרות ממילא בחצי פה ובפגישות של ארבע עיניים. יש משום-מה נטייה בלתי מובנת להעריץ את הנשיא הסורי על יכולתו הפנומנלית להתיש את בני שיחו בדיונים ארוכים ומתישים, הנסובים על-אודות עניינים של מה בכך. יש משום-מה גם נטייה להפוך בתוכן דבריו ולחפש בין המלים אותן מלים העשויות להצביע על כוונה זו או אחרת של הנשיא המגלומן.

בארבע עיניים – כך אומר לנו הנשיא קלינטון – הביע אסד את הסתייגותו ממעשים נוסח הפיגוע הנתעב שבוצע ברחוב דיזנגוף בתל-אביב. על רקע אמירותיו אלו של הנשיא אסד, שנאמרו כמובן בארבע עיניים כך שאיש לא יוכל לאשרן או להכחישן, נשמעו רעמי מטחי ה"קטיושות" והמרגמות של השבוע שעבר רמים יותר וצורמים יותר.

כיצד נשכנע תושב גבול הצפון הנאלץ לצפות בטקס חתימת הסכם השלום עם ירדן מהמקלט שגם הסורים מעוניינים או נכונים לכרות עמנו הסכם שלום? כיצד ניתן לבקש מאותו תושב גבול הצפון להשלים עם אפשרות הנסיגה מרמת-הגולן בשעה שדבריו של נשיא סוריה על שלום מתובלים ברעמי פגזי המרגמה?

השלום הוא ערך עליון לכולנו, לאיש מאתנו אין מונופול על הרצון לשלום ועל השאיפה והנכונות להשיגו. אלא שאסור לנו להיחפז, וכשהדברים אמורים בחוזה שלום עם סוריה עלינו לזכור זכור היטב את מטחי הירי מן השבוע שעבר, עלינו לזכור את רעם התותחים שנורו כמטחי כבוד במהלך הטקס שעה שהצטרף אליהם רעם תותחי בני חסותו של הנשיא הסורי "שוחר השלום", המטווחים על יישובי הגליל.

אדוני היושב-ראש, אסור לנו לקבל את אמירותיו של הנשיא הסורי הנאמרות בחצי פה, בחשאי ועל רקע מעשים המעידים על ההיפך הגמור. אסור לנו לרצותו בכך שנבליג על הירי הניתך על תושבי גבול הצפון.

לא אחת השמיעו באוזנינו הכרזות על קווים אדומים, על הסכמים בלתי כתובים עם אלה הנתונים לחסות סוריה ואירן, אלא שככל הנראה המציאות שונה בתכלית. אותם קווים אדומים, אותם הסכמים בלתי כתובים חלים, כך נראה, עלינו בלבד, והעובדה שבני חסותו של הנשיא הסורי מפירים אותם השכם והערב צריכה אולי להביהר לנו חד-משמעית, שזה בדיוק הגורל הצפוי לכל הסכם שלום שייכרת עם הנשיא הסורי.

אינני שוללת שיחות שלום עם סוריה. ההיפך הוא הנכון. אבל לנוכח המתרחש בגבול הצפון אני סבורה, שאסור לנו בשום פנים ואופן לקשור את המשא-ומתן לשלום עם הסורים בכל פשרה טריטוריאלית שהיא, העלולה להביא להצבתם של מטולי "קטיושה", תותחים ומרגמות גם ברמת-הגולן ובקרבתה.

כתושבת נהרייה אני מבקשת להוסיף ולהדגיש את המבוכה ששררה באזורנו עקב חוסר הבהירות בעת ההפגזות האחרונות באשר לצורך לרדת למקלטים. לא היו הוראות ברורות, דבר שגרם למבוכה רבה בקרב התושבים. לכן, אני מבקשת ממך, אדוני סגן שר הביטחון, לתת את דעתכם ולטפל גם בבעיה זו באמצעות מתן הנחיות ברורות למי שמופקד על מתן הוראות במצבים כאלה, וזאת בטרם יקרה אסון.

אדוני היושב-ראש, אני קוראת לקיים דיון דחוף במליאה, שייסוב על-אודות הירי על תושבי צפון הארץ וההשלכות שצריך להשליך ממנו על הסדרי הביטחון הצפויים בכל מקרה של הסכם שלום או של קיום שיחות להסדר שלום עם סוריה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אכן אנחנו מקיימים דיון דחוף, גברתי.

תודה לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ. חבר הכנסת רפאל איתן. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה שקורה בדרום-לבנון מכנים מלחמה של ממש, צריך לכנות את מה שקורה שם מלחמה, מלחמה להגנת תושבי הצפון, להבדיל מהעסקת הצבא באבטחת תושבי יש"ע, שזו מעמסה, אלה אנשים אחרים המהווים נטל.

כבר לפני שנתיים הודיעו ה"חיזבאללה" שהם סיימו אימונים ברמה גדודית עם סיוע ארטילרי ורקטות בהתקפה, לא עוד מחבלים בחשכת הלילה. נדמה לי שאצלנו עוד מתייחסים אליהם כאל יחפנים שרצים בלילה ומניחים מטען חבלה, שבמקרה הצליחו להגיע למרגלות מוצב או לתוך מוצב גם בשעות היום.

לדברי שר הביטחון, כפי שצוטט, רמתם האישית לא עלתה, היא נשארה נמוכה או כמו שהיתה. זה חמור. איך חיילים ברמה נמוכה מצליחים להגיע עד למרגלות מוצב, עד לתוך מוצב ולסגת בשלום? זה לא ככה, הם ברמה גבוהה, הם יודעים להפעיל סיוע, הם יודעים להתקרב באור יום ולבצע את משימתם.

המעשה שקרה בדרום-לבנון הוא פגיעה קשה בכושר ההרתעה של הצבא.

המלחמה הזאת מחייבת שר ביטחון שכל זמנו מוקדש למלחמה, בסכסוכי עבודה בתע"ש יעסוק סגנו, או המנכ"ל, או שניהם יחד. אלופי צה"ל יעסקו בהכנות צה"ל למלחמה ולא יתרוצצו במלונות ובמסיבות על תהליכי שלום. אם שר הביטחון נזקק לאלופים – שייקח מהמילואים, יש די מהם גם מומחים, גם ידענים וגם בדעותיו.

מודיעין ויוזמה, כל הזמן, בכל מקום, בכל האמצעים. לתקוף, להטריד, לא לתת להם מנוחה, לא לאפשר להם להתארגן ולא לאפשר להם לישון לילה שני באותם מקומות.

משמעת מבצעית, גם אחרת: תרגולות, ביקורות, עירנות, עורמה. אבל המלה הבסיסית היא המשמעת המבצעית. ניצול השהייה בלבנון לאימונים מבצעיים והתרגלות לשיטות הלחימה הללו. זה נעשה בעבר בהצלחה רבה, גם בתעלה, גם ברמה, בכל מקום.

תחלופה בין היחידות לעתים קרובות יותר. אומרים שהחיילים נמצאים שם שלושה-ארבעה חודשים. זה הרבה זמן. זה מעייף, זה מוריד מהעירנות, זה מכניס חוסר ביטחון ואולי גם התרופפות.

התחלופה, עד כמה שאני מכיר את הדברים, לא צריכה להיות יותר מאשר מארבעה עד שישה שבועות. זה זמן מספיק להכרת השטח, שאינו משתנה, מספיק זמן להתרגלות, מספיק זמן לפעילות, ולא מכניס את החיילים ואת המסגרות למצב של ירידה ברמה ובביצועים.

לפני כמה ימים התבשרנו שמהמלש"בים – מועמדים לשירות ביטחון – מהגיוס הסדיר ייתנו למשטרה 1,500 חיילים. אני חושב ש-1,500 אלה יכולים להוות מסגרת חשובה יותר ומועילה יותר והכרחית יותר לצבא מ-1,500 השוטרים האלה, כדי שהצבא הסדיר יהיה גדול ככל שניתן, בגלל המלחמה הזאת וכדי להפחית את הנטל מאנשי המילואים.

מדברים על ניעור. גם סגן שר הביטחון צוטט כאומר שצריך ניעור. ניעור מחויב בדרגים הגבוהים, בצמרת העץ ולא בעשב השדה. צריך להגדיר מה זה ניעור.

בשורת האשמים – שוב, לפי התקשורת – אזובי הקיר, שלושה-חמישה חיילים ושני קצינים זוטרים שאני לא יודע אם בהם תלויה שגרת המוצב, אם היתה משימת אש סכנה, ואם הפעילו אותה; ואם היתה גדר; אם תרגלו בפנים תגבור של קטעים. ואם היתה משימת סכנה, האם הפעילו אותה, ואם לא הפעילו, למה? ומי אחראי? ואם היתה משימת אש סכנה, האם תרגלו אותה פעם ביומיים? גידור, מיקוש, דרכי גישה ונסיגה, הערכת מצב, לשם מכוונים את כלי הנשק הכבדים ולשם מכוונים את הטנקים או את הארטילריה שבעורף. תרגול מכות נגד, האם האלוף בדק? מפקד האוגדה? מפקד החטיבה? האם הוא תרגל אותם בדברים האלה, בשגרת מוצב שלומדים את זה בקורס מ"כים? מה היו המסקנות? מה היו הלקחים? מתי היה התרגול האחרון ואם היה? ואם לא היה, למה לא היה?

למה באים בטענות לשני קצינים? אנחנו יודעים מה זה לחטוף הפגזה במוצב. מביאים דוגמאות מלפני שנים רבות. שמעתי את יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון אומר: בהתשה היו מעשי גבורה. זה נכון. אבל לא אלה צריכים לשמש דוגמה או תירוץ למה שקורה בדרום-לבנון.

מוצבי רמת-הגולן, ב-1973 אף אחד מהם לא נפל. באף אחד לא היו יותר מ-20 חיילים. בחלק מהם היו סמלים-מפקדים שבגבורה רבה הדפו את כל ההתקפות, לרבות טנקים בחצרות שלהם, חוץ מהחרמון, שלא היה מאורגן להגנה כמוצב למלחמה. אבל זה דבר אחר.

אם זה מה שקורה מול ה"חיזבאללה", מה יעשו מול צבא, כשגדוד ארטילריה דש מוצב כזה חמש שעות ואחר כך מסתער, וזה יכול להיות.

רצועת הביטחון מלאה אירועים נקודתיים היוצרים קו רצוף של בעיות יסוד חמורות ביותר בצבא, למעלה. אני לא מוציא אף מלה אחת על גבעתי או על החיילים של גבעתי. אין חיילים רעים, יש מפקדים גרועים, ורק בהם צריך לטפל בכל הרמות, פרט למקרים של הפרת פקודה על-ידי חיילים.

כדרכם וכאופי הלבנט, "התקרית הנקודתית" הזאת תורמת מטען חשוב מאוד למורל שלהם וללקחים שלהם ולפעולה הבאה שלהם.

בעקרונות המלחמה, לא לפי הסדר, דבקות במטרה, תוקפנות, הפתעה. היכן הם? מי מטפח אותם? מי משגיח עליהם? מי מפעיל אותם.

לא לרוץ אחרי הסורים. לעצור. הלוא הם מפעילים שם. הם מאפשרים העברת הנשק. הם מתדרכים והם נותנים להם מחסה. חושבים. אולי אפילו לחשוב על ארגון שונה של חזית לבנון. למה זה צריך להיות אותו ארגון של פיקוד עם מוצבים נגד "חיזבאללה" שמניחים מטעני צד? זה כבר מזמן לא כך.

האם אנחנו ענק כבול? האם יש תשובה למלחמה הזאת או אין. ואל תבואו בזמירות שלום ל"חמאס" ול"חיזבאללה", גם זה כבר מתחיל להישמע, ושמעתי כאן ושומעים את זה כל יום. יש לנו צבא חזק אבל מנהיגות עלובה, ובזה תלויה הפעלת הצבא.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל איתן. חברי הכנסת, יש לנו זמן עוד לנאום אחד. חבר הכנסת טלב אלסאנע. אחריו נעשה הפסקה של כרבע שעה. אחריה יסיים את הסדרה הזאת חבר הכנסת גדעון שגיא, וסגן שר הביטחון ישיב.

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השטח של דרום-לבנון, מה שקרוי רצועת הביטחון, הוא שטח לבנוני כבוש, ורצועת הביטחון הפכה סיבה לאי-ביטחון. היא הפכה עילה להתקפות החוזרות ונשנות של "חיזבאללה" בדרום-לבנון. זה דבר צפוי, דבר טבעי.

אני שומע כאן מחברי הכנסת מהימין, רפאל איתן, אסתר סלמוביץ ואחרים, עוד מעשה, עוד מבצע ועוד מרדף. ומה הלאה? עד מתי? וכמה זמן? מה יהיו התוצאות?

היה ניסיון לפלוש לדרום-לבנון עד ביירות, והיה ניסיון לפגוע באזרחים חפים מפשע. צריך להבין, שכל מעשה כזה רק מגדיל את מעגל השנאה והאיבה, הוא רק מגדיל ומחזק את "חיזבאללה". צריך להבין שהלבנונים לא יפסיקו את מאבקם כל עוד צה"ל מחזיק בדרום-לבנון שלא כדין ובניגוד להחלטות מועצת הביטחון.

<u>סילבן שלום (הליכוד):</u>

את מי אתה מייצג, את כל מדינות ערב אתה מייצג?

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

חבר הכנסת שלום, כשאתה בא ואומר מצד אחד שמותר לך להמשיך ולהחזיק בדרום-לבנון, ומצד שני אתה רוצה שלא יפגעו ויפסיקו וייכנעו, הרי אתה מדבר על שני דברים, דבר והיפוכו. אתה לא יכול מצד אחד להשיג כיבוש ולהגיד, אני רוצה להחזיק בדרום-לבנון, בשטח לבנוני, ומצד שני אני רוצה להשיג שקט בדרום-לבנון. אלה שני דברים שעומדים בסתירה. זה דבר והיפוכו. אתה לא יכול גם להחזיק בכיבוש של דרום-לבנון וגם להשיג שלום ושקט עם הממשלה הלבנונית, באותו מעמד ובכפיפה אחת.

נניח שהלבנונים הם אנשים שאוהבים להילחם, מלחמה לשם עצמה, אוהבים לפגוע בשכניהם. למה הם לא פוגעים בטורקים? למה על גבול טורקיה, למשל, אין "חיזבאללה"? למה "חיזבאללה" נמצא רק בשטח של דרום-לבנון? כי שם יש נוכחות של צה"ל שלא כדין, בניגוד להחלטות האו"ם ובניגוד להחלטות של מועצת הביטחון.

אני רוצה לומר, שמי שרוצה להמשיך ולהחזיק בשטח הלבנוני הכבוש מנציח בעצם את המצב העגום והאבסורדי. הוא גורם להמשך שפיכות הדמים ולהרג חיילים. הוא ממשיך את זה במודע או שלא במודע.

הפתרון איננו בטענות או בתלונות לצה"ל. צה"ל מבצע משימות. האחריות היא על מי שמעצב את המדיניות, המדיניות שצריכה להיות בכיוון הזה – להביא לנסיגתו המוחלטת של צה"ל מהשטח הלבנוני, מדרום-לבנון.

לדעתי, היום, כשבאים לחיילים ואומרים להם: תמשיכו בהחזקה של השטח הלבנוני, שנה, שנתיים, עשר שנים – הם יודעים שזה שטח לא שלהם, זה שטח של לבנון. בעידן הזה, כאשר מצד אחד יש בקזבלנקה כנס בין-לאומי של אנשי עסקים ושל מדינאים מכל מדינות ערב, וגם ממדינת ישראל, ומצד שני רוצים לשמור על שטח כבוש של מדינה ערבית – אלה שני דברים שעומדים בסתירה. צה"ל נקרע בין שני המצבים העגומים האלה.

אני חושב, שמשהחליטה הממשלה ללכת בדרך של שלום, צריך לנקוט מדיניות של שלום, צריך להפסיק את מצב הכיבוש בדרום-לבנון ובגולן. צריך לצאת מהנחה אקסיומטית, בסיסית, שאיננה ניתנת לערעור, שאי-אפשר להמשיך בכיבוש הגולן ודרום-לבנון ובאותו זמן לדבר שלום עם הסורים ועם הלבנונים. דבר כזה לא יהיה. דבר כזה לא היה לאורך כל ההיסטוריה.

מי שרוצה להשיג שלום עם מדינות ערב, ואנחנו רואים במו עינינו ובצורה הוודאית ביותר שמדינות ערב והעמים במדינות ערב מעוניינים בשלום, מעוניינים בדו-קיום, ואפשר לראות את זה בטקסים ובכנסים ובכל מה שאתם רוצים – ניתן להגיע לשלום הזה כאשר מכבדים את הצד השני, כאשר מכבדים את זכותו לחיות במדינה ריבונית עצמאית, בלי שחלקים מאדמותיו יהיו נתונים תחת כיבוש זר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

נא לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה לציין, שהיום שמעתי את נאומו המאלף של הרב עזרן – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה רגע, חבר הכנסת אלסאנע. הזמן תם. אתן לך עוד דקה לסיכום חזק של הנושא. זה שבע דקות, כי יש תשעה בעלי הצעות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, הנסיבות משתנות, העולם משתנה, המדיניות של הבטחת ביטחון על-ידי כיבוש שטחים חלפה מן העולם. היום המדיניות היא ליצור אינטרסים משותפים על מנת שהמדינות ידאגו לשמור על האינטרסים המשותפים האלה. במקום לשלוח צבאות צריך לשלוח אנשים שידאגו לחינוך ולתרבות משותפת, לדו-קיום. ההיסטוריה מוכיחה, שערבים ויהודים חיו בעבר בצורה משותפת, בדו-קיום בשלום, ואת הדבר הזה ניתן להשיג כאשר כל אחד ידע, שזכותו לחיות לצד האחר בכבוד הדדי, ולא זה על חשבון זה תחת כיבוש. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. חברי הכנסת, הנואם הבא יהיה חבר הכנסת גדעון שגיא. אנחנו יוצאים עכשיו להפסקה של ישיבת המליאה. תנוחו קצת, כי צפוי לנו לילה ארוך, וכנראה גם מחר לפני הצהריים באופן רצוף, ואולי נעשה איזו הפסקה. אחר כך ישיב סגן שר הביטחון.

ההפסקה היא לרבע שעה בערך, אבל תהיו דרוכים. יהיה כמובן צלצול. תודה רבה.

(הישיבה נפסקה בשעה 17:04 ונתחדשה בשעה 17:20.)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מחדש את הישיבה.

רבותי, לא להביא אלי שום תלונות. כל התלונות והשאלות לשר המתאם, לממשלה, לקואליציה, לא אלי, אני מנהל את הכנסת. אנחנו במצבים מסובכים. כל השאלות מופנות לממשלה, לקואליציה ולהנהלתה.

אדוני סגן שר הביטחון, תשובתך המלאה על כל ההצעות. אחר כך נעבור להצבעה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, מתי תכריז ותמסור את ההודעה – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

קודם כול סגן שר הביטחון. נגמור את הפרק הזה. יש בקשה להפסקה נוספת. מפאת כבודו של סגן שר הביטחון שנמצא עמנו פה כל היום בכנסת, בשטח ובכל מקום – עכשיו סגן שר הביטחון.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני אומר מראש שאני אתמוך בדיון במליאה, מכיוון שלפי דעתי, כך אני מקווה, אנחנו מתקרבים לדיון יותר מעמיק באשר למצב או ליחסים שלנו עם לבנון. אני לא טועה, עשרות פעמים דנו כאן על אירועים שונים בדרום-לבנון, על פיגועים, על אבל, על שכול, דיברנו על צה"ל ועל יחידות – חלקן מצטיינות, חלקן שידעו אסונות. יכול להיות שדיון במליאה יזכך במידה מסוימת את האווירה שהיתה בתקופה האחרונה, אווירה של מעין "עליהום" ישיר או לא ישיר על הצבא.

אני מעריך, שדיון מעין זה יעזור לחברי הכנסת גם לגבש את תפיסתם לגבי עתיד היחסים עם לבנון – האם כדאי לנסות, רצוי לנסות, יש סיכוי שנגיע למצב של הפסקת אש או הפסקת הטרור בלבנון תמורת דברים שנצטרך לדון עליהם. אני מקווה שנידרש לנושא הזה, מכיוון שלחזור ולדון מדי פעם בפרטים שהם לא מתחום המקצוע של חברי הכנסת, ואם אתם תעקבו אחרי פרטי הנאומים שלכם תראו שמדי פעם אנחנו ברצון או לא ברצון גולשים לעיסוקים טכנו-טקטיים, כשחלק גדול לא כל כך יודעים בדיוק במה מדובר.

ואז מובן שנגררים לסמאות של אחריות מפקדים מצד אחד; אני קורא לזה אחריות מפקדים, אבל פה בכנסת זה עובר מייד לראש הממשלה, כי כמובן ראש הממשלה הוא האחראי, אז הוא אחראי לכל דבר. זה מגיע לצד אחד של אבסורד.

מהצד השני, זה עלול להגיע למצב שכביכול על חיילים לא מוטלת שום אחריות מכיוון שמה שקורה להם זה מה שאנחנו פעם היינו אומרים בבדיחות הדעת – ילדות רעה, זה מישהו אחר אשם. זה כשהוא היה ילד, לא נתנו לו, הוא לא קיבל וכדומה.

אבל, חברי הכנסת, נער ונערה שמתגייסים לצבא ועוברים את מערכות האימונים היסודיות, מוטלות עליהם חובות. הניסיון הראה, שבדרך כלל ניתנת גם היכולת להתמודד עם הבעיות. על חיילים יש אחריות. על מפקדים זוטרים ודאי שיש אחריות. אי-אפשר לעמוד על במה ולומר סגן משנה או סגן.

זה סגן משנה וזה סגן. אלה אנשים אשר עוברים את ההכשרה שנותנת להם את היכולת לפקד במצבים קשים ובלתי צפויים. עוצמתו של צבא נבחנת ברמה הזאת.

אחרי מלחמת יום הכיפורים, שבאה עלינו כהפתעה מלאה, נאמר בגאווה צודקת, עם הרבה כאב, שהיתה זו מלחמתם של הלוחמים, של הטנקיסטים ושל הצנחנים המסתערים וכדומה. כי ייתכן שמה שלא ראו בזמן המדינאים וראשי הצבא הלוחמים בפועל – הם אשר היו צריכים לתת את הפתרונות. הם ידעו לתת. הם שילמו בדם רב. אבל הם נלחמו בתעוזה, בחוכמה, ביוזמה. מעטים הסיפורים על טנקיסטים שהחליפו עוד טנק ועוד טנק ועוד טנק? ועל צנחנים שהתחילו בצפון התעלה והגיעו לדרום התעלה, כל פעם מחפשים את שדה הקרב?

ובכן, גם היום, גם בדרום-לבנון, יש אחריות על חיילים, יש אחריות על מפקדים, ויש תחום מדיניות.

אני חושב שיש טעם לדון במליאה, מכיוון שיש צורך לבחון גם את תחום המדיניות, ואולי אותו בעיקר. אני רוצה לומר ישר, לתפוס את השור בקרניו, לא להתחמק: אנחנו נצטרך לקבוע באילו תנאים אנחנו מוכנים להסדר בלבנון גם אם הוא לא יהיה הסדר הממלא אחר כל התנאים. אבל בהסתמך על כך שאנחנו מדינה חזקה, ואני לא רוצה להתנבא לעתיד, אבל יש לזכור שבעבר כבר היינו שם, כל אחד יודע את זה, אם תבוא מחויבות מצד ממשלת לבנון בדבר נכונותה להפסקת הטרור, כל אחד מאתנו יצטרך לשים את היד על הלב ולומר האם הוא נותן צ'אנס לאפשרות הזאת או לא.

<u>משה פלד (צומת):</u>

אמר הרמטכ"ל כבר כמה פעמים שצבא לבנון איננו מסוגל להילחם נגד הטרור של ה"חיזבאללה". הרמטכ"ל אמר זאת בכבודו ובעצמו.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זה במקום הצעה אחרת, נכון?

<u>רן כהן (מרצ):</u>

אבל אם הוא יופיע בחצי שנה...

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

ראשית, אני לא מתווכח עם הרמטכ"ל. שנית, אני שמח שאתה מצטט את הרמטכ"ל, מפני שלפני כמה דקות אני שמעתי פה על אחריות של הרמות הבכירות בנימה אחרת. בוא לא ניכנס לוויכוחים צדדיים. אתה אלוף משנה במילואים משה פלד, חבר כנסת, גר בצפון אבל לא על גבול לבנון, אתה תצטרך לשים את היד על הלב ולקבוע האם אתה לוקח את הצ'אנס הזה, שסוף סוף, אחרי קרוב ל-

50 שנה יהיה שקט לתושבים בצפון, גם אם ההסכם איננו מבטיח זאת במלואו מלכתחילה, או שאתה לא רוצה לקחת את הסיכון הזה.

<u>רן כהן (מרצ):</u>

אתה אומר הסכם ביטחוני בנבדל מהסכם שלום?

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אני מדבר על דברים שנשמעו בימים האחרונים. למה לכם להתווכח, הרי אני פה.

<u>רן כהן (מרצ):</u>

אני מחכה לשמוע את דעתך.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אתם כבר עושים פרשנויות. אני עוד בחיים.

<u>רן כהן (מרצ):</u>

עד מאה-ועשרים.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

לפני יומיים פורסם בשם ראש הממשלה בלבנון או הנשיא על נכונות מסוימת שלהם לקחת על עצמם את הפסקת הטרור. אני בכוונה שם רק את הדגש, בלי התנאים הסביבתיים. אני מציין שזה לא שלום מלא, וכל אחד מאתנו יידרש לאומץ הלב המצפוני ולאחריות לקבל את האתגר או לא לקבל את האתגר. ואני מסתכן ואומר לכם, שאני אמליץ לקבל את האתגר.

<u>משה פלד (צומת):</u>

ללא שלום מלא?

סגן שר הביטחון מ' גור:

כן, מכיוון – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

ראש הממשלה אמר להיפך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

בסדר, בשביל זה הוא ראש הממשלה. חוץ מזה, אני לא יודע מה הוא אמר, ואני בוודאי לא יכול לסמוך עליך שאתה מצטט אותו נכון.

יוסף בא-גד (מולדת):

למה? אני אתן לך את הציטוט. סליחה, שוב פגיעה במקום לענות לעניין.

סגן שר הביטחון מ' גור:

סליחה, חבר הכנסת בא-גד – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

שוב פגיעה במקום לענות לעניין. קח את עיתון "הארץ", אני מצטט מעיתון "הארץ".

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, יש לך פה הצעה אחרת, ותוכל להתבטא במצב טוב.

סגן שר הביטחון מ' גור:

עיתון "הארץ" בשבילי זו ממש אסמכתא דשמיא.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני אתן לך ותבקש סליחה, כרגיל. תיכף תראה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבל על הזמן, אני לא מסתמך על עיתונות. אני מסתמך על החיים.

יוסף בא-גד (מולדת):

"ישראל הודיעה לנשיא לבנון שהיא לא תסכים לשביתת נשק. רק חוזה שלום" – אני אמציא לך את זה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, יש לך הצעה אחרת. תוכל להתבטא אז.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת בא-גד, בדיונים במפלגת העבודה לפני 15 שנה אמרתי: אם אש"ף יכיר בישראל, יפסיק את הטרור, אני הראשון שיישא וייתן אתו, וראש הממשלה דהיום אמר אז בדיונים: עם אש"ף לעולם לא. מותר להתווכח, לא?

ואני יכול לומר לך, שבהיותי רמטכ"ל הצעתי שלוש פעמים לממשלות ישראל להגיע להסדרים בלבנון, ואני לא רוצה לעשות חשבונות על העבר. אני מדבר על העתיד, וכל אחד מאתנו פה, מהיושבים בכנסת, יצטרך לשים את היד על הלב ולומר אם הוא נותן צ'אנס לאפשרות הזאת או בורח ממנה. ולכן אני אהיה בעד דיון במליאה. בבקשה, לעמוד פה ולומר את האמת המצפונית האסטרטגית.

עכשיו תרשו לי בכל זאת להיכנס לסוגיה, מכיוון שנדונו פה כמה נושאים צבאיים. הרי אין שום ספק, שבאותה נקודה כפי שהדברים פורסמו על-ידי הצבא היה מה שהם קראו "כשל נקודתי", ודברים כאלה קורים, הם קרו. השאלה היא: מה עושים בהמשך על מנת למנוע, ואני לא מדבר על הצד המשפטי. אני מדבר על התהליך החינוכי ועל תהליך האימונים, אשר מאפשר להתגבר על כשלים כאלה, וזה נעשה רק על-ידי עבודה: אימון ועוד אימון ועוד אימון, תרגול ועוד תרגול ועוד תרגול, על מנת שכל אחד במוצב ידע בדיוק מה תפקידו ומה עליו לעשות בכל מקרה. ואנחנו חזרנו על זה במעוזים בתעלה וחזרנו על זה במוצבים בבקעת-הירדן וברמת-הגולן, כי השגרה הורגת, ולפעמים אנשים נגררים בשגרה ואינם זוכרים מה בדיוק עליהם לעשות בכל רגע. והמערכת חייבת להעמיד אותם במצב כזה של אימונים, של כוננות ושל מתח, שהם יוכלו למלא את ייעודם כפי שצריך. אני

מקווה ומאמין, שבימים הקרובים נעשה את הדברים האלה, על מנת שדברים כאלה ודומים להם לא יישנו.

יש שאלה רצינית מאוד של השליטה בשטח. אינני זוכר מי מחברי הכנסת העלה פה את השאלה – אם אני לא טועה, חבר הכנסת זאבי – של המלחמה הניידת, או של הישיבה במוצבים מול שליטה בשטח, משהו מעין זה. אנחנו התלבטנו בסוגיה הזאת כמעט בכל הגזרות, במלחמת ההתשה, אתה זוכר היטב. היו דעות שונות. גם היום יש דעות שונות. מה שברור הוא, שהשטח של דרום-לבנון, שהוא מיושב ומיוער ועם גבעות והרים מסולעים, הוא אזור שנותן למי שמתחבא בקרב האוכלוסייה יתרונות על מי שנע בחוץ.

כשהיו שטחים פתוחים, יכולנו לטעון שעם השריון אפשר להשיג יתרון. בשטחים בנויים, בשטחים מכוסים, זו סוגיה אחרת, אבל בבקשה, היא בהחלט שווה עיון ושווה דיון. ומיותר לומר לכם שאנחנו עושים את הדבר הזה כל שבוע. כאשר ראש הממשלה יושב על כל התכנונים המבצעיים, כל ההתלבטויות האלה באות לידי ביטוי, וראש הממשלה מחליט במה להסתכן ובמה לא להסתכן, מה הכרחי ומה לא הכרחי, מה עושים ומה לא עושים. זאת אומרת, זה לא איזה דבר חדש, אבל הוא בהחלט מחייב בחינה, והוא מחייב כל פעם בחינה מחודשת.

לכן, אני מקווה שמהאירוע שקרה יילמדו הלקחים והם יישומו מהר ככל האפשר, ואנחנו, ברמה המדינית שעליה אנו מופקדים, לא נברח מפתרונות, שאולי הם לא פשוטים, וייתכן שתימצא בקרוב הדרך להביא לכך שגם גבול הצפון יהיה סוף סוף שקט.

לכן אני בעד דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אם כן, למעשה סגן שר הביטחון מקבל את ההצעה שלכם. יש לנו ארבע הצעות אחרות. אם ברוח הטובה הזאת שגם סגן שר הביטחון התייחס לנושא, אתם אולי תוותרו ונצביע על קיום דיון במליאה, נחסוך לנו קצת תלאות בחיים. אני יכול להניח שחברי הכנסת מוכנים להצטרף ונמשיך בסדר-היום? האם אני יכול להניח שהם מוותרים על ההצעות האחרות? תודה רבה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם זה תלוי בי, אני מבקש.

היו"ר ש' וייס:

גם בך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם בי זה תלוי, שאלה אחת.

היו"ר ש' וייס:

טוב, תשאל אותה, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, אדוני סגן השר, בעיתון "הארץ" מהבוקר, בכתבה מאת גדעון אלון – – –

היו"ר ש' וייס:

אי-אפשר אתכם.

יוסף בא-גד (מולדת):

– – – שלושה תנאים לקבלת הצעת נשיא לבנון: "בתנאי שלבנון תסכים לפרוס את צבא לבנון עד לקצה הצפוני של רצועת הביטחון, תתחייב לצרף את חיילי צד"ל לצבא לבנון מבלי שיאונה להם כל רע, חיילי ה'חיזבאללה' יפורקו מנשקם". על זה אומר רבין, ראש ממשלתנו: "אני לא מעלה בדעתי שנסכים לחזור למצב של שביתת נשק – – – אסור לנו לסגת מהעיקרון הזה".

היו"ר ש' וייס:

תודה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני שמעתי שדבריך אחרים, ואני אומר: המחדל בצפון, כפי שאמר חבר הכנסת זאבי, הוא בכך שהרגלתם את הצבא לברוח מאבנים, והצבא בוודאי בורח מיריות. לקחתם את הצבא לחברון, פירקתם מחסומי דרכים – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, חברון זה הנושא הבא.

יוסף בא-גד (מולדת):

סיימתי, די.

ופירקתם את כל הצבא נגד היהודים המתנחלים בחברון ונגד מתנחלי יש"ע, פירקתם מחסומים, זו התוצאה, אתם אשמים בכך.

היו"ר ש' וייס:

תודה. זו היתה הצעה אחרת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

רק רגע, אדוני היושב-ראש, יש גבול.

היו"ר ש' וייס:

הלוואי, הלוואי שצדקת.

יוסף בא-גד (מולדת):

אין גבול כל עוד – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, חבר הכנסת בא-גד, את זה אני לא מאפשר לך. היתה לך הצעה אחרת. היתה הסכמה שלא ישתמשו בזה, ואתה השתמשת. טוב, אז סגן השר ישיב.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת בא-גד, מלחמת ששת הימים הסתיימה בניצחון מפואר. לא אינתיפאדה, לא נסיגה, כל המשימות בוצעו. שלושה חודשים בלבד אחרי תום המלחמה החלה ההחדרה ההמונית של חוליות "פתח" מעבר הירדן מזרחה אלינו והחלה תקופת המרדפים. חמישה שבועות בלבד אחרי הניצחון המפואר בתעלה היתה תקרית האש הראשונה שבה נהרגו לנו חמישה לוחמים, ואחר כך, בשלבים, התפתחה מלחמת ההתשה. המארב הראשון שבו נהרג לנו בן-אדם על-יד חמדיה היה שלושה חודשים אחרי מלחמת ששת הימים. זה לא היה צבא בורח, זה היה צבא מנצח.

לכן, תאמין לי, חבר הכנסת בא-גד, אל תחפשו תירוצים שוטפים לבעיות קיומיות. יש פה שאלה מרכזית – דו-קיום בינינו לבין שכנינו, ואת זה צריך לפתור. האם אתה חושב שאפשר לפתור את זה אך ורק בחרב? אני אומר לך, בהסדר מדיני.

יוסף בא-גד (מולדת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

לא, חבר הכנסת בא-גד, נתתי לך כפול ומכופל. כולם ויתרו. חבר הכנסת אסעד אסעד לא רוצה לוותר. אני אתן לו לדבר דקה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אחרי שהאזנתי לסגן שר הביטחון בקשב רב, ואני גם בין אלה שרוצה הסכם עם לבנון, הסכם שיבטיח גם את הגבול הצפוני – – –

היו"ר ש' וייס:

ויש לך גם ניסיון צבאי מסוים, היית אלוף-משנה בצבא.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני סגן שר הביטחון, לפני שבועיים ביקרתי בדרום-לבנון. נפגשתי עם מפקדי צה"ל וגם עם השותפים שלנו, של מדינת ישראל. הם חיים בחרדה. אני ציפיתי, ולכן עליתי לשאול אותך, שתדבר על הסכם שילך אולי ויתפתח עם ממשלת לבנון, על אותם אנשים שהקריבו למען מדינת ישראל. אלה לא משת"פים, אלה לא האנשים שעבדו תמורת כסף. אלה אנשים שהקריבו. אני יודע שיש משפחה

נוצרית בעישייה, האב ושלושת בניו נהרגו בדרום-לבנון למען מדינת ישראל. אותם בכל הסכם אסור להפקיר. אם מפקירים אותם – – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא יעלה על הדעת להפקיר אותם.

אסעד אסעד (הליכוד):

לכן אני מעלה את זה לפניך עכשיו, כי אנשים כאלה, ואני יודע שהיום הם נרדפים על-ידי ממשלת לבנון, אנחנו רוצים לעשות אתם הסכם.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, אתה היית בעל הצעה לסדר-היום וביקשת להסיר. דרך אגב, זה לא מקובל. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, בכוונה ביקשתי רשות דיבור, משום שאני חושב שסגן שר הביטחון העלה את הנושא המהותי שבנקודה הזאת, ואני רוצה לומר, כמו שהתבטאתי אתמול אצל ראש הממשלה בוועדת החוץ והביטחון, אני בעד הסדר ביטחון עם לבנון. היעד של המלחמה שלנו שם איננו השלום. זה היעד הלאומי שלנו. היעד שלנו הוא הביטחון, וצריך לבדוק היטב מה מציע נשיא לבנון במטרה להגיע להסדר ביטחון בדרך להסדר שלום. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברי הכנסת, אני מבין שיש כאן הסכמה רחבה לקיים דיון במליאה. לגבי המועד, נתאים אותו. לדאבוני, יש לי הרגשה שיהיו לנו הרבה הזדמנויות לעשות אותו אקטואלי.

חברי הכנסת, מי תומך בכך שכל ההצעות לסדר-היום יידונו במסגרת דיון במליאה במועד שנקבע?

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

13 תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים.

הודעת יושב-ראש הכנסת על החלטת ועדת הכספים לחדש את דיוניה בהצעת חוק קרנות הפנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. אני רוצה לקרוא בפניכם מחדש הודעה שקראתי הבוקר, כי אני מבין שנצטרך להפעיל איזו פרוצדורה פעם נוספת עד אשר כל מי שנחוץ שידע את התקנון ילמד אותו.

אני מקבל כאן מכתב מחבר הכנסת גדליה גל, בזו הלשון: כבוד היושב-ראש, הנדון: הצעת חוק קרנות הפנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994, חידוש הדיון בוועדת הכספים.

הנני להודיעך, כי לפי סעיף 124(א) לתקנון הכנסת, החליטה ועדת הכספים לחדש את דיוניה בהצעת החוק הנ"ל.

אבקשך להודיע על כך לכנסת לפי סעיף 124(ב) לתקנון הכנסת.

חתום: גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים.

הודעתי על כך לכנסת, ואני מקווה שנוכל לנוע עם המשך סדר-היום. ייתכן שיהיו לנו עוד הפסקות לצורכי הצבעה. זה יום מאוד מעניין בחיי הבית הזה מבחינה תקנונית. תודה רבה.

<u>הצעה לסדר-היום</u>

<u>פתיחת מערת-המכפלה וההסדרים בה</u>

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום שלנו. הצעות לסדר-היום מס' 5114 ו-5121, בנושא: פתיחת מערת-המכפלה וההסדרים בתוכה. חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – חבר הכנסת אריה דרעי; וישיב על שתי ההצעות האלה גם כן סגן שר הביטחון.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, חלפו כתשעה חודשים מאז האירוע במערת-המכפלה, בפורים התשנ"ד, והיא עדיין לא נפתחה לתפילות. אני חושד בשר הביטחון, כי הוא נתלה באמתלה של מתקנים ביטחוניים כדי לדחות ככל האפשר את פתיחת המערה למתפללים. אינני יכול לתאר לעצמי התקנים ביטחוניים סבוכים כל כך, שמצריכים תשעה חודשים. האם זהו היריון אנושי?

צה"ל הוכיח בעבר ובהווה, שהוא מסוגל לעשות מבצעים גדולים יותר וסבוכים יותר באפס זמן, ואילו כאן יש סחבת פוליטית ולא הוגנת, שמונעת מיהודים מאמינים – כמו גם ממוסלמים מאמינים – לבוא ולהשתטח על קברותיהם של אבות האומה.

אינני מאמין שראש מדינה דמוקרטית ונאורה כלשהי על פני כדור הארץ היה עושה שימוש ציני ולא הוגן בשם הביטחון כפי שעושה ראש הממשלה שלנו בעניין פתיחת המערה.

מצופה היה, שתהיה לראש הממשלה רגישות יתר למאוויים הדתיים של בני עמו והוא יורה לקצר את התקופה הנדרשת למתקנים ולהכנות. על-פי מיטב הניסיון הצבאי והביטחוני שלי, וליצחק רבין יש חלק חשוב בהדרכתי, אני קובע כי חודש אחד היה צריך להספיק לכל החשמלאים והצבעים, הבנאים והנגרים בשביל להשלים את המלאכה הזאת. אבל, כאמור, לרבין יש אינטרס אחר, שהוא הפוך לאינטרס של עמו. מדוע לא נפתחה המערה לקראת הימים הנוראים, לחג ראש השנה ולתפילות יום הכיפורים?

חלוקת שטחי המערה נעשתה שלא בצדק.

סגן השר, הרי לא תדע על מה לענות. איך הוא מקשיב לי כשהוא מדבר אתך ואתה מפריע לו? אז עד עכשיו דיברתי באופן כללי. עכשיו אני נכנס לפירוט. איך הוא יענה לי?

<u>אריה דרעי (ש"ס):</u>

בפרט שהוא מכניס לו באוזן השנייה לא לפתוח את המערה.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

חלוקת שטחי המערה נעשתה שלא בצדק. מדוע האולם הגדול והמרשים, אולם יצחק, ניתן למוסלמים? מה להם וליצחק אבינו? הרי הוא מאבות האומה שלנו ולא שלהם. וזאת לזכור, שכאשר כבשו הערבים את חברון, הם התירו – – – נו, באמת, כך אי-אפשר. אני רוצה את אוזנו של סגן שר הביטחון. תגרש אותם מעל פניך.

<u>אריה דרעי (ש"ס):</u>

יש רק פתרון אחד, להושיב אותו בשולחן הממשלה.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

נכון. אני רוצה להזכיר לכם, לכולנו, שכאשר כבשו הערבים את חברון הם התירו ליהודים לפעמים לעלות שבע מדרגות, מדרגות חיצוניות ותו לא, וגם זה בתחנונים ובחסדים, ולא תמיד.

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

בכסף, בכסף.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

מדוע מתכוונים לתת לערבים להתפלל בימי שישי בכל אולמות המערה, ובאותה עת מתכוונים למנוע תפילות שלנו באולם יצחק בלילות שבת?

ועדת-שמגר המליצה על הפרדה. אם כן, מדוע המשרד של הווקף המוסלמי יהיה בחלק היהודי של המערה? אנשי הווקף, שהינם פקידי אש"ף, אשר למעשה מקבלים את המשכורת שלהם מאש"ף, יוכלו להמשיך ולשוטט באופן חופשי בין המתפללים היהודים. איפה ההדדיות בעקרון ההפרדה? רק היהודים מסוכנים לערבים, ואילו האחרונים הם אנשי שלום? כלום שכחנו את טבח חברון בתרפ"ט, שבו נרצחו 67 יהודים, ואת כל הרציחות וההתנכלויות מצדם בכל השנים מאז?

מהידיעות המגיעות מהמערה עולה, כי קיים פער ניכר בין העבודות שמבצעים בחלקים המיועדים לערבים לבין אלה המבוצעות עבור היהודים. את אולם יצחק שיפצו וצבעו מחדש, והוא מצוחצח ומבריק לקבל את המאמינים המוסלמים. לעומתו, האולמות הקטנים שיועדו ליהודים הם זנוחים, לא צבעו אותם ולא הכניסו בהם תאורה חדשה, כפי שעשו באולם יצחק. את החצר לא מקרים, אף-על-פי

שאילו עשו זאת, היתה נפתרת, במידת מה, בעיית הצפיפות של היהודים. וכך יעמדו שם היהודים בשמש הקופחת בקיץ, ובמטרות עוז בחורף, בחורף החברוני הקשה.

התשובה שניתנה על השאלה הזאת – ושאלנו את השאלה הזאת – התשובה אמרה, שהם, המבצעים, מתרכזים בעבודות הביטחוניות. זאת תשובה שאיננה עומדת בביקורת. כלום בעלי המלאכה העוסקים בקירוי הם אותם עובדי אלקטרוניקה שמתקינים מצלמות טלוויזיה? למי מספרים סיפורים?

אפילו בקביעת מבני השירותים היו אטימות וחוסר התחשבות. נכון שנשים ערביות לא באות להתפלל במערה. האם בשל כך אין הפרדה בין המינים במבני השירותים? ומה עם הנשים היהודיות? גם מקומם של מבני השירותים בחזית המערה הוא תוצאה של זלזול או חוסר מחשבה באשר לקדושתו של האתר.

השמועה אומרת, שיהיו יהודים שתיאסר עליהם הכניסה למערה, ואלה הם יהודים המוגדרים כ"מעוררי מהומות". הרי הד"ר ברוך גולדשטיין, השם ייקום דמו, לא נחשב כ"מעורר מהומות" עד לפורים התשנ"ד. אז כיצד באה גזירה כזאת מלקחי האירוע שאנחנו עוסקים בו? או שזוהי הזדמנות שנקרתה לפני גורמים כלשהם לבוא חשבון עם יהודים בחברון? ומי יזכה להגדרה "מעורר מהומה"? איך תגדירו יהודי "מעורר מהומה"? האם יכולה המשטרה לסגור אזור מסוים בפני יהודי, בפני אזרח מסוים, או שזה תפקידו של בית-המשפט?

הפקדת הנשק של המתפללים תגרום לחילול שבת ולחילול חג באופן קבוע. וההיבט העקרוני בנושא הזה: האם אסור ליהודים להתפלל כשהם חגורים בנשק? ומה באשר למקומות שטרם היו בהם פורענויות או תקריות – גם שם תאסרו לשאת נשק בזמן התפילה? הרב שלנו בקדומים, הרב דניאל שילה, מגיע לבית-הכנסת בקדומים כשהוא חגור בנשקו, ואני חושב שזה יפה, נאה, מכובד, שהמנהיג הרוחני של הקהילה משמש דוגמה ומופת והוא בא לתפילה כשהוא חגור בנשקו. הוא משמש דוגמה של דריכות, של כוננות. האם גם עליו תאסרו לשאת נשק? האם גם עלי תאסרו לשאת נשק כשאני אבוא לתפילה במערת-המכפלה ובכל מקום אחר? מה על המתפללים בקבר-רחל ובקבר-יוסף ובכותל המערבי? גם שם נבוא בלי נשק?

דומני שאין הגזמה או הפרזה בכך שנתבע היום משר הביטחון או מסגנו תשובה ברורה על מועד פתיחת המערה. האם זה יחול ביום 8 בנובמבר, או ששוב תבוא דחייה בשל עבודות שלא הושלמו? מערת-המכפלה הוא המקום השני בחשיבותו הדתית ובקדושתו לעם היהודי. מה היינו אומרים, כולנו, לו היתה ממשלה זרה נוהגת כך בקודשינו? דווקא ממשלה יהודית מתעמרת ביהודים ומזלזלת בקודשי ישראל.

כדאי שנזכור שדברי הימים של הארץ הזאת מספרים לנו, כי תמיד היה הכובש הופך את המקומות הקדושים שהוא כבש לבתי-תפילה לדתו של הכובש. כך עשו המוסלמים וכך עשו הנוצרים, ושוב כך עשו המוסלמים. כך היה בהר-הבית בירושלים וכך במערת-המכפלה בחברון. ואילו אנחנו, בתום מלחמת ששת הימים, חיפשנו בזהירות רבה וברגישות אין קץ דרכים לשמור על הדו-קיום, על הפולחן של דתות אחרות, ואפילו על חשבונה של הדת היהודית. את הר-הבית בירושלים השארנו בידי המוסלמים, אף-על-פי שהמקום הוא הכי קדוש לנו, ואצלם הוא בדרגה שלישית, ואף-על-פי שהיהדות ייסדה את האתר הזה, ואף-על-פי שאנחנו ניצחנו במלחמה שהם כפו עלינו.

ואילו במערת-המכפלה בחברון חיפשנו דרכים לדו-קיום של שתי הדתות, אף-על-פי שהם זרקו רימון-יד על מתפללים יהודים שם, ואף-על-פי שהתנכלו לנו, ואף-על-פי שיש לנו חשבון דמים היסטורי עם ערביי חברון, ואף-על-פי שאנחנו ניצחנו במלחמה שהם כפו עלינו.

בהסכם עם ממלכת ירדן הבטחתם להם חופש לפולחן דתי. ומה עם חופש לפולחן דתי של היהודים?

כדאי שתזכרו את כל זה שם בממשלה בבואכם לטפל בחברון. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אריה דרעי, ואחריו – תשובת סגן שר הביטחון.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חבר הכנסת זאבי, מה רצית?

רחבעם זאבי (מולדת):

שיפתחו את מערת-המכפלה ושלא יקפחו את היהודים שם.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לא אמרת את זה.

אריה דרעי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, סגן שר הביטחון, אחרי דברי חבר הכנסת רחבעם זאבי אין לי הרבה מה להוסיף. אולי אני אתרום חלק שהוא לא התייחס אליו, קצת דברי תורה על מערת-המכפלה.

בשבוע שעבר קראנו, בפרשת השבוע, פרשת "חיי שרה" – זו הפרשה הרלבנטית למערת-המכפלה – שאברהם אבינו בא לקבור את שרה, חיפש לה אחוזת קבר, והוא בא לבני חת שישבו אז בחברון. אברהם, שראה ברוח קודשו מה יקרה במערת-המכפלה, התעקש – אף שרצו לתת לו את זה במתנה ואמרו "נשיא אלוקים אתה בתוכנו", וזה כבוד גדול – לקנות את מערת-המכפלה בקניין של כסף מלא כדי שהאחוזה הזאת תהיה אחוזה לעם ישראל לעולם.

חכמים לומדים מפרשה זו, שצדיקים מדברים מעט ועושים הרבה, ולהיפך – רשעים מדברים הרבה ועושים מעט; לומדים את זה מאברהם ומעפרון. ואיך לומדים את זה מהפרשה? עפרון היה בהתחלה צדיק גדול וביקש לתת את מערת-המכפלה במתנה לאברהם, לא רצה לקבל כסף. מסופר במדרש, שאברהם אבינו היתה לו שקית של כסף שקיבל מנמרוד – ואני לא אכנס לזה – שהיו בה 1,000 שקל כסף. הוא רצה לתת את כל השקית לעפרון – אברהם מדבר מעט ורצה לתת לו את הכול – אבל עפרון, שרצה כסף, הוא רק דיבר מן השפה ולחוץ ואמר שהוא לא רוצה לקבל, פחד שבשקית אין 400 שקל כסף – הוא ביקש בסוף 400 שקל עובר לסוחר – ורצה לספור אותם. לא לחינם כתוב "וישקל אברהם לעפרן", כתוב "עפרן" חסר ו'. אלה 600 שקל הכסף שהוא הפסיד מפני שהוא התעקש לספור את הכסף, ואז מתוך השקית של ה-1,000 הוא קיבל רק 400. מזה לומדים, שרשעים מדברים הרבה ועושים מעט.

נחזור לענייננו. אני מברך את סגן שר הביטחון אם אכן, ואני רוצה לשמוע זאת היום, כולנו רוצים לשמוע, אם אכן זו הודעה רשמית, שמערת-המכפלה תיפתח, בעזרת השם, בשבוע הבא.

חודשים רבים טיפלתי בנושא עם ראש הממשלה, עם מזכירו הצבאי האלוף דני יתום ועם אלוף פיקוד המרכז. הבנתי, ואני חושב שכל חברי הבית הבינו את הצורך בסגירת המערה בשלבים הראשונים. קרה מה שקרה שם והיה צריך לטפל בסדרי הביטחון. אף שלא הסכמתי, הבנתי אפילו את הטענה שרוצים לחכות לדוח ועדת-שמגר, אולי היא תתייחס לסדרי הביטחון, אולי היא תתייחס להסדרים חדשים. אבל, לצערי, למרות כל רצוני ללמד זכות, אני לא מוצא שום זכות בכך שהמערה סגורה כבר כמה חודשים. למה לא נפתחה מערת-המכפלה בימים הנוראים?

סיעת ש"ס נפגשה עם ראש הממשלה וממש ביקשה בכל לשון של בקשה ובכל לשון של דרישה שמערת-מכפלה תיפתח בראש השנה. לאחר שערכנו סיור במקום ונפגשנו עם אנשים שבקיאים בנושא, ולאחר שהתרשמתי באופן הברור ביותר מאנשי הצבא, שמבחינתם הם גמרו את העבודה וכאן צריכה לבוא החלטה פוליטית, האם עושים הפרדה של ימים או הפרדה של מקומות – פירושו של דבר, האם יום אחד יהיה ליהודים בכל מערת-המכפלה ויום אחד למוסלמים בכל מערת-המכפלה, או שתהיה הפרדה של מקומות, יהיו כאלה שבאופן קבוע יהיו ליהודים וכאלה שבאופן קבוע יהיו למוסלמים.

אני באופן אישי הבעתי עמדה תקיפה ביותר נגד שתי האפשרויות האלה; כך גם עשתה סיעתי.

לא יעלה על הדעת שיהיה יום אחד שיהודי לא יוכל לבקר במערה. לא יעלה על הדעת שיהודי שרוצה להתפלל על קברי אבותיו לא יוכל לעשות זאת אפילו במשך שעה אחת. עם כל הכבוד, ישמעאל לא קבור במערת-המכפלה. נכון, טענת המוסלמים היא שאברהם אבינו הוא גם אבי אומתם. אבל ישמעאל לא קבור שם, קבורים שם אבות השושלת של העם היהודי, אברהם, יצחק, יעקב והאמהות, ולא קבורים שם האבות האחרים של המוסלמים. לא יעלה על הדעת שאפילו שעה אחת לא יתאפשר ליהודי לבוא להתפלל שם. לכן התנגדנו בתוקף להפרדה של ימים.

לגבי הפרדה של מקומות, אף שזה נשמע סביר שחייבים לעשות הפרדה, גם כן הבענו התנגדות. לא יעלה על הדעת שלאולם יצחק לא תהיה כניסה ליהודים. זה חשוב, אפילו מבחינה סמלית. אני לא יודע איפה קבור אברהם ואיפה קבור יצחק. אף אחד מאתנו לא יודע. הקברים נמצאים מתחת למערה, ואנחנו לא יודעים להגיד בדיוק איפה כל קבר. אבל זה כבר תקופה ארוכה מאוד שהחלוקה

במערה היא לאולם אברהם, אולם יצחק ואולם יעקב. אפילו מבחינה סמלית לא ייתכן בשום אופן שיהודי לא ייכנס לאולם יצחק.

נכון, עובדה היא שאולם יצחק משמש מסגד למאמינים המוסלמים. נכון שאי-אפשר היום, לאחר מה שקרה בחברון, שבעת ובעונה אחת תהיה שם תפילה מוסלמית וגם יתפללו יהודים. יש בזה סכנה, יש בזה חשש לסכנה, ואני מקבל את הדבר. אבל הרי המוסלמים לא מתפללים שם כל היום. יש להם שעות קבועות של תפילה, ולא צריך ועדת חקירה כדי לדעת מהן השעות שבהן הם מתפללים. יש להם שעות קבועות, להבדיל מיהודים, שחוץ משעות התפילה שלהם, שגם כן אינן קבועות, כי אפשר להתפלל בכל שעה שחרית ומנחה, אבל יהודים גם באים להתפלל ולקרוא תהילים על קברי אבותיהם.

עד לסגירת המערה אני נהגתי לנסוע כל חודש עם אשתי להתפלל במערת-המכפלה, כמה שיכולתי. אני לא באתי כדי להתפלל שחרית או מנחה או ערבית. באתי בשביל לקרוא תהילים, אם יכולתי, ולהתפלל שחרית אם יכולתי. אבל המוסלמים לא באים לשפוך את לבם במערה. הם משתמשים במקום הזה כמסגד לשעות התפילה הקבועות.

למשל, כשהתארחתי בקריית-ארבע ראיתי ואני גם שומע מהאנשים שבליל שבת יש למעלה מ-500 מתפללים. אי-אפשר להכניס את כולם לאולם אברהם. המקסימום באולם אברהם, בדוחק רב, זה 50 איש כשכולם עומדים. מה עושים? יעמדו בחצר? חבר הכנסת רחבעם זאבי כבר אמר שלא מוכנים לקרות את המקום, רק סטטוס-קוו, לא רוצים לגעת במערה. ובכן, איפה יתפללו? בשבת בבוקר יש הרבה יותר אנשים. אני אמרתי לאנשים שלא יוכל עוד להיות חופש כמו שהיה עד עכשיו, שיכלו לעשות במערת-המכפלה מניין בכל שעה שרצו – ב07:00, ב-08:00, ב-10:00, ובשבת היו גם מניינים ב-12:00. יצטרכו לקבוע שעה מסוימת לתפילה, למניין גדול אחד. אבל איפה יתפללו כל אלה? כפי שאמרתי, בשבת בבוקר יש הרבה יותר מ-500 מתפללים.

אנחנו יודעים שאלה לא שעות התפילה של המוסלמים באולם יצחק. בשבת הם לא מתפללים שם לא ב-07:00 ולא ב-08:00, ולא בליל שבת, וכמובן גם לא בחגים. לכן אפשר להגיע להבנה, שאולם יצחק בעיקרו יהיה אולם של המוסלמים למסגד, אבל בשעות קבועות וידועות מראש, כאשר הם לא נמצאים שם, איזו סיבה יש לא לתת ליהודים להתפלל שם?

לכן אני אומר לסגן שר הביטחון, תבורכו, גם אם זה מאוחר, אבל בעזרת השם שלא תהיה שוב דחייה והמערה תיפתח. אני יודע שיש התרעות או חששות להתרעות, אבל הרי אין לדבר סוף. חייבים לפתוח את זה פעם אחת, וצריך לעמוד על המשמר. אני יודע שהכשרתם פלוגה מיוחדת של משמר הגבול, אני יודע את כל פרטי הפרטים. צריך לפתוח סוף סוף את המערה ולהתמודד עם הסיכון. בכל דבר יש סיכון מסוים.

אני לא נכנס למה שאמר חבר הכנסת רחבעם זאבי, שמונעים מחלק מסוים להיכנס. אני מאמין, שאם תגיעו למסקנה שבשלב מסוים מישהו יכול באמת להוות סכנה, לא יהיה אפשר להתווכח על הפרט הזה. אני מקווה רק שהשיקול לא יהיה שיקול פוליטי או סתמי, אלא שיקול אמיתי של פיקוח נפש.

אני מקווה שבקשתי הראשונה, שבעזרת השם תיפתח המערה בשבוע הבא, אכן תתמלא.

דבר שני – שבאמת ובתמים לא יהיה מצב של הפרדה של ימים, שלא יהיו ימים שבהם לא יוכל יהודי להיכנס למערת-המכפלה, אלא כפי שהיה עד עכשיו, שיהודי יוכל להיכנס בכל יום ובכל שעה, ביום ובאמצע הלילה.

דבר שלישי – שלא יהיה, חלילה וחס, איסור כניסה ליהודים לאולם יצחק. אני מסכים שיהיו שעות מסוימות. אמרו לי: בשבת אנחנו מוכנים להתחשב בציבור הגדול ולתת לו להתפלל באולם יצחק. בסדר, זה טוב ליהודים הגרים בקריית-ארבע. אבל מה יעשה יהודי כמוני או כמו חבר הכנסת רחבעם זאבי, ובשביל האיזון חבר הכנסת דדי צוקר? אנחנו לא גרים בקריית-ארבע ולא נוסעים בשבת. אנחנו רוצים באמצע השבוע, בראש חודש, לנסוע למערת-המכפלה. האם ייאסר עלינו להיכנס לאולם יצחק? רק למי שגר בקריית-ארבע ויכול לבוא בשבת?

האמינו לי, חבר הכנסת מוטה גור, סגן שר הביטחון, אתה יודע שאני לא קיצוני בדעותי, אני מאוד פרגמטי. אפשר למצוא פתרון לבעיה, זה לא דבר שלא ניתן לפתרון. זה לא שנכנסים עם הראש בקיר בעניין זה.

נכון, צריך עמידה איתנה ולהעמיד את הצד השני על מקומו. רבותי, עם כל הכבוד, לא תרוויחו מהאסון הזה ותיקחו לעצמכם יתרון. יש חלוקה, היא תמשיך להיות ברורה, נקפיד על לוח זמנים, אבל זו צריכה להיות חלוקה הגיונית ושווה. אם נחלק את זה לפי מטרים רבועים, ברור שלהם יש שטח הרבה יותר גדול. אבל אני לא רוצה להיכנס לחישובים קטנוניים. אולם יצחק יהיה שלהם, אבל בשבתות, בחגים, בכל יום בשעות מסוימות שאין בהן תפילה למוסלמים, כל יהודי יוכל להיכנס למערת-המכפלה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את סגן שר הביטחון להשיב; בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת דרעי, אם תרשה לי קצת הומור, אתה שאלת מדוע אחרי כל כך הרבה זמן אי-אפשר למצוא פתרון לבעיה של מערת-המכפלה. אבל יש לי אליך שאלה הרבה יותר פשוטה. לא מערת-המכפלה, לא קברי האבות. ממשלת ישראל – מה כל כך מסובך לכם לחזור לממשלה? ותראה איך אתם אוכלים ונאכלים ומאכילים ומתאכלים ולא מוצאים הסדר ולא מוצאים פתרון. מה קרה?

אלי דיין (העבודה):

הם יחזרו, הם יחזרו.

דוד צוקר (מרצ):

אני מציע חצי הזמן למרצ וחצי הזמן להם.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני צריך לומר לך, חבר הכנסת צוקר, שבנושא הזה כל תוספת מהכיוון שלך כנראה לא עוזרת. כנראה.

אריה דרעי (ש"ס):

– – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

זה לא מסוג הדברים שאני מתערב בהם, אבל בהרגשה כללית.

דוד צוקר (מרצ):

– – – יצחק רבין.

רחבעם זאבי (מולדת):

מערת-המכפלה – – –

אריה דרעי (ש"ס):

– – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

מייד אחרי תום הקרבות במלחמת ששת הימים התחייבתי לחיילים שלי, בתום התחקירים, לכתוב ספר על המלחמה שלהם. לספר הזה מצורף מאמר שכתב סגן-אלוף, המומחה שלנו בצה"ל

לגיאוגרפיה היסטורית, והוא מנתח את תולדות ירושלים מהבחינה הגיאוגרפית, הטופוגרפית, מה פתאום נבחרה ירושלים הזאת להיות עיר בירה? אין לה אף יתרון אחד של עיר בירה; היא רחוקה, היא קרובה לגבול המדבר, אין שם דרכי מסחר – –

<u>קריאה:</u>

מים.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

– – כמעט כלום. למה בחרו בה? כדי שתהיה בירה לנו, לעם היהודי. אני מוכרח לומר לכם, שזה עד כדי כך משכנע, שחשבתי שיהיה נכון להכניס את זה לספר שמתאר את הקרב ולתת את הממד ההיסטורי, לפי דעתי הנכון, של ירושלים. אני גם חושב שזה נכון, עד כמה שאני יכול לשפוט. מה אני יכול לעשות שאנחנו לא חיים לבד בעולם הזה?

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת דרעי, אני לא יודע אם ראית בטלוויזיה את השידור מקזבלנקה, בעת הנאום של ראש הממשלה, זאת אומרת דבריו של יאסר ערפאת, ואת התגובה של ראש הממשלה בעניין ירושלים. אלא אכנס לפרטים כי חבל על הזמן, אבל ראש הממשלה שם לב למה שכולנו שמנו לב אליו כמובן, והוא שבתום דבריו אף אחד לא מחא כף, אף אחד מהנציגים הערבים והמוסלמים לא מחא כף, כיוון שהשתרבב עניין ירושלים כפי שהשתרבב.

ביקרתי בכמה ארצות במזרח הרחוק, בין השאר במגמה לנסות ולגייס איזו עמדה בין-לאומית נגד הטרור הבין-לאומי שמקורו באירן, בעיקר הטרור הפונדמנטליסטי הקיצוני וכדומה, באלף זהירויות וזהירויות שחס-וחלילה לא להכליל, לא להרשיע את כלל המוסלמים אלא את הגרעינים הקיצוניים הללו. ואני יכול לומר שבארצות רבות, לא אנקוב בשמותיהן, יכולתי לחוש, שכאשר נוגעים בנקודות מסוימות, וירושלים אחת מהן, פה אנחנו נתקלים בקיר מסוים. רוב הדוברים שאתם שוחחתי לא יכלו להיכנס, אתי, לשום דיון יותר ממצה כיוון שהם לא מכירים את הפרטים, אבל זה לא משנה להם. הם חיים או בארצות מוסלמיות או בארצות שיש להן מיעוט או רוב מוסלמי, והם חייבים להטות אוזן למה שהם שומעים, והם שומעים רחשים לא סימפתיים כאשר עולה עניין ירושלים, ישראל, יחסים עם ישראל וכדומה.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

האם אמרת להם ש-1,500 שנה של שלטון מוסלמי בירושלים היא לא היתה אף פעם – – –

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

בשביל להרגיז אותך קצת, לא רק שאני בקיא בהיסטוריה הזאת והשתמשתי בה, אלא בשביל להמחיש את חומרת הנושא הזה, כשנשאנו ונתנו עם המצרים על הסכם השלום ואני אמרתי להם,

בשעה מאוחרת בלילה, כשישבנו עם המטה הכללי המצרי: אני רוצה לדעת אם יתעוררו לנו בעיות בשכם או בירושלים, ואנחנו נפעיל כוח, מה אתם תעשו? אמר לי הרמטכ"ל המצרי: תשמע, גור, אם יהיו לכם בעיות עם הפלשתינים – תקראו לנו, ואנחנו נסדר. כך הוא ענה לי על עוד שאלה אחת. בסוף אמרתי לו: כבוד הרמטכ"ל, נדמה לי שאתה טועה בתקופה. אתה חי, עדיין, בעידן שאנחנו סנג'ק שלכם, ואני מדבר אתך כמדינת ישראל. מה זה אתה תבוא לסדר לנו את העניינים? על מה אנחנו מדברים? אבל לא חשוב מה אני אמרתי, חשוב באיזה תחושה הוא חי ובאיזו תחושה חלק לא קטן מהעולם הסובב אותנו חי.

אנחנו חוזרים לחברון. השאלה היא, עד כמה זה נבון מבחינה פוליטית-מדינית להגיע לעימותים עם עולם מוסלמי גדול, שיש לו נציגויות בחלקים נרחבים מאוד של העולם? אני אומר לכם, לא יהיה נבון לעם כמו שלנו, בעוצמה שלנו, בגודל שלנו, להגיע לעימותים אם הם לא הכרחיים, ולא מספיק לחשוב רק באמות-המידה שאנחנו גדלנו בהן ומאמינים בהן, כי הצדק הוא לא נחלה בלעדית שלנו, כנראה. עובדה שהקדוש-ברוך-הוא יצר גם יהודים וגם מוסלמים וגם נוצרים וגם אחרים. לא יכול להיות שלא נתחשב.

אני אומר את כל זה כרקע, מכיוון שההתלבטות של החודשים האחרונים לגבי הפתיחה של המערה נבעה מגורם אחד בלבד, מהרצון של ראש הממשלה להגיע למינימום עימותים אתנו, זאת אומרת עם הצד היהודי, ועם הצד המוסלמי.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

זאת אומרת שזה לא בגלל העבודות; אתה מודה שהיו לו התלבטויות – – – תשעה חודשים.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

ראשית כול, פה אין מה להודות; אני מספר – – –

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

תמיד אמרו לנו שיש עבודות, תיקונים – – –

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

תמיד אמרו לכם גם שראש הממשלה רצה קודם לדעת מה קובעת הוועדה, על מנת שלא ייווצר מצב שאנחנו נקבע משהו ואחר כך תבוא הוועדה ותהפוך זאת על פיו. אני חושב שזה היה נכון לעשות.

אחר כך – חבר הכנסת זאבי, שאלת, ואני אגיד לך – עלתה שאלה רצינית מאוד, עד כמה והאם אפשר להשיג איזה שיתוף פעולה עם הווקף, כי אתה יודע היטב שהמדיניות של הווקף היא לא

להתערב. אתם השלטון – תעשו. אבל מעבר לגבול מסוים התגובה חורגת מהרגיל. היה צריך להיות זהיר בכיוון הזה.

ברוך השם, בין היהודים יש גם כן עמדות לא מעטות, אין עמדה אחת; אז ראש הממשלה רצה להתייעץ עם הרבנים הראשיים, הוא התייעץ עם נציגי קריית-ארבע וחברון ועם עוד נציגים של יש"ע וכדומה. ברוך השם, היה עם מי להתייעץ והיו דעות שונות. הכוונה המרכזית היא להגיע למינימום של חיכוכים, זאת הסיבה.

אני מקווה שבשבוע הבא, כפי שסוכם, המערה תיפתח. אני יכול לומר לכם שעוד אתמול, בדיון מיוחד שהיה על העניין הזה, עלו עוד כמה שאלות שראש הממשלה רצה לחזור ולבדוק ולוודא שהוא יכול לתת להן את הפתרון האופטימלי, מכיוון שכמעט ברור שכל אחד מהפתרונות יעורר אי שביעות-רצון כזאת או אחרת.

<u>אריה דרעי (ש"ס):</u>

יש כבר כיוון – – –

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

יש. ברשותכם, אני לא אומר, כי ראש הממשלה, יכול להיות שעכשיו הוא יושב, לא עקבתי אחר סדר-היום שלו, אבל אני יודע שלהיום הוא זימן דיון נוסף, אולי למחר, על מנת לנסות ולמצות את הנושא עד הסוף.

נכון שלא היה אפשר לעשות את הבניות ואת כל ההתאמות של המצלמות וכדומה לפני שנקבעו הדברים באופן סופי, ואני יכול לומר לכם, שלמשל הכניסה הראשית שתהיה למוסלמים שונתה כמה פעמים, לא חשוב כרגע להיכנס לסיבות, שיקולים ביטחוניים בעיקר, אבל צריך היה גם להביא בחשבון איך הוא רואה את הביטחון, לא רק איך אני רואה בצד המקצועי את הביטחון, כי הביטחון הוא רב-ממדי, זה לא חד-צדדי.

אני מקווה שאומנם בשבוע הבא תיפתח המערה, ואני מקווה שזה יהיה עם מינימום של אי-שביעות-רצון, עם מקסימום של שביעות-רצון, אבל אני מתאר לי שפה ושם יהיו, בוודאי, נושאים רגישים שאולי יעוררו קצת רגשות קשים. אני מקווה שזה יהיה מינימלי ושאפשר יהיה להיכנס לחיים שקטים של תפילה שקטה במערת-המכפלה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אדוני סגן השר, מהי הצעתך?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מציע להסתפק בדברי התשובה הזאת. בעוד שבוע המערה צריכה להיפתח.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אתה מסתפק בתשובת סגן השר?

רחבעם זאבי (מולדת):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דרעי, אתה מסתפק בתשובת סגן השר?

אריה דרעי (ש"ס):

כן.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה למציעים ולסגן השר.

הצעה לסדר-היום

כביש עוקף-יריחו

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא. אני מזמינה את חברת הכנסת לימור לבנת להצעה לסדר-היום מס' 5106: כביש עוקף-יריחו.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעתי הדחופה לסדר-היום נוגעת לעניין סלילת כביש עוקף-יריחו. אחרי שיסתיים פה הדיון בנושא הזה אני אצטרך ככל הנראה להשתמש בו. בעצם אני אסע דרך יריחו, כי עוד אין כביש עוקף בדרכי מירושלים לטבריה.

<u>דוד צוקר (מרצ):</u>

מה יש לך לעשות בטבריה?

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

טבריה עיר ואם בישראל. אני עומדת לחלק שם הערב אות לארבע סייפות מצטיינות, נשים שעוסקות בסיף וזכו יחד כקבוצה במקום השביעי באליפות העולם. יש כינוס של ספורט נשים, ואני כחברת כנסת שעוסקת, בין היתר, בקידום ספורט נשים אעסוק גם בזה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא תהיה לך תועלת.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

לי כבר לא תהיה תועלת. אבל יש דור חדש.

גברתי היושבת-ראש – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

יש שם הצפות עכשיו.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

אני שמעתי שיש שם הצפות, ועל זה אני אדבר תיכף, בין היתר. זו אחת הבעיות כאן בכל העניין.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לדבר על הנושא של כביש עוקף-יריחו, נושא שלפי דעתי אין בו שום מחלוקות של ימין ושמאל. יושב פה מזכ"ל מפלגת העבודה, חבר הכנסת נסים זוילי, אני בטוחה שגם לו אין שום מחלוקת בעניין זה.

קודם כול לפרטים, או קצת היסטוריה. באפריל השנה הפניתי לשר הבינוי והשיכון שאילתא, מס' 2985, ושאלתי אותו, מתי ייסלל כביש עוקף-יריחו, ועוד כהנה וכהנה שאלות שקשורות לעבודת הסלילה של כביש עוקף-יריחו. הרי זה לא סוד שהליכוד, ואני בתוכו, התנגדנו ומתנגדים להסכם אוסלו. אבל כרגע זאת לא השאלה בכלל. אני מדברת כרגע על כביש שיאפשר תנועה בטוחה וסבירה מירושלים לצפון ובחזרה, לתושבי הבקעה, אבל לא רק לתושבי הבקעה אלא לכל מי שנוסע בציר הזה.

ובכן, משיב לי שר הבינוי והשיכון ב-4 במאי וכך הוא אומר במליאת הכנסת – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

חגיגות כבר עשו.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

רגע, רגע, חכה. מייד אגיע לחגיגות. כבר הוצאנו מכרזים, הוא אומר. הוא אומר: "אני מעריך שבאופן רגיל סלילת הכביש הזה עשויה היתה לקחת בערך שבעה חודשים, אבל אנחנו עושים הכול כדי לסיים אותה, בהצלחה, בתקופה שבין חודשיים לשלושה חודשים". תשובת שר הבינוי והשיכון מ-4 במאי.

ובכן, מסתבר שאכן בקול תרועה רמה ובחגיגות גדולות סלילת הכביש החלה. אלא מאי? אני לא הסתפקתי בזה ובסוף מאי פניתי שוב, בשאילתא נוספת, וקיבלתי עליה תשובה משר הבינוי והשיכון – הפעם שאילתא ישירה, לא במליאת הכנסת. תשובתו היא מ-11 באוקטובר 1994, ממש לפני שלושה שבועות. וכך עונה לי השר: "מייד עם קבלת ההחלטה על ביצוע כביש עוקף-יריחו נכנסה מע"צ להילוך גבוה של תכנון וביצוע כביש. סלילת הכביש מתבצעת בהליך מואץ ומזורז בשלושה שלבים" וכו' וכו'; "לפני כחודש הוחל בפריצת קטע ג'" ועוד כהנה וכהנה; "כשלב ביניים עד להשלמת קטע ג' בכביש החדש בוצעו שיפורים" וכו'; מע"צ פועלת בצורה אינטנסיבית ומואצת" – הוא אומר – "להשלמת עבודות סלילת הכביש כמתוכנן במאי 1995". שנה לאחר תשובתו במליאה כאן, שנה לאחר ששר הבינוי והשיכון עמד כאן במליאה ואמר לכנסת ולכל עם ישראל, שבקצב הרגיל זה צריך לקחת שבעה חודשים, אבל הם יגמרו זאת בחודשיים-שלושה חודשים, הנה עכשיו מתברר שכנראה זה יהיה גמור כעבור שנה – לפי התשובה הזאת.

גברתי היושבת-ראש, הרי מתבצעות עבודות בכביש עוקף-יריחו. זה לא שלא עובדים שם. הציבור צריך לדעת, שבאמת עובדים בכביש עוקף-יריחו, סוללים ועובדים. אלא מה? עושים את זה לאט, לאט, לאט.

היה צריך לחנוך, לגזור סרט בצומת שער-הגיא. אגב, צומת חשוב ובאמת ייחסכו תאונות דרכים כתוצאה מזה. כשהיה צריך לגזור את הסרט עבדו יום ולילה, מסביב לשעון. הביאו פרוז'קטורים ועבדו בלילה עד אשר היתה שם, לא עלינו, תאונת דרכים. נהרג אדם בגלל העבודה הזאת בלילות. אבל לא חסכו שום מאמץ כדי לסיים את זה במועד, כי צריך לגזור סרטים, כי צריך לחנוך כבישים, כי ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון היו צריכים לבוא לטקס חגיגי.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

תאורה שכחת.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

אמרתי פרוז'קטורים, תאורה, מה לא הביאו שם? 24 שעות ביממה, מה לא עשו שם, איזה מאמץ עליון מע"צ עשתה.

אני רוצה להזכיר לכם, שבשבוע שעבר, כשהיה צריך בתוך שבוע ימים להקים במות, טריבונות, כבישים, סלילות, מה לא, בערבה – בתוך שלושה ימים גמרו שם את הסלילה. לא היתה שם שום בעיה.

<u>רחבעם זאבי (מולדת):</u>

כי עבדו בשבת.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

כי עבדו בשבת. על זה כבר הגשתי שאילתא לראש הממשלה. הוא בוודאי יצטרך לענות כאן באיזה שלב שהוא גם על השאלה האם עבדו בשבת או לא. אבל לא היתה שום בעיה לגמור צ'יק-צ'ק את כל ההכנות לטקס בערבה. אבל מה? כשמדובר בכביש עוקף-יריחו – ואני רוצה להזכיר כאן שביריחו יש היום אסירים ביטחוניים משוחררים. היא נהפכה במידה רבה לעיר מקלט לפושעים, למחבלים. מה זה אומר? למה זה חשוב כאן? זה חשוב כי כל יומיים-שלושה ימים סוגרים את יריחו, בגין כל התרעה על איזה אירוע ביטחוני העיר נסגרת. כביש 90, שהוא הכביש המחבר דרך יריחו, פשוט נסגר לגמרי לתנועה, ואז נאלצים לנסוע דרך העוקף שעדיין איננו סלול.

אני רוצה שיהיה ברור: לפי דיווחים שאני קיבלתי, היו שישה מקרה ירי שם, היו עשרות מקרים של יידוי אבנים. אדוני סגן שר הביטחון, ביום שישי האחרון נסע רכב עם קבוצה של צעירים, ביניהם צעיר שעמד להתחתן ביום שני השבוע. היה יידוי אבנים ליד יריחו – הם נסעו להר-מירון וחזרו דרך יריחו. בדרך יידו בהם אבנים והנהג איבד את השליטה והמכונית התהפכה. צעירים מספר נפצעו פצעים קלים, אבל אחד מהם נפצע פצעים קשים והוא נפטר אתמול בבוקר. שמו דוד כהן, זיכרונו לברכה. זה לא פורסם בשום מקום, לא נכתבה על זה אות אחת אלא בעיתונות החרדית, כי מדובר כאן בבן

למשפחה חרדית, בנו של רב בירושלים; אות אחת לא נכתבה, אבל זה קרה משום שהיה צריך לנסוע דרך יריחו ויש שם יידוי אבנים ואין כביש עוקף וכו' וכו'.

נזרקים שם בקבוקי תבערה. ביום חמישי האחרון זרקו בקבוק תבערה על רכב של צה"ל. יש שם כל הזמן אירועים. זה הכביש היחיד שמקשר את ירושלים עם הצפון. אמרתי כבר, עם כל התרעה על אירוע ביטחוני, סוגרים מייד את כביש 90, בצדק. אבל הרי צריך לתת פתרון, ואין, נכון לעכשיו, שום פתרון.

מה יקרה בעוד יומיים? אני כבר שומעת בחוץ ברקים ורעמים, סופות, גשמים. הרי בתוך יום-יומיים, אחרי סופות וגשמים כאלה, ואנחנו מתקרבים לחורף – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

כבר סגרו את הכביש לעין-גדי מחשש לשיטפונות.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

את העוקף, שלא סלול עדיין כהלכה, יצטרכו לסגור. מה יקרה אם העוקף יהיה סגור בגלל גשמים ויצטרכו לנסוע דרך יריחו אבל יהיו שם אירועים? אני לא מבינה מה רוצים לעשות. אני לא מצליחה להבין, גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בשום פנים ואופן לא יכולה להבין, למה בדבר שהוא באמת בקונסנסוס, הוא לא פוליטי, למען השם, למה אי-אפשר – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

הוא כן פוליטי.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

אני לא יודעת, הם אומרים שזה גם חשוב להם. בבקעה יש התיישבות של מפלגת העבודה, תנועת העבודה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זה בכל זאת פוליטי.

<u>לימור לבנת (הליכוד):</u>

או, כנראה כן. מפני ששם לא משקיעים די משאבים ושם לא עובדים מסביב לשעון ולשם לא מביאים פרוז'קטורים בלילה. מאז אמר פה שר הבינוי והשיכון בתשובה על שאילתא, שזה ייקח חודשיים-שלושה חודשים וכרגיל לוקח שבעה, זה כבר כפול מהשבעה שהוא אמר שלוקח כרגיל, אם זה יהיה מוכן במאי 1995.

גם אילו היו לוקחים ומסתתים אבן אבן ובונים את הכביש הזה בידיים, זה לא היה צריך לקחת 12 חודש. גם אז זה היה צריך להיות גמור קודם לכן.

אדוני סגן שר הביטחון, יש כאן שאלה ביטחונית, יש כאן שאלה בטיחותית, יש כאן שאלה של ציר מקשר חשוב ביותר – על כמה מדובר כאן, בסך הכול על 17 קילומטר – יש כאן שאלה של איכות חייהם של תושבי הבקעה, יש כאן שאלה של איכות חייהם של אלה שגרים בירושלים ונוסעים צפונה או הפוך.

אני לא יודעת איזו תשובה יוכל לתת כאן סגן שר הביטחון, אני לא יודעת אם סגן שר הביטחון יכול לתת כאן תשובה על השאלה למה מע"צ – שהיא באחריות שר הבינוי והשיכון – לא סוללת מספיק מהר. אני לא יודעת למה סגן שר הביטחון צריך להשיב על ההצעה הזאת לסדר-היום. מי שהיה צריך להשיב על זה הוא שר הבינוי והשיכון, האחראי למע"צ.

אני מניחה שעוד מעט יעלה לכאן סגן שר הביטחון ויגיד: אני לא יכול לתת על זה תשובה. זה הגיוני, ואין לי טענה כלפי סגן שר הביטחון שלא יכול להשיב על זה. אני מניחה שסגן שר הביטחון יהיה צודק אם הוא יאמר את הדברים האלה. אבל מישהו שלח לכאן את סגן שר הביטחון להשיב כנראה משום שהוא חשב שיש כאן בעיה פוליטית, אחרת אין לי הסבר לעניין הזה.

לכן, אדוני סגן שר הביטחון, יש לי אליך בקשה, ובזה אני מסיימת: אם אתה חושב שאין לך תשובה טובה על השאלות האלה משום שזה לא בתחום אחריותך, משום שזה עניין של עבודות סלילת הכביש, אני מבקשת ממך שלא להשיב היום, להודיע למזכירות הממשלה ולמזכירות הכנסת שזה לא נושא שמופנה אליך, ובשבוע הבא נקבל תשובה, כמו שצריך, משר הבינוי והשיכון, אחרת חבל על הנושא, שהוא חשוב לכולנו ולא פחות לך. תודה רבה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מזמינה את סגן שר הביטחון.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

הנושא יעלה בשבוע הבא על-ידי שר השיכון.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

יש לי הצעה אחרת.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אדוני סגן שר הביטחון, את סדר המשיבים מהממשלה אנחנו מקבלים מן הממשלה.

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אני לא קובע מה נכון לפי התקנון. חברת הכנסת לבנת מציעה הצעה מעשית, שלפי דעתי היא נכונה. איך לכסות את זה על-פי התקנון – אני לא יודע.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

גברתי, על-פי התקנון – – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

הוא יכול להציע לדחות את התשובה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא, הוא לא יכול. כל חבר כנסת יכול לענות במקום השר באין תשובת ממשלה. המשמעות היא, שאין תשובה לממשלה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

סגן השר, אני בודקת את הנושא בתקנון, ברשותך, אם זו פנייתך. התקנון מדבר על דחיית הצבעה בעניין.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבל על הזמן.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, אדוני סגן שר הביטחון.

רחבעם זאבי (מולדת):

הצעתי להסיר.

דן תיכון (הליכוד):

להעביר לוועדה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כיוון שגאון התקנון, חבר הכנסת תיכון, לא מוצא פתרון, אני בכל זאת אשיב. איך זה היה?

דן תיכון (הליכוד):

אולי תחזור על זה?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אתה חושב שאני יכול לחזור על חוכמה כזאת?

רציתי לקצר. מה שאמרה חברת הכנסת לבנת הוא נכון, יש לי התשובה. לא חשבנו שיש הצדקה להצעה דחופה, מכיוון שהכביש בבנייה ואת התשובה צריך לתת השר האחראי לעשייה הזאת. אם מבחינת התקנון חשוב שאני אענה עכשיו וזה יעלה בשבוע הבא – בבקשה.

היו"ר ע' מאור:

זה לא יעלה בשבוע הבא.

דן תיכון (הליכוד):

אם אתה משיב, לא תהיה תשובה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אם למישהו יש הצעת תקנון שיכולה לא לדחות את העניין – בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

משזה עלה על סדר-היום חייבים להתקדם, היום.

היו"ר ע' מאור:

אדוני סגן השר, אני מבקשת את תשובתך, ואחר כך אפשר יהיה להמשיך את הדיון במליאה או בוועדה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

הנושא חשוב, אני מוכן שהוא יידון במליאה.

היו"ר ע' מאור:

יש הצעה להסיר.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא שמעתי מה הוא הציע.

היו"ר ע' מאור:

הוא מסכים לדיון במליאה.

חבר הכנסת זאבי מבקש להסיר את ההצעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, עם ההחלטה למסור את יריחו לידי המחבלים לא נתתם פתרון לנושא התחבורה בין בית-שאן לירושלים, או בין בית-שאן לערבה. אי-אפשר לעבור דרך יריחו כי היא מלאה במחבלים משוחררים, שאתם שחררתם וגם חייבתם חלק מהם לחיות ביריחו. מחוסר מעשה, או בגלל הרגלם מאז ומתמיד, הם זורקים בנו אבנים, וכבר סיפרה חברת הכנסת לבנת על בחור שנהרג השבוע, בחור ששמו רפאל דוד כהן, השם ייקום דמו, ואתם לא מפרסמים את זה. מזה אני חושד שיש עוד חללים ועוד פיגועים שאנחנו לא יודעים עליהם והם נבלעים כך: הוא נפל בבית-חולים.

אי-אפשר לנסוע גם בעוקף-יריחו כי הוא לא קיים, עובדים שם בקצב העבודות שעובדים בו במערת-המכפלה במקום לעבוד שם בקצב העבודות של גשר שיח' חוסיין.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת תיכון מבקש להעביר את ההצעה לוועדה. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני סגן השר, מדובר ביהודה ובשומרון ובכביש חיוני, בעורק ראשי. לצבא יש עניין ממדרגה ראשונה שהנושא הזה ייפתר, כי הרי, כפי שתיארה חברת הכנסת לימור לבנת, יש שם אירועים שהם מעניינו של הצבא. אוטובוסים נוסעים והכביש במתכונת הנוכחית מהווה סכנה בטיחותית, שהרי זה לא כביש וזה לא שביל, זהו עורק ראשי שמקשר בין הצפון לדרום לעתים קרובות.

מע"צ עסוקה בחגיגות, וכל כביש שהוא לנגד עינינו – קרי, שעוברים בו אזרחים רבים – משקיעים בו משאבים ללא סוף, ודווקא הכביש הזה מוזנח משום שהוא רחוק מן העין, רחוק מן הלב.

לפיכך, הריני פונה אליך, כסגן שר הביטחון, ומבקש שתפעל ותעשה כל מאמץ כדי שהכביש הזה, שהוא רחוק מן העין, אבל לא רחוק מן הלב, יושלם בתוך פרק זמן קצר. מדובר בחורף, הגשמים החלו וביתר עוז, ואי-אפשר לדעת מה יקרה בשיטפון הקרוב, שלא לדבר על אירועים ביטחוניים שהזכירה חברת הכנסת לימור לבנת.

לכן אנחנו פונים אליך ואומרים לך: זה לא עניינה של מע"צ, זה עניינך שלך כסגן שר הביטחון.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על קיום הדיון במליאה.

רחבעם זאבי (מולדת):

על מה מצביעים?

היו"ר ע' מאור:

על קיום הדיון במליאה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי שמצביע נגד, פירושו העברה לוועדה?

היו"ר ע' מאור:

כן, לוועדה או להסיר.

קריאות:

לא, לא.

היו"ר ע' מאור:

ההצבעה הראשונה היא על קיום דיון במליאה. אם יש רוב לדיון במליאה, אכן הדיון יהיה במליאה. מי שרוצה להעביר את הנושא לוועדה או להסיר אותו מסדר-היום, מצביע נגד דיון במליאה.

דן תיכון (הליכוד):

את מצביעה על העברה למליאה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חברי הכנסת, הסברתי זאת. חבר הכנסת דן תיכון, לא הקשבת. דנו בזה כמה פעמים, אני רוצה להבהיר זאת לכל חברי הכנסת ולא לחזור על זה בכל פעם: אי-אפשר להצביע בו זמנית על שלוש הצעות, לכן מצביעים בהצבעה הראשונה על הצעת השר. אם היא זוכה לרוב קולות, הרי שכל שאר ההצעות נופלות. והיה והיא לא זוכה לרוב, מצביעים בין שתי החלופות האחרות – להעביר לוועדה או להסיר.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים כרגע על דיון במליאה על-פי הצעתה של חברת הכנסת המציעה ובהסכמת השר. בבקשה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נגד – 7

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת לא נתקבלה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

ארבעה בעד, שבעה נגד, נמנע אחד. אני קובעת בזאת שהדיון לא יתקיים במליאה.

אנחנו עוברים להצבעה על העברת הנושא לוועדה או על הסרת הנושא. מי לקיום הדיון בוועדה?

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של עשרה, ללא מתנגדים, ללא נמנעים – אני קובעת שהנושא מועבר לוועדה. לאיזו ועדה?

לימור לבנת (הליכוד):

לוועדת הכלכלה.

היו"ר ע' מאור:

לוועדת הכלכלה.

הצעות לסדר-היום

הסגר ומחסומי צה"ל לאורך קו התפר

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעות לסדר-היום מס' 5102, 5118, 5128, 5130, 5138, 5144, 5151 ו-5157, בנושא: הסגר ומחסומי צה"ל לאורך קו התפר. אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי. בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מדבר עכשיו בהצעה לסדר-היום על נושא המחסומים ונושא הסגר.

לדעתי, הגיע הזמן שתהיה חשיבה חדשה, אמיתית, עניינית, בנושא המחסומים והסגר. הייתי רוצה להתחיל לדבר על המחסומים, כמי שעובר כל יום בבוקר מגוש-עציון לכאן, עובר במחסומים, רואה

כיצד בין כבישי האיגוף, שם אין מחסומים, עוברים כמעט באופן חופשי. יש מחסום לכלי רכב, ואתה רואה שמסביב, בכיוון גילה ובכיוונים אחרים, עוברים.

מה מטרת המחסומים? בשביל מה עושים מחסום? בראש ובראשונה כדי למנוע פיגועים. הלוא אין מטרה לעשות מחסום לשם מחסום. אני זוכר שעוד לפני זמן לא היו מחסומים. לפני שנה היו תקופות שנסענו חופשי, אנחנו, בעלי תוויות כחולות, תוויות רגילות, נסענו, לא היו מחסומים. עשו את המחסומים כדי למנוע פיגועים. זו המטרה העיקרית, אני חושב.

לדעתי, זה לא יעזור. מי שרוצה לעשות פיגוע לא עובר במחסום, הוא עובר בשביל עפר 100 מטר מהמחסום, נכנס ועושה פיגועים. הוא יכול גם לעבור עם כלי רכב, עם ג'יפים, עם טנדרים, מסביב. לא בכל מקום יש מחסום. לכן צריכה להיות חשיבה חדשה, איך עושים שלא יהיו פיגועים.

הנה עובדה, שאת נחשון וקסמן, זיכרונו לברכה, חטפו במרחק של 100 מטר ממחסום. הם עברו כמה מחסומים עד שהגיעו אתו לביר-נבאלה, עברו מחסומים יחד אתו. לא בדקו. אני עובר כל בוקר, מסתכל ורואה שעוברים, לא בודקים ברצינות. לוקחים תעודה, מסתכלים, קוראים או לא קוראים, עובר.

שר המשטרה אומר, בצדק, שאת המחסומים צריכים לאייש אנשים מקצועיים. אבל כל יום אני רואה דמות חדשה, כל יום שיטה חדשה, כל יום אדם אחר, פעם מבין ופעם לא מבין.

שאלתי שאילתא על נמל התעופה בן-גוריון, למה אין שם מספיק שוטרים וביקורת גבולות. השר אמר לי: אני לא יכול להביא פתאום הרבה שוטרים, כי צריכים לעבור קורס של חודשיים. מי שיושב במחסום בגבולות צריך לעבור קורס מיוחד של חודשיים, איך לבדוק רשיונות ואיך לבדוק דברים אחרים. יש כל מיני שיטות. לומדים את זה. צה"ל מעביר יום השתלמות לבחורים הצעירים הנחמדים שבאים למחסום. צריך ששם יהיו אנשים מקצועיים, שמשמר הגבול יהיה במחסומים, שיעברו השתלמות, שילמדו להבחין איזהו רכב גנוב, לא גנוב, שיכירו את הנושא, שיכירו את המערכת. זה הולך יותר מהר, זה יותר טוב, זה יותר יעיל, זה יותר רציני. אנשים מקצועיים. זה יותר חסכוני.

היינו בהר-הבית. ראינו שם שוטרים מקצועיים, בכניסה שם. ישבתי, לא נכנסתי. דיברתי אתם. הסתכלתי איך הם עובדים, עובדים מקצועיים. קודם כול תעשו את הדבר הזה, לאייש את המחסומים באנשים שישתלמו, באנשים שמבינים, מקצועיים, שמכירים את השגרה של המקום, אלה צריכים להיות במחסומים. למה אתם לא עושים את זה?

תחליטו. אם אתם מחליטים שהמחסומים הם שגרת חיינו, שזה דבר קבוע, תתחילו לתכנן את זה כמו שצריך. היום יש סערה, גשם, צריך להיות מחסום מסודר, עם דרכי גישה.

אני אומר שלפעמים אני מתבייש לראות שבמחסום מורידים אנשים ערבים. גם הם נבראו בצלם. כל פעם שאני עובר אני מסיט את ראשי הצדה. שמים אותם בצד, בודקים אותם, משפילים אותם. לא יפה. גם הם בני אדם. יש כבוד. אתה עושה שם מחסום קבוע – תעשה איזו מחיצה, שילך הצדה, ייראה אנושי.

כל בוקר כמעט יש צוות צלמים מהעולם. באים צלמים, מצלמים מחסומים. תאמינו לי, הם עטים על הפוזות האלה, על הדברים הקטנים האלה. זה לא כל כך נורא, אבל הצלמים עושים מזה משהו נורא. אני אומר, אתם ממשלה, תסתכלו גם על הדברים הקטנים, שבעולם הם נראים גדולים. לדעתי, לא זו הבעיה העיקרית, אבל המחסומים צריכים להיות בסדר.

מה הבעיה? מתחילת האינתיפאדה לא נכנסים לכפרים. צה"ל הפסיק לשלוט בחלק מהכפרים, ושם האנשים הולכים חופשי עם נשק ומצטלמים. אם אתה לא מפגין נוכחות במקום, מישהו אחר שולט. אין ואקום. מישהו אחר שולט שם. אז תחליט. אם אנחנו מחליטים שאנחנו יוצאים – נגדר את המקום, נוציא אותם, נוסיף שומרים, נעשה כבישים, נעשה טשטוש, נעשה את כל אלה ואז יהיה סגר אמיתי. אבל אם אנחנו חושבים שאנחנו צריכים להיות בכל מקום – ניכנס, תהיה הפגנת נוכחות. ברגע שנהיה שם, המחבלים, אנשים עם נשק, פורעים, הם יבינו שיש עין פקוחה ויברחו, יפחדו, יירתעו. היום זה שום דבר, זה לא כך ולא כך.

ביישוב שלי כולם מספרים בנוסטלגיה, שהיו קונים נעליים בבית-לחם, בתוך השוק, קונים שם ירקות. מי שהיה חסר לו משהו בבית ביום שישי, היה הולך לשוק בבית-לחם, חופשי, עם התינוק שלו. האם היום מישהו יעלה על הדעת להיכנס לתוך בית-לחם? פחד. הצבא פוחד להיכנס למקומות מסוימים.

אם רוצים למנוע פיגועים, צריך להיכנס לכל מקום, להפגין נוכחות, ואז המודיעים – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

למה אתה אומר שהצבא פוחד?

<u>יגאל ביבי (מפד"ל):</u>

הוא לא פוחד? אז למה לא נכנסים?

אני אומר, כל הזמן אתם מדברים ואומרים שאי-אפשר לשים חייל בכל מקום ואי-אפשר לשים הרבה מחסומים. אתם אומרים – מודיעים. אתם צודקים. אי-אפשר לשים חייל בכל מקום. צריך מודיעים. אבל המשת"פים, שהם בעצם צריכים לראות שצה"ל חזק, שהוא נכנס, שהוא בעל הבית, לא רואים זאת. היום קשה לכם להשיג מודיעים. קשה לכם מפני שלא שמרתם על משתפי הפעולה בעניין הזה.

אני אומר שחייבת להיות הפגנת נוכחות, סיורים, מחסומי פתע. כשעברתי אתמול בלילה ראיתי צבא אחרי בית-לחם, אחרי דהיישה. פתאום שמו מחסום. עובדה. כנראה היו ידיעות או משהו כזה. מייד הרגשת תכונה, הרגשת שינוי. היו שם מחסומי פתע; פתאום סיורים רגליים. כל הדברים האלה, אלה שעושים את העבודה.

מלה אחת לגבי הסגר. זה מחדל חמור. חודשים לא בנו את הגדר בעזה. מה קורה? יש לעשות את הגדר בעזה, לגמור את זה. כמה זמן זה לוקח? יכולנו לבנות אוטוסטרדות בתקופה הזאת. לעשות גדר לוקח כל כך הרבה זמן?

עקרונית, אני נגד ענישה קולקטיבית. סגר, כשהוא נעשה כללי, לדעתי האפקטים שלו לא מועילים. לדעתי, צריך להעניש קבוצות, אלה שבפוטנציה יכולים לחבל. לעשות סגר כללי, לדעתי זה לא רציני, כי מי שרוצה לעבור ולחבל יכול לחבל גם כך.

אני מקווה שלפחות ברצועת-עזה תיגמר הגדר, יהיו תצפיות כמו שצריך, ואם כבר עושים סגר, שיהיה סגר אמיתי.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, ואחריו – חבר הכנסת אברהם פורז. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת סאלח סלים, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אביגדור קהלני.

<u>אליעזר זנדברג (צומת):</u>

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן שר הביטחון, נושא הדיון הוא בעצם הסגר והמחסומים הקבועים. לגבי הסגר אני מבקש לומר כמה מלים באמת כלליות. אתמול הוא הסתיים. אני נוטה לראות בסגר בכלל מעין אקמול ציבורי. כל פעם שהממשלה סבורה שיש בציבור חרדה, שיש איזו דאגה, למשל בעקבות הטבח בדיזנגוף, היא מחליטה על סגר. ברור לכולם שהסגר הזה יהיה זמני, קצר מאוד, עד שהממשלה תרגיש שמצב הרוח הציבורי מספיק טוב, שרמת החרדה והדאגה בציבור מספיק נמוכה על מנת לבטל את הסגר. כמובן, זה הופך את העניין לדבר לא רציני.

או שעושים סגר, ועושים אותו כמו שצריך, לרבות מניעת אפשרויות חדירה או מעבר מכל מיני דרכים צדדיות, או – כמו שציין חבר הכנסת ביבי בצדק רב – גידור סביב רצועת-עזה או מניעה בכל דרך אחרת של האפשרות לעבור מרצועת-עזה ולעקוף את הסגר והשארת הסגר לפרק זמן ארוך; או שלא עושים אותו בכלל ומוצאים דרכים אחרות להתמודד עם הלחץ שרוצים להפעיל על האוכלוסייה מהצד האחר, או עם מטרות אחרות שמציבה לעצמה המערכת הביטחונית. אבל, לקחת סגר כאקמול ציבורי, ובכל פעם שיש פיגוע להגיד מייד אחריו שהנה יש סגר, ואחרי כמה ימים אנשים שוכחים מפני שעל סדר-היום הציבורי עולים דברים אחרים, ורואים שהנה כבר מבטלים את הסגר, לעניות דעתי זה לא רציני, לא רציני מספיק. ומן הסתם אנשי האופוזיציה, וגם הציבור, שאיננו טיפש, יזכרו את הדברים אם יקרה, חלילה, אירוע טראומטי נוסף, כמו הטבח בדיזנגוף, ובעקבותיו יקבעו עוד סגר ואחר כך יסירו אותו, וישאלו: איפה הייתם בינתיים, באמצע, למה הסרתם את הסגר אם עכשיו אתם מחזירים אותו?

את עיקר דברי רציתי לייחד לא לסגר, אלא לתפקוד של מחסומי צה"ל. אני מדבר על המחסומים הרגילים והקבועים המוצבים בדרכים, שהמטרה שלהם היא בראש ובראשונה לאתר ולמנוע פעילות חבלנית, אבל גם לערוך אי-אלו בדיקות אצל האנשים שעוברים, בדיקות לרכבים ולחפצים שהם נושאים עמם, על מנת למנוע פעולות כאלה.

למעשה, התפקיד של מחסום רגיל היא לבדוק כל אדם חשוד העובר דרכו, לברר מה קורה ברכב, לדרוש תעודת זהות, לדרוש אישור כניסה לישראל וכדומה מכל אחד מהאנשים המבקשים לעבור מאזור יש"ע אל תוך מדינת ישראל, ואגב גם בדרך ההפוכה, לבדוק את אלה שעוזבים את מדינת ישראל וחוצים את המחסום לכיוון השני.

בפועל לא עושים במחסומים כלום; לא כלום, אולי שום כלום, אינני יודע איך לתאר את זה. קראתי, ולמען האמת הזדעזעתי מכתבה שפורסמה בעיתון "מעריב" ביום שישי האחרון, וכתב אותה יוסי ולטר, שחשף מה קורה תכל'ס במחסומי צה"ל אלה. כפי שזה נראה לפחות מן הכתבה, ומייד אביא בפניכם גם ציטוטים, למעשה המחסומים האלה מתפקדים על הנייר, ועל הנייר בלבד.

אחד מהחיילים המרואיינים בכתבה אמר: אם נרצה לבדוק כל מכונית ומכונית ייווצר כאן פקק תנועה מפה ועד ירדן. לכן לא מרשים לנו לעשות את זה, לא נותנים לנו לבדוק כל רכב ורכב, אלא אומרים לנו "חבר'ה, תשחררו לחץ". זה לא ציטוט, אבל זה עולה מרוח הכתבה.

אני רוצה לקרוא באוזני סגן השר כמה מלים שנאמרו בכתבה הזאת, המתייחסות למצב החיובי. ומה זה מצב חיובי? חיילים הצליחו לתפוס אנשים שיש להם אישורים מזויפים. הנה תפסנו אנשים עם אישורים מזויפים, אלה חשודים. צריך לבדוק אותם, צריך לראות מה קורה עם האנשים האלה, למה יש בידיהם אישורים מזויפים, ואולי למה הם לא יכולים לקבל אישור אמיתי ומדוע לא נתנו להם אותו. וכך מספר חייל: תפסנו אישורים מזויפים. כשהגיע הדיווח למשטרת ג'נין התבקשנו להביא את החשודים לתחנה, כי לא נמצאו שוטרים פנויים. מאחר שלפי פקודות הצבא אסור לרכב סיוע להסיע אזרחים, נתקעו החשודים במחסום, ואחרי כמה שעות קיבלנו הוראות לשחרר אותם. לא היה מי שיטפל בהם. התוצאה היא, שבמרבית המקרים אנחנו מחרימים את האישורים המזויפים ומשחררים את האנשים.

יש עוד דוגמה: כמה פעמים תפסנו אנשים עם אישורים מזויפים – אומר חייל אחר במחסום אחר – ודיווחנו הלאה. הדיווח רץ בין המשטרה לחטיבה, ובסוף נאלצנו לשחרר אותם, כי לא היה מי שיטפל בהם, או שפשוט לא היה רכב שייקח אותם למשטרה.

ומדובר פה עוד במקרים רבים שמפורטים בכתבה, וכשאתה קורא את כל הדיווחים האלה אתה מגיע למסקנה שאליה הגיע אותו חייל שאמר לכתב: אז מה הפלא שאת נחשון וקסמן, זיכרונו לברכה, חטפו בלב מדינת ישראל 100 מטר מעמדת שמירה של צה"ל, ואחר כך נסעו אתו חופשי לביר-נבאלה. והוסיף חבר הכנסת ביבי, בצדק: ועברו מחסומים.

אני רוצה לומר, שכאשר אתה קורא את הדברים האלה אתה מבין שהבעיה היא לא עם החיילים. ההיפך הוא הנכון. החיילים, אנשי מילואים ואנשי סדיר באים אל המפקדים, ובכתבה הזאת מוזכרים כמה מקרים כאלה, ומתריעים בפניהם על המצב, שאין להם יכולת לבדוק כלי רכב בצורה אפקטיבית, שאין להם בכלל יכולת לוודא ולבדוק מה עם האנשים, והם מתלוננים בפני המפקדים ואומרים להם: תנו לנו יכולת, תנו לנו את הכלים להתמודד עם העניין; אנחנו רוצים לבצע את המשימה כמו שצריך. והתשובה של המפקדים: תעזבו, תדאגו שלא יהיה תור ארוך במחסומים. למעשה המפקדים אומרים להם: "תחפפו". ודבר כזה, אדוני סגן שר הביטחון – אני מאמין – לא נקבע ברמת המפקדים הישירים. זה בא מלמעלה. את האצבע צריך להפנות אל שר הביטחון, שהוא גם ראש הממשלה ושר הפנים ושר הדתות ועוד, אבל הוא עוסק ואמור לעסוק גם בביטחון.

אני חושב שהמצב הנוכחי הוא פשוט פארסה. מן הדין, לדעתי, לבחון מחדש את הכדאיות ואת ההיגיון שבמחסומים האלה, ובוודאי יש לבחון מחדש את הכדאיות ואת ההיגיון שבתפעולם כפי שהוא מבוצע. ויש הצעות אחרות.

אני חייב להדגיש לפני כן, שחיילי צה"ל מגיעים למחסומים האלה, מגיעים לשירות מילואים, והמוטו שמועבר אליהם על-ידי המפקדים הוא: חבר'ה, תעברו את השירות בשלום ובסוף תלכו הביתה. אל תעשו בלגן, אל תעמידו תורים, תנו לעסק לזרום, והעיקר שתגמרו אותו בסדר. או שאלה חיילים אחרים שבאים לבצע משימה, ואחר כך עוזבים.

טוב עשה חבר הכנסת ביבי, שתיאר את הקשיים האובייקטיביים שניצבים בפני מי שרוצה לבצע את המשימה הזאת. אם הוא מגיע לפרק זמן קצר, עד שהוא מתרגל למקום, לתנועה ולמה שקורה שם הוא כבר חייב לעזוב. זה מביא למעשה להתנהגות בלתי מקצועית מצד מי שמתפעל את המחסום הזה.

אני חושב, שנקודת המוצא ההגיונית והנכונה היא, שחיילי צה"ל אינם חיל מצב. צה"ל איננו חיל מצב שנועד לתפקד בנושא הזה. וכאן עולה השאלה, שבה אסיים את דברי: מה עמדת משרד הביטחון ועמדת הממשלה בכלל בדבר העברת הטיפול לגורם אחר? או המשטרה, כפי שאמר – לפי מיטב ידיעתי – השר שחל פעם או פעמיים, או משמר הגבול. ובכלל, מדוע לא נקדיש לעניין הזה אמצעים שיהפכו את מי שמבצעים את הפעולות במחסום למקצוענים? כי כרגע המחסומים האלה הם בדיחה, והייתי אומר בדיחה תפלה, שאין בה ולא כלום. מבחינה ציבורית, אנשים רואים מחסום בטלוויזיה, אולי זה נותן להם איזו הרגשת ביטחון. אבל התפקיד שלנו, המטרה שלנו – אני רוצה להאמין – היא לא להראות לציבור תמונה שנותנת אשליה שהכול בסדר. אנחנו רוצים שמחסום כזה יהיה אפקטיבי, אחרת בשביל מה צריך אותו בכלל?

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אביגדור קהלני.

<u>סאלח סלים (חד"ש):</u>

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראיתי את הודעת ראש הממשלה על הסרה הדרגתית של הסגר. לדעתי, היא הודעה מבורכת, אבל איננה מספקת. כאשר עמדתי כאן לפני שבוע אמרתי, שהנזקים שהסגר יוצר הם הרבה יותר חמורים מהתועלת שמנסים לקבל ממנו. אני חושב, שזה שראש הממשלה הודיע על ביטול הסגר באופן הדרגתי, זה דבר חיובי, אבל צריך לבטל את הסגר בכלל, כי אי-אפשר להכניס לכלא עם שלם. זה לא ייתכן, זה דבר שקשה לשכל האנושי וקשה להיגיון לעכל אותו. לשים עם שלם בבית-הסוהר?

יוסף בא-גד (מולדת):

אז איך מפסיקים את הרצח?

סאלח סלים (חד"ש):

את הרציחות מפסיקים כאשר מטפלים בזה בדרך פוליטית. כאשר ראש הממשלה דיבר על הצורך בהפרדה מדינית, אני מבין את זה כהפרדה מדינית בין מדינת ישראל לבין מדינת פלשתין. וזה נכון.

יוסף בא-גד (מולדת):

אין מדינת פלשתין.

סאלח סלים (חד"ש):

אני קורא לכנסת להכריז, שלאחר כל הניסיונות וכל הדרכים התברר שאין לנו דרך אחרת אלא הדרך של הפרדה מדינית, וזה נכון מאוד. הפרדה מדינית משמעותה שתי מדינות לשני עמים – תהיה להם מדינה משלהם והם יטפלו בבעיות שלהם, ואנחנו פה נטפל בבעיות שלנו. כך אנחנו מונעים פעולות טרור, הרב בא-גד. רק כך. אין שום דרך אחרת.

לכן אני חושב שיש צורך שהסגר הזה ייגמר. לא רק זאת, אני חושב שאחריותה של הממשלה, כל זמן שהיא נמצאת שם והיא אחראית לעם הזה, לדאוג לחיים של העם הזה. לא ייתכן שעם כזה יחיה ברעב. כל אשמה בעולם, על כל תוצאה של הסגר הזה, מוטלת על ממשלת ישראל, ובצדק. ממשלת ישראל היא האחראית לכל מה שקורה בשטחים הכבושים.

27 שנים השטחים האלה כבושים. 27 שנים ממשלת ישראל, שהיא אחראית לשטחים האלה, לא רק מנעה, לא עשתה שתהיה שם איזו תשתית תעשייתית, שאנשים יעבדו שם ותהיה להם פרנסה. האחראית היא ממשלת ישראל, מדינת ישראל. אין להם תעשייה, אין להם בתי-חרושת, אין להם מה לעשות, אין להם שום תעסוקה. הסגר הזה יביא ליותר רעב, ויותר רעב יביא אותם לחפש פתרונות. הפתרונות שהם יחפשו יהיו מסוכנים לנו ולהם.

ראשית, אני חושב שיש צורך לבטל את הסגר מייד. שנית, האנשים שמתירים להם לבוא ולעבוד כאן הם מעל גיל 30 – נדמה לי, אדוני סגן שר הביטחון. אבל, כפי שידוע לך, לא רק אצל היהודים, גם אצל הערבים, מתחתנים בגיל 18, 19 ו-20. צעיר שמתחתן בגיל 19-18, עד גיל 30 – במיוחד אצל הערבים – יש לו עשרה ילדים. מה הוא יעשה כאשר לא מרשים לו לצאת לעבוד? איך הוא יפרנס את המשפחה שלו, את הילדים? לכן, הוא יהיה במצב שאין לו מה לעשות, וזה ידחף אותו לעשות דברים שלא מקובלים לא עליך, לא עלי ולא על אף אחד, לא על שום בן-אדם הגון ושפוי.

לפי דעתי – ואני מאמין במה שאני אומר – זה מביא ליותר סכנה. אילו היה הסגר עוזר להפסקת הטרור, אני הייתי מצביע בעד, אבל אני משוכנע שזה לא עוזר; להיפך, זה עוזר לאלה שחושבים לגרום עוד יותר סיבוכים למהלך השלום.

בהזדמנות זו, כנסת נכבדה, גברתי היושבת-ראש, בימים אלה אנחנו כסיעת חד"ש, שתומכת בשלום ומזדהה עם כל התקדמות בתהליך השלום עם הפלשתינים, וגם הצבענו בעד ההסכם עם ירדן, פתאום אנחנו מגלים שלמשטרת ישראל אין מה לעשות בנצרת העיר והיא מתלבשת עלינו, על המפלגה הקומוניסטית הישראלית, על ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי. עצורים שם עכשיו ארבעה חברים שלנו, והמשטרה עוד מחפשת תשעה בחורים נוספים משלנו. מה הטענה? העיתונות מפרסמת למחרת, שלסיעת חד"ש בישראל יש קג"ב ישראלי. איך זה יכול להיות? לנו – אנחנו, שתמכנו בתהליך השלום – יש חדרים של עינויים. מה זה? והמשטרה עוד מחפשת בלילה, בשעה 02:00 ו-03:00 – – –

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

איפה החדרים האלה?

<u>סאלח סלים (חד"ש):</u>

גם אני רוצה לבקר שם ולראות. זה מה שפורסם בעיתונות – שלסיעת חד"ש יש קג"ב. במדינה מתוקנת, במדינת חוק, במדינה מודרנית, במדינה דמוקרטית, איך מפרסמים דבר כזה?

מה שקיים בשטח הוא שיש אצלנו כרגע ארבעה חברים מהמפלגה, מנהיגים, עצורים, והמשטרה מחפשת עוד תשעה חברים, בטענה שהחברים שלנו הכו מישהו שעזר לאלה שמשתפים פעולה, מהשטחים, שבאו לגור בנצרת.

אדוני סגן השר, בידי הוכחות, צילומים ועדויות על משתפי הפעולה, שלפי דעתי הם בוגדים של העם הפלשתיני, מאות משתפי פעולה המתגוררים בנצרת ובכפרים אחרים; הם גרים היום בנצרת ומתנהגים בצורה לא פוליטית. הם לא על המפה הפוליטית, אבל מבחינה חברתית הם הרבה יותר גרועים מהעולם התחתון. יש לי הוכחות לכך. התושבים בנצרת סובלים. אנשים שלנו הלכו למשטרה והגישו תלונות, ולצערי העניין לא טופל. המשטרה עשתה את ההיפך, התלבשה על אנשינו, עלינו, אנחנו, שתמכנו בשלום. מה אתם רוצים? אני חושב שאם היינו מתנגדים לשלום – – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת סלים, זמנך תם.

<u>סאלח סלים (חד"ש):</u>

אני מסיים.

אני יודע שכבוד סגן שר הביטחון הוא הכתובת, כי התשובה שניסינו למצוא – גם ממשרד המשטרה היתה התשובה שהשב"כ אחראי לעניין הזה. אני מקווה שסגן השר יטפל בעניין כראוי ולא ייתן לנו להתחרט על עמדותינו בתמיכה בשלום, ואנחנו לא נתחרט כי עשינו זאת לאחר שהשתכנענו שזו הדרך הנכונה. תודה רבה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה לך. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אביגדור קהלני. אחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

<u>אביגדור קהלני (העבודה):</u>

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן השר, האמת היא, שכשאני עומד כאן ומנסה לעסוק בסוגיה של הסגר, כן או לא, יש לי לבטים קשים, לבטים שאין כרגע לחבר הכנסת סלים.

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

באיזה נושא לא היו לך לבטים? – – – זו בעיה.

<u>אביגדור קהלני (העבודה):</u>

כדאי שתלמד להאזין גם לאחרים ולא רק לעצמך, ותועיל לעצמך אם לא תגלה כל הזמן אנטגוניזם כלפי העם היהודי, עם ישראל. אני שומע אותך ומאזין לך הרבה זמן, וצר לי מאוד שאתה חד-סטרי.

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

אני תומך בשלום יותר ממך.

<u>אביגדור קהלני (העבודה):</u>

אתה תלמד להקשיב גם לאחרים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אל תטיף לי להקשיב או לא.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני רואה תמיד איך אתה עוין לעם היהודי. אולי תלמד להקשיב גם לאחרים. עוד לא ראיתי אותך פעם אחת תומך באיזו פעולה של הממשלה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה עוין ומסית – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. תתאפק.

אביגדור קהלני (העבודה):

כל הזמן אתה מפגין עוינות כלפי העם היהודי. אני לא מתנצל בפניך על שאני נמצא כאן. אני לא מתנצל בפניך על שאני בארץ-ישראל. אין לי שום התנצלות, לא בפניך ולא בפני חבריך. אני גאה שאני יהודי כאן בארץ-ישראל. אתה לא תגרום לי להתנצל כל הזמן. אתה כל הזמן נותן לנו הרגשה של אשמה. אני לא מסית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, הוא אומר דברים שמותר להגיד בכנסת, כפי שאתה אומר דברים שמותר להגיד בכנסת.

אביגדור קהלני (העבודה):

מעולם לא הסתתי כלפיך כמו שאתה מסית כלפי כעם יהודי. הגיע הזמן שתקשיב. אין לנו ארץ אחרת, ולא תזרוק אותנו מכאן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה מסלף דברים.

אביגדור קהלני (העבודה):

תלמד גם להקשיב. עוד לא גמרתי משפט וכבר התנפלת.

רציתי לומר שיש לנו דילמה בקשר לסגר, כי מצד אחד אנחנו חושבים שכן צריך לפתוח את הסגר, ומצד שני אנחנו עומדים מול העם הזה וצריכים לתת הסבר לגבי האוטובוס שהתפוצץ בלב דיזנגוף. יש לנו התלבטות קשה מאוד בין הבעיה ההומנית, האנושית, של אנשים שאנחנו אחראים שיהיה להם מה לאכול, לבין ההרגשה שאין לנו ביטחון וההפגנות שנערכות מול משרד ראש הממשלה.

רבין נמצא בדילמה והממשלה נמצאת בדילמה, דילמה קשה מאוד, והצד ההומני הוא זה שניצח. אילו הקשבת לי עוד קצת היית מגלה שהצד ההומני עדיין מוביל אותנו, ואנחנו הממשלה שעלולה להיפגע בעתיד, ואולי מפלגת העבודה לא תיבחר בעתיד כיוון שהיא לא נותנת את הביטחון המתאים לעם ישראל. היא זו שנמצאת כרגע בדילמה. ולמרות זאת, אחרי שבוע רבין קיבל החלטה לפתוח את הסגר, בגלל הבעיה ההומנית, ואני מצדיק אותו.

אבל קיימת הבעיה הקשה הזאת בעם ישראל, ולא נתעלם ממנה, כי יש אנשים שאומרים שרק הסגר ימנע, והרי אתם אומרים שצריך לעשות הפרדה בין העמים.

חבר הכנסת סלים אמר עכשיו: הקמת מדינה פלשתינית, היא תמנע. איך היא תמנע? אדוני היקר, איך היא יכולה למנוע אם ה"חמאס" אומר שיפו זו מדינה פלשתינית? האם אתה רואה בדמיונך גבול גדר בין קלקיליה לבין אום-אל-פחם? אני לא רוצה גדר. אני רוצה לראות דרך פתוחה.

סאלח סלים (חד"ש):

לא גדר תמנע. מה שימנע זה שהעם הפלשתיני – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

אתה אמרת שזה ימנע. ה"חמאס" חושב שיפו היא פלשתין.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סלים, אתה נאמת קודם.

סאלח סלים (חד"ש):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ש' וייס:

לא, אין לי זמן.

סאלח סלים (חד"ש):

שאלה קטנה.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. חברים, יש לנו סדר-יום עד מחר בצהריים. גמרנו. תתאפקו, תירגעו, תשמעו זה את זה. אין שאלות, זה לא חידון פה. פעם עשיתי חידונים.

סאלח סלים (חד"ש):

שאלה קטנטונת. מה יש?

אביגדור קהלני (העבודה):

עם כל הכבוד, לא ראיתי פעם אחת אצל חברינו הערבים, שיושבים כאן כחלק מאתנו, כחלק מהעם בישראל, הבנה של הלבטים שבהם מתלבטת הממשלה לגבי הבעיות היומיומיות שיש לה. כל הזמן אנחנו מוצאים עצמנו מותקפים מהאופוזיציה ואחרי זה מותקפים מצד חברינו הערבים; הממשלה מגלה תשומת-לב ומקשיבה לעם הפלשתיני, וכאן כל הזמן תוקפים, מכל הכיוונים. מה אתם רוצים שהממשלה תעשה? עוד אוטובוס שיתפוצץ למחרת? יגידו, תהליך השלום. על זה מואשמת הממשלה, תהליך השלום. אני לא מצדיק את מי שאומר שתהליך השלום גרם לאוטובוס להתפוצץ, אבל אני גם יודע להפריד ויודע מהי הדילמה הקיימת.

סאלח סלים (חד"ש):

למה רצית יותר מ-51%?

אביגדור קהלני (העבודה):

אני אגיד לך בדיוק. זה לא הדיון שאני עושה אתך כרגע. אני יכול לעשות אתך את הדיון הזה. אני לא מתבייש בשום משפט שאני אומר כאן.

סאלח סלים (חד"ש):

בכל העולם עושים 51%.

אביגדור קהלני (העבודה):

תעזוב את הנושא הזה, זה לא נושא הדיון עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סאלח סלים, ברוב העולם לא עורכים בכלל משאלי-עם. אז תעזוב את זה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

– – –

סאלח סלים (חד"ש):

מפני שאני לא אזרח. זו גזענות. כדי שאני לא אשתתף. מה, אני לא אזרח?

אביגדור קהלני (העבודה):

אני לא אמרתי לך את זה. לא שמעת את זה ממני. אבל שמעתי גם אותך אתמול אומר.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, תירגעו. חבר הכנסת סאלח סלים וחברת הכנסת אסתר סלמוביץ. חבר הכנסת סאלח סלים, זה בית שנאמרים בו דברים קשים. אנחנו מבינים את הפרינציפ.

אביגדור קהלני (העבודה):

שמעתי אתמול את חבר הכנסת סלים אומר על הר-הבית: פה תהיה הבירה של המדינה הפלשתינית. תחליט אם אתה בממשלה הזאת או לא בממשלה הזאת. אתה ערבי ישראלי או לא? אם ממשלת ישראל החליטה שזה לא יהיה, איך אתה יכול לעמוד שם ולומר את זה? מי נתן לך את האישור בכלל?

סאלח סלים (חד"ש):

ירושלים המערבית בירתה של מדינת ישראל וירושלים המזרחית בירתה – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

אתה חלק מהעם הישראלי, נכון? אתה לא יכול להגיד דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אביגדור קהלני, יש לי הצעה. אתה צרוד, שמור על עצמך. הרי זה לא יעזור, אתה רואה. יש כאן התחפרות בעמדות בשני הצדדים.

סאלח סלים (חד"ש):

אני חבר כנסת ישראל. אני ישראלי.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, את סגנית היושב-ראש, לכן שבי ותני דוגמה. חבר הכנסת סאלח סלים, שב רגע. יש לי בקשה אליך.

סאלח סלים (חד"ש):

אני לא פחות ישראלי ממנה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סאלח סלים, אין בכלל ויכוח בשאלה.

סאלח סלים (חד"ש):

היא אומרת שאני פחות – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל היא לא קובעת. איש לא קובע. אתה חבר כנסת בזכות כמו כל חברי הכנסת כאן. זה לא נושא לוויכוח, ואל תשים לב בכלל למי שאומר לך דבר כזה. זו שטות.

סאלח סלים (חד"ש):

תודה רבה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לך, שהופתעתי קצת מהחלטתו של רבין, ואני תומך בה, על הפתיחה של 10,000 מקומות. היום ראינו שלא באו אנשים, והיתה לו החלטה אמיצה, לראש הממשלה, לפתוח את הסגר כאשר עדיין לא עברו 30 יום מהרצח המתועב במרכז תל-אביב, ושום דבר לא מבטיח שלא יהיה עוד רצח מתועב. שלושת החברים היושבים כאן מסתכלים עלי בעיניים – לא ראיתי אתכם עומדים על הבמה ומנסים לבלום את הרצח הזה, בעתיד. לא ראיתי אתכם עושים את זה.

סאלח סלים (חד"ש):

אני הייתי אצל ראש העיר שלך. אני הייתי בראש משלחת אצל ראש העיר.

אביגדור קהלני (העבודה):

כל הזמן אתם מציגים דברים חד-סטריים. תציגו קצת את העם הישראלי, היהודי שיושב כאן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קהלני, עליך לסיים.

סאלח סלים (חד"ש):

אני הייתי אצל רוני מילוא במשרד.

אביגדור קהלני (העבודה):

לא ראיתי אתכם פעם אחת מגינים גם על העם היהודי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סאלח סלים, תירגע. חבר הכנסת קהלני כבר צריך לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, משפט אחד.

היו"ר ש' וייס:

אני אתן לך אחר כך להגיב. תירגעו.

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

אדוני היושב-ראש, אנחנו מבקשים שהוא יחזור בו מהדברים שהפנה אל חברי הכנסת הערבים. הוא מתייחס אליהם כאילו – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת אלסאנע, נתתי לך זכות תגובה. אם הוא ירצה לחזור בו, יחזור. אם לא, אני לא יכול לכפות עליו.

<u>טלב אלסאנע (מד"ע):</u>

אדוני, זה – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא, זה עניינו. רק חבר הכנסת יכול להחליט אם הוא חוזר בו מדבריו או לא.

<u>האשם מחאמיד (חד"ש):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אבל תנו לו לסיים. אני אתן לכם אחר כך להגיב. חבר הכנסת האשם מחאמיד, כשהוא יסיים אני אתן לך להגיב. הדברים נרשמים בפרוטוקול, ואני מבקש מחבר הכנסת קהלני להתחיל לסיים. בבקשה.

<u>אביגדור קהלני (העבודה):</u>

אדוני היושב-ראש, לא אחזור בי משום מלה שאמרתי. אמרתי שכמו שאני עומד כאן ומגן על העם הערבי שיושב בישראל, על זכויותיו ועל כל מה שמגיע לו, לא ראיתי אף אחד מכם עומד כאן ומגן עלי כעם יהודי, שאני בזכות כאן. אתה לא עשית את זה מעולם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זה שקר.

אביגדור קהלני (העבודה):

ואני מחכה, פעם אחת. ימות המשיח יגיעו כשאתה תגן על העם היהודי כאן. כל הזמן אתה מאשים אותנו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה לא שמעת מה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, נתתי לך להגיב עשר פעמים. מספיק. תן לחבר הכנסת קהלני לסיים את דבריו באופן מסודר.

סאלח סלים (חד"ש):

הוא לא שמע את עמדתנו.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, הוא שמע. זה לא ויכוח חדש.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני בעד הצעד ההומני לפתוח את הסגר כמה שניתן, לסדר מערכת בקרה, לתת למבוגרים יותר, לאלה שיש להם ילדים, ולעשות הכול כדי שלא יגוועו ברעב, לתת להם מקור פרנסה. מצד אחד נעזור לערבים שיושבים ביהודה, בשומרון ובעזה, אבל מצד שני נשמור על ביטחונו של עם ישראל. אני מקווה שכך נצליח לפתור את הנוסחה המסובכת, המורכבת, ועדיין לא נפגע ביהודים היושבים בציון. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך. חבר הכנסת האשם מחאמיד, משפט אחד. אבל בקיצור נמרץ. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

בקיצור נמרץ.

היו"ר ש' וייס:

בואו נוריד קצת את הטון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מוריד ואני מדבר בשקט מוחלט.

היו"ר ש' וייס:

תביא בחשבון גם את סוף נאומו של חבר הכנסת קהלני, תשקלל.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מתפלא, אני ממש מזועזע מהדברים שאמר חבר הכנסת קהלני. הוא עלה על הדוכן מראש עם נוצים ונוצות וממש דיבר בצורה קטלנית ביותר, בצורה גזענית ביותר, ואני רשמתי לי פה: "אתה וחבריך, אתם לא גיניתם", "אתם", "אתם", "אתם" – הכללה בצורה שמזכירה לי הרבה דברים איומים. ואני לא רוצה לדבר על זה. אנחנו לא חייבים לחבר הכנסת שום דיווח. אני לא חייב לך דיווח, אתה לא מושל צבאי שלי. אולי היית פעם בגולן, וכבר לא.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, לא.

האשם מחאמיד (חד"ש):

הוא לא מושל צבאי שלי.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי הוא לא מושל צבאי שלך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני לא מוכן לקבל אף אחד בכנסת הזאת שיהיה מושל צבאי שלי. חבר הכנסת סלים לא חייב לך דיווח, שהוא היה אצל ראש העיר בתל-אביב, או לא. שמעת או לא שמעת, העמדה שלנו ברורה: לא חייבים לאף אחד שום דין-וחשבון.

סאלח סלים (חד"ש):

להגיד את האמת.

היו"ר ש' וייס:

אני מציע לסיים. חבר הכנסת קהלני, אתה אמרת את דבריך.

אביגדור קהלני (העבודה):

תן לי משפט.

היו"ר ש' וייס:

תאמר משפט כזה שלא יפתח את הוויכוח עוד הפעם.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני עומד פה על הבמה, מקשיב לכל הדברים שלכם, או שומע ברמקול, או כשאני יושב כאן, ולא שמעתי אתכם אף פעם, אני נורא מצטער, אומרים משהו על העם היהודי היושב בציון, על זכויותיו כאן. כל הזמן התקפות ארסיות, שאני פשוט צובט את עצמי – לראות אם אתם אומרים אמת או לא.

סאלח סלים (חד"ש):

תלך לרופא אוזניים.

אביגדור קהלני (העבודה):

גם בדמשק דיברתם על הדברים האלה בצורה הזאת.

סאלח סלים (חד"ש):

מה זה "לא שומע"? תלך לרופא אוזניים.

היו"ר ש' וייס:

בואו נסיים. חבר הכנסת סאלח סלים, אנא ממך. שמור אנרגיה, יש לך עוד שנתיים פה.

סאלח סלים (חד"ש):

שילך לרופא אוזניים, הוא לא שומע בכלל.

היו"ר ש' וייס:

הוא יעשה את זה אם הוא ירגיש צורך.

חברים, אני לא צנזור. יש פה הרבה דברים שמקוממים גם אותי וגם אחרים. אני רוצה שמבחינת הכנסת לפחות יהיה ברור, שלא יהיה ספק, לדעתי גם מבחינת כלל אזרחי ישראל: אין שום אפליה בין אזרחי ישראל, יהודים, ערבים, דרוזים, צ'רקסים ואחרים. מבחינתי, כאן ובכל מקום במדינת ישראל – שוויון מוחלט, לרבות חופש הביטוי, וגם חופש הביטוי של הצד השני להתווכח.

חבר הכנסת בא-גד, תורך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד סגן השר, אני ארגיע את האווירה, שיעור בגמרא, ואז הכול יהיה בסדר.

יש מחלוקת מעניינת מאוד במסכת ברכות, דף ל"ה, עמוד ב', בין רבי שמעון בר יוחאי לבין רבי ישמעאל. רבי שמעון בר יוחאי אומר שצריך רק ללמוד תורה; לא לעבוד כל עבודה, רק ללמוד תורה. רבי ישמעאל אומר: אם רק ילמדו תורה, מאיפה יחיו?

בואו נראה את המחלוקת בפנים ותבינו מה הקשר לעניין הסגר בשטחים. אומרת הגמרא: "תנו רבנן 'ואספת דגנך'" – כתוב בתורה "ואספת דגנך" – "מה תלמוד לומר?" מה הכוונה? "לפי שנאמר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיך', יכול דברים ככתבן?" רק כל היום לשבת ללמוד תורה? "תלמוד לומר, 'ואספת דגנך', הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל". נוסף על לימוד תורה גם תאסוף את דגנך. "מנהג דרך ארץ", מה שנקרא בעברית שלנו – תורה ועבודה. "רבי שמעון בן יוחאי אומר, אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה?" עבודות השדה הן כל כך רחבות, שאין לך עונה בשנה שהן לא מעסיקות את האדם מבוקר עד לילה. מתי ילמד תורה? "אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתן נעשית על-ידי אחרים". היהודים ילמדו תורה, והגויים יעבדו עבורם את כל עבודות השדה. "שנאמר" – פסוק מישעיהו – "'ועמדו זרים ורעו צאנכם', ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתן נעשית על-ידי עצמן, שנאמר 'ואספת דגנך', ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על-ידן". הם יהפכו לעבדים ולשפחות לאחרים.

חברי כנסת נכבדים, זה שהערבים עובדים עבורנו בכל עבודות הבניין, המלצרות ועבודות הגינה זו ברכה לכאורה. עם ישראל לומד תורה, עסוק – אחרים יעשו את מלאכתנו. אבל זה הגיע לדרגה כזאת, שבמקום ברכה זה הפך לקללה. בצדק ציין, בהתרגשות ובכעס, חבר הכנסת קהלני, שזאת לא עבודה, זה הפך להיות רצח מתמיד – נפשנו עייפה להורגים.

ואני לא חשוד, אני העסקתי בישיבת נחלים, כ-25 שנים, חמולה שלמה של ערבים מהכפר בידיה. תשאלו אותם איך התייחסתי אליהם. לא רק שהתייחסתי יפה ובאתי לשמחות שלהם, אלא גם אחר כך, כשהתחילה האינתיפאדה, שחררתי את הילדים שלהם, לקחתי ערבות אישית, עוד לפני שהייתי חבר כנסת. ערבי עובד הוא ערבי, וצריך לתת לו את כל הזכויות ולהתייחס יפה, לכל אדם. אבל זה כל זמן שהוא בן-אדם.

יש פה דיון – הומניות, איך אפשר לתת להרעיב את עזה, מול 22 קורבנות. והם לא רק 22, קורבנות בלי סוף ששוכבים בקבר, שלהם כבר לא נוגע אם להיות הומני או לא להיות הומני. אז איזה שיקול הוא זה? אנחנו נותנים לערבים לעבוד בשמחה, ברוח טובה. אם הם לא מסוגלים לדאוג שזה יהיה בלי נרצחים, בלי פיגועים, זו בעיה שלהם, לא שלנו.

אז עשו מחסומים בדרכים. זה מצחיק, המחסומים האלה. אני מרחם על החיילים. אני נוסע במחסומים, אני עוצר, מדבר אתם, שיהיה להם מה לעשות קצת. הם פשוט משתעממים. עומדים, מנענעים ראש, וקדימה. המחסום ליד אלקנה, המחסום ליד תחנת הדלק בכביש חשמונאים ומקומות אחרים. תרחמו עליהם. או שהמחסומים יעילים או שהמחסומים לא יעילים, ואז בשביל מה צריך אותם? וצריך אותם, הכרחי שתהיה ביקורת, אבל ביקורת.

אני הייתי מבקש מכבוד סגן השר, אם הוא יכול לתת לי תשובה: בכל הפיגועים שנעשו – כמה מבין אלה שעשו אותם הם רווקים, כמה מהם נשואים? לנשואים – כמה ילדים יש? ילד אחד, שניים, חמישה?

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

אף אחד מהעובדים ברשיון – היו בממוצע 70,000-60,000 עובדים ברשיון – לא השתתף בפגיעה ביהודים. הפגיעה ביהודים נעשתה על-ידי גילאי 16-20-22, ואלה עברו את הגבולות ללא בקרה, ללא רשיון.

<u>יוסף בא-גד (מולדת):</u>

אם כך, כבוד סגן השר, בשביל מה צריך את הסגר? בשביל מה כל פעם עושים סגר? אם זה כל כך טוב, למה זה רע? זה נראה לי יותר מדי טוב – –

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

שאלת, ועם העובדות אין טעם להתווכח.

<u>יוסף בא-גד (מולדת):</u>

– – אלא אם כן כשאין סגר מתחמקים גם האחרים.

אני אומר: העניין ההומני נגמר ברגע שהוא פוגע בחיי אדם. וכאן אני רוצה לשאול אתכם שאלה: במשך 46 שנים, עוד מעט 47 שנים, הערבים השאירו במכוון את מחנות הפליטים כדי ליצור בהם לחץ קשה, והם לא התחשבו בצד ההומני. יש פה 21 מדינות ערביות. למה תושבי עזה שרוצים עבודה, הצעירים לפחות, או אלה שלא נשואים וכו', למה לא ייסעו לכל 21 המדינות הערביות? למה לא ייסעו למפרץ הפרסי? זקוקים שם לידיים עובדות. מה הבעיה? יטוסו לשבוע או לחודש. הדברים האלה מקובלים בכל העולם. כשאנחנו מביאים עובדים מרומניה וממקומות אחרים, הם מנותקים מהמשפחה לחצי שנה, לשנה. למה כאן לא נשלח אותם אם זו בעיה הומנית? למה שמצרים לא תתחשב בהומניות? הם קרובים למצרים. מצרים סירבה לקבל את עזה. אני לא מבין, מכל 21 המדינות אנחנו היחידים שצריכים להיות הומניים, כששופכים את דמנו? לאחרים אין חובה לאחיהם?

עם ישראל הוא עם חסד, וזה אולי החיסרון שלו. אנחנו נמשיך להיות עם חסד. כתוב: "כי אנשי חסד המה". אבל לא נהיה מטומטמים, לא נהיה תמימים. כל עוד לא נהיה בטוחים שיש ביטחון לכל יהודי באשר הוא מסתובב, לא נוכל להמשיך במשא-ומתן.

אני שאלתי אתמול ואני שואל שוב: למה יהודי שתועה בדרכו ברמאללה, אחת דינו להישרף עם מכוניתו או להירגם? למה יהודי שתועה בעזה שורפים אותו? למה ערבי שמסתובב חופשי חופשי בכל מדינת ישראל יכול לעשות זאת ללא הפרעה? הדברים האלה מחייבים שלא נהיה מטומטמים. אנחנו אנשי חסד, עד גבול. והגבול הזה – צריך לדעת בצורה תקיפה ביותר.

כבוד סגן שר הביטחון, אני קורא לך או לחדש את הסגר או לדאוג להבטיח בצורה כזאת שיותר לא יהיו פיגועים ונוכל לחיות בהשקט ובבטחה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מודה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו באולם. חבר הכנסת אברהם ורדיגר אחרון, ואחריו – סגן שר הביטחון. נא לשמור על הזמנים, עד שבע דקות לכל נואם.

<u>אברהם ורדיגר (יהדות התורה):</u>

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, כנסת נכבדה, בעקבות הטבח המחריד ברחוב דיזנגוף, אשר זעזע את המדינה ואת אזרחיה, החליטה ממשלת ישראל בישיבה מיוחדת, בט"ו בחשוון התשנ"ה, להטיל סגר מוחלט ובלתי מוגבל בזמן על השטחים. כמו כן החליטה הממשלה לתגבר את השב"כ באמצעים ובכסף ולנקוט שורה של אמצעים נוספים וחדשים נגד הרוצחים מה"חמאס", אמצעים אשר לא פורטו בפומבי אף לא בישיבת הממשלה.

פורסם, שבאותה ישיבת הממשלה תואר ראש הממשלה כ"קודר ומדוכדך", ואין בכך פלא. האירוע היה כה נורא, כה טרגי, קיפחו בו את חייהם 22 אנשים, רובם נשים. האירוע היה גם יוצא דופן במיקומו, בלב לבה של תל-אביב.

בישיבה זו גם הוחלט על ייבוא של 15,000 פועלים זרים, נוסף על ה-35,000 שכבר עובדים בישראל, ונאמר בהודעה, כי ייתכן שיהיה צורך לייבא עוד 4,000 לעבודה בחקלאות.

מן ההחלטות האלה ניתן היה להבין, שהממשלה התכוונה באמת וברצינות לנקוט צעדים בלתי שגרתיים, ובעיקר במה שנוגע לסגר, בלתי מוגבלים בזמן; לא כפי שזה היה בעבר, שלאחר תקופה קצרה הוסר הסגר והכול חזר למקומו.

ראש הממשלה גם הזהיר באותה הזדמנות, ש"תהליך השלום עלול להיפסק אם לא נוכל להבטיח שלום עם ביטחון. או שיהיה בסוף תהליך השלום, שלום מלא, שלום אמת עם ביטחון, או שנעמוד ונחכה לימים טובים יותר. יש לנו סבלנות". כך צוטט.

כמו-כן אמר ראש הממשלה, שכתמי הדם עוד לא יבשו, זעקת הפצועים עדיין מהדהדת באוזנינו, ואנו אומרים לאויבינו, המשיך מר רבין: גם אם תמשיכו לפגוע בנו, אנו ננצח; כמו שניצחנו במלחמות ושום אויב לא ניצח אותנו, כך נשיג את כל יעדינו, גם השלום וגם הביטחון.

לא זכורות לי אמרות ומלים כה ברורות מאז החל המשא-ומתן לשלום עם ראש הטרוריסטים, דבר שמוכיח שהפעם זה לא יעבור ללא תגובה חריפה ביותר.

היו מי שאמרו, שההחלטות שנתקבלו על-ידי הממשלה באו עקב התחושה שהציבור תובע ממקבלי ההחלטות להגיב בחריפות על המעשה הנורא בתל-אביב. אני לא חשבתי שזוהי הסיבה. אני מאמין שהחלטת הממשלה היא אמיתית, ותחושת הציבור היא גם תחושתה, שכך זה לא יכול להימשך.

בהחלטת הממשלה על הטלת סגר מוחלט ובלתי מוגבל לאחר הטבח ברחוב דיזנגוף, ראינו כולנו את הנחישות לפעול באמצעים ללא תקדים כשלב חשוב במלחמתנו נגד הטרור הפלשתיני, ובהחלטה על הסרת הסגר – כניעה לערפאת וחבר מרעיו, אשר מאיים כביכול בפיצוץ ה"שלום", בחיזוק כוחו של ה"חמאס" אשר עלול להגביר את הפיגועים בלב ריכוזי האוכלוסין בישראל. אבל בעיקר – הפחד של הממשלה מפני הפסקת "תהליך השלום". את הדעה הזאת מביע בעיקר שר החוץ.

אגב, פורסם היום בעיתון "ידיעות אחרונות", שעיתון אמריקני מסוים כתב כי "לפלשתינים כבר נמאס מיאסר ערפאת, וכי העובדה שערפאת לא הוזמן לטקס בערבה היא סימן שהמנהיג המושפל צריך ללכת" – אני מצטט מהעיתון. נדמה לי שבסופו של דבר ניווכח שאכן כך יתפתחו העניינים.

חברי הכנסת, לא באתי כאן לקבוע אם הסגר הוא האמצעי היעיל ביותר במאבקנו נגד הטרור הפלשתיני-האסלאמי, וגם לא אם יש צורך או טעם בהטלתו או בהסרתו. אינני מומחה לכך. דיבר כאן לפני חבר הכנסת אביגדור קהלני, שהוא כן מומחה, וגם הוא התלבט מה טוב יותר, האם סגר או לא סגר. אני באתי רק להתריע על חולשת ממשלתנו, הנקרעת בין הניסיונות להגיע לשלום עם הפלשתינים בראשות ערפאת, לבין הטרור הפלשתיני של אש"ף, "חמאס", "הג'יהאד האסלאמי" ואחרים, אשר מטרתם אחת ויחידה – חיסול מדינת ישראל, כפי שזה חקוק, וכנראה לא ניתן למחיקה, באמנה הפלשתינית הידועה: הרס וחורבן של ישראל, חלילה, והקמת מדינה פלשתינית וירושלים כולה בירתה.

אדוני סגן השר, חברי הכנסת, יאסר ערפאת, גדול הטרוריסטים וגדול אויבי ישראל, המעמיד פנים כמתון ושוחר שלום, עמו מתחבקים ומחפשים הזדמנות לפייסו על כל פגיעה בכבודו, כביכול. גם הסרת הסגר כעת היא אחת המחוות כלפיו וכלפי איומיו.

יאסר ערפאת כתב לשיח' אחמד יאסין ולעבד אל-האדי רנאיים, המנהיגים המושחתים המטיפים לשפיכת דם יהודי, שני רוצחים הכלואים בבית-הסוהר, כדלקמן: "אחי הלוחמים, אתם שהשתתפתם בג'יהאד ובמאבק לשחרור פלשתין, אתם שלחמתם עד להקמת המדינה הפלשתינית שבירתה ירושלים, רוצה אני להרגיעכם ולומר לכם: ענייניכם מטופלים, התאזרו בסבלנות". זה המסר של הפרטנר של ממשלתנו לשלום ולביטחון. האם לכאלה נאמין שפניהם לשלום?

חברי הכנסת, על ממשלת ישראל לבדוק את מדיניותה לגבי נושא ההסגר ולא להטילו ולהסירו אחרי ימים מספר. לא תהיה בכך שום תועלת וכבר אין בכך תועלת למעשה. יש לחפש שיטות יעילות יותר כדי למנוע טרור ברחובותינו. כאן נמנו שיטות שונות, ואני מניח שגם נשמע משהו בנושא זה, בוודאי יותר ממשהו, מסגן שר הביטחון. אנחנו לא יכולים בשום פנים ואופן להסכים שדם יהודי יישפך ואנחנו נשתוק. זה לא יכול להיות. יש לנו עניין עם שונאים בדם, ואל לנו להתרגש מההצלחות המדומות של

ועידת קזבלנקה. לא מחיאות כפיים וקוקטיילים הם הסימנים לשלום, אלא העיקר הוא תחושת הביטחון של אזרחי ישראל. וזה חסר לנו. היום כתוב באחד העיתונים, לא בפעם הראשונה, שההורים הפסיקו כבר לפני חודשיים לשלוח את ילדיהם לטיולים מאורגנים על-ידי בתי-הספר בירושלים – בירושלים, בירת ישראל.

גם בקזבלנקה הדהדו אמירות אנטי-ישראליות בגנות הכיבוש ולמען ירושלים לפלשתינים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת ורדיגר, אתה כבר שתי דקות מעבר לזמן. אתה שם לב איזה סדר-יום יש לנו. סדר-יום וסדר-לילה.

<u>אברהם ורדיגר (יהדות התורה):</u>

אני כבר מסיים.

נכון, רק עם שונאים עושים שלום. אבל מתי? כאשר השונא מוכיח כי אומנם פניו לשלום וזוהי שאיפתו. בינתיים אין לכך סימנים. רוצחי היהודים, אשר משום-מה מכנים אותם "רוצחי השלום" – ערפאת משחרר את הרוצחים מבתי-הכלא, ומי יודע אם אלה לא ישובו לכאן לחולל הרס וטבח.

על ממשלת ישראל מוטלות החובה והאחריות להוכיח בכל דרך שהיא שדם יהודי אינו הפקר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מודה. חבר הכנסת מיכאל איתן, חמש דקות, טוב? תעזור לנו בכך.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

בכל מקרה מגיעות לי שבע.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני יודע, אבל אתה אמרת לי שזה יהיה רק חמש דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה התענוג הזה לגזול ממני שתי דקות?

היו"ר ש' וייס:

פה שתיים, שם שתיים, אולי נחסוך לנו את הבוקר.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לנו עוד לילה ארוך.

היו"ר ש' וייס:

גם בוקר. דרך אגב, אני מוכרח למסור הודעה מוזרה. רוב הסגנים שלי איכשהו נטשו את הבית, אני קורא להם דרך הרדיו והטלוויזיה לשוב לבית, אני לא אוכל לשבת כל הלילה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מזל שיש שידורים ישירים. אני מתאר לעצמי שהסגנים שלך – – –

היו"ר ש' וייס:

אני נבוך, אבל זה סיפור פנטסטי. אני איאלץ, כנראה, להגדיל את הנשיאות – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חושב שאתה קצת אופטימי; הסגנים שכל כך מיהרו לנטוש את המשכן, קשה להניח שהם יושבים עכשיו בבית וצופים, בדיוק, במה שקורה כאן במשכן.

היו"ר ש' וייס:

אולי. מספיק אחד מהם. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסוגיה שאנחנו דנים בה כרגע היא סוגיה מורכבת. היא מורכבת בעיקר – – –

אסתר סלמוביץ (יעוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

את כאן תמיד. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

היא מורכבת בעיקר בגלל העובדה שיש טענות צודקות וצדק והיגיון גם באלה, בטענותיהם של אלה שאומרים שהסגר יש בו פגמים. בואו נדבר קודם כול על צד היתרון שבסגר ואחר כך נדבר על פגמיו. צד היתרון ברור. ככל שיש סגר יש לנו פחות פיגועים. גורמי הביטחון, ונדמה לי שגם הרמטכ"ל אמר במפורש בפעם האחרונה שהוטל הסגר, שהסגר יקל מניעת הפיגועים בתחומי מדינת ישראל.

אני רוצה להזכיר לסגן שר הביטחון, לאנשי מפלגת העבודה, שמאז הסכם אוסלו גדל הטרור בתחומי "הקו הירוק" ב-100%, והטרור בתחומי "הקו הירוק" גדל ב-100% בין השאר בגלל העובדה שהיום הוא יכול, יותר בקלות, להתארגן. הוא חופשי בעזה, אין עליו רדיפות, הוא לא צריך להסתכל כל הזמן, אותם אנשים שרוצים לבצע את הפיגועים, להיות בחשש מתמיד, לחיות במחתרת, שמא עוקבים אחריהם. הוא יכול לאמן את האנשים, הוא יכול לדאוג לדברים הפיננסיים, הוא יכול לתת הוראות, והוא יכול לתת את האמל"ח – אמצעי לחימה – הדרוש כשצה"ל איננו שם.

בזמנו הציבור בישראל אמר: מה יש לנו לעשות בעזה? היום הציבור הישראלי צריך לשאול את עצמו, האם זה שאנחנו לא נמצאים בעזה לא גרם לכך שבתחומי מדינת ישראל, ב"קו הירוק", הטרור הצליח להביא לעלייה ב-100% של הקורבנות? לכן, מההיבטים האלה אין ספק שהסגר יש לו הצדקה.

בא הצד השני ואומר: רגע אחד, אבל יש גם היבטים אחרים. מה הם ההיבטים האחרים? ככל שאתה עושה סגר וממשיך אותו, אתה גורם לכך שהתושבים שם סובלים, שהמצוקה גדלה, ועל רקע המצוקה הגדלה הגורמים הקיצונים, שצריכים לגייס לטרור, מתחזקים, הם יכולים לגייס יותר ויותר טרוריסטים לבצע את משימותיהם, יש יותר מתאבדים, ואתה מגדיל את הטרור. יש גם בזה צדק, וצריך לבחור בין שתי הדרכים.

מה הביקורת הקשה שלי? דבר ראשון, על הצורה. ממשלת ישראל, סמוך מאוד לאחר הודעת הרמטכ"ל שהסגר יימשך תקופה בלתי מוגבלת, נכנעה ללחצים של אש"ף ושל ערפאת, והיא לא שקלה – אני לא רוצה להגיד: לא שקלה, כי זאת האשמה קשה מדי, אבל כלפי חוץ נראה שהשיקול הביטחוני לא קיבל את הממד היותר חשוב, את תשומת הלב המלאה. המהירות הגדולה שבה הוסר הסגר עמדה בניגוד למה שאמרו זרועות הביטחון, וזה היה בסמוך לוועידת קזבלנקה, לתביעות ערפאת, וכו'. זה לא טוב. זה לא טוב שהציבור בארץ מגיע למסקנה, שמשחקים בביטחון שלו על מנת למצוא חן בעיני ערפאת, אפילו אם יש כאן איזה ממד פוליטי של רצון להגדיל את כוחו של ערפאת. יש גבול.

אדוני סגן שר הביטחון, שמעתי אותך מדבר היום על האסלאם, על העניין של השקפתו על ירושלים, ועל חברון, ואתה אומר: לא צריך, צריך לוותר, צריך להיות גמישים, לא להתגרות כשלא צריך, ולהשתדל איכשהו. בסדר, אבל כאן כבר מדובר ממש בביטחון הפנימי שלנו, ממש, אני אומר את זה, זה יישמע קצת דמגוגי, אבל זאת האמת. פה אפשר לקחת סרגל ולהגיד: פותחים סגר, מסכנים ואולי גורמים בעליל לרצח יהודים. התוצאה תהיה, וכולנו יודעים שהיא כזאת, קשה ככל שתהיה, אנחנו יודעים שאנחנו נשלם עבור ההחלטה הזאת.

עכשיו אני אומר מה אנחנו מפספסים בין שתי הגישות האלה, כי אני נמנה עם אלה המחזיקים בדעה, שלטווח ארוך אנחנו חייבים למצוא פתרון לבעיית התעסוקה גם ברצועת-עזה, וגם לאנשים שנמצאים שם, על מנת שנוכל להביא בסופו של דבר לשלום אמת, שאנחנו רוצים שהוא יהיה שלום אמת בינינו לבין האנשים השכנים שלנו. חוסיין לא יכול להביא את הסחורה שאנחנו כולנו היינו רוצים לראות. הוא יכול היה לקחת שלושת-רבעי ארץ-ישראל, אבל הוא השאיר אותנו עם הבעיות שלנו, ועם הבעיה המרכזית.

בזה אני אסיים, כי היושב-ראש כבר עושה לי סימן. אתם צריכים, באמצעות הסגר, למסור מסר חד-משמעי לעשרות אלפי הפלשתינים שעובדים בישראל ולומר להם כך: אתם לא תלכו למסגדים של ה"חמאס" ותצהלו שם על ג'יהאד נגד ישראל. אתם, שמקבלים פרנסה בישראל, תפגינו אתם נגד ה"חמאס". אתם, עשרות אלפים שמקבלים משכורות, שחיים מהן מאות אלפי תושבים ברצועת-עזה, אתם חייבים לדעת שאתם צריכים להיות אינטרסנטים למניעת הטרור, ואנחנו נשתמש בסגר על מנת שנראה אתכם מגנים, לוחמים, מסגירים, אוסרים, מדכאים ומחסלים את הטרור בעזה. אבל כשאתם פותחים כל כך בקלות את השערים, איזה אינטרס יש להם להתעמת עם מי שערפאת אומר להם "אחינו"? הם אחים שלהם. כן, הם יצטרכו להתעמת עם האחים שלהם כשהם יהיו רעבים ללחם, ואנחנו נאמר להם: יש לכם גזר, ויש לכם מקל. הגזר – קבלו עבודה, תקבלו שיתוף פעולה, נשמח להיעזר בכם ולעזור לכם, כי אנחנו גם נעזרים בהם. אתם לא תהיו בסדר – יש מקל, יש סגר.

אי-אפשר להשלים עם זה, שאותם אנשים שאנחנו רואים בטלוויזיה מופיעים שם באספות ובהפגנות בעד טרור, הזדהות עם הקיצוניים ביותר, כעבור יום מקבלים אישור כניסה לבוא לישראל לעבוד, ולבצע פעולות טרור. כמובן, על זה הם לא מקבלים אישור, אבל את זה הם מנצלים. תודה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה לך. אדוני סגן שר הביטחון, תשובתך על תשע הצעות לסדר-היום. יש לך היום יום עבודה קשה מאוד; בעצם כל יום רביעי. כן, חברים.

דוד מנע (הליכוד):

שימנו אותו לשר הביטחון.

היו"ר ש' וייס:

אתם תתמכו?

דוד מנע (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

טוב. בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני תומך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כל זה עניין – מה האלטרנטיבה בשעה מסוימת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני בהחלט מסכים להגדרה שלך, חבר הכנסת איתן, שאנחנו עוסקים בסוגיה מסובכת מאוד, ויש שתי עובדות שסותרות את עצמן בגלוי. לא היית פה כאשר הועלתה השאלה מי הם בעיקר מבצעי הפיגועים בארץ – האם הם בין אלה שעובדים, מה גילם וכדומה.

עובדה היא, שמבין מקבלי הרשיונות לעבודה בארץ לא היה אף מפגע אחד; זאת עובדה. כל הפיגועים נעשו על-ידי אנשים אשר נכנסו בדרכים כאלה או אחרות, עקלקלות, ולא היו מבין אלה אשר עובדים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל זאת גם עובדה – – – והסגר האחרון שעשיתם, מספר הפיגועים ירד.

סגן שר הביטחון מ' גור:

למה לך להפריע לי? הלוא אני מנתח עכשיו את העניין. זאת עובדה אחת. מצד שני, עובדה היא, שכל פעם שעשינו סגר, קטן מספר הפיגועים. תן לי להשלים. כשאני אמרתי שהעניין מסובך, אני יודע על מה אני מדבר.

אם מישהו יאמר לכם שיש לנו תשובה חד-משמעית לניגוד הזה, לסתירה הזאת – אין לנו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אין תשובה חד-משמעית. מה ההנחות שלכם?

סגן שר הביטחון מ' גור:

תן לי לדבר, בשביל מה אתה חושב אני פה.

כאשר אנחנו עוסקים בעניין הטרור וחוזרים ועוסקים בו ומציעים, בצדק, שיטות שונות ומגוון שלם של אמצעים שניסינו במשך 50 שנה, עם מבצעים לתפארת ולמופת, שכל העולם הצדיע להם, ובצדק – הם לא הפסיקו את הטרור. הפסקנו לנסות? לא הפסקנו. והסתכנו כל השנים האלה, כי כשאני אומר מבצע – זה אנשים בסכנת חיים. וכל פעם מי שהיה שותף לקבלת ההחלטות היה צריך לשקול האם יש הצדקה להסתכנות הזאת או לא. בידיעה ברורה שאין כמעט סיכוי שמבצע ייחודי כזה או אחר ישים קץ לכל הפרשה. ואז מה ההצדקה?

כי אנחנו נמצאים, אני אומר לך, חבר הכנסת, בתהליך של התמודדות בלתי פוסקת על קיומנו, ויש בתהליך הזה כל מיני פרצופים ויש בו סתירות. לא פעם אחת סיפרתי, אבל כיוון שהיום זה כבר עלה כמה פעמים, על הסתירות שיש בעצם היכולת שלנו לחיות בצורה משוגעת כזאת של מעבר משלום למלחמה, מדו-קיום לשנאה.

כאשר התחלתי לכתוב את סיפורי הילדים שלי, ככה זה התחיל. כשהילדה השלישית שלי מבין הארבעה שיש לנו, בגיל 14 חודש קמה בבוקר ואמרה לאמא: אבא, הליקופטר, מוקש – עשינו בבית דיון איך מגדלים במדינת ישראל ילדה נורמלית אם בגיל 14 חודש היא כבר מדברת על מוקש ועל הליקופטר. ברוך השם, אני יכול להגיד לכם, היא נורמלית. היא בסדר גמור. היא עברה את השירות

הצבאי שלה, קודם בנח"ל. היא הרגישה שזה לא מספיק, עברה לחובשות והיתה חובשת בחטיבה הקרבית של הנח"ל.

אבל ההתלבטות ליוותה אותנו כבר אז, כשהייתי מפקד הרצועה. זאת התשובה שלנו גם לגבי הסגר. אנחנו יודעים שאירועים יכולים להתבצע גם כשיש סגר וגם כשאין סגר, אבל אנחנו יודעים שכאשר היה סגר היו פחות פיגועים, בלי הסבר ברור למה.

לכן, אנחנו מפעילים סגר כאשר אנחנו מגיעים לאיזה שלב בפעילות טרוריסטית שבו יש לנו הרגשה שצריך לעשות משהו יותר דרסטי על מנת לעצור, לבדוק את עצמנו, לראות שמא ניתן לעשות דברים נוספים וצריך להמשיך.

חברי הכנסת, אנחנו עוסקים בביטחון כנושא עליון כל השנים, אבל גם כל השנים המשכנו לעבוד והמשכנו לפתח. איך התפתחו פעולות התגמול בשנות ה-50? העולים החדשים שהגיעו מתימן או ממרוקו, אז הגיעו בעיקר מארצות ערב, הושבנו אותם במושבים לאורך הגבולות. לא היו גדרות ביטחון, לא היתה תאורת ביטחון, היו חדירות, גנבות, הרג – צריך היה לתת תשובה. היא לא היתה מושלמת, היא היתה תשובה.

ברוך השם, הרב ורדיגר, למרות כל זה לא אכלנו זה את זה. הלכנו והתפתחנו והתעצמנו וגדלנו. ביקרתי אתמול אצל משפחת הרב גורן, זיכרונו לברכה, והזכרתי לטובה את הדיון שהיה לי אתו מול קיבוץ נירים, איך מחזירים פטרולים בלילה בשישי-שבת, בלי לפגוע בקדושת השבת. ישבנו יחד וטיכסנו עצה. ישבנו יחד, הוא היה הרב הראשי לצה"ל והוא מצא לנו תשובות. ולאט לאט התגברנו והתחזקנו וגדלנו.

היום נוסף אלמנט חדש. הסיכון הוא הסיכון של השלום. אני חושב שבעוצמתנו הנוכחית ובמצב הבין-לאומי הנוכחי הסיכוי שווה את הסיכון. אבל זה לא אומר שהדרך הזאת נקייה. היא עוד רוויה שנאה. ואני גם מציע שלא נעשה לעצמנו חיים קלים. אתם ראיתם קודם את חברי הכנסת הערבים, הלוא אני לא מסכים ל-90% מהדברים שהם אמרו, אבל אני יכול להבין עדיין את כל מה שרוחש מבפנים.

אני סיפרתי את זה קודם, ראיתי את זה במזרח הרחוק, ראיתי את זה גם בקזבלנקה. ועידת קזבלנקה היתה מעין חדר מראות של סתירות בין רגשות ובין תוכניות, בין ציפיות ובין עכבות של העבר, שהן לא פשוטות.

אני לא בטוח שהסמה האומרת, שאם לא יהיו רעבים יהיה שלום יותר בטוח, היא פתרון לכול. אני לא בטוח. לפני עשרות שנים צעקו "פועלי כל העולם התאחדו", והיתה מלחמת העולם הראשונה, ששברה את התזה לחלוטין. ואנחנו היהודים, כשבאנו לכאן אמרנו, כל זמן שנמשכת האפנדיות – קשה, אבל כאשר העם הפלשתיני יתעורר והאפנדיות והניצול ייעלמו, יהיה יותר טוב. לא היה יותר טוב. אני לא בטוח שתנאים כלכליים יותר טובים הם פתרון לכל הבעיות הלאומיות. רחוק מזה. אבל פה ניצבת מנגד ישראל איתנה, חזקה, מסוגלת להתמודד בשדה הקרב, מתמודדת באופן יוצא מן הכלל בשדה הטכנולוגיה והכלכלה. בואו ניקח את הצ'אנס, והוא מלא סתירות פנימיות בדרך. השאלה היא, האם הסתירות האלה מרתיעות אותנו, עוצרות אותנו, מחזירות אותנו לאחור, או אנחנו אומרים: התגברנו על דברים כאלה בעבר, נתגבר על זה גם עכשיו.

דן תיכון (הליכוד):

מה גודל הסיכון שאתה מציע שניטול על עצמנו?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אם אינני טועה, אתה שמעת אותי גם אחר הצהריים טוען, שבמצב הזה, בתהליך השלום שבו אנחנו נמצאים, אם תהיה הצעה מסודרת, צריך ללכת לקראת הלבנונים ולאפשר את הפסקת הטרור מלבנון. גם אם זה לא תמורת שלום מלא בשלב הזה, כי אני מאמין שהתהליך הזה הוא הכרחי.

דן תיכון (הליכוד):

אתה אז הצעת במקרה של כישלון לחזור ללבנון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

תסלח לי, שאלת אותי – אמרתי. אני אומר שאנחנו מספיק חזקים כדי לקחת את הסיכון הזה. יש ספקולציות שאני לא אענה עליהן, כי אני אהיה טיפש אם אענה עליהן. כולם מודעים להן. כאשר אני אומר שישראל חזקה, תאמין לי שבארצות ערב יודעים יותר ממך ממה הם חוששים. אני לא מציע להפעיל את העוצמה, כי לא תמיד העוצמה הכוחנית פותרת הכול.

דן תיכון (הליכוד):

השאלה אם אנחנו יכולים להפעיל אותה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לפי דעתי, בהחלט כן. לפי דעתי, במצב הנוכחי אנחנו יכולים. והמצב שבו אני מתאר את הסתירות של ועידת קזבלנקה – אני אומר לכם, שלמרות הסתירות האלה צריך להתקדם בדרך של שיתוף פעולה ושל תגבור עצמי, והדרך הזאת אפשרית.

הסגר הוא חלק מהמערכה הכוללת, ממצאים הולכים ובאים, הולכים ומשתנים. הוא כשלעצמו לא פותר הכול. אבל אין איזה אמצעי אחד שפותר את הכול.

מכיוון שעלו פה שאלות טכנו-טקטיות של המחסומים וכדומה, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון.

היו"ר א' סלמוביץ:

אפשר להעביר רק לוועדה ראשית, אדוני, לוועדת החוץ והביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

נו, כן, אני אומר: לוועדת החוץ והביטחון. שם אפשר, בוועדת משנה, לבחון במדויק את פעולת המחסומים ולתת לזה פתרונות יותר ישימים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה, אדוני סגן שר הביטחון. חבר הכנסת דוד מגן מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת סאלח סלים מסדר-היום. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, מי ששמע את נאומו של חבר הכנסת סלים מבין שהוא חורג מהקונסנסוס בצורה קיצונית. שמענו את הוויכוח בינו לבין חבר הכנסת קהלני. ראוי שכל ההצעות תעבורנה לדיון בוועדה וצריך שההצעה של חבר הכנסת סלים תוסר מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מגן. חברת הכנסת ענת מאור, היכן היא? – איננה.

דן תיכון (הליכוד):

היא בחוץ. היא לא נראית מעוניינת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אין אונס, כמו שאומרים. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת ורדיגר מסדר-היום. בבקשה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, לפני ביקורו של נשיא ארצות-הברית כאן שמענו מטבע לשון חדשה המיוחסת לראש הממשלה ושר הביטחון: הביטחון מעל לכול. אינני בטוח שתושבים בישראל וביהודה ובשומרון בטוחים היום שהביטחון הוא מעל לכול. כוונתי – – –

<u>סגן שר הביטחון מ' גור:</u>

זה לפני ההצהרה של ראש הממשלה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני אומר: הוא טבע מטבע לשון חדשה. הוא טבע אותה לגבי ביקורו של נשיא ארצות-הברית. אני מציע שאותה מטבע תיטבע גם לגבי תושבי יש"ע ותושבי ישראל, בתקציבים. זה גם נושא של אמצעים; מודיעין בעומק. אני לא מדבר כאן על עזיבת עזה, שיצרה לנו בעיות בתחום הזה. אבל אני רואה שתקציבים אינם מוטים למטרה הזאת. נראה ביום שני מה קורה לתקציב הנוסף, למה הממשלה הזאת מקצה את התקציבים, למה היא מקצה את העודפים שלה, אילו העדפות יש לה – – –

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

חבר הכנסת ויינשטיין, יש לך מסגרת של דקה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, אני קורא לכך שלמטבע הזאת יהיו שני צדדים: גם לנשיא ארצות-הברית וגם לתושבי מדינת ישראל. הביטחון הוא מעל לכול.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת ויינשטיין. חבר הכנסת דן תיכון מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת ביבי מסדר-היום. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, ברשותך, נרשמתי לנושא הלבנוני, ובשל האילוצים שמאפיינים את עבודתנו היום היינו עסוקים בוועדת הכספים ובוועדת הכנסת. הרשי לי להעיר שתי הערות לנושא הלבנוני.

מה בעצם מטריד אותי בנושא הלבנוני ובאירוע האחרון? האירוע אירע בעצם בשבת בבוקר. אנחנו שהינו בבתינו ועקבנו אחר ההתפתחויות מן הרגע שהודיעו מלבנון שאכן קורה משהו. אבל הגרוע מכול, שבעצם היה ידוע במרוצת השבת וביום ראשון שאכן קרה משהו, אבל דובר צה"ל המתין עד יום ראשון בשעה שמונה, ורק משהוצג הסרט של ה"חיזבאללה" בעצם הבנו שיש לנו בעיה אמיתית ושאנחנו מפסידים במאבק על דעת הקהל. אני חושב שזו היתה טעות, ואני מקווה שתסיקו מסקנות, כי אין זה המקרה הראשון.

במקרה השני אומרים לנו שהיה מחדל נקודתי. הרי יש כאן מאבק של מוחות בינינו לבינם. איך קורה שבנקודה הזאת, בקצה של מה שקרה, יכלו להפתיע אותנו בממדים כאלה? האם אנחנו אכן חושבים בצורה רצינית, כפי שאני נטיתי להאמין לאחר ביקורי בגזרה הזאת? אינני בטוח האם אנחנו חושבים מספיק.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת תיכון. חבר הכנסת ביבי איננו. חבר הכנסת זנדברג איננו. חבר הכנסת פורז איננו. חבר הכנסת סאלח סלים איננו. חבר הכנסת אביגדור קהלני, האם אתה מסכים להצעת סגן השר להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון?

אביגדור קהלני (העבודה):

מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד איננו. חבר הכנסת מיכאל איתן, האם אתה מסכים לדיון בוועדת החוץ והביטחון?

מיכאל איתן (הליכוד):

מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ורדיגר, מסכים?

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, נעבור להצבעה

דוד מגן (הליכוד):

ביקשתי להפריד את ההצבעה לגבי הצעתו של חבר הכנסת סאלח סלים.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, נפריד אותה. אני מבינה שהצעתו של חבר הכנסת פורז ירדה עוד קודם. יש לנו פה ההצעות של חבר הכנסת ביבי, חבר הכנסת אליעזר זנדברג, חבר הכנסת אביגדור קהלני, חבר הכנסת יוסף בא-גד, חבר הכנסת מיכאל איתן וחבר הכנסת אברהם ורדיגר. אנחנו מצביעים בעד או נגד קיום דיון בוועדת החוץ והביטחון. נא להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת י' ביבי, א' זנדברג, א' קהלני,

י' בא-גד, מ' איתן וא' ורדיגר לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

יחד עם קולי יש עשרה תומכים; סליחה, תשעה תומכים. אין מתנגדים, אין נמנעים. אני פשוט לא החלפתי את שם היושב-ראש פה, בלוח ההצבעות, ובמקום ההצבעה של יושב-ראש הכנסת שבח וייס באה הצבעה שלי. אני אומרת זאת לפרוטוקול.

הנושא יועבר לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת סלים. אנחנו מצביעים בעד או נגד דיון בנושא במליאה. מי שמצביע נגד הוא, כמובן, בעד הסרה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נמנעים – 1

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ס' סלים בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אין תומכים, שבעה מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהנושא הוסר מסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

צריך לעשות עכשיו הפסקה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אגב, שוב הצבעתי במקום היושב-ראש. אם כך, אני מבקשת לזקוף את ההצבעה הזאת לזכותי.

דן תיכון (הליכוד):

על-פי ההסכם, אנחנו חייבים לרדת לוועדת הכנסת. צריך להפסיק את הישיבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

נפסיק עכשיו את הישיבה. אני מכריזה כעת על הפסקה. לכמה זמן?

מיכאל איתן (הליכוד):

חצי שעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב. מזכירות הכנסת תצלצל לפני חידוש הישיבה.

(הישיבה נפסקה בשעה 20:08 ונתחדשה בשעה 21:13.)

הצעה לסדר-היום

מעמד הזמר המזרחי בממסד התרבותי במדינת ישראל

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מחדשת את הישיבה. אנחנו ממשיכים בהצעה לסדר-היום מס' 5089, בנושא: מעמד הזמר המזרחי בממסד התרבותי במדינת ישראל – של חבר הכנסת אלי גולדשמידט. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

סגנית יושב-ראש הכנסת, שמעתי בכלי התקשורת שיושב-ראש הכנסת מתלונן על כך שהסגנים עזבו אותו. אני רוצה לציין, שסגנית יושב-ראש הכנסת, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, נמצאת בבניין, גם חברת הכנסת ענת מאור נמצאת בבניין, וגם חבר הכנסת דב שילנסקי. אם יושב-ראש הכנסת מרגיש מבודד, ההרגשה היא סובייקטיבית לחלוטין. אנחנו אתו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת בלומנטל.

בבקשה, חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא רואה את השר שמשיב לי.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא יגיע. נתחיל, יש לנו סדר-יום ארוך מאוד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני אוהב את הזמר המזרחי, אלא שזוהי אהבה מאוחרת. במשך היום שאלו אותי הרבה אנשים, מה לי ולהצעה לסדר-היום בנושא הזמר המזרחי. אמרו לי: אתה גולדשמידט, אתה אשכנזי, אתה חבר קיבוץ, מה לך ולעניין הזה? אני אומר לכם, שעצם העובדה שזה כל כך התמיה, מדוע דווקא אני מעלה את נושא קיפוח הזמר המזרחי, או התרבות המזרחית הים-התיכונית, מראה שמן הראוי להעלות את הנושא הזה, כי השאלה והתמיהה מעידות על הבעיה.

כמו רבים אחרים גדלתי על חינוך מוסיקלי אחר לחלוטין, מוסיקה קלסית, שירי ארץ-ישראל, פופ, ביטלס, כל מה שכולנו הכרנו. המורה למוסיקה שלי בבית-הספר היסודי לא עסק בחינוך למוסיקה מזרחית, אני אפילו לא ידעתי מה זה.

כשגדלתי, ידעתי על תעשיית הקסטות בתחנה המרכזית בתל-אביב. היתה שם עשייה מוסיקלית שחלק גדול מהציבור, ואני בתוכו, היה מנותק ממנה לחלוטין. נאמר את האמת: המוסיקה המזרחית, או מה שקרוי המוסיקה המזרחית, צמחה ברחובות הצדדיים במדינת ישראל, ולא ברחוב הראשי. הדבר מזכיר במידה מסוימת את התפתחות הג'ז האמריקני. גם הג'ז, שצמח ממוסיקת הנשמה, מוסיקת הבלוז, קיבל את הלגיטימציה הכללית שלו בשלבים מאוחרים.

אני חוזר להיבט האישי. אהבת מוסיקה אינה יודעת גבולות. כשאני מאזין לכל קונצ'רטו לפסנתר של מוצרט, אני מתרגש. כשביקרתי בניו-יורק הלכתי לשמוע את "נישואי פיגרו" ב"מטרופוליטן". אני אוהב את ה"גבעטרון", את יהודית רביץ, את אריק איינשטיין ואת אריק קלפטון, כולם גורמים לי הנאה רבה. אלא שיש במדינת ישראל כאלה שעדיין חושבים שאי-אפשר לאהוב גם את בטהובן, גם את שלמה ארצי, גם את יוני רועה וגם את אביהו מדינה. אין שטות גדולה מזו, מוסיקה טובה היא מוסיקה טובה,

יש מוסיקה טובה בכל תחום כשם שיש מוסיקה פחות טובה בכל תחום, אבל אי-אפשר לסווג סוג מסוים של מוסיקה כנחות מסוג מסוים אחר של מוסיקה.

המוסיקה המזרחית, שאותה למדנו אני ורבים אחרים לאהוב בשנים האחרונות – ללא הבדל מוצא – היא מוסיקה יפהפייה. זוהי מוסיקת נשמה ישראלית, בעלת רמה אמנותית גבוהה ביותר. יהודה פוליקר עשה רבות בהפיכת הזמר היווני הים-התיכוני לזמר מקובל על כל שדרות הציבור בארץ. בהופעה של דאלארס בקיסריה ראיתי מאות אנשים מדליקים נרות, כמו אצל שלום חנוך, בשמחה ובהתרגשות גדולה.

בקיץ, כשביקרתי במרוקו יחד עם חברי כנסת נוספים, שמענו זמרת נפלאה, שאומרים שמלך מרוקו – שדיברנו בו כה רבות היום ובימים האחרונים – אוהב אותה מאוד, שמה ריימונד אבוקסיס. אחרי שנהניתי מאוד לשמוע את שירתה ואת הכלים שמלווים אותה, את העוד, את הכינור שמונח על הברך ואת התוף, אחרי שחזרתי ארצה למדתי שהיא האמא של יעל אבוקסיס. בארץ שמעתי את דקלון שר את "כותל המזרח" ואת אביהו מדינה שר את "אל תשליכני לעת זיקנה", שמעתי את מרגול ואת חיים משה, את יוני רועה ואת עופר לוי, את זהבה בן, את חופני, את ישי לוי, את אבי פרץ עם הלהיט הידוע שלו "קשה לי" ועוד רבים אחרים.

חברי הכנסת, אני רוצה לספר לכם, שהיה להיט, קראו לו "חנהל'ה התבלבלה". המלים הן: חנהל'ה התבלבלה, מה פתאום ברית מילה, והיא עודנה בתולה. נודע לי רק אחרי הרבה זמן, שאת התמליל לשיר הזה כתב נתן אלתרמן, וזה שיר שהיה מסווג הרבה שנים, ואולי עוד היום, באותה קטגוריה שקוראים לה הזמר המזרחי. אני קורא לה הזמר הישראלי האמיתי, כמו כל זמר אחר שנוצר במדינה הזאת.

זוהי מוסיקה יפהפייה שמיליונים בארץ אוהבים אותה ומוקירים אותה. מבחינה מסחרית לזמרים אין טענות, לאמרגנים שלהם אין טענות, הם ממלאים מועדונים, הם ממלאים אולמות, הם מוכרים תקליטים וקסטות, אלא שהממסד האמנותי צריך להכיר בהם כשווי ערך.

המוסיקה המזרחית החלה לצאת מגטאות המדורים ברשות השידור. מי ששומע את רשת ג' בבוקר, בין השעה 08:00 לשעה 09:00, את התוכנית "מעורב ישראלי", זוכה ושומע את שלום חנוך ואת עופר לוי בלי קווטות, בלי מכסות, כולם יחד. אבל זה לא תמיד פועל כך. עדיין במקומות אחרים, בעיקר במשרדים הממונים על הנושאים האלה – משרד החינוך והתרבות, משרד האמנויות והמדע והתקשורת – יש קיפוח קשה מאוד, קודם כול בנושא של תקציבים, בנושא של הקצאת משאבים לטובת חינוך מוסיקלי, לטובת קיום פסטיבלים, לטובת מחקר בתחום הזה וכו'.

ראוי להמליץ למוסדות האקדמיים השונים תחומי לימוד ומחקר העוסקים במוסיקה המזרחית לסוגיה. בכל מקרה צריך יהיה לסבסד במידה ניכרת את שכר המורים לנגינה, על מנת להבטיח היענות מרבית של תלמידים ללמוד לנגן בכלים מזרחיים; לנגן על חלילית בכיתה ד', לנגן על פסנתר, אבל גם להכיר את העוד.

יש להתאים את תוכניות הלימודים במוסדות להכשרת מורים למוסיקה למטרות אלה. יש להקצות שעות ללימוד המוסיקה המזרחית על מגוון מרכיביה ופעילותיה, במקביל ללימודי המוסיקה המערבית במוסדות להכשרת המורים למוסיקה.

אני, כמו רבים אחרים, מאוד אוהב את האופרה, ואני מאוד שמח שבמדינת ישראל הוקם בית-אופרה, שיעלה את המדיום האמנותי המורכב והיקר הזה לרמה שתקביל לבתי-אופרה במקומות אחרים בעולם. עד כמה ששמעתי, ההקצאה התקציבית שאחד ממשרדי הממשלה מקציב לעניין הזה, היא אדירה, בקנה מידה אדיר. מדובר על מיליוני דולרים. אני חושב שצריך וטוב לעזור לתרבות הזאת של האופרה. צריך לעזור לתזמורת הפילהרמונית הישראלית ולכל התזמורות הסימפוניות שיש במדינת ישראל.

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

מה עם רקדניות בטן, חבר הכנסת גולדשמידט?

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

אני מדבר על המוסיקה, אתה יודע, אני מדבר בעיקר על הזמר המזרחי.

אני חושב שצריך להקצות משאבים לעניין הזה, ולא להכניס את הנושא של הזמר המזרחי לגטו של רובריקה שנקראת שירי עדות, או איזה נושא אנתרופולוגי אחר.

אנחנו עומדים לפני דיוני ועדת הכספים על תקציבי משרדי הממשלה השונים. אני אומר לכם, שיש היום בוועדת הכספים לובי שחוצה מפלגות, חוצה עדות, חוצה מוצאים, חוצה את כולם, שדורש ותובע ממשרד החינוך וממשרד האמנויות והתקשורת להקצות או לבצע או ליצור סדר עדיפויות אחר בתוך התקציבים שמוענקים ומושקעים בתחומי התרבות השונים, ולתת את המקום הראוי לאותה מוסיקה שנקראת מוסיקה מזרחית; אני מעדיף להשתמש בשם מוסיקה ארץ-ישראלית, מוסיקה ים-תיכונית, מוסיקה מקומית, כל שם שנבחר.

החלטתי לקרוא לפניכם קטע מתוך שיר. שאלו אותי הכתבים ושאלו אותי אנשים אם אני אשיר מעל הדוכן. קודם כול, אני מודיע קבל עם ועולם, שאני לא יודע לשיר. שנית, גם לו הייתי יודע לשיר, לא הייתי מבצע גימיק כזה כאן, אני חושב שזה מוריד את ערך הנושא. אבל לקרוא אני כן יודע, פחות או יותר, ואני רוצה לקרוא קטע מתוך שיר.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

נשיא המדינה שר לפני כמה ימים.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

מעל דוכן הכנסת? אני לא אמרתי במקומות אחרים. אני מדבר על לשיר מעל הדוכן הזה. אני מכיר לפחות חבר כנסת אחד ששר לפעמים במליאה. אני לא עושה את זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

כשמרשים לו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כשמרשים לו וכשלא מרשים לו.

אני רוצה לקרוא קטע מתוך שיר שכתב יוני רועה, הוא כתב גם את המלים וגם את הלחן: ליל כוכבים, הסהר עלה/ את שם יושבת בוהה באפלה/ שעה חולפת, יום ושנה/ ואת עדיין לו מחכה/ שעה חולפת, יום ושנה/ עודך אובדת שבויה באמונה/ מפרי גנך את תבקשי/ מי לך יאמר ומי לך ישיב/ מר כאבך, רודפים הימים/ נותרת לבדך, רוצה להאמין/ שהנה קרבה אותה שעה שבה הבטיח לשוב בחזרה.

השיר הזה נכתב לזכרו של הקצין חן ברוד, שנפל בתאונת אימונים במהלך מלחמת "שלום הגליל". מה שאני רוצה לבטא בעצם קריאת השיר הזה, שעצם הרעיון בכלל להכניס עשייה מוסיקלית, עשייה תרבותית מהסוג הזה לתוך גטו, אותה עשייה מוסיקלית שמבטאת רחשי לב של כולנו, אני חושב שהדבר הזה מבטא יותר מאשר בעיה של תופעה מוסיקלית, הוא מבטא תופעה חברתית, שאנחנו צריכים למחות עליה.

אני מציע שנתאחד, כולנו, סביב העניין הזה. אני יודע שנושא הזמר המזרחי, בין הדיונים המדיניים שאנחנו עורכים כאן במליאה, הדיונים הכלכליים, הוויכוחים הנוקבים שיש בינינו, נראה אולי משהו קטן יותר, פחות בחשיבותו, אבל אני בכל זאת חושב, שזה נושא חשוב בפני עצמו, שראוי לתת לו את כל תשומת הלב. אני בטוח שמרבית חברי הבית יתמכו בדעתי.

אני רוצה לציין, ובזה אני מסיים, שהיום ביקרו בכנסת – קיוויתי שההצעה שלי לסדר-היום תעלה מוקדם יותר – שורה ארוכה מאוד של זמרים. היה כאן חיים משה, היה כאן חופני, היתה כאן אתי לוי, היה כאן יוני רועה, היה כאן אבי פרץ, היו כאן רבים אחרים. ישבנו יחד עם חברי סיעות אחרות וכולנו דיברנו בנושא הזה. הבטחנו זה לזה לקדם את העניין ולהפוך אותו לדבר שבעוד שנה, בעוד שנתיים לא נצטרך להגיש לגביו הצעות לסדר-היום ולהביע איזו עמדה של תחושת קיפוח כזה או אחר. אני מודה לכם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט. אני רוצה לציין לפניך, חבר הכנסת גולדשמידט, שאני הייתי הראשונה שהעליתי את הנושא בהסתייגויות לתקציב בשנה שעברה. אני שמחה מאוד שהעלית

את הנושא, ואני מקווה שהעלאתו תישא פרי ושתזכרו את מה שאמרת גם כשתצביעו על תקציב המדינה השנה. תודה רבה.

אדוני השר, בבקשה.

<u>שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:</u>

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט שהעלה נושא שהוא נושא חשוב.

אני רוצה לומר, שהוא צדק בכך שאמר שצמיחתו של הזמר המזרחי או הים-תיכוני או הארץ-ישראלי היתה מחוץ לממסד, בסמטאות התחנה המרכזית בתל-אביב. זה היה נכון בעבר. בעבר גם היה מדור של שירי עדות ברשות השידור. כל זה חלף ועבר לו. היום אנחנו עדים לא רק לתערובת של שירים מסגנונות שונים במסגרת הזמר הישראלי שאנחנו מכירים, אלא אנחנו מכירים גם תופעה הרבה יותר חשובה, הרבה יותר מעודדת – עירוב הסגנונות. אנחנו מוצאים בחלק ניכר מהזמר הישראלי והשירים העבריים היפים שלנו את השפעתן של מסורות מוסיקליות שונות. נוצר כאן משהו עצמאי יפה, אולי יוצא דופן ואיכותי.

אני לא חושב שצריך בכלל לעשות הנגדה כלשהי, ניגוד כלשהו בין הצמיחה של השירים הפופולריים האלה, היפים האלה, לבין ידע מוסיקלי יצירתי. המוסיקה היצירתית הקלסית, שאנחנו שומעים באולם הקונצרטים ומעל בימת האופרה עומדת בפני עצמה, גם היא מתחדשת, גם היא נוצרת על-ידי יוצרים ישראלים, וכל הדברים שאני קראתי ושמעתי לאחרונה בדבר הניגוד הקיים כביכול בין מוסיקה אירופית של המאה ה-19, שמישהו הגדיר אותה כעולם האופרה, לבין השירה והשירים והזמר הישראלי של ימינו, זה בכלל אחד הדברים השטחיים ביותר ששמענו, אבל אנחנו רגילים לשמוע דברים מהסוג הזה.

אני כשלעצמי שותף מלא גם לאהדה וגם לאהבת השירים וגם לעמדה שביטא חבר הכנסת גולדשמידט.

אנחנו הנהגנו, למשל, לראשונה את יום המוסיקה בשנת הלימודים בשנה שעברה, ואנחנו נמשיך במסורת זו השנה. ההנחיות היו מפורשות: ביום המוסיקה חוגגים כל סוגי המוסיקה, אין אפליה ואין עדיפות. אנחנו מביאים ילדים לשמוע את התזמורת הפילהרמונית, תזמורות סימפוניות וגם קטעי אופרה, גם שירה ישראלית, גם שירה ערבית, גם שירה מזרחית, וגם שירה פולקלוריסטית, גם שירי עמים מחוץ לישראל וגם ג'ז ושירי פופ ודיסקו.

אנחנו אמרנו, שלכל אחד יש נתיב למוסיקה, אם כי אני לא עושה הקבלה והשוואה בין הסוגים השונים. יש בהחלט דבר שהוא בבחינת נכס לדורות, ויש דבר שהוא בבחינת הנאה שיש לנו ממוסיקה שהיא בעלת תכונות מאוד מאוד מהנות, מאוד מאוד מבדרות, מאוד מאוד חשובות גם לפיתוח עתידי של המוסיקה, אבל לא כולן עומדות באותה דרגה מבחינת התרומה לנצח. ויש סוגי מוסיקה טובים ורעים בכל הדרגות.

בתקופתי במשרד החינוך והתרבות אני הכפלתי את התקציבים של האגף לקידום התרבות בשכונות. אני רוצה לומר, שבסכום די צנוע יחסית נעשות פעולות בלתי רגילות. רק השנה היו תחרויות זמר ארציות במסגרת "כוכב נולד", קולות וצלילים; רק לאחרונה היתה לנו תחרות ארצית בבית-דני בשכונת-התקווה בתל-אביב, מועדוניות הזמר. בכל הדברים האלה, נוסף על סיוע ישיר לקבוצות שמטפחות מוסיקה מזרחית וים-תיכונית, כמו התזמורת האנדלוסית ומקהלות הרומנסות הספרדיות ולהקות מקומיות ששרות שירים ים-תיכוניים, בכל הערבים האלה, לרבות שירי מזרח ומערב במתנ"סים, אנחנו לא עושים הבחנה בין מוסיקה זו לאחרת. ואנחנו נמשיך בדרך זו. אנחנו גם מקווים, שעם בוא השלום אנחנו ניתן ממד ים-תיכוני למוסיקה הים-תיכונית, ונוכל להביא לכאן להקות ותזמורת מקבוצות שונות.

אני רק מבקש להשיב בשמה של השרה אלוני, שלא יכלה לבוא לכאן ולהשיב על ההצעה הזאת לסדר-היום. גם משרד האמנויות תומך קודם כול בלהקות המפתחות את המסורת של הזמר הים-תיכוני והמזרחי, כמו להקת "הברירה הטבעית", אנסמבל "מזרח ומערב", להקת "ענבל", שלאחרונה הוגדל תקציבה באופן משמעותי, התזמורת האנדלוסית, ששני המשרדים תומכים בה, ועוד ועוד ועוד.

אני יודע שיש טענות לגבי זמן שידור ברשות השידור, ואני מוכן שנברר זאת במסגרת הדיון שאני ממליץ שיתקיים בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. ייתכן שהזמר המזרחי או הים-תיכוני צמח מחוץ לגדר של הממסד המקובל, אבל היום הוא נטוע בלבה של החברה הישראלית.

אני מציע להעביר את הדיון בנושא הזה לוועדת החינוך והתרבות.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לכבוד השר רובינשטיין, שר החינוך והתרבות. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, אני מזדהה עם עמדתו של עמיתי חבר הכנסת גולדשמידט. הוא זהב, אני אבן. הלחן המזרחי היה זר גם לי, בגלל חינוך בבית, בבית-הכנסת. והנה לפני שבועות מספר טיילתי במרוקו עם "החברה הגיאוגרפית". נכנסנו לאוטובוס שאמור היה להוביל אותנו 18 ימים ברחבי מרוקו, ומייד כשנכנסנו לאוטובוס התחילו להשמיע קלטות של מוסיקה מרוקאית. ואני אמרתי לעצמי: הנה נגזר עלי לנסוע 18 ימים באוטובוס הזה עם המוסיקה הזאת. והנה כעבור יום או יומיים, אחרי צפייה בטלוויזיה והאזנה לרדיו של מרוקו, התחלתי לאהוב את המוסיקה הזאת ומצאתי בה עניין רב. בביקור בבית-כנסת במרוקו, לראשונה בחיי בבית-כנסת מהסוג הזה, שמעתי את הלחן, שמעתי את החזן ואת השירה, ומצאתי בזה עניין רב.

אני חושב, לכן, שאין צורך לעודד את הזמר, אלא יש צורך לבטא אותו יותר בכלי התקשורת; פשוט לתת לו יותר ביטוי, יותר זמן, ואז נתרום לא רק לכך שהציבור הישראלי יכיר פן מאוד מעניין בחיי חלקים יפים וגדולים של העם, אלא זה יתרום גם למיזוג הגלויות שאנחנו רוצים בו וייצור קרבה גדולה יותר בין כל חלקי העם.

הצעתי להסיר את ההצעה, כי רציתי לבטא גם את רחשי כלפי עצם העלאת הנושא על-ידי חבר הכנסת גולדשמידט, ואני אתמוך ככל שניתן כאשר יעלו נושאים מעשיים כדי להגשים את היסוד שבהצעה שלו.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

חבר הכנסת גולדשמידט, האם אתה מסכים להצעת השר?

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

כן.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לוועדת החינוך והתרבות. נא להצביע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

12 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדת החינוך והתרבות.

הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון – הצבעת שוטרים בבתי-מעצר), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק ב'מט, הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון – הצבעת שוטרים בבתי-מעצר), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. הנמקה מהמקום, בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מטרת הצעת החוק היא לתקן את חוק הבחירות לכנסת ולאפשר לסוהרים הנמצאים ביום הבחירות בבתי-הסוהר ולשוטרים הנמצאים שם באותו יום להצביע באותן קלפיות המיועדות לאסירים ולעצירים, על מנת להקל עליהם את תהליך ההצבעה, ובהמשך למגמה הקיימת ממילא בתיקונים קודמים לחוק הבחירות, אשר אפשרו גם לשוטרים וגם לאחרים להצביע מחוץ לנקודת הקלפי המקורית שבה היו צריכים לקיים את תהליך ההצבעה.

אני רוצה להודות לממשלה על תמיכתה בעניין ולציין שהצעת החוק הזו עולה בקנה אחד עם יוזמות לתיקון חוקי הבחירות לכנסת שהונחו בעבר לפני ועדת הבחירות המרכזית לכנסת הארבע-עשרה, ואני מדבר על לפני למעלה משנה וחצי.

ההצעה הזאת עולה בקנה אחד עם ההצעות שרוכזו בוועדה, פרי מסקנות וניסיון קודם של ועדות אחרות של בחירות לכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (הצבעה על כלי שיט), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר א' סלמוביץ:

כיוון שהשר ישיב על שתי הצעות חוק כאחת, אנחנו עוברים כעת להצעת חוק ב'נ, הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (הצבעה על כלי שיט), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת זנדברג. ההנמקה מן המקום.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

אני מבקש להתנגד להצעה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

בסדר, אבל אחרי תשובת השר.

<u>אליעזר זנדברג (צומת):</u>

מוצע לאפשר לימאים ולנוסעים על כלי שיט אשר יימצאו עליהם לפחות חמישה אזרחים, במקום 14 אזרחים על-פי החוק הקיים, להצביע.

מדינת ישראל קבעה את העיקרון, שניתן להצביע על כלי שיט במקרים של ימאים וכדומה, כאשר מדובר היה על כלי שיט שמספר האנשים שהיו עליהם גדול יותר. היום השתכללה הטכנולוגיה, מספר הימאים הצטמצם.

אני רוצה לציין שבהצעה דומה, ובכל הרעיון או התיקונים לחוק הבחירות לכנסת, כבר החלו דיונים בוועדת החוקה. מן הסתם הצעות חוק אלה, אם תעבורנה, תצטרפנה לפול הרעיונות וההצעות שנמצא בדיון. אני מקווה שבסופו של דבר זה ימצא את ביטויו גם בחוק שעבר את כל הקריאות.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג. כבוד השר ליבאי, בבקשה.

<u>שר המשפטים ד' ליבאי:</u>

גברתי היושבת-ראש, הממשלה תומכת בהצעת החוק הראשונה של חבר הכנסת זנדברג לגופה וגם תומכת בהעברתה לוועדה.

החוק קובע כיום, שאסירים ועצירים רשאים להצביע בקלפיות מיוחדות. באותן קלפיות רשאים להצביע הסוהרים שנמצאים ביום הבחירות בבית-הסוהר או בבית-המעצר. חבר הכנסת זנדברג מבקש להרשות גם לשוטרים הנמצאים באותו מתקן להצביע באותה קלפי מיוחדת. זה הגיוני וסביר, ואנחנו תומכים בכך.

לגבי ההצעה השנייה, הממשלה מסכימה להעברתה לוועדה לבחינה, בלי להסכים דווקא לכל פרטי ההצעה.

לפי החוק הנוהג היום הוועדה המרכזית רשאית לקבוע את כלי השיט שבהם תתקיים הצבעה ביום הבחירות. לא תקבע הוועדה – כתוב – כלי שיט כאמור אם סברה אחד מאלה: 1. שביום ההצבעה יימצאו בו פחות מ-14 אזרחים ישראלים בני 18 ומעלה – – – שואל חבר הכנסת זנדברג הנכבד, מדוע דווקא 14 ויותר? מדוע לא די אם יימצאו עשרה, או שמונה? והוא מציע, שאם יימצאו על כלי השיט לפחות חמישה אזרחים ישראלים, תהיה קלפי באותו כלי שיט.

הנושא אינו פשוט, באיזו מידה צריך להעמיד קלפי בכלי שיט לרשות כל חמישה או שבעה או עשרה אזרחים ישראלים מעל גיל 18, אבל הנושא בהחלט ראוי לבחינה עם המומחים של משרד הפנים. לכן הממשלה מסכימה להעביר את ההצעה לבחינה בוועדה. תודה רבה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לכבוד השר ליבאי. חבר הכנסת יצחק לוי מבקש להתנגד לשתי ההצעות. בבקשה.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, קודם כול לעצם הנוהל. אני חושב, שהיינו צריכים לנהל שני דיונים נפרדים, אלו שתי הצעות חוק נפרדות, ואיחוד ההצעות אינו תואם את התקנון. אבל, היושבת-ראש ודאי תבדוק זאת ותראה אם הדבר היה נכון או לא.

חבר הכנסת זנדברג מעלה כאן שתי הצעות. אני רוצה לומר את התנגדותי לגבי כל אחת מהן בנפרד. הראשונה היא בקשר להצבעת שוטרים הנמצאים ביום הבחירות בבתי-מעצר. התנגדותי היא לצורך בחוק. אני לא מתנגד לרעיון שהעלה חבר הכנסת זנדברג. אני מתפלא על כך ששר המשפטים לא העיר ששוטר יכול להצביע בכל קלפי ביום הבחירות. אין הגבלה לשוטר להצביע בקלפי המיוחדת לו.

לכן, אדוני השר, אף שאני מסכים לעצם החוק, אני חושב שהוא מיותר לגמרי, אין בו צורך כלל. אם לשוטר יש תעודת בחירה מיוחדת, שמאפשרת לו להצביע בכל מקום, הרי ששוטר יכול להצביע גם בבית-מעצר.

<u>שר המשפטים ד' ליבאי:</u>

סליחה, אם אתה, אדוני, כל כך בטוח בזה, מדוע לא תיתן לוועדה – ועדת החוקה וועדת הפנים – לבחון את העניין לגופו? עובדה שהמומחים של משרד הפנים סברו שיש מקום בעניין הזה לבחינה מחודשת.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

אדוני השר, אני אמרתי קודם, שלעניין הזה אני מסכים מבחינה עקרונית. אתה לא ניסחת כך את הדברים ולא העלית את הבעיה המשפטית. אם אתה פונה אלי ומבקש ממני לאפשר בדיקה בוועדה – מכיוון שהרעיון מקובל עלי, אני נענה להצעתך.

לגבי ההצעה השנייה, יש לי התנגדות מהותית יותר. הצעה שחמישה אזרחים במקום 14 הנמצאים על כלי שיט, תתאפשר להם הצבעה – אינני יודע, אדוני השר, אם ההוצאה מצדיקה את העניין הזה, עם כל רצוננו לאפשר לכל אזרח להצביע. אנחנו מכניסים את עצמנו לפינה שאולי לא נוכל לצאת ממנה אחר כך מכל מיני בחינות. יש לנו בעיות עקרוניות הרבה יותר גדולות לגבי אלפי ישראלים שנמצאים בחוץ-לארץ בעיר מסוימת, ואנחנו לא נותנים להם להצביע. אנחנו נאפשר לחמישה אנשים שנמצאים בכלי שיט להצביע על-ידי הוצאה גדולה מאוד וטרחה גדולה מאוד מצד המדינה? אני לא יודע אם הדבר מצדיק זאת.

להערכתי, היה נכון יותר לצייד את כל המטוסים בקלפי. יש לפחות 100 נוסעים בכל מטוס. יש כנראה איזו זכות היסטורית לכלי השיט, שהם זכו שמעבר לכל העובדים האחרים – היום המצב קצת יותר מתוקן כי עובדי השגרירות מצביעים, אבל זה תיקון חדש. אבל כלי השיט זכו לזכות הצבעה מעבר לכל מיני אזרחים אחרים שנמצאים אם בתפקיד ואם שלא בתפקיד בכל מיני מקומות בעולם, והנה אנחנו רוצים לבוא ולהרחיב את זכותם זו על חשבון המדינה. לא רק שאנחנו נותנים להם, אנחנו מסתפקים בחמישה. אגב, אדוני השר, חמישה זה כל יאכטה. האם הבאת זאת בחשבון? כל איש שיצא לטיול ביאכטה ביום בחירות, המדינה תצטרך להעמיד לו קלפי.

<u>שר המשפטים ד' ליבאי:</u>

נכבדי, משרד האוצר מסכים לכל מלה שאדוני אמר. בכל אופן, מכיוון שהועלתה כאן שאלה לגבי זכות אזרחים ישראלים להצביע, והמספר 14 גם הוא שרירותי, אמרתי שכאן איננו מסכימים לתוכן ההצעה, אבל אם מתבקשת בחינה מחודשת של הנושא, חזקה על חברי הכנסת והייעוץ שהם יקבלו ממשרד הפנים שישקלו את העניין לגופו. לא ראיתי לבוא ולחסום דרכה של הצעה כזאת לבחינה בוועדה.

<u>אליעזר זנדברג (צומת):</u>

באוניות צי הסוחר למשל – – –

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

זה לא כתוב בחוק. אני מתייחס להצעה כמו שהיא. אתה אומר כלי שיט, כלומר שאם אני עולה לסירה עם חמישה אנשים ביום הבחירות, אני יכול לתבוע ממך שתעמיד לי קלפי, אולי אפילו עם מזכיר, יושב-ראש, אני לא יודע בדיוק מה, אבל לשם העניין הייתי עושה זאת כתרגיל. אם יום הבחירות לא

יהיה בנובמבר אלא ביוני, ולא יהיה כל כך קר, פשוט להעמיד בתוך סירה חמישה אנשים, להתרחק 100 מטר מהחוף ולקרוא לך מהים: חבר הכנסת זנדברג, הבא לי קלפי. יכול להיות שזה רעיון.

<u>אליעזר זנדברג (צומת):</u>

היום יש ספינות טיולים שעליהן יותר מ-14 אנשים. הפרקטיקה מקובלת והדברים האלה – – –

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

חבר הכנסת זנדברג, על הראשונים אנחנו מצטערים, ואתה בא להוסיף עלינו אחרים.

<u>אליעזר זנדברג (צומת):</u>

אולי יאכטה בים-המלח.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

זו שאלה מעניינת. אני לא יודע לגבי ים-המלח בגבולות החדשים, אם כל ים-המלח הוא שלנו, לא בדקתי את ההסכם, אבל אם למשל יש חלק מים-המלח ששייך לירדן, נהיה בבעיה.

על כל פנים, יש שאלות מעניינות מאוד שמתעוררות בעקבות הצעת החוק הזאת. אני חושב שהממשלה היתה צריכה לדחות אותה.

אני מסכם את דעתי, גברתי היושבת-ראש. לגבי הצעת החוק הראשונה – אני אתמוך בה מכיוון שאני מסכים לרעיון. לעניות דעתי הקטנה והמצומצמת, מבחינת החוק איננו זקוקים לתיקון, אבל אם אדוני השר אומר שכדאי לשמוע ולהשכיל בעניין, אני מסכים.

לגבי ההצעה השנייה, לא יהיה לי מנוס אלא להתנגד לה. תודה רבה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. חבר הכנסת זנדברג, אתה רוצה להתייחס?

<u>אליעזר זנדברג (צומת):</u>

אפשר לגשת להצבעה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון – הצבעת שוטרים בבתי-מעצר), התשנ"ד–1994, בקריאה טרומית. נא להצביע בעד או נגד. לאיזו ועדה הצעת, חבר הכנסת זנדברג?

<u>אליעזר זנדברג (צומת):</u>

ועדת החוקה, חוק ומשפט.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון הצבעת שוטרים בבתי-מעצר),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק נתקבלה, והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (הצבעה על כלי שיט), התשנ"ד–1994. נא להצביע בעד או נגד. וכמובן שוב העברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה. סליחה, אני מבטלת ואני מפעילה שוב.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (הצבעה על כלי שיט),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק פיצויים למפוני שוק הכרמל, התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ד' מנע)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק א'תתקצד, הצעת חוק פיצויים למפוני שוק הכרמל, התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת דוד מנע. בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק זו באה לפצות את הרוכלים או בעלי הדוכנים בשוק הכרמל בתל-אביב, לאחר שהוחלט בעיריית תל-אביב באופן שרירותי לגמרי לפנות חלק גדול מהשוק הזה – שכל אחד מכיר בחשיבותו גם לצורכי היום-יום וגם אפילו מעצם היותו שוק ססגוני בתל-אביב – בלי לתת שום תמורה לאנשים האלה.

מדובר באנשים שרכשו זכויות חכירה לדורות משנות ה-60 בחלק הזה של השוק. אני חושב שהדבר הזה, לקחת אנשים באופן שרירותי ולפנות אותם, אין לו תקדים במדינת ישראל. היום זה שוק הכרמל, מחר אלה שווקים אחרים. אמר לי חבר הכנסת יצחק לוי, שגם בנתיבות רוצים לפנות חלק גדול מהשוק, וזה בהחלט יכול להוות מודד לשווקים שונים בכל הארץ – – –

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

בחקיקה נתייחס – – –

<u>דוד מנע (הליכוד):</u>

כן, בחקיקה אפשר להתייחס גם להיבט הכללי בנושא הזה.

זה נושא חשוב ממדרגה ראשונה, ואני חושב שרבים רבים עלולים להיפגע, ואין לי שום ספק שהכנסת על כל מפלגותיה וחלקיה תתמוך בחוק חשוב זה. תודה.

<u>היו"ר א' סלמוביץ:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מנע. כבוד השר ליבאי, בבקשה.

<u>שר המשפטים ד' ליבאי:</u>

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, נעים להיזכר בשעה זו בשוק הכרמל בתל-אביב.

הצעת החוק שהעלה כאן חבר הכנסת מנע באה, כך נראה, לסייע לאותם בעלי דוכנים בשוק הכרמל העומדים בסכנת פינוי. חבר הכנסת מנע מציע לתת לכל בעל דוכן 250,000 שקל כדי שיתפנה משוק הכרמל.

לא ברור לי כיצד ימנע חבר הכנסת מנע מאדם אחר לתפוס אותו דוכן שהתפנה, ולו רק כדי לקבל תמורת פינוי 250,000 שקל, וחוזר חלילה. שהרי חבר הכנסת מנע לא מתנה את התשלום של 250,000 שקל בהוכחת זכות כלשהי. כל מי שיש לו חזקה באותו רגע בדוכן, זכאי לפי הצעת חוק נדיבה זו ל-250,000 שקל. זה מקור פרנסה בלתי נדלה. חבר הכנסת מנע מאפשר פה פיצוי כפול: פעם אחת למי שיטען שהוא בעל הדוכן לפי הגדרה שהוא נותן בהצעת החוק, ופעם שנייה לכל מי שמחזיק בדוכן, וכפי שאמרתי, מחזיק – זה עניין של עובדה, חזקה באותה שעה.

יתר על כן, בעוד בדברי ההסבר חבר הכנסת מנע הנכבד מדבר רק על קטע שוק הקרוי שוק עזר, בהצעה עצמה הוא מדבר על שוק הכרמל בכללותו.

אני מבין שמדובר בעניין רגיש, בעניין מסובך, שעיריית תל-אביב מטפלת בו ותטפל בו בהתאם לחוק. ובהתאם לחוק, אלה שיש להם זכויות רשאים לתבוע את זכויותיהם, ואם לא יקבלו אותן בטוב, יפנו לבתי-המשפט ולערכאות ויקבלו את זכויותיהם. מעבר לכך, אני חושב, אין לתבוע גם מעיריית תל-אביב.

אני מציע להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר דוד ליבאי. חבר הכנסת מנע?

דוד מנע (הליכוד):

נצביע.

היו"ר א' סלמוביץ:

נצביע.

אנחנו נעבור אם כך להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק פיצויים למפוני שוק הכרמל, התשנ"ד–1994. נא להצביע בעד או נגד העברתה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 5

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק פיצויים למפוני שוק הכרמל, התשנ"ד–1994,

לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

עשרה תומכים, חמישה מתנגדים, אין נמנעים. חברי הכנסת, אני קובעת שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תיקון – סכומים המגיעים לסיעת אם),

התשנ"ד–1993

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תיקון – סכומים המגיעים לסיעת אם), התשנ"ד–1993, של חברי הכנסת אלי דיין ואברהם פורז. זו הצעת חוק תתתקמ"ג. ינמק מן המקום חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מטרת הצעת החוק לתקן שגגה שיצאה מלפנינו בנושא מימון הבחירות לרשויות המקומיות.

הצעת חוק הבחירות לרשויות המקומיות המקורית היא הצעת חוק פרטית שלי ושל חבר הכנסת אלי דיין. אבל המצב הוא כך: סיעות מקבלות מקדמה לצורך מימון הבחירות ויש התחשבנות סופית לאחר הבחירות. אבל יוצא מצב שסיעה שלקחה פחות מן המגיע לה כמקדמה, ומגיע לה יותר, לא מקבלת את ההשלמה רק משום שהמקדמה היתה קטנה. ולעומת זאת, סיעה שלקחה יותר מדי, לא מחזירה משום שיש עניין של התקזזות עם המקדמה.

העניין הוא בתיקון טכני. יש תמיכת הממשלה, ואני מבקש לאשר אותו. הוא בא ליישר את הקו ולעשות סדר בעניין הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. אדוני השר דוד ליבאי, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אינני יודע אם היתה כאן שגגה מצד מי שחוקק את החוק, אבל כאשר חבר הכנסת פורז אינו עוסק בלשכת עורכי-הדין, דבריו הם הגיוניים, וכך גם במקרה זה. ולכן הממשלה תומכת בהצעת החוק שלו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר ליבאי.

אנחנו עוברים, אם כך, להצבעה, בעד או נגד הצעת החוק והעברתה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. נא להצביע.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תיקון סכומים המגיעים לסיעת אם), התשנ"ד–1993, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות

הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (פסולים לכהונה), התשנ"ד–1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (פסולים לכהונה), התשנ"ד–1994, של חברי הכנסת יצחק לוי, דוד צוקר וסאלח טריף. זו הצעת חוק א'תתקיא. ינמק מן המקום חבר הכנסת יצחק לוי. בבקשה.

<u>יצחק לוי (מפד"ל):</u>

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני מתכבד להביא הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (פסולים לכהונה), התשנ"ד–1994, לפני מליאת הכנסת לאישורה בקריאה מקדמית. ההצעה מציעה למחוק בסעיף הפסולים לכהונה את המלים חולי רוח ובמקום זה לכתוב: מי שהוכרז פסול דין לפי סעיף 8 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב–1962.

כוונת ההצעה היא לתת הגדרה יותר נכונה מאשר ההגדרה חולה רוח. מה זה חולה רוח? מי קובע מי חולה רוח? האם די שראש העיר יקבע שהוא חולה רוח, או הפסיכיאטר המחוזי יצטרך לקבוע שהוא חולה רוח? ההגדרה הזאת, אין מקומה בספר החוקים. הנכון יותר הוא לבוא ולהגדיר את זה לפי חוק הכשרות המשפטית.

אני שמח שהממשלה תומכת בהצעת החוק הזאת, ואבקש מהכנסת לאשר אותה ולהעבירה לוועדת הפנים לבירור ולהכנה לקריאה ראשונה. תודה רבה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. אדוני שר המשפטים, תשובתך.

<u>שר המשפטים ד' ליבאי:</u>

כבוד יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, ההצעה של חברי הכנסת לוי, צוקר וטריף היא הצעה טובה. היא באה להכליל בפקודת העיריות נוסחה שכבר קיימת בסעיף 8 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב–1962, דהיינו שבמקום חולה רוח ייאמר: מי שהוכרז פסול דין. לכן הממשלה תומכת בהעברת הצעת החוק לוועדה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

ברשותך, נעבור להצבעה. חברי הכנסת, מי תומך בהצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (פסולים לכהונה), התשנ"ד–1994, עם ההצעה של שר המשפטים? נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (פסולים לכהונה),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק עברה בקריאה טרומית, ותעבור לוועדת הפנים להמשך טיפול, כמקובל.

הצעת חוק פקודת בריאות העם (תיקון – הפצת מידע בדבר סיכונים סביבתיים), התשנ"ד–1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין עכשיו את חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. אני מקווה ששר הבריאות יגיע. אם לא, נקיים את הדיון ונצביע בלעדיו. לפנינו הצעת חוק פקודת בריאות העם (תיקון – הפצת מידע בדבר סיכונים סביבתיים, התשנ"ד–1994, של חברי הכנסת יהושע מצא ואסתר סלמוביץ, הצעת חוק ב'מג. תציג את ההצעה חברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצורך בהצעת החוק הזאת עלה במהלך דיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה בהצעה לסדר-היום שלי, שהועברה מהמליאה לדיון בוועדה זו, בנושא הדלקה שפרצה במפעל "אליאנס פולימרים" באור-עקיבא. במהלך הדיון התברר לי, שהציבור לא מודע לסכנות האורבות ונשקפות לו ממפעלים עתירי סיכון, ממפעלים מזהמים למיניהם שבקרבתם הוא גר.

אני חושבת, שזכות הציבור לדעת מה הן הסכנות האורבות לו. בהצעת החוק שלי הגדרתי את המונח סיכון סביבתי. פירטתי את אופן העברת המידע מן השר לאיכות הסביבה לרשות המקומית, ובעצם הטלתי חובה על ראש הרשות המקומית, על-פי ההצעה, להעביר אותו מידע מהשר לאיכות הסביבה לתושבים הגרים בסביבת אותו מפעל עתיר סיכון או מזהם. על-פי הצעת החוק, האחריות לביצוע החוק ולאכיפתו מוטלת על ראש הרשות המקומית, אשר יהיה חייב להעביר את המידע לציבור. הוא יישא אישית באחריות הזאת. מכיוון שלעתים מדובר בדיני נפשות, במקרים שאנשים אלרגיים או רגישים לחומרים מסוימים, נקבע עונש בהתאם.

מטרת החוק היא, כפי שציינתי, העברת מידע ונתונים לציבור המתייחסים למוקדי הסיכון הסביבתיים באזור המגורים, וזאת נוכח ריבוי מקרים של הקמת שכונות מגורים בסמיכות למפעלי תעשייה מזהמים ועתירי סיכון, העלולים לפגוע, לא אחת, בבריאות הציבור. לכן יש גם לא אחת סכנה לביטחון הציבור ולחייו.

לעתים יש ניגוד אינטרסים ברור, מובהק, בין רצונה של הרשות המקומית ותוכניות הפיתוח שלה לבין השפעותיהם על בריאות הציבור, שלומו וביטחונו, ולכן על הרשות המקומית לשאת באחריות האישית להעברת המידע הרלבנטי לציבור.

איני חושבת שיש פה הוצאות כלשהן שאכיפת החוק הזה כרוכה בהן. החוק יבטיח את זכות הציבור לדעת על הסיכונים האלה ויבטיח זרימת מידע מהמשרד לאיכות הסביבה לציבור. הציבור ידע את הנתונים העדכניים ויעשה את השיקולים שלו, יכלכל את צעדיו בהתאם.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מבקשת מחברי הבית לתמוך בהצעת חוק חשובה זו. תודה רבה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

סגן שר הבריאות, חבר הכנסת נואף מסאלחה, יתייחס להצעה.

<u>סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שבנדון היא הצעה חשובה, משום שהיא מטפלת בנושא חיוני הטעון הסדר, והוא גילוי מידע לציבור בדבר סיכונים סביבתיים ובריאותיים.

עם זאת, יש בהצעה כמה עניינים בעייתיים שניתן ללבנם עם המציעים. הקושי העיקרי נובע מכך שההצעה מטילה למעשה חובת גילוי מידע על גורמים שהמידע לא תמיד מצוי בידם – המשרד לאיכות הסביבה והרשויות המקומיות. כדי שחובה כזו תהיה בת-יישום יש צורך לכלול גם הוראה שתחייב גורמי זיהום ומפגעים להעביר את המידע שברשותם לידי הרשויות האמורות כדי למסור מידע זה לציבור.

נוסף על כך, מן הראוי להוסיף ולהבהיר גם את המונח "סיכון סביבתי" והיקפו מן הבחינות המקצועיות והחוקיות כאחת. צריך ללבן זאת.

אדוני היושב-ראש, משרד הבריאות מתנגד להצעת חוק זו, ואני מבקש להסיר אותה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

האם את רוצה להשיב?

<u>אסתר סלמוביץ (יעוד):</u>

כן.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אולי מן המקום.

<u>שר המשפטים ד' ליבאי:</u>

סליחה, יורשה לי.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בבקשה.

<u>שר המשפטים ד' ליבאי:</u>

לפני ועדת השרים לחקיקה היתה עמדת משרד הבריאות שהתנגד, והיתה עמדת המשרד לאיכות הסביבה ומשרד האוצר, שהיו להם הערות לגופה של ההצעה, אבל הם לא התנגדו. ועדת השרים החליטה, לאחר שמיעת הצדדים, שיש מקום להעביר את ההצעה הזאת לבחינה בוועדה. אני מעיר את זה, כי אינני יודע אם הדברים ידועים לכבוד סגן השר. אני משאיר כמובן את העניין, אבל אני יודע שמשרד הבריאות חשב שזו הצעה שאינה ניתנת ליישום, ולכן ראיתי להעיר את ההערה למען הדיוק.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מי אני שאכניס את ראשי בגוב אריות, בין השרים? מבחינתנו, סגן שר לעניין זה הוא שר.

רק רגע, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, אולי יש הסכמה מצד הממשלה, ואז לא תצטרכי עוד הפעם לדבר.

חבר הכנסת מסאלחה, אני שואל אותך – – –

<u>אסתר סלמוביץ (יעוד):</u>

אולי אפשר לומר מלה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

רק שנייה, אני אאפשר לך. לך, בוודאי, את פה אתנו ימים ולילות, כבר שנתיים-וחצי, בתפקיד שלך כסגנית.

מתנגדים – נכון?

<u>סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:</u>

משרד הבריאות מתנגד ושר הבריאות מתנגד.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

נקבל את עמדת שר הבריאות בעניין זה; נכון, אדוני שר המשפטים?

חברת הכנסת סלמוביץ, אם את יכולה – מהמקום, ברשותך. בואי תשכנעי אותנו שכנוע חוזר.

<u>אסתר סלמוביץ (יעוד):</u>

אדוני היושב-ראש, כשדנו בסוגיה הזאת במסגרת הדיון שציינתי בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, ישבו שם אנשי המשרד לאיכות הסביבה, שהסכימו אתי חד-משמעית שיש צורך בחוק הזה. אני חושבת שהוא לטובת הציבור, אין פה הוצאה כספית שהממשלה אמורה לממן בעקבות אכיפת החוק הזה. אני חושבת שזה חוק חשוב ביותר, ואני מבקשת בכל זאת מחברי הבית לתמוך בו. תודה רבה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. סגן שר הבריאות, יש לך שינוי עמדה או שאנחנו מצביעים?

<u>סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:</u>

אנחנו מצביעים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

רבותי, יש הצעת חוק, משרד הבריאות מתנגד, שר המשפטים העיר הערה, ועכשיו כל אחד מכם יחליט איך מצביעים.

אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק פקודת בריאות העם (תיקון – הפצת מידע בדבר סיכונים סביבתיים), התשנ"ד–1994, של חברי הכנסת מצא וסלמוביץ. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק פקודת בריאות העם (תיקון הפצת מידע בדבר סיכונים סביבתיים), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הפנים

ואיכות הסביבה נתקבלה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה תומכים, שני מתנגדים. ההצעה עברה, והיא תטופל בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

<u>הצעה לסדר-היום</u>

<u>המשבר בחקלאות</u>

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום שלנו, הצעה לסדר-היום מס' 5160: המשבר בחקלאות. חבר הכנסת נסים זוילי, בבקשה. לשר החקלאות יהיה הכבוד להשיב.

<u>נסים זוילי (העבודה):</u>

אדוני שר החקלאות, אדוני היושב-ראש, חברי הבית, אני חושב שההגדרה של ההצעה לסדר-היום איננה מדויקת, לא התכוונתי בדיוק לדבר על משבר בחקלאות, אבל החלטתי להעלות את הנושא של החקלאות על סדר-היום, ובעיקר את המגמות של המדיניות החקלאית.

אני שמח ששר האוצר אתנו ואולי הוא יואיל גם לשמוע, כי אני חושב שהוא אולי היה צריך לענות על ההצעה לסדר-היום, במידה מסוימת, בגלל מדיניות האוצר, שלא תמיד תואמת את מדיניות משרד החקלאות בנושא הזה.

הנושא התעורר משום שבחודש האחרון או בשבועיים האחרונים אנו עדים למצב שבתחילת החורף אזרחי מדינת ישראל נדרשים לשלם 10 שקלים לקילו עגבניות. אני לא חושב שהבעיה היא 10 שקלים לקילו עכשיו, אני חושב שהתופעה הזאת של מחיר כל כך גבוה לירקות מסמנת משבר עתידי אפשרי בחקלאות אם נמשיך לעצום את העיניים ולהתעלם מן המציאות שנוצרת.

מדוע זה קרה בעצם? ראשית, צריך לדעת שבשש השנים האחרונות היו מחירי המוצרים החקלאיים מחירים שהביאו לירידה במדד יוקר המחיה. במשך שש שנים היתה לחקלאות תרומה חיובית למלחמה באינפלציה, במשך שש שנים יכולנו לטפח מערכת חקלאית שלא רק שחקלאים יכלו להתפרנס ממנה אלא גם המדינה והמשק הלאומי נהנו ממנה. בחצי השנה האחרונה גרמה החקלאות לעלייה במדד של למעלה מ-0.6%, ואני מדבר כרגע על פירות וירקות, אני לא מדבר על המוצרים האחרים. 0.6% עלייה במדד בחצי שנה, שנגרמה כולה על-ידי המוצרים החקלאיים, פירות וירקות, ובעצם מדובר ב-10% מהעלייה באותה מחצית שנה.

אסור לנו להתעלם מן הנורות האדומות האלה. אם ארצה לומר זאת בצורה ציורית, חקלאי מדינת ישראל מסוגלים לייצר עגבניות כדי להאכיל את כל המזרח התיכון בעלות של פחות מחצי דולר לקילו. למרות זאת אנו רואים, שבחודש אוקטובר 1994 אזרחי מדינת ישראל נדרשים לשלם מחיר כל כך גבוה.

שאלתי עכשיו את שר האוצר, אחרי שבחנתי את המצב, כמה זה 1% במדד, והוא אמר לי: למעלה ממיליארד שקל רק בעלויות שכר. כאשר המדד עולה ב-1%, זה עולה למשק הלאומי למעלה ממיליארד שקל. אם החקלאות, בגלל הפסקה בתכנון, כיוון שאנו מפסיקים לאפשר לה להתקדם ולהתפתח במסגרת מגבלות ברורות ומוסכמות, תורמת בחצי שנה 0.6%, זה אומר שהחקלאות תרמה לגירעון גדל של 600 מיליון שקל במשק הישראלי.

בעוד שבועיים, אולי פחות ואולי יותר, נהיה עדים כאן להפגנות של אלפי חקלאים שמטה לחמם נשבר, למשל במשק הלול. אני מכיר את המדיניות של משרד החקלאות. היום האוצר, בהצגת התוכנית הרב-שנתית שלו, אומר שהם רוצים לחסל גם את התכנון בענף החלב. זהו המסר המרכזי של החקלאות העתידית. כל העולם הולך לחקלאות מתוכננת, כל העולם מנסה לצמצם ולשמור על

המשאב הזה, ולנסות ולהסביר לחקלאים שלו שייצרו במסגרת הצריכה ולא יבזבזו משאבים, לא מים, לא גרעינים, לא זבלים, לא דשנים ולא עבודה. אך בארץ הולכים בדיוק בכיוון ההפוך.

חקלאים שגידלו לפני שנה אותה עגבנייה שאנו אוכלים היום ב-10 שקלים לקילו, הפסידו בשנה שעברה והגיעו כמעט לפשיטת רגל. מה הם עשו? כמו כל יהודי שאינו רוצה לפשוט רגל, הם הפסיקו לייצר. כל זה מדוע? כי אם היתה מערכת תכנונית שאפשר היה לאכוף אותה, ניתן היה להגיע לייצור התואם את הצריכה, עם אפשרות לייצא את העודפים. היום המצב משונה: מיליון וחצי ביצים מושמדות כל יום. הן לא נזרקות לפח, אך הן עוברות לתעשייה, שם הערך שלהן בערך 7% מערך הביצה בשוק. חצי מיליארד ביצים בשנה. אתה שואל את עצמך, לאן זה מוליך. עבור אותה תרנגולת אתה מייבא גרעינים מארצות-הברית, ומשלם עבורם בדולרים. עבור אותה תרנגולת אתה עובד כדי לייצר את הביצה הזו, ואתה משמיד את הביצה או מוכר אותה לתעשייה בעלות שאינה מכסה לא רק את הגרעינים, אלא בוודאי לא את העבודה של החקלאי.

אני מביא את כל הדוגמאות האלו, משום שאני חושב שאפשר אחרת. אילו הייתי משוכנע שזוהי גזירה משמים, הייתי אומר מה לעשות. אילו הייתי חושב שאנחנו חייבים לחיות את הזיגזגים האלה במערכת החקלאית, הייתי אומר שאין ברירה. אילו הייתי בטוח שזוהי מדיניות משרד החקלאות, הייתי אומר: זו מדיניות משרד החקלאות. אבל אני יודע שזו אינה מדיניות משרד החקלאות. אני יודע שמדיניות משרד החקלאות היא לשמור על מערכת תכנונית כוללת, כאשר פקידי האוצר אומרים: עזבו, זהו משק מיושן. זוהי תפיסה שאבד עליה כלח. אני בא ואומר לאנשי משרד האוצר: אתם טועים. אתם גורמים למדינה ולחקלאים נזק כפול. בשנה האחרונה מאות משפחות חקלאיות, בעיקר במושבים ובמשקים הקטנים, יצאו ממעגל היצירה והייצור. הם הפכו להיות מובטלים. הבטיחו שתהיינה להם פנסיות, אבל אין להם פנסיות ואין להם ממה להתפרנס. אנחנו רוצים לראות שכל 15 מושבי גבול הצפון, בגבול לבנון למשל, ש-40% מהם מתפרנסים מענף הלול – כל 1,500 או 2,000 המשפחות האלה תהפוכנה לחווה אמריקנית אחת מתקדמת, ואולי אז נגיע לתוצאות כלכליות יותר חיוביות.

היעדים הציוניים והלאומיים של החקלאות נעלמו ואינם קיימים עוד? האם מישהו היה במקומן של המשפחות האלו? האם מישהו יכול לומר היום כי לחקלאות אין עוד יעדים לאומיים, אלא היא חייבת לצמוח ולהתפתח רק על-פי קריטריונים כלכליים נטו? האם לא קיימת מדיניות אחרת במדינות שאין להן בעיות של גבולות ובעיות של פרנסה? אנחנו מנסים ליישם במדינת ישראל מדיניות חקלאית שבעצם אינה קיימת בשום מקום בעולם, לא באירופה, העשירה מאתנו בהרבה, ולא בארצות-הברית. הממשלות האירופיות מסבסדות את מוצרי החלב בלבד בעשרות מיליארדי דולרים בשנה. בארצות-הברית משלמים לחקלאים כדי שלא ייצרו; למשל, בשנים הקודמות בענף הכותנה והיום בענפים אחרים. משלמים להם ואומרים: תחזיקו אלפי דונמים, עשרות אלפי דונמים, לא מעובדים. וכאן בארץ, אנו משתחררים מכבלי התכנון בשם כלכלה חופשית המחזקת את החזקים ומחסלת את החלשים ואת המשק המשפחתי בעיקר.

אילו ראיתי תוצאות חיוביות של המדיניות הזו, לפחות מבחינה ממלכתית-לאומית, ניחא. אילולא יכולתי להוכיח כי התוכניות הכלכליות האלו והגישה של משרד האוצר מביאות לכך שנגרם נזק ישיר לכלכלת המדינה, לא נזק עקיף, ניחא. הדוגמה של חצי השנה האחרונה, עלולה להפוך למגמה במערכת החקלאית. אני יודע מה קרה בענף הפירות, אני יודע שזה אסון טבע. מחר בבוקר יחששו חקלאים להיכנס להוצאות ייצור, כי לא מובטח להם המינימום ההכרחי, כדי לא להסתבך בחובות גדולים. המשק הקיבוצי, עדיין לא, אך המשק המשפחתי התחיל לצאת מחובות. שילמנו מחיר יקר מאוד בגין המשבר הזה. עשרות אלפי משפחות יצאו ממעגל הייצור החקלאי. אנחנו עומדים היום במצב שפחות מ-30% מהחברות והחברים החיים במושבים מתפרנסים רק מחקלאות. עבור חלק

מהם זהו ענף משני. זה לא קרה רק בשנים האחרונות. עשרות משפחות קרסו כתוצאה מן המשבר של שנות ה-80.

היום אנו, יחד עם משרד החקלאות, מנסים לעצב תוכנית כלכלית חקלאית עתידית, אך לדעתי אנו עלולים לעצב אותה בצורה שתפגע בחקלאים וגם תפסיק לתרום למשק הלאומי, וזוהי גישה שגויה ומוטעית, וזאת אני אומר אף שאני בעד הורדת הוצאות הייצור.

ומשפט אחרון: אני לא רואה תחליף לחקלאות פורחת במדינת ישראל. איני נמנה עם המאמינים שעברו התקופות שבהן מדינת ישראל נמדדת גם על-פי השטח הירוק שלה. יש עשרות אלפי דונמים – וזאת שר החקלאות יודע טוב ממני – שאינם מעובדים עוד, בעיקר במשק המשפחתי, אך לא רק בו, בגלל חוסר רווחיות כלכלית. האם אנו באמת רוצים לראות את המדבר כובש בחזרה את ההתיישבות? הרי זהו המצב בנגב. איפה האזורים אשר נפגעים בצורה הכי קשה? לא במרכז הארץ, שם מסוגלים להפוך אדמות חקלאיות לאדמות בנייה, כדי להעלות את ערכן. מה קורה בנגב, שהשקענו כל כך הרבה כדי להפריח אותו? המדבר חוזר ומשתלט, ואם לא המדבר אז סוחרים המשתלטים על המושבניקים, אפנדים חדשים אשר הופכים את המושבניק לאריס על אדמתו. זוהי מדיניות שאסור לנו להשלים אתה.

אני מאמין שאחרי שהשר יענה, עם העברת הנושא לטיפולה של ועדת הכספים או ועדה אחרת, שעליה יחליט היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

החקלאות שייכת לוועדת הכלכלה.

נסים זוילי (העבודה):

אני בטוח שבמתואם עם משרד החקלאות ניתן לאמץ כמה עקרונות שיגנו גם על החקלאות וגם על החקלאים. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת נסים זוילי. אדוני שר החקלאות, יש לך עד עשר דקות כדי לתת את התשובה.

שר החקלאות י' צור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אחת הבעיות הבסיסיות בחקלאות היא, שהחקלאי הוא קורבן של הצלחתו, וכנגד זה אין תרופה. ככל שהחקלאי מצליח יותר והטכנולוגיה החקלאית מתקדמת יותר, צריך פחות חקלאים. זה דבר שאיננו קיים בשום ענף אחר.

במדינת ישראל גדל במשך 25 שנה הייצור החקלאי פי-12, בלי תוספת קרקע ומים. בכל מדינת ישראל יש היום 40,000 חקלאים, והם מייצרים את כל המזון של מדינת ישראל. אם יהיו, חלילה, 50,000 חקלאים, הרי שיהיו צריכים להתחלק באותה הכנסה.

ואם יש לי טענה לכולנו, לאנשי ההתיישבות, למי שעמד בראש תנועות ההתיישבות, הטענה היא שלא ראו את העתיד הזה והמשיכו לנאום את הנאומים הרגילים. איחרנו בהבטחת פרנסות אלטרנטיביות למי שחי בכפר.

יצטרכו גם פחות מ-40,000 חקלאים. אם בעבר יכול היה חקלאי להתפרנס מ-3 דונמים של חממות, היום הוא צריך 6 דונמים. אם בעגבניות בשטח פתוח מוציאים מדונם אחד 6 טונות, בחממה מוציאים 50 טונות. וכל מי שרוצה לשמר את חקלאות העבר יבריח את האנשים מן החקלאות.

השאלות הגדולות של החקלאות הן איך להבטיח שיישארו אלה שהצליחו להישאר ולהבטיח לאחרים את הקיום בכפר.

הערה שנייה. אין עוד תכנון מלבד במשק החלב באמצעות מכסות. אין בשום מקום בעולם דבר כזה. זה דבר שלא יצלח. אי-אפשר לקיים משק כלכלי עם משטרה.

אתה מנית פה עודף של מיליון וחצי ביצים בענף שיש בו תכנון, בענף שיש בו מכסות וכל אחד מגדל גם קצת מחוץ למכסה.

<u>שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:</u>

יש חוק מיוחד.

<u>שר החקלאות י' צור:</u>

יש חוק הגליל.

<u>נסים זוילי (העבודה):</u>

בענף הלול, הביצוע של התכנון הושג דרך רפורמה – – –

<u>שר החקלאות י' צור:</u>

לא נכון, אתה טועה, אתה פשוט לא מכיר את החומר. אני מודיע לך שאף אחד לא יכול לראות כמה כל אחד מגדל. זאת שטות. עד לפני חמש שנים היו מכסות בפרחים ובפירות. ענף הפרחים פרח רק ברגע שביטלו את המכסות.

אבל מה כן צריך? עליית מחירי הירקות היום היא רעה לחקלאי. יש אינטרס משותף לחקלאי ולצרכן, ושמו יציבות במחיר. התכנון בכלים מודרניים הוא לא תכנון במכסות אלא הוא תכנון וטיפול בשוק. ברגע שהמחיר יורד מתחת לסף מסוים, הממשלה משתתפת בשמירת מחיר מינימום על-ידי פינוי עודפים, כדי שהחקלאי ימשיך לייצר, יקבל איתות מהשוק אבל לא יוכה חזק מדי. אז לא יהיו מצבים של חוסר ועודף.

כל מי שמתגעגע לתכנון, זה דבר שעבר זמנו. מה אני יכול לעשות, אם מי שיש לו 17 טונות פטם והוא משקיע בזה חצי שעה עבודה ביום, לא יוכל להתקיים במאה ה-20. כל מי שמסביר לאנשים שהם יוכלו להמשיך ולהתקיים מזה, עושה להם עוול.

לא צריך גם ליילל כל כך במשק המשפחתי. מחצית הייצור החקלאי נשאר במשק המשפחתי. יש ענפים שלמים שהם רק המשק המשפחתי, והם הענפים הטובים ביותר בחקלאות הישראלית.

הבעיה היא, שגם בקיבוץ וגם במושב רק 20% חיים מחקלאות. בשנות ה-70 היה השיעור – 80%. מה קרה? בפירות פשוט קרה אסון טבע, ויש ירידה ביבולים ב-40% וזה מעלה את המחירים. אין ברירה. מצד אחד נשלם אסון טבע ומצד שני נביא קצת פירות כדי לאזן את זה.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

מתי יכריזו על אסון טבע?

<u>שר החקלאות י' צור:</u>

זה מונח לישיבת הממשלה ביום ראשון. מחכים לסיום ההכנות של השירות המטאורולוגי.

ענף הירקות הוא ענף עם תנודות קשות מאוד. היה חיבור של שני עניינים. אנחנו נתנו תמיכות מסיביות מאוד בתחילת השנה בירידת מחירים. הממשלה הזאת יותר מאשר הכפילה את התמיכות בחקלאות. היום הן מגיעות לקרוב למיליארד וחצי שקלים בשנה מתוך ייצור שנתי בחקלאות של 8 מיליארדים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

20%. באירופה זה 50%.

שר החקלאות י' צור:

בסדר, עזוב את זה. תלוי באיזה ענפים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ביפן זה 80%.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

יפן זו דוגמה הרסנית.

שר החקלאות י' צור:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מציע לא לעסוק בספרות השוואתית אלא לעסוק במשק הריאלי הישראלי ובתכנון שלו. אתן לך דוגמה: ענף הרפת לא צריך שום תמיכה, כי בישראל קובעים לו את המחיר על-ידי הממשלה והתמיכה הזאת שווה הרבה כסף. שנית, בשונה מהמשק האירופי, אנחנו לא מאפשרים ייבוא של תוצרת חקלאית, וגם זה שווה הרבה מאוד כסף. ההגנה הזאת שווה הרבה.

בענף הירקות יש בעיה ספציפית, כי היה השנה חיבור של שני דברים. לא נתנו מספיק תמיכה בעת ירידת המחירים והיה איום של האוטונומיה.

אני מצדיק את החקלאים שמייצרים פחות ואני רוצה שהם ייצרו פחות. הבעיה היא למצוא את המינון הנכון. אם היה משגה במדיניות, והיה משגה, זה המשגה של המינון. צריך להבטיח מצד אחד את הסף התחתון, כאשר המחיר יורד מתחת להוצאות הייצור באופן משמעותי צריך לדאוג לפינוי עודפים. ואם הוא עולה מעבר לגובה מסוים, צריך לפתוח את השוק לייבוא. צריך לדעת את כללי המשחק.

אני אומר לכם, אל תחפשו להחזיר את החקלאי של שנות ה-50. החקלאי של שנות האלפיים יעבוד ביחידות ייצור גדולות, יצטרך להיות חקלאי יעיל. הוא יהיה קשור גם עם השוק ועם סוחרים, זה נכון.

ענף ההודים התייצב רק ברגע שביטלו שם את המכסות ויצרו מערכת שמייצרת היום 110,0000 טונות בהסדרים בין המשחטות, בין הסוחרים לבין החקלאים. אין היום חקלאות אחרת.

אבל יש ענפים מאוד פרובלמטיים. בירקות היה שילוב בין המכה שהיתה בנפילת המחיר לאי-ודאות – וגם אני נשאר באותה אי-ודאות – לגבי מה שיהיה באוטונומיה. החיבור של שני הדברים האלה גרם לחקלאים לשתול פחות.

כולנו יודעים שהמשחק של המחיר בין עודף לחסר הוא קטן מאוד. די בחסר של 10% שיקפיץ את המחיר לשמים, ונצטרך לעבוד כדי למצוא באמת את המינון הנכון.

אני לא מתגעגע למכסות. אני חושב שטוב עשינו שביטלנו את המכסות בגזר ובתפוחי-אדמה. אני לא מבין מדוע תפוח על העץ הוא לא במכסה, וכאשר הוא באדמה הוא כן במכסה. זאת שטות.

<u>שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:</u>

גם אי-אפשר לפקח על זה.

<u>שר החקלאות י' צור:</u>

זו שטות, עם משטרה ועם שקרנים. מי צריך את זה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אדוני שר החקלאות, יש בעיה בניהול האינדקס. נניח שעגבניות עולות 10 שקלים, וזה משתלב באינדקס גם אם קונים את העגבניות רק 5% מהאנשים, רק העשירים. יש פה תעתוע של חישובי האינדקס.

<u>שר החקלאות י' צור:</u>

אני לא מדבר עכשיו על האינדקס. ברצוני לומר שקרה כאן עוד דבר. לאנשים יש כסף. חלק מעליית המחיר הוא לא רק משחק של חסר ועודף. אילו לא היו האנשים מוכנים לשלם 10 שקלים, פשוט לא היו קונים, היו אוכלים "סלט שפנים" חודש ימים, המחיר היה יורד. אבל כאן נכנס הגורם שלאנשים פשוט יש כסף. כאשר הם רואים עגבנייה ולידה ירק אלטרנטיבי, הם לא יוותרו על העגבנייה. זוהי אינפלציה של ביקושים. יש רמת ביקוש גבוהה ונכונות לשלם. יש סוגי ירק שאנחנו בטוחים שאין בהם חסר, אבל היות שהמחירים הם בשמים, כולם משחקים על הגל הזה.

אני מסכים – ומסיים בזה – המשק החקלאי, בשונה מכל ענף אחר, גם בגלל אופיו, גם בגלל היותו מנוהל על-ידי יצרנים קטנים, גם בגלל הצורך להבטיח בו יציבות, וגם בגלל מעט האלטרנטיבות לחקלאי, מחייב מעורבות ממשלתית. צריך למצוא דרך שהמעורבות הממשלתית תהיה במידה, תהיה במקום הנכון, ותבטיח באמת את הספקת התוצרת לצרכן כל השנה, ובעיקר את היציבות. כי היציבות היא האינטרס של כל הגורמים שמשחקים במשק בנושא המזון.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לשר החקלאות. חבר הכנסת גולדשמידט מציע להסיר את ההצעה – בבקשה, במסגרת דקה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני שר החקלאות, אם כל כך טוב, למה כל כך רע?

אני רוצה להגיד לך שאני חושב שאתה ניצב יחיד בממשלה הזאת ונלחם את המלחמה הזאת. אני לא מוכן שנשלים עם זה שאתה אומר שיש מיליארד וחצי שקלים סבסוד מתוך 8 מיליארדי שקלים, כאשר אנחנו יודעים שבכל העולם הקפיטליסטי שיעור הסבסוד הרבה יותר גדול – 50% באירופה, 80% ביפן, 60% בסקנדינביה, 35% בארצות-הברית.

אני לא מבין איך משרד האוצר יכול להעז בחודש אוגוסט להחליט, שאף שהוא חתם על הסכם עם ענף הלול, הוא, בהחלטה חד-צדדית, מפר את ההסכם בגלל מגבלת תקציב ומפסיק את הסבסוד לביצה ב-2 או ב-2.5 אגורות לביצה, והכול בסדר.

אני אומר לך: אנחנו מאבדים את החקלאות – במו ידינו. אני מטפל בסוגיה מסוימת הנוגעת לכביש מס' 6. מדוע כל החקלאים שמצויים לאורך כביש מס' 6, או כמעט כל החקלאים, לא רוצים לקבל קרקע חלופית לחקלאות כנגד ההפקעה? מדוע השכר בחקלאות הוא השכר הכי נמוך? מדוע בורחים מהחקלאות? אלה שאלות, שלדעתי לממשלת ישראל עד לרגע זה אין עליהן תשובה, וכדאי שהיא תלמד מהעולם המערבי איך להתנהג כלפי החקלאות.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

שר החקלאות ממליץ להעביר את הצעת חבר הכנסת נסים זוילי בנושא המשבר בחקלאות לוועדה. האם חבר הכנסת נסים זוילי מסכים?

נסים זוילי (העבודה):

מסכים.

היו"ר ש' וייס:

אם כך, הנושא יעבור לוועדת הכלכלה, אם אכן הוא יאושר. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זוילי, יש לך תמיכה המונית: שמונה תומכים, אפס מתנגדים, אפס נמנעים. הנושא עובר לטיפולה של ועדת הכלכלה. תודה רבה, חברי הכנסת.

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. אני רוצה למסור הודעה, כי הבטחנו. רשום בסדר-היום שלנו סעיף: הצבעה על העברת הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה–1994, קריאה ראשונה, מס' 2310, והצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1994, קריאה ראשונה, מס' 2321. אנחנו נקיים את ההצבעה בתום ההצעות לסדר-היום. אינני יכול לומר שעה מדויקת. אבל אני כבר אומר שהזמן קרב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, האם נצליח לראות את הזריחה?

היו"ר ש' וייס:

אתה תיסע לדגניה ואני מחר בבוקר אסע לבית-ברל. מה לעשות?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה בטוח שאסע מחר בבוקר?

היו"ר ש' וייס:

לא. חברי הכנסת, היה לנו "סט" של הצעות בנושא בחינות הבגרות. הנוגעים בדבר ויתרו. אולי בשבוע הבא יגישו עוד הפעם הצעה דחופה ואולי זה יתגלגל שוב.

הצעות לסדר-היום

שביתת הסגל הזוטר באוניברסיטאות

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף הבא בסדר-היום שלנו, הצעות לסדר-היום מס' 5096, 5101, 5131 ו-5139, בנושא: שביתת הסגל הזוטר באוניברסיטאות. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת רון נחמן – איננו. אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור. עד שבע דקות לכל נואם.

ענת מאור (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, זה לפי הרשום פה ולא לפי הנמצאים באולם. שבע דקות, ואני אומר לכם שאפשר לתמצת נושא כזה בשלוש דקות. אני אומר זאת כאיש האוניברסיטה. אבל עד שבע דקות יש לך.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, שר החינוך והתרבות, השר אמנון רובינשטיין, חברי הכנסת, השעה מאוחרת, אבל הבעיה כבדה. העובדה שהיום הסגל הזוטר אינו שובת וממתין לטיפול ולשינוי עד 13 בנובמבר, שזהו פסק-זמן מצומצם, לא יכולה להרגיע אותנו. בפסק הזמן הזה שהוקצב וניתן חייבים לפתור את הבעיה.

ראשית, אני דוחה כאן את כל הטענות שהאינפלציה מקורה בהסכמי השכר. יש הסכמי שכר שנחתמו בשנתיים האחרונות, שעשו צדק עם סקטורים שלמים שקופחו במשך עשרות בשנים בשכר: הרופאים, האחיות, המורות והמורים, העובדות והעובדים הסוציאליים. אלה סקטורים שכל מי שמנסה להטיל בהם דופי, החל מראש הממשלה, המשך בנגיד בנק ישראל וכלה ברבים אחרים, שבגינם אנחנו נסבול מן האינפלציה, פשוט מטעה את הציבור, וביודעין.

טוב שקמו איגודים מקצועיים, ששוב לא הסכימו לעיוותים החמורים האלה. רבים מאוד מהמקצועות הללו הם עתירי עבודת נשים. פערי השכר היו מדהימים, בין 15% ל-50%, באותה דרגה, ובפערים יותר גדולים בגין העובדה שנשים רוכזו במקצועות שבהם לא קיבלו, כולם, גברים כנשים, תגמול רציני.

והנה, לאחר מאבק רציני ומכובד של הסגל האוניברסיטאי, שבעטיו יותר מ-100,000 סטודנטים שילמו מחיר יקר בשנה שעברה, אבל גיבו את המרצים ברובם בשביתתם, הושג הסכם, והסכם רציני. אני רוצה לשבח את שרי החינוך ממרצ ומהממשלה הנוכחית, את השרה שולמית אלוני בתקופת שביתת המורים ואת השר רובינשטיין, גם לגבי הסכם השכר הנוכחי עם המורים וגם לגבי הסכם השכר עם הסגל הבכיר של האקדמיה. אולם לאחר שהושג ההסכם, בתמיכה של הממשלה, בתמיכה של האוצר, בתמיכה של ועדת החינוך והתרבות, הפלא ופלא, כשבאים העובדים לפרש מי צריך ליהנות מן ההסכם, הבכירים שבתוך כל סקטור אומרים: כולה שלי היא. אפילו הליכוד בהסכם עם ירדן נסוג מהפילוסופיה המעוותת של "שתי גדות לירדן" ו"כולה שלי". איך ייתכן שלאחר שיש הסכם עבודה שוכחים את החלוקה הפנימית של התוספות?

לפני שאתמקד בסגל הזוטר אני רוצה להדגיש, לצערי הרב, שבמאי 1994 נעשה אותו דבר עם הסכם עובדי המדינה. לאחר שהיה הסכם, כשהתחילו לפרש אותו, התברר ששתי הדרגות הבכירות, זאת אומרת דרגה 12 ודרגה 13, קודמו בשתי דרגות, ואילו כל הדרגות הבינוניות והנמוכות, שהן המקופחות ביותר בשכר, יקודמו רק בדרגה אחת. וכן – בהסכם עובדי המדינה רוצים להכניס את הרכיבים של השכר לפנסיה. זו הצעה חשובה ביותר, אלא שאם לא יתקנו את עיוותי השכר ועיוותי הקידום בזמן העבודה, ינציחו את הפערים בפנסיה.

ועתה, מה קורה עם ההסכם בין המרצים לבין הסגל הזוטר? אני רוצה להדגיש בפניכם, שהמרצים הבכירים השיגו הסכם חשוב, ואני האחרונה שאטיל דופי בזכויותיהם ובעבודתם החשובה. אבל העדר הרגישות לחלק שהסגל הזוטר צריך ליהנות ממנו פשוט זועק לשמים. וזאת אף שבסעיף שדיבר על מי שייהנה מן ההסכם יש התחייבות מפורשת. לכן הפנייה שלי היא אל הסגל הבכיר. איני רוצה להאשים את כל המרצים, אבל הפנייה, התביעה שלי היא במפורש אל ות"ת ואל הנהלת האוניברסיטאות, שלא יכולים לרוקן את הסעיף מתוכנו ולומר: חתמנו, אבל לא התכוונו.

המחלוקת הראשונה היא על התוספות: באיזו מידה ייהנו עוזרי המחקר והמורים מן החוץ מהתוספות שהוסכם עליהן בהסכם השכר? המחלוקת השנייה היא על התנאים הסוציאליים, שהם מרכיב מאוד חשוב בהסכמי השכר. איך יתפלגו התנאים הסוציאליים בין המרצים הבכירים לבין הזוטרים?

יתר על כן, מתברר שעכשיו, בתרגום ההסכם החדש, יש הרעה בתנאי ההעסקה של הסגל הזוטר: על מנת שלא לתת לדוקטורנטים תקן של דוקטורים, אלא להשאיר אותם בתקן של עוזר הוראה. לחלק מן המרצים בסגל הזוטר, אדוני השר, מורידים את שעות ההוראה על מנת שהם יישארו בסגל הזוטר.

הובטח למורים מן החוץ שתוקם ועדה מיוחדת שתדון במעמדם. גם את הסעיף הזה מרוקנים מתוכן.

אדוני השר, אני רוצה להדגיש, ששכרו של מרצה מהסגל זוטר – וכדאי שכל העם ידע מה מקבלים מרצים של הסטודנטים שלנו, כשהם בסגל הזוטר – הוא 1,400 ש"ח, ועם השלמת הכנסה – 1,800 שקל, בעוד מרצה מהסגל הבכיר מקבל 6,000 ש"ח. מרצה בכיר צריך לקבל יותר, אבל לא ייתכן שהתוספות, התנאים הסוציאליים והקידום לא ייפלו גם בחלקו של איש הסגל הזוטר.

בדקתיים שנשארו לי אני רוצה להדגיש שני היבטים חמורים. האחד הוא נושא סגל הנשים. יש עבודת מחקר חשובה ביותר של פרופסור נינה תורן, על האוניברסיטה העברית. מדובר בהשוואה בין מצב הנשים למצב הגברים באוניברסיטה; השוואה בין 1983 ל-1993. לא אתעכב על 1983, אף שבעשור שחלף לא חלה, לצערי הרב, שום התקדמות לחיוב. אבל ב-1993 הנשים הנושאות בתואר מרצה בכיר מהוות 40% מהגברים הנושאים תואר זה, ואילו פרופסורים מן המניין, וזאת העמדה הבכירה ביותר, יש פי-שניים גברים מנשים. עובדה זו מעידה, שאם יהיו עיוותים בהתפלגות של התוספות לשכר בין הפרופסורים מן המניין לבין המרצים הבכירים, בוודאי לבין אנשי הסגל הזוטר, הרי שפערי השכר בין נשים לגברים באוניברסיטאות יגדלו. ממצאים דומים גילתה פרופסור גליה גולן. לכן, אדוני השר, גם מנקודת הראות של קידום נשים והעלאת שכרן והשוואתו, ולא רק צמצומו, אל שכר הגברים, יש פה עיוות.

לבסוף, הפער בין המרצים הקבועים לבין המרצים מן החוץ – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

סליחה, את כבר תשע דקות – – –

<u>ענת מאור (מרצ):</u>

אני מסיימת, ואני רק אומרת שזה קשור גם במכללות האזוריות וגם בכמות שעות ההוראה. לפיכך אני פונה קודם כול אל ות"ת והנהלת האוניברסיטאות לעשות שינוי במגמתם – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

– – –

היו"ר ש' וייס:

יש לה אורך-רוח, אבל לא כל חברי הכנסת הם ירושלמים.

ענת מאור (מרצ):

אני פונה אליך, אדוני השר, להטיל את מלוא השפעתך לקידום הנושא. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני, חבר הכנסת שפי, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו משלמים לתל-אביבים – – –

היו"ר ש' וייס:

כולנו.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע לך שרוב התל-אביבים ורוב הלא-ירושלמים כבר לא במשכן.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כשבוע וחצי החלו 117,000 סטודנטים את שנת הלימודים. סיום השביתה באוניברסיטאות בשנה שעברה העניק למרצים הטבות שכר מפליגות. בזמן השביתה טענו המרצים, שמלחמתם היא על עתידה של ההשכלה הגבוהה בארץ. כאמור, לפני כשבוע וחצי

החלה שנת הלימודים, וניתן לומר שנה עברה ושום דבר לא השתנה. השבוע שבתו באוניברסיטת בן-גוריון חברי הסגל הבכיר והקבוע. בתל-אביב ובחיפה שבת הסגל הזוטר בשל מחלוקות בנוגע ליישום סעיפים בהסכם השכר שנחתם עם המרצים במאי. באוניברסיטה העברית צפוי הסגל הזוטר להצטרף לשביתה בשבוע הבא.

כאשר מדברים על הסגל הזוטר מתכוונים לשלוש קבוצות עיקריות: 1. עוזרי הוראה ומחקר – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר החינוך והתרבות, אולי ניזום גם החלפת השם? סגל זוטר זה שם מעליב.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

סגל צעיר.

יעקב שפי (העבודה):

אפשר למצוא.

היו"ר ש' וייס:

זה גם משפיל קצת.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

סגל צעיר.

יעקב שפי (העבודה):

2. סגל הוראה אחר, למשל מורים לאנגלית; 3. מורים מן החוץ, רואי-חשבון, עורכי-דין ובעלי מקצועות חופשיים.

עובדי הסגל הזוטר, רובם ככולם סטודנטים מצטיינים, תלמידי .ודוקטורנטים, עוסקים בהעברת שיעורים פרונטליים, תרגילים, הדרכות בהכנת עבודה ובדיקת מבחנים – –

היו"ר ש' וייס:

והם גם עוזרים לפרופסורים לכתוב את הספרים שלהם.

יעקב שפי (העבודה):

בין היתר. איש סגל זוטר במשרה מלאה לא משתכר כיום יותר מ-2,000 שקלים בחודש, כלומר התמורה הכספית בעד המאמץ עלובה למדי.

אני רוצה גם לקבול על כך, שהסגל הזוטר אינו זוכה כלל לתנאים סוציאליים, לא לפנסיה ולא לפיצויי פיטורין.

חברי הכנסת, אנשי הסגל הזוטר אמורים לקבל תוספת של 40% על שכרם. אף שעל פניו נראית התוספת כקוסמת, יש לזכור שהשכר ההתחלתי הוא כה נמוך, שגם תיקון של 40% אינו משפר את המצב באופן משמעותי.

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד חמש דקות.

יעקב שפי (העבודה):

בתנאי שכר מעליבים שכאלה קשה לדרוש מאנשי הסגל הזוטר להשקיע את מירב זמנם בעבודה באקדמיה.

אדוני היושב-ראש, שובר התשלום שקיבל תלמיד מן המניין עומד היום על 7,048 שקלים, וזה לפני התוספות השונות שגובות האוניברסיטאות בגין שירותים שונים, או מה שמוכר יותר כגבייה שחורה.

ב-1981 היה שיעור שכר הלימוד בתקציב האוניברסיטאות 4.2%. שיעור שכר הלימוד ב-1994 הינו 21% מהתקציב, וזוהי עלייה מטאורית, שהיא ביטוי לעלייה הריאלית של 200% בשכר הלימוד מאז שנת 1982.

על-פי סקר התאחדות הסטודנטים הארצית, עומד סך ההוצאות של סטודנט על 2,685 שקלים בחודש. אם אותו סטודנט אינו נהנה מתמיכה כספית מצד הוריו, הרי שעל-פי תחשיב של 11.5

שקלים לשעה, שהוא שכר סטודנט, הוא צריך לעבוד 275 שעות בחודש. אדוני שר החינוך והתרבות, כשעובדים 275 שעות בחודש, מתי יש זמן ללמוד?

חברי הכנסת, לפני שבועיים גולל סטודנט סיפור עצוב. הוא משרת 50 יום בשנה במילואים, אך בשל חוסר יכולתו לעמוד בעלויות הכרוכות גם בלימודים וגם בדיור הוא עבר לגור במקלט.

אני אסתפק בזה. אפשר להאריך, אבל השעה מאוחרת.

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד שתיים-שלוש דקות.

יעקב שפי (העבודה):

השעה מאוחרת. אני אבקש את התייחסות השר לעניין.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת שפי. אדוני שר החינוך והתרבות, ולעניין זה גם פרופסור ותיק מאוד באוניברסיטה ומורה שלי.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

וגם לשעבר איש סגל זוטר, אבל כבר לא צעיר.

היו"ר ש' וייס:

ומורה שלי באוניברסיטת תל-אביב.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר דבר אחד לחבר הכנסת שפי – שלא היתה ממשלה שהגדילה את תקציב ההשכלה הגבוהה כמו הממשלה הזאת בשנתיים האחרונות, ועוד היד נטויה. אנחנו הגדלנו גם את התקציב לאוניברסיטאות המסורתיות; גם הגדלנו, באורח משמעותי מאוד, את

תקציב המכללות. ובאמת אנחנו רואים גם השנה רישום מוגבר למכללות כתוצאה מהפעולות העצומות שאנחנו עושים בעניין הזה, וגידול מדהים במספר הסטודנטים הלומדים, שהגיע, לפי הנתונים הגולמיים, עדיין אין לי נתונים סופיים, ל-117,000.

צריך לדאוג לכול, צריך לשפר את שכר המרצים הבכירים, הצעירים והזוטרים, וצריך גם לדאוג לשיכונים ולמעונות. אני מסכים לכל הדברים האלה, אבל צריך לומר, שהממשלה הזאת השקיעה סכומים עצומים גם בשיפור שכר הסגל האקדמי, שכר המורים, שכר של מגזרים שלמים בסקטור הציבורי – הרי תוקפים אותנו על זה עכשיו – וגם נתנה הרבה הרבה יותר כסף להשכלה הגבוהה.

אי-אפשר לעשות הכול בבת-אחת. תקציב משרד החינוך והתרבות וות"ת ביחד גדל בלמעלה מ-30% ריאלית בשנתיים האלה – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כמה מזה לתוספות שכר, אדוני?

<u>שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:</u>

הרוב הגדול לתוספות שכר. חבר הכנסת ויינשטיין, הרוב הגדול לתוספות שכר, אני מודה ומתוודה, אבל ציבור המורים היה ציבור מקופח, ואני לא זוכר שבזמן השביתה הארוכה של אנשי הסגל באוניברסיטאות מישהו טען שלא צריך להגדיל את השכר.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

– – – כולל הצד ההוא.

<u>שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:</u>

אני זוכר את התמיכה הגדולה בציבור המורים ובציבור הפרופסורים, ואני אומר שתקציב משרד החינוך והתרבות, תקציב האוניברסיטאות ותקציב המכללות בהחלט נושא בנטל כבד מאוד של הגדלה מוחשית של שכר עובדי ההוראה במובן הרחב של המלה, ואני אומר שאין עתיד להשכלה ולהשכלה הגבוהה בלי תגמול נכון של המקצוע הזה, של מקצוע ההוראה על כל שלביו, מגן טרום-חובה ועד האוניברסיטה, אבל מוכרחים לדעת שהממשלה הזאת עשתה כאן תפנית מהפכנית, שבאה לידי ביטוי גם בנתונים.

עכשיו יש ויכוח אחר. יש ויכוח בתוך הנהלות האוניברסיטאות, בינן לבין הסגל, שלפי הצעת היושב-ראש נקרא לו: סגל צעיר, צעיר וגם מבטיח, ובוויכוח הזה אני כשר החינוך והתרבות איני מתערב, גם

ות"ת אינה מתערבת; אסור שנתערב בכך. גם כך אנחנו שולחים את ידינו יותר מדי בניהול הפנימי הכלכלי והפיננסי של האוניברסיטאות.

אני רוצה לדווח לכנסת, שאני מאוד מאוד מקווה, כמו שחברת הכנסת ענת מאור אמרה, שעד 13 בחודש נפתור את הבעיות.

הסגל הבכיר באוניברסיטת בן-גוריון הכריז אומנם על שביתה בקשר לנושא תנאי הפנסיה. זה נושא ספציפי, מיוחד במינו לאוניברסיטת בן-גוריון, אוניברסיטת הנגב.

באוניברסיטת חיפה קיים סכסוך לגבי 30 חברי סגל צעיר המועסקים לפי חוזים אישיים.

באוניברסיטת תל-אביב מתלוננים אנשי הסגל הצעיר, הזוטר, עוזרי ההוראה, על כי ועדה שמונתה בעניינם טרם סיימה את עבודתה, והוסכם בין הצדדים שהיא תסיים את עבודתה עד סוף הסמסטר. על-פי הידוע לנו, הוועדה תסיים את עבודתה בקרוב. אני מקווה שכך אכן יהיה.

באוניברסיטה העברית התעורר סכסוך על פרשנות להסכם העסקה של עוזרי ההוראה והסגל הצעיר, והפרשנות, כך אני מקווה, תינתן על-ידי בית-דין לעבודה.

אני רוצה לומר, שכאשר יש חוזה קיים – אני כבר מסיים – שר האוצר, אני חושב שצריך למסור את הפרשנות שלו לבית-דין לעבודה. אין לי התנגדות לכך שגם ועדת החינוך והתרבות תעסוק בכך, ואני מציע להעביר לשם את ההצעה לסדר-היום.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. אתם מסכימים שהנושא יעבור לוועדה?

חבר הכנסת ויינשטיין, במשך דקה, רוצה להציע להסיר את ההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת ענת מאור.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היו תוספות שכר לאחרונה, עובדי ממשלה קיבלו את התוספות הללו, אבל גופים הנתמכים מהתקציב, שצריכים לקבל את ההקצבה מן האוצר ומהמשרדים האחרים כדי לממן העלאות שכר שאושרו, הסכומים האלה אינם מגיעים אליהם.

אנחנו היינו עדים לשביתה של ראשי הרשויות מערי הפיתוח, שלא יכלו לשלם תוספות שכר כי ההקצבות לא הגיעו אליהם. אני יודע על גופים נתמכים אחרים שיש להם אותה בעיה. לכן אני סבור,

שיחד עם העלאות שכר שהיו לפקידי הממשלה, לעובדי הממשלה, צריך להבטיח סדר בהעברת אותם כספים לאותם גופים נתמכים שבהם עובדים באותו מעמד, באותו סטטוס של עובדי המדינה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת ויינשטיין.

אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה היא על הנושא של שביתת הסגל הזוטר באוניברסיטאות. בעלי ההצעה מסכימים להעביר לוועדה, לוועדת החינוך והתרבות, אם אכן זה יאושר. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

פה-אחד, שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יועבר לטיפולה של ועדת החינוך והתרבות.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בשל הוצאות החזקת משק בית), התשנ"ג–1993 (הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום: הצעת חוק תתמ"ג, הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בשל הוצאות החזקת משק בית), התשנ"ג–1993, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מונחות על שולחנה של הכנסת עשרות הצעות שעוסקות בנושא של הכרה בטיפול בילדים של בני זוג שיוצאים לעבודה, מתוך תחושה קשה ביותר של מאות אלפי אזרחים שנעשה להם כאן עוול. אני אפילו לא רוצה לבוא ולומר, שאלה רק נשים שנעשה להן עוול, אלא זה ממש בני זוג, כאשר שני בני הזוג רוצים לצאת לעבודה כדי לייצר הכנסה.

אני רוצה להדגיש בפני שר האוצר את העובדה הזאת: כאשר שני בני הזוג יוצאים לעבודה הם מייצרים הכנסה. כפי שהבינותי, שיטת המיסוי הנכונה מכירה בהוצאות הנחוצות לייצור הכנסה, בארצות-הברית למשל; זאת אומרת, ברגע שאנחנו על ייצור הכנסה שהיא גבוהה יותר מכירים בהוצאות.

לכן אני מצאתי לנכון להציע, כמו רבים אחרים, אבל כל אחד חיפש שיטה אחרת. אני הגשתי הצעה בכיוון של נקודות זיכוי, ובכוונה התניתי את זה מרמת הכנסה מסוימת שיש לשני בני הזוג, כדי שלא יצא מצב שאנשים שמצבם הכלכלי קשה ולא נזקקים בכלל לשירות הזה, כאילו הם אלה שיינזקו בכך שהם לא יקבלו נקודות זיכוי. כוונתי היתה מעבר לאוכלוסיות החלשות, שהן בדרך כלל לא נזקקות לשירות הזה אלא הן בלאו הכי מסובסדות, אלא מרמה מסוימת, שהיא עדיין נמוכה מאוד, של הכנסה.

אני הייתי רוצה לפנות אליך לפתוח איזה דף בכיוון הזה, ואני אומר לך, שר האוצר, למה. לא מפני שזו הצעת חוק פרטית שלי, אלא כדי היא תהווה איזה פתח להידברות בכיוון שיש בו ממש דרישה. אני חושבת שזו לא פעם ראשונה, לא שנייה ולא שלישית, שהדרישה עולה, היא עולה שנים רבות. אני מכירה חברי כנסת רבים שהניחו הצעות חוק ברוח זאת; לא תמיד הן עובדות על אותו עיקרון. אני מאוד הייתי מבקשת, כיושבת-ראש הוועדה למעמד האשה, ואולי כדוברת של מיליוני נשים, וזה לא רק נשים אלא גם בעליהן, לפתוח איזו הידברות עם האוצר להכרה בהוצאות. כאן אני מדגישה, שהלכתי בכיוון מאוד מאוד נוח, מאוד מאוד עדין, שיכול לפתוח איזו דרך להתקדמות בנושא הזה. אני מאוד מודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. אדוני שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה מתנגדת להצעת החוק. השתתפות המדינה במימון גידול הילדים באה לידי ביטוי בקצבאות הילדים, אשר הוחזרו גם לילד ראשון ללא תלות בהכנסת ההורים, וכן באמצעות נקודות זיכוי בעד ילדים, הניתנות להורים עובדים על-פי סעיף 40 לפקודת מס הכנסה.

הצעת חוק זו רגרסיבית: משפחות מעוטות יכולת לא תיהנינה ממנה, מכיוון שאינן מגיעות לחבות במס או שחבותן נמוכה. בכך למעשה נותנת ההצעה סבסוד שיגיע בעיקרו לבעלי ההכנסות המבוססים ולא לנצרכים.

התרת הוצאות פרטיות לצורך מס לא תיגמר בכך – יש צרכים רבים נוספים שיועלו בעתיד, ומכך יש להימנע.

הצעת החוק אף אינה מציינת את דרך המימון, כנדרש בסעיף 39א לחוק יסודות התקציב.

לפיכך אבקש מן הכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר-יומה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני עובר להצבעה – הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בשל הוצאות החזקת משק בית), התשנ"ג–1993.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 2

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 7

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי

בשל הוצאות החזקת משק בית), התשנ"ג–1993, מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שניים תומכים, שבעה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הוסרה.

קריאה:

מה קורה עם ההצעה?

היו"ר ש' וייס:

זה נמחק. כיוון שזו הצעה רגילה, חבר הכנסת יכול למחוק. זה לא עובר לשבוע הבא, אלא הסיעה שלו מודיעה לנו כל פעם לפי ההקצבות שיש לכל חבר כנסת. הצעות חוק בקריאה טרומית הן הצעות לסדר. כך הן נקראות.

הצעת חוק משרדי ממשלה (הקמת פעוטונים), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצעת חוק א'תרצה, הצעת חוק משרדי ממשלה (הקמת פעוטונים), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום הורים מביאים את הילדים שלהם למעונות יום, ויש בעיות בכך שהאם העובדת, או האב עובד מתחיל את העבודה ב-08:00 והוא צריך להביא את הילדים ב-09:00. הוא גומר את העבודה ב-14:00, הילדים גומרים ב-15:00, וזה גורם לטרדות.

עלה בלבי רעיון, שנתמך בשיחות ובהופעות שהיו לי במקומות שונים על-ידי ארגוני נשים, על-ידי הורים רבים, והדינמיקה הזאת נמשכת ותימשך, להקים במשרדי ממשלה שבהם יש מקומות פנויים, מרתפים, מחסנים נוחים – להקים מעונות יום לילדים של עובדי משרדי ממשלה.

היו"ר ש' וייס:

גם של עובדי הכנסת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אם אתה תיזום, אדוני היושב-ראש, כפי שעושים את זה בעיריית ירושלים – ושוחחתי על כך בכמה מקומות אחרים, בכל מקום שאני הולך אליו, ותודה לאל, אני מופיע, הנושא הזה הולך וכובש והוא יתבצע הפעם.

עלות הקמת מעון-יום ל-70 ילד, על-ידי ויצ"ו, "נעמת", "אמונה", היא 700,000 דולר. ההצעה שלי היא, שבאותם משרדים ישכירו את המקומות האלה לארגוני הנשים או למפעילים אחרים לפי מכרז.

הם ישלמו שכר דירה מלא, וכן עבור חשמל ומים, עבור הציוד, ויפעילו את המעונות. ברגע שילדי העובדים במשרדי הממשלה יהיו במעונות האלה, הרי יתפנו מקומות במעונות אחרים. לויצ"ו, ל"נעמת", ל"אמונה" ולכל הארגונים אין עכשיו אמצעים לבנות מעונות-יום, והמחסור הולך וגדל.

אני מציע, שהקצב ייקבע בתקנות; הכול ייקבע בתקנות. אינני רוצה לגזול מהתקציב או להוציא מהתקציב. פעלתי לכך, ובדיונים ובמגעים קיבלתי מכתב ממשרד האוצר, שבו נאמר: אין לקבוע בחקיקה ובתקנות את הצורך בהקמת פעוטונים, זה צריך להיעשות בהתאם לביקוש לשירות זה, במסגרת תוכניות הפיתוח של משרד העבודה והרווחה וכל השיקולים צריכים להילקח בחשבון. אני מציע שזה יהיה בתקנות. אם התקנות יקבעו את המקומות ואת הקצב שקופת המדינה יכולה לשאת, אזי זה יהיה הפתרון. אני לא מציע בחוק שהמעונות ייבנו מייד ויופעלו, הכול יהיה לפי התקנות.

בסעיף אחר נאמר: לתת הנחות לגופים שיפעילו את המעונות – אינו מוצדק מבחינה כלכלית. אני לא מציע לתת הנחות, אני אומר שהכול ייקבע בתקנות. אומנם בדברי ההסבר אני אומר כי יכול להיות שהשטחים יועמדו לרשות העניין ללא תשלום שכר דירה, חשמל ומים, אבל אם בוועדה תהיה החלטה שעבור המעונות האלה צריך יהיה לגבות שכר דירה מלא, חשמל ומים בהיקף מלא, הוצאות פחת והוצאות אחרות – זה ייגבה.

נשאלת מצד האוצר השאלה: מדוע יוקמו פעוטונים דווקא במשרדי ממשלה ולא במקום עבודה אחר? אם נקבע את זה לפי חוק, צריך יהיה להקים מעונות במקום עבודה אחר ומישהו יצטרך לבנות אותם, אבל אין לו שטחים ריקים ואני לא יכול לחייב אותו. במשרדי ממשלה יש שטחים ריקים, וייקבע בתקנות שזה יהיה בשטחים ריקים שהמשרד מוכן להעמיד, בשיתוף עם ועדי העובדים שמעוניינים בכך ובשיתוף עם ההנהלות. נתחיל עם משרדי הממשלה.

ישבתי עם עיריית ירושלים, והם אמרו: אנחנו מתחילים את זה אצלנו. אני שומע מיושב-ראש הכנסת שאולי זה יהיה גם אצלנו, אם כי אינני יודע אם יש לכך כאן ביקוש, משום שמספר העובדים הוא כמה מאות – ואיזו אוכלוסייה תהיה נזקקת לכך. אני יודע שיש כאן מרתף שפעם, לפני כמה שנים, חברי הכנסת עשו בו פעילות ספורט; יכול להיות שהוא ריק. מדוע לא לבצע כגון זאת בכל אותם מקומות?

אני חושב שהרעיון הזה יביא לחסכון בתקציב המדינה ובאמצעים. אני רוצה לומר, שמאז ההכרזה שאנחנו איננו זקוקים לכספי יהדות העולם, שלצערי באה מהאגף הזה, ארגוני הנשים מתקשים לקבל את האמצעים לקיים את המעונות האלה ועוד מוסדות אחרים שברשותם. סגן שר החוץ אמר שאיננו זקוקים ליהדות העולם, אנחנו מספיק עשירים. כמובן, העול ירבוץ על אוצר המדינה, על משלם המסים.

לכן אני חושב שההצעה צריכה להתקבל. היה לי מכתב שנאמר בו שיש מחלוקת. היתה מחלוקת בוועדת השרים, יש מחייבים, יש שוללים, אבל הנושא הזה ראוי להיבדק בוועדה. אם זו תהיה ועדת העבודה והרווחה, יש שם יושב-ראש שהוא אחראי ובוודאי קשור פוליטית למערכת שצריכה לבחון את העניין ביסודיות. אם לא נעביר את זה היום, נגיש את ההצעה בעוד חצי שנה, בעוד חצי שנה, בעוד חצי שנה, וניאבק ציבורית. תמיד יש רוב קואליציוני שיכול להיות אטום לבעיה המרכזית ולומר: איננו מאשרים את זה. הביקוש לנושא הזה קיים, ההורים מחכים למעונות-יום, שאליהם הם יוכלו לקחת את הילדים בזמן שהם הולכים לעבודה ולהחזיר אותם כשהם יוצאים מהעבודה. הסבל בגלל התנועה בערים, הנסיעה של 70,000 ילדים בשעות לא נוחות אל המעונות האלה ייפסקו, מה גם שאין אמצעים לפיתוח מעונות חדשים, אדוני היושב-ראש. אז מדברים אצלנו על סדרי עדיפויות? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אדוני שר האוצר, תגובתך.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת השרים לענייני חקיקה ואכיפת החוק החלה לדון בהצעת החוק האמורה.

כמו בכל מקום עבודה, גם במקום שיש בו ריכוז של משרדי ממשלה, נושא הקמת פעוטונים במגמה להקל על הורים עובדים הינו נושא הראוי לבחינה. עם זאת, לדעתנו מן הראוי שלא להסדיר את הנושא בחקיקה ראשית, מכיוון שהקמת מעונות-יום בריכוזי משרדי הממשלה לפי חוק, כמוצע, תיצור אפליה בין עובדי משרדים אלה לעובדי מדינה אחרים שבמקום עבודתם לא יוקם מעון ובין עובדי מדינה לעובדים אחרים מהציבור בכללותו.

כאמור, הנושא ראוי לבדיקה, ואכן הוא נמצא זה כבר בטיפול החברה למפעלי כלכלה ותרבות לעובדי המדינה, בשיתוף עם נציבות שירות המדינה והסתדרות עובדי המדינה. החברה הזמינה מחקר לבדיקת כדאיות הקמתם של מעונות-יום במשרדי הממשלה. כן סוכם עם החשב הכללי במשרד האוצר, הממונה על נושא הבינוי, כי הנושא ייבדק.

כל עוד לא הסתיימה הבדיקה כאמור, הממשלה מתנגדת להצעת החוק. לפיכך אבקש מן הכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר-יומה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק משרדי ממשלה (הקמת פעוטונים), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 6

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק משרדי ממשלה (הקמת פעוטונים), התשנ"ד–1994,

מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שלושה תומכים, שישה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הזו נדחתה בשלב זה. הוא אמר שניפגש בעוד חצי שנה.

הצעת חוק מתן תגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ד–1994

(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק א'תתמט, הצעת חוק מתן תגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ד–1994. הנמקה מהמקום, חברת הכנסת בלומנטל. המשמעות היא שיש לך דקה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות לממשלה, לוועדת השרים לענייני חקיקה, שמצאה לנכון לתמוך בהצעת החוק שלי, שמדברת על מתן גמלה לחסידי אומות העולם.

היו"ר ש' וייס:

שחיים בארץ.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

שחיים בארץ – אין לנו אפשרות אחרת – או לבן משפחה הקרוב ביותר.

הצעת החוק הזאת נבעה מכך שנודע לי על אשה צדיקה שהצילה מאות יהודים וחיה בעוני, בחוסר כול ובתנאים מחפירים. כששמעתי על כך והבינותי שהיא איננה היחידה, חשבתי שנכון יהיה – אני

רואה שגם הממשלה מצאה זאת לנכון – שאנחנו נהיה אסירי תודה, זו החובה שלנו, ונכיר בה גם בפועל. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, לפני שאתה עונה, למען הפרוטוקול.

לפני שמונה שנים תואר בתוכנית הטלוויזיה "כלבוטק" המצב העגום של חסידי אומות העולם בארץ. בעקבות השידור והפרסומים של אמנון ברזילי בעיתון "הארץ", של נתן אלרואי ושל אחרים, יזמתי הצעת חוק כזאת כאן, והצטרפו אלי אז חברות הכנסת לשעבר עדנה סולודר וחייקה גרוסמן, שאנחנו מאחלים לה הרבה בריאות.

שר העבודה והרווחה של אז, משה קצב, ושר האוצר התקינו תקנות, ובעקבות התקנות האלה מקבלים חסידי אומות העולם בארץ סיוע ניכר בתחומים רבים מאוד.

לפני שלוש שנים ביקשתי להציע הצעת חוק בנושא הזה, להפוך זאת לחוק. ההצעה עברה בקריאה טרומית ולא התגלגלה יותר. אשמח מאוד אם עכשיו זה יתגבש למסגרת של חוק מחייב.

בבקשה, אדוני שר האוצר.

שר האוצר א' שוחט:

אנחנו מסכימים.

היו"ר ש' וייס:

מסכימים. תודה רבה.

הצעת חוק מתן תגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ד–1994, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל. הממשלה מסכימה. התחילה ההצבעה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מתן תגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ד–1994,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, עשרה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת החוק נתקבלה. אני מקווה שזה ממש יתגלגל כמו שצריך. אם אין הצעה אחרת, החוק יועבר לוועדת העבודה והרווחה. בסדר גמור.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה–1994; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, כפי שהודעתי לכם לפני יותר מחצי שעה, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה–1994, מס' 2310, בקריאה ראשונה. האם נצביע על כל נושא בנפרד או יחד? יחד. והצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1994, מס' 2321, בקריאה ראשונה.

דן תיכון (הליכוד):

בנפרד.

היו"ר ש' וייס:

שתי הצעות, כל אחת בנפרד. ודאי.

אם כן, רבותי, הצבעה על 2310. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 9

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון), התשנ"ה–1994,

לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

תשעה תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים. חברים, אושרה בקריאה ראשונה הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון) התשנ"ה–1994, והיא עוברת לוועדת העבודה והרווחה.

עכשיו, חברי הכנסת, הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1994, בקריאה ראשונה.

אגב, בהצעה הקודמת לא היה מספר תיקון, אדוני המזכיר. שזה לא ישבש לנו. זה תיקון מס' 1 או סתם כתוב תיקון? אני מתכוון להצעה 2310. כתוב בסוגרים תיקון בלי מספר. רבותי, אני מדבר על מה שכבר הצבענו. אני לא רוצה אחר כך בעיות. כתוב בסוגרים רק תיקון. האם זאת שגיאה? האם צריך להיות כתוב תיקון מס' 1?

אלי דיין (העבודה):

מס' 2.

היו"ר ש' וייס:

עדיין לא הצבענו על מס' 2. אני חוזר אחורה.

רבותי, גם אם היה צריך להיות תיקון מס' 1 או סתם תיקון, ההצעה עברה בקריאה ראשונה, שלא יהיו אחר כך תעתועים.

עכשיו אנחנו עוברים להצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון 2), התשנ"ה–1994, קריאה ראשונה – 2321. אם היא תאושר, היא תועבר לוועדת העבודה והרווחה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 6

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1994,

לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שישה תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים; אם קולי לא נקלט – אני בעד. אני לא מזהה אם קולי נקלט או לא. מישהו יכול לברר אם קולי נקלט?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

נראה שכן.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, גם הצעה זו אושרה והיא עוברת לטיפולה של ועדת העבודה והרווחה

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, עכשיו אני מזמין את יושב-ראש ועדת הכספים להציג לפנינו הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

למה תיקון פקודת מס הכנסה? יש הצעת חוק קרנות פנסיה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אתה צודק. עברתי עמוד. תודה רבה.

זה ההבדל בין מי שנמצא פה כל היום לבין מי שהלך לנוח שעה.

רבותי, הצעת חוק קרנות פנסיה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

לא קיבלנו את החוק.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עדיין לא קיבלתם. אז נעבור לשני. יש או אין? אין. נא לעבור לעמוד 2, סעיף ה', הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אפשר לקבל את החוק?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תיגש, תקבל אותו. אולי כבר חילקו.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

ברור שהיושב-ראש לא יחלק.

היו"ר ש' וייס:

אם חילקו ולמישהו אין, ניגשים ומבקשים מהסדרן, או מזמינים את הסדרן.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת הכספים. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994.

הצעת החוק שלפניכם מתייחסת לתיקונים בפקודת מס הכנסה, בעיקר בתחום הטלת הקנסות על נישומים. מטרתה של ההצעה לפשט את שיטת חישוב הקנסות ובכך להביא לאחידות, שתביא מצדה להקלה מינהלית ולשיפור היחסים שבין הרשות לנישום.

הטלת הקנסות נעשית באמצעות המחשב, ויש צורך לעדכן את תוכנות המחשב בהתאם לתיקונים שיתקבלו, אם יתקבלו.

על מנת להספיק להחיל את התיקונים לקראת 1 בינואר 1995, הרשתה הכנסת, לפי סעיף 121 לתקנון, לפצל את הצעת החוק המקורית, שכוללת תיקונים רבים ושונים, ולהביא בפניה חלק זה בלבד, המתייחס לשיטת חישוב הקנסות.

התיקונים מתייחסים לחישוב הקנסות על אי-הגשת דוח במועד, על פיגור בתשלום מקדמות, על גירעון ועל אי-ניכוי מס במקור.

חברי הכנסת, הואיל ואחידות ופישוט הן מגמות ברוכות בתחום המיסוי, אבקשכם להצביע בעד ההצעה שלפניכם. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, יש לנו הסתייגויות לחוק הזה.

אני רוצה להזכיר, לקראת התחממות האווירה לקראת ההצבעה על תקציב המדינה בקריאה שנייה ושלישית, שעדיין קיים הכלל של חלופין וחלופי חלופין וחלופי חלופי חלופין, וכיוצא באלה. בטור גיאומטרי כל אחד נחשב להסתייגות; על-פי הצעה שהתקבלה בעבר, הצעתו של מי שהיום השר ליבאי. שלא תהיינה אחר כך אי-הבנות. זהו. תקדים ליבאי. ההחלטה מאז מחייבת, אלא אם כן תשנו את הדבר המוזר הזה של החלופין והחלופי חלופין.

לחבר הכנסת ויינשטיין יש 12 הסתייגויות. לכל אחד 12 הסתייגויות? זאת אומרת שיש לנו פה 72 הסתייגויות. כל אחד יכול לדבר חמש דקות. אני מבקש להכין גם את השרים ליום שישי.

בבקשה, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני מבקש לדבר על כל הסתייגות במועד. יש לי חמש דקות לשם החוק.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

למרות שיר ההלל שחברת הכנסת נעמי בלומנטל שרה לסגנים, אני בכל זאת מבקש לגייס אותם למשכן הכנסת.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו נכנסים לליל שימורים.

אני רוצה להסביר מדוע בחרתי להגיש את ההסתייגויות בפגרה, כאשר דנו בוועדת הכספים בחוק מס הכנסה. אנחנו נמצאים במצב שבו הרוב הקואליציוני דורס אותנו, את המיעוט. ואני רוצה לתת שתי דוגמאות לכך שאנחנו חסרי אונים, והדרך היחידה שיש לנו למחות היא לומר לכם: רבותי, אתם דורסים אותנו, אנחנו נשארים אתכם כל הלילה.

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

לא אכפת לנו.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

לא אכפת לכם. שמעתי את ההערות של היושב-ראש.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

למען הסדר אני רוצה להודיע, אני קיבלתי אישור מוועדת הכנסת, אחרי שהואילה בטובה לאשר 30 ערעורים.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

30 ערעורים?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כן. זאת אומרת, חבילות חבילות. קיבלתי רשות לכנס את הכנסת ביום חמישי. השאירו את זה להכרעתי בהתאם למצב. אף שאני החלטתי להתחיל את ישיבת הכנסת היום בשעה 09:00, אני מודיע שבשלב זה יש, אלא אם כן אני אבטל, ישיבת כנסת ביום חמישי. זאת אומרת, גם מחר משעה 08:00. אני מודיע לכם. אני אחליט הלילה מתי אני אפסיק.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא הבנתי.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הבנת.

יכול להיות שאחליט בעוד שעה-שעתיים להפסיק, זו זכותי. אני לא יכול להחזיק כנסת במחשבה זכה מהבוקר, משעה 09:00, עד חצות. אני אחדש את הישיבה מחר בשעה 08:00 או בשעה 09:00. יכול להיות. זה בסמכותי.

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זה בסמכותי. ואולי מחר בשעה 15:00. גם זה בסמכותי.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

עד שעה חמש.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אולי עד שעה 21:00 מחר. גם זה בסמכותי.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

חבר הכנסת שפי, אתה רואה שלמישהו זה כן אכפת.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מה עם יום שישי?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אולי מחר משעה 17:00 עד שעה 20:00.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני רוצה לתת שתי דוגמאות איך הרוב דורס אותנו.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

אנחנו דורסים אתכם?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כן, אני אוכיח לך, ואתה, חבר הכנסת דיין, עומד בראש. ואני אומר לך איך.

היו"ר ש' וייס:

ואני מציע לכם לשקול מחר משעה 17:00 עד 20:00.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו מקבלים חוק חשוב כמו מס על הבורסה, כששר האוצר מכריז שהממשלה דנה בו במשך שנתיים. מניחים אותו על שולחן הכנסת בבוקר בלבן, לא בכחול, ובאים אל ועדת הכנסת ומבקשים ממנה לשחרר את זה מחובת הנחה, כדי שהכנסת תדון בחוק מייד אחר-הצהריים. וכשאני אומר שאני רוצה ללמוד את החוק, אומר חבר הכנסת אלי דיין: מי מחברי הכנסת לומד חוקים כאן?

הוא שוכח שאותו נימוק היה לנו בחוק חוצה-ישראל; כאשר הרוב הדורסני הביא את זה בבוקר וביקש לדון בזה אחר-הצהריים, גם כן לאחר שנים של דיונים, ואמרו לנו: תדונו בחוקים האלה אחר-הצהריים. בוועדת הכנסת החלטנו לדחות בשבוע את הדיון בהבאת חוק חוצה-ישראל, ובאותו שבוע באמת למדתי את החוק ויכולתי לעלות על הבמה כאן ולהסביר מדוע אני מתנגד לסעיף זה ולסעיף אחר ולהיאבק על כך, ואף לגרום לכך שהשר ליבאי יעלה אל הבמה ויאמר: חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אתה צודק בסעיף הזה, אנחנו מתקנים אותו, וגם את הסעיף האחר אנחנו מתקנים.

כאשר מביאים הצעת חוק על הבורסה, שהוא חוק כל כך רציני, שוב הרוב הדורסני בא ואומר: יש לי רוב בוועדת הכנסת, לכן אני מניח אותו על השולחן בלבן, ואתם תדונו בו היום ותחליטו היום. ולא נותנים לנו אפילו שבוע כדי ללמוד את החוק.

כאשר יש התנהגות כזו מצד הקואליציה ומצד שר האוצר, אנחנו יושבים כאן ואומרים שאנחנו נדבר היום על חוק המס על הבורסה, מה שלא ניתן לנו לעשות במשך כל הזמן – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – כי אנחנו רוצים שהציבור ישמע מה קורה היום בשוק ההון ומדוע אנחנו אומרים שהממשלה הזאת מרוששת אזרחים.

לכן, מה שלא ניתן לנו לעשות בשבועות האחרונים, לבוא ולהתמודד מעל הבמה הזאת, אחרי הכנה, אנחנו עושים היום כאשר התכוננו להסתייגויות. אנחנו נדבר היום על בעיות מס הכנסה וחוקי מס הכנסה, כי חוק מס על הבורסה זה חוק מס הכנסה – –

היו"ר ש' וייס:

תודה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – וזה יהיה הנושא שלנו בהסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני, קיבלתי רשות הדיבור בשעה 23:15. אדוני דיבר דקה וחצי, כך שיש לי עוד חצי דקה.

היו"ר ש' וייס:

זה נכון. לא, יש לך אפילו 37 שניות. ואני מוסיף לך עוד אחת כך שיש לך 38 שניות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יש לכם כאן אומנם רוב, ואם תמשיך, חבר הכנסת דיין, להתנהג כפי אתה מתנהג אתנו כשאנחנו נמצאים בוועדות – – –

חיים אורון (מרצ):

הוא עדיין בכיתה א' בהשוואה לדברים שאתה עשית. אתה עוד מדבר? אתה יושב בוועדת הכספים – – ונותן הוראות בשלט רחוק – – – אתה מטיף פה מוסר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני לא מטיף, אני ממלא את תפקידי בקואליציה וממלא את תפקידי באופוזיציה. ואני רוצה לומר לך, שמי שיושב לידך, אם תקרא פרוטוקולים של ועדת הכספים, תראה שמרכז העבודה כשהיה יושב-ראש – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים אורון, תשמור אנרגיה להמשך. יהיה לנו עוד כל הלילה.

אלי דיין (העבודה):

למה אתה מעליל עלי – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו נמשיך ונדבר ונמלא את חובתנו. אחרי שלא ניתן לנו לדבר מעל הבמה ולהתכונן לחוקים, אנחנו התכוננו להסתייגויות. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד. לשם החוק – יש גם זכות לחברי הכנסת שטרית, לנחמן, לקופמן, לשלום – שאינם. וחבר הכנסת דן תיכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי בעיה דחופה. אני מבקש דקה, ואני אוריד על חשבון הזמן הזה הסתייגות אחת שלי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת איתן.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני מבקש שתיתן לי דקה כדי להסביר בעיה דחופה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

קודם כול ידבר חבר הכנסת דן תיכון; אחר כך אתן לך את רשות הדיבור. יש לך הסתייגות, נכון?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא בחוק הזה, אלא בחוק הבא. אבל אני מבקש רשות דיבור לדקה אחת.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אתן לך דקה, ואוריד הסתייגות אחת שלך בחוק הבא.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, אני נמצא במצב מאוד לא נעים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

למה?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

היום, כשעלה על סדר-היום חוק ביטוח הבריאות הממלכתי, בשתי הצעות החוק השונות, וזה היה על סדר-היום, כשהיה כתוב שלא יודעים מתי תהיה שעת ההצבעה וכו' – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני הודעתי 40 דקות לפני – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

ניגשתי למזכיר הכנסת, והוא הבטיח ואמר לי במפורש בהאי לישנא: אתה תקבל הודעה בטווח של שעה וחצי עד שעתיים עד לרגע ההצבעה – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הוא לא יכול היה להודיע לך את זה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

יכול להיות שלא יכול היה להודיע, ויכול להיות שכן, אבל הוא הודיע.

ועכשיו לנקודה שנייה. יתר על כן – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אתה תשמע עוד כמה דברים על זה.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

היושב-ראש הודיע שעה לפני כן.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

40 רגע לפני.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

חבר הכנסת אלי דיין, שנייה אחת.

יתר על כן, חברי הכנסת גדליה גל, דן תיכון ואנוכי היינו היום בלשכתך – – –

היו"ר ש' וייס:

נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

ואתה אמרת לנו בזו הלשון: אני הודעתי לד"ר אפרים סנה, שר הבריאות, שלא נוכל להצביע עבור הצעתו – – –

היו"ר ש' וייס:

אלא אחרי ההצעות לסדר-היום. וזה מה שעשינו.

מיכאל איתן (הליכוד):

את זה אני לא שמעתי.

היו"ר ש' וייס:

הודעתי שאני חוזר לסדרי התקנון.

מיכאל איתן (הליכוד):

את זה לא שמעתי.

היו"ר ש' וייס:

נו באמת, זה התקנון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה למחות. מה שנעשה לא יכול להיות. אנחנו צריכים לחזור לשפיות בניהול הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני בעד חזרה לשפיות בניהול הכנסת. על זה אני חותם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסכם את דברי, אני רוצה שתדע מה קרה כאן. אתה יכול להחליט מה שאתה רוצה, אבל אני רק רוצה שתדע מה קרה כאן.

דן תיכון (הליכוד):

לפני שאתה מחליט, תשמע גם אותי.

היו"ר ש' וייס:

לא. לך יש הסתייגות. אתה תשמיע את זה במסגרת ההסתייגות שלך.

מיכאל איתן (הליכוד):

לחברים שהיה להם מאוד חשוב וביקשו להשתתף בהצבעה, אמרתי כיושב-ראש סיעת הליכוד בפועל היום, שיהיה להם טווח של שעה וחצי להצבעה. אני לא עמדתי במלה, כי סמכתי על מלתך ועל המלה של מזכיר הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

על המלה שלי לא סמכת, כי אני אמרתי שזה יהיה על-פי התקנון.

חברי הכנסת, היה רעיון, שעל הנושאים שעליהם מדבר חבר הכנסת מיכאל איתן תהיה הצבעה במהלך היום. זה לא התקבל. לא היתה הסכמה. חזרתי לתקנון. הודעתי לחברים בלשכתי, שזה אכן יהיה על-פי התקנון. ועל-פי התקנון – זה אחרי ההצעות לסדר. ארבע ההצעות האחרונות לסדר שעוד היו רשומות, אני כבר הודעתי, והודעתי בהדגשה כדי שלא תהיינה אי-הבנות וכן הלאה וכן הלאה. בעצם היו חמש הצעות אלא שאחת נמחקה. לא היה פה שום רצון לחטוף הצבעה. כלום, כלום, נקי לחלוטין. וקיימנו. זאת היתה הצבעה חוקית. אם למזכיר היתה השערת זמן אחרת, אז אני ממש מתנצל, הוא בוודאי עשה את זה בתום לב. זה פרק אחד.

עכשיו אנחנו ממשיכים בהסתייגויות לגבי החוק – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

ולבסוף הכנסת מצביעה בצורה כזאת.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מה לעשות, חבר הכנסת איתן. אנחנו קיימנו את התקנון עד הסוף.

עכשיו חבר הכנסת תיכון יבוא לנמק הסתייגות לשם החוק.

<u>חיים אורון (מרצ):</u>

מה שאתם עושים לכנסת זה ביזיון לבית-המחוקקים בישראל – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת איתן קרא לנו לחזור לשפיות, ואני רוצה שאנחנו באמת נגמור כאשר אנחנו עוד שפויים. תן לנו להמשיך.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

איך אפשר לדבר על שפיות כאשר – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת אלי דיין, אני לא יכול לתת עצות לראשי קואליציה. זה לא תפקידי. תאמין לי שהשבוע הזה היה יכול להיראות אחרת.

חבר הכנסת תיכון, יש לך הסתייגות לשם החוק, יש לך חמש דקות. אתה רוצה לנמק הסתייגויות מספר ביחד, או רק לשם החוק?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

כל הסתייגות בנפרד.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בבקשה, חמש דקות.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לחזור לדבריו של חבר הכנסת איתן. אני מוכרח לומר לך, שכאשר חבר הכנסת לס שאל, האם יש סיכומים לגבי ההצבעות שעוסקות בחוק ביטוח בריאות, אמרתי לו, שלפי מיטב הבנתי וידיעתי, משלא הסכמתי להציב את שני הנושאים הללו להצבעה במחצית היום, הוסכם שהם לא יעלו על סדר-היום – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עם מי? אני היחיד שאפשר לסכם אתו.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

כך אני ידעתי, כך העברתי לחבר הכנסת לס.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

ממי ידעת?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

ואני מצטער על הטעות שכנראה הטעוני בה. אני גם רוצה להסביר לך ולהזכיר לך, שאם תעיין בניירות שלך, תמצא כמדומני שעדיין שמורה לי זכות הדיבור בשני החוקים שהיה בהם דיון משולב.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זה לא רשמו לפני.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

יכול להיות שלא רשמו בפניך, אבל אני בשלי. ומה לעשות – – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

לא ביקשת. היית פה ולא ביקשת לדבר.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני לא ביקשתי לדבר? נדמה לי שכאשר מסכמים עניינים בכנסת – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תלוי עם מי.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

עם מזכיר הכנסת, ואני עדיין מחשיב מאוד את מזכיר הכנסת.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

גם אני.

דן תיכון (הליכוד):

ואני לא מניח לרגע שהוא יאמר שאינני מדייק בעובדות.

אלי דיין (העבודה):

לא ביקשת גם את המזכיר.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מאחר שכבר ביררת את העניין, היות שלא חסר לי זמן היום, יש להניח שאני אעסוק ב-0.8% מס ארגון.

אני רוצה לחזור ולפנות לעמיתי מן התעשיינים – לנשיא התאחדות התעשיינים מר דן פרופר – עניין מס הארגון, שבשלו אנחנו נמנענו בעת שהצביעה הכנסת על חוק ביטוח בריאות ממלכתי; סברנו שמי שקושר את מס הארגון של 0.8% אל חוק ביטוח בריאות ממלכתי איננו בא בידיים נקיות ובעצם אין בכוונתו לנתק את קופת-חולים מן ההסתדרות. חשבנו ש-0.8% הוא מס פוליטי.

אגב, אני מוכרח לומר לך, אדוני היושב-ראש, שיש כמדומני שלוש-ארבע הצעות חוק, שמן הדין היה להציב אותן בצמוד להצעת הממשלה, לנתק את הקשר שבין חוק ביטוח בריאות ממלכתי לבין מס הארגון. חבל מאוד שההצעות האלה לא הוצגו על סדר-היום, כי הן קדמו, ובהרבה, כי הן הוגשו באותו יום שבו אושרה הצעת החוק לביטוח בריאות ממלכתי באולם הזה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הערה נכונה.

דן תיכון (הליכוד):

נדמה לי שמגיע לנו לפחות כבוד מינימלי על שטרחנו לנסח את החוק, הפקדנו אותו והוא הוצג מעל דוכן הכנסת, ושכחו את החוקים האלה.

אלא שקרה כאן משהו מאוד מעניין. מה שרצתה האופוזיציה ולא קיבלה במסגרת החוק העיקרי כשאושר, באה הממשלה וכהרף עין עשתה זאת, ואף אחד לא יודע למה, אף אחד לא יודע מדוע. משפטנים יאמרו שכנראה לא היה סיכוי למס הארגון לעבור.

פניתי אל מר דן פרופר, נשיא התאחדות התעשיינים, מעל הדוכן הזה, כדי לומר לו: אני מריח ריח של עסקה פוליטית בין ההסתדרות לתעשיינים באשר לגביית מס הארגון של 0.8% מהמשכורת.

ומה שלא הסכמנו לתת לממשלה ולהסתדרות בעת הדיון על חוק ביטוח בריאות ממלכתי, לא נסכים לתת להסתדרות ולתעשיינים. שכן באמצעות הסכם הרחבה הם יחילו את ה-0.8% על מרבית המועסקים, ומס הארגון יהפוך להיות מס חובה במדינת ישראל והקשר בין קופת-חולים להסתדרות יישמר.

ומי שחושב – – –

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נכנסים לזמן של ההסתייגות השנייה.

דן תיכון (הליכוד):

לא. אני מצטער מאוד. עד שביררת אם מה שאני אומר נכון או לא נכון, כבר עברה דקה, ואני המתנתי.

היו"ר ש' וייס:

להסתייגות שלך יש חמש דקות. תנסה לסכם אותה.

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר מסכם אותה.

ולכן, אני חוזר ואומר: מי שחושב שאפשר באמצעות צווי ההרחבה להעביר את מס הארגון בישראל של 1995, טועה. אנחנו לא ניתן ידנו, אנחנו מזהירים את חברי הכנסת מסיעות שונות בבית הזה, שנהגו ליהנות מהסכום הזה במשך שנים רבות: לדבר הזה אין סיכוי, ואנחנו לא נסכים.

היו"ר ש' וייס:

כן, תודה רבה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אדוני, יש לי בקשה אליך, מאחר שהלילה ארוך – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת דן תיכון, יש לך 12 הסתייגויות. אני אפסיק אחרי חמש דקות, או שאני אפלוש לשנייה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אתה כל הזמן אומר כן, כן, כן. בסדר, תפסיק, אבל אל – – – כל הזמן אחרינו.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אם כן, אתה כבר גמרת.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא כן, כן, גמרתי אז גמרתי. אבל אני לא ילד קטן.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה. אני אומר מה שאני מבין.

חברי הכנסת, היתה פה טענה בקשר לצירוף הצעות חוק פרטיות להצעות חוק של ממשלה. סעיף 145 לתקנון: "בשעת הדיון בקריאה הראשונה על הצעת חוק מטעם הממשלה אין חבר הכנסת יכול להגיש הצעת חוק משלו במקום החוק שהציעה הממשלה; הוראה זו אינה פוגעת בזכות להגיש הסתייגויות בוועדה, אם החוק שהציעה הממשלה הועבר לוועדה".

אנחנו ממשיכים הלאה. יש תקנון אחד; אין תקנון ב', יש תקנון אחד.

אני מזמין את חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. חבר הכנסת רון נחמן – איננו. חבר הכנסת חיים קופמן – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום – איננו. אנחנו עוברים לשמוע הסתייגויות נוספות, או שאתם רוצים להצביע על כל סעיף.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

נצביע בסוף.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מוכן לנהוג על-פי הסכמה.

עכשיו אני מזמין את חבר הכנסת אריאל ויינשטיין להסתייגות השנייה שלו. מכיוון שאתם שניים, אולי תעשו בקבוצות של ארבע-ארבע?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא, אחד-אחד.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זה אותו זמן.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אנחנו רוצים שתוכל להעיר שזמננו עבר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כן, ואני אעיר כשזמנכם יעבור.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

גם אנחנו נעיר.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אל תיבהל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני בכלל לא נבהל מאיש, ודאי לא מההערות שלו.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זה צריך להיות איום?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא, חלילה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אתה מדבר אל היושב-ראש לא יפה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אף פעם הוא לא מדבר יפה, לא רק אתי.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו נמצאים היום במציאות שבה שוק ההון הולך ומצטמצם, דבר הפוגע בצמיחה. אני אסביר זאת במשך הלילה. אנחנו דנים במס הכנסה, ואני מבקש הערב לשכנע את חברי הכנסת, שישפיעו על האוצר לסגת מהרעיון הנואל של המס על הבורסה.

ואני רוצה לומר כמה דברים שאולי נראים שוליים, אבל האלפים שנמצאים היום בבתים ושואלים את עצמם: מדוע חסכונותינו פחתו, מדוע הפסדנו כספים מחסכונותינו ללא תקדים כמעט? – השאלה הראשונה צריכה להישאל, והיא קשורה באמינותו של ראש הממשלה.

דבר שכמעט נשכח, אבל זה נושא שאי-אפשר להניח לו. אני אסביר מדוע לדעתי אנחנו נמצאים במצב, שלראשונה בהיסטוריה של העמים הדמוקרטיים, ראש ממשלה מרושש את אזרחיו ביודעין.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

למה העובד לא ישלם מס?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אמרו לו, רבותי, אמרו לראש הממשלה, מכרו לו שהמס על הבורסה יתרום להגברת האינפלציה. אבל שר האוצר אמר: לא אמרתי שהמס יגביר את האינפלציה, אבל כך הבין ראש הממשלה. האם הוא חסר בינה? חסר הבנה?

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

גם את זה שמענו.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

האם ראש ממשלה שאיננו מתבטא בעניינים כלכליים יאמר, אני חשבתי שהמס על הבורסה שאנחנו עומדים להטיל יגביר את האינפלציה? כששר האוצר אומר: לא אמרתי. אז מי אמר לו? מי הניע אותו לכך?

ובאותו זמן נותן חיזוק נגיד בנק ישראל, פרופסור פרנקל, לדבר שאותו אמרנו מייד, שהצעדים לא יורידו את קצב האינפלציה.

מה קרה? ב-15 ביוני 1994 מכריז ראש הממשלה: אני רואה את הבורסה כמכשיר עיקרי לגיוס הון להשקעות בעתיד ואינני צופה מס על הבורסה בעתיד הקרוב. זאת אומר לנו ראש הממשלה ב-15 ביוני. וב-24 ביוני אומר ראש הממשלה יצחק רבין: כל עוד אני ראש ממשלה, לא יוטל מס. הוא אומר את זה תשעה ימים לאחר ההכרזה הראשונה.

ומה אומר שר האוצר – חברי הכנסת מיכאל איתן ודן תיכון – – –

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

הם יודעים בעל-פה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

מה אומר שר האוצר בראיונות לעיתונות בערב ראש השנה? הוא אומר – שר האוצר – שבס, הוא משך את ראש הממשלה להכריז; הוא רומז, שבס, הפקיד הזה, הוא משך את ראש הממשלה להכריז ולהבטיח שלא יהיה מס על הבורסה. נו, שר האוצר שכח שאנחנו יודעים דברים שהוא לא ידע שאנחנו יודעים, שראש הממשלה פעמיים הכריז שלא יהיה מס על הבורסה, ואם שר האוצר חשב שפקיד, מר שבס, הוא מניע את ראש הממשלה לתת את ההבטחה הזאת, מדוע המתין תשעה ימים ולא אמר לו: אדוני ראש הממשלה, אתה טועה, אל תבטיח שלא יהיה מס?

תשעה ימים אחרי כן ראש הממשלה מכריז עוד הפעם: כל עוד אני ראש ממשלה, לא יהיה מס. זאת אומרת, ששר האוצר הטעה את הציבור כשהטיל את האחריות להבטחת ראש הממשלה על המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה, שלא היה כאן ולא יכול היה להגיב, ואסור לו להגיב, ודאי לא על עמדת שר.

אנשים האמינו לראש הממשלה ולא יצאו מן הבורסה.

יש לי זמן עד 11:50 ל-15 הדקות הראשונות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אין בעיה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

זה לא בסדר. נעשה חלוקה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זו זכותו, חבר הכנסת דן תיכון. תן לו להחליט באופן אוטונומי, אף שאתם מאותה תנועה. בבקשה, תמשיך. אתה רוצה עוד שתיים קדימה, כן?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

חבר הכנסת תיכון, אני מוכן חמש-חמש, אם זה נוח לך.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אתה כבר עברת את החמש, אז תנוע לפחות עוד אחת קדימה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

להסתייגות הזאת, אני אעשה את זה עוד עשר דקות ואגמור את המכסה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בסדר, זה יהיה שלוש ביחד.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כן, שלוש יחד.

אם כן, האנשים האמינו לראש הממשלה ולא יצאו מהבורסה. הם לא יצאו מהבורסה והיא ירדה, כי בינתיים היתה הכרזה של הממשלה על הטלת מס על הבורסה. וכשהיתה הכרזה, חרף הבטחת ראש הממשלה, אנשים פתאום אמרו לעצמם: הפסדנו חסכונות. מישהו הפסיד 3,000 שקל ומישהו 10,000. אני פגשתי בחורה קיבוצניקית, מזכירה במשרד, שאמרה לי: היו לי 10,000 שקל, נתתי אמון בראש הממשלה, שמתי אותם בבורסה, הפסדתי עשרות אחוזים. האמינו לראש הממשלה שלא יוטל מס, ולאחר מכן, ככה בקלות, מביאים לנו הצעה להטיל את המס. וראש הממשלה הודה ואמר: רציתי לייצב את הבורסה, לכן הבטחתי שלא להטיל מס. כלומר, ידעתי שאנשים יוצאים מהבורסה. רציתי לייצב אותה, רציתי שאנשים יישארו, שלא יצאו ויגרמו למפולת. לכן הבטחתי. אז הוא הבטיח, ההבטחה הופרה ואנשים הפסידו.

רבותי, אנחנו לא נשכח את זה. אנחנו נזכיר את זה בכל דיון שבו נוכל להעלות את הנושא של אמינות ראש הממשלה. ראש ממשלה שרושש עשרות אלפים מאזרחיו. ויותר מאוחר אביא נתונים שיבהירו את המשמעות של זה.

ומה אומרת השרה שולמית אלוני? היא אומרת: בנושאים רגישים ראוי לעתים לא למסור את כל האמת. נכון, ראוי אולי לא למסור את האמת, אבל לשקר? שראש ממשלה ישקר בנושא חסכונות כששר האוצר שותק? פעמיים כשהוא מכריז זאת ומטיל את האשמה, כדי להציל את עורו, על המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה? זו ממשלה? זו הנהגה כלכלית שאנחנו יכולים לתת בה אמון? לא.

עכשיו אני רוצה לומר עוד משהו. מה קורה היום? רבותי, היום שוק ההון מת.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

למה הוא מת? הוא יורד.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

מת, מדשדש, יורד. יש היום מחזורים של 100-120 מיליון שקל ליום, לעומת 450 מיליון שקל מחזור בתחילת השנה.

ואצלנו הרבה אידיאולוגיות, הרבה מושגים כבר השתנו. היום קיבוצים כבר לא מתביישים בכך שהם סוחרים. פעם הם האשימו את האגף הימני בכך שהוא עם של סוחרים, נותני שירותים. היום, תודה לאל, קיבלו את התיאוריה שלנו, שכל מי שרוצים לשלם עבור המוצרים שהוא מוכר, או השירותים, הוא תורם למשק. היום גם הקיבוצים עוסקים במסחר, בתחנות דלק, בקייטרינג, בדיסקוטקים, כל המלאכות שנראו אסורות, ורק, רחמנא ליצלן, שייכות לציבור אחד. זה השתנה. אבל היום עוד יש מטבע, שבורסה זה בורסה, משחקים בבורסה. רבותי, הבורסה היא מכשיר לגיוס הון כדי שיהיו מקומות עבודה. פעם, לפני 20, 30, 40 שנה היו מפעלים קטנים, משפחתיים, המפעלים האלה היו מייצרים והיו זקוקים במונחים של היום ל-100,000 דולר להתרחבות, היו קונים ציוד. אבל בעידן המודרני, שבו, למשל בתחום המחשבים, דור זה שלוש-ארבע שנים, בהיי-טק, שנתיים, שנה, ואתה צריך כל הזמן הון לפיתוח, אז פונים לבורסה ואומרים לציבור: תנו לנו כספים, תחסכו אצלנו, תקנו מניות, ניקח את הכסף שלכם ונשקיע במפעלים, המפעלים יצמחו ואתם תקבלו תמורה. אז הבורסה היא מכשיר, הייתי אומר, שבלעדיו אין צמיחה במשק.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

כשייגמר קצת המעיין אני אשאל שאלה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני בראשית דרכי, חבר הכנסת איתן.

כאמור, הבורסה היא מכשיר. ומה קורה עם ההכרזה על המס על הבורסה? אם כן, היום הבורסה מדשדשת ואנשים לא משקיעים בבורסה, לא חוסכים בה, הם בורחים ממנה. אני קורא, שמפעלים שגייסו הון בבורסה הפסידו בבורסה, אין להם הון. קראנו על חברת נפט שההפסדים שלה בבורסה היו 17 מיליון שקל. נו, אז לא רק שהיא גייסה את הכסף מהציבור, היא גם הפסידה אותו במפולת הזאת.

ומה שקורה עוד, בגלל המצב הזה, אין הפרטה. בתקציב האוצר לשנת 1994 יש צפי להכנסה של 4.5 מיליארדי שקל ממכירת חברות ממשלתיות, חלקן באמצעות הבורסה. ואומרים לי אנשי האוצר: אנחנו חוששים ללכת היום לבורסה. וההכנסות מן ההפרטה עד היום הגיעו ל-500 מיליון שקל בערך, לעומת תחזית של 4.5 מיליארדי שקל. אם הבורסה לא היתה נפגעת, אם האוצר וראש הממשלה, בהעדר האמינות, בפגיעה שלהם לא היו פוגעים, הרי אפשר היה לגייס למען התקציב סכומים גדולים יותר על-ידי מכירת חברות ממשלתיות, אם כי אני סבור שכספים שמגיעים ממכירת חברות צריכים ללכת לפיתוח ולא למימון התקציב הרגיל. זו פרשה בפני עצמה.

מה שקורה אצלנו הוא, שיש גירעון של 4 מיליארדי שקל גם בגלל קריסתה של הבורסה. ומה זה אומר? זה אומר, שלממשלה בתחום הזה יש גירעון בתקציב, גם בתחומים אחרים, והגירעון הזה בתקציב משמעותו אינפלציה, תרומה לאינפלציה, ואינפלציה היא המס הכבד ביותר שמוטל על ציבור השכירים ומקבלי ההכנסות הקבועות ועל הפנסיונרים.

אתם יודעים מה עומדת הממשלה לעשות עכשיו לפנסיונרים? היא עומדת להגיע להסכם עם ההסתדרות על ביטול העלאת תוספת היוקר. ומי ייפגע? בראש ובראשונה הפנסיונרים; התגמול האומלל שניתן היום למאות אלפים כתוצאה מקריסת קרנות הפנסיה של ההסתדרות, ועל כך נדבר בהמשך הערב – הם לא יקבלו אפילו את התמורה. עומדים לפגוע בהם.

אז יש לנו, כתוצאה מקריסת הבורסה, גירעון גדול בתקציב, תרומה לאינפלציה, פגיעה בשכירים, פגיעה במקבלי ההכנסות הקבועות, ואומרים לי אחר כך שהמס על הבורסה נועד לעשות צדק. הוא נועד לעשות צדק, כשמצד אחד החברות הפרטיות לא יכולות לגייס הון, וזה מגביר את האבטלה, כי אין להן כסף לקנות ציוד. איך הן יקלטו את הצעירים שמשתחררים מהצבא, את העולים שמגיעים לארץ ומתערים כאן, אם אין להן כסף לקנות ציוד, אין להן הון, אין להן אפשרות לגייס הון בבורסה? ומצד שני הממשלה, שלא מגייסת את הכסף בהפרטה ויוצרת גירעון בתקציב, גם היא תורמת לאבטלה. ואחר כך אומרים לנו שהמס על הבורסה נועד לעשות צדק.

אנחנו רואים תופעה נוספת: כתוצאה מכך שאנשים לא הולכים לשוק ההון לחיסכון יש גם בריחה – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אתה רוצה להתקדם בחמש דקות נוספות?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

לא.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, נא לגמור.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אם גמרתי, אני עוצר כאן ואמשיך. אולי בסיבוב הבא אני אתן לחבר הכנסת מיקי איתן, שצופה בנו ומאזין לנו – – –

היו"ר ש' וייס:

לחבר הכנסת איתן אין הסתייגויות בחוק הזה. לחבר הכנסת איתן יש הסתייגויות בחוק הבא, נדמה לי.

חבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת דן תיכון, אתה רוצה הסתייגות אחת או יותר?

דן תיכון (הליכוד):

רק הסתייגות אחת, אבל אני לא יכול, אני צריך את כל ההסתייגויות של סעיף 1 לנמק בבת אחת.

היו"ר ש' וייס:

כמה יש לך?

דן תיכון (הליכוד):

ארבע, נדמה לי.

היו"ר ש' וייס:

יש לך שלוש, ואני רושם לך רבע שעה. מה לעשות?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, אני לא רוצה לענות לחבר הכנסת גדליה גל על ההערות שלו, אבל אנחנו עייפנו קצת בוועדת הכספים.

אגב, אדוני היושב-ראש, שיהיה ברור שאנחנו עשויים בכל רגע לדרוש הצבעה בהתרעה של חמש דקות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

טוב.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני רוצה שלא יגידו אחר כך שאנחנו שילחנו את כולם החוצה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

המתמידים נשארו.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

שכללי המשחק יהיו ברורים על-פי התקנון.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

למה אתה מגלה את התוכנית?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

כי אני רואה שהיו כאלה שהלכו לישון.

חיים אורון (מרצ):

יושב-ראש הוועדה יכול לענות שעה.

דן תיכון (הליכוד):

הוא יכול לענות שעתיים. חמש דקות צריך לצלצל, חבר הכנסת אורון, הגיע הזמן.

היו"ר ש' וייס:

על זה נאמר "לענות בו ולענות".

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני סיימתי במס הארגון ובדעתנו על מס הארגון. אינני יודע איך גזבר ההסתדרות חושב לממן את תקציב ההסתדרות, לא הבנתי, אבל אם הוא בונה על הסכם עם התעשיינים, גם לנו יש מה לומר לתעשיינים, ומוטב שיטו אוזן וישמעו מה אנחנו אומרים לפני שהם, בצעד נמהר, צועדים יחד אל אותה חופה עם הסתדרות העובדים.

אמרתי שלצערי הרב לא יכולתי להתבטא בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, שהפריד לראשונה את מס הארגון מן החוק העיקרי, כפי שאנחנו תבענו בעת שהגיע החוק לקריאה שנייה ושלישית ולכן נמנענו. אני רוצה בעקבות ה-0.8% וה-4.8% – זהו סכום שכל אזרח במדינת ישראל יחויב לשלם בגין ביטוח בריאות ממלכתי החל מ-1 בינואר 1995 – להגיע לענייני פקודת מס הכנסה, מה שנקרא בתחילת הדרך "תיקון 97", פוצל וחולק לשניים והפך עכשיו לתיקון מס' 99. בעיקרון יש כאן צימוקים, אולי קטעים שבאים להקל, ובמרוצת הערב אני אסביר מה בדיוק מציע מס הכנסה ומדוע בעיקרון אנחנו תמכנו בעניין הזה, אבל יש לנו מה לומר לגבי קצב התיקונים ומה שנעשה בתחום המיסוי.

חבר הכנסת אורון, שהוא מומחה לענייני מס, טען במשך שנים, ששיעור המס הישיר, סך כל המסים שמשלמים אזרחי מדינת ישראל מן התמ"ג, נמוך יחסית משיעור המסים שמשלמים אזרחים של מדינות רבות בעולם החופשי. והנה ממשלה שחרתה על דגלה את הסמה של רפורמה בתחום המסים מפרסמת לפני כמה ימים נתונים, ובהם מסתבר שסכום המס מן התמ"ג עלה השנה מ-39% לכ-41%, קרוב ל-42%. ואנחנו שואלים את עצמנו שאלה אחת: איך יכול להיות, הרי הבטיחו לנו שתי רפורמות בתחום המס? אמרו לנו שנטל המס על משלמי המסים במדינת ישראל ירד, שרפורמה ראשונה תחל ב-1 בינואר 1994, ולאחריה תבוא רפורמה שנייה שתחל ב-1 בינואר 1995. ואנחנו תמהנו מה מזדרז אותו שר אוצר – שיצא בזה הרגע מן האולם – לבשר לעם ישראל שנה לפני כן מדוע הוא מפעיל רפורמה נוספת, שתביא להקלת נטל המס. אז לפחות עובדה ברורה: ב-1994 שילמו תושבי ישראל יותר מסים.

עכשיו בואו ונראה מה הן הבעיות שיש לשר האוצר כאשר הוא יבוא בעוד כחודשיים ימים להפעיל את הרפורמה במס הכנסה. הוא הבטיח לנו, לאזרחי מדינת ישראל, פחות מס הכנסה. אבל, ראו זה פלא, מס הכנסה יגדל כנראה ב-1 בינואר 1995; נטל המס, סך כל המס יגדל. הבטיחו לנו רפורמה ונשלם יותר. והבעיה הזאת מעסיקה את שר האוצר ותעסיק אותנו במרוצת החודשיים הקרובים, כי נוצר כאן מצב בלתי נסבל: הבטיחו לנו פחות מס, ובסוף השנה יהיה לנו יותר מס. ומה שמעניין את אזרחי מדינת ישראל כשמדברים על מסים זה בעצם סך כל המס. כשאנחנו, אדוני היושב-ראש, מקבלים את תלוש המשכורת, כמו כל אזרחי מדינת ישראל, אנחנו שואלים את עצמנו: האם קיבלנו יותר או פחות בהשוואה לחודש האחרון? והמס שלנו מורכב מכמה מסים: למשל מס הכנסה, למשל ביטוח לאומי, וכמובן ביטוח בריאות.

ראשית, לקראת 1 בינואר 1995 יאולצו רוב אזרחי מדינת ישראל, בעקבות חוק ביטוח בריאות ממלכתי – אני חושב שחלק גדול, כ-95% מאזרחי מדינת ישראל – לשלם כ-4.8% בגין ביטוח בריאות שמתבקש מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי. 4.8% – זה הרבה יותר ממה ששילמו כל אזרחי מדינת ישראל בגין ביטוח הבריאות שלהם. בתחום ההפרשות שכל אזרח יאולץ לעשות החל מחודש ינואר 1995 מובטח לנו בוודאות, שנשלם הרבה יותר בגין ביטוח בריאות ממלכתי.

אחר כך, במרוצת השנה ולקראת סוף השנה, הלך שר האוצר ובמלחמתו נגד העוני, בהשפעת שרת העבודה והרווחה, הביא לנו את המיני-רפורמה. היא כשלעצמה מוצדקת, אבל היא באה על חשבון משלם המסים ולא על חשבון דמי ההעברה שהממשלה מפזרת, ובקלות.

מה פירוש? כדי להילחם בעוני, ובצדק, כדי לצמצם את הפערים בחברה הישראלית, הלך משרד האוצר והביא בפנינו חוק שכלל רכיבים נוספים מן השכר, שלא היו כלולים במסגרת התשלומים לביטוח הלאומי, כסכומים החייבים בביטוח לאומי.

זאת אומרת, כל אחד מאתנו ישלם יותר ביטוח לאומי בגין הכללת רכיבים נוספים מן השכר במסגרת זו, ועוד תשלום בגין חוק ביטוח בריאות ממלכתי. זה הרבה כסף, שני הסכומים האלה.

כשיצרפו את שני הסכומים האלה ויפחיתו מזה את הרפורמה שמציע לנו שר האוצר, יגלו מרבית אזרחי ישראל שלא היתה רפורמה והכול סיפורי בדים, ובעצם כולנו מתבקשים לשלם הרבה יותר מס.

את מה שאמרתי בזה הרגע, שנשלם יותר מס מ-1 בינואר 1995, שר האוצר יודע. יש לו בעיה – אמינות. כולם זוכרים את המלה אמינות. הבטיחו לנו שלא יהיה מס על הבורסה ועשו מס על הבורסה. הבטיחו לנו רפורמה בתחום מס הכנסה ואין רפורמה.

יש לו בעיה, והוא מבין שיש לו בעיה, כי כולם ישלמו הרבה יותר מסים באותו תלוש משכורת, תחת שמות שנקראים ביטוח לאומי ולא מס הכנסה. אבל מס הכנסה נטו, כל אזרח ישלם, כאמור, יותר.

לכן, כשיש בעיה מתחילים לחשוב על תרגילים. והתרגיל שכנראה הולך ומתבשל במרתפי משרד האוצר ייקרא בוודאי עסקת חבילה.

מה פירוש עסקת חבילה? הרי הסכם תוספת היוקר כמעט שלא קיים. המשכורות של השכירים במשק נשחקו במשך שנים, לפחות אליבא דסיעת מפ"ם בבית הזה. וכאשר המשכורות נשחקו, ברור שהסכם תוספת היוקר כבר לא עובד זה תקופה ארוכה.

זאת אומרת, מי שיש לו, יש לו הרבה יותר. מי שצריך לקבל פיצוי, יקבל פחות, כי הסכם תוספת היוקר לא מצליח לפצות אפילו על אובדן וירידת ערך השכר בגין האינפלציה, והיא, כאמור, עלתה.

ואז יבוא אלינו שר האוצר בתחילת השנה, יציע לנו איזו עסקה פיקטיבית – אני מקווה שיושב-ראש ההסתדרות חיים רמון, שמבין את העניין, לא יקנה את החתול בשק ויאמר לשר האוצר: אל תעבוד על השכירים במדינת ישראל בעיניים.

אבל מה שיציע שר האוצר – בואו ננטרל מקצת מתוספת היוקר ואני אתן לכם בונוס. מה יהיה הבונוס, חבר הכנסת ויינשטיין? הורדה בתשלומים בגין ביטוח בריאות ממלכתי בשיעור של 1.5%.

זאת אומרת, רוצים לקחת מאתנו 4.8%, שזה סכום אדיר, שכל משפחה תשלם בגין חוק ביטוח בריאות ממלכתי; הרבה יותר ממה שכל אחד שילם, הרבה יותר ממה שכל משפחה שילמה במרוצת השנים האחרונות בגין ביטוח בריאות. אז ייקחו מאתנו 4.8%, והחוק עוד לא נכנס לתוקפו, וכבר יחזירו לנו 1.5%. זאת אומרת, בסך הכול זה יהיה כמדומני 3.2% או 3.3%, משהו בסביבות הללו, כי השיעור עדיין לא גובש סופית, ואנחנו ניזונים רק מפירורים ומחצאי אמירות.

זאת אומרת, חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שהבטיח לנו סל בריאות רחב ככל האפשר תמורת פרמיה גבוהה, יוצא לדרך כשהוא חצי זכר וחצי נקבה, אנדרוגינוס.

מה פירוש? הפרמיה שהיתה צריכה להיות משולמת לא תשולם על-ידי המבוטחים כבר ביום הראשון, כי זה לא תואם את מה שהבטיח שר האוצר לציבור, זאת אומרת, רפורמה במס הכנסה.

וכשאני אומר שרפורמה לא תהיה, אני מבטיחכם שגם עסקת חבילה לא תהיה, כי אין בעצם לעובדים מה לעשות.

אבל התקציב הוא תקציב מרחיב. אגב, חבר הכנסת ויינשטיין, הרשה לי לתקן את דבריך. אתה אמרת, שעל-פי התקציב הבסיסי של הממשלה, היא התחייבה לקבל הכנסות בגין מכירת חברות ממשלתיות בהיקף של 4.5 מיליארדי שקלים. הרשה לי לתקן תיקון קל: לא 4.5 מיליארדי שקלים אלא 4.6 מיליארדי שקלים.

אבל היות שהשנה הזאת היא שנת כישלון ההפרטה, והממשלה כמעט שלא הפריטה, זו הממשלה שהבטיחה לנו שהשנה היא תפריט בהיקף של 4.6% והצליחה להפריט סכום נמוך – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

תיקון קל: לא 4.6% אלא 4.6 מיליארדים. התקזזנו בתיקונים קלים.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

סליחה, זה בגין השעה המאוחרת, ואנחנו יושבים כאן – – –

אבל לא זה העיקר. העיקר הוא שזה לא 4.5 מיליארדים אלא 4.6. ומתוך האומדן הזה של 4.6, אם הם יגיעו למיליארד שקלים בסוף השנה, זה ייחשב להישג מזהיר.

אבל תראה מה הם עושים. ביום ראשון מגישים תקציב נוסף בסכום של 5.6 מיליארדי שקלים, חודשיים לפני תום שנת התקציב, והם עדיין כותבים שהם יפריטו חברות ממשלתיות בסכום של 4.6 מיליארדי שקלים. הם רוצים שאנחנו נקנה את הבלוף הזה, נקנה את התקציב הנוסף שאין בו ממש, שצריך היה להיות מוגש לפני שלושה-ארבעה חודשים, כי הרזרבה כבר אז לא היתה קיימת.

הודות לאקרובטיקה של העברת סכומים מסעיף לסעיף, הם הצליחו להאריך את העניין. הגישו לנו כבר את התקציב ל-1995, ואת התקציב הנוסף ל-1994 יגישו לנו באיחור של שבועיים ימים. אקרובטיקה כזאת לא ראיתי בימי חיי. מס ההכנסה יעלה ב-1995 ולא ירד. הרפורמה חלפה עם הרוח ואיננה.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

תודה. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לאלה שנכנסים עכשיו לאולם ושומעים אותי, הם בוודאי שואלים, אולי גם הצופים שואלים, מה זה חברי הכנסת דן תיכון ואריאל ויינשטיין עומדים על הבמה בשעה כל כך מאוחרת ומסתייגים ומסתייגים.

אנחנו עושים זאת משום שאנחנו חשים שהרוב הקואליציוני דורס אותנו. אני רוצה שהציבור ידע את זה. הוא עושה זאת על-ידי כך שאיננו מאפשר לנו ללמוד חוקים.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

רוב הציבור הלך לישון, חבר הכנסת ויינשטיין.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

לפני הצהריים מביאים חוקים מאוד מסובכים ומבקשים שנתייחס אליהם אחר הצהריים, אף שהממשלה דנה בחוקים ובסוגיות האלה לפעמים במשך שנים.

ובאים אלינו ואומרים: אנחנו זקוקים לקבל החלטות היום. מדוע? כי החלטות לא נוחות, צריך וראוי לקבל ביום שבו עם ישראל אולי נתון בסוגיות אחרות, בבעיות אחרות – אם זה בטקסי השלום, או להבדיל אלף אלפי הבדלות באירוע האוטובוס.

לכן, אנו עומדים כאן ומוחים ואומרים, כי אם הקואליציה תמשיך בנוהגה, נמשיך לעמוד כאן ולמחות. אין לנו כאן רוב, יש לנו זכות המחאה, יש לנו הזכות לומר שאנו מתייחסים ברצינות לעבודתנו.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

בוא, אדוני, נמחה במהירות.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני, אמחה בדיוק במסגרת הזמן שהתקנון מאפשר לי. זו זכות הדיבור שלי בפרלמנט ישראלי דמוקרטי, עם תקנון ועם יושב-ראש סבלני אשר נותן לי את הזכות לדבר, ולא מעיר בהקשר זה. כאשר ניתנה לי האפשרות, לאחר מאבק עיקש בוועדת הכנסת, ללמוד חוק במשך שבוע, ראיתם את התוצאות בכל הקשור לכביש חוצה-ישראל.

עכשיו אני רוצה להמשיך בטיעונים: אחד האירועים החמורים ביותר שאנו עדים להם בתקופה האחרונה הוא קריסתה של הבורסה. שמעתי אומרים מחוגי הקואליציה: נו טוב, המניות נפלו מ-250, היום הן ב-190, ואיני יודע מה קרה היום בבורסה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

ירדו ב-1.9%.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני לא שמח על כך; בדברים האלה אני רוצה לעצור את הירידה בבורסה. אם הממשלה תיסוג מן המס על הבורסה, יתחיל הציבור לחוש שהוא לא מאבד את חסכונותיו. לכן אני עומד כאן וקורא לממשלה ולאנשי הקואליציה, חבר הכנסת גולדשמידט שיושב כאן ויושב-ראש ועדת הכספים, רוצו לשר האוצר, תעירו אותו ותגידו לו: בוא לכאן, בטל את המס.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

הוא במזנון.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אז רוצו אליו.

אומרים: אם המניות נפלו מ-250 ל-190, לא נורא כל-כך. רבותי, בשל האינפלציה המניות היו צריכות להיות היום ב-280-290, כדי לשמור על ערך נומינלי, לעומת אותם 250, כי קרה משהו במשק – יש אינפלציה מואצת, והיא 100% מעבר לתחזית האוצר. האוצר צפה ב-1994 אינפלציה של 8%, ואנחנו נמצאים בקצב שנתי של 16%–17%. זו סטייה של 100% אשר גורמת לכך שהיום, לראשונה, אין בתקציב הלאומי הערכה מה תהיה עליית המחירים בשנה הבאה.

אתם יודעים, יש מאות אלפי אזרחים שאינם חשים כיצד הם התרוששו, בנותנם אמון בממשלות אשר קיימו את הבטחותיהן לשמור על חסכונות הציבור. הם רכשו איגרות חוב, הם רכשו זכויות בקופות גמל, אך הם לא שמים לב לנתון שפורסם היום על-ידי מוסדות מחקר של ההסתדרות, אשר מצביע על מידת התרוששותם. מה קורה לקרנות הגמל? הן משקיעות חלק מהכספים שלהן בבורסה. אותם אנשים שנתנו אמון משקיעים את הכספים ל-15 שנה, בחיסכון לטווח ארוך. מה אנו קוראים היום? אנו קוראים, שהתשואה הריאלית במחצית הראשונה של 1994 בקרנות הגמל היתה שלילית – 8.3%. לא רק שקופות הגמל לא עלו בהתאם לאינפלציה, אלא הן ירדו ריאלית ב-8.3%. כלומר, אותם מאות אלפים המושקעים בקרנות גמל ונתנו אמונם בממשלה, הממשלה רוששה אותם באמצעות קרנות הגמל.

מה אומרת ההסתדרות באותיות הקטנות? היא אומרת: בשבע השנים האחרונות היתה תשואה חיובית ממוצעת של 2.7% בקרנות הגמל, והנה, במחצית שנת 1994 הקרנות האלה, שכל אחד מאתנו מושקע בהן, חסך, נתן אמון – שם יש תשואה ריאלית שלילית של 8.3%, לעומת עלייה ריאלית של 7.2% במחצית השנייה של שנת 1993.

ועוד נתון שצריך להדאיג את כולנו: מגמת המשיכה מקופת הגמל היא מגמה שנמשכת ברציפות מאז שנת 1993. כלומר, מתחילת שנת 1993 יש מגמה של אזרחים למשוך כספים מקופות הגמל, וסכומי המשיכה הם יותר מסכומי החיסכון. אתם יודעים מה משמעות הדבר? מאות אלפי חוסכים במשק מחליטים, שבמקום לתת אמון במשק, בממשלה ובחיסכון – וכמה שנים רצינו כולנו להרגיל את הציבור לחיסכון – מושכים כספים מקרנות הגמל. קרנות הגמל היו בעיני כולנו משענת לעת זיקנה, ל-15 שנה. זה מה שקורה לפי נתונים של ההסתדרות, ואני לא רוצה להחשיד את ההנהגה של

ההסתדרות, שהיא מוסרת לנו נתונים כדי להיות אופוזיציה לממשלה, ומזינה אותנו בנתונים האלה. אני יודע שההסתדרות היום היא בוודאי אחראית, אבל אלה הם הנתונים.

מה עוד אמרו? אמרו שהבורסה לא תהיה מקלט מס עוד. אני בהחלט מסכים לכך שהבורסה לא תהיה מקלט מס עוד, אבל לא יהיו בה גם חוסכים כמו בעבר, ובאין חוסכים – חברות פרטיות אינן יכולות לגייס הון, אינן יכולות להרחיב את המפעלים, אינן יכולות להעסיק את החיילים המשתחררים, את העולים החדשים, את האנשים המחפשים עבודה. זהו מה שקורה לנו היום בשוק ההון.

מתחתי קודם ביקורת, חריפה אומנם, אבל זה אחד מתפקידיה של האופוזיציה, ואני מאמין שהביקורת החריפה תואמת את העובדות. המון כסף נמצא מול מעט סחורות. מי עוד רושש את הבורסה? – ראש הממשלה בהצהרותיו שלא יפגע בבורסה, ושר האוצר שברח מן המערכה והאשים את המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה בכך שהניע את ראש הממשלה להבטיח שלא יהיה מס. מדוע עלתה הבורסה כל-כך בתקופה מסוימת? ראשית, לציבור היו אמצעים נזילים מול מעט סחורה בבורסה. לכן היו עליות שערים מעבר לרצוי במונחים כלכליים. מה קרה אז? הבנקים באו לאזרחים – וכל מי שצופה בנו כרגע מכיר את התופעה הקשה הזו – ואמרו להם: למה לכם להשקיע כספים בפיקדונות שקליים אשר נותנים 1% ואולי עוד משהו? הרי הבורסה עולה. אתן לך אשראי; תיקח אשראי ותקנה קרנות נאמנות. אנשים שהשקיעו 30,000 שקל בבורסה, קיבלו אשראי של 70,000 שקל בלי ביטחונות, והם השקיעו את הכספים הללו דרך הבנקים בקרנות נאמנות. ולפתע – מפולת.

יש כאן שתי שאלות. שאלה ראשונה: מדוע נגיד בנק ישראל הכריז את ההכרזה הידועה שלו – בועות, במקום לעצור את התופעה של מתן אשראי לרכישת מניות בשוק בוער? הרי נגיד בנק ישראל עשה זאת מאוחר יותר, מאוחר מדי. נגיד בנק ישראל עצר את הבנקים מלתת אשראי. אילו הוא לא היה מכריז את הכרזת הבועות, גורם יחד עם האחרים למפולת, והיה בשקט עוצר את האשראי – ממילא היתה עלייה מועטת ולא היה צריך לעורר את הבהלה. אבל בנק ישראל בחר ואמר: בועות, כדי להפחיד, לגרום לזעזוע, שהחל את המפולת, ורק לאחר מכן הוא עצר את האשראי.

באיזו מציאות אנחנו נמצאים היום, אדוני היושב-ראש? אנחנו נמצאים היום במצב שאזרחים חייבים לבנקים יותר ממיליארד וחצי שקל עבור אשראי שהם קיבלו ללא ביטחונות לרכישת ניירות ערך, קרנות ודרכן ניירות ערך. מה עושים הבנקים? – היום הם מאריכים להם את האשראי הזה, כי הם לא יכולים לגבות אותו. האנשים האלה מפסידים שלוש פעמים: פעם אחת כשהם משלמים ריבית על האשראי; פעם שנייה כשהניירות שהם קנו "נופלים"; ופעם שלישית כשהם ממשיכים לקבל אשראי ומתחייבים בריבית.

אני אומר לכם, רבותי, חברי הכנסת: בכל פעם שתהיה קצת עלייה בבורסה, בניירות, מייד חלק מאותם אנשים שיש להם מלאי של 1.5 מיליארד שקל של ניירות יממשו אותם, והבורסה שוב תרד, כי הם רוצים לממש את הניירות ולחסל את האשראי, להחזיר את האשראי לבנקים ולא להתחייב בריבית. הם רועדים כל יום. לכן, אנחנו עומדים היום במצב שיום אחד הבורסה עולה קצת ומייד היא יורדת חזרה, כי אותם אנשים שכל בוקר רצים לבנקים או לעיתונים לקרוא מה קרה, ברגע שהבורסה קצת עולה הם מייד מוכרים את הניירות. וזה תיק של 1.5 מיליארד. האם מישהו עוד מצפה שהשוק הזה יתעורר במציאות הזאת, כשהם חייבים את הכסף לבנקים והתיק בידיהם? זוהי המציאות שאנחנו נתונים בה.

לכן אני אומר שוב: אנחנו חייבים, חייבים, להגיע למצב שבו הממשלה תתכנס, ותכונס בראש ובראשונה על-ידי מי שרושש את אזרחיו, על-ידי ראש הממשלה. הוא יכנס אותה, יקרא לממשלה

ויאמר: רבותי, בואו נעשה חושבים; אכפת לי – הוא צריך לומר – מה קורה לציבור, נכשלנו. היה לראש הממשלה אומץ לומר שהאוצר נכשל בדיור. הוא אמר את זה. הוא הכריז. נו, הוא אמר, טעיתי, עוד כמה פעמים. זה ראש ממשלה עם אומץ לומר: טעיתי. לכן, יכנס הוא את שריו, יעשה ניתוח, יקבל נתונים אמינים ויבטל את המס על הבורסה. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, אדוני.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ס' טריף:

הודעה למזכיר הכנסת. בבקשה, אדוני.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת הצעת חוק קרנות הפנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994, שהניחה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' טריף:

נעבור להסתייגויות לסעיף 3. אני מזמין את חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

כמה זמן יש לי?

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

עשר דקות.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, זו השעה ה-16.5 שאנחנו מתדיינים היום. נכנסנו לבית הזה מוקדם. אני נכנסתי בשעה 08:00. בהזדמנות זאת אני רוצה להודות לעובדי הבית, לקצרניות, לסדרנים, לשומרים, לעובדי הכנסת – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

הם עושים עבודה קשה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – למשכפלים, לטלפניות ולעובדי ועדת הכספים, במיוחד לעמיתי ורעי שמלווים אותי במשך שנים רבות ועושים עבודה קשה במרוצת הימים האחרונים.

לצערי הרב, אנחנו מנהלים את המדיניות שלנו באמצעות המליאה.

פעם נוספת, אני מודה להם מקרב לב. אני מודה גם לאותם צלמי הטלוויזיה ועובדיה, שמצלמים אותנו החל משעה 09:00 ללא הפסקה, כמו כנסת ללא הפסקה. לכולם תודה.

אגב, אני מבקש סליחה מאותו אדם שטלפן אלי ולא יכולתי לענות לו, חבר הכנסת ויינשטיין. הוא שאל אותי מאין לקחתי את הסכום של 4.6 מיליארדי שקלים בעבור מכירת חברות ממשלתיות. אני יכול לומר לו, שבתקציב הנוסף, בעמוד 13, כמדומני, מופיע הסכום הזה. כתוב שם, שבתקציב המקורי של 1994, פלוס התקציב הנוסף, הסכום לא משתנה. מכאן אני מבין, שהממשלה לא עדכנה את הסכום הזה והיא עדיין סבורה שהיא תצליח למכור חברות, חבר הכנסת גל, בהיקף של 4.6 מיליארדים. נדמה לי שהשבוע הזכרת בוועדת הכספים את העובדה שהיא הצליחה למכור עד עכשיו, מתחילת השנה, בסכום שעולה על מיליארד שקל. נדמה לי שאני סברתי שבכל זאת לא היו לה הצלחות עד כדי

סכום של מיליארד שקל. אבל היא ממשיכה להיות, כאמור, אופטימית לגבי החודשיים הקרובים. על סמך מה? – איני יודע. אבל בזה נעסוק, כאמור, ביום שני הבא, לכשיציג שר האוצר את התקציב הנוסף.

לאלה ששואלים מה זה בעצם תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99) – חברי הכנסת כבר מתקשים לזכור – כמדומני שתיקון 97 הוא הבסיס לתיקון 99, שכן תיקון 97 פוצל לשני חלקים. החלק הראשון והאופרטיבי מחייב את מס הכנסה להיערכות לקראת סוף שנת המס, לקראת תחילת שנת המס בכל מה שקשור במקדמות, קנסות ותשלומים צמודים. אני יכול לומר, שאותו תיקון 99 כולל בתוכו את הסעיפים 12, 13, 14, 15, 16 ו-22(5), שהוצגו כולם במסגרת תיקון 97, והם עוסקים בעיקר בהקלה על הנישום. כשאני מדבר על הקלה על הנישום העצמאי, אני אפילו לא יכול להתנגד להקלות האלה. להיפך, אני תומך בהן. אני שואל תמיד את נציגי מס הכנסה, את נציב מס הכנסה: יסביר לי, אדוני, מדוע התיקון הזה בושש להגיע במשך שנים רבות? מדוע אנחנו, שדרשנו מכם לעדכן את הקנסות במשך שנים, לא זכינו למענה חיובי? מה קרה לכם שהמתנתם שנים? ומשהמתנתם, אנחנו רצינו לקצר את הדרך, וכאמור פיצלנו את החוק ואישרנו את החלק שבא להקל את החיים ולעשות חסד וצדק עם אותם נישומים עצמאים, שנדרסו ונאנקו בשל גובה הקנסות.

במה דברים אמורים? אביא דוגמה. בשנתה האחרונה של ממשלת הליכוד הגיעה האינפלציה לשיעור של 9.6% – ותקן אותי, חבר הכנסת גל, אם אני טועה. ב-1993 עלתה האינפלציה, כמדומני, לשיעור של 11.2%–11.3%, והשנה, 1994, הלוואי שנסיים אותה ב-15%. זאת אומרת האינפלציה עולה. אבל מישהו במס הכנסה חשב במשך שנים, שטוב להטיל קנסות בשיעור של 1.5% לשבוע; 1.5% לשבוע אם אתה מפגר בתשלום כלשהו. אם נוסיף על הקנסות שמוטלים עליך 1.5%, נוסף על ההצמדה והריבית, כמובן, אתה שואל את עצמך: האם ריבית בשיעור כזה, ואני בכוונה לא מבדיל בין קנס לריבית, היתה מציאותית?

הרי הריבית הממוצעת במשק הישראלי הגיעה, בנק ישראל והאוצר פרסמו נתונים ואמרו שהריבית הממוצעת נעה בין 2% ל-3%, על תוכניות החיסכון לעתים 1.5%, 1.7%, בקיצור, בין 1.5% ל-2.5%. אבל מס הכנסה, הוא לא שמע שהאינפלציה ירדה, הוא לא ידע, והוא עדיין הטיל, ובמשך שנים רבות לאחר שהאינפלציה ירדה, כ-1.5% דמי פיגור קנסות ריבית על כל שבוע של פיגור, רבותי, וזה סכום אדיר, זה שיעור אדיר.

כאשר שאלתי את נציב מס הכנסה הקודם מדוע לא מעדכנים את שיעור הריבית, זכיתי למענה: בקרוב, בקרוב. חלפה שנה, חלפה עוד שנה, ועוד שנה, ועוד שנה. אני יכול רק לשבח את הנציב החדש, דורון לוי, שבעצם במעשה החקיקה הראשון שלו הוא מטפל באותם תיקונים שצריך היה לתקנם לפני שלוש וארבע וחמש שנים, אבל משום הקושי להבין את פקודת מס הכנסה הם בוששו לבוא ולא הגיעו, ובמשך שנים.

כשאני שואל את עצמי מה בעצם קשה בעניין, הרי הדברים ברורים – אך אוי לו לאותו נישום עצמאי שנזקק לקבל את פירוט החוב שלו ממס הכנסה. אני מוכרח לומר, שמצאתי מעט אנשים שמבינים ויכולים לפענח את מחברת או ספר הקודים של מס הכנסה. והרי מה זה מס הכנסה? זה כמו חשבון בנק שיש לכל אחד מאתנו. כל חיוב וכל זיכוי, כל תשלום של מקדמה וכל תשלום בגין חוב, כולם נרשמים באותו חשבון, ואחת לשנה מרבית הנישומים העצמאים מקבלים את הדוח הזה והם אובדי-עצות ואינם יודעים איך לקרוא את העניין הזה, איך לפענח את העניין הזה. כשאתה לא יודע איך לקרוא ואתה לא יודע איך לפענח, וגם מומחים לא יודעים לקרוא ומומחים יותר גדולים לא מבינים, בעצם אתה נתון לחסדי המחשב של מס הכנסה. ומשהלך ספר הקודים ושמן והתרחב וגדל, הפכה

היכולת של הנישום להבין את חשבונות מס הכנסה ואת הקנסות ואת החיובים ואת הזיכויים למעשה בלתי אפשרי.

לכן, מן הבחינות הללו – אני מייד גומר – הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), שהיא פיצול של הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 97), במקומה – אבל, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, נדמה לי שעבר זמן רב מאז אישרנו את הפיצול, אישרנו את הסעיפים הללו, עד שהם הגיעו למליאה, ועל כך אני מצר ומצטער, כי מי מאתנו יכול לזכור בדיוק אותם סעיפים ששינינו ועדכנו, שהרי כמדומני אותם סעיפים שאנחנו מביאים היום דנו בהם לפני הפגרה או בתחילת הפגרה, זאת אומרת לפני כחודשיים – –

היו"ר ס' טריף:

תודה.

דן תיכון (הליכוד):

– – ומעלה, אולי שלושה חודשים ומעלה, וחבל שכל הנושא הזה התעכב, שכן קשה היום להתייחס לעניין בהתחשב בעובדה שמובאת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית סדרה ארוכה של חוקים מסובכים, עדכניים ושנויים במחלוקת.

לחוק הזה אין לנו התנגדות. אנחנו מברכים את נציב מס הכנסה, רוצים רפורמות יותר מעשיות, יותר פישוט בפקודת מס הכנסה, התאמה לחיים – – –

היו"ר ס' טריף:

יש לך הסתייגויות, חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני יודע, תודה רבה לך.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה.

רציתי להסב את תשומת לבכם לכך שחיברתי את סעיפים 3 ו-4, ויש אפשרות לדבר עשר דקות. בבקשה, אדוני.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

סעיף 3?

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

ו-4, ביחד. יש הסתייגות בכל סעיף. בבקשה, אדוני. חברי הכנסת סילבן שלום, מאיר שטרית, רון נחמן – אינם, כמובן, לכן אנחנו ממשיכים עם חבר הכנסת ויינשטיין. בבקשה, חבר הכנסת ויינשטיין.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו היום ביום רביעי. לפני יומיים הופעתי באספה, אספת חברים, ושם אני מניתי את האפליות שחלק מהציבור נתון בהן, ופירטתי כיצד הממשלה הזאת, כיצד האוצר הזה, מעמיקים את העברת הכספים למשק המפלגתי שלהם.

אמרתי: פעם היתה ישראל שנייה, והיו אנשים שחשו שהם מופלים לרעה. תודה לאל שהנושא הזה, כמדומני, איננו עוד. בתחום החברתי יש בעיות, יש שוני, יש מחסור בדיור, יש יוקר, אבל דומני שאין היום תחושה, שהאפשרות להתקדם בעבודה, להתקדם לתפקידים מיניסטריאליים, לכנסת, להנהלת הסוכנות, לראשות עיר, כאילו נמצאת רק בידי שכבה אחת. היום אתה יכול למצוא בכל הערים, בבנקים, במועצות הפועלים, בכנסת, בממשלה, אנשים שלפני 30-40 שנה הגיעו לארץ מארצות מצוקה, ותיקים וחדשים, וישראל השנייה נמחקה.

אבל אמרתי: אני חש שיש היום, מתפתחת והולכת ישראל השלישית המופלית לרעה, שאני חלק ממנה. אני מתחיל להרגיש כאזרח מופלה לרעה לעומת אחרים, ואני רוצה לפרט את הסוגיה הזאת. התחלנו בנושא של המס על הבורסה. מה מציעה לנו הממשלה, מה מציע האוצר? הוא אומר כך: אם אזרח רגיל משקיע במניות לטווח ארוך, והוא הרוויח, הוא ישלם מס. אבל אם אותו אזרח השקיע במניות באמצעות מוסד שנקרא: קרנות גמל, קרנות השתלמות, הוא יהיה פטור. למה? קיבלנו נייר מהאוצר, שבו אנחנו רואים מה שיעור המס ומה שיטת המס שקיימת בארצות שונות, ויש ארצות שונות שנותנות פטור למי שמשקיע במניות לטווח ארוך. הוא אומר: השקעת במניה מעל שלוש שנים? מכרת אותה אחרי שלוש שנים? הרווחת – אתה פטור. אבל אין שם אפליה בין סוגי אזרחים.

תראו מה קרה. קרנות ההשתלמות ששייכות רק לציבור אחד במדינה, רק ציבור אחד יכול להיכנס אליהן, כבר היום מופלות לטובה בכך שיש להן הקלות במס הכנסה. אם אני רוצה לחסוך כעצמאי או כמי שמקבל הכנסה קבועה ואני שכיר אבל בעצם עצמאי, אני לא יכול, רק קרנות ההשתלמות. מי שחוסך בהן, הוא מקבל הקלה במס הכנסה. בא האוצר ומציע לנו: הפליתי אותם פעם אחת לטובה, פעמיים. מי שחבר בקרן ההשתלמות וחוסך בה, והקרן השקיעה במניות, בניירות לטווח ארוך, והמניות האלה הרוויחו, הרווח הוא למעשה שלו, כי הכספים שייכים לו וניתנים לו, הוא לא ישלם את

המס. אני שואל, למה? כי אלה הם המקורבים לכם? כי אתם מטפלים בהם? כי זה האיגודים המקצועיים שאתם חוששים מהם בפריימריס? כי אלה אנשים שאתם הולכים אליהם ואומרים: אל תיגעו בנו. ואתם יודעים שבקרנות ההשתלמות נמצאים בעיקר חזקים. אפליה ובמצח נחושה.

מגיש לנו שר האוצר הזה הצעה שטמונה בה אפליה.

אני רוצה לומר לכם, וזוכר את זה חבר הכנסת דן תיכון, שבוועדת הכספים, כאשר אנחנו היינו הרוב בה, קיבלנו החלטה ואמרנו לאוצר שלנו: אל תעזו להביא אלינו חוקים שיש בהם אפליה. אנחנו אמרנו: יש להעריך את האדם לפי גובה הכנסתו ולא לפי עיסוקו הסקטוריאלי. במלים אחרות, לא משנה אם אתה שכיר או עצמאי, אם אתה קיבוצניק או חבר מושב. מי שמרוויח 3,000 שקל, המס עליו יהיה אותו מס בין שהוא עצמאי, בין שהוא שכיר; אותן זכויות סוציאליות. זה השוויון, לבחון את האדם לפי גובה הכנסתו ולא לפי סוג שיוכו הסקטוריאלי. ובאמת האוצר לא הביא לנו הצעות כאלה.

אבל היום יש שלטון חדש עם סדרי עדיפויות. צריך לרפד אותנו, לא מעניין אותנו מה הציבור חושב. אנחנו עם הרוב הדורסני שלנו נביא לוועדת הכספים כל הזמן העברות תקציבים למשק המפלגתי שלנו. לא מעניין אותנו דבר, נעשה את זה בחשכת הליל. וכך הוא מציע את זה בחוק הבורסה. אבל זה המשך למדיניות שלו.

אני רוצה לספר לכם מה קורה בממשלה היום ובימים הקרובים, כאשר יבואו לוועדת הכספים עם תוכנית ההבראה ה-13, ה-14 של קופת-חולים. כשאני מתקיף את קופת-חולים אומרים לי: מה, אתה לא דואג לחולים? יש מיליוני חולים, איך אתה מדבר על קופת-חולים?

רבותי, כל מקום שמגרדים בו קצת, במפעלי ההסתדרות, קופות הפנסיה, קופות ההסתדרות, ברית פיקוח, מפעלים של ההסתדרות, מוצאים שם – איך אומר חיים רמון: "שכבה של שחיתות, ועוד לא התחלתי לגלות מה שיש".

מה קורה בקופת-חולים הכללית? קופת-חולים היא אגודה עות'מאנית, ולאגודה העות'מאנית הזו היו נכסים. במדינת ישראל התחילו לדבר לפני שנים מספר על חוק ביטוח בריאות ממלכתי שעיקרו קופות-החולים לחוד וההסתדרויות לחוד, קרי ההסתדרות הכללית. נו, ישבו חכמי ההסתדרות ואמרו: איך אנחנו נגרום לכך שהנכסים שנמצאים בידי האגודה יהיו בידינו? ואז במשך שנים העבירו את הנכסים לחברה שהיא בשליטת ההסתדרות וחברת העובדים והתקנות שלה אומרות – אם יהיה פירוק, הנכסים שייכים לחברת העובדים.

אם כן, לקחה קופת-חולים, האגודה נותנת השירות, את הנכסים והעבירה אותם לחברה בשליטת ההסתדרות, כדי שכשיהיה, חס וחלילה, חוק ביטוח בריאות ממלכתי שלם, המס יישאר עם החולים ובעיותיהם וההסתדרות תישאר עם הנכסים.

נו, וההעברות האלה היו מלוות בכמה דברים. ראשית, אדוני היושב-ראש, האגודה, קופת-חולים וחברת הנכסים, שהיא חברת נכסים לכל דבר, השמות שלהם כמעט זהים, המוסדות זהים. אחד נקרא הוועד המפקח והשני נקרא הוועד המפקח הארצי. המבקר הפנימי הוא גם של האגודה וגם של חברת הנכסים.

היו"ר ס' טריף:

עליך לסיים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים. סעיף 6 להסתייגויות. חבר הכנסת סילבן שלום, חבר הכנסת חיים קופמן, חבר הכנסת מאיר שטרית – אינם. אני מזמין את חבר הכנסת דן תיכון. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כאמור, אינני רוצה להרחיב בנושא מס הכנסה, שכן התיקון הוא יחסית שולי, יחסית חיובי, בא לתקן עיוותים בתחום הקנסות שהוטלו במשך שנים; קנסות כבדים שאפיינו כל פיגור, כל איחור, הומרו בקנסות סבירים יחסית. ואני מקווה, מקווה מאוד שהעניין אכן יועיל ויגרום ליתר אמון בין שלטונות מס הכנסה לבין הנישומים העצמאים.

הייתי רוצה, כמובן, יותר אמון. הייתי רוצה שיותר דוחות שמולאו על-ידי נישומים עצמאים יוחזרו אליהם לא באמצעות 00, זאת אומרת רשמנו ותייקנו את הדוח שלך, ואנחנו נקרא לך כחלוף שנה, שנתיים, שלוש ולעתים ארבע שנים. ולאחר מכן יתחיל מסחר הסוסים: שלם לנו 30%–40%, ואז מתפשרים על 25% ושני הצדדים לא מרוצים. אנחנו חושבים שצריך לטהר את האווירה, צריך להאמין יותר לנישומים. כי נישום שמגיע למס הכנסה, בעצם יחסו לשלטון נקבע לעתים קרובות על-פי היחס שהוא מקבל בחזרה משלטונות מס הכנסה. ואם מזמינים אותו ואומרים לו: הנח את הספרים שלך, והוא חוזר כעבור חודש ומוצא את הספרים שלו באותו מקום ואומרים לו: תוסיף 30%–40% ונפתח שוק פרסי שבו כל אחד מציע להתפשר ובסוף מתפשרים, ברור שזה לא מצב בריא. זה מצב שצריך לעבור מן העולם.

לכן אני מבקש יותר דוחות של מה שנקרא 01, זאת אומרת רשמנו את הדוח שלך, קיבלנו אותו; יכול להיות שנחזור לעניין, יכול להיות שלא נחזור לעניין, אבל בעיקרון אנחנו מקבלים את הדוח על פניו.

אני חושב, שככל שנרבה לשלוח לנישומים דוחות שנקראים 01, שבהם שלטונות מס הכנסה מקבלים את השומה של האזרח, אני חושב שזה יהיה צעד גדול בכיוון הנכון.

לא רציתי לעסוק היום במס רווחי הון על הבורסה, אבל נדמה לי, שאי-אפשר שלא להתיחס למס הזה ולו רק בראשי פרקים, ולו רק משום העובדה שמדי יום ביומו אנחנו עוסקים בתיקון מס הכנסה מס' 100, זה אותו תיקון שיבוא לאחר תיקון מס' 99, והוא עוסק בהטלת מס רווחי הון. היות שהדיון קשה, היות שהדיון הוא מקצועי, ואינני בטוח אם העיתונות עוקבת בקפידה אחר מה שקורה בחדרה של ועדת הכספים, הייתי רוצה להעביר לידיעת הציבור כמה מן הלבטים שמלווים אותנו מדי יום ביומו, ואפילו מדי ערב.

למשל, לפני שעות אחדות סיימנו דיון קטן עם כמה מומחים, בעיקר מבנק ישראל. השאלה שבה אנחנו מתלבטים בעצם הימים הללו עוסקת בממד אחד של החוק, למשל: האם צריך להטיל מס רווחי הון על איגרות חוב?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

על רווחים מאיגרות חוב.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

בוודאי, מס רווחי הון הוא תמיד על רווחים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אתה יכול להציע גם מס – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא, עזוב את זה, אל תפחידונו. הציבור מפוחד מספיק בעניין הזה, ובצדק, כשהנושא הזה היה נתון במשך כשנה בידיים לא מקצועיות, ואנחנו נראים כפי שאנחנו נראים.

אני רוצה להסביר מקצת מן הלבטים שלנו. מובן שמישהו במס הכנסה חשב שלמען הסימטריה ומניעת העיוותים צריך להטיל מס על רווחי הון כתוצאה ממסחר באיגרות חוב צמודות. אני לא מחשיב את עצמי למקצוען בנושא הזה, אבל אני יכול לומר בביטחון, שבמשך שנים, מאז 1989, למעט שלושת החודשים האחרונים, לא היו רווחים בשוק איגרות החוב הצמודות למדד שבידי הציבור. אני אומר זאת באחריות, כי מי שרוצה להטיל מס על איגרות החוב שמצויות בידי הציבור שוגה, להערכתי, במהות. הכנסות לא יהיו מן העניין הזה; יהיו הוצאות ענקיות, כי הבנקים ייכנסו להשקעות של עשרות מיליונים, הם יוצרכו לעדכן בעצם כל מניה מדי יום ביומו על-פי השער ביום הקנייה, ביום המכירה, אקס.וי.אקס, ריבית, מדד, כל מה שאתם רוצים. אני לא מבין איך אפשר לשגע את השוק בארץ, כשבכל 15 בחודש מתפרסם מדד. אני לא מבין איך אפשר להטיל את המס הזה, שהוא צודק כשלעצמו.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

על האיגרות או על המניות?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

על איגרות החוב. אני אגיע למניות ואומר כמה מלים. אם אני יכול לפנות למישהו באוצר שעדיין מבין, ולו קצת, בשוק איגרות החוב הצמודות למדד ולדולר, אומר לו: תשמע, קחו כמה אנשים יודעי מקצוע, קחו כמה מומחים לשוק ההון – ויש כאלה אפילו בוגרי משרד האוצר – שבו אתם פעם נוספת ותבדקו את הקטע שעוסק במיסוי רווחי הון על איגרות חוב צמודות. אני אומר לכם, אנשי האוצר, אני מבטיח לכם שאפילו תשובה חיובית אחת לא תקבלו ואף אחד מן המומחים הללו לא ייתן לכם תשובה שהעסק כדאי ועשיתם עסק טוב כשמיסיתם את הרווחים על איגרות החוב.

מאין נוצר הרווח בשוק איגרות החוב? כשאתה משנה את הריבית, כשאתה משנה את התנאים של האיגרת, בוודאי יכול להיווצר בתקופה מסוימת רווח הון לתקופה קצרה. אם יש רווח הון באיגרת החוב, יש גם הפסדי הון. צריך להבין, שעל הריבית המשתלמת בגין איגרת החוב משלם כל מחזיק כ-35% מס. זאת אומרת, על הריבית שהיא הרווח היחיד משולם בלאו-הכי מס בשיעור של 35%. אז איך מישהו במדינה הזאת יכול לצפות שייווצר כאן מצב מעבר לתקופה קצרה של חודש או חודשיים של ספקולציה כזו או אחרת, שהממשלה מקטינה את הנפקת איגרות החוב או מגדילה אותה? איך מישהו בעל היגיון יכול לחשוב שאפשר יהיה להגדיל את הכנסות המדינה באמצעות מס על איגרות חוב?

חבר הכנסת שפי, אני מודאג מאוד מאלה שחושבים שאומנם אין הכנסות ממס רווחי הון על איגרות חוב אבל אם נמסה גם את תוכניות החיסכון וגם את קופות הגמל יהיו לנו עוד הכנסות. אני יודע, שברגע שימסו את איגרות החוב ויוטל עליהן מס רווחי הון, השלב הבא מוכרח להיות בתחום תוכניות החיסכון וקופות הגמל. וכמה שיבטיחו לציבור שבחיסכון המוסדי הרב-שנתי לא ייגעו, איש לא יאמין, ובצדק, כי כשמדברים על ביטול עיוותים במשק ומטילים מס על חלק מאיגרות החוב, ממילא מתעוררת השאלה: מה עם החלק הגדול יותר שאותו פטרו בזה הרגע.

אני רואה שיש כאן פקיד בכיר ממשרד האוצר שנכנס לפתע, הציץ ולא נפגע או הציץ ונפגע. אנחנו, נציגי הליכוד, אומרים בוועדה: הרי אין לכם יכולת להאזין למה שאנחנו אומרים. לא שמס רווחי הון לא צודק, מס רווחי הון תמיד צודק. אבל הצורה של המס והעיתוי, כל אחד מן המרכיבים הללו לא מתאים; העיתוי אומלל ויגרום צרות צרורות למשק הישראלי. היתה תרנגולת שהטילה ביצי זהב. אז שחטו את התרנגולת וכמובן לא היו ביצים. כל אחד מכיר בעובדה שמס רווחי הון הוא מס חשוב.

ועוד מן התנור, כפי שאפשר לומר. חבר הכנסת ויינשטיין, אם אני צריך לסכם את הרגשתי, על אף העובדה שהכול מכירים בכך שלא יהיו הכנסות ממס רווחי הון על איגרות חוב, אני יכול להבטיח לך, שהממשלה הזאת, שעלתה על שרטון בתחום מס רווחי הון, לא תיסוג גם כשהיא תכיר בעובדה שהכנסות לא יהיו ונזק כן יהיה.

אני עובר עוד לנושא אחד. הופתעתי, ואפילו נדהמתי. אומרים לנו שכשמשקיע ישראלי קונה מניות בחוץ-לארץ – זו יכולה להיות גם קרן נאמנות – על הרווחים שנובעים מהפרשי השערים בין תאריך הקנייה לתאריך המכירה הוא ישלם בחוץ-לארץ 35%. בשעתנו קיבלנו את זה, ואני חושב שזו היתה החלטה נבונה, צודקת והוגנת שבאה למנוע הזרמה של הון בהיקף עצום לשווקים המפותחים ביותר בעולם. שהרי אם מרוויחים בשווקים הפיננסיים של ארצות-הברית, יכול להיות שחלק גדול מאזרחי מדינת ישראל יחליט, שמוטב להשקיע בארצות-הברית, זה יותר בטוח, יותר כדאי, וההכנסה במשק האמריקני גדולה ומהירה יותר מאשר במשק הישראלי. עד כאן אני מסכים, ואכן הטלנו מס בשיעור של 35%; אמרנו שהמס הזה בא למנוע תנודות הון קיצוניות מישראל לשווקים הזרים.

אבל במסגרת אותו תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 100), שנדון בעצם הימים הללו במליאת ועדת הכספים של הכנסת, הפתיעו נציגי מס הכנסה – לפחות אותי. שמעו מה הם מציעים, חבר הכנסת ויינשטיין. הם אומרים לנו, שכשם שמוטל מס רווחי הון על משקיעים ישראלים בבורסות בחוץ-לארץ, הרי שכל משקיע זר שיבוא ויגייס כספים בבורסה בישראל, ציבור הלקוחות שיקנה את המניות הללו ויהיו לו רווחים בגין אותן מניות לא יוכרח לשלם 10%, 15%, או 20% לפי שלושת המסלולים. מה שיקרה אתו, כדי לשמור על הסימטריה עם המס בארצות-הברית או בארצות חוק, הוא יוכרח לשלם 35% מס על רווחי הון של מניות זרות, שנרשמות למסחר בישראל.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

תודה, אדוני.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני מייד גומר.

רבותי, לא האמנתי. שר האוצר חזר מקזבלנקה, שר החוץ ניסה היום לשכנע אותנו בחשיבותה של ועידת-קזבלנקה, והנה קמה לה המדינה הזאת בבקתה של נציב הכנסה ומס רווחי הון – – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

ההסתייגות הבאה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני כבר גומר.

– – – מס הכנסה (תיקון מס' 100), ואומר: כל משקיע זר, IBM ארצות-הברית, שיבוא להשקיע בישראל, כל מי שיחזיק במניות שלהן והוא אזרח ישראל, יוכרח לשלם מס בשיעור של 35%.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת תיכון, אני מוריד לך, אתה צריך לגמור.

דן תיכון (הליכוד):

ואני לא מאמין. אני קורא לאנשי האוצר, פשוט לבדוק את עצמם, כי צחקנו ולא האמנו, אבל זו עובדה.

היו"ר ס' טריף:

שתי דקות מההסתייגות הבאה נלקחו ממך, חבר הכנסת תיכון. בבקשה, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת תיכון, אתה אמרת שלא יהיו הכנסות בסכום של 500 מיליון שקל מן המס על רווחי הון. ואני מבקש לומר, וגם זה תיקון קל מאוד, לא רק שלא יהיו הכנסות של 500 מיליון שקל, בחשבון כולל יהיה גירעון.

אני לא מאמין שהבנקים ייערכו לגבות את המס הזה במועד. אנחנו בוועדה – על כך נדון בהסתייגויות שיהיו לנו לחוק העיקרי, כשנדון בו – בוועדה אנחנו רואים איזה תסבוכות יש בגבייה הזאת, איזה בעיות אדמיניסטרטיביות, עד שלפעמים אני אומר לעצמי: בעצם, מדוע אנחנו נאבקים בוועדה לתיקון המס. נצא מהוועדה, ניתן לממשלה הזאת, לקואליציה, להטיל את המס, והציבור שיצטרך לשלם עמלה על כל חשבון שהוא יקבל ועל כל העברה, יבוא עם זעמו למי שצריך ואנחנו נאמר: ידנו בכלל לא היתה במעל, לא עזרנו להם לתקן, לא התערבנו.

טוב, אבל מה לעשות שיש לנו קצת אחריות ואנחנו חרדים לשוק ההון. אבל לא יהיו הכנסות של 500 מיליון, משום שאם אנחנו אומרים שהפרטה ממשלתית לא תהיה וכמה מיליארדים לא ייכנסו לקופת האוצר, חלקם בשל המשבר בבורסה, משמעות הדבר היא, שגם אם יהיו הכנסות של 100-120 מיליון שקל מהמס על הבורסה, הרי העדר הכנסות מהפרטה – הוא יגרום לאותו גירעון וחסר.

אבל נחזור לנושא, לאפליות, לישראל השלישית שמתרקמת לנגד עינינו.

אני דיברתי על העזת האוצר. הוא עדיין מעז להביא לנו חוק עם אפליות, חוקים עם אפליות בין סוגים של אזרחים, והוא ממשיך עכשיו לדון על מתן מיליארדים מכספי משלם המסים לקופת-חולים של ההסתדרות.

אילו ידעתי שהכסף הזה חיוני ובלעדיו אי-אפשר לקיים את השירות – הייתי אומר, טוב. הם שם חטאו, הם שם היו מושחתים, הם עשקו, הם גנבו, רוצצו, אבל לחולים צריך לדאוג. אבל, יש כיסוי להתחייבויות האלה של קופת-חולים. לקופת-חולים נכסים במיליארדים שהוברחו, כפי שאמרתי קודם, מאגודה עות'מאנית, נותנת השירות הרפואי לחברת הנכסים.

עכשיו, מאחר שיש זהות בין השתיים בשם, אחת נקראת "הסתדרות כללית של העובדים העבריים בארץ-ישראל", ואחת נקראת "הסתדרות כללית של העובדים העבריים בארץ-ישראל, חברה בע"מ"; אחד נקרא "ועד מפקח" ואחד נקרא "ועד מפקח ארצי", ואותו מבקר פנימי – "מיש-מש". החותמים הם אותם חותמים. אז העבירו נכסים להסתדרות, והנכסים נמצאים בידי ההסתדרות.

הגשתי תלונה למשטרה על עבירות פליליות שנעשו, ואני מצפה שהיא תפתח בחקירה. ואם היא לא תפתח בחקירה – יש לנו דרכים לתבוע את הצדק בבג"ץ. העובדות קיימות. אנחנו רוצים שהמשטרה תחקור מדוע לא שולמו מסים כפי שצריך לשלם אותם; מדוע חברת הנכסים משלמת על הנכסים האלה ארנונות כאילו היא אגודה, כאילו היא חברה ציבורית, מוסד ציבורי שמקבל הנחות – חברות נכסים אינן מקבלות – מדוע הועברו נכסים ללא תמורה; האם במסמכי אגודה עות'מאנית אפשר להעביר נכסים מאגודה עות'מאנית לגוף אחר עם ישות משפטית אחרת ללא תמורה. זו אגודה עות'מאנית. כל הדברים האלה ייבדקו וייחקרו. אני לא רוצה לנגוע בהם עכשיו.

אבל אני רוצה לשאול את השאלה, איך הממשלה הזאת מעזה, עם גירעון כזה בתקציב, עם אינפלציה שסוטה 100% מהתחזית, עם פחד של האוצר לציין בתקציב הלאומי את ההתפתחויות במשק; היא מפחדת להגיש לנו אומדן של האינפלציה – איך היא מעזה, איך היא תעז לבוא לוועדת הכספים ותאמר לנו, משלמי המסים: אתם תכסו את ההתחייבות של קופת-חולים כללית ואנחנו ניתן להם להישאר עם הנכסים.

מה אמרו בתוכנית ההבראה? הרי הם ידעו שיש שם "מיש-מש" כזה, מה הם אמרו? בהתחלה הם אמרו, ההסתדרות תחכיר את הנכסים האלה לממשלה, והממשלה תיתן לקופת-חולים אפשרות להשתמש בהם. נו, ראשית, לא דובר על כך, שאם קופת-חולים תשתמש בנכסים, היא תשלם לממשלה שכר דירה ריאלי. כשראו שהדבר הזה בלתי אפשרי אמרו: הנכסים ישועבדו תמורת הסכום שמשלם המסים ייתן לקופת-חולים.

אחר כך ראו כנראה שאי-אפשר לשעבד את הנכסים, בכל זאת מישהו בוועדת הכספים ישאל ויבקש מסמכים ויאמר – תביאו את המסמכים, על שם מי זה רשום? מי העביר? מתי? מי שילם מס? למה לא שילם? ואם יושב-ראש ועדת הכספים יאמר: נדון בלי להביא את המסמכים, וסירובו יירשם בוועדת הכספים, תהיה פנייה לבג"ץ, יבוא חבר הכנסת ויאמר: לא ניתנה לי אפשרות לראות מסמכים כדי לקבל החלטות. גנבו החלטה – אז יצטרכו להביא את המסמכים. הממשלה ידעה זאת, אז מה היא אמרה? הנכסים לא ישועבדו. עכשיו אומרים: ההסתדרות תיתן לממשלה אופציה למכירתם אם תוכנית ההבראה לא תתקיים. אופציה למכירה של איזה נכסים? – אלה שבידי החברה, שמתי הועברו אליה?

אומרים לי: חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אתה מעלה את הבעיה, הרי ההסתדרות וקופת-חולים הן היינו הך, ומה זה משנה – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

הממשלה, ההסתדרות וקופת-חולים, זה אותו כיס.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כן, אבל אומרים לי: מה אתה מעורר? אני שואל את השאלה: אם זה אותו דבר, למה היה צריך, במשך שנים, להעביר נכסים תוך כדי עבירות מס שמבקרת המדינה עומדת עליהן? אם זאת אותה ישות, אם זה אותו דבר, אם זה אותו דבר ובמשך שנים מעבירים נכסים מאגודה נותנת השירות הרפואי לחברת נכסים אחרת, ואומרים לי: זה אותו גג, זה אותו דבר? – לא; הנכסים האלה הועברו כדי שההסתדרות תישאר עם נכסים שלנו, ומשלם המסים יישאר עם החולים ועם הבעיות שלו. זה היה מתוכנן מראש כדי לענות על המצב שייווצר כאשר קופת-חולים תנותק מההסתדרות, והם חושבים שהם מוכנים לכך. לכן, כאשר תבוא תוכנית הבראה – so called, אני אומר את זה באנגלית, תוכנית הבראה, כי כמה פעמים אפשר לרמות את הציבור ולומר: אנחנו מביאים תוכנית הבראה; וקוראים לזה: תוכנית הבראה, אתם יודעים למה? – כי אי-אפשר לתת כספים אלא אם זאת תוכנית הבראה, אחרת אלה הם כספים ייחודיים, אחרת יבוא מישהו וישאל: למה אתם נותנים כספים לקופת-חולים כללית?

דרך אגב, קופות-החולים "מכבי" ו"מאוחדת", הגירעונות שלהן בסך הכול עשרות מיליוני שקלים. גם זה כסף, אני לא מזלזל במיליון, אבל מה זה לעומת המיליארדים של קופת-חולים?

כשאני רואה מה קורה במוסדות אחרים של ההסתדרות, מה קורה בעיתון "דבר", מה קורה בברית פיקוח, מה קורה בקרנות פנסיה, אני אומר: טוב, במקומות הקטנים האלה – עשרות מיליונים של גירעונות; כאן – מיליארדים, בגוף הגדול.

למה באים למשלם המסים ואומרים לו – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

למה באים למשלם המסים ואומרים לו: אתה תכסה את ההתחייבויות של קופת-חולים?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אומרים לו: אתה תכסה את ההתחייבויות של קופת-חולים, כי אנחנו רוצים להשאיר את הנכסים בידינו, הנכסים דרושים לנו, זה משק מפלגתי שלנו, אנחנו חונכנו לנהוג באפליה, אנחנו חושבים רק על עצמנו, משלם המסים לא חשוב לנו, אנחנו נביא את כל ההוצאות האלה באישון לילה, נעשה את הדיונים האלה כפי שנעשה באישון לילה, והציבור לא יחוש בהם. אבל הזיקה הזאת למשק המפלגתי, הזיקה הזאת, לבוא למשלם המסים ולומר לו: תכסה התחייבויות של מיליארדים, כאשר הנכסים יישארו בידינו למטרותינו – הדבר הזה לא יכול לעבור. הוא המשכה של מדיניות של אפליה בולטת כלפי ציבור מסוים, ולנגד עינינו, כפי שאמרתי, הולכת ונבנית ישראל השלישית, המקופחת, החשה שממשלה זאת, בעוצמתה, בכלי תקשורת שעומדים לרשותה, לוקחת כספים ומעבירה לאמצעיה שלה.

אני רוצה לתת דוגמה נוספת לאפליה, אדוני היושב-ראש. באים ויוצרים תמורה עבור הפקעת קרקעות, עבור שינוי ייעוד של קרקעות. דנים במינהל מקרקעי ישראל, שאיננו נתון לפיקוחה של הכנסת, ובאים ואומרים: אנחנו הולכים לשנות ייעודה של קרקע של מינהל מקרקעי ישראל, ועסקים וחברות ויקבלו תמורה של 17%, אבל קיבוצים יקבלו 27%.

אני שואל את עצמי: אדמת מקרקעי ישראל שייכת לכולנו, למשלמי המסים, לעם היהודי. מדוע האפליה הזאת? מדוע חברה שקיבלה קרקע, אם היא חברה עסקית היא מקבלת בכוח החלטה תמורה של 17%, וקיבוצים – 27%? מה, הקיבוצים זה פילנתרופיה? צריך לתמוך בהם? אפשר לקבל החלטה כזאת. אם הקיבוצים זה פילנתרופיה, איזה גוף שצריך לתמוך בו, אז למה מביאים לנו הסדרי חובות כמו לעסקים? באים ואומרים: הסדר חובות ותוכניות הבראה. תוכניות הבראה בתחום כלכלי עושים לגוף שיכול להחזיק את עצמו, שמסוגל לבנות את עצמו, שמסוגל להבריא. זה עניין כלכלי. אם קיבוצים זה עסק כלכלי, מדוע לצורך תמורה משינוי ייעוד קרקע הם לא עסקים? אומרים: עסקים – 15% יקבלו עבור הקרקע. הם – 27%? מי מחליט על זה? – מחליט על זה המינהל. ומי יושב במינהל? – החזקים שמקבלים את ההחלטות האלה, שאין לנו פיקוח עליהן.

אני מגיש הצעת חוק שתידון בקרוב, ולפיה ועדת הכספים היא זאת שתחלוש על מדיניות המינהל. כפי שמביאים לוועדת הכספים שינויי תעריפים, שינויי אגרות, כל מיני נושאים שוליים לכאורה, כך יביאו לוועדת הכספים – – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

תודה לחבר הכנסת ויינשטיין.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

– – – ונראה את המדיניות. תודה רבה, אני אמשיך לאחר מכן.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

תישאר קרוב כי אני מייד אקרא לך להסתייגות בסעיף האחרון. חבר הכנסת שטרית, ועכשיו תורך, חבר הכנסת ויינשטיין, להסתייגות בסעיף 7. בבקשה, אדוני.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

לא, לא, חבר הכנסת תיכון.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אתה רשום; אתה בדיוק אחריו.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא, אני הייתי צריך להיות אחרי ההסתייגות – – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

תראה, אדוני, אתה רשום לי, לפי הסדר: חברי הכנסת מאיר שטרית, אריאל ויינשטיין, בסעיף 7 – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

במטותא ממך. אני מבקש מחבר הכנסת ויינשטיין להתחיל. בבקשה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

על איזו הסתייגות?

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

7, אדוני.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

איזו הסתייגות גמר חבר הכנסת – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

גמרתי 6.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

6. עכשיו מתחילים ב-7, והוא מייד אחרי חבר הכנסת שטרית. בבקשה, אדוני.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אנחנו נמצאים במדיניות ליצירת ישראל השלישית, המקופחת, זאת שרואה שלנגד עיניה יוצרים גירעונות בתקציב המדינה כדי לרפד את המשק המפלגתי. אילו היה לאוצר המדינה כסף מיותר והיה

אומר: אני נותן אותו למקורות שאני רוצה לתת להם, למשק שלי – הייתי אומר: יש כספים. אבל למדנו היום ושמענו כיצד חסרים כספים כדי לשמור על הביטחון האישי שהובטח לנו; שמענו את שר המשטרה, והעליתי את זה בשאילתא בעל-פה, אומר: חסרים לי 1,500 שוטרים. אני לא אומר ש-1,500 שוטרים יפתרו את בעיית הביטחון האישי, אבל הדברים האלה נאמרו לפני הפיגועים האחרונים. האוצר בחסרון כיס, ומה הוא עושה? – הוא מרפד את המשק שלו, הוא משאיר את הנכסים ומקבל אופציה לרכישה, אבל הוא משאיר את הנכסים בידי ההסתדרות, נכסים שהוברחו מהאגודה העות'מאנית. הוא נותן למשק שלו, וכתוצאה מזה נוצרים גירעונות בתקציב.

אני רוצה לומר לכם, רבותי, יש נתונים לגבי התקציב שעדיין אינם ידועים. אנחנו רואים שהתקציב כאחוז מהתוצר בשנת 1994 היה 47.8%, ובשנת 1995 – 49.6% מהתוצר, עלייה – – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

חבר הכנסת ויינשטיין, כמה אחוזים?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – – לא שמענו.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אין לי עודף של זמן; יש לי עוד על מה לדבר. תודה.

אם כן, 47.8% התקציב כאחוז מהתוצר, וב-1995 – 49.6%; עלייה של 1.8%, הגברת מעורבותו של התקציב במשק. אנחנו רואים שגביית מסים כאחוז מהתוצר, בשנת 1994 הביצוע – 33.6%, כשהתכנון היה – – –

(מפאת תקלה בהקלטה חסר קטע נאום של כשלוש דקות בפרוטוקול.)

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

הוחלט לתת לעיר אשקלון מעמד של אזור פיתוח א', ויפה עשה יושב-ראש הוועדה ששאל שאלה.

ב. זה סיפור מן האגדה, איך הגענו לאשקלון. אתה יודע למה? יש להם ראש עיר חבר כנסת גבר; הוא הצליח לכופף את שני השרים הללו והביא אותם למצב של חתימה, אבל איפה אתה עם אבו-סנאן? מדוע לאבו-סנאן, עד היום, לא הצליחו להעניק מעמד של אזור פיתוח ב' ולאשקלון כן?

היו"ר ס' טריף:

אדוני, יש עוד תקציב – – –

דן תיכון (הליכוד):

נסעת לקזבלנקה.

היו"ר ס' טריף:

– – – יש עוד תקציב על הפרק.

דן תיכון (הליכוד):

נסעת לקזבלנקה וקיבלת את קזבלנקה.

היו"ר ס' טריף:

זה לא יפריע לאישור התקציב.

קריאה:

– – –

דן תיכון (הליכוד):

אני שמח – – –

היו"ר ס' טריף:

היושב-ראש לא יכול להגיב; תגן עלי.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני שמח ששר האוצר התעורר, אבל הוא תיכף יתעורר כהוגן. אדוני שר האוצר, ב-4.6 מיליארדי שקלים רצית להפריט חברות ממשלתיות ב-1994. באת וסיפרת לנו את סיפור ההצלחה של ההפרטה ב-1993, ואמרנו לך: באיזה עולם אתה חי? הרי אתה לא יודע מה נעשה אתך בתחום ההפרטה, ועכשיו אתה חוזר ואומר לנו: 4.6 מיליארדים במשך חודשיים ימים עד תום השנה.

אני לא מבין, חבר הכנסת איתן. אתמול באו פרופסורים לוועדה ואמרו: תראו איזו מדינה זאת; אם יהיו להם 500 מיליון שקלים הכנסה ממס רווחי הון על הבורסה בשנה הבאה – זה הישג גדול, אבל בינתיים, במקום 4.6 מיליארדי שקלים כהפרטה, הם יוכלו להפריט אולי מיליארד שקלים, אז כבר הפסיקו 3 מיליארדים, עוד לפני שהתחילו להפריט, עוד לפני שהתחילו לגבות את האגורה הראשונה ממס רווחי הון.

מי מדבר כאן על הכנסות בכלל? מי מדבר כאן על היגיון? מה מוביל אותם? איזה כשל של מחשבה מאפיין אותם?

אולי תסביר לי, אדוני השר – – –

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

העבירו מדגל לדגל, כן?

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מכרו אוניות? אולי תסביר לי, אדוני – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

– – –

היו"ר ס' טריף:

יש לו עוד שתי דקות, ואני לא אתן לו אפילו שנייה נוספת.

דן תיכון (הליכוד):

אולי תסביר לי, אדוני השר, מה קרה עם הפרטת בנק לאומי? אולי תסביר לי, אדוני השר, אני כבר לא זוכר, מה קרה עם הפרטת בנק הפועלים? ארבע שנים מחיי הקדשתי לחברה שנקראת "שיכון ופיתוח". מה קרה להפרטה הזאת, אתה זוכר? אתה לא זוכר, בוודאי קשה לזכור, כי כישלונות קשה לזכור, לא נעים לזכור, לכן אני בא ואומר לך, אדוני השר, סיפורי בדים. תסביר לי, אני לא מבין, אני נזקק לשאלה בעניין המס על הבורסה. יסביר לי אדוני השר – – –

שר האוצר א' שוחט:

– – –

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא, יסביר לי אדוני השר, הרי אתה מבין, הרי הבאת חוק למיסוי, תיקון 100 לפקודת מס הכנסה, אז יבוא "אינטל" ארצות-הברית וירצה להנפיק כאן אמיסיה, או יבוא "הילטון" בריטניה וירצה להנפיק אמיסיה, אתה תחייב את מחזיקי המניות במס רווחי הון בשיעור של 35%, ואתה רוצה לעודד השקעות מחוץ-לארץ בארץ?

מיכאל איתן (הליכוד):

זה גם היום קיים.

דן תיכון (הליכוד):

לא, היום זה לא קיים; זה קיים – – –

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא, לא, אדוני השר, זה חשוב מאוד.

ברגע שאני גומר, תגיד לי, ואני גומר. אני גומר במשפט אחד.

חבר הכנסת איתן, הוא נסע לקזבלנקה לעודד השקעות זרות בישראל, הוא סיפר לנו על פיליפ מוריס, שמעת? על כל מיני חברות רב-לאומיות – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

חבר הכנסת תיכון.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני כבר גומר. – – שיבואו להשקיע בארץ, אבל באמצעות החוק הקטן הזה הוא הרג אותם. הוא אפילו לא יודע על החוק הזה, אבל הוא הביא אותו.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. יש לי הודעה. אחרון הצופים בערוץ-33 הודיע לי עכשיו, בטלפון, שהוא רוצה לישון.

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא, פשוט אינפורמציה.

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא, גם לא. אינפורמציה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני רוצה שהם יצלצלו אליך.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אינפורמציה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני רוצה לדעת – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994 – – –

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברים, חבר הכנסת תיכון, מספיק. אני רוצה לשאול אתכם, האם אתם מוכנים שנעשה את זה לא אלקטרוני אלא ידני? את זה נעשה לפחות.

מיכאל איתן (הליכוד):

תתחיל באלקטרוני – – –

היו"ר ש' וייס:

חבל על הזמן.

קריאה:

– – –

היו"ר ש' וייס:

אחת נעשה אלקטרוני, ואז ידני.

קריאה:

אולי נתחיל – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מה זה משנה?

היו"ר ש' וייס:

יותר קצר, ידני.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994, קריאה שנייה.

לשם החוק – מי תומך בהסתייגויות של חברי הכנסת ויינשטיין, שטרית, נחמן, קופמן, שלום ותיכון? ההצבעה החלה.

הצבעה

בעד התיקון לשם החוק – 2

נגד – 10

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת א' ויינשטיין, מ' שטרית, ר' נחמן, ח' קופמן,

ס' שלום וד' תיכון לשם החוק לא נתקבל.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

זאת חזרה כללית לתקציב.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שני תומכים, עשרה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההסתייגות נדחתה.

<u>קריאות:</u>

_ _ _

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, לא באמצע.

חברים, אני מצביע עכשיו – לשם החוק; ההצבעה החלה. מי תומך? מי מתנגד? עכשיו תרשו לי ידני.

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, שלושה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע ששם החוק אושר.

חברי הכנסת, תאפשרו לי ידנית, בכל זאת. זה משעמם להמתין לתוצאות. יותר מעניין לשמוע את ההסתייגויות.

חברים, אנחנו עוברים עכשיו להסתייגויות לסעיף הראשון של חבר הכנסת רון נחמן וכל החבורה שיחד אתו, המסתיימת בחברי הכנסת דן תיכון ואריאל ויינשטיין.

קריאה:

_ _ _

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, בואו נעשה את זה ידני. מי תומך בהסתייגויות האלה? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ר' נחמן, ח' קופמן, ס' שלום, מ' שטרית,
ד' תיכון וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הוסרה. לחלופין, מי תומך בהסתייגויות? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ר' נחמן, ח' קופמן, ס' שלום, מ' שטרית,
ד' תיכון וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הוסרה. לחלופין, מי תומך? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ר' נחמן, ח' קופמן, ס' שלום, מ' שטרית,
ד' תיכון וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הוסרה. אנחנו עדיין בסעיף הראשון. אני קובע כי ההסתייגויות בסעיף הראשון הוסרו.

מי תומך בסעיף הראשון כהצעת הוועדה? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הסעיף הראשון אושר.

אנחנו עוברים לעמוד השני, לסעיף 2.

קריאה:

אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

אלקטרונית. חבר הכנסת קופמן ואחרים – מסתיים ברון נחמן, הצבעה אלקטרונית, בבקשה.

הצבעה

בעד התיקון לסעיף 2 – 3

נגד – 10

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת ח' קופמן, ס' שלום, מ' שטרית, ד' תיכון,

א' ויינשטיין ור' נחמן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה תומכים, עשרה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההסתייגויות בסעיף השני הוסרו.

יש לאלקטרוניקה קצב משלה, לכן חשבתי שעדיף ידנית. מי תומך בסעיף השני ללא הסתייגויות כהצעת הוועדה? נעשה ידני?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אלקטרוני.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אלקטרוני, בבקשה.

הצבעה

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 11

נגד – 2

נמנעים – 1

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

11 תומכים, שני מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע שסעיף 2 לחוק אושר כהצעת הוועדה, בלי הסתייגויות.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לסעיף השלישי.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אלקטרוני.

היו"ר ש' וייס:

כן, אני אמשיך. הסתייגויות של חבר הכנסת שטרית ואחרים – מסתיים בויינשטיין. מי תומך בהסתייגויות? – אלקטרוני.

הצבעה

בעד התיקון לסעיף 3 – 4

נגד – 10

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת מ' שטרית, ד' תיכון, ס' שלום, ר' נחמן,

ח' קופמן וא' ויינשטיין לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ארבעה תומכים בהסתייגויות, עשרה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שכל ההסתייגויות נדחו.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה, רק שהאלקטרוניקה תאפשר לי, על הסעיף השלישי, כהצעת הוועדה, בלי הסתייגויות. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה

בעד סעיף 3, כהצעה הוועדה – 10

נגד – 4

נמנעים – אין

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, ארבעה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שסעיף 3 התקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף הרביעי של החוק, חברי הכנסת, בקריאה שנייה. הכול עכשיו בקריאה שנייה. ההסתייגויות מחבר הכנסת רון נחמן ועד חבר הכנסת ויינשטיין. אפשר ידני?

<u>קריאה:</u>

לא.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אין כאן הרבה אצבעות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מה זה משנה לכם אם זה ידני או אלקטרוני? בבקשה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מה זה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זה כבר לא נחוץ.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

למה לא?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זה בזבוז זמן. מילא הסתייגויות, שומעים, נהנים, כן.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

כל הכנסת זה בזבוז.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא, לא. הכנסת היא מוסד חשוב מאוד.

הצבעה

בעד התיקון לסעיף 4 – אין

נגד – 14

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת ר' נחמן, ח' קופמן, ס' שלום, מ' שטרית,

ד' תיכון וא' ויינשטיין לסעיף 4 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אפס תומכים, 14 מתנגדים, אפס נמנעים. תודה רבה, ההסתייגויות נדחו, חברי הכנסת. אלה היו הסתייגויות לסעיף הרביעי.

אנחנו עוברים להצבעה על הסעיף הרביעי ללא הסתייגויות, כהצעת הוועדה. ההצבעה החלה.

הצבעה

בעד סעיף 4, כהצעת הוועדה – 10

נגד – 4

נמנעים – אין

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עשרה תומכים, ארבעה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שהסעיף הרביעי אושר כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, לסעיף החמישי אין הסתייגויות. מי תומך בסעיף החמישי כהצעת הוועדה?

הצבעה

בעד סעיף 5 – 12

נגד – 2

נמנעים – אין

סעיף 5 נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

12 תומכים, שני מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שסעיף 5 אושר כהצעת הוועדה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לסעיף השישי.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

כהצעת הוועדה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

רק שנייה. הסתייגויות של חברי הכנסת שלום עד רון נחמן, כולל. בבקשה, ההצבעה החלה. אולי נעבור להצבעה ידנית? באמת.

<u>קריאה:</u>

לא, לא.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זאת גם קצת התעמלות.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא נוח לנו.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זאת התעמלות נהדרת לשעות האלה, אני אומר לכם.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – –

הצבעה

בעד התיקון לסעיף 6 – 4

נגד – 10

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת ס' שלום, ח' קופמן, מ' שטרית, ד' תיכון,

א' ויינשטיין ור' נחמן לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ארבעה תומכים, עשרה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שההסתייגות הזאת נדחתה בקריאה השנייה.

אפשר לעשות משהו באלקטרוניקה כדי שזה ייעשה מהר יותר? לחלופין – – –

סאלח טריף (העבודה):

אני יכול לעשות – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, תעשו איזה הסכם. תעקבו אחרי.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין לסעיף 6 – 3

נגד – 9

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ס' שלום, ח' קופמן, מ' שטרית,

ד' תיכון, א' ויינשטיין ור' נחמן לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה תומכים, תשעה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שההסתייגות הזאת נדחתה גם כן.

דן תיכון (הליכוד):

– – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עוד הפעם לחלופין.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין לסעיף 6 – 3

נגד – 10

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ס' שלום, ח' קופמן, מ' שטרית,

ד' תיכון, א' ויינשטיין ור' נחמן לסעיף 6 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה תומכים, עשרה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שגם ההסתייגות הזאת נדחתה.

חבר הכנסת דן תיכון, לא באמצע ההצבעה.

חברי הכנסת, מי תומך בסעיף השישי ללא הסתייגויות כהצעת הוועדה?

הצבעה

בעד סעיף 6, כהצעת הוועדה – 10

נגד – 4

נמנעים – אין

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עשרה תומכים, ארבעה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שהסעיף הזה אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

<u>סאלח טריף (העבודה):</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כן, בואו נפסיק את זה.

אנחנו עוברים לסעיף השביעי, הסתייגויות של חברי הכנסת שטרית עד רון נחמן, כולל – בבקשה.

הצבעה

בעד התיקון לסעיף 7 – 3

נגד – 10

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת מ' שטרית, א' ויינשטיין, ס' שלום, ד' תיכון,

ח' קופמן ור' נחמן לסעיף 7 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה תומכים, עשרה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שההסתייגויות נדחו.

מי תומך בסעיף 7 כהצעת הוועדה?

הצבעה

בעד סעיף 7, כהצעת הוועדה – 10

נגד – 3

נמנעים – אין

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עשרה תומכים, שלושה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע, חברי הכנסת, שסעיף 7 אושר בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אני רוצה שיירשם בפרוטוקול, שהקצרניות הפסיקו לרשום ואנחנו מקליטים את הדיון. הן פשוט התמוטטו.

אנחנו עוברים עכשיו לקריאה שלישית – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מה זה, תוספת שכר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כן, אבל יש בעיה אנושית פשוטה, שהן לא מסוגלות, הן לא הספיקו, במשך היום, לנוח; הן עובדות כל הזמן.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994, קריאה שלישית ואחרונה – ההצבעה החלה.

הצבעה

בעד החוק – 12

נגד – אין

נמנעים – 2

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, 12 תומכים, אפס מתנגדים, שני נמנעים. אני קובע שחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 99), התשנ"ה–1994, אושר ונכנס לספר החוקים.

עכשיו יבוא חבר הכנסת סאלח טריף להחליף אותי, ואנחנו ממשיכים.

הצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים עכשיו את הדיון בהצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994.

מיכאל איתן (הליכוד):

חוק עידוד התעשייה, לא?

היו"ר ש' וייס:

קרנות הפנסיה. הצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994 – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מה עם חוק התעשייה?

היו"ר ש' וייס:

אחריו. התעשייה תמתין. אם לא יהיה כסף לפנסיונרים לא תהיה תעשייה. נאשר את זה קודם.

יושב-ראש ועדת הכספים יציג את החוק. בבקשה.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת הנכבדים, אנחנו ממשיכים. יש לנו חוק קטן עם מעט הסתייגויות, כמה שעות טובות של הסתייגויות.

הצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994. אני מזמין את יושב-ראש ועדת הכספים להגיש את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפניכם ומוגשת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית באה להאריך את תוקפו של חוק קרנות הפנסיה עד ל-31 במרס 1995. פרק זמן נוסף זה נדרש – –

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, אתה מפריע ליושב-ראש הוועדה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

– – על מנת לאפשר לממשלה לסיים את הדיון בדוח ועדת-פוגל ובדרכים ליישום המלצותיה בעניין קרנות הפנסיה.

בשל כובד משקלו של הנושא והשלכותיו לא הסתיימו הדיונים בו עד 31 באוקטובר 1994, המועד שבו פג תוקפו של החוק, ונולד הצורך להאריך את תקופת חלותו.

ועדת הכספים, בעת הכנת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, היתה ערה לכל האמור בפסק-הדין של בג"ץ – "כלל" ו"מגדל", גם לדעת המיעוט בעניין תקפותו של החוק שיש בו פגיעה בחופש העיסוק בשל המגבלות שהוא מטיל על קרנות פנסיה חדשות. עם זאת, דעת הרוב קבעה במפורש: "התכלית שעמדה לנגד עיני המחוקק התבטאה בשניים אלה: גיבוש מדיניות חדשה בכל הנוגע לקרנות הפנסיה הפעילות ותנאים לאישור קרנות חדשות, והקפאת המצב עד לגיבושה של המדיניות החדשה ומניעת זעזוע של שוק ההון. סבורתני כי בנסיבות העניין יש בכל אחת ממטרות אלה כדי להוות תכלית ראויה".

הואיל ולצורך גיבוש המדיניות האמורה נדרש, כאמור, פרק זמן נוסף, סבורה הוועדה שהארכת המועד עד 31 במרס 1995 הינה אמצעי שאינו עולה על הנדרש להשגת התכלית של החוק.

הואיל ותוקפו של החוק העיקרי פג ביום 31 באוקטובר 1994, היה צורך להחזיר את החוק המתקן לדיון מחודש בוועדת הכספים על מנת להוסיף את סעיף 3 להצעת החוק, שנותן לחוק העיקרי תוקף רטרואקטיבי מיום 31 באוקטובר 1994, ומאפשר להאריכו עד 31 במרס 1995.

להצעת החוק נוסף גם סעיף 2, שבו יש הארכת תוקף עד 31 בדצמבר 1994 להקלות במס הכנסה שניתנות לתושבי יישובים באזורי הפיתוח.

חברי הכנסת, אבקש מכם לאשר את הצעת החוק המוצעת.

אני מבין שאנחנו נכנסים עכשיו עמוק לתוך הלילה ואנחנו נשמע בוודאי הרצאות כהנה וכהנה על הסתייגויות לחלופין וחלופין וחלופין – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

וחלופי חלופי חלופין.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

– – עד שסוף סוף חבר הכנסת ויינשטיין יסביר לנו מה דעתו על חוק מיסוי שוק ההון. תודה רבה.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

תודה. אם כן, חברי הכנסת הנכבדים והנמצאים, האמיצים שנשארו כאן, אנחנו מתחילים בדיון על ההסתייגויות. אני מתכבד להזמין – אומנם גברתי צריכה להיות לפי סדר הנימוס ראשונה, אבל לפניה נמצא חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

הוא ידבר אחרייך? אנחנו נקבל את זה. בבקשה, חברת הכנסת נעמי בלומנטל תתחיל את הדיון הלילי הזה, ובהסתייגות לשם החוק. בבקשה, גברתי.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

רק רגע – – – חברת הכנסת יעל דיין.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

למה לך?

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

למה אתה מחפש אותה?

היו"ר ס' טריף:

למה לך? חבר הכנסת דן תיכון, תעשה לי טובה.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מזלזל, חברת הכנסת יעל דיין ביקשה להיות – – –

היו"ר ס' טריף:

אל תפריע, זה על חשבון זמנה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

בחוק הזה.

דן תיכון (הליכוד):

בחוק הזה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

שמתי לב שזה חוק שנוגע ללבה במיוחד.

דן תיכון (הליכוד):

– – –

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, הכול על חשבונך. בבקשה.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אל תפריע לה, בבקשה. חבר הכנסת דיין, אני מזהיר אותך. אל תפריע לה – אתה וחבר הכנסת תיכון.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

היא ביקשה ממני – – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

או.קיי. תודה.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

הייתי רוצה לבוא ולומר, בשם האופוזיציה, שזכותנו כאן לבוא ולהראות לציבור הרחב, אלה שעדיין ערים בשעה כזאת – ואני חושבת שעם ישראל מוטב שיהיה ער בשעה כזאת לנוכח החוקים הקשים ביותר שנופלים עליו בזה אחר זה; מי שישן עכשיו כדאי שיקום ויתעורר ויראה מה ממשלת ישראל מכינה לו עם שלל החוקים הרגרסיביים הקשים, הבלתי צודקים, המפלים, ובמיוחד הם מפלים את האוכלוסייה הקשישה, את הגמלאים, כי עד עכשיו מה שידעתם זה כאין וכאפס לעומת מה שהולך

לבוא עליכם עכשיו מן הממשלה החדשה-הישנה הזאת, שבילתה זה עתה שלושה-ארבעה ימים בקזבלנקה, ואני מבינה שכוחם במותניהם. כך אנחנו רואים כאן, ישובים לפנינו שרים משרי הממשלה לאחר שהם אכלו את הקוסקוס והמופלטה, אולי קצת מטבוחה, והיום הם עירניים ורוצים לשמוע – – –

היו"ר ס' טריף:

כושר התמצאות במאכלים מרוקאיים, גברתי.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

בוודאי, בוודאי. אתה זוכר את המרק הזה?

דן תיכון (הליכוד):

– – – יושב-ראש הישיבה. הוא גם כן אכל.

היו"ר ס' טריף:

אי-אפשר לשאול את יושב-ראש הישיבה; הוא לא יכול להגיב. אני מבקש ממך.

דן תיכון (הליכוד):

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני רק – – –

היו"ר ס' טריף:

תשמור עלי.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני רק רוצה לומר – – –

היו"ר ס' טריף:

הזמן רץ, אדוני.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

יושב-ראש ועדת הכספים, אל דאגה, שעונינו מאופסים, רק הממשלה הזאת לא מאופסת. רציתי רק לדעת, נמל התעופה בן-גוריון נסגר לתנועת מטוסים לפני זמן מה, ושאלתי את עצמי, מה היה קורה אם למעלה ממחצית הממשלה, אם היתה מרחפת מעלינו, עם כמה חברי כנסת – יש כמה חברי כנסת שמאוד מועדפים על הממשלה הזאת, והיא מצאה לנכון לקחת אותם לבילוי מתוק ולקניית מעילי עור ממש בזול בקזבלנקה, משום שמעיל בקזבלנקה עולה בערך כפי שעולה חצי קילו עגבניות בישראל. קילו עגבניות עולה היום 10.5 שקלים, אבל מעיל עור בקזבלנקה שמעתי שיש במחיר מציאה בלתי רגיל. אמר לאותו חבר הכנסת, אני לא רוצה לרדת לחייהם של ידידי, אמר לו אותו שר בישראל: למה לי לקנות קילו עגבניות, שעולה לי כאן 10.5 שקלים, כאשר אני יכול לנסוע לקזבלנקה, יש "ג'מבואים", ברוך השם.

בכל אופן, אני רוצה לומר מלה לעובדי הכנסת, ואני מתכוונת במלוא הרצינות. כל פעם כאשר לאופוזיציה יש מה לומר – ויש לה הרבה מאוד מה לומר, משום שהיא מבטאה את רוב רובו של העם הזה, שנמק תחת נטל המסים ורואה רק צרות לנגד עיניו, שלא לדבר על מחוסרי הדיור, על הפנסיות שנשחקות יום יום, שעה שעה – נטל המסים בישראל הוא במקום הרביעי בעולם, המספרים האלה פשוט מדהימים.

רציתי לומר לעובדי הכנסת, שאנחנו מתנצלים מאוד בפניהם, כי לא נוח לנו שאולי המשכורות שלהם לא מספיקות והם עובדים קשה מאוד. אבל אני חושבת שזאת לא אשמתנו, משום שאנחנו חייבים להביע את מה שיש לעם ישראל לומר, משום שאנחנו הפה שלו. לכן אני באמת מתנצלת בפני עובדי הכנסת על כך שהם צריכים להישאר ערים. אנחנו – זאת המשימה הלאומית שלנו; זה שהם צריכים להישאר ערים – אנחנו באמת מתנצלים בפניהם, ואני מציעה שהם יעלו את זה בפני הכנסת. לא ייתכן שהם יישארו עם משכורות דלות כפי שאומנם חיים רוב אזרחי מדינת ישראל, והנתונים שהולכים להיות השנה, בקרוב הם יתפרסמו, על האנשים שחיים מתחת לקו העוני, עוד לא היו מספרים מזעזעים כאלה. למעלה מ-600,000 משפחות בישראל חיות מתחת לקו העוני; שלא לדבר על המשפחות החד-הוריות.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – מספר יותר גדול מאשר בשנה שעברה – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

בוודאי.

מיכאל איתן (הליכוד):

יותר גדול – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

בשנים קודמות; בוודאי.

היו"ר ס' טריף:

למה אתה לוקח מזמנה? למה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני נהנית מההערות של חבר הכנסת איתן, אבל זאת הממשלה – – –

אלי דיין (העבודה):

– – – יש להם משכורת מכובדת, עובדי הכנסת הם לא עניים – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

עובדי הכנסת, תסלח לי חבר הכנסת, יושב-ראש הקואליציה, הם מאוד מאוד מכובדים, ואני באמת מציעה לכם, עם כל החוקים הנהדרים שאתם מציעים כאן בפנינו, שתציעו גם איזו הצעת חוק לא גדולה שתעלה להם את המשכורות.

היו"ר ס' טריף:

דרך אגב, לזה לא הממשלה אחראית, אלא הכנסת. זה גם מוטל עלייך, חברת הכנסת בלומנטל. הכנסת סוברנית להחליט על תקציבה ועל תקציב שכר עובדיה, לא הממשלה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

יפה מאוד, אבל הכנסת מקבלת תקציב, והתקציב שלה מוגבל.

היו"ר ס' טריף:

מה שהיא קובעת זה מה שהיא מקבלת.

קריאה:

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

בסדר. מה שהכנסת קובעת – אז אני מציעה שאנחנו נצביע עוד הלילה על העלאה במשכורותיהם של עובדי הכנסת, משום שלא ייתכן שעובדי הכנסת – – –

היו"ר ס' טריף:

יש הסכמה רבתי לעניין.

קריאה:

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

– – – בוודאי. אני חושבת שההצעה הזאת תעבור פה-אחד – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

הוועדה לענייני ביקורת המדינה – – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אנחנו מעבירים את זה לוועדה לענייני ביקורת המדינה. בכל אופן – – –

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

רגע, זה על חשבון הזמן שלך או שלי?

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

לא; הזמן שלך, נטו. בבקשה.

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

לא אוריד לך כלום. בבקשה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – – את צריכה להסביר לו את זה. בסך הכול אפשר היה להמשיך את הדיון – – –

היו"ר ס' טריף:

מעל הדוכן הזה אפשר לומר הכול.

מיכאל איתן (הליכוד):

יושב-ראש הכנסת אינו מוכן, בשום פנים ואופן, לדחות את הדיון ולקיים יום דיון מחר. אז איך את יכולה לבוא בטענה אל מישהו כשיושב-ראש הכנסת, שהוא ראש עובדי הכנסת, מביע את רצונו? הם רוצים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

טוב, תודה רבה לך, ממלא-מקום – – –

היו"ר ס' טריף:

לחברת הכנסת בלומנטל יש עוד שלוש דקות; תנו לה את הזמן.

אלי דיין (העבודה):

אתה מקווה שגם הלילה לא יישנו וגם מחר בלילה לא יישנו.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא, לא, לא. אנחנו חושבים ששינה זאת אחת ההנאות או אחד הצרכים הבסיסיים של האדם, אבל אנחנו גם חושבים שצריך שאנחנו נביע את מה שהאופוזיציה צריכה להביע לנוכח המטלות הקשות המוטלות עכשיו, עם החוקים האלה, על עם ישראל, וזאת החובה – – –

אלי דיין (העבודה):

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

סלח לי, חבר הכנסת דיין, כי אתה גוזל מזמני – – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

– – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

– – – ואני רוצה לומר לידידי חבר הכנסת איתן, ממלא-מקום ראש הסיעה שלי, סיעת הליכוד – –

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

– – ויושב-ראש הסיעה בפועל, מאחר שיושב-ראש הסיעה כרגע איננו כאן – – –

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

מי סובל? אני רוצה לדעת, יש מישהו שסובל כאן?

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

הוא רק חזר ממרוקו, אז הוא כבר סובל. לא נורא.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

חבר הכנסת איתן, רציתי רק לומר לך, שאנחנו כליכוד, אנחנו כחברי הכנסת שנמצאים כאן אתכם יחד עם העם, רוצים להודיע בזאת גם לעובדי הכנסת, שאנחנו, מצדנו, מוכנים להמשיך את הדיון מחר בבוקר בכל שעה שתחפצו, ויושב-ראש הכנסת מונע זאת מאתנו. אבל את המלים הוא לא ימנע מאתנו, ואנחנו נמשיך. כמה דקות עוד נשארו לי בשלב הזה?

היו"ר ס' טריף:

בקושי חצי דקה, גברתי.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

בדיוק רציתי להתחיל – – –

היו"ר ס' טריף:

ניתן לך דקה, לסיום. יש לך עוד הרבה הזדמנויות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כפי שאנחנו רואים, יש שווים יותר ויש שווים פחות, גם אצל חברי כנסת זה בא לידי ביטוי, בוודאי יש חברי כנסת מהקואליציה, ויש מן האופוזיציה, אבל החוקים שמביאים כאן בפנינו מראים חד-משמעית, שיש במדינת ישראל שווים יותר ושווים פחות, ותנו לי הלילה לדבר על אלה ששווים פחות. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אני מזמין את חבר הכנסת אריאל ויינשטיין; איננו.

קריאה:

– – –

היו"ר ס' טריף:

אין. איננו וזהו.

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא – – –

היו"ר ס' טריף:

תסלח לי.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה הבעיה?

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, בלי צעקות. אני מזמין אותך, תשב כאן. אתה רוצה לדבר, תהיה כאן, ולא אתן לך לדבר.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע.

היו"ר ס' טריף:

אני לא מדבר אתך; אני מדבר אתו. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה צועק?

היו"ר ס' טריף:

אני לא צועק עליך; אני מדבר אתו עכשיו, אז אל תשאל אותי שאלות. עם כל הכבוד לך, כאשר אני קורא לו להסתייגות – הוא צריך להיות כאן, זה הכול. בבקשה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אני לא רוצה להתווכח. בבקשה, אדוני.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

– – – אדוני היושב-ראש.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אל תעזרו לי.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

רגע, עם כל הכבוד – – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אני לא רוצה הפרעות. חבר הכנסת ויינשטיין צריך לדבר. מה קורה כאן?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אי-אפשר. אנחנו רוצים – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מותר לשאול אותך שאלה?

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

אם תסתכל – – –

היו"ר ס' טריף:

לא, לא, אני מבקש שיתחיל.

דן תיכון (הליכוד):

אם תסתכל בחוברת ההסתייגויות, חברת הכנסת בלומנטל וחבר הכנסת דן תיכון מופיעים ביחד.

היו"ר ס' טריף:

נכון.

דן תיכון (הליכוד):

אז למה – – –

היו"ר ס' טריף:

כי אני אפשרתי לה על-פי בקשתה, בקשתכם, ובהסכמה. עכשיו אני לא מסכים לשחק יותר את המשחק הזה. היא גברת מאוד נכבדה, חשבתי שיש לה רצון לדבר, יש סיבה, וקיבלתי את זה בלי שאלות מיותרות. חבר הכנסת ויינשטיין יתחיל עכשיו, למען הסדר הטוב. בבקשה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני, כמה זמן אתה נותן לי?

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אדוני, התקנון מאפשר לך 20 דקות, זאת לא משאת-נפשי, תדבר 20 דקות – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

למה, לשם החוק?

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

כן.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אחר כך יש לי, בסוף עוד עשר דקות – – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

יש לך הרבה, אדוני, הלילה עוד צעיר.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

בסדר, בסדר.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

בבקשה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אבל לשם החוק יש לי – – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

20 דקות.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

– – – 20 ועוד עשר.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אצלי אין בעיה, אדוני. אני באתי עם הרבה מטען וכוח; אין בעיה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

דרך אגב, חבר הכנסת דן תיכון ביקש ממני להזכיר לך – –

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

לא חשוב. בבקשה, אדוני.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – להצביע על כל סעיף בנפרד.

היו"ר ס' טריף:

תצביע איך שאתה רוצה, מה שאתה רוצה.

מיכאל איתן (הליכוד):

_ _ _

היו"ר ס' טריף:

איך שאתה רוצה, מה שאתה רוצה.

דן תיכון (הליכוד):

_ _ _

היו"ר ס' טריף:

אין בעיה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עד סעיף 1 יש לי 30 דקות. אם אתה רוצה לתת לי 20, ואחר כך לחברים אחרים, ואחר כך לי עשר, אני מוכן. אני רק רוצה שתראה.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אדוני.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יש לי, לשם החוק, 20 דקות בהתחלה, ובסוף עוד עשר, אז אני מוכן לדבר 20 דקות ולעשות הפסקה, ואחר כך עשר, או 30, איך שתחליט.

היו"ר ס' טריף:

לא, לא, הכול ביחד, אדוני.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

?30

היו"ר ס' טריף:

כן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל ההסתייגויות על הסעיף הזה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כן, לשם החוק.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אדוני.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

רבותי, אנחנו עכשיו ניגשים לנושא, שלצערנו הוא המשך למה שדנו בו כל הערב, איך הממשלה, איך האוצר הזה מרפד ושומר על המשק שלו בכל מחיר. הנושא שאנחנו דנים בו הוא קרנות הפנסיה, אבל

אני רוצה לומר, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, חבר הכנסת מיכאל איתן וחבר הכנסת דן תיכון, בוודאי יש כרגע אנשים שאינם מסוגלים לישון והם שואלים את עצמם: למה עומדים כאן חברת כנסת ושלושה חברי כנסת מהאופוזיציה ונאבקים אל תוך הלילה? מדוע הם עושים זאת?

אני רוצה לומר לאלה שהצטרפו אלינו, בכללם חבר הכנסת אלי דיין: כאשר הקואליציה רומסת את האופוזיציה, לא נותר לאופוזיציה אלא נשק אחד, להפגין, כאשר התקנון נותן לה את זה. אני רוצה לומר שוב, שאנחנו היינו עדים בשבועות האחרונים לרמיסה מצד הקואליציה שמדירה שינה מעיני.

אנחנו נתבעים לדון בחוקים מסובכים, שכדי לדון בהם אנחנו רוצים להתייעץ עם גורמים שונים, וכדי להתייעץ אנחנו צריכים הכנה. היו שני חוקים מאוד מאוד יסודיים, האחד חוק כביש חוצה-ישראל והשני חוק מיסוי על הבורסה, עם עשרות סעיפים – גורלן של קרקעות מדינה, עשרות אלפי דונמים, כביש חוצה-ישראל; ומס על רווחי הון, צמיחה, אבטלה.

באה הממשלה, בא האוצר, אשר דן בהצעות האלה, בחוקים האלה, במשך שנים, מגיע בבוקר לכנסת, ומטעמים השמורים עמו, ולדעתי מתוך אי-רצון להיחשף בפני הציבור, הוא מביא לנו את החוקים האלה בימים שדעת הקהל כולה מוסבת בהם לנושאים חשובים יותר – לאירוע החבלני החמור של האוטובוס ברחוב דיזנגוף, או, להבדיל, לנושא השלום. באותם ימים היא מביאה לנו את החוקים ומבקשת, שלאחר שהיא מניחה אותם על שולחן הכנסת בשעה 15:00, בשעה 16:00 אנחנו נתייחס אליהם. כאשר אנחנו אומרים להם: רבותי, אנחנו רוצים ללמוד את החוק, אומר יושב-ראש הקואליציה, שנמצא כאן – ואני מאוד מעריך את זה שהוא נמצא כאן, אם כי התפקיד שלו הוא לעמוד על המשמר – הוא אומר: מי לומד חוקים? מה אתם מספרים מעשיות? זה מהפרוטוקול. כשאני אומר לו: אדוני, אני רוצה ללמוד את החוק, אני רוצה לבוא לדיון על החוק כאן מוכן, הוא אומר: לא. ועדת הכנסת קיבלה את עמדתי פעם אחת – בפעם השנייה היא לא קיבלה – וכשהיא קיבלה את עמדתי, למדתי את החוק, עליתי כאן, וכבר בדיון בקריאה הראשונה שמעתי התייחסות מהשרים, משר המשפטים, שאומר: טעינו.

כאשר רוב קואליציוני חסר רגישות רומס אותנו בצורה כזאת, אנחנו באים כאן ואומרים: אנחנו נעלה על הבמה, נספר את הדברים האלה לדורות – לפרוטוקול – למי שרוצה ומאזין וצופה בנו.

עכשיו – קרנות הפנסיה. אני רוצה לומר לאלה שיש להם כרגע אולי נדודי שינה, אני אומר לכם, לפנסיונרים של קרנות הפנסיה יש סיבה שיהיו להם נדודי שינה. יש סיבה. הם נוכחים לדעת, שחסכונות שלהם במשך שנים בקרנות הפנסיה של ההסתדרות עשו, לעת זיקנתם, כשהם יצאו לפנסיה, פירות באושים.

במכתבים שאנחנו מקבלים מאותם פנסיונרים הם אומרים לנו: מדוע, מדוע אנחנו זוכים לקבל אחרי שנות העבודה הרבות, אחרי שנתנו אמון בקרנות הפנסיה של ההסתדרות, מדוע אנחנו זוכים לקבל פנסיה של 1,000 שקל, 1,200 שקל, ואנחנו מגיעים כמעט עד פת לחם? יש לכך כמה תשובות ויש לכך השלכה על החוק שאנחנו דנים בו היום.

התשובה הראשונה היא, שההסתדרות, שהיא גם בעלת קרנות הפנסיה, דאגה במשך כל השנים, שהשכר המחושב לצורך הפנסיה לא יעלה כפי שהוא צריך לעלות. במלים אחרות, כאשר היה צריך להעלות שכר, הסכים האיגוד המקצועי, ההסתדרות, הפעם בכובע של האיגוד המקצועי, להעלאת

שכר, רק אמר: אתם יודעים מה? כדי שזה לא ייכנס לחישובי הפנסיה, כדי שלא נצטרך לשלם על כך פנסיה, בואו לא נעלה את השכר הבסיסי, שמשמש בסיס לתשלומי פנסיה, בואו ניתן תוספת ערבה, בואו ניתן הוצאות רכב. תוספת ערבה ניתן למי שעובד בערבה ולמי שלא עובד, ניתן הוצאות רכב גם למי שגר מטר אחד מהעבודה, ניתן הוצאות טלפון גם אם העובד לא זקוק להן. למה עשו את התלוש כל כך מורכב ומסובך? עשו את התלוש כל כך מורכב ומסובך כדי שכאשר העובד יוצא לפנסיה, והוא חושב שהוא מקבל 70% משכרו ברוטו, פתאום מתברר לו ששכרו ברוטו הוא אומנם 3,700 שקל, אבל הפנסיה שהוא מקבל היא רק 70% מ-2,500 שקל. למה? כי 2,500 שקל הם הבסיס לפנסיה, ושאר השכר שלו היה כל מיני תוספות שההסתדרות לחמה לקבל אותן במקום להכליל אותן בשכר הקובע לפנסיה, ואז ה-70% שלו הופכים לפת לחם כמעט, הוא מגיע כמעט עד פת לחם.

זאת היתה המדיניות של ההסתדרות, כאשר האיגוד המקצועי, בכובע אחר, העלים עין והסכים לכך. אבל מדוע הוא לא יכול היה להבטיח פנסיה הוגנת? משום שאותם חוסכים תמימים בקרנות הפנסיה של ההסתדרות נעלמה מהם העובדה, שאותם ראשי הסתדרות עושים בקרנות כבתוך שלהם. אינני זוכר גוף שלא נתן דוח במשך שנים לעמיתים שלו כמו בקרנות הפנסיה. יגיד לי מישהו מתי דנו מוסדות ההסתדרות בקרנות הפנסיה וקיבלו מאזן, וקיבלו הוצאות של המנהלים וראו מה קורה בקרנות האלה? עד היום לא. אין דוחות.

במה דנה ההסתדרות אנחנו יודעים; עכשיו הקליפה יורדת ומתגלה הבוץ שמתחת לקליפה הזאת, הבוץ הטובעני הזה, שראשי ההסתדרות החדשים מגדירים אותו כשחיתות, כל זה מתגלה. אבל מה לא גלוי? אין דוחות על קרנות הפנסיה. העמיתים לא ידעו מה קורה בהן, לא ידעו מה הבזבוזים בהן, לא ידעו איך מתחלקות ההוצאות, לא ידעו כמה משלמים המנהלים, לא ידעו מה המאזן, מה הנכסים ומה הן ההתחייבויות גם לפי חשבונות אקטואריים. כל זה נעשה תחת הנהגת ההסתדרות במשך עשרות שנים, כאשר מנהלי הקרנות הם חסידי גור שבתוך מפלגת העבודה, האנשים הכי נאמנים, רק הם נכנסו לעבוד, להיות מנהלים ועובדים בכירים בקרנות. מי שהיה "מייפלאואר", העילית שבעילית, הם הוכנסו לקרנות והם ניהלו אותן ועשו בהן כבתוך שלהם.

קרנות הפנסיה של ההסתדרות בגירעונות של עשרות מיליארדי שקלים, מישהו אומר: 35 מיליארד, מישהו אומר: 40 מיליארד. אני רוצה לומר מייד לפרוטוקול, שיש גם גירעונות שנובעים מכך שקרנות הפנסיה נבנות על השיטה שהדור הצעיר תומך בדור המבוגר. זה לא כמו שאתה חוסך בחברת ביטוח לפנסיה ועושים את החשבון כמה תחסוך ואת זה תקבל בעתיד. בקרנות פנסיה סוציאליות אומרים, שהדור הצעיר שנכנס לקרנות הוא מפרנס, ומאחר שהוא רחב יותר הבסיס רחב יותר, הוא מפרנס את היוצאים לפנסיה. אם כן, חלק מהגירעונות מוצדקים מבחינה אקטוארית, ומובאים בחשבון, אבל חלק גדול הם תוצאה ממעשים שלא ייעשו.

אנחנו יודעים שכספי הפנסיונרים בכוח הושקעו במפעלי חברת העובדים שקרסו. כספים שנלקחו מאנשים שעבדו, מעמיתים, במשך כל שנות עבודתם, הושקעו בהשקעות כושלות של המשק ההסתדרותי, והפרה הזאת בקושי נתנה לאחר מכן עור כי הכול נעלם. מאוחר יותר אני אביא מובאות מדוח מבקר המדינה, כיצד השקעות של קרנות הפנסיה נעשו אצל גורם שבית-המשפט העליון אומר שזאת מערכת אחת, כספים של פנסיונרים בכוח הושקעו באיגרות חוב של ההסתדרות, שהוצאו על-ידי מערכת של ההסתדרות לא צמודות כאשר כבר היתה אינפלציה מואצת. הקרנות האלה צריכות לקבל לידיהן 450 מיליון שקל לפי תחשיב מלפני שנה או שנה וחצי, היום זה הרבה יותר, והן אינן מקבלות את זה. את זה אומרת מבקרת המדינה: תנו את הכסף, זה שייך לפנסיונרים, זה שלהם, בשביל זה הם עבדו עשרות שנים. אתם עושקים אותם – זאת משמעות דברי מבקרת המדינה – אתם גוזלים אותם; אתם, שקראתם לעצמכם סוציאליסטים, שבאתם לבנות חברה חדשה, שכל הזמן אמרתם: אנחנו דואגים לציבור העובדים – מי לא מכיר את המושג "ציבור העובדים"? – אנחנו מייצגים אותם. איזו רמייה, איזו מערכת של שחיתות, של ריפוד המנהלים בכספים, בפנסיות עצומות

לעצמם, כשמאות אלפים שהיום הם העמיתים, הפנסיונרים, מקבלים פרוטות. זה מה שטמטמו אותם במשך שנים.

כספים של העמיתים הושקעו בהשקעות סרק, בהסתדרות. מה אומר היום מזכיר ההסתדרות? – במועצות פועלים, רוב המנגנון משרת צרכים מפלגתיים של מפלגה אחת. מה הוא אומר לעובדים? הוא אומר: אתם שילמתם במשך עשרות שנים כספים לקיים הסתדרות, כאשר ההסתדרות הזאת קיימה מגנון של אלפים, ששימש מפלגה אחת.

אתם יודעים מה זה? אתם יודעים מה הוא אומר? אתם נותנים את דעתכם למשמעות ההאשמה הזאת? איך אתם הולכים ברחוב ומסתכלים בעיני העובדים האלה – ואני מדבר על הקשישים, כי הם נושאים היום בעול; אני לא מדבר על המפוטרים, שזו בעיה בפני עצמה. איך?

המקופחים, העניים. כמה מקבלים היום הפנסיונרים מקרנות הפנסיה של ההסתדרות, לעומת הסכומים שהם חסכו במשך עשרות שנים.

באה הצעת החוק שלפנינו ואומרת: אנחנו נמנע מאזרחים שרוצים להשקיע ולפעול למען פנסיונרים בכוח, שלא ייקלעו לאומללות כפי שנקלעו אליה הפנסיונרים של ההסתדרות. זה כבר אבוד, הם כבר יחיו בעוני, ברזון ובאומללות.

אבל באים בעלי עסקים פרטיים, משקיעים טובים ועם רצון טוב – אומנם להרוויח כסף, ובלי להרוויח כסף לא יהיו עסקים במדינה ולא תהיה יוזמה – ואומרים: אנחנו רוצים להשקיע בהקמת קרנות פנסיה חדשות ולקבל אותם תנאים שמקבלות קרנות הפנסיה של ההסתדרות. באה הצעת החוק ואומרת: לא יהיה אפשר לתת להם אותם תנאים; חוסמים את הדרך. כשבית-המשפט העליון אומר שקרנות הפנסיה של ההסתדרות הן מונופול, באה הצעת החוק ואומרת לנו: אדוני, הכנסת, אתם תחליטו הלילה הזה, בבוקר, שהמונופול הזה ממשיך להתקיים. אבל זה לא רק מונופול שבית-המשפט קובע שהוא מונופול, זה גם מונופול שמקבל הטבה מקופת המדינה, דהיינו ריבית גבוהה יותר מכל חסכונות אחרים, וזה עולה למשלם המסים מאות מיליוני שקלים.

אילו ידעתי שהכספים האלה באמת הולכים למען הפנסיונרים, הייתי אומר: טוב, אני נאבק, זה הולך למטרה קדושה. אבל אין לנו דוחות על מה שקורה בקרנות הפנסיה. אני לא חבר בקרנות פנסיה כאלה. אבל ההסתדרות לא נותנת להם דוחות, קרנות הפנסיה לא נותנת להם דוחות.

הצעת החוק אומרת: חברי הכנסת, הצביעו להמשך המונופול. משמעות הצבעתכם היא, שהקרנות ההסתדרותיות האלה זוכות בעדיפות, כשאתם מצביעים למעשה על קרנות שאיש לא יודע מה נעשה בהן. כן, מבקרת המדינה שמבקרת את משרד האוצר מוצאת דרך לבקר את האוצר, בעוד שבקרנות היא לא נוגעת בשוליים, בבנקט ובמה שקורה שם.

באה הצעת החוק ואומרת: לא ניתן למשק הפרטי אפשרות להשקיע, להקים קרנות פנסיה כדי לקבל חסכונות של אנשים צעירים שרוצים להבטיח את עתידם ולזכות לפנסיה בעוד 20-30 שנה. אנחנו נאלץ אותם להיכנס למונופול שלנו, למשק המפלגתי שלנו. אתם רוצים פנסיה לעתיד? תיכנסו לקרנות ההסתדרותיות, שם מובטח עתידכם האומלל.

אתם רוצים שהכנסת תצביע על כך? עם זה אתם באים אלינו הלילה הזה? אתם רוצים שאנחנו נאפשר לכם להפוך עוד מאות אלפי אנשים לאומללים, כפי שאתם עשיתם, בגושפנקה של הכנסת, כשאנחנו רואים את הזוועה שעשיתם למאות אלפים? אתם רוצים שאנחנו נמנע את זה מאנשים בני 30, 35, שדואגים לעתידם ונאשר את המונופול? – לא. אולי אתם תעשו את זה, לא אנחנו. ניאבק ונתריע בנאום על התקציב, על התקציב הנוסף ובכל הסתייגות. נעמוד על הבמה, ומעל כל במה שהיא, ונאמר את הדברים האלה. לא ניתן. בכוחנו האופוזיציוני הדל לא ניתן. תנציחו את הקרנות הנחשלות, תנציחו את העוני לעת זיקנה.

אנחנו מביאים לכם הצעה. תיכף נראה איך האוצר משך מ-1985 יזמים פרטיים שביקשו להקים קרנות פרטיות, שאילו הקימו אותן לפני עשר שנים היו אצלנו היום אולי עשרות אלפי בחורים צעירים מאושרים שעובדים, עם אור, עם עתיד, עם זיקנה טובה יותר משל הוריהם. מ-1985 מושכים אותם, ותיכף נדבר על זה. יש לנו זמן, הלילה עוד לפנינו.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

מי היה ראש הממשלה? מי היה שר האוצר?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני כבר אומר את זה, עכשיו, חבר הכנסת גל, מי היה שר האוצר. אני אספר לך סיפור. אבל אני הייתי אז חבר בוועדת הכספים והייתי עד לטרגדיה הנוראית הזאת.

מה היה? כבר משנת 1985/86 האוצר מבטיח לנו רפורמה. תודה לאל, זה היה ב-1991, הצליח שר האוצר, אם אינני טועה משה נסים, או יצחק מודעי, או בסדר הפוך – וההסתדרות, שרצתה הסכם שכר לקראת ינואר, חתמה על הסכם, שבאפריל היא תסכים לתחילתה של רפורמה בקרנות הפנסיה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

יש לי עוד הרבה מה לומר, חבר הכנסת תיכון, אני מבקש לא להפריע. אני בתחילת הדרך.

מה היה? אבל חבר הכנסת גל לא רוצה לשמוע, כי זה לא נעים לו. הוא קרא קריאת ביניים, אבל הוא לא רוצה לשמוע מה היה. אני אומר את זה לפרוטוקול, ואתה יכול לראות אם הדברים נכונים.

השר קיסר, מזכיר ההסתדרות דאז – רמת המוסריות שלו מתגלה והולכת מרגע לרגע יותר ויותר – אמר: אני צריך הסכם שכר טוב לעובדים שלי. הוא נאבק עם האוצר. האוצר אמר: אני מסכים שבינואר יהיה הסכם שכר נוח, אבל תתחייב לרפורמה שאני רוצה לעשות בקרנות הפנסיה. תן לי להתחיל; והוא חתם. נתחיל באפריל ברפורמה, נצמצם קצת את הריבית שאנחנו מבטיחים לאיגרות החוב.

קיסר חתם על הסכם עם האוצר וקיבל הסכם שכר נוח. הגיע חודש מרס, ואז אנחנו קוראים בעיתונים – והיה אם יפגע האוצר בקרנות הפנסיה. לו עשה זאת אז, לא היינו נמצאים עם עוד עשרות אלפי אומללים שיצאו לפנסיה בשנתיים-שלוש-חמש השנים האחרונות. בא קיסר, עם הקיסרות שלו, ואמר: אם הרפורמה הזאת תבוצע, תהיה שביתה. מה אפשר לעשות כשמישהו מחזיק אותנו בגרון ואומר: אני אשבית את המשק? האוצר ויתר.

אלה העובדות. הסכם של ההסתדרות להתחלת רפורמה ב-1991 או ב-1992 כתמורה להסכם שכר נוח – קיבל את הסכם השכר בינואר.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

ב-1991, ביומו האחרון של פרס כשר האוצר הוא חתם על ההארכה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

היה מצב שפתאום אמרו: נשבית את המשק – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני חושב שהוא הלך הביתה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

– – – ואז הממשלה נכנעה. מה היא יכולה לעשות? אז אומרים: איפה האוצר? איפה הייתם? אני מודיע לך, אם יבוא מישהו ויאמר שמחר הוא משבית בתי-חולים וחברת החשמל תשבית את הגנרטורים, ונדע שאין לנו אפשרות לעשות ניתוחים ואנשים נמצאים בסכנת חיים, מי לא ייכנע?

היה פעם מנהיג בצרפת, שמענו עליו, דה-גול, והיתה שם אנרכיה, כמו שקיימת במידה מסוימת אצלנו, שאתה לא מסוגל לקיים מדיניות משום שמישהו אומר: אני אסגור את החשמל, אני אשבית בתי-חולים, אני אסגור גנרטורים, אני לא אספק דלק. בתקופת דה-גול היתה שביתה, וצרפת היתה

מלאה זבל ומלאה כל תוצאות השביתה. הוא בא לטלוויזיה, אחרי שהעם לא יכול לשאת זאת עוד, ואמר: ממחר מתחילים לעבוד – והתחילו לעבוד.

אצלנו האיגודים המקצועיים, ההסתדרות – אנחנו יודעים היום מי היתה ההסתדרות אז, אני לא יודע מה קורה היום – אבל ההסתדרות של אז היתה כל-כך חסרת רגישות, כל-כך דואגת לאינטרסים שלה, כולל המפלגתיים והאישיים, כפי שזה מתגלה היום. מישהו יכול להכחיש את זה ולומר שהדברים אינם נכונים? מביתכם זה יוצא, אתם אומרים את זה.

מה שקרה אז, שלא יכלו לעמוד בזה. באים אלינו ושואלים: למה לא עשיתם? לא היה אפשר.

מה שקורה הוא, שהקרנות האלה הן נחשלות, ואנחנו שומעים היום על מה שקורה בהסתדרות. ברית פיקוח גירעון, אי-הפרשה בעשרות, אם לא במאות מיליונים לקרנות של העובדים.

כאשר קופות הפנסיה ו"מבטחים" שייכות להסתדרות, וכאשר מפעלי ההסתדרות בסכנה, ובקריסה, את מי דופקים בהתחלה? – ואני אומר: דופקים – את העובדים. לא משלמים לקרנות הפיצויים, לא משלמים לקרנות הפנסיה. זה לא רק שלא משלמים. כשלא משלמים לקרנות הפנסיה ומנכים את זה מהעובדים, פוגעים בחברים בקרנות. מדוע? כי אם הקרן לא מקבלת מאות מיליוני שקלים שמגיעים לה, היא גם מפגרת בהשקעה, ואז היא גם מקבלת ריבית באיחור, וזה מה שקרה שם.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

עבירה פלילית.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

זו עבירה פלילית, זה אי-ניכוי ממס הכנסה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

גם כאן, זה כסף של העמיתים שנוכה מהם, וצריך להעביר אותו.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אינני יודע אם זה וולונטרי. יכול להיות, אבל אינני בקי בזה.

רבותי, אתם אומרים לי שאני מספר לכם מעשיות? לא. בדוחות מבקר המדינה על האוצר אומר האוצר במכתב למבקרת המדינה: יש ניגודי אינטרסים ברורים בין ההסתדרות לקופות. מה זה ניגוד אינטרסים? למשל, קופת-חולים הכללית לא העבירה בשעתה 100 מיליון שקל לקרן הפנסיה המרכזית של ההסתדרות, שחברים בה 80,000 עובדים. אתם חושבים שקרן הפנסיה של ההסתדרות זעקה ואמרה: קופת-חולים לא מעבירה לי כסף? למה שהיא תזעק? קופת-חולים וקרן הפנסיה שייכות לאותה משפחה. אז קרן הפנסיה, שתפקידה, לפי היגיון, לפי חוק, לפי תפקידה להגן על עמיתיה – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת ויינשטיין, זמנך תם. עליך לסיים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מבין אותך, קשה מאוד מאוד לשמוע את הדברים האלה. אבל האמיני לי, גברתי היושבת-ראש – הם אמיתיים. כל מלה היא אמיתית, היא לקוחה מדוחות המבקר, כל מלה לקוחה ממובאות, מפסקי-דין. אנחנו לא עומדים כאן על הבמה ומדברים על עובדות שאינן עובדות.

מה לעשות שכל-כך מהר לא דבק בכם – מושחתים נמאסתם? – פתאום התגלה. מה שקרה, "מושחתים נמאסתם" היה בכם, וזה החמור, כשאתם זעקתם שאחרים מושחתים. ולזעוק למישהו "גנב", כשאתה שודד, חומס וגוזל ואתה מרושש אנשים – אם זו הנורמה, אולי נשמע את זה בדברי התשובה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון לשתי הסתייגויות לשם החוק. עשר דקות לרשותך. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, על מה הוויכוח כאן? אני לא רוצה להיות אזרח סוג ב' במדינת ישראל. כל ימי חיי אני נלחם כדי להשוות את התנאים בין האזרחים – לא שמקורבים יקבלו הטבות ולא שאזרחים סוג ב' יופלו לרעה. יכול להיות ששלטון הליכוד לא היה השלטון המתקדם ביותר, הנאור ביותר, אבל על דבר אחד נלחמנו ועל דבר אחד ניאבק גם כשידנו על התחתונה: אנחנו לא נרשה שיהיו אזרחים סוג ב' במדינת ישראל. ועל כך המאבק בחוק הזה.

אני מניח שהממשלה תצליח לאחר מאמץ – וכשהתחיל היום החדש, ה-3 בחודש, ורצינו להגיע ל-3 בחודש כדי לאפשר לאלה שפנו לבג"ץ להציג עמדה הרבה יותר טובה, הרבה יותר הוגנת, כדי לשבור את מה שנקרא איגרות החוב המיוחדות.

על מה הוויכוח כאן, רבותי? במדינת ישראל יש כ-2 מיליוני אנשים שחוסכים בקופות גמל. קופות גמל אלה אותן קופות שהבנקים מוכרים לאזרחי מדינת ישראל. 2 מיליוני אזרחים חוסכים כ-90 מיליארד שקלים, והממשלה באה ב-1986 ומכרה לנו, חברי הליכוד בוועדת הכספים, תוכנית לרפורמה. אמרו לנו, שכנגד אותם 2 מיליוני אנשים שחסכו כ-90 מיליארד שקלים מצויים כ-500,000 עמיתים שחוסכים בקרנות הפנסיה בהיקף צבירה של 40-45 מיליארד שקלים. זאת אומרת, הרבה פחות אנשים, כרבע מהאנשים שחוסכים כמחצית הכסף בקרנות הפנסיה.

עד 1986 קנו הכול מן הממשלה בכספי הצבירה איגרות חוב מיוחדות שנושאות תשואה של כ-6.3%. הכול היו שווים, כולם, בכספי העמיתים שחסכו, קנו איגרות חוב שהבטיחו להם תשואה קבועה וגבוהה בשיעור של 6.3%.

באה ממשלת ישראל ב-1986, בראשותו של חבר הכנסת פרס – שר האוצר היה יצחק מודעי – ואלה מכרו לנו בוועדת הכספים את הרפורמה הגדולה בשוק ההון, ואמרו לנו: הממשלה צריכה לצאת משוק ההון. הממשלה יוצאת בשלבים משוק ההון, ובשלב הראשון היא לא תמכור עוד איגרות חוב מיוחדות, איגרות חוב מיועדות שנושאות 3.6% תשואה לעמיתים שחוסכים את כספם לעת זיקנה בקופות הגמל.

ואכן, אמרנו אז בוועדת הכספים: רפורמה בשוק ההון, בוודאי. אנחנו מקדמים. אתם רוצים להפסיק כשלב ראשון את הנפקת איגרות החוב המיועדות לעמיתים בקופות הגמל? – בוודאי, נשתף אתכם פעולה, ובלבד שהרפורמה הזאת תוחל על כל תושבי מדינת ישראל ללא יוצא מן הכלל. לא יהיה הבדל בין החוסך בקופת הגמל לתקופה של 15 שנים לבין מי שהוא עמית בקרן פנסיה הסתדרותית. אבל, רבותי, הסכמנו לרפורמה בשלבים, כי אמרו לנו, שיש בעיות עם ההסתדרות, אנחנו לא יודעים מה יהיה עם ההסתדרות, ההסתדרות כן תשבות, לא תשבות. אמרנו: הרפורמה תחול על כל אזרחי מדינת ישראל בשלבים.

מאז חלפו שמונה שנים ועדיין מבטיחים לנו את השוואת התנאים לכל אזרחי מדינת ישראל. ומה בעצם הביא את הממשלה הזאת לעגן בחקיקה חפוזה ומבוג"צת, זאת אומרת טעונת-בג"ץ, והבג"ץ בוודאי יכריע בימים הקרובים בדבר השוואת התנאים והחלת תנאים שווים על כל אזרחי מדינת ישראל, ואינני יודע לאיזה כיוון. יכול להיות שהוא יחליט שכולם מתיישרים כלפי מעלה ומחזירים את מה שנקרא איגרות החוב המיוחדות נושאות תשואה של כ-5.3% – היום זה ירד כבר ב-1% – או שהוא יחליט לבטל את איגרות החוב הללו לגבי כולם ויאמר לעמיתים בקרנות הפנסיה: עד כאן. הופליתם לטובה, מעתה ואילך הכול שווים, כי אין דם אדום יותר למי שיושב בבית-ההסתדרות, וחבל שחבר הכנסת רמון איננו כאן, שהרי הוא כמותי חווה את עניין האפליה, היה חבר בוועדת הכספים וידע כמותי שהרפורמה מתחילה בקופות הגמל, אבל מוחלת בתוך פרק-זמן קצר ביותר על כלל המשק, זאת אומרת כוללת את אלה שמבוטחים בביטוח חיים, אלה שמבוטחים בביטוח מנהלים ועמיתים בקרנות הפנסיה ללא יוצא מן הכלל.

אבל חיכו, חיכו וחיכו, ואז פנו אזרחים לאוצר וביקשו להקים קרן פנסיה חדשה שתזכה להשקיע את הצבירה באותה קרן באיגרות חוב מיועדות נושאות תשואה של 5.3%. ועל כך המאבק – האם יינתן לקרנות החדשות להשקיע את הצבירה של העמיתים על-ידי רכישת איגרות חוב מיוחדות שמונפקות לשנים ארוכות על-ידי משרד האוצר, וכיום ניתנות אך ורק לקרנות הפנסיה.

האוצר חשב, האוצר בדק, האוצר התחכם ועשה הכול כדי שהשוויון הזה לא יוחל. האנשים הללו פנו לבג"ץ, ובג"ץ דן בעתירה, ואז מיהרו במשרד האוצר לחוקק חוק שיאמר, שבכוונת האוצר להחיל את הרפורמה, זאת אומרת להחיל את השוויון, אבל הוא מתארגן, הוא בודק, יש ועדה ציבורית בראשותו של מנכ"ל משרד האוצר אהרן פוגל, והיא בתוך חודש, חודשיים, שלושה חודשים תסיים את עבודתה, תפרסם את מסקנותיה ותחיל מדיניות שווה ואחידה על כל העמיתים והחוסכים במדינת ישראל.

הכנסת חוקקה חוק שאפשר לאוצר להנפיק איגרות חוב מיוחדות נושאות תשואה גבוהה של 5.3% – מובן שהוא צמוד לקרנות הפנסיה – עד ל-31 באוקטובר 1994. העתירה נדונה בבית-המשפט העליון, וברוב של שניים נגד אחד – ואני לא יכול לדייק, כי פסק-הדין ארוך ומעניין – בית-הדין קיבל את עמדת האוצר ואמר: הרי בלאו-הכי החוק הארעי הזה שמפלה לטובה ייגמר ב-31 באוקטובר 1994, אז נמתין עוד כמה ימים, כי האוצר הבטיח לנו להחיל מדיניות שווה בעקבות המלצות ועדת-פוגל.

לא חלפו ימים רבים והחוק פג תוקפו, ב-31 באוקטובר, והממשלה לא עשתה דבר. היה לה זמן לקזבלנקה, לפאריס, לעזה, לירדן ולערבה. לכל דבר יש לה זמן, אבל להציג את הרפורמה ולהשלים אותה על-פי המלצות ועדת פוגל, לא היה לה זמן.

אבל מה עושה הממשלה? הבטיחו לבג"ץ, שעד 31 באוקטובר יציגו בפני ועדת הכספים את הרפורמה, ולא הספיקו. באים לכנסת ואומרים: נכון שלא הספקנו, נכון שהבטחנו, נכון ששמונה שנים אנחנו מבטיחים, אבל בואו נאריך את זה עוד בחמישה חודשים ונמשיך את האפליה הזאת. וכנגד האפליה הזאת אנחנו, חברי הכנסת של הליכוד, יוצאים היום ואומרים: לא עוד. וכשאנחנו אומרים לא עוד, אנחנו אומרים שאנחנו לא מסכימים שיהיו אזרחים מזן א' מול אזרחים מזן ב', ואזרחים מסוג א' יופלו לטובה, כי מדובר בכספי משלם המסים.

רבותי, מה שעושה כאן הממשלה ב-3 בנובמבר 1994, היא אומרת לבג"ץ: נכון שהבטחנו, נכון שאנחנו אמורים לחסל את האפליה הזאת, נכון שהבטחנו לכם ליישם את המלצות ועדת-פוגל, אבל לא היה לנו זמן. למה יש לממשלה הזאת זמן בתחום הכלכלי? הרי שר האוצר הוא אורח לרגע שלא רואה כל פגע.

נוצר כאן "פלונטר" משפטי מדרגה ראשונה. ולא פלא שב-31 באוקטובר, משראו העותרים שהממשלה לא מזדרזת לחוקק את החוק, בעצם עתרו פעם נוספת לבג"ץ והם מחכים שהרכבת הזו, שנקראת הכנסת, תשלים את החקיקה, כדי שעתירתם תתברר בבג"ץ לאור ההערות כבדות המשקל של בג"ץ שסבר שהבטחת הממשלה ליישם את המלצות ועדת-פוגל תיושם עד 31 באוקטובר 1994, ושום דבר לא נעשה ושוב אנחנו פונים כדי להאריך ולאפשר, כאמור, לממשלה להיערך במשך חמישה חודשים, ואני מסרב להיות אזרח סוג ב', חבר הכנסת איתן. כל ה"אני מאמין" שלי מבוסס על שוויון בין כל האזרחים. מאז קמה הממשלה הזאת אני חוזר והופך, כמו 2 מיליוני אנשים, אזרח מסוג ב'. תודה רבה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה. חבר הכנסת תיכון, האם ההצבעה תהיה על שם החוק או – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני מבקש שחמש דקות לפני שחבר הכנסת איתן יגמור לדבר יצלצלו ואנחנו נצביע על שם החוק בלבד.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

יש שלוש הסתייגויות. על-פי הפנייה, בעוד רבע שעה תהיה הצבעה על שם החוק. אתם ביקשתם רבע שעה לפני. בבקשה, חבר הכנסת איתן; לרשותך 15 דקות.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי קודם שיושב-ראש הכנסת העיר, שעברנו כעת להמשך דיון ללא הקצרניות, משום שהקצרניות התמוטטו. בשעה כל-כך מאוחרת הן לא החזיקו מעמד. ובכן, אני רוצה לציין, שסדר-היום לא נקבע על-ידי האופוזיציה אלא על-ידי היושב-ראש בכבודו ובעצמו, והוא הכריז פעמים מספר שהוא יקיים דיון של הכנסת לאור התמשכות סדר-היום ביום חמישי בבוקר. מצדנו אפשר היה בהחלט להפסיק את הדיון גם בשעה זו, או בשעה מוקדמת, ולחדש אותו מחר בבוקר. אבל יושב-ראש הכנסת, כנראה מתוך תיאום עם נציגי הממשלה, העדיף שלא לדחות את הדיון ולהמשיך לקיים אותו עד השעה הזאת, אולי עד שעה יותר מאוחרת. אולי הצדק אתו, אבל כאשר הוא מטיח כאן את האמירה הזאת, שהנה, הקצרניות התמוטטו, כדאי גם שהוא, הציבור, הקצרניות ועובדי הכנסת ידעו כולם, שעצם העובדה שהכנסת עדיין דנה בשעה זו היא בראש ובראשונה פועל יוצא של החלטה שלו.

יכול להיות שאפשר היה להימנע מכך, לו החליט יושב-ראש הכנסת לקיים דיון מקוצר. אבל על סדר-היום הועמדו פריטים רבים, כפי שהוא נוהג לכנות זאת, ואם לא היו מוותרים על חלק מהם ומוחקים אותם מסדר-היום שיושב-ראש הכנסת קבע אותו, יכול להיות שבשעה זו היינו עדיין רחוקים מאוד מהתחלת הדיון. כך שהעובדה שבשעה זו אנחנו מקיימים את הדיון נובעת, בין השאר, מכך שגם חלק מהאנשים ויתרו וסדר-היום שקבע היושב-ראש התקצר לעומת התכנון המקורי.

אני רוצה להוסיף ולומר, שהיו אלינו פניות מצד נציגי הקואליציה, שאמרו לנו: מה הטעם שתקיימו דיון בשעה כל-כך מאוחרת בלילה, תעלו לדוכן ותדברו – בעצם, אל מי, אל כנסת ריקה? אל צופי ערוץ-33 – כמה מהם יכולים להיות ערים בשעה 02:40? מה אתם בעצם רוצים לומר ומה אתם רוצים לעשות על-ידי השמעת ההסתייגויות האין-סופיות הללו?

גם להם הצענו להפסיק את הדיון כרגע ולחדש אותו מחר. הצענו כל שעה שהיתה נוחה להם על מנת להמשיך בדיון: 09:00, 12:00, 13:00, ואפילו הגענו עד 14:00. אבל להם היה רק מענה אחד: אנחנו לא מוכנים לשום דחייה למחר. כל מה שאנחנו רוצים הוא שאתם תקצרו ותימנעו מלהשמיע את ההסתייגויות שלכם להצעת החוק. זה מה שהם רצו.

אנחנו נמצאים כאן בשעת לילה מאוחרת ומדברים אך ורק מתוך חובתנו כאופוזיציה לשמור על זכות הביקורת, על זכותנו להשמיע הסתייגויות, על זכותנו לבקר את החוק הזה, על זכותנו להילחם על כך שהחוק יובא הנה ויעבור על-פי כל כללי הפרוצדורה, לא כפי שהיה כאן היום בבוקר, כאשר ניסו תוך כדי תהליך של סתימת פיות להביא לכאן את החוק; בקיצור הליכים – להביא אותו לוועדה ומייד להחזיר אותו.

בהזדמנות זו אני רוצה לשבח את יושב-ראש הכנסת על כך שבשעה 17:00, אבל לאחר דיון ארוך, קבע שהחוק הזה יידון בדיוק על-פי התקנון. הוא החליט להחזיר לוועדה להצבעה ואחר-כך למליאה, להודעה נוספת, את בקשת יושב-ראש ועדת הכספים להחזיר את החוק לוועדת הכספים, לאחר שהוא כבר היה מונח כאן לקריאה שנייה ושלישית. יש רק להצטער על שמי שכיהנה כיושבת-ראש הישיבה כאשר הושמעה הבקשה לראשונה, בשעה 10:00 כמדומני, לא השכילה להאזין, להקשיב ולנסות לוודא שכל ההליכים נשמרים והכנסת פועלת על-פי התקנון והחלטות היושב-ראש כפי שנקבעו. גם מהסיבה הזאת התחלנו את הדיון בשעה מאוחרת הרבה יותר. הצעת החוק הזאת הוכנה לקריאה שנייה ושלישית, עם הסתייגויות, בשעה מאוחרת הרבה יותר משהיתה צריכה להיות מוכנה מלכתחילה.

מי עוד אשם בכך שהיום, 3 בנובמבר, אולי כבר 4 בנובמבר, אנחנו דנים בהצעת החוק הנוכחית שיש לה סעיף תחולה רטרואקטיבי, שאומרת שתוקפו של החוק יהיה החל מ-31 באוקטובר? איך זה, חוק שעדיין לא חוקק, שאולי יוצבע בקריאה שנייה ושלישית בעוד שעות מספר, רק אז הוא ייכנס לתוקף – איך אפשר לקבל חוק כזה ולכתוב כאילו הוא כבר בתוקף מ-31 באוקטובר?

חודשים ארוכים יודעת הממשלה, שב-31 באוקטובר, חוק, הוראת שעה שקובעת קביעה מפלה שלפיה רק קרנות פנסיה, הסתדרותיות בעיקר, הקיימות, הוותיקות, זכאיות לקבל איגרות חוב מיוחדות, מיועדות, ולמשרד האוצר יש על-פי הוראת החוק המפלה הזאת זכות וסמכות לא לתת רשיונות והיתרים לפתיחת קרנות פנסיה נוספות, שגם הן רצו וביקשו לעסוק בדבר הזה ששמו ניהול קרן פנסיה, לחלק נתנו ולחלק לא נתנו. מדוע לחלק נתנו ולחלק לא נתנו? לאוצר היו טעמים מספר. הוא אמר: נכון, אנחנו מגבילים את העיסוק בניהול קרנות פנסיה רק לאלה הקיימות – בסיבוב הבא אסביר מדוע – אבל היה צורך בהוראת חוק שתיתן גיבוי להחלטת האוצר שלא להעניק רשיונות לחלק מגורמים כלכליים במשק שהיו מעוניינים בהקמת קרנות פנסיה.

הוראת החוק הזאת היתה זמנית. נציגי האוצר שבאו לוועדת הכספים כאשר דנו בחוק הזה בגלגולו הראשון ואמרו שהם מבקשים את החוק לחודשים מספר. אז הם אמרו: תנו לנו זמן עד 31 באוקטובר על מנת שנוכל בינתיים להתארגן ולהציע הסדר סביר שבמסגרתו אפשר יהיה לתת מענה לבעיית חופש העיסוק, שבמסגרתו נוכל לאפשר פתיחת קרנות פנסיה חדשות ונוספות, שבמסגרתו נוכל ליצור מצב שלא תהיה אפליה בין קרנות פנסיה כאלה או אחרות, שבמסגרתו לא תהיה אפליה בין עמיתים שמצטרפים לקרן פנסיה כזאת או אחרת.

הבטיחו שבמהלך החודשים האלה הם יוכלו לתת פתרון לבעיה. טוב, אפשר להבין שהם לא הצליחו למצוא את הפתרון לבעיה, אבל אי-אפשר להבין שהם לא ידעו שב-31 באוקטובר יפוג תוקפו של החוק וצריך להביא חוק אחר במקומו. אני לא מבין, פקידי האוצר, הממשלה, לא יודעים ש-31 באוקטובר בא יום אחד לאחר 30 באוקטובר, ו-30 באוקטובר בא יום אחד אחרי 29 באוקטובר, ו-29 באוקטובר בא יום אחד אחרי 28 באוקטובר, ולפני-כן היו 27, 26, 25 באוקטובר; עוד לפני-כן?

אני שואל שאלה. ניקח לרגע אחד את המועד 25 באוקטובר. משרד האוצר נפתח בשעה 08:00. פקידי האוצר מגיעים למשרד, ואומרים זה לזה: בוקר טוב, בוא נשתה כוס קפה.

היו"ר ש' וייס:

ביפן הם מגיעים לעבודה כבר ב-06:00. ברצינות.

מיכאל איתן (הליכוד):

יכול להיות שביפן, מפני שהם באים לעבודה ב-06:00, דברים כאלה לא קורים.

אבל נחזור לאותו יום שבחרנו, 25 באוקטובר. שר האוצר מגיע ללשכתו, פקידיו נכנסים למשרדיהם, ואני שואל: אף אחד מהם לא ידע ב-25 באוקטובר שבעוד שישה ימים יהיה 31 באוקטובר ותוקפו של החוק הזה יפקע? – מסתבר שלא. זה לא קרה ב-25, זה לא קרה ב-20 ולא קרה לפני-כן. כולם טיפלו בכל מיני עניינים.

מתי נזכרו פתאום? ביום האחרון, או יומיים לפני הסוף. ואז מה עושים? רצים במהירות לכנסת, מבקשים שחרור מחובת הנחה. בהלה. נודע לנו פתאום שעוד מעט 31 באוקטובר. בשורה חדשה. פתאום גילינו ש-31 באוקטובר מגיע. ואז באים לכנסת, מביאים הצעת חוק ומאשימים אותנו שאנחנו רוצים להביא הסתייגויות וצריך לשבת בלילה. הרי אילו הביאו את החוק הזה בזמן, אפשר היה לקיים את הדיון ביום. אבל לוחץ לכם, אתם לא מוכנים לחכות אפילו יום נוסף אחד, כי אתם נמצאים בפיגור. מדוע קיים הפיגור הזה, בגללנו או בגללכם? מפני שאנחנו לא ידענו מתי 31 באוקטובר, או אתם לא ידעתם?

אדוני השר, יש היום תוכנות פשוטות מאוד. אני מציע לך שזה יהיה לך על צג המחשב, שתוכל לבקש ממנהלת הלשכה שלך ללחוץ על כפתור והמחשב יראה לך את כל החוקים שתוקפם עומד לפוג – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, נדמה לי שזמנך תם בקטע הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מציע לך, כחלק מהקואליציה, שלא להזדרז, כי לא תוכל להעביר את החוק בהרכב הנוכחי, שנמצא באולם.

היו"ר ש' וייס:

לא, אבל יש תשובה מאוד מנומקת של יושב-ראש ועדת הכספים. אני, למשל, לא יודע איך להצביע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת איתן, מזכיר הממשלה רוצה לכנס את היועצים המשפטיים של משרדי הממשלה ולהכניס את כל התאריכים למחשב, ואנחנו מקווים שהאי-סדר שאנחנו אחראים לו לא יהיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה צריך לחכות עד שמזכיר הממשלה יעשה את זה? אני מציע לשר האוצר תוכנה פשוטה מאוד מאוד שתעלה על המחשב שלו בלחיצת כפתור; כל יום דוח, מה הם החוקים שתוקפם עומד לפוג בטווח 30 הימים הקרובים והוא צריך את אישור הכנסת. 30 יום מראש הוא ידע, והוא יוכל להעיר לאותם פקידים שהיו צריכים להיות מוכנים ולהכין את יוזמת החקיקה, ולעשות את זה בזמן ולא להביא את זה בדקה ה-90.

היו"ר ש' וייס:

יש בזה משהו. חבר הכנסת גל, בבקשה.

אגב, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, לעובדי הכנסת יש משכורת הוגנת ותוספת פרלמנטרית, ואל תשתמשי בהם לנאומים האלה. תיקחי משרד ממשלתי אחר. אלה עובדים של הבית שלנו, בואו לא נערב אותם. יש המון משרדים נוספים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עליתי לכאן בעיקר כדי לשאול שאלה, ואולי בהסתייגויות שתהיינה עוד מעט אני אקבל תשובות. כל הערב אני תוהה וחושב לאן חברי האופוזיציה מנסים להוביל אותנו כאשר בסדר-היום של מחר יש דיון בוועדת הכספים על תקציב המדינה, עם שר האוצר – –

היו"ר ש' וייס:

סדר-היום של היום.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

של הבוקר, בוודאי לא נגיע לכאן.

אמר לי אחד החברים מהאופוזיציה: אנחנו עושים מה שעושים בחוק קרנות הפנסיה כדי להביע את מחאתנו על כך שהממשלה איחרה להגיש את הצעת החוק הזו. אני חושב שהם צודקים. הממשלה היתה יכולה להגיש אותה הרבה יותר מוקדם.

אבל אני מסתכל בחוק שחבר הכנסת דן תיכון לפחות הגדיר אותו כחוק טוב, חוק תיקון פקודת מס הכנסה: חמישה חברי כנסת, רון נחמן, חיים קופמן, סילבן שלום, מאיר שטרית, דן תיכון ואריאל ויינשטיין מציעים במקום 4,000 – 3,000. לחלופין, במקום 4,000 – 2,000; לחלופין, במקום 4,000 – 1,000. אחר-כך, לסעיף 2(1), (2) ו-(3) ו-(4). מדוע כל זה? כדי שאפשר יהיה לגרור דיון של חמש שעות בחוק שמסכימים עליו שהוא חוק טוב? הייתי שמח מאוד לדעת מה התשובה. על זה נמשוך את כל הלילה, ומחר לא תתקיים ישיבה של ועדת הכספים, והכול בשם תרגילים ללא תכלית, שנבצרים מבינתי.

הייתי מבין לו עשו זאת בנושא של קרנות הפנסיה, אם הם חושבים שצריך להכות את הקואליציה. סגנון חדש נכנס, להשחית זמן כדי לשחק לעיני הטלוויזיה בשעה 03:00. בוודאי אקבל תשובה על כך. תודה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברים, אפשר לעבור להצבעה? טוב. אנחנו מצביעים כעת על שם החוק. חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994.

קודם כול, אנחנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת ויינשטיין. אפשר להצביע ידנית? מי בעד ההסתייגות? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה תומכים, שבעה מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שההסתייגות נדחתה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים עכשיו על לחלופין.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטין לשם החוק – 2

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שני תומכים, שבעה מתנגדים, אפס נמנעים. ההסתייגות נדחתה.

עוד הפעם לחלופין.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה תומכים, שבעה מתנגדים, אפס נמנעים. נדחה.

עוד הפעם לחלופין.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה בעד, שבעה מתנגדים, אפס נמנעים. נדחה.

אנחנו עוברים עכשיו להסתייגותה של חברת הכנסת יעל דיין.

הצבעה

בעד התיקון של חברת הכנסת י' דיין לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון של חברת הכנסת י' דיין לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה בעד, שבעה מתנגדים, אפס נמנעים. ההסתייגות נדחתה.

חבר הכנסת אלי גולדשמידט הסיר את ההסתייגות.

אנחנו עוברים כעת להסתייגותם של חברי הכנסת דן תיכון ונעמי בלומנטל, בתחתית העמוד.

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לשם החוק – 2

נגד – 7

נמנעים – אין התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שניים בעד, שבעה מתנגדים, אין נמנעים. נדחה.

עמוד 2 – לחלופין.

הצבעה בעד התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לשם החוק – 1

נגד – 7

נמנעים – אין התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אחד בעד, שבעה נגד, אפס נמנעים.

אנחנו עוברים להסתייגות הבאה. אולי אפשר להצביע ידנית?

<u>קריאות:</u>

לא. לא.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון מחק את הסתייגותו. נכון? כן.

אנחנו עוברים להצבעה על הסתייגותם של חברי הכנסת איתן, נחמן ושלום.

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ר' נחמן וס' שלום לשם החוק – 1

נגד – 7

נמנעים – אין התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ר' נחמן וס' שלום לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אחד תומך, שבעה מתנגדים, אפס נמנעים. נדחה.

אנחנו עוברים להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת מנע.

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה בעד, שבעה נגד, אפס נמנעים. נדחה גם כן.

לחלופין – של חבר הכנסת דוד מנע לשם החוק. נא להצביע.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה בעד, שבעה נגד, אפס נמנעים. גם לחלופין זה נדחה.

עוד לחלופין.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק – 3

נגד – 6

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה בעד, שישה נגד, אפס נמנעים. נדחה.

עוד לחלופין, חברים. אנחנו בעמוד 2, לחלופין שלפני האחרון.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק – 3

נגד – 6

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה בעד, שישה נגד, אפס נמנעים. נדחה.

לחלופין אחרון בעמוד זה, עמוד 2.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה בעד, שבעה נגד, אפס נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

עמוד 3, לחלופין עליון, עדיין של חבר הכנסת מנע.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה בעד, שבעה נגד, אפס נמנעים. נדחה.

עוד לחלופין, השני באותו עמוד.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ד' מנע לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה בעד, שבעה נגד, אפס נמנעים. נדחה.

אנחנו עוברים עכשיו להסתייגותם של חברי הכנסת מיכאל איתן, נעמי בלומנטל, לימור לבנת ואריאל ויינשטיין.

הצבעה

בעד התיקון לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה בעד, שבעה נגד, אפס נמנעים. נדחה.

לחלופין לאותו סיפור.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין לשם החוק – 3

נגד – 7

נמנעים – אין התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

שלושה בעד, שבעה נגד, אפס נמנעים. חברי הכנסת, אני קובע שכל ההסתייגויות לשם החוק נדחו.

עכשיו נצביע, חברי הכנסת, על שם החוק: הצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994, כהצעת הוועדה בקריאה שנייה.

הצבעה

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 8

נגד – 2

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שמונה תומכים, שני מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע ששם החוק, כהצעת הוועדה, אושר.

אנחנו עוברים עכשיו לדיון בהסתייגויות לסעיף הראשון. חבר הכנסת ויינשטיין, כמה הסתייגויות יש לך בסעיף הראשון?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

17 הסתייגויות. בהתחלה שלוש ואחר-כך – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חבר הכנסת ויינשטיין, אם תרשה לי לאפשר לחברת הכנסת ענת מאור להסתייג ראשונה, כי היא צריכה לנהל את הישיבה, ואחר-כך אתה. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

תודה לחבר הכנסת ויינשטיין.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, הייתי מוותרת ברצון על חמש דקות ההסתייגות – – – חברי הכנסת, אדוני השר, במיוחד אליך מכוונים דברי. ההסתייגות שלי לא היתה לצורך חמש הדקות, אלא אני חושבת שהפנייה של הממשלה היא יותר מאשר במקומה.

אנחנו יודעים שמלאכת חקיקה אינה רוכסן, זו לא הצעה דחופה לסדר-היום, לא די רק להעלות את זה ולדון, זה דבר מאוד רציני. ההסתייגות שאומרת ש-31 במרס הוא תאריך מוקדם מדי, ואין סיכוי להכין חוק פנסיה ממלכתי רציני במהלך חמשת החודשים, מביאה אותי לפנות אל השר לדחות את זה ל-31 ביוני. זאת אומרת, בתוך שמונה חודשים לאפשר דיון רציני על הפנסיה. חקיקת חוק ביטוח בריאות ממלכתי ארכה לנו למעלה משנה. דוח-פוגל הוא רק המלצה, ואני רוצה להדגיש שבדיון בוועדת העבודה והרווחה התברר שיש פער גדול בין החלטת הממשלה לפתור את נושא הפנסיה כולו, לרבות

דאגה לכך שתהיה פנסיה לכל אזרחי המדינה, ובין המלצות דוח-פוגל. לפיכך יש הכרח להאריך במספר חודשים גדול יותר.

ההיבט האחרון הוא בעיית העצמאים. אנחנו יודעים, שבחוק ביטוח בריאות ממלכתי היתה לנו בעיה רק עם 200,000 איש שלא היו מבוטחים. גם זאת משימה מאוד רצינית למדינה. לעומת זאת, בנושא הפנסיה יש הרבה מאוד עצמאים, פרטים, חברי מושבים, חברי קיבוצים, ולתת פתרון לבעייתם – זה מצריך בהחלט מלאכה ומחשבה. לפיכך, אני מקווה שההסתייגות תתקבל ונגיע, למרות ההערות הצודקות ולמרות בעיית בג"ץ, להצעת חוק רצינית בסוגיה הכל-כך חשובה הזאת, שתקדם אותנו למאה ה-21. תודה.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת ויינשטיין. כמה הסתייגויות אתה רוצה לנמק עכשיו יחד? חמש?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

20 דקות.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני אבקש להעיר לאחד מחברי הכנסת הנוכחים כאן, שהשתתף בדיון, ואני רוצה להתפלמס אתו ולדבר על עובדות שאינן עובדות. כאשר נציגי האופוזיציה משמאלי, נדמה לי שזה היה חבר הכנסת אלי גולדשמידט שאמר, רבותי, זה עולה כסף, זה עולה זמן; אתם מבזבזים כסף, אמר היושב-ראש הנכבד – "והחשמל". זה כתוב בפרוטוקול.

היו"ר ש' וייס:

זה נכון. יש גם אופרה שנקראת "אלקטרה".

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה מה שהיושב-ראש אמר. אני מבין שיושבים חברי כנסת ומתפלמסים ויכולה האופוזיציה, ובמקרה זה היתה קואליציה, להעיר לחברים, שלדעתה הם עושים פיליבסטר ומבזבזים כסף. ומי אמר את זה? נציג התנועה הקיבוצית. נו, עוד אפשר להתווכח אתו על שימוש בכספי ציבור. אבל לא נעשה זאת עכשיו. אבל היושב-ראש, שבהערה שלו למעשה השתתף בדיון, קבע עמדה – "והחשמל". אדוני היושב-ראש, אני נותן לעצמי את הרשות לומר, שאתה יודע, שאתה הכרזת שתיתכן אפשרות להמשיך מחר בבוקר. עם ישראל מתחיל לעבוד ב-08:00 או ב-09:00, וכך גם כל עובדי הכנסת, היה אפשר לזמן אותם, וזו היתה אפשרות פתוחה שהצעת. אז מה לך כי תלין עלינו פתאום "והחשמל", כאילו מצטרף לעמדה שיש כאן בזבוז ואנחנו אשמים בו. אני אומר את זה עם כל הכבוד, לאחר שהשתתפת בדיון כחבר כנסת מן השורה.

היו"ר ש' וייס:

זה בסדר, אין בעיה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני רוצה לקבוע ולומר, נכון, אנחנו מצטערים, אנחנו מוכנים בכל שעה להפסיק, ולחדש בשעת העבודה, כשיגיעו לכאן עובדים רעננים, אנחנו נהיה רעננים, ולא – נמשיך בדיון בהתאם לפרוטוקול לפי הזמן שניתן לנו.

במה הפסקתי? הפסקתי בכך שהאוצר אומר במכתב למבקרת המדינה: "יש ניגודי אינטרסים ברורים בין ההסתדרות לקופות". מה זה ניגודי אינטרסים? קופת-חולים כללית לא העבירה 100 מיליון שקל לקרן הפנסיה המרכזית של ההסתדרות, שחברים בה 80,000 עובדים. רבותי, כשמישהו לא מעביר חוב של פנסיה לקרן שצריכה להגן על חבריה, על עמיתיה, הקרן צריכה לפנות לבית-הדין, היא צריכה לזעוק: העמיתים שלי, שאת הכסף שלהם אני משקיעה בחסכונות ומקבלת ריבית, בעל חוב לא העביר את הכספים ששייכים להם. אתם חושבים שקרן הפנסיה המרכזית של ההסתדרות, כשלא קיבלה את הכסף, הקימה קול זעקה? היא עשתה משהו? לא. את זה גילתה מבקרת המדינה כעבור שנה, שנתיים. היא בגדה בעמיתיה, היא הפקירה אותם. זו משמעות הדבר לגבי אינטרסים. אני, ההסתדרות בעלת קרנות הפנסיה, אני, ההסתדרות, משלמת לקרנות הפנסיה עבור 80,000 חברים, אני משלמת באיחור והקרנות מפסידות ריבית, דהיינו – זכויותיהם של חברי הקרנות נפגעות.

אבל דבר הרבה יותר חמור, אדוני היושב-ראש, והפעם באמת עם כל הכבוד – גם קודם – האזינו, רבותי חברי הכנסת הנמצאים כאן, בדוח המבקר לשנת 1991 מצוין – חבר הכנסת מיקי איתן את העובדה הזאת אתה לא יודע. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, חבר הכנסת דן תיכון, אני מאוד מבקש שלמשפטים הבאים תאזינו, משום שאתם צריכים להסתובב בארץ ולומר זאת בכל מקום, ואני יודע שאתם רצים במדינה ונפגשים עם ציבור, שימו לב מה אומר המבקר לשנת 1991 – "קרן 'נתיב' הגיעה בעבר להסכם עם 43 מנהלים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע אחד, קרן "נתיב" זה קרן של "סולל-בונה", לא?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

היא מאגדת כמה עובדים. אבל תשמע קודם את העובדות.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

זו קרן פנסיה הסתדרותית?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

ודאי. מה אומר המבקר? תאזינו: "קרן 'נתיב' הגיעה בעבר להסכם עם 43 מנהלים בשני מוסדות הסתדרותיים, שהיתה להם פוליסת ביטוח מנהלים, המאפשרת להם לבחור – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

נדמה לי שקרן "נתיב" היא קרן שעושה כל מיני עסקים עם "סולל-בונה", ולא תמיד לטובת עמיתיה, לפעמים לטובת – – – של "סולל-בונה".

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כן, אבל עכשיו תשמע אילו עסקים, ותרשה לי, מאחר שנכנסת לדברי והייתי מבקש שיהיה בפרוטוקול רצף, לדורות, ונשתמש בזה בכל מקום, כי אנחנו חייבים, זו חובתנו לומר זאת לציבור ולא להניח, ונחזור על זה יום ולילה. עוד הפעם אני אומר, בדוח המבקר – ואני מבקש, אם אפשר, לא להפסיק את השורות האלה – בדוח המבקר לשנת 1991 צוין כי: "קרן 'נתיב' הגיעה בעבר להסכם עם 43 מנהלים בשני מוסדות הסתדרותיים שהיתה להם פוליסת ביטוח מנהלים, המאפשרת להם לבחור את מועד תחילת הצטרפותם לתקנות 'נתיב'. לפי אומדן תחשיבי שנעשה על-ידי ביקורת המדינה, עלותה האקטוארית של עסקה זו לדצמבר 1989 היא כ-40 מיליון שקל".

דהיינו, חברי הכנסת הנכבדים, 43 מנהלים – חבר הכנסת איתן, אני מבקש, שים לב, אתה שומע אותי?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני מקשיב לכל מלה קשב רב. אני רוצה להגיד לך, שכבר הרבה שנים לא שמעתי דברים כל כך מעניינים ומאלפים בשעה 03:15.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

דהיינו, 43 מנהלים בשני מוסדות הסתדרותיים שהוכנסו ל"נתיב" עלו בחישוב אקטוארי בשנת 1989 40 מיליון שקל. אתה מבין מה קרה כאן? 43 מנהלים של ההסתדרות, שרק עכשיו, כשהקליפה מתקלפת, מתברר אילו משכורות ותנאים יש להם, קיבלו שכר, אבל אפשרו להם להחליט מתי הם מצטרפים לקרן "נתיב", לפי התנאים של "נתיב", והאפשרות הזאת, הזכאות הזאת עלתה לקרן בחישוב אקטוארי 40 מיליון שקל ל-43 מנהלים. אתם יודעים מה זה אומר?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

איפה זה מופיע?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

בדוח המבקר – אני מצטט; בדוח המבקר לשנת 1991. אתם יודעים מה פירוש הדבר ש-43 מנהלים ב-1989 עולים בחישוב אקטוארי 40 מיליון שקל? 43 מנהלים. ואנחנו צריכים לדעת, שמבקר המדינה אינו מבקר כל פסיק וחודר לכל שלוחה בכל קרן. הוא לוקח כמה סעיפים ובודק אותם. אז הוא חפר קצת, גירד קצת, ולזה הוא הגיע, לשחיתות האיומה הזאת. האנשים האלה הלכו והופיעו באספות ודיברו אל ציבור העובדים ואמרו לו: אנחנו מגינים עליכם. איזה שקר, איזה עוז, איזו חוצפה. מיטב האנשים נמצאים במערכת הזאת; הם חונכו שנים על ברכי הציונות ותנועת העבודה, העבודה, העבודה. לעולים החדשים אמרו לפני הבחירות – אנחנו עבודה, תבחרו בשבילנו, יש עבודה, ניתן עבודה. רימו אותם. והאנשים האלה לעצמם לקחו, 43 מנהלים, 40 מיליון שקל בחישוב אקטוארי. את זה אומר המבקר.

הו, הנה היתה ביקורת פנימית, דוחות, והקרנות האלה היו תחת ביקורת? תחת פיקוח? היינו שומעים רק את זה? היינו שומעים על עשרות מנהלים בקרנות רבות, והיינו שומעים והיתה ביקורת ואפשר היה לתקן. אבל מישהו בהסתדרות, בקרנות האלה שעכשיו בא אלינו האוצר ואומר, תצביעו לשמור על המונופול שלהן – יש להן מונופול, אומר בית-המשפט העליון – תצביעו כאן בשביל המונופול, תצביעו כאן בשביל שאנשים חדשים לא יוכלו לחפש את עתידם בקרנות פרטיות מאוזנות, מנוהלות היטב; אתם בכנסת תצביעו להנצחת השחיתות הזאת, להנצחת הנחשלות הזאת.

גברתי היושבת-ראש, חברת הכנסת ענת מאור, אנחנו כמעט לבד כאן. נמצא מיקי איתן. הייתי רוצה באמת לשמוע מה עמדתך. הייתי רוצה לשמוע איך את מתייחסת לדברים האלה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אתה לא מצפה שבשעה 03:30 אהיה עירנית בכלל – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני לא מצפה, אבל ראיתי קודם שאת הצבעת על הצעת חוק שלי, כשהצעתי להקים מועדונים לפעוטונים, הצבעת נגד, אף שיכולת בכל זאת – את רגישה – מה שביקשת ממני לפעמים לעשות בחוקים אחרים, ועשיתי, כי חשבתי שאת צודקת. את הצבעת לפי ה"שטנץ" המפלגתי. כופים, אני מבין. אבל מה את אומרת על דבר כזה?

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני מעריכה מאוד את מאבקך לקידום נושא מעונות-היום, והוא גם נושא תוצאות באוצר.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

תודה רבה. שמעתי היום מפי שר האוצר, ואני באמת אפרסם זאת, לראשונה ראיתי פרי למאבקי כשהוא אמר, שהסתדרות עובדי המדינה וקרנות הכלכלה דנות בכך, וזה הישג גדול, ואני מאמין שהמאבק הזה יישא פרי.

אבל את יודעת, גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת מיקי איתן, אתה יודע שאנשים צעירים שעובדים ורואים את ההורים שלהם חיים בעוני, בפנסיה הזאת שנשחקה בגלל אותה שחיתות ובגלל אותו חוסר התחשבות, כפי שהסברתי בשעה הקודמת, הם רוצים להבטיח את עתידם. הם רוצים להצטרף לפנסיה, לקרן שהיא קרן פרטית. מה זה אומר קרן פרטית? אנחנו צריכים להבין, שקרן פרטית זו קרן שמישהו מנהל אותה, שהוא אבא שלה, שהוא האחראי, שהוא צריך למסור דין-וחשבון למועצת מנהלים כי היא פרטית, כי מישהו שואל אותו איך אתה מנהל אותנו. כשיש קרן פרטית היא גם מבטיחה עתיד לאנשים שעובדים ורוצים להבטיח את עתידם בפנסיה. לא נותנים לנו את זה כאן, לא נותנים.

בקרנות פרטיות כאלה, שהאוצר בא למנוע אותן עכשיו, תהיה ביקורת עם מאזנים, עם מבקר פנימי, מה שלא קיים בקרנות ההסתדרות, שכפי שאמרתי, מעולם לא היתה עליהן ביקורת. ההסתדרות, במשך 70 שנות קיומה, מעולם לא דנה בקרנות הפנסיה. אולי מישהו העלה הצעה לסדר-היום, אבל לא דוח – אתם מנהלים אותנו, מה קורה שם?

אפשר להציל את קרנות הפנסיה של ההסתדרות, לא את העמיתים מקבלי הפנסיה הזעומה של היום. לצערי ולדאבוני, עשרות האלפים האלה ימשיכו לחיות בעוני ובנחשלות, על פת לחם. אבל על-ידי רפורמה אמיתית, שכוללת את ביטול המונופול שיש, כי מונופול תמיד מזיק, כי מונופול תמיד יודע שמישהו ירפד אותו ומישהו יסייע בידו, בעיקר כשהוא משק מפלגתי. אבל האוצר המפלגתי שלנו עושה הכול כדי שלא לקיים את הרפורמה, כי הוא כבול. הוא כבול במשק המפלגתי שלו. נו, שר האוצר יעז "לפגוע" בקרנות הפנסיה, כשכך מציגים את זה, שזו פגיעה בקרנות? אין מציגים את זה כהבראה. מציגים את זה כפגיעה, שעומדים לפגיעה. אבל עומדים להבריא אותן. הוא לא יעשה זאת.

עכשיו אני רוצה לומר לכם, חברי הבית, אתם חושבים שהעניין הזה חדש, שלפתע מישהו בא לכאן ואומר, אני לא רוצה להתיר הקמת קרנות פרטיות? אני רוצה לספר לבית, שכבר בשנת 1985, כבר לפני עשר שנים, היתה תוכנית כלכלית חדשה והממשלה החליטה, בספטמבר 1986, לאשר קווי מדיניות לשוק ההון ולנקוט, בין היתר, את הצעדים הבאים: הגבלת גיוס ההון על-ידי הממשלה, ביטול ההעדפות שיש לממשלה בגיוס הון, הפסקה הדרגתית של הנפקת איגרות חוב המיועדות לגופי החיסכון השונים והגדלת משקלן של איגרות החוב הסחירות בגיוס ההון על-ידי הממשלה. זו היתה החלטת הממשלה. ובספטמבר 1986 אומרת הממשלה: "אנחנו נפסיק להנפיק איגרות חוב מיוחדות", דהיינו הפסקה במתן הסובסידיה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

תוך כמה זמן?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

היא אמרה את זה בספטמבר 1986, וב-1986, לפני שמונה שנים, נאמר שהתפיסה העומדת בבסיס הרפורמה הינה, כי שוק ההון צריך להיות נשלט על-ידי כוחות השוק ולא על-ידי התערבות מינהלית; דהיינו, שוק שבו שיעורי הריבית נקבעים בהתאם לכללי ההיצע והביקוש. זו היתה רפורמה וכך החליטו ב-1986. אבל שום דבר לא קרה מאז, לפני קרוב לעשר שנים.

ומה אומר בשנת 1990 מר ארבל, איש האוצר? הוא אומר: מדיניותנו היום היא שלא לאפשר קרנות פנסיה חדשות ולא להרחיב את בסיס ההצטרפות לקרנות הקיימות מעבר למותר. ואז נאמר לנו, שנושא ההשקעות של קרנות הפנסיה והבטחת התשואה לקרנות נמצא בדיון בין משרד האוצר לבין ההסתדרות, במגמה להכניס גם את קרנות הפנסיה למסגרת הרפורמה בשוק ההון. כך אומר מר ארבל, הממונה על שוק ההון, ב-13 במרס 1990. זה אומר האוצר, חבר הכנסת איתן, וזה כתוב בבג"ץ של בית-המשפט העליון. אבל מדוע נאמרו הדברים האלה? הם נאמרו כדי למנוע מקופות גמל חדשות לקבל רשיון.

עכשיו אני מבקש לומר לחברי הכנסת, איך האוצר, ואנחנו קוראים זאת בפסק-דין של בית-המשפט העליון, איך האוצר מושך במשך שנים את מבקשי הרשיונות ומוליך אותם שולל, ואומר להם, תגישו ניירות, ועוד נייר, ואני אאשר לכם, וכשהם מגישים את הניירות אומרים להם "לא", וכשהם הולכים לבג"ץ בא האוצר ומגיש הוראת שעה, וכשהוראת השעה מסתיימת הוא בא אלינו כפי שהוא בא היום עם עוד הוראת שעה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

(הוראת שעה) (תיקון).

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כתיקון. רק כדי לא לבטל את המונופול של המשק המפלגתי, מונופול שאמלל מאות אלפים. זה מה שהאוצר עושה.

מה אומר בית-המשפט העליון? – במשך קרוב לשנה הוחלפה תכתובת ענפה בין מקימי הקרן ועורכי-דינה לבין מר וינטר, המשנה לממונה על שוק ההון באוצר.

כמה נותר לי, עוד דקה או שתיים?

היו"ר ע' מאור:

זה הסיום. אני אאפשר לך עוד דקה או שתיים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני אסיים ואמשיך אחר כך, ברשותך.

היו"ר ע' מאור:

אתה רוצה לקחת עוד הסתייגות מלאה? עוד חמש דקות?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא, אני רוצה לאפשר לחברים שלי, שאני חושש שהם יירדמו אם אני אמשיך לדבר. אני אבקש לעורר אותם בכך שאת תקראי להם לכאן, ואני אוכל לנמנם כמה דקות. אני אחזור אחר כך. נזכור שאנחנו נמצאים בקריאת פסק-דין של בית-המשפט העליון, בג"ץ.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. לפי הרישום אצלי – חבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת תיכון, מתוך שבע הסתייגויות כמה אתה מנמק?

דן תיכון (הליכוד):

כמה יש לי?

היו"ר ע' מאור:

שבע הסתייגויות לסעיף אחד.

דן תיכון (הליכוד):

20 דקות אני אדבר, ואחר כך עוד פעם – 15. אבל את בטוחה שיש לי?

היו"ר ע' מאור:

אני בטוחה, אלא שזה ממש רצוף.

דן תיכון (הליכוד):

תספרי עוד פעם, גברתי, אודה לך מאוד.

היו"ר ע' מאור:

זה ברציפות, אז אולי תיקח שבע.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו נחלק את זה לשתי מנות.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

כדי לשמור על הרעננות.

גברתי היושבת-ראש, שמעתי את ההסתייגות שלך. אני מוכרח לומר לך, שאם תיזמי חוק פנסיה ממלכתית, אנחנו לא נתנגד. אנחנו חושבים שהגיע הזמן לכך. אנחנו חושבים שכל האזרחים במדינת ישראל שווים, ואין שווים יותר ואין שווים פחות. לגבי דידנו, צריך להשוות את התנאים, ולא אכפת לנו שישוו כלפי מטה, ובלבד שישוו, ולא אכפת לנו שישוו כלפי מעלה, ובלבד שישוו. לכן אנחנו תומכים בבג"ץ מוסרית, ולכן אנחנו גם מתנגדים לחוק הזה.

שאל אותי כאן מעל הדוכן יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת גדליה גל: תגיד לי, מה יוצא לכם מזה? היה חבר כנסת אחר שאמר: זה בזבוז חשמל. אני שואל: מה יוצא לעם ישראל מן הדמוקרטיה? הרי אלה רק הוצאות. הבית הזה אין עובדים בו עבודת כפיים, ויש מי שאומר, ובצדק מנקודת ראותו, שכאן משחיתים מלים ולשווא. אני מוכרח לומר, שתמהתי על ההערות הללו, במיוחד מפי היושב-ראש; לא יאה ולא נאה. זהו מבצר הדמוקרטיה, ולבוא ולומר: הולך חשמל, האנשים עובדים, עולה כסף, אתם מבזבזים.

מדובר במיליארדים בחוק הזה. אני לא מבין למה האוצר מתעקש. חבר הכנסת ויינשטיין יש לו דעה משלו, הוא הביא אסמכתאות מן הבג"ץ, הוא מיטיב לקרוא מדוח מבקר המדינה, והרי לי היה קצת חלק בדוח מבקר המדינה, בוודאי בהצבת הנושאים הללו על סדר-היום של המדינה. אני, ראשית, בז לכל אותם אנשים שאומרים, שמה שנעשה כאן, פיליבסטר – זה לא לגיטימי. במרבית הפרלמנטים בעולם יש פיליבסטר, בוודאי בהצעות חוק מפלות מן הסוג הזה שמוגש היום. אבל אף אחד לא שואל איפה היה האוצר. את אף אחד זה לא מעניין, מדוע האוצר הגיע באיחור; את אף אחד זה לא מעניין, מדוע חוות הדעת שנתן האוצר לבית-המשפט לא נראית לי, בלשון המעטה, כאמיתית, והיא שימשה אבן יסוד להחלטת הבג"ץ.

מי שרוצה לעיין בתולדות הביטוח הפנסיוני במדינת ישראל צריך רק לפתוח את דוחות מבקר המדינה של השנים האחרונות, וכמדומני, הדוח מלפני שנתיים, דוח 43, הוא הדוח המקיף ביותר, הרציני ביותר בנושא זה, ויש לו הדים; ובוודאי כל מי שירצה ללמוד מה נעשה בקרנות הפנסיה יהיה מוכרח לקרוא אותו מסמך שהוא לא קצר, הוא לא קל, אבל הוא בבחינת אבן יסוד להבנת החומר שקשור בקרנות הפנסיה.

בעצם, כשמדברים על ועדת-פוגל, שהיא הוועדה העיקרית שבגינה מבטיחה הממשלה את קביעת המדיניות האחרונה, צריך לשאול, מי אחראי לוועדת-פוגל. אם יש אחראים לוועדת-פוגל, הדובר מעל הדוכן הזה, קרי – אנוכי, הוא האיש שדרש ממנכ"ל האוצר להקים את ועדת-פוגל בעקבות דוח מבקרת המדינה שפורסם לפני שנתיים ימים. אני יכול לספר לכם על ועדה שקדמה לוועדת-פוגל, קראו לה ועדת-שטסל – אותו יושב-ראש הבורסה המהולל, שהיה פעם חשב כללי. גם לוועדה הזאת היו השגות בעניין הזה.

אגב, כולם פחדו להתעסק בעניין הזה. אבל מבקרת המדינה קבעה כמה עובדות ברורות. היא קבעה, למשל, שהגירעון האקטוארי של קרנות הפנסיה מגיע לסכום של 37-40 מיליארד שקל. רבותי, כל מי שלא מטפל בעניין הזה בעקבות דוח מבקרת המדינה פשוט מעניש את ציבור החוסכים, כי ככל שהגירעון הולך ומחריף, הבעיה הופכת בעיה אקוטית, וכל מה שנעשה שם הופך לעניין ציבורי שהממשלה איננה יכולה להימלט ממנו.

הממשלה שהבינה, ובמיוחד הממונים על התקציבים, או הממונה על התקציבים בשנים האחרונות, התייחסה לנושא הזה ברצינות. מי שיעיין בתקציב 1991, ימצא שהממשלה רצתה לפתור את הבעיה, והיא הודיעה לכנסת, ובדברי ההסבר שהיא צירפה לחוק התקציב היא אמרה, שהשנה אנחנו הולכים לטפל בעניין הזה. האי-שוויון שהצבעתי עליו בהסתייגות הקודמת אכן זועק לשמים. והממשלה, באמצעות תחשיב, הגיעה גם לסכומים – ואני מוכרח לומר לכם, שמי שנפל מן הכיסא כששמע את הסכום, אני מודיע שהגזים.

את הבעיה הזאת ניתן לפתור יותר בקלות מאשר היא נראית בעת הדיון בערב הזה או בעת הדיון שנערך בבג"ץ. כי נדמה לי שהממשלה לא בדקה בכלל כמה זה יעלה לה להשוות את התנאים בין כל המבוטחים. והרי כבר אמרתי שאני לא רוצה שיפלו אותי לרעה. במה חטאי שאני חוסך בקרן "תמר", ושאני חוסך לעת מצוקה וזיקנה מכספי שלי תמורת זיכוי מתאים מדי שנה בגין ההפרשה שאני מפריש? מדוע לא תבוא הממשלה ותגיד, למשל: פי שניים מהשכר הממוצע תוכל קרן "תמר" לקנות בגין החוסך חבר הכנסת דן תיכון איגרות חוב מיוחדות, שנושאות תשואה של 5.5% או 5.3%? אי-אפשר להסביר את העניין הזה, כי לפי חישובים שעשה האוצר בין 1986 ל-1990, מדובר בחצי מיליארד שקל במונחים של אז. נניח שאני אכפיל את הסכום הזה ואגיע למיליארד שקל בחמש שנים, אז מה הפחד להתמודד עם בעיה שחייבים להתמודד אתה?

אבל זה לא נוח. כי בעצם תולדות ההסכם שמאריך את הנפקת איגרות החוב המיוחדות הן בעצם תולדות המשבר ב-1990. ב-1990, משנפלה הממשלה, ושר האוצר דאז, שמעון פרס, ארז את חפציו, באותו ערב הוא קיבל טלפון ממזכ"ל ההסתדרות, השר דהיום חבר הכנסת קיסר, שאמר לו: אני בא אליך. והממשלה כבר לא היתה קיימת, היא כבר היתה בבחינת מפוטרת, לרבות שר האוצר, ובאותו לילה, דקה או דקות ספורות לפני שהם עזבו את משרד האוצר, הם חתמו על חוזה שהאריך את ההסדר הזה של הנפקת איגרות החוב המיוחדות הנושאות תשואה קבועה.

אני מאמין שאי-אפשר לפצות את העמיתים בקופות הגמל על-ידי השוואת התנאים כלפי מעלה, זאת אומרת על-ידי הנפקת איגרות חוב מיוחדות, מיועדות, נושאות תשואה של 5.3% לקופות הגמל ולחברות הביטוח. לכן מה שנותר זה לעשות את הדבר הפשוט ביותר: להשוות את התנאים כלפי מטה. זאת אומרת, להחיל את הרפורמה על כל שוק ההון ללא יוצא מן הכלל, לרבות קרנות הפנסיה, לרבות קופות הגמל. כך נוהגים בכל העולם.

אבל ההסתדרות מפחדת, ההסתדרות לדורותיה מפחדת, שכן האחראי לאגף לביטוח סוציאלי בהסתדרות וגזבר ההסתדרות דהיום הם חברי אותה מפלגה, והם חושבים אותו דבר, ושניהם שוגים, הם אינם מתמודדים עם הבעיה. כי אם תוחל הרפורמה על קרנות הפנסיה ועל קופות הגמל ועל ביטוח החיים, קרנות הפנסיה יוכרחו להתייעל.

אינני חבר בקרן פנסיה, אבל הייתי חבר. חמש שנים עבדתי במשרד התעשייה והמסחר, והייתי אז עמית ב"מבטחים". לאחר מכן עבדתי כמה שנים ב"שיכון ופיתוח" ללא שכר, אבל היו כשישה חודשים שבהם עבדתי בשכר, והייתי עמית ב"מבטחים". ביום שעזבתי את משרד התעשייה והמסחר אמרו לי, שבשל העובדה שהייתי עובד זמני, זאת אומרת עובד שהועסק בחוזה מיוחד שהוארך מדי שנה, הקופה או הקרן טענה שאינני זכאי לקבל אלא 50% מחסכונותי. תמהתי ושאלתי באיזו חוצפה, ואז סיפרו לי על תקנון שאומר, שעובדים על-פי חוזה מיוחד יקבלו רק כחלוף שש שנים, או חמש שנים את מלוא סכום הצבירה שאני צברתי והמדינה הפרישה בגיני לעת שאפרוש. לא עזרו כל ההתכתבויות. "מבטחים" מאחורי תקנון, מבצר, אי-אפשר לפרוץ אותו.

אני שואל את עצמי: האם כל עמית יודע מה קורה בקרנות הפנסיה? מדוע אני, שכל חצי שנה מכריח את קופות הגמל שלנו לדווח לעמיתים, מדוע אני, שהכרחתי את קופות הגמל גם לפרט את סוג ההשקעות, לרבות ההחזקות בכל סוגי המניות, לא במספר אחד אלא תוך פירוט מלא, לרבות העלויות – מדוע אנחנו לא הצלחנו בנושא הזה כשמדובר בקרנות הפנסיה? מדוע העמיתים בקרנות הפנסיה צריכים להיות מודאגים מן העובדה שיש שם גירעון אקטוארי של כ-40 מיליארד שקלים? והם אינם יודעים מה גורלם, ואף אחד אינו יכול לעקוב אחר צורת החישוב ועל חלק מן ההסכמים המועדפים שניתנו לאנשים מקורבים ולוועדי עובדים שקרובים לצלחת, והלוא כל הסיפורים הללו מפורטים בעיתונות, והכותרות הסנסנציוניות שמדברות על קריסת קרנות הפנסיה פזורות לאורך השנים האחרונות ללא סוף.

כשאני מדבר על המצב של קרנות הפנסיה שהן נשוא החוק הזה, והחוק הזה בא ומיטיב וממשיך להיטיב עם אותן קרנות פנסיה, שואל אני את גזבר ההסתדרות ואת יושב-ראש ההסתדרות שאלה אחת: בדוח מבקרת המדינה מ-1991 ובדוח מבקרת המדינה מ-1992, שנה לאחר מכן, מציגה מבקרת המדינה עובדה. היא אומרת, שבשנות האינפלציה הגדולות – הרי שר האוצר מאשים תמיד את הליכוד בליבוי האינפלציה. הוא הפך בנאום התקציב האחרון שלו את חבר הכנסת ויינשטיין למי שאחראי לאינפלציה בתקופת הליכוד, ואני יכול לומר, שחבר הכנסת ויינשטיין בהחלט איננו אחראי, וגם למפלגת העבודה יש חלק בעניין הזה, וגם בהסדר המניות הבנקאיות. אבל מבקרת המדינה אומרת: היתה אינפלציה של עשרות אחוזים, של מאות אחוזים, וכל הכסף היה צמוד, כי אם לא הצמדת את זה במשך יום, יכול להיות שהמדד עלה באותו יום ב-2% או ב-3%. ידועים חודשים שהמדדים עלו ב-25%–27%.

אותה הסתדרות, שהחוק הזה בא להגן עליה, על קרנות הפנסיה שלה, לוקחת סכום של 200-300 מיליון שקלים בערכים דאז, ומשקיעה את הסכום הזה בכל מיני השקעות שאינן צמודות, וניתנו הלוואות לגופים מקורבים של חברת העובדים. ואומרת מבקרת המדינה ב-1991 וב-1992, וכמדומני גם ב-1993 – את הכסף הזה בערכים של 1992, 300 מיליון שקלים, צריכה ההסתדרות להוציא מהכיס שלה ולהחזיר לקרנות הפנסיה של ההסתדרות. היא אומרת, שהכסף הזה הוא בבחינת גנבה, שהרי הוא ניתן כהלוואות לא צמודות בתקופה שהאינפלציה דהרה ובשיעורים של עשרות ומאות אחוזים. והיא אומרת: מה אשמתו של העמית שחסך את כספו, את מיטב כספו לשנות זיקנתו או מחלתו? מדוע הוא אשם שהכסף הזה ניתן כהלוואה או כהלוואות בלתי צמודות? והסכום הזה כבר מגיע ל-400 מיליון שקל.

אילו היה כאן חבר הכנסת אורון, הוא היה אומר: כן, אתה צודק, המבקרת קראה להחזיר את הכסף, אבל יש לנו חוות דעת של השופט בדימוס אלוני. והוא אומר לנו: אלו היו התנאים, אף אחד לא העיר, וההסתדרות לא חייבת להחזיר.

אני פונה מעל דוכן זה אל חברי, חבר הכנסת רמון, יושב-ראש ההסתדרות, ואל חברי חבר הכנסת אורון, גזבר ההסתדרות, ואומר להם: עשו צדק עם העמיתים ועם הכסף הזה, שמבקרת המדינה עומדת על כך שיוחזר. אכן תטפלו ותדאגו להחזיר את הכסף הזה, שהרי אין שום צידוק בעולם שהכסף הזה לא יוחזר.

מעל הדוכן הזה קראתי לשני עמיתי, חברי, שליוו את עניין קרנות הפנסיה בעשרות דיונים ובמשך שנים רבות, ואני מחשיב מאוד את חיים רמון כאחד האנשים היחידים שמבינים באמת מה קורה בקרנות הפנסיה, וראיתי אותו נאבק כשרימו את העמיתים בצורת החישוב על-ידי קרנות הפנסיה, וראיתי אותו נאבק וזוכה, נאבק וזוכה. זכורים לי גם המאבקים המשותפים שמנעו את קיפוחם של העמיתים, והחזירו לעמיתים את הכסף שנלקח מהם באמצעות חישובים שונים.

כשאני אומר שהממשלה תוכרח בתוך כמה ימים, בתוך כמה שבועות, וכך אני מקווה, באמצעות הבג"ץ שכבר הוגש על הצעת החוק שעומדת בפנינו לאישור בקריאה שנייה ושלישית, ואני מניח שבית-המשפט יאמר לממשלה את אשר רצה לומר ולא יכול היה, שכן תוקף החוק הקודם עמד לפוג בתוך פרק זמן קצר, ובית-המשפט קיווה שאכן הממשלה תבין שהפעם היא צריכה להסדיר את העניין הזה; ולכן אני משוכנע, הפעם יותר מאשר אי-פעם, שהבג"ץ ישווה את התנאים, והוא ישווה את התנאים כלפי מטה, להערכתי. כי בעצם בלתי אפשרי, וגם אני מבין שבלתי אפשרי להשוות את התנאים כלפי מעלה, זאת אומרת להנפיק לכולם איגרות חוב מיועדות בתשואה שווה וקבועה.

יש לי טענות גם אל קופות הגמל. למשל, סבור הייתי שלחלק גדול מקופות הגמל בעצם עדיין יש איגרות חוב מיועדות. אתם צריכים לזכור, שעד 1986 היו לקופות הגמל רק איגרות חוב מיועדות. נניח שאני עמית בקופת הגמל שפתח את החשבון שלו בקופת הגמל ב-1973, וכל חסכונותי היו מוגנים באיגרות חוב מיועדות. אינני מבין מדוע הכניסו את ה"פול" הזה של איגרות החוב המיועדות והחילו אותו בעצם גם על העמיתים שנכנסו לאחר 1986, ואינני מבין מדוע לא הוקמו חומות סיניות בין העמיתים הוותיקים לעמיתים החדשים. שהרי אם ביטלו את הנפקת איגרות החוב המיוחדות המיועדות, צריך היה לאפשר לעמיתים שחסכו בתנאים ברורים להחזיק באיגרות החוב לפחות לתקופה של 15 שנה. אבל את הנעשה אין לתקן. על מצבן של קופות הגמל – בהמשך, כי גם שם יש בעיה שצריך לטפל בה ואין מטפלים, והיא עלולה להתפתח לסכסוך, ואולי לאי-הבנה. וכל עוד האי-הבנה קורית בשלב המוקדם, ניתן לפתור אותה ביתר קלות – כשם שאילו החליטו ב-1986 להחיל את הרפורמה בהדרגה גם על קרנות הפנסיה, לא היתה קיימת היום בעיה. תודה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כדאי היה אולי לעיין בפסק-דינו של בית-המשפט העליון בשבתו כבית-המשפט הגבוה לצדק, כאשר לפני השופט דב לוין, השופטת שטרסברג-כהן והשופט טל נשמעו הבג"צים 726/94 ו-878/94, בעניין העתירה של "כלל" וחברת "מגדל", שתיהן חברות לביטוח, נגד שר האוצר, נציב מס הכנסה ומס רכוש, הממונה על אגף שוק ההון, ההסתדרות הכללית, שר האוצר, הממונה על אגף שוק ההון, נציב מס הכנסה, ממשלת ישראל וההסתדרות הכללית – קראתי פעמיים, כי המשיבים הם משיבים לשני הבג"צים שהוגשו. כפי שאמרתי קודם לכן, הראשון על-ידי "כלל" חברה לביטוח, והשני – "מגדל" חברה לביטוח.

הבג"צים האלה, שבהם אנחנו מדברים, הוגשו נגד חוק שהיום מבקשת הממשלה להאריך את תוקפו. והנה מה שנאמר בפסק-הדין. השופט דב לוין: הרקע – כותב השופט – לפנינו שתי עתירות שהוגשו על-ידי שתי חברות ביטוח הפועלות בישראל. שתי העותרות פועלות בענף הביטוח זה שנים ומציעות ללקוחותיהן מגוון של שירותי ביטוח בענפי הביטוח השונים. בשנים האחרונות ביקשה כל אחת מן העותרות להרחיב את תחומי פעילותה ואת מגוון שירותי הביטוח שהיא מציעה לציבור, וזאת באמצעות פעילות עסקית בתחום הביטוח הפנסיוני – דרך אגב, אני קורא את זה בהשמטות ובאי-דיוקים קלים פה ושם, כך שהציטוט שלי איננו נאמן למקור – העותרת הראשונה, "כלל" חברה לביטוח, החלה כבר בשנת 1991 לפעול למען הקמת קרן פנסיה, ואילו העותרת השנייה, "מגדל",

שמנהלת מאז 1982 קרן פנסיה לעצמאים, ביקשה להרחיב את פעילות קרן הפנסיה הזאת ולקיים גם קרן פנסיה לשכירים. ידוע היה לשתי העותרות, כי לצורך הקמת הקרנות הנ"ל הן נדרשות להתאים את עצמן לדרישות הקבועות בחוק ובתקנות, וכן נזקקות הן לקבלת אישור מן המשיבים להקמת הקרן ולהפעלתה.

ואכן – כותב השופט בפסק-דינו – כל אחת מן העותרות פעלה בהתאם. חברת "כלל", אשר החלה כאמור לפעול למען הקמת קרן פנסיה עוד בשנת 1991, פעלה למען עריכת מסמכי ההתאגדות של הקרן תוך שהיא מתאימה אותם לתנאים הנדרשים בחוק ובתקנות, וכן לקריטריונים שנקבעו על-ידי המשיבים כתנאי לקבלת האישור, ככל שאלה היו ידועים למקימי הקרן באותה עת. כל ההליכים להכנת מסמכי ההתאגדות של הקרן התנהלו תוך כדי מגעים שוטפים עם המשיבים, ובעיקר עם הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, אשר הוא בעצמו חזר והנחה את מקימי הקרן בדבר מידת התאמתה של כל טיוטה ממסמכי ההתאגדות של הקרן אל דרישות המשיבים, קרי – בעיקר משרד האוצר, והוא בעצמו, למתן האישור המבוקש. במשך קרוב לשנה התנהלה תכתובת ענפה בין מקימי הקרן – חברת "כלל" – ועורכי-דינה, לבין מר וינטר, המשנה לממונה על אגף שוק ההון באוצר. במהלכה – – – רגע, מה קורה פה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנחנו מתחלפים, כי קשה. אתה יכול להמשיך, חבר הכנסת איתן.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

במשך קרוב לשנה התנהלה תכתובת ענפה בין מקימי הקרן ועורכי-דינה לבין מר וינטר, המשנה לממונה על אגף שוק ההון באוצר. במהלכה נתבקשו מקימי הקרן להכניס תיקונים ושינויים למסמכי ההתאגדות על מנת להתאימם לדרישות הממונה. מקימי הקרן פעלו בשיתוף פעולה מלא והתאימו את מסמכי ההתאגדות לדרישות תוך שהם מעלים הצעות שונות אשר נשקלו על-ידי הממונה. בסופו של דבר נמסר לחברת "כלל" הנוסח הסופי של דרישות הממונה להקמת קרנות פנסיה חדשות.

כלומר, במלים אחרות, אנחנו יכולים להבין מהתיאור הזה כמה טרטורים וכמה מהלכים היו צריכים לבקש נציגי חברת "כלל" אשר רצו להקים קרן פנסיה, וכמה פעמים שלחו אותם לתקן את הטיוטות, לשנות דברים, לקיים התייעצויות, לתקן כל מיני מסמכים, עוד הפעם תכתובת, עוד הפעם לכו, עוד הפעם תבואו, והכול כנראה לא היה בתום לב.

בכל אופן, כותב השופט בפסק-דינו: בסופו של דבר נמסר לחברת "כלל" הנוסח הסופי של דרישות הממונה להקמת קרנות פנסיה חדשות, ואילו "כלל" העבירה לממונה את בקשתה לאישור הקרן. הנושא היחיד אשר לא היתה בו התאמה בין הדרישות לבין תקנות הקרן היה נושא גובה דמי הניהול אשר החברה המנהלת תהיה זכאית לקבלם מן הקרן. שכן, דרישתו של הממונה היתה לקביעת דמי ניהול בשיעור נמוך ביותר, דבר אשר הקשה מאוד על מקימי הקרן.

מעניין מאוד מדוע הממונה, ואולי השאלה מוצגת לא נכון, יפה מאוד שהממונה היה ער לכך שדמי ניהול הקרן צריכים להיות בשיעור נמוך, אבל חריצותו הראויה לשבח במקרה זה של הממונה

מעוררת תמיהה – מדוע היו הממונה וסגנו חרוצים וערים כל כך לכל תקלה אפשרית כאשר מדובר בקרן שרק ביקשה להירשם, ואילו לגבי קרנות קיימות, הממונה, סגנו, וכל המערכת, וזה לא משנה כרגע מי היה בתפקידים הללו, במשך שנים רבות לא התעניינו, לא פיקחו, לא התריעו ולא היו ערים למצב שהתהווה והביא בסופו של דבר לגירעון של עשרות מיליארדי שקלים בקרנות שהיו נתונות לפיקוחם. והנה, פתאום כאשר באה קרן חדשה להירשם, ראו כמה דקדוקים וכמה בדיקות וכמה תכתובות וכמה פעולות של לך ושוב, וכמה ויכוחים על דמי הניהול שהיו צריכים להיקבע בשיעור מסוים מקופתה של הקרן.

בכל אופן, בנושא זה התנהלו פגישות בין הצדדים, קרי – בין מקימי הקרן לבין הממונה וסגנו, או המשנה לממונה, והיו ניסיונות שונים של שכנוע. מר וינטר, המשנה, הודיע במכתב למקימי הקרן, כי הממונה בודק אפשרות לשינוי הנחיותיו בנושא דמי ניהול בקרנות פנסיה, והוא יודיעם דבר בהקדם.

משהתמהמהה – עוד הפעם, לא פלא, לך ושוב, לך ושוב, אני אודיע לכם, ושוכח לחזור פתאום – משהתמהמהה תשובת הממונה הן על עצם מתן האישור המבוקש לחברת "כלל" והן על נושא דמי הניהול הנדרשים כתנאי לאישור, פנו אליו מקימי הקרן שנית. תשובתו היתה, כי הטיפול במתן האישור לקרן הפנסיה של חברת "כלל" נעצר רק על חריגה מדמי הניהול שנקבעו בקריטריונים. במכתב התשובה הנ"ל ששלח הממונה לחברה המבקשת, הוא כתב במפורש: כל עוד לא ישונו הקריטריונים או יותאמו דמי הגמולים כנדרש, לא נאשר הקמת קרן פנסיה כמבוקש.

משהובהרה הדרישה הנחרצת של המשיבים ונאלצה חברת "כלל" להשיג התאמה מוחלטת בין מסמכי ההתאגדות של הקרן לבין דרישות הממונה, הסכימה חברת "כלל" גם לדרישתו של הממונה בדבר גובה דמי הניהול, וקבעה את דמי הניהול בשיעור של 1% מהצבירה, כמפורט בקריטריונים של אגף שוק ההון באוצר. בהתאם לכך תוקנו גם מסמכי הקרן ונשלחה בקשה מעודכנת לאישור קרן הפנסיה של חברת "כלל".

בשלב זה כותב השופט: לאחר התאמת תקנון הקרן לדרישות הממונה – אני חוזר פעם נוספת, כדי שנבין במה מדובר – לאחר טרטורים איומים ונוראים – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מי אתה מצפה שיבין, חבר הכנסת איתן?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

בבקשה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מי אתה מצפה שיבין במה מדובר?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

כל מי ששומע עכשיו, בוודאי מבין.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מי שומע?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אתה באת באמצע, אולי לא שמת לב.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אפילו אני רוצה לשמוע כבר אין לי כוח לשמוע.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

פה מדובר בתיאור שנכתב על-ידי שופט בית-המשפט העליון, והוא חושף תמונה עגומה מאוד של חברה מכובדת בישראל, שפונה במכתב לממונה על שוק ההון, ומטרטרים אותה בלך ושוב, פעם אחר פעם.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מבין, חבר הכנסת איתן, אבל השופט העליון שכתב את זה בוודאי לא ציפה שבשעה 04:10 יקראו את פסק-דינו, כשאיש כבר לא מסוגל להתמודד עם זה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני בטוח שיהיו אנשים שיקראו את זה בפרוטוקול הכנסת. אף שהקצרניות כבר אינן, מכשיר ההקלטה פועל והדברים האלה ייכנסו לפרוטוקול הכנסת. אני יכול לומר לך, אדוני היושב-ראש: אני פשוט לא רוצה לעשות ניסיון, כי כבר נאמר פעם אחת בתקנון, שאסור. הייתי נותן את מספר הטלפון של לשכתך עכשיו – –

היו"ר ש' וייס:

עכשיו לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – והיית מקבל עכשיו, להערכתי, עשרות טלפונים של אזרחים, שבשעה זאת צופים בנו ושומעים את הדיון – – –

היו"ר ש' וייס:

תאמין לי, שבשעות אלה, בכבלים יש אלטרנטיבות הרבה יותר מרתקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר לך, שעם ישראל, יש אצלו שיעור צפייה, הוא מתעניין במה שקורה בפרלמנט.

היו"ר ש' וייס:

יש גבול לכוח שלו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני יכול לספר לך גם, שכאשר היה עוד מותר, או כאשר לא נאסר לתת את מספר הטלפון מעל הדוכן, בשעה 01:30 אני מסרתי, והמרכזת פה היתה מפוצצת. היו אצלי בחדר כתבים, ולא הצלחנו להרים את הטלפונים – טלפון אחר טלפון.

היו"ר ש' וייס:

בשעה 01:30 זה עוד סביר, אבל ב-04:10?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן. כאשר פחת לחץ הטלפונים – כי רק הייתי עונה, הייתי מבקש סליחה ועונה לשני, לשלישי ולרביעי – התחלתי לשאול את האנשים, מכיוון שהיה לי יותר זמן: אדוני, אני מאוד מודה לך שאתה מגלה חוש אזרחות טובה ואתה נענה לפנייתי ומצלצל לכנסת בשעה כזאת, ללשכתי, אבל תאמר לי, למה אתה לא ישן. ואז אנשים פירטו את הסיבות מדוע בשעת לילה כל כך מאוחרת הם לא ישנים, והסתבר לי דבר שלא ידעתי: אחוז גבוה מאוד מהמצלצלים אמרו לי שיש להם כאבי גב, ואנשים שיש להם כאבי גב קשה להם מאוד להירדם.

היו"ר ש' וייס:

אני חשבתי שעמי נח.

מיכאל איתן (הליכוד):

כאבי הגב האלה גורמים לאנשים לחוסר יכולת להירדם, והם צופים בטלוויזיה. אני בטוח שכרגע יש אנשים רבים – לא רק כאלה שכואב להם הגב – שצופים. ואתה יודע יפה מאוד, אדוני היושב-ראש, שאנחנו, חברי הכנסת ופוליטיקאים, גם שאינם חברי הכנסת, נוסעים לפעמים מרחקים של שעות נסיעה, מופיעים בסניפי המפלגה או באירועים, לפני עשרה, 20 איש, מדברים, מנסים לשכנע, נוסעים אחר כך שלוש שעות חזרה הביתה, מגיעים לפעמים ב02:00-03:00, ועושים את חובתנו, גם מול עשרה ו-20 איש. אז גם אם עכשיו אני מדבר לפני כמה אלפים או מאות אנשים, אני חושב שאני עושה שירות חשוב, גם לכנסת, גם לאנשים ששומעים את הדברים.

בסופו של דבר – אמרתי את זה קודם ואני אומר את זה גם עכשיו – היינו שמחים מאוד אם היית קובע – כפי שאמרת לא אחת במהלך היום – גם מחר יהיה יום דיונים והיינו יכולים להפסיק בשעה סבירה ולקיים את יום הדיונים מחר. אבל אתה העדפת – – –

היו"ר ש' וייס:

אני שקלתי את זה – ברצינות אני אומר לך – אבל יש כמה בעיות, כי אז אני צריך, מטעמי הגינות לפחות, ליצור מצב שחברי הכנסת יוכלו לחזור למשכן. רבים מהם נסעו הביתה בשעה 15:00-16:00, ולא רק מהקואליציה, גם מהאופוזיציה. הרי אתה רואה. כולם בעצם נסעו למשפחותיהם, לילדיהם, השאירו פה שמונה–עשרה חרוצים, פראיירים בעיניהם, זה כולל אותך ואותי ואת חברת הכנסת נעמי בלומנטל. למרות הכול הייתי צריך להיות הגון וליצור מצב שהם יוכלו לשוב למשכן. חלקם גרים בבאר-שבע, חלקם – במטולה. הייתי יכול לעשות את זה רק ב12:00 או ב13:00. בשעה 17:00 יש ועידה של הליכוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

עד 17:00 היינו גומרים.

היו"ר ש' וייס:

או כן או לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

במקום לקיים דיון מחצות הלילה עד 06:00, היינו מקיימים מ-12:00 עד 18:00.

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע מה יכול לקרות. אז יכול להיות שדווקא חברים מהקואליציה היו רוצים להמשיך ולהמשיך כדי, חלילה, לפגוע בהתכנסות שלכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, לא היו פוגעים.

אני לא יכול לבוא בשום טענה, כי אני מקבל את זכותי ואני מממש את זכותי, ואם אתה מצאת לנכון שאני צריך לממש את זכותי להביע את ההסתייגות בשעה 04:15, אני לא יכול להלין, כי תמיד יש לי אלטרנטיבה לוותר ולא לממש את זכותי. כך שאני לא מלין ולא מתלונן. אני רק רוצה לומר לחברי הכנסת, שיש להם פתאום דאגה לאורות ולחשמל – – –

היו"ר ש' וייס:

זאת לא הנקודה. הנקודה היא שאנחנו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ובכן, בואו נמשיך, כי הנושא הוא נושא כאוב, הנושא הזה הוא נושא חשוב, ומעבר לדברים הגדולים, מעבר לנושא של קרנות הפנסיה, מה שמסתתר מאחורי התיאור שאני קורא הוא תמונה עגומה מאוד.

מה זה, כמה הסתייגויות עברו?

היו"ר ש' וייס:

אני לא התחלתי את הקטע אתך. כמה ביקשת? בוודאי כמה שביקשת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני התחלתי רק עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני יושב פה כבר כ-12 דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

להפסיק עכשיו?

היו"ר ש' וייס:

כן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חושב שהתחלתי בשעה 04:05.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא.

היו"ר ש' וייס:

איפה. בשעה 03:55.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

נימקתי שלוש הסתייגויות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

ארבע.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

בין שלוש לארבע. נראה מה יהיה בסיבוב הבא.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

באמת התחלת בין שלוש לארבע, לקראת השעה 04:00. נותרו לך 11 הסתייגויות.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

אגב, כל העניין של ההסתייגויות נועד לשכנע חברי כנסת, מבחינת הדמוקרטיה, אבל אין את מי לשכנע פה. זה לא עניין של דמוקרטיה, לדעתי זה תעתוע.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

לא, למה?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

ככה.

<u>קריאה:</u>

זה לפרוטוקול.

היו"ר ש' וייס:

מי יקרא את זה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר ש' וייס:

כמה את רוצה, גברתי?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

רבע שעה.

היו"ר ש' וייס:

טוב, שלוש הסתייגויות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני רק רוצה להתייחס לעניין עובדי הכנסת. ביקשת ממני לא לדבר על כך – – –

היו"ר ש' וייס:

את יודעת שיש להם תוספת פרלמנטרית. הם ראויים לזה, אבל באמת המשכורות טובות, כפי שראוי להם לקבל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כבוד יושב-ראש הכנסת, בסדר גמור, אני רק רוצה לבוא ולומר, שלנו יוצא מצב בלתי נעים, שאני מוכרחה שתבין אותו. זה לא נוח לי. אם יש משמרות, שיעבדו במשמרות, אבל קשה לי, על מצפוני, אני מוכרחה לבוא ולומר.

היו"ר ש' וייס:

הם עובדים במשמרות, בוודאי. מהשבוע לפני ביקורו של קלינטון ועד היום הם עובדים במשמרות יום ולילה, כל הזמן. אחר כך הם יבואו לקלפי ויעשו חשבון עם אלה שלא נתנו להם לישון.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא נכון. זה לא הוגן – אני מצטערת מאוד – לבוא ולומר לנו דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

לא, התכוונתי לקלפי של ועד העובדים פה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אנחנו עושים את מה שהחובה שלנו לעשות, ולא צריכה לשבת לנו על המצפון העבודה שאנחנו עובדים. להיפך, תמיד לנו יש דימוי קשה, דימוי לא טוב, שאנחנו לא עובדים, ונדמה לי שזה חלק מהמחויבות שלנו.

היו"ר ש' וייס:

זה בסדר גמור, אני מוחק את כל ההערות שאמרתי בקשר לעובדים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מאה אחוז.

אנחנו העברנו כאן את התיקונים לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, וידוע – ודיברנו על כך לא אחת – שאנחנו, בליכוד, תמכנו בהפרדה מוחלטת בין מס הבריאות לבין ההסתדרות, אותה זיקה שהיתה קיימת, וגם בכך שהביטוח הלאומי הוא זה שיגבה את כל מס הבריאות. היום השלמנו, במידה מסוימת, את מה שאנחנו ביקשנו והצהרנו מלכתחילה, כאשר בחוק המקורי הופיע הסעיף האחרון.

הסעיף האחרון, סעיף 71, דיבר על כך שחוק ביטוח בריאות ממלכתי יופעל רק כאשר יחוקק חוק מס ארגון. היום אנחנו הצבענו ולמעשה הסרנו את המגבלה הזאת. כלומר, הסרנו את הקשר שבין חוק ביטוח בריאות ממלכתי לבין מס הארגון. אני מברכת על כך, אני חושבת שזה היה נכון מאוד.

אגב, אנחנו, הליכוד, כאשר עמד חוק ביטוח בריאות ממלכתי להצבעה, נמנענו בהצבעה. היה לנו קשה להימנע, אבל סיבת ההימנעות שלנו היתה בכך שתחילת החוק היתה מותנית בהטלת מס ארגון, מס שאנחנו חשבנו שהוא מס לא נכון, לא צודק, לא במקומו, לא דמוקרטי, ולכן בזמננו נמנענו. היום הצבענו בעד התיקון שבא ואומר: מס בריאות ישולם ויהיה אך ורק לבריאות.

אלא מה? יש לנו הרגשה קשה מאוד לגבי התיקונים האחרים שעשויים לבוא, אולי לא בחוק גופו אלא בדברים שמסתתרים מאחורי ההסכם שנרקם בימים אלה. אולי חבר הכנסת גדליה גל יוכל לומר לי אם הוא כבר נחתם בין ההסתדרות לבין קופת-חולים והממשלה – – –

היו"ר ש' וייס:

גדליה גל מנמנם, וזה לא בניגוד לתקנון.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא, הוא שומע. ההסכם כבר נחתם?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

ההסכם מותנה בהסכמת העובדים לוותר על חלק – – – משכרם, והם טרם השיבו בחיוב – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

הבנתי.

אני מוכרחה לומר, שנדהמתי לראות את ההסכם הזה, משום שהוא בא בעצם ואומר, שאנחנו כאזרחי המדינה נצטרך במשך תקופה לא ארוכה להעביר 4.5 מיליארדי שקלים לקופת-חולים.

ההסכם הזה גם מדבר על כך, לאחר כל ההבטחות שהיו – ואני לא באה אליך בטענות, חבר הכנסת גדליה גל, זה בוודאי לא באשמתך – שאם מלכתחילה חשבנו והובטח לנו – נדמה לי שגם הובטח על-ידי שועיה החדשים של ההסתדרות – שיימכרו נכסים, הרי היום באים ואומרים לנו: נורא מצטערים, אין לנו נכסים, כל מה שדובר עליו ודווח עליו, הכול עורבא פרח, אלה נכסים שבכלל לא רשומים על שמנו, אנחנו לא יודעים מתי הועברה הבעלות או מה היה מלכתחילה. פתאום אלה לא נכסים והם לא

בדיוק "שלנו". כך באים ואומרים לנו. זאת אומרת, ששוב מגלגלים את כל הגירעון העצום והרב הזה – ולא ניכנס עוד הפעם למה שהוא נובע ממנו, כי כבר קצתי בכך, לומר זאת שוב ושוב, אבל בוודאי נצטרך לחזור על זאת עוד כהנה וכהנה – ואנחנו האזרחים, כל אחד ואחד, נצטרך לשלם את הגירעון הזה. מדובר באמת בסכומי עתק.

אני לא רואה גם את הבשורה שתהיה לאחר מכן. ידוע לי שהיו הסכמים קודם לכן בין קופת-חולים לבין ההסתדרות לבין האוצר, והנוגעים בדבר לא עמדו בהתחייבויות. מה שקורה – ואתה, כיושב-ראש ועדת הכספים, חי את זה – הוא שכל פעם באים מחדש לוועדת הכספים לקבל אישור להעברת עוד מאות מאות מיליוני שקלים.

קשה לי עכשיו, בשעה כזאת, להביע, אבל למעשה זאת חוצפה. באים כל פעם מחדש ויורקים לנו בפנים. הסכומים האלה פשוט מדהימים. אנחנו שומעים על מצוקות שקיימות, ומגלגלים את המצוקות האלה, בסופו של דבר, עלינו, כי באים ואומרים לנו: נו, מה אתם אומרים? איך אתם רוצים – ישכב חולה במחלקה בבית-חולים של קופת-חולים ולא תהיה לו תחבושת, והסדין שלו יהיה מלוכלך? אז באים כאילו אלינו ואומרים: אתם חייבים להעביר הלאה כסף. אבל זה לא ייתכן, מוכרחים למצוא פתרון אחר, כאשר המחותנים שהבטיחו, קרי ההסתדרות, שבמשך עשרות שנים מצצה את לשד עצמותינו, לשד המבוטחים, עומדים היום מנגד ואומרים: אנחנו נורא מצטערים, לנו אין מה לתרום למערכת. אולי אנחנו יכולים פה ושם – ואני חושבת שמדובר על כ-200 מיליון שקלים, לעומת 4.5 מיליארדי שקלים.

אנחנו כישראלים צריכים להסתכל על עצמנו בראי ולומר שצוחקים מאתנו, ממש כך. אני מוכרחה לומר, שיש לנו עם סביל בצורה בלתי רגילה. פגשתי לא מזמן פרופסורים, קבוצה צרפתית, והם אומרים: אנחנו לא מבינים מה שמתרחש כאן. בצרפת, כאשר מעלים את מחיר הלחם בחצי פרנק, כל העם יוצא לרחובות. פה אתם באים בצורה בוטה – לא הייתי רוצה לומר "בוטה", אני לא רוצה להגזים סתם ולהכביר מלים – באים בצורה שיטתית, מוצצים את לשד עצמותינו, ויש כאן מין שתיקה כזאת; אולי לא שתיקה שלנו, אבל שתיקה, ואנשים לא יוצאים לרחובות, במקום שיצאו ויפגינו. וזה מה שהייתי קוראת להם לעשות, לבוא ולהפגין: אנחנו לא מוכנים.

יש קופות-חולים אחרות. נניח, היינו באים ואומרים: בסדר, יש קופת-חולים שהעלויות של האשפוזים, של הטיפול במחלות אצלה הן כנראה כל כך גבוהות, שהתקציבים לא מספיקים לזה. זה נכון. אבל אנחנו רואים שקיימות קופות-חולים אחרות, שכנראה מנוהלות בצורה נכונה יותר, בצורה יעילה יותר, בצורה כזאת שמיליארדים לא זורמים לידיים הלא-נכונות ולא ממומשים למטרה שלמענה הם אומנם ניתנו. גם לקופות-החולים האחרות יש מצוקה, אבל לא מצוקה שכזאת. זאת אומרת, שמשהו לא היה בסדר, ומישהו צריך לתת את הדין. אנחנו באים לכאן שוב ושוב, מדברים על אותו דבר, ואיש לא נותן את הדין. על מישהו לשלם את המחיר על מה שהלך שם, על מה שהולך היום. אבל הדברים חוזרים על עצמם. זה מדהים, פשוט מדהים.

לצערי, הבעיה היא – ואני מוכרחה לומר את זה – שחוקקנו חוק, ואמרנו שהוא חוק טוב, חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אבל אני חוששת שאנחנו נמצא את עצמנו במצב שכאזרחים נשלם הרבה יותר בעד בריאות ונקבל הרבה הרבה פחות. יש סכנה רצינית, שהמערכת הציבורית של הבריאות תקרוס לחלוטין, ובמקום שנביא מזור ורפואה ומצב צודק יותר, אנחנו נמצא את עצמנו במצב הרבה הרבה יותר גרוע. אני מצטערת שאני אומרת את מה שאני אומרת עכשיו, כי לא לזה פיללנו, לא זה הילד שלו ציפינו.

יש גם הרבה עוולות במובן הזה שאם אומנם – וזה מה שחוקקנו – מס בריאות יהיה 4.8%, יהיה עוול קשה כלפי נשים עובדות, או בן הזוג השני בעל המשכורת הגבוהה יותר, או הנמוכה יותר, משום שזה יגדיל משמעותית, לעתים בסכומים גבוהים מאוד, את מס הבריאות. אם נמצא את עצמנו משלמים מס גבוה יותר ומקבלים פחות, נמצא את עצמנו במצב הרבה פחות טוב, ויכול להיות שנכה על חטא על החוק שחוקקנו.

בזה אסיים את שלוש ההסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. מי עוד רוצה לדבר אל שני אנשים ואל צופה אחד? חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת ויינשטיין כמה הסתייגויות אתה רוצה עכשיו?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כמה יש לי?

היו"ר ש' וייס:

מה זה חשוב? ממילא זה דיון מתעתע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני שואל את היושב-ראש כמה הסתייגויות יש לי, ונחליט.

היו"ר ש' וייס:

14 הסתייגויות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

תנמק עכשיו את כל ההסתייגויות?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

לא, רק לסעיף הזה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אז כמה?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

70 דקות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בשעון הזה אפילו אי-אפשר לסמן 70 דקות, אפשר לסמן בו רק 60 דקות. זה שעון אנטי-דמוקרטי כזה, שעון טוטליטרי. אני מסמן לך 60 דקות, ותזכור שיש לך עוד עשר דקות.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האוצר בא אלינו ואומר, שהוא לא מוכן לתת רשיונות לקופות פנסיה חדשות משום שאם התנאים האלה יינתנו לחברות פרטיות יברחו כספים מקרנות גמל ומשוק ההון לקרנות החדשות. זו הסיבה. אם כך, אני מבקש לשאול: אם זה הנימוק של האוצר, מדוע במשך תקופה ארוכה הוא גרם להוצאות עצומות לחברות שביקשו את הרשיונות הללו? והדברים באים לידי ביטוי בפסק-דין בג"ץ, שחשוב שעיקרים ממנו יהיו לדורות ב"דברי הכנסת".

ומה אומר הבג"ץ: במשך קרוב לשנה התנהלה תכתובת ענפה בין מקימי הקרן ועורכי-דינה לבין מר וינטר, המשנה לממונה על אגף שוק ההון באוצר. במהלכה נתבקשו מקימי הקרן להכניס תיקונים ושינויים במסמכי ההתאגדות על מנת להתאימם לדרישות הממונה. מקימי הקרן, שפנו, כאמור, לאוצר, וביקשו לקבל רשיון, פעלו בשיתוף פעולה מלא והתאימו את מסמכי ההתאגדות לדרישות, תוך שהם מעלים הצעות שונות אשר נשקלו על-ידי הממונה. בסופו של דבר נמסר לחברת "כלל" הנוסח הסופי של דרישות הממונה להקמת קרנות פנסיה חדשות, ואילו "כלל" העבירה אל הממונה את בקשתה לאישור הקרן. הנושא היחיד אשר לא היתה בו התאמה בין הדרישות לבין תקנון הקרן היה נושא גובה דמי הניהול אשר החברה המנהלת – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

חבר הכנסת ויינשטיין, אני יכול להעיר רגע לתשומת לבך?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כן, זה על חשבון זמני אומנם, אבל אני מוכן.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני חושב שמה שאתה קורא עכשיו זה דבר מאוד מאוד ברור. מעבר לכל הפרשה שבה אנחנו עוסקים, והיא קרנות הפנסיה, התמונה שנחשפת מהתיאור הזה היא מזעזעת – פקידות ממשלתית, הממונה על שוק ההון וסגנו, משגעים, מטרטרים חברה רצינית – – – מתוך ידיעה ברורה שבסך הכול הם לא אומרים להם את האמת – אנחנו לא ניתן לכם, אנחנו משגעים אתכם. זה איום ונורא.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני אגיד לך: במשרד האוצר יושבים אנשים אשר מעולם לא עשו עסק משלהם, ואין להם מושג מה המשמעות של הוצאות של יזמים לעורכי-דין, ליועצים כלכליים, לשמאים, לכל האחרים. הם, שיושבים באולימפוס, אומרים ליזמים: רבותי, תביאו נייר כזה, תביאו נייר אחר, תקבלו אישור כזה או אחר. זאת כאשר הם יודעים, במודע, שלמעשה הם מקיימים מערכת שלמה של הונאה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

והכול מכספי משלם המסים. אנשים משלמים להם משכורת, כדי שהם ישגעו את האנשים. לא ייאמן.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

לא רק מכספי משלם המסים. הם עושים את זה בהוראת השר ובידיעתו, משום שברור שהחברות פונות לשר ואומרות: מה קורה? אנחנו יזמים, אנחנו רוצים להשקיע, אנחנו רוצים לפתח את המשק, אנחנו רוצים להעסיק עובדים.

מה אומר בית-המשפט העליון? ואני רק בראשית דברי, חבר הכנסת איתן. הוא אומר: הנושא היחיד אשר לא היתה בו התאמה בין הדרישות לבין תקנון הקרן היה נושא גובה דמי הניהול אשר החברה המנהלת תהיה זכאית לקבלם מן הקרן, שכן דרישתו של הממונה היתה לקביעת דמי ניהול בשיעור נמוך ביותר, דבר אשר הקשה מאוד על מקימי הקרן.

בנושא זה התנהלו פגישות בין הצדדים. אתה יודע, אדוני היושב-ראש, כמה מקבל מומחה כדי לקבוע פגישה עם איש אוצר? אתה יודע כמה מקבל מומחה כדי להשתתף בפגישה? אתה יודע אילו ניירות מכינים? אתה יודע במה זה כרוך? והנה, התנהלו פגישות בנושא היחיד שנשאר פתוח, תוך שמקימי

הקרן מנסים לשכנע את הממונה לקבל את הצעתם בדבר גובה דמי הניהול. אתם יודעים כמה זמן ואיזה מאמץ לוקח להוציא מכתב מרשות מוסמכת באוצר? – כשבאים מים עד נפש אומרים: אם לא, אנחנו פונים לבית-המשפט, לעיתונות, לחברי הכנסת.

מר וינטר הודיע במכתב למקימי הקרן, כי הממונה בודק אפשרות לשינוי הנחיותיו בנושא דמי ניהול בקרנות פנסיה והוא יודיעם דבר בהקדם. נו, משהתמהמהה תשובת הממונה הן על עצם מתן האישור המבוקש לחברת "כלל" והן על נושא דמי הניהול הנדרשים כתנאי לאישור, פנו אליו מקימי הקרן שנית: הרי הבטחת, הרי אמרת שרק נושא אחד נשאר פתוח. תשובתו היתה, כי הטיפול במתן האישור לקרן הפנסיה של חברת "כלל" נעצר על רקע חריגה מדמי הניהול שנקבעו בקריטריונים. במכתב התשובה הנ"ל נאמר במפורש, כי "כל עוד לא ישונו הקריטריונים או יותאמו דמי הגמולים כנדרש, לא נאשר הקמת קרן הפנסיה כמבוקש".

משכך הובהרה הדרישה הנחרצת של המשיבים, דהיינו של האוצר, וברצות חברת "כלל" להשיג התאמה מוחלטת בין מסמכי ההתאגדות של הקרן לבין דרישות הממונה, הסכימה גם לדרישתו של הממונה בדבר גובה דמי הניהול וקבעה את דמי הניהול בשיעור של 1% מהצבירה, כמפורט בקריטריונים של אגף שוק ההון באוצר. בהתאם לכך תוקנו מסמכי הקרן ונשלחה בקשה מעודכנת לאישור קרן הפנסיה של חברת "כלל".

תראו, רבותי חברי הכנסת, איזה – – –

היו"ר ש' וייס:

אין חברי כנסת. אתה מדבר מתוך שינה ואני מנהל את הישיבה מתוך שינה. שנינו ישנים בעצם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני עירני – –

היו"ר ש' וייס:

זה לא ניכר בקולך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – ואני מדבר כך משום שאני צריך לדבר שעה ואני לא רוצה לצאת מכאן בלי קול.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממש ישנים, שנינו. חוץ מדוד לב, עכשיו, אף אחד לא ער פה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – – איזה נתיב ייסורים עברו מגישי הבקשה, כשכל הזמן דוחים אותם בלך ושוב.

נו, בשלב זה, לאחר התאמת תקנון הקרן לדרישת הממונה בכל הנוגע לגובה דמי הניהול, ביקש הממונה באופן מפתיע את ביצוען של התאמות נוספות, התאמות אשר לא נזכרו כלל במכתביו הקודמים. מה קורה? קודם אומר הממונה: משהו לא בסדר, תתאימו את זה. הוא מבטיח תשובות. לא מוסר את התשובות, לא שולח מכתבים, מבקש התאמות. אחרי כל נתיב הייסורים, שנמשך בוודאי חודשים רבים אם לא שנים, פתאום הוא מבקש התאמות נוספות, שלא נזכרו כלל במכתביו הקודמים.

מתוך רצון כן להביא את הליך האישור לסיומו ומתוך אמונה כי ביצוע תיקונים אחרונים אלה יסיר את המכשול האחרון והסופי בדרך אל האישור המיוחל, פעלו מקימי הקרן מתוך שיתוף פעולה מלא, שילבו לאלתר את ההתאמות הנוספות הנ"ל במסמכי ההתאגדות של הקרן, ושלחו אל הממונה בקשה מעודכנת לקבלת האישור המבוקש.

לאור התהליך המבוקש – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת וינשטיין, יש לי שאלה חברית: אנחנו פה שנינו ואנחנו קצת מנומנמים – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

"שנינו ביחד, וכל אחד לחוד".

היו"ר ש' וייס:

לא, דווקא זה כיף. הבעיה היא להעביר זמן. בוא נגלגל שנינו שיחה על איזה נושא כדי ששנינו לא נירדם: על תולדות המפלגות בישראל או משהו כזה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, אני מסכים, אני רק רוצה לומר לך: אני יודע עד כמה אתה בקיא בפרלמנטריזם – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אתה יודע שבאנגליה – ברשותך, יש לנו זמן – יש ליושב-ראש הפרלמנט זכות, שנקראת "גיליוטין". כשהוא מרגיש, וזה למען הדמוקרטיה, שהפרלמנט עובר לשלב של תעתוע, הוא מפסיק ועושה הצבעה. זאת אומרת, אין כמעט פרלמנט בעולם שאין בו מכשיר לשמור על מצב שהתקנון לא יתגלגל לכיוון לא סביר. וזה באנגליה, ששנינו בוודאי חושבים שהפרלמנט שלה הוא אחד הטובים.

אין לי טענה אישית, חלילה, כי הרי אתם לא התחלתם את זה, כי מי שהיום בקואליציה – באופוזיציה עשו אותו דבר. אבל באמת, כרגע איש לא רואה אותנו: זה לא עניין של דמוקרטיה. היתה, למשל, תקופה, לפני שבע-שמונה שנים, שלחברי הכנסת היתה זכות לשאול אין-סוף שאילתות. היו ארבעה חברי כנסת – אגב, מתוך הארבעה שלושה מהמפלגה שלי – ששאלו 400-500 שאילתות בשנה. באה הכנסת ברוב עצום, והורידה את זה ל-30. זו לא היתה פגיעה בדמוקרטיה, ואני באמת לא בא בטענה. עשו את זה לפניכם בדיוק "מלהיפך", הצד השני של הבית. למשל, החלופין ולחלופי חלופין, זו תרומה של חברי הטוב ליבאי למערכת, ותרומתם של אחרים. אני ככה מהרהר, אנחנו פה שנינו לבד, זה כמעט אינטימי: מה הגבול? בעצם, כשאתה מעלה הסתייגות אתה באמת רוצה לשכנע, אפילו לכאורה. אבל אין פה את מי. תעשה מה שאתה מבין, נקיים את התקנון, אבל אני אומר את זה ברוח לגמרי חברית.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

בהחלט, אני מקבל את זה. אני באמת רוצה שבשעה הזאת של חשבון הנפש תבין מה מניע אדם – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מבין את זה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני לא בטוח שאתה מבין, אני לא בטוח, מה מניע – – –

היו"ר ש' וייס:

אני יודע שהממשלה הגישה באיחור. אני מבין את זה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה לא זה. אני רוצה להגיד לך: לא זאת השאלה, שהגישה באיחור. אני נמצא כאן זו השנה ה-12. 13 – – –

היו"ר ש' וייס:

לסירוגין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא, פעם אחת עם הפסקה של שנה וחצי, שנתנה לי הרבה מאוד אפשרות לחשוב.

היו"ר ש' וייס:

אגב, אנחנו יכולים להגיש גם לך תה, אין שום בעיה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אודה לך על תה.

היו"ר ש' וייס:

אין בעיה, on the house.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני חושב שהפרוטוקול הפעם הוא יחיד במינו.

היו"ר ש' וייס:

זה גם חלק מהחיים שלנו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה מניע אותי לעמוד כאן, בשעה 04:45 ולזעוק? אני מדבר בשקט, אבל אני זועק. אני זועק, ואני לא חושב שמישהו יכול בכלל להעריך עד כמה הזעקה הזאת עמוקה ועד כמה היא פורצת כמעט כל גבול אצלי. מה שאתה רואה: מילא, יש תקנונים ויש תקנות, ואתה יושב בוועדת הכספים ואתה דן ומתווכח, ולפתע מגיע רוב ומצביע. זה גם היה אצלנו. יש שניים-שלושה חברים פעילים בכל סיעה, לפעמים פחות, ובאים להצביע בלי שיודעים על מה. זה הפרלמנט. אבל אני לא יכול להשלים עם זה, אני לא יכול לקבל את זה, שעניינים שנדונים בממשלה שנים – פה מחישים את הדיון בהם.

מה רץ על כביש חוצה-ישראל, מה? אחרי ששנים ישבו על מפות והכינו תוכניות והכינו הצעת חוק, אז מה קורה? מביאים לנו את זה בבוקר, חוק שאני קורא עליו בעיתונים, וכל ההדלפות היו, ואני בא לוועדת הכנסת ואומר לחברי הכנסת: אני רוצה ללמוד את הנושא. החוק דן בנושא מקצועי, שאני מכיר אותו, ולראשונה מאז 1946 אפשר סוף סוף לדון בכנסת הזאת בחוקי הפקעה חדשים, כי הביאו לנו חוק הפקעה חדש. ואני אומר את זה בוועדת הכנסת, ובאים אנשים כדי להצביע נגדי, ואני משכנע את הוועדה. ואנשים מסיעת המערך מצביעים אתי, ואני מקבל עוד שבוע. ובשבוע הזה אני לומד את החוק ומביע בעיתונות את תגובתי על עשרה סעיפים, סעיפים שפשוט לא מתקבלים, לא נראים, יוצרים סתירות פנימיות. והשבוע הזה מאפשר לי לעלות על הבמה – אחרי שאני מפרסם הודעה שמופיעה בעיתונים – ואומר א', ב' וג', כתוצאה מהלימוד הזה.

ואז עולה שר המשפטים, כאשר כאן למעלה יושבים אנשים ששומעים אותנו, ואומר: חבר הכנסת ויינשטיין, אתה צודק בסעיף זה. נדמה לי שהוא אמר זאת פעמיים-שלוש פעמים. ואז אני אומר: אתה יודע, אדוני היושב-ראש, מה זה חוקי ההפקעה המעוותים שגורמים סבל? משפחתי רכשה אדמה במקום שבו נמצא היום מלון "היאט". דודי, עליו השלום, שהיום היה צריך להיות בן 100 – יליד הארץ ואביו יליד הארץ – עלה על הגבעה ואמר: איזו גבעה נהדרת, רואים מכאן את הר-הבית, רואים את העיר העתיקה, רואים את מסגד עומר, רואים את הכותל, רואים את ים-המלח. קנה את החלקה, את כל הגבעה, ונתן לאמי, זיכרונה לברכה, 500 מטרים רבועים. רצה הגורל וב-1967, לאחר איחוד העיר, הפקיעה הממשלה את האדמה. חוקי ההפקעה הם כאלה שלממשלה מותר לעשות זאת, ואנחנו קיבלנו 3,000 או 2,000 דולר. עבדך הנאמן – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אריאל, אולי תיתן דקה להעיר איזו הערה?

היו"ר ש' וייס:

ברצון.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני רוצה לומר ליושב-ראש הכנסת, וידע חבר הכנסת אריאל ויינשטיין: אני הספקתי בדקה להרים שני טלפונים בו-זמנית אל שני אנשים – – – הפניתי אותם למזכיר הכנסת, רק לחזק את ידיו של חבר הכנסת ויינשטיין.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני בטוח שיש ארבעה אנשים כאלה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

מה הם אומרים?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אזרחים צופים ומחזקים את ידינו. קצתם מחו על מה שהם ראו כהתנהגות לא נאותה של היושב-ראש, שהוא הביע כמה הערות שהיה בהן משום זלזול במאבק שלנו. אמרתי לו, ואני רואה עכשיו שאנשים צלצלו – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אין לי ספק שמתוך 5 מיליוני אנשים יש ארבעה-חמישה, אבל זה בסדר.

אני פניתי לחבר הכנסת ויינשטיין בעניין אחר במקצת, ברוח טובה. תפקיד ההסתייגות לשכנע. מה שקורה פה בפועל הוא, שיושבים ארבעה חברי כנסת מאוד מאוד מסורים, חרוצים ובולטים, מהליכוד, וחמישה-שישה ממפלגת העבודה. בעצם כל חברינו חושבים שאנחנו קצת, במידה מסוימת, פראיירים פה. אנחנו מחזיקים בשבילם את כל המשכן. זו הנקודה שאני העליתי, בלי שום קשר לחילוקי דעות בינינו. אני הסברתי, שאני לא רוצה לפגוע לא בוועידה שלכם מחר ולא ביתר הדברים, ולכן אנחנו יושבים.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

הוועידה לא חשובה.

היו"ר ש' וייס:

נשב, נקיים את התקנון, אין בעיה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני רוצה לומר ליושב-ראש, שהמשפחה רכשה את קרקע מלון "היאט". לאחר 1967 הפקיעו את האדמה, ועבדך הנאמן יודע שאמי, זיכרונה לברכה, קיבלה ב-1967 עבור אותה חלקה 3,000-2,000 דולר, 7 דולר למטר, כ-3,500 דולר. לאחר 25 שנה אני, כשמאי מקרקעין, התבקשתי להעריך את שווי המלון שנבנה על האדמה שהופקעה ממשפחתי וניתנה לבניית בית-מלון, והערכתי את השווי ב-56 מיליון דולר.

ואז אני שואל את עצמי: יש חוקי הפקעה מאז 1946, פקודה מנדטורית, כאשר איש לא חשב בכלל שיהיו אוטוסטרדות, כל האופק היה 50 מטרים רוחב של כביש, לא מחלפים. והנה מגישה לי הממשלה הצעה לחוק הפקעות חדש, והממשלה הזאת שמגישה לי את הצעת החוק ורוצה שאני אתמוך בה, לא נותנת לי את האפשרות ללמוד אותו. השבוע שכן נתנו לי ללמוד אותו שינה. למדתי והתייעצתי, ועד היום החוק תקוע, ואני רוצה לומר – במידה מסוימת בגלל הערותי.

מה קרה הלאה, אדוני היושב-ראש? אנחנו מקבלים את הצעת החוק, לדעתי אחת החשובות בכנסת הזאת, שדנה בחסכונות של אנשים בניירות ערך. ומי לא מושקע בנייר ערך דרך קרנות נאמנות, דרך קרנות גמל, דרך מניות, דרך איגרות חוב? כל אזרח במדינה. וחוזר הסיפור, והממשלה, על חוק כזה, שוב – כששר האוצר אמר: אני דנתי בעניין שנתיים – מביאים לי את הצעת החוק בלבן – אדוני יודע מה זה בלבן, עוד לפני שזה הודפס במדפיס הממשלתי – מביאים את החוק לוועדת הכנסת, ואני עומד ומתחנן ואומר: רבותי, אני רוצה ללמוד את החוק, תנו לי כמה ימים. ועומד יושב-ראש הקואליציה, שבפעם הקודמת היה כאן, ואני אומר לו: אתה זוכר שאתה התנגדת לכך שיאפשרו לנו כמה ימים ללמוד את חוק חוצה-ישראל; ואמרתי שאני רוצה ללמוד, ואמרת – איזה חבר כנסת קורא חוקים? מה אתם מדברים? ולמדתי, ולא הייתי היחיד.

יושבים כאן אתי חברי כנסת מאוד רציניים, חברי הכנסת דן תיכון ומיקי איתן – –

היו"ר ש' וייס:

זה נכון.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עזוב אותי. – – והם ואני מעוניינים למלא את תפקידם באחריות, לחוקק חוקים שהאזרחים לא יתפסו אותי ברחוב ויגידו לי: מה עשית? שהמצפון יהיה שקט. אז אני בא ומתחנן בפני ועדת הכנסת ואומר: תנו כמה ימים ללמוד את החוק על הבורסה. והוועדה אומרת: לא – בעזרת הרוב הדורסני שמגייסים. ובאים אחר-הצהריים – שעה לפני זה מגישים את הנוסח הכחול, ולא הספקתי לקרוא את הצעת החוק. ואני רוצה לומר לך: כל יום יש לנו נושאים חדשים שאנחנו מטפלים בהם, ולכן עד היום לא הספקתי להתעמק בחוק הבורסה. ואנחנו כבר בדיון בוועדת הכספים, שומעים משלחות. איזה חוק יצא? אני לא תורם את תרומתי. להתעמק בחוק – אתה צריך שבוע לקרוא, לשאול יועצים ואנשים מה אומר החוק. אתה לא מומחה לכול, חבר הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

היתה פעם הצעה לבנות שתי ועדות בכנסת: אחת – תקציב, אחת – כספים, כדי שתהיה לכם הרבה יותר שהות, כי זה עומס בלתי אפשרי בוועדת הכספים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני לא חושב שזה עומס. אני חושב, לצערי, שבכנסת יש ועדות עם הרבה מאוד אנשים ומעט מאוד נוכחים. זאת הבעיה. כשאני פותח אספה ושואלים אותי מה זה הכנסת, אני אומר: זה בית-חרושת לחוקים. התפוקה שלנו היא חוקים, ואנחנו נבחרנו כדי להוציא את החוקים הטובים ביותר, כדי שלאזרחים שלנו יהיה טוב במדינה הזאת.

אתה דיברת אתי, ואני מאוד מכבד ומעריך ושמח על ההזדמנות שניתנת לנו לשוחח ולא לכפות איש על רעהו, ואת השעות האלה אנחנו נבלה כאן – – –

היו"ר ש' וייס:

אין בעיה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – – כי אנחנו מוכרחים פעם אחת להפגין את זה, שהציבור ידע. יקום הציבור בבוקר ויראה אותנו, בשעות 07:00, 08:00, 09:00; הוא יראה אותנו כאן נאבקים. ולא לקחנו נושא פשוט. אני קורא לך מפסק-הדין. ואמר קודם חבר הכנסת מיקי איתן: זה באמת מזעזע. כשהקואליציה לא נותנת לנו למלא את חובתנו המינימלית, מה נותר לנו לעשות? לעמוד כאן ולצעוק? אז בצדק תגיד: מה, אתם השתגעתם? מה אתם מפריעים? תפסיקו. אנחנו עושים זאת בדרך תרבותית, מכובדת, אחראית, קשה, קשה מאוד. קשה מאוד לעמוד לילה שלם, שלושה חברים וחצי, ולדבר, לדבר לעניין. האזנתי מתוך חצי שינה – ולא ישנתי – לדברי עמיתי. הם לא קראו מהתנ"ך, כפי שיושב-ראש סיעה, לא שלי, קרא פעם בוועדת הכספים מספר הטלפונים.

שעות ישבתי והתכוננתי לסעיפים האלה. מה נותר לי לעשות? תן לי עצה, אנחנו משוחחים. מה אתה מציע לי לעשות כאשר לא ניתן לי, על-ידי אטומי מוח, אטומי ראש, שלדעתי יושבים בממשלה, בהנהגת שר האוצר – כי זה הנושא שאני עוסק בו, אוצר – למלא את תפקידי? מה אני צריך לעשות? תגיד לי, בבקשה, התחלנו לשוחח. תן לי עצה אחרת, תן לי רעיון טוב יותר, נשקול אותו ונקבל. אין לי ברירה אלא להפגין. זו הדרך היחידה שלי למלא את חובתי ולהפגין, שאנשים ידעו והציבור ידע וישאל ותתחיל ביקורת. מה נעשה עוד? יש לך, אדוני היושב-ראש – ואתה התחלה בשיחה – עצה? מה אתה היית עושה?

היו"ר ש' וייס:

אפשר לחשוב פעם אחת ככנסת, בצוותא, באמת לא על בסיס של רוב ומיעוט אלא בהידברות, כי הבית הוא של כולנו ואנחנו שליחים של הציבור כולו, כשפעם חלק זה קואליציה, פעם חלק אחר קואליציה, לפעמים הם בצוותא בממשלת אחדות. לי יש הרגשה, בעומסים שהיום הכנסת עמוסה בהם, שלא יהיה מנוס מלעבור לארבעה ימי דיונים במליאה. אמרתי את זה כבר כמה פעמים לוועדת הכנסת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל כאן אדוני פותר את הבעיה שלו כיושב-ראש הכנסת. אני שואל את כבודו: איך אתה פותר בעיה שלי, לא שלך? הבעיה שלך היא לנהל כנסת.

היו"ר ש' וייס:

לי אין בעיה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לך יש בעיה כיושב-ראש עם ציבור עובדים. אתה יושב-ראש הכנסת, וזה תפקידך. לכל אחד יש תפקיד, בכל חברה ובכל מוסד. אנחנו, בסופו של דבר, נמצאים במוסד אחד, במקום עבודה אחד. תגיד לי, לו אתה היית במקומי, חבר הכנסת שרוצה למלא את חובתו, שמקדיש היום את כל עתותיו לכנסת – יש לו הכנסות משנים עברו, הוא מקבל אותן והוא לא עוסק עוד במקצוע. מה היית עושה? יש לי היום עיסוק אחד וחצי, ורבע, וזה מה שאני עושה. אני נמצא כאן, ואני לא מסוגל לעשות דברים אחרים. אני רוצה, אחרי 13 שנה, להקדיש יותר, לייצר חוקים טובים יותר. מה אני יכול לעשות כשסותמים את פי? מה לעשות?

היו"ר ש' וייס:

ברשותך, כי אנחנו פה חבורה קטנה ויכולים להידבר. בתום לב מוחלט אני רוצה לומר כאן משהו: לי אין ספק שהתפקיד של האופוזיציה הוא לבקר את הממשלה כהוגן ולהמעיד אותה ולהכביד עליה. זה לוז הרעיון של האופוזיציה, וכמובן – להוות אלטרנטיבה. אלה הן, הייתי אומר, אקסיומות.

אבל אנחנו מעוניינים לשכנע ציבור, כולנו. אנחנו נקלעים לפעמים לשעות שהעיתונות כבר לא אתנו. אני מעריך שיש כמה עשרות, אולי כמה מאות צופים, אבל זה עדיין חלק קטן של הציבור. כלומר, קורה שקטעים שלמים של החיים הפרלמנטריים שוקעים בתוך הפרוטוקול, בלי למלא את השליחות החיונית של שכנוע הציבור. יכול להיות שצריך להתארגן כך שיהיו לנו יותר ימים בשבוע ופחות לילות. יוצא מהכלל לפעמים התקציב, שיש בזה איזה חן, זה מין דרמה של סוף שנה, שנותנת איזה טמפו ריטואלי מיוחד לפרלמנט. יכול להיות שצריך להגיע להידברות לא על בסיס של רוב ומיעוט, אלא על בסיס של הסכמה בוועדת הכנסת ובמקומות אחרים. כל זמן שלא נגיע להידברות כזאת, ודאי שנקיים את התקנון. הנה אתה רואה, אנחנו יושבים ומנסים לגייס את סגני היושב-ראש.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אדוני היושב-ראש, איך אתה יכול לבוא בטענות – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אין לי טענה, אני זורק רעיון.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

יש לי שאלה: אתה יושב-ראש הכנסת – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מה לעשות?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – מדוע אינך מצטרף אלינו ואומר לממשלה – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אמרתי להם.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – במלים האלה: תראו, כאן מריצים אתכם לילה שלם, ואני יושב-ראש הכנסת עם אותם חברי הכנסת – – – כי יכולתם להביא את החוק בזמן; לא לעשות צחוק מהכנסת.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת איתן, לא רק שאמרתי להם את זה – ולא בסוד. שלשום רואיינתי ברדיו וכן הלאה, ואני בהחלט אמרתי שזו תקלה בלתי נחוצה, שחוזרת על עצמה, שחוקים שאפשר לצפות את הצורך בהבאתם, לפי הקלנדר שאתה נתת. ודאי שבקטע הזה יש גם צד ממשלה, ואני אומר את זה פה – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – – הכנסת, שמתייחסים אליהם – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

גם זה ניתן לפתרון, כי אתם יכולים בוועדת הכנסת, במסגרת התקנון, בסדרה מסוימת של חוקים, להתקין תקנה של חובת הנחה, נניח שבוע לפני. אתה יודע שבחוק-יסוד: משק המדינה, החשוב, יש סעיף בן 12 שנה, שמחייב את הממשלה להגיש את התקציב לפחות חודשיים מראש? זה סעיף שלי. אני אז יזמתי, הייתי באופוזיציה, היתה לי הידברות עם שר האוצר יורם ארידור – חבר טוב שלי, למדנו יחד באוניברסיטה – ואני חושב שעשינו דבר נכון.

היום אנחנו כבר נקיים את זה כפי שנקיים. אני אומר, לקראת העתיד – הרי נחיה כאן עוד זמן רב יחד – ובאמת לטובת העניין, צריך יהיה לעשות סידורים אחרים בכמה דברים.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

בכל זאת הייתי מבקש להעיר, שוב במסגרת אותו דיון. אני מניח שאתה רצית להתחיל בדיון, להמשיך אותו מחר בבוקר, אבל מישהו אמר לך – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת תיכון רמז לי באופן חברי, שאני אתכונן עד השעה 05:00, והנה השעה כבר 05:00.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

יכולת לעשות את זה, אבל מישהו אמר – לא, לחץ. אילו היית פעם אחת עושה את זה כלפי הממשלה – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אם מדברים בגילוי לב: אחר-הצהריים היתה לי פגישה מאוד חברית עם יושב-ראש ועדת הכספים גדליה גל ועם חבר הכנסת תיכון וחבר הכנסת איתן, כי אנחנו מקיימים פה גם מנגנוני הידברות, למרות העובדה שיש שני צדי מתרס בבית הזה. שוחחנו גם על קורות הבוקר והיום שאחרי, ולי היתה איזו תחושה, שבצורה כלשהי נסיים בסביבות 05:00. זה נראה לי סביר יותר מלקרוא לכל הכנסת ביום חמישי.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

בחמש אחרי הצהריים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לא.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

כן, אמרנו לך.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני לא תופס אתכם במלה, סוף סוף זה לא מחייב. זו היתה שיחה חברית. זה לא מחייב. הוא התכוון לבוקר.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני רוצה לחזור לפרוטוקול – – –

היו"ר ש' וייס:

בקטע הזה יש לך עשר דקות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני רוצה לחזור על מה שבעיני חבר הכנסת מיקי איתן נראה כשערורייה רבתי, הוא כנראה לא ידע את זה. ובכן, בית-המשפט העליון מגולל את כל התקלות ואת כל מסע הייסורים שעברה חברה שרצתה לקבל רשיון. הוא מתאר כאן תהליך של שנים, שבמהלכו אמרו פקידי האוצר: תביא עוד נייר, ועוד נייר, ועוד נייר. והבאת עוד נייר מלווה בתשלומים ליועצים, אני מניח, ולאחרים. ומה הוא אומר? תשמעו, חברי הכנסת הנוכחים: "לאור התהליך הממושך אותו נאלצה חברת 'כלל' לעבור, כפי שתואר לעיל, לאור הנכונות המלאה מבחינתה להכניס כל תיקון והתאמה שנדרשו ממנה, ולאור המצב אותו יצרו המשיבים, האוצר, ולפיו ההתאמות האמורות הן בלבד מהוות את המכשול לקבלת האישור המבוקש, סברה חברת 'כלל' בשלב זה כי התהליך הגיע לסיומו וכי האישור המיוחל לא יאחר להגיע". מה אמרה החברה? הרי התבקשנו להגיש עוד נייר ועוד נייר, נו. ואולם תקוותה נתבדתה.

חלפו חודשיים ימים בלי שניתן האישור המבוקש ובלי שניתן לכך כל הסבר. אתם יכולים לתאר לכם איזה תסכול של משקיעים ויזמים, משקיעים שאנחנו אומרים שאנחנו כל כך רוצים אותם, כאשר דוחים אותך בלך ושוב ומביאים למועצת המנהלים, ובכל ישיבה חבר מועצת המנהלים שואל: נו, מה? ואומרים לו: נתבקשנו להגיש עוד נייר. ושומעים את זה נציגי משקיעים מחוץ-לארץ, שאנחנו כל כך רוצים אותם.

"במצב דברים זה החלו לכרסם חששות בלבם של מקימי הקרן"; אילו נאיבים – במצב זה, לא שנתיים מראש, כשהם התחילו לראות שיש סחבת. "החלו לכרסם חששות בלבם של מקימי הקרן, שמא עומדים שיקולים אחרים מאחורי הסירוב למתן האישור, שיקולים שאינם כנים, ולכן גם אינם נאמרים במפורש על-ידי האוצר, המשיבים. חששות אלה הביאו את מקימי הקרן לפנות בעתירה לבית-משפט זה, על מנת שיורה למשיבים לאשר את קרן הפנסיה הנדונה, לאחר שעמדו בכל תנאי שהוצב להם על-ידי האוצר למתן האישור האמור."

נו, חברת "כלל" היתה היחידה שעברה את תהליך הייסורים? וכל הזמן לא מספרים להם שיברחו כספים ולא מספרים לנו שאם יאשרו את הקרן יברחו כספים מאיזה מקום. אומרים להם: לכו, בואו, עוד יום, עוד יומיים, עוד חודש, עוד חודשיים. תבואו, תלכו, תביאו ניירות, מסכימים, לא מסכימים. רק את זה תביאו. הם מביאים רק את זה, אומרים: טוב, טוב, אנחנו רוצים עוד משהו. איזו התעללות.

ומה אומר בית-המשפט? "במסכת דומה של סירובים ודחיות 'זכתה' גם חברת 'מגדל"" – היא העותרת בבג"ץ נוסף. רבותי, פסק-דין מעכשיו. חבר הכנסת מיקי איתן, תשמע רק משפט אחד: "כבר בשנת 1984" – פסק-דין שיצא לפני חודש-חודשיים – "ביקשה החברה 'מגדל"" – ב-1984, לפני עשר שנים – "מן האוצר, מן המשיבים, להפעיל קרן פנסיה לשכירים, וזאת בנוסף לקרן פנסיה לעצמאים בשם 'יוזמה', אותה היא מנהלת מאז 1982. בקשתה זו נדחתה על הסף בנימוק שמדיניות

משרד האוצר הינה שלא לאשר קרנות פנסיה חדשות או הרחבה של קרנות פנסיה קיימות. סירוב זה של משרד האוצר להעניק לחברת 'מגדל' את האישור המבוקש נמשך תקופה ארוכה". נו, החל מ-1984.

מה עושה החברה? "בשנת 1990 פנתה החברה שנית אל משרד האוצר בבקשה חדשה לקבלת אישור להרחבת קרן הפנסיה שבניהולה, כך שייכללו בה גם שכירים. גם בקשה זו, ב-1990" – שש שנים לאחר הבקשה הראשונה שנתקלה בסירובים מתמשכים – "נתקלה בסירוב, וזאת מאותו נימוק של מדיניות מרסנת כמתואר לעיל. הסירוב לבקשה מצוי במכתבו של מר וינטר לחברת 'כלל' בו נאמר כדלקמן: 'מדיניותנו היום היא שלא לאשר קרנות פנסיה חדשות ולא להרחיב את בסיס ההצטרפות לקרנות הפנסיה הקיימות מעבר למותר כיום על-פי תקנוניהן, וזאת בשל הבטחת התשואה הקיימת היום על השקעת קרנות הפנסיה. כפי שבוודאי ידוע לך, נושא השקעות קרנות הפנסיה והבטחת התשואה על השקעות האלה נדון במשרד האוצר במגמה להכניס גם את קרנות הפנסיה למסגרת הרפורמה בשוק ההון, באופן שעיקר השקעותיהן החדשות תהיינה באיגרות חוב ממשלתיות סחירות. לאור האמור לעיל לא נוכל'" – אומר האוצר – "'לדון בבקשתכם להפעלת מסלולי פנסיה נוספים אלא אם כן יובטח כי השקעות הקרן באיגרות חוב ממשלתיות יהיו באיגרות חוב סחירות בלבד. עמדתנו זו בעינה עומדת'".

זאת אומרת, ב-1990 אומר האוצר שהוא עומד להכניס רפורמות. במקום אחד קוראים לזה "הבראה מס' 13" וכאן קוראים לזה רפורמה. כל פעם שרוצים לומר משהו יפה על דבר לא טוב, אומרים "רפורמה".

"למותר לציין, כי שלילת הזכות מן העותרות להשקיע באיגרות חוב מיועדות, בעוד הקרנות הקיימות מוסיפות להשקיע באיגרות חוב מיועדות שמנפיקה הממשלה, משמעותה למעשה" – אומר בית-המשפט העליון – "גזירת כיליון על הקרנות החדשות עוד בטרם תחלנה לפעול, וזאת משום שהן לא תוכלנה לעמוד בכל תחרות מסחרית עם קרנות הפנסיה האחרות", כשבמקום אחר אומר בית-המשפט שהן מונופול, ואנחנו יודעים שזה מונופול שזוכה לסובסידיה ובזבז את כספי העמיתים, תוך שחיתויות.

אבל, "בחודש מאי 1991 נפל דבר בעל משמעות לענייננו, כאשר קרן פנסיה בשם 'עתידית', שגם היא ביקשה לקבל אישור ונענתה בכך שלא תותר לה השקעה באיגרות חוב מיועדות, עתרה לבית-משפט זה כנגד הסירוב. עתירתה נתקבלה. בית-המשפט קבע בפסק-דינו כי לא היתה כל הצדקה לאפלייתה של העותרת 'עתידית' לעומת קרנות פנסיה אחרות הפועלות בשוק ואשר הינן מאוזנות מבחינה אקטוארית. בית-המשפט קבע, כי הבחנה בין קרנות פנסיה חדשות לבין קרנות פנסיה קיימות, הן מבחינת עצם אישור הקרן והן מבחינת התנאים לאישור הקצאת איגרות חוב מיועדות, אינה אלא אפליה פסולה, וזאת מאחר ששוק קרנות הפנסיה ממילא פתוח" – השוק פתוח – "לקליטת מצטרפים חדשים.

"בעקבות פסק-הדין הזה נאלצו המשיבים ליתן ל'עתידית' אישור באותם התנאים שנקבעו בעת אישור הקרנות הקיימות, כולל הזכות להשקיע גם באיגרות חוב מיועדות. לאור ההתפתחות האחרונה הנ"ל חזרה חברת 'מגדל'" – ואני אומר שמשנת 1984 היא עושה ניסיונות, מתחננת לתת לה להיות יזמית, תראו מה קורה כאן, חברה פרטית מתחננת שמישהו ייתן לה לצמוח בשוק, כאשר כנגדה עומד המונופול שאמלל מאות אלפים.

היא מתחננת, משקיעים. אנחנו היינו צריכים לבוא אליה ולומר: בואו. ואז היא פנתה למשיבים בבקשה לאישור קרן פנסיה שתוכל לבטח שכירים בביטוח פנסיוני. תגובת משרד האוצר היתה – דחייה נוספת. כך נאמר במכתב נוסף של מר וינטר אל חברת "מגדל": "משרד האוצר בוחן בימים אלה השלכות החלטת בית-המשפט העליון בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק, בבג"ץ 52/91 – – –"

אמרנו שיש לי שעה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

השעה עברה, אבל יש לך עוד חמש דקות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

התחלתי ב04:30.

היו"ר ש' וייס:

יכול להיות שאני לא כיוונתי נכון.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כיוונת לשעה, ואמרנו – 70 דקות.

מה אומר וינטר לחברת "מגדל"? "משרד האוצר בוחן בימים אלה השלכות החלטת בית-המשפט העליון בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק ומגבש מדיניות לגבי רישוי קרנות פנסיה חדשות והרחבת תחומי פעילותן של קרנות פנסיה חדשות. עם גיבוש מדיניות האוצר בנדון נשוב לבקשתכם". אתם יודעים מה? כשרוצים להפלות לטובה את המשק המפלגתי, אומרים: נגבש מדיניות חדשה, תמתינו.

"לאור תגובה זו הגישה חברת 'מגדל' עתירה לבית-משפט זה כנגד האוצר, בה ביקשה כי בית-המשפט יצווה על משרד האוצר ליתן לה את האישור המבוקש ללא הגבלות בדבר השקעה באיגרות חוב מיועדות. לאחר הגשת העתירה, וכנראה בשל העתירה, הודיע לפתע משרד האוצר לחברת 'מגדל', כי הוא ישקול את הרחבת פעילותה, בלי לסרב להקצות לה איגרות חוב מיועדות, וביקש ממנה להמציא תקנות מתוקנות של הקרן לשם בדיקתן."

תראו, רבותי, תראו מה קורה כאן, חברי הכנסת: כאשר בית-המשפט העליון פותח את השוק לחברת "עתידית", חברה אחרת שנדחתה בלך ושוב, מ-1984, על סמך פסק-הדין פונה עוד הפעם. אבל מה השר הזה עושה כדי להמשיך ולהגן על המונופול? הוא אומר להם: אתם יודעים מה? אל תלכו לבית-

המשפט, אנחנו נשקול. תגישו לנו ניירות, אנחנו נשקול. נו, כשמשרד כל כך רציני כמו משרד האוצר אומר את זה, שהוא ישקול והוא לא יסרב להקצות לה איגרות מיועדות, היא אומרת: אולי, אולי תקבע, למה לי לריב עם האוצר? ומשרד האוצר הודיע בתשובתו לבג"ץ, כי "במקרה דנן הבקשה שהועברה, כאמור, על הסף מטעמי מדיניות, בלי שנבדקה מעבר לכך, ומשנשמע את הטעם לסירוב נוכח פסיקת הבג"ץ חייבת הרשות למלא חובותיה על-פי דין ולדון בבקשה לגופה".

מה עוד עשה הממונה? עשר שנים של בקשות, של תחינה של משקיעים – תנו לנו להיכנס לשוק. "בנוסף לכך הבטיח הממונה במפורש לחברת 'מגדל', כי הטיפול בבקשתה ייעשה באופן הוגן, מהיר ועניייני". כך מבטיח האוצר. למי הוא מבטיח את זה? לא לחברה, הוא אומר את זה בהצהרה לבג"ץ. אני אהיה ענייני, אל תדאגו – הוא אומר לבג"ץ. אל תפגעו במונופול הזה, אל תפגעו במה שקורה, אני אומנם מגן, אבל עכשיו אני אהיה הוגן כלפי החברות הפרטיות. "על סמך הצהרת משרד האוצר לבג"ץ ועל סמך הבטחתו הנ"ל של הממונה, הסכימה חברת 'מגדל' לבטל את עתירתה לבג"ץ וחזרה ופנתה למשרד האוצר בבקשה לקבלת האישור האמור" – נו, "מגדל", שתלויה באוצר כמו כל המשק, מה היא תעשה? מבטיחים לה, אז היא אומרת לבג"ץ: אני מוכנה, אני אמתין.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

חברת "מגדל" שייכת למדינה, בסופו של דבר.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כן, שייכת, אבל אתה יודע – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

היא שייכת לבנק לאומי, ששייך – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

נו, נעים לומר לאוצר "לא", כשהוא בא ומבטיח שהפעם "אני אהיה ענייני"? והוא אומר להם: תראו, רבותי, זו לא הבטחה שלי לכם, הפעם אני מבטיח את זה לבג"ץ בתצהיר.

נו, מה אומר בית-המשפט העליון אחרי שקיבל הצהרה שידונו בעניין בהגינות? הוא משתמש פעמיים במושג הזה. פעם הוא אומר שהאוצר הבטיח שהדבר ייעשה באופן הוגן, מהיר וענייני, ופעם הוא כבר אומר בביקורת – "ובמקום לדון באופן ענייני, הוגן וזריז, בבקשת העותרת, כפי שהצהיר והבטיח משרד האוצר, בא משרד האוצר והעלה דרישות חדשות והגבלות חדשות כתנאים לאישור הבקשה". אתם יודעים איזה צחוק? אומרים שבג"ץ הוא כול יכול, בית-המשפט העליון. הרי משרד האוצר עושה צחוק מהמוסד העליון שלנו, מהרשות השופטת. תראו איזה תעתוע. הצהרה לבג"ץ – נהיה ענייניים, ובא משרד האוצר והעלה דרישות חדשות והגדרות חדשות.

כך, למשל: "בדצמבר 1991 העלה דרישה חדשה לחברת 'מגדל', דרישה שלא נזכרה כלל עד אז, והיא לקביעת שיעורים נמוכים ביותר לדמי הניהול, שתוכל קרן הפנסיה של העותרת לשלם לעותרת כחברה מנהלת. זמן קצר לאחר מכן, בפברואר 1992, הפסיק משרד האוצר לטפל כליל בבקשת חברת 'מגדל', וזאת בנימוק שהוא מגבש מדיניות" – מגבש מדיניות – "לגבי התנאים לאישור קרנות פנסיה חדשות. רק באוגוסט 1992 הומצא מסמך המדיניות, שבעיקרו היווה חזרה על הדרישות הידועות כבר, כולל הדרישה לדמי ניהול נמוכים". כלומר, משרד האוצר מתעתע ביזמים, מספר להם מעשיות, מצהיר בפני בית-המשפט העליון שהוא יהיה הוגן, ענייני, וגורם לכך שהיזמים מסירים את הבג"ץ, ולאחר שהם מסירים הוא ממשיך לתעתע.

הם לא מסירים את הבג"ץ, כי הם כבר מתחילים להבחין שמישהו מתעתע בהם ופוגע בבג"ץ, פוגע בסדרי הדין, פוגע בנורמות שכולנו רוצים לשמור עליהן. אבל מה הם יעשו אם האוצר פונה, האוצר הגדול?

"חברת 'מגדל', בסוברה כי הדיונים בינה לבין משרד האוצר הינם דיונים ענייניים ובסומכה על כך שכאשר יושג סיכום עם משרד האוצר לגבי תנאי הקרן יינתן לה האישור המבוקש, ניהלה עם משרד האוצר דיונים ענייניים בנסותה לשכנעו להגמיש את עמדתו לגבי גובה דמי הניהול ובנושאים אחרים. דיונים אלה נמשכו קרוב לשנה שלמה, אך ללא תוצאות מעשיות. בראותה שכך הדבר ולאחר שהממונה הודיע לה כי אם ברצונה לקבל אישור עליה להיענות לדרישותיו המחמירות, ואם תיענה תקבל את האישור ללא דיחוי, נכנעה חברת 'מגדל' לכל דרישות משרד האוצר ללא כל סייג" – אתם יודעים מה קורה כשבית-משפט עליון אומר משפט כזה? הוא אומר "נכנעה". כשחברה נכנעת זה אומר: אני לא ארוויח, משהו שולי – "כולל עניין גובה דמי הניהול, והודיעה לו על כך בחודש אוקטובר 1993".

ומה קורה? – "ביום 15 בדצמבר 1993 הודיע משרד האוצר לחברת 'מגדל' כי שוב אין לו כל הסתייגות מבקשתה לרשיון ומתקנות קרן הפנסיה שלה כפי שתוקנו על-פי דרישותיו. בעקבות זאת המציאה חברת 'מגדל' למשרד האוצר את נוסח התקנות הסופי וציפתה לקבלת האישור הפורמלי מייד. אולם גם עתה לא אישר משרד האוצר את הבקשה. פנייה נוספת של חברת 'מגדל' אל הממונה נענתה בכך שהנושא שוב אינו בידיו והועבר לטיפולם של מנכ"ל משרד האוצר ושר האוצר".

תראו, רבותי, במשך שנים הממונה – בעל סמכות, רשות, שהיא סמכות לפי חוק – מנהל משא-ומתן, שולח אותם, הולכים לבג"ץ, מבטיח לבג"ץ בתצהיר של משרד האוצר, לא שלו. אחרי שכלו כל הקצים מבחינתו של משרד האוצר, בא הממונה ואומר: רבותי, תלכו למנכ"ל ולשר. כאילו שהם לא היו מודעים לעניין, כאילו מישהו לא צלצל כל שבוע לשר האוצר ולמנכ"ל ואמר: תיזהרו, אם אתם פותחים את השוק ופוגעים במונופול, תיזהרו לכם, אנחנו לא נשלים עם כך. מי אמר את זה? – עסקני המשק המפלגתי.

מה עושים מנכ"ל האוצר ושר האוצר? "זמן קצר לאחר מכן נודע לחברת 'מגדל' כי הממשלה הניחה על שולחן הכנסת הצעת חוק קרנות פנסיה (הוראת שעה), 1994" – ואנחנו מתבקשים עכשיו לאשר אותה מחדש, להמשיך – "כי הצעת החוק עוברת תהליך חקיקה מזורז ביותר וכי על-פיה – כך נודע לחברת 'מגדל' – בתקופת תוקפו של החוק לא תהיה קרן פנסיה, שקיבלה אישור לאחר כניסת החוק לתוקף, זכאית להשקיע את כספי עמיתיה באיגרות חוב מיועדות". שנים משכו אותם, הם "נכנעו", אומר בית-המשפט העליון, חברת "מגדל" נכנעה, ולאחר שהיא נכנעה בא הפקיד המאוד מכובד – ו"פקיד" אני לא אומר כאן בהקשר של משהו נחות, במקרה זה פקיד אחראי – ואומר: רבותי, ניהלתי

אתכם מגעים שנים, כתבתי לכם, פניתי לבית-המשפט העליון. זה לא בסמכותי, תלכו לשר האוצר. זה כמו שאתה מתחיל עסק עם מישהו, גומר אותו, ובסוף הוא אומר לך: תשמע, מה אתה מנהל אתי שנים את המשא-ומתן? אני לא יכול לחתום. אתה שואל אותו: מה עשית אתי? הוא אומר: אה. אתה אומר לו: תראה, הוצאתי מאות אלפים על יועצים. הוא אומר: עזוב, מה זה משנה? אכפת לו? זה מה שקרה.

ומה אומר בית-המשפט? "ביום 31 בינואר 1994 – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

זה מזכיר את הסיפור עם אותה גברת שהיתה צריכה להיות מוצגת לשידוך, הבחור התבונן בה – – – אני יכול להמשיך?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

לא, אני רוצה לגמור את הקטע הזה, כי בשעה הבאה שיש לי, אני אמשיך. אני רוצה לגמור את הקטע הזה, כי זה חותם פרק.

"משנכשלו ניסיונותיה של חברת 'מגדל' לשכנע את ועדת הכספים של הכנסת להסתייג מהצעת החוק כולה, או לכלול בה הוראות מעבר מתאימות, שישמרו את זכותה של העותרת בלתי פגועה, הגישה את עתירתה לבית-משפט זה", היא העתירה שלפנינו. ואנחנו, חברי הכנסת היקרים, נקראים על-ידי הממשלה היום לכופף את בית-המשפט העליון, לירוק לו בפרצוף, לירוק ליזמים בפרצוף, לאשר המשך מונופול בכל הנתונים הכלכליים שאחר כך עוד נדבר עליהם, ועל זה באים אלינו עם הבקשה הזאת. תודה רבה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תודה רבה. אתה סיימת את ההסתייגויות לסעיף הזה. נכון, חבר הכנסת ויינשטיין?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני אצטרך לראות, לעשות את החשבון.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

13 גמרת.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

נעשה את החשבון ונראה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת דן תיכון, כמה הסתייגויות אתה רוצה לנמק?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

ארבע הסתייגויות, 20 דקות.

בוקר טוב, אדוני היושב-ראש.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בוקר טוב ומבורך.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

הגענו לשעה 05:30, ואנחנו עדיין עוסקים בחוק. בואו נראה מה קרה, מה בעצם מטריד אותנו, מדוע אנחנו נאבקים על החוק הזה ולא על חוקים אחרים. כבר אמרנו את ה"אני מאמין" שלנו, שאנחנו חושבים שאזרחי מדינת ישראל כולם שווים, ואין שווים יותר ואין שווים פחות. החקיקה שהיתה קיימת עד כה היא חקיקה מפלה, החקיקה שהיתה קיימת עד כה וזו שרוצים להאריך את תוקפה, בעצם מנציחות את האפליה. ואכן, האוצר פנה לוועדת הכספים והציע להאריך את ההסדר שהיה קיים עד ליום 31 באוקטובר 1994 בחמישה חודשים. הוא אמר כאילו לבית-המשפט ולוועדת הכספים: ראו נא, מה שאמרתי לכם עד עכשיו לא רציני. אז מסרתי הצהרה של אנשי מקצוע, הצהרה כבדת משקל, אבל הייתי עסוק, לא הספקתי, ומשלא הספקתי, אני מבקש להאריך, תנו לי ארכה נוספת של חמישה חודשים שבהם תימשך האפליה והקרנות החדשות לא תוכלנה להתחיל לפעול.

יש לי הרושם, שהקרנות הללו נוהגות בעניין בכפפות של משי, שהרי הן גם חוששות מהשרירה. וכולנו יודעים שחברת "כלל" לביטוח שייכת לשני הבנקים הגדולים – בנק דיסקונט ובנק הפועלים, ושני הבנקים הללו, בצורה כזאת או אחרת, בעצם שייכים לממשלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אני רוצה לשאול אותך שאלה, במסגרת כללי המשחק ההוגנים בינינו: אני צריך לגייס את סגני, כי אנחנו כבר גם מתקשים. הייתי רוצה לדעת מתי בערך, לפי השערתכם, נסיים, כדי שאדע את מי לגייס.

דן תיכון (הליכוד):

אפשר לחשב בדיוק. תבקש מסגן מזכיר הכנסת שיחשב כמה זמן עוד נשאר. החברים שלנו נמצאים כאן – –

היו"ר ש' וייס:

הסגנים שלו, רק החברים שלכם.

דן תיכון (הליכוד):

– – מאז יום אתמול בשעה 09:00.

כאמור, ביקשו להאריך את תחולתו של החוק בחמישה חודשים. אני לא יודע מה קרה להצעת החוק הזאת בשעות הבוקר המוקדמות של יום אתמול, ואני לא יודע אילו נימוקים גייס חבר הכנסת דן תיכון, כשבא אתמול בשעה 09:00 לוועדת הכספים והתחלנו לעבור על החוק ואני שאלתי שאלות מספר.

אתמול היה 2 בנובמבר, והחוק פג תוקפו, כאמור, ב-31 באוקטובר, ונוצר פער של יומיים-שלושה ימים. והרי בעצם שתי העותרות יכלו במשך היומיים הללו לפנות לשר האוצר, למשרד האוצר, לממונה על שוק ההון והאחראי לקרנות הפנסיה, ולבקש ולדרוש שינפיקו להן איגרות חוב מיוחדות בריבית של 5.5%. אילו עשו כך העותרים בשלושת הימים האחרונים, נדמה לי שלא היתה אפשרות לחסום אותם, ומשלא היתה אפשרות לחסום אותם, צריך היה משרד האוצר להיענות בחיוב לבקשה של העותרים. אינני יודע אם עשו זאת ביום שלישי, אינני יודע אם עשו זאת ביום רביעי, ואינני יודע אם יעשו את זאת ביום חמישי בשעות הבוקר המוקדמות. מכל מקום, נדמה לי שמכריחים את משרד האוצר לקבל החלטות מעבר להחלטה הפשוטה, כביכול, להאריך את תחולתו של החוק בחמישה ימים.

משששאלתי את השאלה הזאת, ומה קורה בשלושת הימים שבעצם אין התייחסות אליהם, אמרה היועצת המשפטית: שאלה מעניינת. מה קורה בחקיקה רטרואקטיבית? איך יכולים לעסוק בחקיקה שהיא עם הפנים קדימה, ובעת ובעונה אחת גם להפנות מבט לאחור? בית-המשפט העליון והכנסת וועדת הכספים חשבו, במשך שנים, שחקיקה רטרואקטיבית היא חקיקה רעה. יש לכנסת זמן די והותר, יש לממשלה זמן די והותר, ומשממשלה נזכרת ברגע האחרון ונוצרת לקונה ואין רציפות, יש בעיה.

ואכן, נזעקה היועצת המשפטית של ועדת הכספים, גברת אנה שניידר, ואמרה: בעצם חבר הכנסת דן תיכון צודק.

היו"ר ש' וייס:

היא אמרה: אנה אנו באים?

דן תיכון (הליכוד):

אנה אנו באים. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

ואכן, היא נשלחה מהר להתייעצות, כיתתה את רגליה אל היועצת המשפטית של משרד האוצר ואמרה לה: יש בעיה, אין כאן רציפות. מה עושים? עוצו עצה, ולא תופר. ואכן, כעבור כשעה, שעה וחצי, היא חזרה ואמרה: יש פתרון. בעיה זו התעוררה לפני חודשים מספר בחוק אחר, בחוק הול"לים, כשהחוק היה כבר מוכן והיה כבר מוצג על שולחן הכנסת ובעצם הדיון בו אמור היה להסתיים לולא התקיימה ועידת קזבלנקה ביום שני שעבר, זאת אומרת, לפני שלושה ימים. פתאום גילו ביום רביעי בערב, בעקבות השאלה שלי באשר לתחולה הרטרואקטיבית, שיש בעיה, וניסחו איזה סעיף תואם לסעיף שנכלל לראשונה בחוק שעסק בהארכת הול"לים. סעיף זה הוא בעצם הסעיף השלישי שבגינו אץ-רץ יושב-ראש ועדת הכספים אל המליאה וביקש מן המליאה למשוך את החוק בחזרה לוועדת הכספים כדי להכניס בו סעיף חדש. מחוק בן סעיף אחד נולד במרוצת הבוקר של יום אתמול חוק בן שלושה סעיפים, שבא לענות על שאלת הרטרואקטיביות.

עוד נושא שחבר הכנסת ויינשטיין וחבר הכנסת איתן, בעת שקראו קטעים מן הפסיקה של הבג"ץ, עסקו בו, מתייחס לחוות הדעת המקצועית של הממונה על שוק ההון מאיר שביט. כשמזכירים את מאיר שביט, אולי כדאי ללכת קצת אחורנית ולהיזכר מי היו הממונים על שוק ההון מתחילת שנות ה-80.

ואכן היו שם דמויות מעניינות ביותר. למשל, בתחילת שנות ה-80 היה הממונה על שוק ההון והמפקח על הביטוח, ידידי וחברי בן-עמי צוקרמן. משעזב את האוצר, הלך, כמדומני, לנהל את חברת "סולל-בונה". לאחר מכן הוא עבר להיות אחראי לקרנות הפנסיה של ההסתדרות, והיום, כמדומני, הוא עומד בראש חברת העובדים של ההסתדרות. כן, אדם מאוד מוכשר, אדם שהכיר את הבעיה הזאת וידע שכל החלטה כרוכה, קרוב לוודאי, בהוצאה תקציבית.

ואכן, השנים היו שנים של ריסון תקציבי. ריסון תקציבי קשה, וסביר להניח שכמה מאות מיליונים להסדרת הבעיה, שהיתה אז עדיין קטנה, היוו מעמסה על האוצר בשעתו.

משפרש בן-עמי צוקרמן, כמה שבועות לפני המשבר בשוק ההון, משבר מניות הבנקים, הגיע לתפקיד יהודה דרורי, אחד מן הפקידים הטובים ביותר שהיו לשירות המדינה בשנות ה-80, מי שהיה סגן החשב הכללי והפך לממונה על שוק ההון והמפקח על הביטוח. למזלו הרע, בתוך חודש מיום כניסתו

הוא נקלע לשיא הסערה בשל משבר מניות הבנקים, ובעצם כל המעמסה הוטלה עליו. אבל, לזכותו ייאמר שהוא הצליח להחזיק מעמד ולאחר מכן ניווט במשך שנים את שוק ההון ואת ענף הביטוח.

ויהודה דרורי, שנחשב לאחד המוכשרים, משסיים את תפקידו באוצר, עבר לא פחות ולא יותר לבנק הפועלים וניהל את חברת "גמול". ושוב הוא נמצא בתוך הברנז'ה. וגם הוא ידע שיש בעיה, ומשלא מסדירים את הבעיה תבוא תביעה. אבל הממשלה היתה אז חזקה וכבר היתה יכולה ללחוץ על חברת "כלל" ועל חברת "מגדל", שהרי "כלל" שייכת לבנקים, והבנקים שייכים לשני הבנקים הגדולים, או יותר נכון לבנק הראשון ולבנק השלישי, זאת אומרת לבנק הפועלים ולבנק דיסקונט, אי.די.בי, וחברת "מגדל" שייכת לבנק השני, לבנק לאומי, וגם הוא שייך למדינה במישרין כמעט. ואותו יהודה דרורי, שבעצם לא רצה להתמודד עם הבעיה, כי ידע את גודלה ואת אילוצי התקציב, לא פתר את הבעיה.

ואחריו הגיע – ידידי וחברי איוור קרשנר זוכר אותם לדורותיהם – כממונה על שוק ההון והביטוח גד ארבל, אדם צנוע, רב-פעלים, גם כן סגן החשב הכללי. הוא הגיע מארצות-הברית. והחבילה הזאת הוטלה לפתחו, ושוב, גד ארבל לא רצה להתעסק עם הבעיה, כי האילוצים התקציביים לא אפשרו את פתרונה, או אולי לא היה רצון ואולי לא היתה להם היכולת להתמודד עם הבעיה אחת ולתמיד.

ומשהלך גד ארבל לעסקים הפרטיים הגיע במקומו מאיר שביט. ואכן, מאיר שביט הוא הממונה על שוק ההון והביטוח היום, ואין ספק שגם הוא מצמרת אנשי המקצוע.

והנה, משהוגשה העתירה לבג"ץ נזקק הממונה על שוק ההון והביטוח מאיר שביט להגיש חוות דעת מקצועית. אפשר לסכם ולומר, שמה שהנחה אותו ומה שעליו נשענת חוות הדעת הוא האמירה שלו. והיה אם קרנות הפנסיה, שתי הקרנות או עתירת שני העותרים יאושרו, קיים חשש, כפי שהוא הגדיר, שתהיה נהירה לעבר קרנות הפנסיה החדשות, כי הן מאוזנות, ועיקר הכסף יעבור מקופות הגמל. חלק אחר של הכסף יבוא מקרנות הפנסיה שיש בהן גירעון תקציבי שנע בין 35 ל-40 מיליארד שקלים.

ואומר מאיר שביט בחוות הדעת המקצועית שלו, שנתקבלה על-ידי בית-המשפט, שהנהירה הזאת, התזוזה הזאת של הכספים – ואני רוצה להזכיר לכם בכמה מדובר, בקופות הגמל יש צבירה של 90 מיליארד שקלים, כמיליון וחצי עד 2 מיליוני עמיתים, חשבונות, מחצית מהכסף הזה הוא כסף שנמצא בקופת הגמל במשך תקופה ארוכה שעולה על 15 שנים – עלולה לגרום לכך ש-45 מיליארד שקלים יכולים להתחיל לנוע, אם האנשים חושבים שקיים סיכון למה שיקרה בהשקעות בקופות הגמל. ואותו דבר לגבי קרנות הפנסיה, שהצבירה בהן נעה בין 45 ל-50 מיליארד שקלים ומדובר ב-620,000 עמיתים. אם באים ואומרים שקיים גירעון אקטוארי בסכום אדיר וקיימת סכנה להמשך קיומן של קרנות הפנסיה, הרי ששני ההרים הללו, 90 המיליארד ו-40-45 המיליארד, יתחילו לנוע וזה משבר קשה במשק הישראלי.

ואותו מאיר שביט הוא אדם חכם. כל מי שהיה קורא את המסמך הזה היה אומר: הו, מי רוצה כאן עוד משבר של מניות הבנקים, שעלה כ-9.3 מיליארדי דולר, בואו ניתן להם שהות להסדיר את העניין, שמא החולות הנודדים הללו יתחילו לנוע ויכסו את כל המשק הישראלי, שהרי משבר מניות הבנקים עלה באובדן של עשר שנות צמיחה במשק הישראלי.

ולכן, כל השאלה הזאת של נהירת הכסף החם לקרנות הפנסיה החדשות, המאוזנות, שיקנו אגרות חוב מיועדות, מיוחדות, בתשואה קבועה של 5.5%, כל זה הבהיל את בית-המשפט העליון, ומשפסק את אשר פסק, ברוב של שניים נגד אחד, בעצם ראה לנגד עיניו את הנדידה של החולות הללו. הוא לא היה בטוח בעצמו, ומאחר שהונחה לפניו חוות דעת של הממונה על שוק ההון, כמי שנחשב למומחה מספר אחת בארץ, קיבל בית-המשפט את ההחלטה הנשענת על חוות הדעת של אותו מאיר שביט.

תרשו לי לומר לכם, כמי שאולי לא כל כך מקצועי בעניין הזה, כמי שאולי לא כל כך מבין בעניין הזה, אני לא הייתי מקבל בקלות כזאת את ההנחה שיכולה להיות נהירה מקופות הגמל הישנות לקרנות הפנסיה החדשות ומקרנות הפנסיה הישנות לקרנות הפנסיה החדשות, שהרי, שער בנפשך, חבר הכנסת איתן, אילו היה סיכוי כזה, אכן קיימת אותה קרן שאושרה, "עתידית", ובעצם אפילו שבריר קטן של הכסף הזה צריך היה לעבור אליה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

נכון, מאוזנות. אז כל אותן הקרנות המאוזנות והקיימות, שהן קטנות, צריכות היו להפוך קרנות ענקיות.

אני לא חושב שזו סכנה. אני חושב שיש סכנות אחרות לקרנות הפנסיה, וכבר עמדתי על כך: הניהול, הגירעון האקטוארי, המבנה, ההפרשות, כל אלה יצרו גירעון אקטוארי גדול שעלול בשלב מסוים, אם לא תיפתר הבעיה שעליה מדבר החוק בין השאר, להעמיד את המשק הישראלי בפני בעיה קשה ביותר.

הבעיה שעומדת לנגד עינינו כשאנחנו באים לטפל בחוק ובהסדר שעליו עמל מי שנקרא מנכ"ל האוצר, מר אהרן פוגל, בעצם צריכה להטריד אותנו. מאחורי אהרן פוגל עומד אותו משנה למנהל בשוק ההון, האיש שהיה בכל הזמנים ובכל העתות וטיפל בעצם במישרין בנושא הזה, ושמו מר מיכה וינטר.

אני רואה סכנות אחרות בשוק ההון. כבר עמדתי על הסכנה שקיימת בקופות הגמל, אולי הסכנה הגדולה של המשק הישראלי – 45 מיליארד שקלים, שהם בבחינת כסף נזיל, וכל משבר בשוק ההון עלול להזיז את הכסף הזה, להבריח אותו ולמוטט את כל המשק הישראלי. אני הייתי מוטרד ממצבן של קופות הגמל הרבה יותר.

ואני קושר את העניין למשבר שפקד את שוק ההון. מי שזוכר את ההסתייגות הקודמת שלי, היא עסקה בעצם במה שקרה בקופות הגמל, אבל לא הספקתי להשלים את הדברים, ולכן אעמוד על כך במשפטים אחדים, ברשותו של היושב-ראש. הוא יכול ללחוץ, אני שמעתי. אני כבר גומר.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה מבקש ממני?

היו"ר ס' טריף:

שתסיים.

דן תיכון (הליכוד):

אני מסיים.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

תודה.

אני רוצה לומר, שיש בעיה. לא הקימו חומות סיניות. כל העמיתים שקיבלו בשעתם רכשו מכספם איגרות חוב מיוחדות. משהוחלה הרפורמה עליהם ולא הופעלו החומות הסיניות, בעצם בקופות הגמל יש צבירה של איגרות חוב מיוחדות בהיקף שלא עולה על 20%, להערכתי, ממצב שהיתה להם צבירה של כ-99%, בעוד שבקרנות הפנסיה עדיין היקף הצבירה של איגרות החוב המיוחדות מגיע ל-100%. לכן אני חוזר ושואל: מדוע אזרח שחוסך בקופת הגמל לעת זיקנה, לא תינתן לו הרשות לקנות איגרות חוב מיוחדות, או לחלופין יבוטל היתרון שניתן לקרנות הפנסיה שעדיין מנפיקים להן איגרות חוב מיוחדות? תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת מיכאל איתן.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

_ _ _

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

בבקשה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

בוקר טוב, אדוני היושב-ראש.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

בוקר טוב.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני מקווה ששנתך ערבה לך.

אני רוצה לומר, שאחרי שסקרנו את עיקריו, חלק אחד מפסק-הדין, אחרי שראינו שלמעשה היתה כאן מערכת שלמה של הונאה בלך ושוב של האוצר את היזמים, יזמים שלכאורה אנחנו אומרים שאנחנו זקוקים ורוצים לעודדם, לאחר מה שהיה, שמענו בוועדת הכספים חוות דעת שאומרת, שאם רחמנא ליצלן נאשר את הקרנות החדשות, אם נאשר אותן יברחו כספים מקרנות גמל ותהיה מהומה בשוק ההון. אז לא ידעתי שבית-המשפט העליון עסק גם הוא בנושא. ומה הוא אומר? הוא אומר: שמענו עדויות של מומחים שונים שאמרו שאין סכנה כזאת. אבל הופיע איש האוצר, מומחה האוצר, ומאחר שהוא הרשות המוסמכת, המקצועית לעניין זה, קיבלנו את עמדתו.

ניסינו לברר, בדיוני ועדת הכספים, על איזו סכנה מדברים. כשאדם נכנס לקופת גמל, הוא חוסך במשך 15 שנה. אם הוא שובר את החיסכון באמצע התקופה, זה עולה לו בקנס. כשהוא כבר נמצא בקופת גמל, אחרי 15 שנים הוא כבר מבוגר. מדובר על רבים מהעמיתים. יש סכנה שיברחו?

והנקודה העיקרית, הרי השוק כבר פתוח. הרי יש אפשרות כזאת. מדוע אנשים לא עשו את זה כשהיתה אפשרות? ייתכן שהאוצר רמז לקופות הקיימות, הפרטיות, שאם הן תעשינה את הצעד הזה – הוא יצר את צעדיהן. אם הן תלכנה במסע גדול של הסברה ובמסעות פרסום ובשלטי חוצות: בואו והצטרפו אלינו, אנחנו המאוזנים, אנחנו קרן פרטית שיש לה מועצת מנהלים, שיש לה מנהל עם אחריות, שהוא צריך למסור דין-וחשבון, ואם הוא לא מוסר דין-וחשבון נכון, אזי יש ועדת ביקורת והדוחות שלה מפורסמים – את זה יכלו הקרנות הפרטיות לעשות. הן יכלו להציג את מצבן שלהן מבחינה ארגונית, את חוזקן הניהולי לעומת קרנות הפנסיה המתחרות, של ההסתדרות, שמעולם לא היו להן דוחות ביקורת, לא היו מאזנים, לא היו דיווחים, שבמשך עשרות שנים נוהלו כאיזו מסגרת של איזו כת קטנה שמשחקת בכספים של העמיתים. את העבודה הזאת יכלו לעשות הקרנות הפרטיות, הן יכלו לפתוח במסע, כפי שאמרתי.

כשאני שואל את עצמי, מדוע הם לא עשו זאת, אני מתאר לי שהיתה הסכמה בינם לבין האוצר: רבותי, תמשיכו להתפתח, תמשיכו לפעול, אבל בצורה שלא תפגע באחרים. שאם לא כן, מדוע לא עשו זאת? השוק היה פתוח.

לכן, הטענות שהובאו על-ידי האוצר לוועדת הכספים, שלפיהן אם אנחנו לא נאשר את החוק השוק יתמוטט, אינן ריאליות. כשהשוק פתוח – האפשרות הזאת קיימת. ואני קורא לקרנות הפרטיות לפעול כך. זה לא נעשה. לכן, הנימוקים של האוצר אינם יכולים להתקבל, מה עוד שבבית-המשפט העליון נשמעו נימוקים מקצועיים של שני הצדדים.

והערה נוספת. אילו רצה האוצר באמת ובתמים ללכת לרפורמה, הוא יכול היה לבוא ולומר: לעמיתים חדשים אני נותן תנאים חדשים שווים לכול. עמיתים ותיקים שנמצאים בקרנות הפנסיה של ההסתדרות, אני ממשיך לתמוך בהם באמצעות סובסידיה, עד אשר נגיע להסדר אחר. ואז, אנשים צעירים, שכפי שאמרתי קודם רואים את הוריהם, פנסיונרים של הקרנות הכושלות האלה, במצב קשה, אחרי שתרמו סכומים אדירים לחסכונות שבקרנות הפנסיה, לכספי הצבירה, ובסופו של דבר מקבלים נזיד עדשים, עושים השוואה. לו היה האוצר רוצה באמת ובתמים למשוך השקעות, לבטל את האפליה, את המונופול, לו היה מגיע באמת ובתמים להחלטה שהוא הולך לרפורמה, הרי הדלת היתה פתוחה שלא לפגוע בעמיתים הקיימים אבל לתת תנאים שווים לכל עמית חדש שמצטרף לקופה, תהא אשר תהא.

הוא לא עשה את זה. הוא הביא לנו חוק להוראת שעה. הוא הבטיח לנו שהוראת השעה היא עד 31 באוקטובר 1994, ולאחר מכן הוא יביא את הרפורמה. אבל במקום זה הוא מביא לנו חוק המאריך את המונופול, המאריך את האפליה, בלי שהוא יכול להבטיח לנו שהרפורמה אומנם תזוז קדימה.

ואני יודע מדוע אין הוא יכול להבטיח לנו שתהיה רפורמה, שהוא יזיז קדימה את הציבור הזה להבראה. משום שהבחירות הכלליות מתקרבות, והוא איננו עשוי לטפל בשינוי סדרי עדיפויות כפי שהוא הבטיח לנו; איננו עושה זאת. אנחנו נמצאים סמוך מאוד לשנת בחירות. אין שום אפשרות שהאוצר יעשה את הרפורמה. לכן אני חושש, שהוראת השעה הזאת שאנחנו מתבקשים לאשרה, אם נאשר אותה היום, זאת הוראת שעה שתהיה לשעה ארוכה, ארוכה מאוד, כשאותם עשרות אלפי הצעירים שרוצים למצוא עתיד טוב יותר בקרנות פנסיה בריאות, לא יוכלו לעשות זאת.

הדבר הזה חמור מכמה טעמים. כפי שאמרתי, אפשר לראות בחומרה יתירה את התנהגותו של האוצר כלפי משקיעים, שמושכים אותם בכל מיני טענות שווא, בלך ושוב, וכאשר הם ממלאים אחרי כל התנאים מוסיפים להם עוד תנאי, וכאשר בית-המשפט העליון אומר מה שאומר אומרים להם:

רבותי, אנחנו קיימנו אתכם דיונים במשך שנים – ובמקרה של חברת "מגדל" עשר שנים של דיונים, תלך תבוא, תלך תבוא. זה מזכיר לי את הבדיחה על אותו פקיד בברית-המועצות של אז, שהאיכר בא אליו, דופק בדלת ונכנס, והפקיד אומר לו: אדוני, אני תמיד אומר לך לבוא מחר ואתה בא היום. כך הונו אותם במשך עשר שנים בטענות שווא, ובלבד שיישמר המשק המפלגתי. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת איתן. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי 13. אתה אומר רק 11? מה קרה? טוב, נראה כמה אני אחזיק מעמד, אם כי זה בוקר חדש.

אדוני השר, בוקר טוב, השעה 06:05. הגיע הזמן – אני לא רוצה לומר לקום לעבודת הבורא – הגיע הזמן להתעורר. ישנת טוב כל הלילה. אנחנו עמדנו פה ודיברנו, ואתה ישנת, נמת לך את מנוחתך.

היו"ר ס' טריף:

השר האזין לכם כל הזמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אכן, הנושא שבו אנחנו עוסקים, חשוב לדעת זאת, הוא נושא שאולי נוגע לאושיות השלטון ולאופי השלטון במדינת ישראל. דיברתי קודם לכן על העובדה – – –

שר האוצר א' שוחט:

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל השעה כבר מאוחרת. ישנת כל הזמן. אנחנו מדברים, ועכשיו אתה – – –

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

_ _ _

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אתה יודע מה? אני אגיד לך את האמת: אני מפחד, שאם אדבר בשקט, אני בעצמי אירדם.

ובכן, אדוני השר, אני אדבר בקול בינוני כדי שאתה גם תוכל לנמנם ובכל זאת הקולות שלי יחדרו דרך מערכת השמיעה שלך לתודעה שלך ואתה תהיה במצב אידיאלי גם לשמוע את הדברים וגם לעכל אותם.

דיברתי קודם שעה ארוכה על העובדה שהממשלה פשוט התרשלה. מדובר על חוק שתוקפו פג ב-31 באוקטובר. במשך חודשים ידעתם שיום אחד יגיע 31 באוקטובר. וראה זה פלא, פתאום התאריך הזה הגיע ורק בתאריך הזה אתם נזכרים לבוא מהר לכנסת כדי להאריך את תוקפו של החוק. לא היה אפשר לבוא שבוע קודם? שבועיים קודם? מה חשבתם, ש-31 באוקטובר לא יגיע? אולי חשבתם שעד 31 באוקטובר תצליחו לבצע את הרפורמה המרחיקה לכת ולפתור את כל הבעיות? יש לי רושם, שזאת היתה רק הזנחה. זאת פרשה אחת.

פרשה שנייה, חשובה אולי לא פחות, וגם היא מחייבת איזו תשובה ואיזו התייחסות; חבר הכנסת אריאל ויינשטיין גולל כאן בהרחבה את הצורה שבה פקידות בכירה באוצר טיפלה בבקשה של חברות לקבל היתר. זאת בושה לקרוא ולשמוע ולראות פסק-דין של בית-המשפט העליון במדינת ישראל מתאר את היחס שהפקידות נותנת לחברות שרוצות לקבל היתר, לאזרח שרוצה לקבל היתר. איזו בושה זאת. יושב פקיד שמקבל את כספו ממשלם המסים, ופשוט מטרטר את האזרחים, לך ושוב, לך ושוב, כשהוא יודע שהוא לא מתכוון לתת לו בסופו של דבר את ההיתר.

הטיפול הזה זכה לגינוי חריף מאוד מצדו של בית-המשפט. קובע בית-המשפט בפסק-דינו, בעמוד 15: "אל לעובדי המדינה בעלי הסמכות, שהם בבחינת נאמני הציבור, לנהוג בדרך מתחכמת ופתלתולה, להציב משוכות סרק בדרכו של האזרח תוך כדי התעלמות מהלכה או בעקיפתה בדרך-לא-דרך". כלומר, בית-המשפט העליון קובע, אדוני שר האוצר, שהפקידים שהם למרותך, הפקידים שאתה אחראי להם אחריות מיניסטריאלית, נהגו בעניין זה – לדעתי לא רק בעניין זה, אבל עניין זה הגיע לבית-המשפט העליון לבדיקה – בדרך מתחכמת ופתלתולה. הם הציבו משוכות סרק בדרכם של האזרחים והתעלמו מהלכה או עקפו אותה בדרך-לא-דרך.

ואני שואל שאלה פשוטה: האם קרא השר את פסק-הדין? ואם השר קרא את פסק-הדין, האם עלה בדעתו לנזוף בפקידים, לקרוא להם לסדר, לתת להם איזו הנחיה שהמעשים האלה לא יישנו? יש לי רושם שהשר פשוט מצפצף צפצוף אחד ארוך על פסק-הדין, על ההערות של השופטים, והכי גרוע – על האזרחים שצריכים לקבל שירות מאותם פקידי ציבור.

יש ממצאים בדבר התנהגות פסולה של פקידות. אני שואל: אילו מסקנות הסקת, אדוני השר, על מנת שפקידים אלה לא ינהגו כך להבא? יש לנו ממשל שמגלה אטימות מוחלטת כזאת מול ציבור שצריך לקבל את שירותיו. מה אתם חושבים לעצמכם? מה הסמכות שלכם לשגע את האזרחים, לרמות אותם, להציג בפניהם משוכות סרק, להתעלם מהלכה שקבע בית-המשפט או לעקוף אותה בדרך-לא-דרך? ואחרי שקובע את זה בית-המשפט – לעשות את עצמכם לא רואים, לא יודעים, שום דבר לא קרה.

אני אומר לך את זה, אדוני השר, אני לא אתן לך מנוח עד שאתה לא תיתן לנו תשובה מספקת האם הערת, נזפת, כתבת, קראת לסדר או נקטת איזו פעולה שהיא נגד הפקידים שפעלו בדרך שמוגדרת על-ידי בית-המשפט כדרך-לא-דרך. או שמא אתה והם עברתם לסדר-היום ועולם כמנהגו נוהג, ומחר יבואו עוד אזרחים, תשגעו גם אותם שנה וחצי, תשלחו אותם הלוך וחזור, תגידו להם להביא כל מיני אישורים ותגידו להם "תורידו חולצה, תורידו מכנסים, תתפשטו", ובסוף תגידו להם "אי-אפשר לקבל אתכם, כי האף שלכם לא מוצא חן בעינינו".

יש לי גם תמיהה מסוימת על פסק-הדין שניתן על-ידי כבוד השופטת שטרסברג-כהן. היא כותבת: "כאשר יש לפני בית-המשפט חוות דעת נוגדות שמוגשות על-ידי מומחים ומבטאות דעות שונות, יש לייחס משקל מיוחד לדעת מומחה המחווה דעתו במגזר המקצועי עליו הוא מופקד ונוטל עליו אחריות להחלטות המשקיות שתתקבלנה על סמך דעתו ושהוא יהיה אחראי להן כלפי הציבור". "ברוח זו", היא מציינת, "פסק בית-המשפט במספר בג"צים", והיא מזכירה, ש"בענייננו מדובר בחוות הדעת של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר".

השופט דב לוין, בדעת המיעוט, החליט שלא להעדיף את חוות הדעת של הממונה על שוק ההון במשרד האוצר על פני חוות הדעת של הצד השני. שני אנשים מלומדים הובאו כעדים מומחים מהצד השני, והם העידו שניתן באמצעות צווים והגבלות אדמיניסטרטיביות ליצור מצב ששוק ההון לא יזדעזע.

כבוד השופטת המלומדת אומרת, שמאחר שהביאה את ההלכה הזאת, שיש להעדיף חוות דעת של אותו פקיד שמובא מהמגזר הציבורי שעליו הוא מופקד – וכאן מדובר על חוות דעת של הממונה על שוק ההון והחיסכון במשרד האוצר – היא מחליטה להעדיף את חוות דעתו. ואני שואל – הלוואי שהייתי יכול לשאול אותה פנים אל פנים, אני מקווה שיום אחד אני אקבל ממנה תשובה – איך יכלה כבוד השופטת המלומדת, שהצטרפה לממצאים של כבוד השופט לוין, באומרה שאכן הרשויות נהגו בצורה שאינה ישרה והגונה עם המבקשים, כלומר אותו אדם שהיה ממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון, שהיה אחראי לאותם ממצאים חמורים ביותר, של הכשלת האזרחים, של הטעיה, של הצבת משוכות סרק, איך היא יכלה פתאום להעדיף את חוות דעתו ללא שום הסתייגות, ללא שום הערה של כבוד השופטת המלומדת שבאה לקבוע ולחרוץ דין, לאחר שכמה דפים קודם לכן, בפסק-דינה היא עצמה מצטרפת להאשמה חמורה כלפי אותו אדם, שהוא נהג בדרך לא הגונה.

הרי אנחנו יודעים, שמלכתחילה הוא לא רצה לתת, ששלחו אחר-כך את המבקשים לשר האוצר. יש כאן עדות שנאמר בה במפורש, שהמבקשים שבאו לקבל את ההיתר ופנו אל הפקידות המוסמכת, בשלב מסוים אמרו להם: לכו למנכ"ל האוצר ולשר האוצר. אם מנכ"ל האוצר ושר האוצר גורמים לפקידות לנהוג כפי שהיא נוהגת, אולי הם גם גורמים לפקידות להעיד כפי שהיא מעידה. לכן, אנו צריכים להזהיר את עצמנו לפחות לפני שאנו סומכים את ידינו על חוות דעתו של אותו פקיד.

בכלל, נראה לי מוזר כל העניין הזה, שמפחידים את בית-המשפט: אם אתם, השופטים, לא תיתנו לנו לעשות כל מה שאנחנו רוצים, שוק ההון יתמוטט. לא מיניה ולא מקצתיה.

בזמן החקיקה הופיע הממונה על שוק ההון בפני הוועדה של הכנסת. הוא נחקר על-ידי חברי הוועדה. מאותה חקירה ומתשובותיו הסתבר, שבעצם יש פתרון פשוט, שיכול מצד אחד להוביל לכך שלא תהיה שום בריחה ושום תנודה בשוק ההון ומצד שני גם לא ייפגע חופש העיסוק. ומהו אותו פתרון קסם כביכול? פשוט מאוד: אשר לעמיתים הישנים, הוותיקים בקופות הוותיקות, בינתיים, עד שייעשה בדק בית ותבוא אותה תוכנית של ריאורגניזציה של כל שוק ההון – יימשך לגביהם המצב הקיים, ואילו לגבי עמיתים חדשים שמצטרפים מהיום והלאה לקופות גמל, לקופות פנסיה, לקרנות הפנסיה – – –

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

קרנות פנסיה הן קופות גמל מסוג מסוים, כך שהטעות הזאת היא טעות חלקית.

ובכן, מדוע אי-אפשר לעשות את זה, קובעים כדלקמן – אני אסביר את הצעתי. לקופת הפנסיה "מבטחים" יש עמיתים והיא מקבלת מהממשלה איגרות חוב מיועדות. על מנת לסבסד את קרן הפנסיה הזאת ולמנוע את קריסתה – היא תמשיך הלאה, לגבי כל העמיתים הוותיקים, לקבל איגרות חוב, והיא לא תקרוס, לפחות לא בטווח הקרוב, עד שנעשה אותה ריאורגניציה כוללת בנושא קרנות הפנסיה.

אבל, אם מחר בבוקר יבוא אדם חדש וירצה להצטרף ל"מבטחים", "מבטחים" תקים חומה סינית ותאמר, לגבי המצטרפים החדשים, נניח שיקראו לזה "מבטחים ב'", הוא יפקיד כספים והתנאים לגביו יהיו תנאים חדשים. התנאים החדשים האלה, שלפיהם המצטרף החדש יכול להצטרף ל"מבטחים ב'", יהיו תנאים שייגזרו מהחלטת הממונה על שוק ההון באוצר, מה הן איגרות החוב המיועדות, איזו ריבית הם יקבלו תמורת ההפקדות של העמיתים החדשים, המצטרפים החדשים. גובה הריבית שייקבע יהיה כזה שיאפשר לכל גורם אחראי, שיעבור את הבדיקות על-ידי האוצר, לפתוח קרן. ייפתחו קרנות פנסיה חדשות רבות. והעמיתים החדשים יוכלו לבחור לאן הם רוצים ללכת. והאוצר, על-ידי קביעת גובה הריבית יווסת את גובה הריבית שתינתן לכל עמית חדש דרך קרנות הפנסיה שאליהן הוא ילך, וקרנות הפנסיה תתמודדנה ביניהן על נפשו או על כספו של המבוטח, של העמית, על-ידי שירות, על-ידי צמצום במינהל; הם יקלטו חברים, ובכספי החברים הם ירכשו איגרות חוב ממשלתיות. שיעור הריבית ייקבע על-ידי הממונה על שוק ההון, וכשהוא יקבע את שיעור הריבית, על-ידי שיעור הריבית הוא יווסת והוא ימנע זעזוע בשוק ההון.

למה לא עושים את זה? זה לא דבר מי-יודע-מה. זה ייתן ביטחון לקרנות הפנסיה. ביחס לעמיתים הישנים זה לא ישנה את המצב, הם ימשיכו לקבל איגרות חוב מיועדות ב-5.5% עד לפתרון הבעיה והגיבנת של העבר, וזה ייתן חופש עיסוק מלא. זה לא ייצור אפליה לגבי המצטרפים החדשים, שייהנו

כולם מגיבוי של איגרות חוב ממשלתיות באחוז שייקבע, שונה, יותר נמוך. כך גם שומרים על חופש העיסוק ועל הזכות של כולם להתחרות על המצטרפים החדשים, גם לא פוגעים בעמיתים הישנים ולא גורמים לקריסה של קרנות ולא גורמים למעברים ולתנודות בשוק ההון.

ולא די בניתוח הזה. לניתוח הזה צריך להוסיף עוד שני היבטים קשים וחמורים. הראשון פשוט: אם אתה מקבל את ההנחה שאתה קובע שהיום לא פותחים קרנות פנסיה חדשות, אם אתה מחייב את כל מי שרוצה היום במדינת ישראל ללכת לקרנות פנסיה, ללכת לקרנות ותיקות שנכשלו בניהול ענייניהן, לא רק שאתה יוצר מונופול, אלא אתה נותן פה פרס למי שנכשל. איזה היגיון יש בכך? איזו מדיניות זאת שאומרת, לאלה שנכשלים אתן פרס, אתן להם העדפה, אצור מצב שהשוק יפנה אליהם לקוחות, ואילו אלו שהצליחו בעסקים אחרים ורוצים להיכנס לתחום הזה ויש סיכוי שיצליחו גם בו, אתה אומר להם: לכם אסור להיכנס. זה פשוט דבר שהדעת לא סובלת אותו.

אבל יש כאן דבר הרבה יותר חמור, ולצערי הרב אני חושש מאוד שגם בית-המשפט העליון בשבתו כבג"ץ לא נתן את דעתו לבעיה קשה וחמורה זו, ויכול להיות שיום אחד היא תחזור לפתחו כבומרנג שיטיל אולי – אני מקווה שלא, אולי אני טועה, אבל יש לי חשש, שיטיל דופי מסוים בפסק-הדין.

למה אני מתכוון? מאיר שביט, כשהוא היה בוועדת הכספים והצעתי לו אותו פתרון של חומה סינית, יצירת קרן פנסיה למצטרפים החדשים, להבחין בין החדשים לישנים, לאפשר לקופות הוותיקות להקים קרנות חדשות מקבילות וגם לחדשים להקים קרנות חדשות, אמר לי דבר חמור מאוד – חברי הכנסת דן תיכון ואריאל ויינשטיין, אני רוצה לחדד את הנקודה הזאת וגם לשמוע את התגובות שלהם. כשהבאתי את זה לפני מאיר שביט, הממונה על שוק ההון, התחיל חושב וחושב ואחר כך אמר לי: למה זה לא טוב – הוא אומר – אם אנחנו נעשה עכשיו חומה סינית בין הקופה הישנה לקופה חדשה ונגיד שיש "מבטחים א'", שהיא הקופה הישנה, ויש "מבטחים ב'", שהיא הקופה החדשה, וניתן כמובן גם להקים קרנות חדשות, אנחנו עלולים לגרום לכך, שבתוך זמן קרוב "מבטחים א'" לא תוכל לשלם את הפנסיה, כי בעצם לא יהיו לה מבוטחים חדשים.

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

רק דקה. תן לי לגמור את הרעיון. אני חושב, שכאן גם בית-המשפט, שלא נתן את דעתו לנקודה הזאת, יכול להיות שהוא טעה טעות קשה.

מה זה אומר במלים אחרות? במלים אחרות זה אומר, שהממונה על הביטוח ועל שוק ההון במדינת ישראל יודע ש"מבטחים א'" היא קרן פנסיה – – –

<u>קריאה:</u>

_ _ _

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

תן לי רק לגמור את הרעיון. תן לי לגמור את המשפט.

יוצא מהעניין הזה, ש"מבטחים א'" היא קרן ביטוח, קרן פנסיה שיש לה רשיון של מבטח – היא צריכה לקבל רשיון של מבטח, אחרת היא לא יכולה להיות קרן פנסיה – היא במצב של פשיטת רגל.

<u>קריאה:</u>

_ _ _

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

תן לי רק לגמור את העניין, עוד דקה. תן לי לגמור משפט. תן לי לגמור את המשפט.

כל אדם שנכנס היום לשם שם את כספו על קרן הצבי. ומי שאחראי למנוע ולהזהיר את הציבור, במקום להגיד לכולם: תיזהרו לכם, אל תלכו לשם, כי שם אתם מסכנים את כספכם, שם עלולים לקחת את הכסף שאתם משקיעים ליום זיקנה ולהשתמש בו כדי לממן חובות עבר וכשאתם תגיעו לגיל זיקנה, לא יהיה מה לשלם לכם; במקום להגיד את זה לאנשים, הוא מסתיר את זה מהם, לא אומר את האמת, ומכריח בעצם אנשים ללכת רק לשם.

אם אני משווה את זה למה שהיה בעת משבר הוויסות, כאשר היו מוסכמות מסוימות שכולם שיחקו על-פיהן ואחר כך חיפשו את האשמים, מי יודע אם לא יבוא יום ויהיה משבר בקרנות הפנסיה והמדינה תצטרך לשלם, ואז יפתחו את ספר החוקים, ומישהו ישאל, איפה היה מי שצריך היה להתריע מפני כניסתם של עמיתים חדשים שבעצם מבקשים ביטוח ונכנסים לקרן שהיא קרן צבי ולא קרן ביטוח.

לצערי הרב, גם בפסק-הדין אין תשובה. מישהו, אולי אותו ממונה על שוק ההון, אם מישהו ישאל אותו, יכול לבוא היום, לקחת את פסק-הדין הזה ולומר: רבותי, יש לי גיבוי של בג"ץ.

לא נמצאים כאן השופטים להשיב על השאלות שלי. אני אסכם את שאלותי, עם כל הכבוד, עם כל ההערכה לבית-המשפט, בשאלה, האם, אולי, שמא. ייתכן שאני טועה בהצגת השאלות, אבל אני חושב שאנחנו ראויים לתשובות. אני חושב שיש מקום שהציבור בישראל יקבל תשובות על השאלות האלה.

דן תיכון (הליכוד):

זו תוכנית פוגל. זה מחכה לבית-המשפט, לפתרון כל בעיית קרנות הפנסיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל בית-המשפט נותן גושפנקה למצב שבו אנשים שהולכים לקרן ביטוח שפועלת על-פי – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה?

דן תיכון (הליכוד):

עד 31 באוקטובר, כי הוא מבין שהממשלה תבוא ותציג תוכנית כוללנית שמתבססת על המלצות פוגל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני הייתי יכול לקבל את ההסבר שלך לו היה בית-המשפט אומר איזו הערה, היה מתייחס למצב הזה ואומר: רבותי, יש כאן מצב שאנחנו מתייחסים, מצפים, מקווים, ומעירים ואומרים שהוא לא תקין, שצריך לתקן אותו מייד. יש כאן מצב כזה וכזה. אבל אין התייחסות.

דן תיכון (הליכוד):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה?

דן תיכון (הליכוד):

בית-המשפט לא התייחס לגירעון האקטוארי המשוער.

מיכאל איתן (הליכוד):

זו בדיוק אחת הבעיות כאן. כתוב וגם מוזכר, שהקרנות נמצאות במשבר. זה מוזכר בפסק-הדין. יום אחד ישאלו את מאיר שביט: כשאתה היית ממונה על שוק ההון, היית אחראי, נתת תעודת ביטוח, כי זה פועל על אלמנט של ביטוח, ידעת שאותה חברת ביטוח לא מסוגלת, למה לא הזהרת את העמיתים שלא להיכנס? למה לא הפסקת את פעולתה? למה הרחבת את פעולתה? והוא יגיד: מה אתם רוצים ממני? זה היה גם בבית-המשפט העליון, ואף אחד לא אמר לי שום דבר. כמו שאומרים בנושא הוויסות. כל אחד אומר: מה אתם רוצים ממני? הוא ידע והוא ידע והוא ידע. יגידו: מה אתם רוצים ממני? שר האוצר ידע, הכנסת ידעה, כולם ידעו. גם בית-המשפט ידע, ואף אחד לא אמר מלה.

אומנם השעה עכשיו היא 06:30, ואני לא יודע כמה אנשים מודעים בכלל למה שאנחנו מדברים כאן, אבל עם כל הצניעות אני חושב שזו סוגיה כבדה, רצינית, שיש לה אספקטים גם משפטיים, גם כלכליים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אלא אם כן הממשלה במודע נוטלת את האחריות לגירעון האקטוארי והיא תדאג לפיצוי מלא לקרנות הפנסיה, וזה מה שכל אחד חושב.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל זה לא נכון. אני יכול לומר לך, ואני מקווה – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר לך שזה לא נכון. אין שום אחריות ממשלתית דה-יורה. אין שום אחריות ממשלתית מכוח חוק.

דן תיכון (הליכוד):

כולם חושבים שיש.

מיכאל איתן (הליכוד):

חושבים. אבל אין אחריות ממשלתית מכוח הדין שעליה להיות אחראית להפסדים של קרנות פנסיה. קרנות הפנסיה, עם כל הכבוד, הן עסקים של ההסתדרות. ההסתדרות היא בעלת הקרנות, היא שולטת בהן, היא קראה לאנשים להצטרף אליהן, ואנשים הפקידו שם כספים. העסקים כרגע הם בין ההסתדרות לבין המפקידים, בין הנהלות הקרנות לעמיתים. והמדינה, אם תהיה לה חובה או לא תהיה לה חובה, על זה תחליט הממשלה. אבל היא תחליט לא מכוח חובה משפטית חוקית אלא מכוח אחריות ציבורית לבעיה רחבת היקף.

נמצא כאן שר האוצר, שמעיין עכשיו בעיתון. אני בטוח שהוא לא יכול שלא לשמוע את הדברים שלנו. הוא מזכיר לי ילדים קטנים, שכשאומרים להם דברים לא כל כך נעימים, הם עושים את עצמם כאילו אינם שומעים אבל הם שומעים טוב מאוד. כולנו היינו פעם במצב הזה; הם שומעים טוב מאוד. שר האוצר מעדיף עכשיו לעשות את עצמו כאילו אינו שומע, כי הוא יודע טוב מאוד שמצד אחד הוא לא אחראי והוא יהיה חייב לפחות להציג עמדה – – –

דן תיכון (הליכוד):

תסלח לי מאוד, הוא אחראי במישרין, כי הוא המפקח העליון על פעולות קרנות הפנסיה בתוקף היותו הממונה על אגף שוק ההון.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, אני מסכים אתך. אבל גם כאן זו אחריות מוסרית ולא אחריות משפטית. גם אם המפקח של המדינה התרשל, יש לי ספק רק אם יש זכות תביעת נזיקין נגד מישהו שהתרשל. יש לי ספק. אני לא מכיר את הסוגיה המשפטית עד הסוף, ובוודאי לא אדבר על כך בשעה כזו ולא אשלוף משהו מהשרוול.

אבל גם בלי זה אני בטוח, שכל אדם בכנסת הזאת מבין, שלא משנה מי יהיה שר האוצר ומאיזו מפלגה, אם בעיה כזו תתפוצץ, והיא בוודאי תתפוצץ, כל ממשלה בישראל לא תוכל לומר שההסתדרות והפנסיונרים ישברו את הראש, היא תצטרך במקום כלשהו לסייע ולתרום את חלקה.

אני בטוח ומקווה ששר האוצר הנוכחי לא יבוא ויגיד: טוב, אני פוטר את ההסתדרות. ראשית כול, ההסתדרות היא הגורם הראשון שצריך לכסות את כל ההפסדים. צריך להוציא מההסתדרות את המקסימום.

אבל, לצערי הרב, היקפי הגירעונות הם כאלה, שגם אם ימכרו את כל נכסי ההסתדרות, את זה לא יהיה אפשר להחזיר. ואז, אחרי שימכרו את נכסי ההסתדרות, אני חושב שבהחלט יש מקום שכנראה גם הממשלה תצטרך בצורה כלשהי להיכנס ולפתור את הבעיה. אבל אין כאן שום מצב, בבסיס המשפטי, שהממשלה היא זו שצריכה לפתור את הנושא מכוח התחייבות שלה.

מה התקדים שיזרקו לנו? יגידו: ומה היה בפרשת המניות, שם לא דובר בפנסיה. המלה פנסיה היא מלה שיש לה קונוטציה פחות ספקולנטית, יותר סוציאלית, יותר רגישות חברתית. פנסיה. כשהיה משבר המניות, באה ממשלת ישראל, הוציאה מיליארדים מכל משלמי המסים והלכה לממן, מה עכשיו? לא תעשה? לכן אני אומר, כנראה לא תהיה ברירה, אבל בוודאי רק אחרי שההסתדרות תמלא את חלקה.

ועוד דבר שהוא לא פחות חשוב. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין הביא הנה כל מיני הסכמים פנסיוניים כביכול שעשו קרנות הפנסיה. וכשיבוא יום שבו יצטרכו לעשות את ההסדר ולפתור את בעיית הגבנון או הגבנונים של העבר, אז לא יהיה מנוס מלפתוח ולבדוק גם הסכמים מעוותים.

אני אומר לך כבר עכשיו, אדוני שר האוצר, אני מקווה שלא תעז לקחת כספים של משלם המסים ובאמצעותם לכבד התחייבויות קלוקלות שניתנו שלא כדין, שלא כצדק. אם אנחנו נצטרך לסייע, לאחר שההסתדרות תשלם את חלקה לפנסיונרים שמשתכרים 1,000, 2,000, 2,500 שקל, בהחלט יש מקום, אין ברירה, אם אתה מתכוון לקחת כספים של משלמי מסים. ומי הם משלמי המסים? אלה אזרחים שכל אגורה, כל שקל שאתה לוקח מהם כמסים הם עבדו עבורו קשה מאוד, והם זקוקים לו. אלה אזרחים שמקיימים משפחות, אלה יכולים להיות אנשים שרוצים להקים משפחות, אנשים צעירים שרוצים להתקדם בחיים, שמרוויחים כמה אלפי שקלים ואנחנו מטילים עליהם מסים. וברוך השם, המסים שמטילים במדינה הזאת – אדוני שר האוצר, על-פי הנתונים של מינהל הכנסות המדינה, הצעדת אותנו למקום הרביעי בטבלה העולמית. אנחנו רוצים לשבור את השיא העולמי?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

יהיה לנו לפחות שיא עולמי אחד.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

המקום הרביעי בעולם מבחינת נטל המסים. זה היה 39% מכלל התמ"ג בזמן שנכנסת לתפקידך, והגיע היום ל-41%.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

.41.2%

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

41 נקודה משהו.

אני מאוד מייחל, מקווה, מזהיר, מתרה, מתחנן, מבקש, שאתה תחוס על משלמי המסים ולא תפזר בקלות כל כך רבה מיליארדי שקלים לפתור בעיות שבחלקן הן בעיות שצריך לטפל בהן אבל בשום פנים ואופן לא בלי הבחנה.

אני רואה עכשיו שאתה מכין תקציבים של מיליארדים לפתור את בעיית הקיבוצים. עם כל הכבוד לקושי שניצבים מולו בני הקיבוצים, אני מכיר את רמת החיים במאות אלפי בתים במדינת ישראל, שבהם אנשים משלמים מסים ובקושי מסיימים את החודש, והם חולמים להגיע לרמת החיים שבקיבוץ. מדוע צריך לקחת מהם כסף, מסים, ולהעביר אותם על מנת שהקיבוצים יוכלו לקיים רמת חיים כל כך גבוהה? הלוואי שהקיבוצים יחיו ברמת חיים גבוהה, עיני אינה צרה בהם, הלוואי, אבל שיקיימו את רמת החיים הגבוהה שלהם מכוח הרווחים והפרנסה שהם יכולים לעשות, ואני מאחל להם שיצליחו. הלוואי, כולנו נצליח מהצלחתם. אבל כאשר הקיבוצים נמצאים במצב שבו הם נזקקים, כאשר אנחנו צריכים לדאוג למיליארדי שקלים, לא הגיוני שניקח כספים ממשלם המסים ונממן בהם את רמת החיים בקיבוצים.

כדאי לך בהזדמנות זו לעיין בדבר חמור מאוד, בדוח של שרון, מי שהיה אחראי למטה שאתה יודע על קיומו, הפועל בכפיפות למשרד האוצר. הוא כתב, לא פחות ולא יותר, שצריך להזרים עוד כספים לקיבוצים, על מנת שיוכלו להמשיך לקיים – אולי אני לא מדייק במלה – את רמת החיים שהם ראויים לה או רגילים לה, או משהו בסגנון הזה. במשפט זה הוא קובע, שהקיבוצים בישראל זכאים וראויים לרמת חיים אחרת לעומת איני רוצה להגיד מי, כדי שלא תאמר שאני דמגוג. לא אגיד רמת חיים של מי, אלא אשאל שאלה אחרת: מדוע יש קונסנסיה, שהציבור בישראל צריך לדאוג שבקיבוצים תהיה רמת חיים גבוהה יותר מאשר לכל אזרח אחר, ולממן את האקסיומה הזו?

אני חוזר עכשיו לעניין של קרנות הפנסיה, בדיוק באותה צורה: איך יכול להיות שאנחנו נכבד הסכמים פוליטיים, כאשר אנחנו יודעים שקרנות הפנסיה הבטיחו לאנשים כי יורדו להם כך וכך אחוזים מהמשכורת, ולא חשוב מה יהיה, וכאשר הם יגיעו לגיל הפנסיה, הם יקבלו כך וכך – כאשר הם ידעו מראש, שהאחוזים שהם גובים כדמי ביטוח לעולם לא יכסו את הגמלה המובטחת. למה הם עשו זאת? כי הם היו צריכים להציג הישגים פוליטיים, להוכיח לקבוצת העובדים הזו כי השיגו להם תנאים מיוחדים; לפני הבחירות להסתדרות, להשיג לקבוצת עובדים אחרת תנאים משופרים.

אינני עומד לפגוע היום בזכויותיהם של אנשים, אפילו לא זכויותיהם של אלה, כל זמן שההשתתפות הממשלתית היא על בסיס בדיקת מצבם הסוציאלי. אני לא יכול להשלים, בשום פנים ואופן, עם מצב שבאופן גורף ואוטומטי נכבד את כל ההתחייבויות שניתנו, ונממן את ההתחייבויות האלה מכספי כלל משלמי המסים בישראל, שחלקם זקוקים לכסף הזה לא פחות מאותם פנסיונרים. לחלקם צריך לעזור, ולחלקם מיותר. מה קרה? אנשים בעלי אמצעים עשו ביטוח, אך חברת הביטוח פשטה את הרגל. זה קורה. אם צריך לעזור להם מבחינה סוציאלית, בבקשה, אך אם אין בכך טעם סוציאלי, מה ההיגיון

לקחת מסים ממסכנים או מחלשים ולהעביר לחזקים רק משום שנפגעו מקרן של ההסתדרות, שהפכה למשהו מקודש; כמו הקיבוצים, שהם סקטור מועדף, ולכן צריך לעזור להם.

לא ראיתי שיכול לבוא אדם בישראל ולומר: אני בעל עסק, שילמתי ריבית גבוהה על האובר-דרפט שלקחתי – תעזרו לי. אבל אם הוא קיבוץ – מותר לו, הוא מקבל. לא ראיתי אדם מישראל שקיבל אדמה ממינהל מקרקעי ישראל, לחכירה לכמה שנים, ונותנים לו היום 26%; אם הוא אדם פרטי – הוא יקבל פחות. למה? איזו הצדקה יש לכך?

לכן, אני חוזר ואומר, גם בנושא קרן הפנסיה: ייתכן שלא תהיה ברירה, הדרך לטפל בסוגיה הזו היא דרך פשוטה ומיידית, לערוך הפרדה בין גבנוני העבר לבין פתיחת השוק מהיום והלאה. לא ייתכן שתהיה אפליה, לא ייתכן בשום פנים ואופן שלא תהיה אפשרות לקיים שוק חופשי לגבי מצטרפים חדשים, לא ייתכן בשום פנים ואופן שמצטרפים חדשים יופנו לקופות שנכשלו, לא ייתכן בשום פנים ואופן שייווצר מצב שמצטרפים חדשים ייקחו את כספם הטוב ויצטרפו לקופות שאין להן שום סיכוי לקיים את ההתחייבויות בעתיד, ימשיכו להפקיד שם כספים על מנת שאת המשבר נדחה לתקופה מסוימת ובכספים שלהם אפשר יהיה להרויח את הזמן – כאשר אנו יודעים כבר היום, בוודאות, שהאנשים האלה שמים את כספם לא בקרן ביטוח אלא על קרן הצבי.

היו"ר ס' טריף:

אנא, קצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק התחלתי.

היו"ר ס' טריף:

רק התחלת, אך יש לך עוד שמונה דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא יכול להיות. התחלתי בשעה 06:10.

היו"ר ס' טריף:

השעון שלי קובע.

מיכאל איתן (הליכוד):

ומה השעון שלך אומר?

היו"ר ס' טריף:

שיש לך עוד עשר דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא ייתכן, התחלתי אחרי השעה 06:00.

היו"ר ס' טריף:

כאשר הזמנתי אותך לדבר הפעלתי שעון, ולא שיחקתי אתו. אני מקווה שהוא בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני זוכר שהסתכלתי על השעון ואמרתי: בוקר טוב לשר האוצר, השעה 06:00 וכמה דקות, וזה יופיע בפרוטוקול.

היו"ר ס' טריף:

לפי הזמן שיש לך, אני חושב שיש לך זמן גם להתווכח שתיים-שלוש דקות. צריך לשמור על פרופורציות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שמח שאתה נאבק על הפרופורציות. הייתי שמח מאוד אילו היית נאבק על הפרופורציות שלי, כלומר אתה נאבק על מה שנראה כרגע מבחינתך.

אני רוצה להתייחס עכשיו לנקודה נוספת, שגם היא ראויה לדיון, אך עד עכשיו טרם התייחסנו אליה: כפי שצוין כאן – – –

חבר הכנסת וינשטיין, אולי אתה יכול לעשות עמדי חסד ולהעביר אלי את הצעת החוק.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, בלי תיאומים מעל הדוכן. חברי הכנסת הנכבדים, אומנם כולנו עייפים, אך יש גבול.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא כולנו, אני לא עייף. אני מודיע שאני לא עייף.

היו"ר ס' טריף:

חלקנו עייפים. אתה רענן ואיתן, אך חלקנו עייפים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני איתן גם כאשר אני עייף.

היו"ר ס' טריף:

צריך לשמור כאן על כללים קבועים.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסופו של פסק-הדין, בעמוד 63, קובע בית-המשפט בצורה ברורה לחלוטין: "מוסכם על דעת ההרכב כולו, כי אלמלא החוק זכאיות היו העותרות, שהצוום על תנאי שהוצאו יהפכו החלטיים. מכאן" – קובע בית-המשפט – "שאחרי ה-31.10.94, בהעדר חקיקה הולמת המונעת זאת, תהיינה העותרות זכאיות לקבל את ההיתר המבוקש על-ידן". בית-המשפט קבע, שבעצם נכון לרגע זה, העותרות זכאיות לקבל את ההיתר המבוקש על-ידן להקים, לפתוח, לייסד קרנות פנסיה – אחת מהן חדשה, והשנייה הרחבת הקיימת.

השאלה כרגע היא – אין חוק. בית-המשפט אמר, שאם לאחר 31 באוקטובר 1994 לא תהיה חקיקה הולמת, העותרות תהיינה זכאיות. זה מחייב אותנו לדון בשאלה, מדוע האוצר לא ממלא אחר הוראות בג"ץ. אני לא מבין, שעם ישראל יראה: יש החלטה מפורשת של בית-המשפט העליון בישראל, אשר

אומר כי לאחר 31 באוקטובר 1994 תהיינה העותרות זכאיות לקבל את ההיתר המבוקש על-ידן. מדוע, אדוני שר האוצר, אינך פועל על-פי החלטת בג"ץ? מדוע אתה מבזה את בית-המשפט? מדוע אתה מבזה את שלטון החוק? מדוע מאיר שביט אינו מציית להוראות בג"ץ? מדוע לא מוציאים להן היתר? אין תשובה. מצפצפים על הכנסת, מצפצפים על בית-המשפט. שום דבר, עוילעם גוילעם, העם יאכל גם את זה. אכלו כבר כל כך הרבה דברים מהממשלה הזו, יאכלו גם את העניין הזה.

פסק-הדין של בית-המשפט הגבוה לצדק אומר שאתם חייבים לתת את ההיתרים אחרי 31 באוקטובר. למה אתם לא נותנים היתרים? מדוע צריך לפנות עוד הפעם לבג"ץ, על מנת שתיתנו היתרים? אין תשובה. ממשלה כושלת, ממשלה שמבזה את שלטון החוק, מבזה את פסק-דינו של בית-המשפט. אין תשובה.

עוד הפעם, רשלנות. יגידו לי עכשיו: אנחנו רוצים לחוקק חוק עם תחולה רטרואקטיבית. למה? מצפצפים. קיבלנו שלטון, לא צריך עוד שום רגישות. אנחנו הבטחנו נורמות חדשות, ומה אנחנו נותנים? בדיחות של נורמות חדשות. אולי הן חדשות, אבל הן גרועות פי כמה מהנורמות השליליות שליוו גם את שלטון הליכוד. כולנו חיכינו לראות, אולי עכשיו, כל ממשלה חדשה שהיתה פעם אופוזיציה וביקרה את השלטון הקודם, תעלה את ישראל בקפיצת מדרגה, קדימה, תתקן חלק מהליקויים ותיצור נורמות חדשות. ומה אנו מקבלים? ראש ממשלה, שאני כבר לא רוצה להגיד מה האמינות שלו, את זאת כולם יודעים, אבל אני רוצה להזכיר לכם, כי הוא גם ראש הממשלה, גם שר הפנים, גם שר הדתות, גם שר הביטחון. אלו הנורמות החדשות? הוא מפר את חוק-יסוד: הממשלה, באופן ברור, כאשר הוא לא ממנה שר פנים, מפני שהוא נותן לש"ס אולי להמשיך לנהל את המשרד, כאילו הוא שר הפנים. איזו בושה.

והנה, הבושה המיוחסת לך, אדוני שר האוצר. למה אתה עושה צחוק מהחוק? למה אתה לא מציית להחלטת בית-המשפט? אדוני שר האוצר, למה אתה לא מציית להחלטת בית-המשפט? אתם כבר רגילים, מותר לכם. אבל העם הזה לא אידיוט גמור. על הדברים האלה תשלמו כמו שאנחנו שילמנו, כאשר אנחנו היינו לא בסדר.

אתם מנסים לפתור את הבעיה בשיטת הכאילו. היה לכם מספיק זמן לחפש איזה פתרון. בית-המשפט גם אמר לכם: מוסכם על דעת ההרכב כולו, כי אלמלא החוק – מכאן שאחרי 31 באוקטובר 1994, בהעדר חקיקה הולמת, תהיינה העותרות זכאיות, האם לא ידעת את זה? ב-19 באוקטובר 1994 התפרסם פסק-הדין, אדוני שר האוצר. מ-19 באוקטובר 1994 היה לך מספיק זמן לקרוא את פסק-הדין, לדעת מה כתוב בו ולציית לו. לציית לפסק-הדין זה גם להביא את החקיקה בזמן לכנסת. יכולת ללכת לפי בית-המשפט. היינו מתנגדים גם לחקיקה הזו. לדעתי, אין כאן חקיקה הולמת אשר יכולה להמשיך ולתאר את המצב הקיים, אבל לפחות היית בא בידיים נקיות. היית אומר: אני, שר האוצר, משרד האוצר וממשלת ישראל, קראנו בעיון פסק-דין שניתן ב-19 באוקטובר, הבנו שצריך לחדש את החוק וניגשנו מייד לחידוש החוק. לא. למי זה מזיז? לא הכנסת, לא בית-המשפט.

ואתם בכל אופן מנסים, ומגישים לנו הצעת חוק רטרואקטיבית.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אני מבקש ממך לסיים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני אומר לך, התחלתי ב-06:05.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

מצוין, עכשיו שתי דקות לפני 07:00. אתה מתווכח אתי על שתי דקות. יכול להיות שאני טעיתי בשתי דקות ויכול להיות שאתה טעית.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני רוצה לסיים רק את הנקודה הזו.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אז בבקשה תסיים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אז תוריד לי.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

אני לא יכול להוריד לך. יש עוד הרבה סעיפים ויש לך עוד המון זמן, עוד שעות רבות.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אבל אני חייב לגמור.

<u>היו"ר ס' טריף:</u>

עוד דקה לסיום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חייב לגמור את הנקודה הזו.

היו"ר ס' טריף:

אני מצטער.

מיכאל איתן (הליכוד):

כמה זמן אתה עוד נותן לי?

היו"ר ס' טריף:

נתתי לך כפי שמגיע לך, 55 דקות. זה בדיוק הזמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה צודק, אני מסיים.

היו"ר ס' טריף:

אתה מכיר אותי שאני מקפיד על העניין הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם עליתי ב-06:05 וקיבלתי 55 דקות; בשעה 07:00 אני צריך לסיים.

היו"ר ס' טריף:

אבל אתה טוען שב-07:05, אני חושב שאולי ב-07:03.

מיכאל איתן (הליכוד):

אמרתי שעליתי ב-06:05. אם דיברתי 55 דקות, ב-07:00 אני צריך לגמור. אין בינינו ויכוח, אני אומר שאתה צודק.

היו"ר ס' טריף:

אני נותן לך עוד דקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה אתה מתווכח אתי?

היו"ר ס' טריף:

אני לא מתווכח אתך, השעון צלצל ואדוני צריך לסיים. בבקשה, סיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לסיים, ואמשיך בעניין זה אחר כך. אומר רק את המסקנה, כי אני לא יכול לנתח עכשיו את הסוגיה. בסעיף 3 לחוק אתם כותבים: תחילתו של חוק זה ביום כ"ו בחשוון התשנ"ה, 31 באוקטובר 1994. כידוע לכולנו, 31 באוקטובר 1994 היה כבר לפני שלושה-ארבעה ימים. הצעת החוק הזו עומדת בסתירה לחוק-יסוד. הצעת החוק הנוכחית פוגעת בחוק-יסוד, ועוד פוגעת בו רטרואקטיבית, ולכן אין לה שום ערך. היא תיפסל, כך אני מקווה. נוסף על כל הפגמים של הוראת החוק הקודמת, יש כאן הארכת משך הזמן ופגיעה רטרואקטיבית שאין לה בסיס, ואסביר זאת בהמשך.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – –

היו"ר ס' טריף:

אני חושב שאדוני מיצה את עצמו בסעיף זה. אני יושב כאן ומקבל הודעות. קודם ביקשת עשר דקות ונתנו לך אותן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

דיברתי שעה, אדוני.

היו"ר ס' טריף:

אדוני, תפנה למזכירות, אל תתווכח אתי. אני מנהל את הישיבה זה שעה, לא לפני כן; אם יש לך טענות, תבוא למזכירות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה לא עניין של לבוא למזכירות.

היו"ר ס' טריף:

אני אומר לך שלא. בבקשה, חברת הכנסת בלומנטל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יושב אתנו כאן שר האוצר, ואני בטוחה שטוב ונעים יותר היה להיות בקזבלנקה, עם מלכים ורוזנים.

שר האוצר א' שוחט:

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כל הכבוד, אז אנחנו מבלים כאן את הלילה, כאשר אנחנו כאופוזיציה מביעים את ההסתייגויות שלנו אל נוכח הצעת החוק שהממשלה פישלה. היא פישלה בכך שלא הגישה אותה בזמן, ועכשיו היא באה אל הכנסת, על מנת שנאשר הארכת תוקף חוק שמלכתחילה היה בלתי צודק, חוק שאיננו טוב, משום שהוא בא להפלות בין קרנות פנסיה הקשורות למגזר אחד לבין קרנות פנסיה שעדיין אינן בנמצא, משום שלא נתנו להן רשות להתקיים.

אני חושבת – ואני חושבת שגם חברי כאן בכנסת חושבים – שמן הראוי הוא שתהיינה קרנות פנסיה לכל המגזרים, קרנות פנסיה שלא תהיינה מופלות לטובה בשל מגזר מסוים המתקשר אליהן, קרי: ההסתדרות. לכן אנחנו נמצאים כאן, על מנת להתריע על העוול המתמשך.

אני רוצה להתריע על הצעת חוק קודמת אשר הוצעה כאן – הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שבזמנה אנחנו כליכוד נמנענו לגביה. דובר אז על חוק ביטוח בריאות ממלכתי אשר היה קשור למס הארגון. לשון החוק היתה כדלקמן: חוק ביטוח בריאות ממלכתי ייכנס לתוקפו רק משיחוקק חוק מס ארגון. אנחנו, כליכוד, תמכנו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, אך חשבנו שלא צודק ולא נכון שאזרחי ישראל יצטרכו לשלם גם מס ארגון, שהוא 0.8%, נוסף על מס הבריאות. אני רוצה לברך על כך שהלילה ביטלנו את הקשר שבין חוק ביטוח בריאות ממלכתי לבין מס הארגון, אבל אני נזעקת, וכך גם חברי, אל מול הכוונה להעביר עכשיו בצורה סמויה אותו מס ארגון, בצורה בלתי צודקת ובלי שהדבר נחקק בחוק. הכספים האלה יועברו כך שיהיו כאילו מס ארגון, ייגבו מאזרחי מדינת ישראל, ובסופו של דבר יועברו להסתדרות, בלי שהסתדרויות עובדים אחרות, או קופות-חולים אחרות שאין להן הסתדרויות עובדים, יקבלו אותם סכומים.

אני רוצה להבהיר את דברי: מסתמנת מגמה חמורה ביותר – – –

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת בלומנטל, אני רוצה להזכיר לך, שאנו עוסקים עתה בעניין חוק קרנות הפנסיה, ולא במס הארגון, כי העניין של מס הארגון בוא יבוא.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כן, בהחלט.

שר האוצר א' שוחט:

– – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

לא נפגשתי עם מלכים ורוזנים. אבל הייתי רוצה לספר על שר החוץ שהיה עכשיו במרוקו והציע לנו להיות שותפים במסגרת סכום פעוט ביותר, בסך הכול 5%, בעלות הקמתו של בנק שאמור להיות בנק אזורי למזרח התיכון. ידוע שבנקים אזוריים שקמו למזרח-אסיה ולאפריקה, הם בנקים שנכשלו מכול וכול. אבל שר החוץ עם החזון הגדול שלו למזרח התיכון החדש, בא בעצם אל אזרחי מדינת ישראל ואומר: אף שבנקים אזוריים נכשלו בכל העולם, כדי להאדיר את שמי – והוא, כידוע, הסופר-סטאר החדש של המזרח התיכון – אני בכל זאת פונה אל אזרחי ישראל: הבו לנו בסך הכול 500 מיליון דולר, כדי שנהיה גם אנחנו שותפים בבנק שיזמתי ויוזם, ואני יודעת שאתה, שר האוצר, התנגדת ליוזמה הזו ומתנגד לה.

עמד לו כאן שר החוץ עם החזון החדש ואמר לנו: העוני והבורות הם האויבים של השלום. אין איש, אני חושבת, אשר רוצה שיתקיימו עוני ובורות. אבל אם שר החוץ חושב, שאנחנו נהיה אי של שפע בתוך ים של בורות, ואנחנו נהיה אלה שיצטרכו לדאוג שכל העוני והבורות שמסביבנו ייעלמו – הרי אני רוצה לבוא ולומר לשר החוץ, שקודם ידאג לכך שעניי ישראל יוכלו לעלות ולו במעט, אפילו לצורך נשימה קלה, אל מעל קו העוני. הוא בא לכאן ואומר: אנחנו צריכים להילחם בעוני ובבורות. איזה עוני ואיזו בורות? של כ-300 מיליון ערבים ובני עמים שונים הנמצאים כאן בסביבה? ומה עם העוני והבורות שעדיין מתקיימים כאן, האם זה לא מעניינו? האם את זה אנחנו לא צריכים לפתור? לא, אין לו בעיה.

גם עכשיו אין לו בעיה, להעביר 4.5 מיליארדי שקלים, למי? לקופת-חולים, שהיא ממוטטת. אנחנו לא נגד החולים, צריך לעזור לחולים, אבל צריך לבדוק מי אחראי לגירעון העצום הזה, של 4.5 מיליארדי שקלים. שיבוא לכאן מישהו וייתן את הדין על הגירעון הזה. יבואו לכאן האנשים, ואנחנו נאמר ואומרים להם: איך הגענו לגירעון כזה? למה אנחנו, כאזרחי מדינת ישראל, צריכים היום, כאילו דבר לא קרה, להעביר 4.5 מיליארדי שקלים?

אני מבינה את שר החוץ, בשבילו זה שום דבר, אם הוא מעביר 4.5 מיליארדים לקופת-חולים ולהסתדרות. הלוא זו אותה הסתדרות שהבטיחה בזמנה כי היא ההסתדרות החדשה, המחודשת, המשופצת, המשוכללת והמוצדקת כביכול. אותה הסתדרות שאמרה: אני אהיה זו שאמכור נכסים, אני אהיה זו שאעזור בהבראתה של קופת-חולים; אותה הסתדרות פנטסטית מגיעה היום, ומה היא אומרת: אני נורא מצטערת, פוס, הנכסים האלה הם לא שלי. בוא נבדוק על שם מי רשומים הנכסים האלה, שההסתדרות המחודשת והמשופצת אומרת היום כי הם לא שלה אלא הם כתובים על שמו של מישהו אחר. על שמו של מי זה רשום? אולי על השם שלך, חבר הכנסת ויינשטיין, אולי על שמו של חבר הכנסת גדליה גל? לא, אנונימי. לא יודעים על שם מי זה רשום. למה? כדי להתחמק מן המחויבות שהם לקחו על עצמם למכור נכסים.

אבל אני אמשיך עם שר החוץ, שעופף לנו וריחף עם יותר ממחצית ממשלתו בין שועי העולם הערבי וחסידיו. אנחנו לא מתנגדים שתהיינה עסקות, ואנחנו בהחלט בעד השלום. אבל מה הוא בא ואומר: בשביל מי אני עושה שלום? בשביל אנשים זקנים שהעתיד מאחוריהם, שרואים את כל העולם בצבעים כהים ושחורים? בשביל מי אני עושה את השלום – בשביל הילדים הרכים בני השמונה והעשר. לצערנו, ואני לא אומרת זאת בשמחה, ראינו ילדים קטנים, בני שמונה ובני עשר, ראינו אותם בקלקיליה ובמקומות אחרים, ומה הם אומרים? מרגע לידתם כמעט, בשתותם חלב אם: אנחנו רוצים לגדול ולחסל את מדינת ישראל. צריך לראות את המציאות נכוחה, ולא לשגות בחלומות שווא.

כולנו רוצים שלום, כולנו רוצים חזון של מזרח תיכון חדש. ואני חוזרת ואומרת: אנו בעד קיום קשרים ובעד הסרת החרם הערבי מעלינו. הם שוקלים את זה, כאילו הוסר או אולי הוסר או הוסר בעקיפין, אך הליגה הערבית לא מסכימה, מדינות זניחות, קטנות ובלתי חשובות כמו אירן, כמו עירק, כמו סוריה וכמו סודן, לא כל כך מוכנות להסכים להסרת החרם, ולכן אנחנו נשקול את זה.

אנחנו רוצים לבוא ולומר: אנחנו מברכים, אבל צריך לראות את המציאות נכוחה, את המציאות השונה שבה עדיין יש פיגועים וטרור, בעיות קשות ומכאובים קשים המתקיימים בעולם הערבי, וצריך להתנות, בין השאר, את הגישה החיובית שלנו בגישה החיובית שלהם. מה הם באמת אומרים – ואני לא מדברת רק על מלכים ורוזנים, שלא צריכים לבוא אל כנסת ישראל, לאחר שבילו אתכם, ולתת לה דין-וחשבון – אתם חייבים גם חייבים לתת לנו דין-וחשבון, ולשם כך אנחנו כאן. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך, גברתי. אנחנו מצביעים סעיף אחר סעיף, וקודם כול סעיף 1. יושב-ראש ועדת הכספים, בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשעה 06:00 אמר חבר הכנסת איתן: בוקר טוב ישראל. הסתכלתי ואמרתי לעצמי: זה עתה גמרנו לילה של דו-שיח של חירשים. לחבר הכנסת איתן חסרו עוד כמה דקות כדי לנתח את הנקודה, ואני מבין שהוא עושה זאת בדיון עם הפרוטוקול, שהרי דיון של ממש קשה לערוך מבחינה טכנית, כאשר כולם מנמנמים.

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד מעט תשמע את שר האוצר, ונראה אם הקשיבו או לא הקשיבו לי.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

רציתי לומר לך, שבמצב שבו אתה נמצא, לו היית פרופסור לרפואה אסור היה לך לנתח.

היו"ר ש' וייס:

גם לא להטיס מטוס.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

חברת הכנסת בלומנטל, מה המסקנה שאת מסיקה מהתמונה עם הילדים בני השש?

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

צריך לראות את המציאות כפי שהיא.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

שלנצח אפשר לשלוט בכל כך הרבה ערבים?

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

לא לשלוט.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

במשך הלילה עסקנו רבות במיסוי שוק ההון – הרבה לעסוק בכך חבר הכנסת ויינשטיין – עסקנו בקופת-חולים, עסקנו בקרנות הפנסיה. כל הנושאים האלה כבדים ורציניים, עם בעיות קשות מאוד, אבל לא הייתי מציע לנו להפוך אותם לאיזו מפלצת, משום שעם הנושאים הללו מתמודדים בכל העולם. כל פרשת קרנות הפנסיה נובעת מן העלייה בתוחלת החיים. אנשים חיים יותר שנים. אבל יש ויכוח לא פשוט גם בין המומחים. יש מי שאומר שיש הגזמה בהצגת הגירעון האקטוארי. כל מספר כנראה נכון. אפשר לומר שיש גירעון של 30 מיליארד, ואפשר גם לומר 5 ו-10 ולא למעלה מזה.

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין שכח לציין בדבריו, שבימים האחרונים זימנו ארבעה פרופסורים לדיון בנושא מיסוי שוק ההון, וזאת בלי שידענו את דעותיהם. כולם ציינו את חשיבות מיסוי שוק ההון. כולם, ללא יוצא מן הכלל, גם פרופסור לב-ארי וגם פרופסור יורן, ציינו שהאלטרנטיבה שאריאל ויינשטיין דוגל בה, של מס מחזור, היא מיסוי רע.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אני מעולם לא אמרתי את זה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הוא מיסוי גרוע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני לא אמרתי את זה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

זוהי עמדת הליכוד. כולם, ללא יוצא מן הכלל, שיבחו את המיסוי כפי שהוא. אמר פרופסור לב-ארי שהיה נוהג אחרת, אך משנקבע – אני מציע להמשיך ולא לסגת. אפשר להציג זאת כדבר נורא, ואפשר גם לומר שסוף סוף נמצאה הממשלה שהחליטה למסות את שוק ההון, דבר שצריך היה לעשות מזמן.

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש. נדמה לי שאפשר לגשת להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. חברי הכנסת איתן ווינשטיין, אני שואל ברוח חברית: היינו מבקשים לקבל קצת מידע, עד מתי אתם מבקשים לערוך את הדיון הזה. יש לנו בעיה מסוימת: חברי הכנסת ענת מאור, סאלח טריף ואני מנהלים כל הלילה את הישיבה. קשה לנו מאוד לגייס סגנים נוספים. אנו מנסים להתקשר אתם, אך רובם ניתקו את הטלפונים, ואנחנו רוצים קצת התחשבות. התחלפנו בינינו כל הלילה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מאחר שראיתי ששר האוצר מרים את היד, נשמע מה הוא אומר. יכול להיות שלאחר ששמע אותנו כל הלילה, יהיה לו מה לומר.

היו"ר ש' וייס:

אולי תהיה לו איזו הצהרה טובה. אני פשוט מפנה פנייה, בשם סאלח טריף, בשם ענת מאור ובשמי. גם אנחנו בני-אדם.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

_ _ _

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

_ _ _

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מנסה לזמן את הסגנים, אבל חלקם אינם עונים וחלקם ניתקו את הטלפונים.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אנחנו אחרי ישיבה של לילה שלם.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

זה לא לילה, אלא מאתמול ב-09:00.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

גם אני דיברתי שלוש שעות וחצי נטו, ולא עצמתי עין. אני מאמין שאחרי זה משהו חדר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כלומר, הכול תלוי בהצהרה של שר האוצר. התקנון בידיכם, אין מה לעשות.

אנחנו ניגשים להצבעה על הסעיף הראשון של החוק הנדון. יש לנו הסתייגות של חבר הכנסת ויינשטיין. האם אפשר לפחות להצביע ידנית?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

תנו לנו אפשרות להתעמלות ידנית בבוקר.

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 1 – 3

נגד – 8

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה תומכים, שמונה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההסתייגות הזו נדחתה.

קריאה:

אפשר אולי לקיים את ההצבעה יותר מהר?

היו"ר ש' וייס:

אי-אפשר. זוהי הטכניקה של האלקטרוניקה.

אנחנו ממשיכים במסע הלחלופין הידוע, מבית-מדרשה של מפלגת העבודה.

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 1 – 3

נגד – 8

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה תומכים, שמונה מתנגדים, אין נמנעים. התיקון לחלופין לא נתקבל.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

נעבור להצבעה ידנית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אני בידיכם.

אנחנו עוברים לעמוד 4. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

מי בעד הצעת חברת הכנסת יעל דיין? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברת הכנסת י' דיין לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

מי בעד הצעת חבר הכנסת אלי גולדשמידט? מי נגד?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני הסרתי.

היו"ר ש' וייס:

מי בעד הצעת חברי הכנסת דן תיכון ונעמי בלומנטל? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

מי בעד ההצעה לחלופין? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

מי בעד ההצעה לחלופין? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

עוד הפעם לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

עוד הפעם לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

עוד הפעם לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עוד הפעם לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

עוד הפעם לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברת הכנסת ענת מאור מציעה – – –

<u>ענת מאור (מרצ):</u>

אני מסירה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת רפאל אלול איננו, ואני חייב להצביע: מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מי בעד התיקון של חבר הכנסת חיים אורון? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ח' אורון לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מי בעד ההצעה לחלופין? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

מי בעד התיקון של חברי הכנסת מיכאל איתן, רון נחמן וסילבן שלום? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, ר' נחמן וס' שלום לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 6: מי בעד התיקון של חברי הכנסת מיכאל איתן, נעמי בלומנטל, לימור לבנת ואריאל ויינשטיין לסעיף 1? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

התיקון לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת

וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת
וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת
וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת
וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת

וא' ויינשטיין לסעיף 1 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כל ההסתייגויות בסעיף הראשון, בקריאה שנייה, הוסרו. לפיכך, אנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 1 בחוק זה בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה. מי תומך בסעיף? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנחנו עוברים לסעיף השני. מי מהמסתייגים עולה לדוכן? חבר הכנסת דן תיכון הוא הראשון, אבל הוא איננו. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

הוא לא ישן כל הלילה, והוא ביקש ממני לדבר.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אתה הראשון. יש לך שמונה הסתייגויות, כמה זמן לתת לך?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

15 דקות.

היו"ר ש' וייס:

אתם מתחילים להתחשב בנו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת שהצטרפו הבוקר ואחרים שואלים מן הסתם, מדוע קומץ חברים מסיעת הליכוד עמד כאן כל הלילה.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, יש לך אפשרות לדבר 40 דקות, ואתה מסתפק ב-15 דקות?

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו עושים סבב.

היו"ר ש' וייס:

הבנתי, תמשיך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

שואלים, מדוע קומץ חברים, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, חבר הכנסת מיקי איתן, חבר הכנסת דן תיכון, שהו כאן לילה שלם, כמעט ללא תקדים, זה לא נאום תקציב, לחמו ונאבקו – מדוע? הציבור צריך לדעת, שהקואליציה, כך אנו חשים, רומסת אותנו בעזרתו ובסיועו של הרוב המוחץ, והדרך היחידה שלנו להביע את מחאתנו היא לעמוד כאן, לטעון ולזעוק.

בחרנו בנושא חשוב, אשר קשור במאות אלפי פנסיונרים אשר קמים בבוקר וצריכים ללכת למכולת, כאשר סכומי הפנסיה שלהם מזעריים. הם מזעריים בגלל מעשי שחיתות, בזבוזים והעדר ביקורת, משום שקרנות הפנסיה של ההסתדרות נוהלו במשך עשרות שנים ללא ביקורת. שום ביקורת לא היתה. איש לא יודע מה נעשה בכספים, איש לא יודע את המאזן האמיתי, איש לא יודע מה היו הוצאות הניהול. במשך שנים זה נוהל כמו על-ידי כת המנהלת ארמון, שאיש אינו יודע מה קורה בתוכו. העם מציץ, העם רעב, ובתוך הארמון הזה חיי הוללות. אלה חיי ההוללות של קרנות הפנסיה של ההסתדרות.

הוכחנו זאת שחור על גבי לבן בדוחות מבקרת המדינה. מבקרת המדינה איננה יכולה לבקר את הקרנות, אבל היא מבקרת את האוצר, ודרכו היא מגיעה לפירורים של הקרנות האלה. אני רוצה לומר לכם עובדות שנתגלו הלילה, לפי התגובות שקיבלנו בטלפונים – ואומרים לנו שהיה זרם של טלפונים כל הלילה – – –

היו"ר ש' וייס:

אל תפריז.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כל הלילה היה זרם של טלפונים.

היו"ר ש' וייס:

אל תפריז, חמישה-שישה אזרחים שיש להם נדודי שינה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בדוח המבקר ל-1991 צוין, כי קרן "נתיב" הגיעה בעבר להסכם עם 43 מנהלים בשני מוסדות הסתדרותיים, שהיתה להם פוליסת ביטוח מנהלים המאפשרת להם לבחור את מועד תחילת הצטרפותם לתקנות "נתיב". לפי תחשיב שנעשה על-ידי ביקורת המדינה, עלותה האקטוארית של עסקה זו נכון לדצמבר 1989 היא כ-40 מיליון שקל. דהיינו, רבותי, 43 מנהלים בשני מוסדות הסתדרותיים שהוכנסו ל"נתיב", עלו בחישוב אקטוארי 40 מיליון שקל בשנת 1989. זה מה שאומרת המבקרת, שהיא גירדה את המעטה מעל השחיתות הזו. כל מנהל הוכנס לקרן, ועלותו היתה מיליון שקל. משמעות הדבר, שאם יש כמה מאות אלפי עמיתים בקרנות, חבר הכנסת מיקי איתן יעשה את החשבון, אילו אפשרו לכל חבר שנכנס לקרן זכות של מיליון שקל – מה היה קורה?

שמענו את הדברים האלה בלילה. שמענו בלילה עובדה נוספת, חמורה ביותר, אשר לפיה האוצר אמר במכתב למבקרת המדינה, שיש ניגודי אינטרסים ברורים בין ההסתדרות לבין הקופות. מה זה ניגודי אינטרסים? ההסתדרות היא הבעלים של הקופות. אם ההסתדרות לא משלמת כספים לקופות הפנסיה, כספים אשר מגיעים על מנת לבטח את העמיתים ועל מנת להשקיע את חסכונותיהם – כי אז משמעות הדבר שמישהו שותק. הקרנות לא אומרות כי תלכנה לבית-המשפט ואינן מפרסמות זאת בעיתונים ואומרות שחייבים להן כספים. מה קורה כאשר מישהו חייב כסף למס הכנסה? יש לחץ, הכול נעשה. ואילו כאן, מה קורה? ובאמת, ניגודי האינטרסים האלה הביאו לכך, שקופת-חולים ההסתדרותית לא העבירה בשעתה 100 מיליון שקל לקרן הפנסיה המרכזית של ההסתדרות, שחברים בה 80,000 עובדים. אתם יודעים מה משמעות אי-העברה במועד של 100 מיליון שקל? זה אומר, שקופת הפנסיה, שצריכה לבטח 80,000 עובדים, איננה יכולה להעביר את הכסף, איננה יכולה

לקנות בו איגרות חוב, ואז העמיתים מפסידים ריבית. אילו היתה ריבית, היו קרנות הפנסיה במצב טוב יותר.

עמדנו כאן בלילה והרצינו על כך. אמרנו כי מטרתנו היא לגרום לכך, שהאוצר יבצע את הרפורמה, שהוכחנו כי מדובר עליה במשך שנים. אבל מתי מדובר על הרפורמה? בכל עת שבא גורם פרטי ואומר שהוא רוצה להקים קופת פנסיה. כאשר בא גורם פרטי ואומר שהוא רוצה להקים קופת פנסיה ולקבל אותן הטבות שמקבלים העמיתים בקרנות ההסתדרותיות, אז בא האוצר ואומר: הס, אל תלכו לבית-המשפט, אנחנו מכינים רפורמה.

ראינו בפסק-הדין שהביא חבר הכנסת מיקי איתן לפנות בוקר, נדמה לי בשעה 03:30, כיצד בית-המשפט מגולל את עזות המצח של הפקידים. אני אומר לך, חבר הכנסת איתן: פקידים אינם מוליכים שולל יזמים במשך עשר שנים, כאשר שרי האוצר אינם יודעים זאת. איני מאמין בכך. במשך עשר שנים, יזמים פרטיים אשר רצו להקים קרנות פרטיות, כדי שציבור מבוטחים פוטנציאלי אשר רוצה להבטיח עתידו לעת זיקנה, אנשים בני 25 שרואים איך אבותיהם המבוטחים בקרנות הפנסיה של ההסתדרות חיים בעוני, על פת לחם כמעט, ורוצים להבטיח שהם לא יהיו עניים מרודים בעת זיקנתם, אחרי שישקיעו את מיטב כספם בעשרות שנות עבודה – להם הדבר לא ניתן. אותם אנשים נאלצים, על-פי צווי ההרחבה, להיכנס לקרנות הפנסיה ההסתדרותיות הנחשלות.

על מה אנחנו מגינים? על מה נאבקנו הלילה? נאבקנו כאן הלילה על כך שבחור צעיר אשר מסיים את שירותו הצבאי ונכנס לעבודה, עולה חדש או ותיק, אשר רוצה להיות מבוטח ולהבטיח את עתידו – יהיו אלה ילדינו, אחינו, קרובינו, מכרינו או בנותינו – הלילה הזה אנחנו רוצים להבטיח, שהשוק הזה יהיה פתוח.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

תגיד "בבוקר הזה", זה כבר לא לילה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

נכון, אדוני. אנחנו רוצים שאנשים אשר נכנסים למעגל העבודה, יהיה להם אור חדש, במקום האפלה האופפת אותם כפנסיונרים של ההסתדרות, אשר בזבזה את כספם בהשקעות סרק, כפי שהוכחנו זאת הלילה הזה. לא שמענו בדברי התשובה של איש מהממשלה או מהקואליציה אף לא מלה אחת אשר סותרת את עדויותינו, ותאמרו לי אם אני טועה. קראנו מתוך פסקי-דין ומדוח מבקר המדינה. התכוננו לדיון הזה.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת דיין, אני חושב שכל העם קורא אתך את "דבר"; המצלמות התרכזו בעיתון. זוהי, אגב, הזדמנות להפיץ את "דבר".

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

עמדנו הלילה ודיברנו על עובדות. לא קראנו מהתנ"ך ועשינו פיליבסטר, כפי שהיה בוועדת הכספים לפני שנים מספר, כאשר חבר כנסת אחד – לא ממפלגתנו – קרא את ספר הטלפונים, אחר כך המשיך בתנ"ך וכמעט הגיע לקוראן. אנחנו עמדנו כאן, ועובדה רדפה עובדה, מובאה רדפה מובאה, נחשלות רודפת נחשלות, שחיתות אחת רודפת את השנייה, בזבוז רודף בזבוז – הכול במובאות, הכול בכתובים, הכול מדוחות של מבקר המדינה ומפסק-דין של בית-המשפט העליון אשר אומר כיצד במשך שנים אמר האוצר ליזמים: תלך, תבוא, תן לי ניירות. כאשר הביאו לו את הניירות, הוא אמר: תביא עוד משהו. כאשר הביא עוד משהו, אמר: חכה. אחרי עשר שנים של הלוך ושוב, אומר הפקיד: רבותי, אני לא מטפל בזה, נא ללכת אל שר האוצר ואל המנכ"ל, אל אותה רשות מוסמכת. לא עמדנו וסתם פטפטנו, ואתם לא השיבותם.

חבר הכנסת דיין, אתה לא היית כאן, אך מי שצריכים היו להשיב הם יושב-ראש ועדת הכספים והשר, ולא צריך היה לחכות להצבעה. אנחנו נצביע, אנחנו עומדים כאן מאז השעה 09:00 אתמול, ואנחנו נאבקים על דבר אשר נראה לנו חשוב, כי מדובר על מאות אלפי פנסיונרים בכוח ובפועל. זוהי חובתנו כמחוקקים, להבטיח את עתידם, כי הם מטלפנים אלינו ואומרים שהגיעו עד פת לחם. הם אומרים לנו: עשרות שנים חסכנו, ואני מקבל היום 1,200 שקל כדי לחיות. 1,100 שקלים. ממי אני מקבל את זאת? מההסתדרות שהנהגתה החדשה מגלה שחיתויות בכל מקום שבו היא נוגעת.

האם אני אומר את זה? אומרים זאת גזבר ההסתדרות ויושב-ראש ההסתדרות, והם מצביעים על אנשים אשר קיבלו אלפי שקלים, בסך הכול מיליונים, אלה שלפני כמה שנים באו ואמרו לנו: צריך לדאוג לאדם העובד, אנחנו מגינים על האדם העובד, על ההתיישבות העובדת. הרגילו אותנו שמי שגרים בקיבוץ ובמושב, זו ההתיישבות העובדת. יש אוונגרד, אבל מי שגר ביסוד-המעלה או בשלומי ומעבד את אדמתו, הוא סתם איכר. אמרו לנו: מי הן אמהות עובדות? אלו השייכות לארגון. הרגילו אותנו, שיש כאן איזה אוונגרד, איזה גורם המגן על ציבור העובדים. ההסתדרות החזקה והעצומה, היא הדואגת, היא המגינה עליהם, היא העושה שביתות, היא המשביתה את המשק. היא עובדת למען עצמה, היא מבזבזת את כספי חבריה, וכפי שאומרים לנו היום: במועצות הפועלים, מרבית האנשים עבדו למען מפלגה אחת. אתם יודעים מה זה אומר? מאותם אנשי הסתדרות, מאותו עמך לקחו יום-יום כסף ונתנו למנגנון המשרת מפלגה אחת.

האם אנחנו צריכים הסתדרות כדי לקיים מועדוני תרבות, יחסי חוץ וכל הדברים האחרים? ועכשיו הם אומרים לנו: אנחנו, באמצעות צווי הרחבה, נאלץ כל אזרח במדינת ישראל לשלם מס ארגון – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת ויינשטיין, יש לך עוד חמש הסתייגויות בסעיף הזה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

– – – אנחנו נאלץ אותו לשלם מס ארגון באמצעות צווי הרחבה. למה? עבור המערכת הזאת?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לכן, אדוני, לשאלתך, איך לא נעמוד כאן ונזעק?

היו"ר ש' וייס:

אתם תעמדו ואני אשב. מה לעשות?

מי מכם רוצה להשתלב עכשיו? – דן תיכון. חבר הכנסת דן תיכון, לך יש ארבע הסתייגויות. חברת הכנסת בלומנטל, כמה הסתייגויות את רוצה לנמק מתוך השמונה שיש לך כאן? שתיים, נכון?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כן. עשר דקות.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני ביקשתי – – – בבני-ברק, בזמנו – – –

היו"ר ש' וייס:

נו, מה אני יכול לעשות? אין חובה תקנונית לחידושים.

אלי דיין (העבודה):

אין?

היו"ר ש' וייס:

לא.

אלי דיין (העבודה):

הם חוזרים על עצמם.

היו"ר ש' וייס:

מה לעשות?

אלי דיין (העבודה):

אולי הגיע הזמן – – –

היו"ר ש' וייס:

באמת קיבלנו שיחת טלפון מחבר הכנסת רביץ. הוא ביקש שיאפשרו לו לסיים את תפילת שחרית. הוא אמר שהוא יבוא עוד מעט. אני לא יודע אם זה טוב לך. כן, בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דברים קשים מאוד שמענו כאן הלילה בקשר לקרנות הפנסיה ההסתדרותיות. אחת הבעיות של הכלכלה הישראלית, שהאוצר מנווט אותה, היא חוסר תחרותיות בשוק. לכן, אנחנו נמצאים כאן הלילה לדון על הארכת תוקפו של חוק, שמלכתחילה איננו חוק טוב. הוא בעצם מונע תחרות בין קרנות הפנסיה. מצד אחד, אנחנו יודעים שמרבית האנשים שיש להם קרנות פנסיה, יש להם קרנות פנסיה הסתדרותיות. אנחנו שומעים על הטבות מהטבות שונות שמקבלות קרנות הפנסיה. אני רוצה להדגיש, שאת ההטבות מקבלים לא האזרחים המבוטחים, אלא הקרנות עצמן. אבל בשל ניהול כושל ביותר – וייתכן שיש שם דברים שהם מעבר לניהול כושל, ואני לא רוצה ולו לרמוז על בעיות אחרות שהיו בקרנות הפנסיה האלה – הקרנות נמצאות במצב של גירעון. אומרים שקריסת מניות הבנקים בזמנה היא כאין וכאפס לעומת מה שיתגלה לגבי קרנות הפנסיה ההסתדרותיות.

אבל אני לא רוצה לבוא ומכאן להפחיד כל כך את אזרחי ישראל על סמך שמועות, משום שאנחנו לא מקבלים במשך שנים דיווחים מעודכנים מה באמת מתרחש בקרנות הפנסיה ההסתדרותיות. אנחנו שומעים על גירעונות אדירים, ואני לא יודעת איך המשק הישראלי ואנחנו, משלמי המסים, שמתברר שאנחנו בין משלמי המסים הגבוהים ביותר בעולם, איך אנחנו נצטרך – – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

זה לא נכון. זה לא נכון.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

כן, חבר הכנסת דיין, אנחנו במקום הרביעי בין משלמי המסים בעולם. למעלה מ-40% אנחנו משלמים מסים.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

זה לא נכון. אתם ממציאים.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

לא, אנחנו לא ממציאים. אלה הן עובדות. עובדות. אזרחי ישראל, שמשלמים את המסים האלה, יודעים את גודל הנטל וכורעים תחתיו.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

זה לא נכון – – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

הם יודעים שאני צודקת בדברי. לכן, כל קריאות הביניים שלך לא יכולות להועיל, כי אנשים פשוט רואים את תלוש המשכורת ורואים עד מה כבד נטל המסים; שלא לדבר על המסים העקיפים, כשאנחנו עומדים להיות בין המדינות הראשונות, ואולי המדינה הראשונה בעולם, במסים עקיפים.

לכן, כשאני רואה מה קורה בקרנות הפנסיה ההסתדרותיות – מהשמועות שמגיעות אלינו – אוזניים תצילנה, והדאגה היא דאגה אמיתית ולא דאגת שווא.

עכשיו אתם באים כאן ומבקשים מאתנו להאריך תוקף של חוק, שבא ומפלה לטובה את קרנות הפנסיה ההסתדרותיות. מילא, היינו אומרים: יבואו האזרחים שמבוטחים בקרנות הפנסיה האלה וייהנו מהן. אבל לא כך הוא. חשוב לבדוק מי אומנם נהנה. יש נהנים, אבל לא הגמלאים, לא אלה שהפנסיה שלהם נשחקה לבלי הכר במשך כל השנים, לא אלה ששילמו במשך עשרות שנים ממיטב כספם, מהכסף של הילדים שלהם, כדי שהם יהיו מבוטחים לעת זיקנה, והיום, כשהם הגיעו לגיל זיקנה הם עומדים בפני שוקת שבורה. מה שמציעים להם זה פרוטות; מתחת לקו העוני. אבל מצבם, מעבר לפנסיה השחוקה הזאת, אמור להיות עוד יותר גרוע מעכשיו, עת יבוא ויעלה חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כאשר העניים, האנשים שאין להם כסף לנסוע לבקר את הילדים שלהם, יצטרכו לשלם 47 שקלים כל חודש למס הבריאות. ממה הם עומדים לשלם את זה? ממה הממשלה הזאת חושבת שהם צריכים לשלם את זה? זאת השאלה.

אבל הממשלה הזאת, כדרכה, אטומה. אותה לא מעניינים הפנסיונרים. אותה לא מעניינים הקשישים שאין להם הכסף לקנות היום לבן. ואני לא רוצה לדבר על העגבניות שפעם אכלנו. מה היתה עגבנייה? פרס בוודאי זוכר יפה מאוד את העגבניות האלה. אבל היום? מי יכול לקנות עגבנייה? 10.5 שקלים לקילו.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

– – –

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אמרתי את זה הלילה. היית במרוקו. שמעתי שקנית לילדים שלך מתנות במרוקו. נדמה לי שאתה יכול במחיר של קילו עגבניות לחסוך – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

הוא הביא לכל ילד עגבנייה.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אני זוכרת שעוד היו מביאים לנו תפוחים מחוץ-לארץ. "פייר", באמת התקדמנו. חלמנו על התפוחים.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

זה מזכיר לי באמת. בתור ילדים חלמנו על תפוח עץ.

אלי דיין (העבודה):

מי אומר שחובה לאכול עגבניות?

היו"ר ש' וייס:

חסה זה טוב. חסה זה אנטי-קלורי מובהק.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני חושבת לעצמי עד כמה התקדמנו עם הממשלה הכושלת הזאת. כשהייתי ילדה חלמתי לאכול תפוח עץ, כי לא היו תפוחי עץ. היום ילדי ישראל חולמים לאכול עגבנייה.

אלי דיין (העבודה):

אתם מנותקים מהעם.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא, אתם מנותקים מן העם. טוב שהזכרת לי את המשפט הזה. מנותקים. הלוא העם מאוכזב מכל ההבטחות שלכם, שלא לדבר על ההבטחות המדיניות. בוא נראה את ההבטחות הכלכליות שאתם לא עומדים בהן.

אלי דיין (העבודה):

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

למעלה מ-600,000 חיים מתחת לקו העוני. עוד לא היו מספרים מסמרי שיער כפי שיש היום.

היו"ר ש' וייס:

כמה? כמה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

למעלה מ-600,000 אנשים. עוד לא היו מספרים גבוהים כאלה של אנשים שחיים מתחת לקו העוני. וזה מעבר לתרגיל שעשתה שרת העבודה והרווחה, בכך שהיא נתנה איזה 12 שקלים כדי שיהיה איזה זינוק קל אל מעל לקו העוני, שהוא כשלעצמו קו שהוא לא קו של עוני, הוא קו של רעב. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. טוב, חברי הכנסת. אני פונה באמצעותה הנדיבה של הטלוויזיה לסגני שיתקשרו למשכן. אנחנו לא מצליחים להשיג אותם בטלפון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ועדת הטלוויזיה – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל אין לי אפשרות. הם ניתקו את הטלפונים. מה אני יכול לעשות? אתה צודק, אבל פשוט אין לי דרך אחרת. אני מתנצל ואני עושה זאת. הם פשוט ניתקו את הטלפונים.

אלי דיין (העבודה):

צריך למנות סגנים נוספים.

היו"ר ש' וייס:

זה עניין לא שלי. כן, כמה זמן אתה תרצה?

מיכאל איתן (הליכוד):

שתי הסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

עשר דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש מהמאזינים החדשים שהצטרפו אלינו – – –

אלי דיין (העבודה):

אולי הם הלכו לעבודה?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אראה לך מייד. אתה פשוט לא ראית.

אלי דיין (העבודה):

יש מאזינים חדשים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אלי, איך – – – כאן, ליד המליאה. בסדר גמור.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

אני הצעתי שלוש פעמים – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני רוצה לשאול.

<u>קריאות:</u>

– – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

אדוני היושב-ראש, מקובל בליטא שכל מי שעולה לדוכן חייב לומר את זה – – – כי זה מיתוס.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אתן לך חידוש. לא חידוש, חידוד.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

דב שילנסקי, לקחנו – – – לליטא ודיבר אתנו יידיש.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אני רואה שחברי הכנסת מן הקואליציה נוסעים ברחבי העולם. אני שמחה שעם ישראל ידע איפה התקציבים, איפה הכסף. אנחנו ישבנו כאן.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

חברי הכנסת עובדים קשה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אולי תיתנו לי – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מציע שבתחום הזה לא נפתח בדיון, כי אצלי יש רשימה של כל הנוסעים. תאמיני לי שזה מתחלק יופי בין חברי הבית.

<u>נעמי בלומנטל (הליכוד):</u>

אנחנו לא נוסעים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אוהו. אוהו.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אולי תיתנו לי אפשרות – – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנחנו רוצים להקל עליך קצת.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני כבר מוכן. אני מוכן.

היו"ר ש' וייס:

דבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתן לך חידוד בלשון חידה. אחוד לך חידה, אדוני, חבר הכנסת אלי דיין, יושב-ראש הקואליציה במדינת ישראל הדמוקרטית, שבה שולט שלטון החוק. בית-המשפט העליון במדינת ישראל, בשבתו כבג"ץ, קובע: "מוסכם על דעת ההרכב כולו שאחרי ה-31 באוקטובר 1994, בהעדר חקיקה הולמת המונעת זאת, תהיינה העותרות זכאיות לקבל את ההיתר המבוקש על-ידן". כלומר, בית-המשפט העליון בישראל קבע שהעותרות, שביקשו לקבל היתר מהאוצר להקים קרנות פנסיה, ושהאוצר סחב אותן חודשים רבים וארוכים בלך-ושוב ובסוף מנע מהן את ההיתר – תהיינה זכאיות להיתר אחרי 31 באוקטובר 1994. החידה שאני שואל אותך, כיושב-ראש הקואליציה במדינה דמוקרטית, היא זו: למה האוצר לא ממלא את הוראת בית-המשפט ונותן להן היתר?

אלי דיין (העבודה):

אתה בעד שייתנו להן היתר ולא תהיינה להן איגרות חוב טובות, שתגנה עליהן?

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תתפלסף. יש פה פסק-דין של בית-המשפט והוא אומר: "אחרי ה-31 באוקטובר 1994, בהעדר חקיקה הולמת המונעת זאת, תהיינה העותרות זכאיות לקבל את ההיתר המבוקש על-ידן".

אלי דיין (העבודה):

שיגישו ויקבלו.

מיכאל איתן (הליכוד):

הגישו. לא מקבלים. צריכים לגשת עוד הפעם לבג"ץ.

אלי דיין (העבודה):

אתה אומר שהאוצר עובר על החוק?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

כן, הוא לא ממלא – – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

שייגשו לבית-המשפט ויקבלו.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

עכשיו אשאל אותך עוד חידה.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

– – – פנסיונרים שלא יהיו להם איגרות חוב – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני שואל אותך עוד חידה.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

יש מאות אלפים מסכנים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

בפסק-דינו של בית-המשפט מתאר השופט דב לוין מערכת – ותסלח לי שאני משתמש במלה הזאת, כי הוא בפסק-דינו לא יכול היה להשתמש בה, אבל אני פוליטיקאי ולשוני קצת יותר חופשית – של התעללות. זו פשוט מערכת של התעללות. אנשים באו לבקש היתר. אמרו להם: תביאו לנו עוד טפסים, תעשו כך, תעשו אחרת, הלוך ושוב, תחזרו, עשרות פעמים. הם השקיעו כספים אין סוף. בסוף, אחרי כל הדברים, אמרו להם: אתם דורשים דמי ניהול גבוהים מדי. אם תורידו את דמי הניהול תקבלו. והם אמרו: אתם יודעים מה? מורידים את דמי הניהול. מה אמר האוצר? – לא תקבלו.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

אבל אתה בעד שאיגרות החוב – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

תיכף אשיב לך. אבל כעת ביקשת ממני שאציג דבר חידוד. אני חד לך חידה. השופט אומר כך, במסקנתו, כשהוא מתאר את כל מה שעשה להם האוצר: אל לעובדי מדינה, בעלי הסמכות, שהם בבחינת נאמני הציבור, לנהוג בדרך מתחכמת ופתלתולה, להציב משוכות סרק בדרכו של האזרח, תוך התעלמות מההלכה או בעקיפתה בדרך-לא-דרך.

עכשיו אני שואל אותך את החידה. בית-משפט בישראל אומר, שפקידי ציבור נהגו בדרך מתחכמת ופתלתולה, הציבו משוכות סרק בדרכם של אזרחים. החידה היא: מה הממשלה שלך והשר שלך אמרו לאותם פקידים? האם הם קראו אותם לסדר? האם הם נזפו בהם? האם הם התרו בהם שלא יעשו זאת פעם נוספת?

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

אני בטוח שזה היה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

שום דבר לא עשו. אתה אמרת שאנחנו התנתקנו ועשינו שגיאות בשלטון. למה אתם לא לומדים? אתם עושים פי אלף יותר שגיאות.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אתם התנתקתם.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

את כל העיקולים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם אכזבתם. אתם קלקלתם. אתם הבטחתם נורמות חדשות והבאתם נורמות חדשות. הבעיה היא שהנורמות החדשות שאתם הבאתם פסולות בתכלית. אתם מקבלים פעם אחר פעם על הראש מכל הגורמים, מהכנסת, מבית-המשפט, מהאזרחים, ואתם לא לוקחים את עצמכם בידיים, כי אתם אומרים: הציבור יאכל את זה, הציבור יקבל את זה.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת אלי דיין – – –

אלי דיין (העבודה):

אתה לא נותן לנו הזדמנות. אנחנו בסך הכול שנתיים בשלטון. אי-אפשר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כמה הזדמנות? כמה הזדמנויות אתם רואים?

אלי דיין (העבודה):

תן לנו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לפני יומיים היתה לנו כאן פגישה עם שר הבינוי והשיכון ונציגים של חסרי דיור מכמה מקומות בארץ. שר הבינוי והשיכון פרס תוכנית באמת רצינית. אני אמרתי לו רק דבר אחד: הלוואי שהתוכנית הזאת תתגשם. השאלה היא, למה אחרי שנתיים אתה צריך לעמוד פה ולהציע תוכניות שיתבצעו בעוד שנה וחצי? מה זה לא נתנו לכם צ'אנס? אתם שנתיים בשלטון. אתם שנתיים בשלטון.

אלי דיין (העבודה):

עזה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

הייתם צריכים כבר לבוא עם תיקונים גדולים במערכת הממשל והמינהל. אתם באים עם דוחות הרבה יותר חמורים משלנו אצל מבקרת המדינה.

אלי דיין (העבודה):

יש לי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני יושב-ראש הקואליציה, תשמע לי. אולי תצא מזה נשכר גם באופן אישי.

אלי דיין (העבודה):

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תלך לראש הממשלה ותאמר לו: אדוני ראש הממשלה, זה לא בסדר, זה בניגוד להבטחה שהבטחנו לציבור, זה לא מינהל תקין שאתה גם שר הביטחון, גם ראש הממשלה, גם שר הפנים וגם שר הדתות; ובמיוחד זה לא בסדר שאתה לקחת, על-פי חוק-יסוד: הממשלה, לתקופה זמנית בלבד את תיק הפנים ואתה מחזיק בו כבר יותר משנה, נכון? וזה מנוגד לחוק. בוא, תמנה, יש לי מועמד מתאים, שאני הייתי נותן לו את התפקיד בשתי ידיים, ושמו חבר הכנסת אלי דיין. הוא היה ראש עיר.

אלי דיין (העבודה):

לזה אני מסכים. לזה אני מסכים.

מיכאל איתן (הליכוד):

לזה אתה מסכים? – הנה. הוא היה ראש עיר.

קריאות:

– – –

אלי דיין (העבודה):

אני מסכים אתך – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תן לי רגע. גם כשאני מונה את שבחיך אתה קוטע אותי? הוא היה ראש עיר מצליח, הוא מכיר את הסוגיה של הרשויות המקומיות, הוא בעל יחסי אנוש טובים, מקובל גם על יריבים פוליטיים, והכי חשוב – יהיה לו זמן להתעסק בענייני משרד הפנים. לראש הממשלה אין חצי דקה להתעסק בעניין הזה. למה הוא מחזיק יותר משנה את אחד התיקים החשובים ביותר במדינה?

אבל בוא נחזור לענייננו.

אלי דיין (העבודה):

אני מבקש מהמזכיר להעביר את זה לידיעתו, כי אני – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

טוב. עכשיו בוא נחזור לענייננו.

אדוני, חבר הכנסת אלי דיין, אתם מציעים לנו חוק שאומר, בסעיף 3 שלו: תחילתו של חוק זה – – –

קריאה:

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מנמק עכשיו שתי הסתייגויות. אחרי עשר דקות את צריכה להפסיק אותי. נדמה לי שאני כבר מתקרב לזמן.

היו"ר ע' מאור:

יש לך עוד דקה. אם אתה מעוניין להעביר שרביט לחבר הכנסת ויינשטיין – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה?

היו"ר ע' מאור:

יש לך עוד דקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר. בדקה האחרונה אני רוצה לצטט. חבר הכנסת דיין, אתה משפטן וכדאי שאתה תדע את הבעיה שעומדת כאן, כרגע, בפני הכנסת, גם אם נאשר את החוק הזה נגד דעתנו. החוק הזה הוא חוק שפוגע בחוק-יסוד. בפעם הראשונה כאשר עתרו כנגד החוק המקורי, שני שופטים כנגד אחד החליטו שנכון שיש כאן אפליה, אבל האפליה היא לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש. אחד האלמנטים במשפט "ובמידה שאינה עולה על הנדרש" היה אלמנט הזמניות. אחר כך ארחיב על כך את הדיבור. עכשיו אנחנו מחוקקים חוק, שעליו חלות אותן מגבלות שחלו על החוק הקודם; גם הוא פוגע בחוק-יסוד, כי הוא מאריך את תוקף החוק הקודם. הוא רטרואקטיבי. פוגעים רטרואקטיבית בחוק-יסוד, בחוק שהוא רטרואקטיבי. זו חומרה נוספת. כל אלמנט הזמניות, ששכנע את שופטי הרוב להסכים, הפעם יהיה בספק גדול, כי הזמניות כאן מתמשכת. הם אמרו: אנחנו מוכנים לקבל את הפגיעה, כי הפגיעה היא זמנית. אבל עכשיו היא הופכת להיות פגיעה של קבע, ותהיה כאן בעיה קשה.

אלי דיין (העבודה):

לכמה זמן הארכת החוק?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני כרגע לא יכול, בזמני – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דיין, ברשותך. הוא עוד יחזור להמשך השאלות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אגיד לך במשפט אחד. עם ישראל ישאל את עצמו: מה? הם לא מגזימים? למה הם יושבים שם ומדברים? יכולתם לעשות הכול כבר קודם. פסק-הדין הזה התפרסם ב-19 בחודש. כתוב כאן: עד 31 באוקטובר. הממשלה ידעה ב-19 בחודש שהיא יכולה להאריך את תוקף החוק. למה היא היתה צריכה לפגר? למה היא לא באה הנה ב-19, ב-20 או ב-30 בלילה? שאלתי כאן בפתוס: האם לא ידעתם ש-31 באוקטובר יגיע יום אחד? זה יום אחד אחרי 30 באוקטובר. חשבתם שזה נמחק? שאין תאריך כזה? יכולתם לבוא הנה שבוע קודם.

היו"ר ע' מאור:

אני מוכנה להוסיף לך עוד הסתייגות. אם אתה מעוניין בהסתייגות נוספת – בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא יבוא הנה, לעזור לנו.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את חבר הכנסת אריאל ויינשטיין לחמש ההסתייגויות שנותרו לו.

דן תיכון (הליכוד):

לא, אני עכשיו.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דן תיכון עם ארבע הסתייגויות.

דן תיכון (הליכוד):

20 דקות.

היו"ר ע' מאור:

20 דקות בדיוק. אתה לוקח את כל ההסתייגויות.

אלי דיין (העבודה):

– – –

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, לתשומת לבך. ראשית, אני רוצה להזכיר את מר צלניק, האיש שיושב שם, מאחורי החרך, ומלווה אותנו ללא הפסקה מאתמול בבוקר.

אני רוצה להזכיר את גברת אדרי אסתר, שצלצלה לפני כמה דקות וסיפרה לנו שהיא גמלאית, פנסיונרית, שעבדה ב"צ.ד." 22 שנים, חבר הכנסת דיין. הפנסיה שלה היום היא 740 שקלים חדשים. רק.

אלי דיין (העבודה):

רע מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

לכן, אייחד את הדברים שלי לאותם גמלאים, לאותם פנסיונרים, שהחוק – – –

אלי דיין (העבודה):

_ _ _

דן תיכון (הליכוד):

מייד תשמע. אתה יודע, חבר הכנסת אלי דיין, אנחנו אחראים לעוול הגדול ביותר שעושה החברה הישראלית. אנשים עובדים כל שנותיהם, מגיעים לגיל הפרישה, שהוא בדרך כלל 65, פורשים מן העבודה, ומה אנחנו אומרים להם? – אתה, מהמשכורת שלך תקבל במקסימום 70%. אבל ה-70% לא יהיו מכל המרכיבים של השכר, אלא חלקים גדולים מתוספות השכר, קרי: שעות נוספות, ביגוד, הבראה וכל הדברים האלה, לא נכללים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

רציתי להגיד לך בוקר טוב.

דן תיכון (הליכוד):

בוקר טוב. כל המרכיבים האלה לא נכללים בחישוב המשכורת כשהאיש פורש. מה בעצם אנחנו אומרים לו? בגיל 65 הגעת אל המנוחה ואל הנחלה, ועכשיו תקבל 40% מן המשכורת שלך; אתה צריך לחיות לפחות ברמה בינונית. לא, לא, לא, לא ניתן לך כסף לחיות כהלכה, לחיות בצורה מתקבלת על הדעת. אם אתה רוצה לחיות כהלכה, או בצורה מתקבלת על הדעת, או בצורה סבירה, תמכור את המכונית שלך, תממן, כי אתה אוכל את ההון, אתה אוכל את החסכונות, כי בגיל 65 אתה הופך לגמלאי, לפנסיונר. אנחנו הופכים אותך לאסקימואי. אנחנו מוציאים אותך אל מחוץ למחנה. וזה כתם גדול עלינו, עלינו גם יחד.

מה אני אומר לך, חבר הכנסת אלי דיין, ארבע שנים, או יותר נכון מ-1988? ועדת-זוסמן. הייתי חבר ועדת-זוסמן, שהמליצה לעשות צדק עם אותם גמלאים. צדק, צדק. כולנו מרבים לדבר כאן על צדק.

אלי דיין (העבודה):

הייתם בשלטון. למה לא עשיתם?

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, היינו אתכם בשלטון.

אלי דיין (העבודה):

הייתם בשלטון.

דן תיכון (הליכוד):

אתה רואה? אתה גורר אותי. אני מדבר אתך על עוולות שצריך לתקן ביחד, ואתה אומר לי: היית אתי בשלטון ביחד.

אלי דיין (העבודה):

אז בוא נתקן.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, מייד. והרי מה המליצה ועדת-זוסמן? מה היא המליצה? נדמה לי שאני האחרון מחברי ועדת-זוסמן שעדיין קיים בבית הזה. מה בעצם רצתה ועדת-זוסמן? היא אמרה: רבותי, מבנה השכר במדינת ישראל קשיח, קשה, מסוכן, מסורבל. יש כל כך הרבה מרכיבים, שאיש לא יודע מה השכר שלו. אבל את המכה הוא מקבל כשהוא פורש. בוא נעשה צדק, נכלול את כל המרכיבים של השכר במסגרת סולם שכר. נקבע כמות מוגבלת של דרגות שכר. כל אחד יודע כמה הוא מרוויח. כל אחד יודע כמה הוא מקבל.

קריאה:

אתה פוגע בעובדים?

יעקב שפי (העבודה):

למה העובדים לא יסכימו – – –

דן תיכון (הליכוד):

שפי, מייד תקבל תשובה. אתה יודע שאני מכיר את העניין, יש להניח.

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

גם הוועדים, גם ההסתדרות – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מייד נגיע לזה.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

הוא אומר שהפנסיה תהיה בסדר. אבל הוא אומר שהעובדים יכולים להיפגע לפני הפנסיה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא ייפגעו העובדים. להיפך. ועדת-זוסמן התחייבה ששום עובד לא ייפגע.

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

ובעתיד?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

גם בעתיד.

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מייד, מייד, חבר הכנסת שפי. מה בעצם אנחנו אמרנו? אמרנו שאנחנו הולכים לעשות סדר. הרי לא תעמדו בלחצים, אמרה ועדת-זוסמן. הלחצים יהיו כאלה, ששר האוצר יכרע ברך בסופו של דבר

וייכנע. וזה מה שאנחנו רואים השנה: פריצת שכר, ללא אח ורע, ואי-אפשר להשתלט על הר הגעש הגועש הזה, שפרץ החוצה. את השד הזה הוא, שר האוצר, לא יכניע במשך תקופה ארוכה. ביום ראשון תציג הממשלה תקציב נוסף בסך 5.6 מיליארדי שקלים, כאשר למעלה מ-2 מיליארדים מוקדשים לתוספות שכר. מה אנחנו בעצם אמרנו? – נקבע את מדרגות השכר, נאחד אותם, נכלול את כל המרכיבים, וכל אחד יהיה לו סולם שכר והוא ידע בדיוק כמה הוא מקבל ולאן הוא הולך במסגרת הדרגות הקבועות שלו; ולא אלף סולמות שכר, אלא סולם אחיד לכולם, ברור, גלוי, על השולחן, לא מתחת לשולחן, ולא שכר רעב כשהוא פורש משירות המדינה.

ומה קרה לנו? מה קרה לנו בעניין הזה? ההסתדרות – ואתה מכיר את חבר הכנסת לשעבר גדעון בן-ישראל – ההסתדרות תמכה; תמכה. אני זוכר את השיחה של גדעון בן-ישראל עם קיסר, וקיסר אמר: אנחנו חותמים על המסקנות. אבל לפתע קרה דבר מוזר ביותר, ואתם לא ראיתם אותו, כי הוא הביא לנפילתכם בהסתדרות, לסילוקכם בבושת פנים. מה קרה? מה קרה, חבר הכנסת שפי? מייד אסביר לך.

המזכירים של האיגודים המקצועיים התכנסו ואמרו: ההסתדרות קיבלה את המסקנות, אבל אנחנו, המזכירים, אם נאמץ את מסקנות ועדת-זוסמן נאבד את כל שליטתנו במערכת. כשכל בן-אדם יודע מאין הוא יוצא, לאן הוא הולך, מה הקידום שלו, והכול מוגדר לא באלף סולמות שכר שונים ומשונים ומצחיקים, אילו מרכיבי שכר יש במדינה הזאת – כל אחד יהיה לו ברור. אולי אז ייווצר מצב, שאנחנו נאבד את ההשפעה שלנו על חברינו. לכן, כמה מזכירים אגרסיביים התאספו ואמרו: ועדת-זוסמן? בשום פנים ואופן.

נוצר מצב שההסתדרות היתה בעד, תמכה, ומזכירי האיגודים המקצועיים החזקים היו נגד. נגד, אתה שומע? ולא יכולנו ליישם את מה שכולם הסכימו לו. ומי הפסיד? – עובדי המדינה. ומי נפגע אנושות? – הפנסיונרים, הגמלאים. מה רצו מהם? לשם מה הם היו צריכים לשלם את המחיר הזה, הגבוה, בגין עיקשותם של מזכירי האיגודים המקצועיים?

אני אומר לך: אי-אפשר להבין את העניין הזה. באה הממשלה, רוצה לעשות סדר ונותנת תוספות שכר כמעט לכולם. בסך הכול אף אחד לא היה מפסיד. היא עושה צדק עם הגמלאים, הפנסיונרים. אבל ההסתדרות נגד.

זוסמן פרסם את ההמלצות שלו ב-1987, ומאז 1987 ועד 1994, חבר הכנסת שפי – –

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

שבע שנים.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – שבע שנים, שום דבר לא זז. הבלגן והערבוביה גדלו פי כמה וכמה. עשרות אלפים, אם לא מאות אלפים, פרשו משירות המדינה, והם נידונים לרעב ולמצוקה, ואנחנו יושבים כאן. כשאני מביא בסך

הכול הצעת חוק, שמיישמת את המלצות ועדת-זוסמן, אומר לי אלי דיין: אתה צודק; אבל 60 חברי קואליציה מופיעים כאן להצבעה כדי להפיל את הצעת החוק, כי גדעון בן-ישראל, אז נציג ההסתדרות, אומר: רבותי, הוא הורס את האיגודים המקצועיים.

איגוד מקצועי שאומר לעובדים, לחברים שלו: אני דן אתכם לעוני, למצוקה – אין לו אחיזה, והוא לא יכול היה להצליח. לא יכולתם להצליח בהסתדרות, כי לא הבנתם מה האנשים אומרים לכם. חשבתם שהם מונחים בכיסכם, וזו היתה הטעות הגדולה ביותר. בסוף עוד ניהלתם איזה קרב על הגמלאים באיזו טענה שחבר הכנסת רמון, לכשיכבוש את ההסתדרות, יסדר את הגמלאים. והגמלאים, המצוקאים, המסכנים, לא הבינו, לא האמינו לכם. הם לא האמינו לכם. כל תעמולת השיסוי כנגד רמון הפכה בומרנג.

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

לו היה דוח-זוסמן מתקבל, מה היה מצבם של הגמלאים היום?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אסביר לך, זה פשוט מאוד, חבר הכנסת שפי. נניח שבן אדם משתכר 1,000 שקלים. 700 שקל הם שכר ו-300 שקל הם מרכיבים שלא נכללים במסגרת השכר. אם הוא פרש לפנסיה, לצורך חישוב השכר, 100% שכר, מחשבים את 700 השקלים ולא את 1,000 השקלים. אחר כך, מזה הוא מקבל 70%, קרי: 490 שקל. במקום לקבל 70% מ-1,000 שקל, שזה 700 שקל, אומרים לו: תקבל 490 שקל. אז לא די שהוא הפסיק לעבוד, פרש, מה אתה אומר לו? ומ-490 שקל הוא לא יכול לחיות. הוא לא יכול לחיות. אז אתה אומר לו: תאכל את החסכונות שלך. היתה לו מכונית – – –

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

אם דוח-זוסמן נכתב ב-1990, ומי שפרש ב-1991 יקבל על – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

בוודאי.

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

הוא צריך 35 שנה לעבוד.

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא. הוא מקבל אוטומטית. תאמין לי.

יעקב שפי (העבודה):

לא היה ולא נברא.

דן תיכון (הליכוד):

שפי, תאמין לי. חבל להתעקש על דברים. הרי אני הייתי שם. חבל להתעקש. שאל את הפנסיונרים של הכנסת. שאל את האנשים. הרי הם לא מבינים.

יעקב שפי (העבודה):

אנחנו ישבנו פה כל זמן ושמענו את חברת הכנסת בלומנטל אומרת: שכר נמוך, אוכלוסיות נוספות יורדות אל מתחת לקו העוני. ואתה אומר: תוספות שכר מפליגות. אולי – – –

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת שפי.

אלי דיין (העבודה):

ככה היה עם הליכוד.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת שפי, אני רוצה להסביר לך למה אין סתירה. אני מציע, כחבר, ואתה יודע שאני חבר שלך, לא לחזור על הטיעון הזה, כי אין בו סתירה פנימית. אסביר לך. אי-אפשר לשלם תוספות שכר ללא תוספת תפוקה, ללא התייעלות, ללא הגברת כושר התחרות. אי-אפשר. אחרת מה קורה? קורה בדיוק מה שקורה עכשיו. את תוספות השכר הענקיות שלנו אנחנו מממנים על חשבון בנינו. מה אנחנו עושים? שר האוצר אומר לנו שהמשק גדל. אבל מה לעשות שהצריכה הפרטית גדלה פי כמה וכמה? התמ"ג יגדל ב-5%–6%, אבל הצריכה תגדל ב-9%–10%. זאת אומרת, אנחנו צורכים יותר ממה שאנחנו מייצרים. אין הוקוס-פוקוס בעניין הזה. מישהו צריך לשלם, והמישהו הזה זה האמריקנים, זה

כספי הערבויות. במקום לנצל את כספי הערבויות לקליטת עולים, אנחנו מנצלים את כספי הערבויות להעלאת שכר, כי נתנו לנו תוספות שכר. לא שאנחנו נגד תוספות שכר.

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

אין מאיפה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אין מאיפה. אין מאיפה.

<u>יעקב שפי (העבודה):</u>

דוח-זוסמן – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא, דוח-זוסמן עושה צדק. בסך הכול מה הוא בא ואומר? – אם נעשה סדר בעניין – – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

היתה העלאה במשכורות.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מה הוא בא ואומר? – אם נעשה סדר בעניין הזה, כל אחד ידע לאן הוא הולך ולא נצטרך לנהל משא-ומתן עם ראשי איגודים מקצועיים מיליטנטיים. אתה היית ראש איגוד מקצועי לא מיליטנטי, אחראי ביותר, ועקבתי אחר המאבק שניהלת. אין אחראיים ממנו – במצב שבו היית נתון; אין אחראיים. אלא שבמפלגתך לא הבינו. פעם אחת העזת שלא להרים יד בקריאה ראשונה בעד חוק התקציב, היום לפני שנה, ואני זוכר, כמעט סילקו אותך, גינו אותך, וכמעט לקחנו אותך אל שורותינו כדי שלא יסקלו אותך באבנים.

מה אני אומר לך? ואלי דיין כבר אמר: להוציא אותך.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

לא, לא, לא.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

כבר עשו לך משפט שדה בסיעה.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

חבר הכנסת דיין, לא שומעים.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מה אני בא ואומר? – בסך הכול, שים לב איך קוראים לחוק הזה: חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות).

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

חבר הכנסת תיכון, תקרא – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

רק רגע. חבר הכנסת ויינשטיין, נשאלתי לא מזמן בטלוויזיה: נו, תכל'ס, עשיתם פיליבסטר. נניח שאנחנו זוכים בהצבעה והציבור לא מבין. נניח שזכינו בהצבעה, הפתענו את אלי דיין, הבאנו לכאן 20 חברי כנסת בשעה שבע בבוקר, הרמנו ידיים וזכינו בהצבעה.

חבר הכנסת ויינשטיין, אבות הכנסת, חברי הכנסת הראשונה, בנו תקנון כזה, שבעצם לאופוזיציה אין סיכוי. כל פעם שהיא זוכה, יש בתוך התקנון מכניזם כזה שאפשר להפסיק את הישיבה, לרדת לוועדת הכספים, לחזור בחזרה ולתקן את העיוות. כולנו למדנו את העניין הזה.

אבל אני חושב שאנחנו הצלחנו בדבר אחד. אנחנו ממקדים את תשומת הלב של הציבור בבעיה קשה, באפליה שהולכת וגדלה. חבר הכנסת גדליה גל, שנכנס, יכול לומר: כל הלילה היה כאן דו-שיח של חירשים. אני לא חושב כך. אני חושב שהקואליציה הפקירה את העמדות שלה. כנראה אין לה תשובות משכנעות. היא הסתלקה מן האולם. לא אכפת לה משום דבר. היא את שלה תקבל בתום

הדיון, בהצבעה. היא אטומה בדיוק כמו שחלק מחברינו היו אטומים ולא ראו, וחשבו שהם יודעים הכול ושום דבר לא יקרה להם. וזה קרה.

כשאני רואה כאן את שר האוצר בז לכל מה שאומרים, אני אומר לעצמי, חבר הכנסת ויינשטיין: זה לא מוכר לנו? אבל אצלנו זה קרה לאחר 15 שנים. אצלם זה קרה כבר בשנה השלישית, בשנייה. הוא יודע יותר טוב מכל אחד, הוא מבין יותר טוב מכל אחד.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

על כל ביקורת שאומרים לו הוא אומר – והרי הוא יכול לתקן.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

ראינו את זה בתוצאות.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

והוא יכול לתקן. הרי המשק עלה על נתיב של קלקולים ללא סוף, ואפשר לתקן. אני לא אומר שאי-אפשר לתקן. אבל צריך, קודם כול, להכיר בעובדות. כשאתה בא ואומר לעצמך: אני שר האוצר הכי טוב שהיה במדינת ישראל – את השגיאה הראשונה כבר עשית. כל אחד כותב היום, כל אחד אומר לשר האוצר – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

עשו שגיאות – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אתה שומע? למה לי לפגוע בו?

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כי חשוב לך.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

חשוב לי המשק, ולכן אני מנסה להסביר. אני מנסה. אתן לך דוגמה לחוק הבא שיגיע לכאן, שעוסק בעידוד התעשייה. יש מצב קשה בשוק ההון. הציבור הפסיד. סך כל הנכסים של הציבור בבורסה הגיע בחודש השיא, בפברואר כמדומני, לשווי של 147 מיליארד שקלים. הנכסים ירדו עכשיו ל-95 מיליארד שקלים. הציבור הפסיד כ-50 מיליארד שקלים. שר אוצר רציני יאמר לעצמו: יש כאן בעיה, הרי פגענו בכל אחד, בואו נראה מה עושים, בואו נטפל במצב המשברי. שר אוצר נטול כל רגש יגיד לעצמו: לא קרה כלום, זה לא משפיע על המשק. חבר הכנסת דיין, זה שהפסדת כסף, זה לא משפיע עליך. אוהו, כמה שעות אתה לא ישן בגלל מה שקרה בבורסה, ובצדק, כי זה כספך, כי עבדת בגינו. מי שבא ואומר לך: זה לא מעניין אותי, אני בא מן השמים, אני לא מתערב – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

לא אמרו את זה כך.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

– – אף פעם לא מתערב, זה לא ענייני. מה רוצה חבר הכנסת דן תיכון? שאני אקנה?

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

חבר הכנסת דיין. לכן, מה אני בא ואומר לשר האוצר?

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת דיין, זמנו תם, ברשותך.

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר מסיים, ברשותך. המשק עלה על נתיב לא טוב, שגוי. לא אני אומר זאת. כל העיתונאים הכלכליים אומרים זאת. אבל שר האוצר בשלו: אני יודע יותר טוב, הייתי בקזבלנקה. אני מעריך מאוד את מה שקרה בקזבלנקה, שמעת אתמול. אני לא מעריך את הליצנות כאן במליאה, אבל אני מעריך ומוקיר זאת. אני חושב שזה היה מפגש חשוב ביותר. לא היה כמותו בתולדות מדינת ישראל בתחום הכלכלי.

אלי דיין (העבודה):

תקפו – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא היה כמותו בתולדות חייה הכלכליים של מדינת ישראל, עם המון סיכוי. אני לא יודע מה יצא מזה, אבל זה עם המון סיכוי.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

זה לא יש מאין.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, רק רגע. אבל, יכול לצאת מזה משהו, ואנחנו יכולים להתגלגל מהר מאוד לאותו מצב שקיים בינינו לבין מצרים, שלום קר בתחום הכלכלי, אין כלום, 15 שנים עברו. כל פעם מספרים לנו סיפור חדש מדוע לא. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. מי עכשיו? חברת הכנסת בלומנטל או חבר הכנסת ויינשטיין? מי מכם, ברשותכם? חבר הכנסת איתן, שש הסתייגויות עומדות לרשותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו שמונה ונהיו שש?

היו"ר ע' מאור:

לקחת שתיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

טוב. כמה נשארו לחבר הכנסת תיכון?

היו"ר ע' מאור:

תיכון סיים.

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא, לא סיימתי. ההסתייגויות שלי היו לסעיף השני.

היו"ר ע' מאור:

כן, אנחנו לפני ההצבעה על הסעיף השני.

מיכאל איתן (הליכוד):

מדברים על הסעיף השני.

היו"ר ע' מאור:

ברשותכם, אשמח אם כל אחד יסיים את כל הסתייגויותיו לסעיף השני ואז נוכל לעבור להצבעה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר.

במסגרת החוק המובא כרגע לאישור מליאת הכנסת, אקרא את סעיף 2 לחוק, שאומר כדלקמן: "בסעיף 12 לחוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה), התשנ"א–1991 (להלן – חוק ההסדרים), במקום 'כ"ו בחשוון התשנ"ה (31 באוקטובר 1994)' יבוא 'כ"ח בטבת התשנ"ה (31 בדצמבר 1994)'".

יש לי ספק גדול אם אזרח כלשהו במדינת ישראל יכול היה להבין, אילו הוא היה קורא את החוק הזה, במה מדובר. אני מסופק אם גם חלק מחברי הכנסת היו יודעים למה מכוונים הדברים הללו. ואפרט.

במסגרת ההנחות במס הכנסה קיים הסדר היסטורי, שעל-פיו יש יישובים ברחבי הארץ שנהנים מזיכוי במס הכנסה בשיעורים שונים. יש מקומות שהתושבים המתגוררים בהם מקבלים 3% הנחה, יש מקומות אחרים שבהם שיעור ההנחה הוא 5% ויש אזורים שבהם שיעור ההנחה הוא 10%. נדמה לי שמצפה-רמון – ויתקן אותי יושב-ראש ועדת הכספים אם אני טועה – היא האזור היחיד בארץ שבו יש שיעור הנחה הגבוה מ-10%. נדמה לי ששם זה מגיע ל-15%.

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

15% או 20%. אני לא זוכר כרגע.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

לא, יותר.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא, זה לא יכול להיות יותר.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

נדמה לי שזה 25%.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אתם אומרים שזה אולי אפילו 25%.

ובכן, הסוגיה שבה אנחנו דנים כרגע היא הארכת התוקף של ההסדרים הללו. אני רוצה לחזור ולהזכיר לחברי הכנסת, שההסדרים האלה הם הסדרים היסטוריים. ההתחלה של ההסדרים האלה היתה, כך נדמה לי, כבר בשנות ה-50, כאשר המדינה רצתה לתת עידוד מסוים ליישובים שהיו אל מול קו הגבול. מובן שאז היה קו הגבול שונה מקו הגבול של היום; מובן שהבעיות היו שונות. אז קבעו אזורים שהיו אזורי ספר. מאחר שהמדינה רצתה לעודד הגירת אוכלוסייה אל אותם אזורים, היא אמרה: מי שמתגורר ביישובים הללו, או מי שיעבור לגור ביישובים הללו, ישלם מס הכנסה מופחת על ההכנסה שלו.

במשך השנים, כמו שקורה לעתים קרובות במדינת ישראל, ואולי גם במדינות אחרות, ההסדר שהיה מיועד לטובת אוכלוסיות ששכנו ממש באזורי ספר, ליד קו הגבול, הפך להיות איזה מין הסדר זוחל. יישובים ואזורים שהיו להם אמצעי לחץ על השלטון הצליחו לשכנע את האוצר, בכפוף לאישור ועדת הכספים של הכנסת, לצרפם להסדר הזה. התוספות לא היו על-פי שום שיטה ולא על-פי שום קריטריון. חלקן היו על-פי נימוקים וטיעונים שהיו קשורים בהרכב הסוציו-אקונומי של היישוב, לאו דווקא בעניין הנוגע לריחוקו מהגבול, וחלקם האחר נשאר צמוד לעניין הגבולות. לאחר שנת 1967, כשנהר הירדן הפך להיות הגבול, הפכו אזורי יש"ע אזורים שבהם ניתנה ההנחה הזאת, מטעם היותם אזורי ספר, אם כי הם לא היו ממש ליד קו הגבול, וחלקם גם לא היו מרוחקים מאזורי המרכז.

כך נוצרה מין מפה, שאף אחד היום במדינת ישראל לא יכול להסביר את ההיגיון שבה. זו פשוט מפה לא צודקת ולא הוגנת. אקח לדוגמה, מהזיכרון שלי, יישובים סמוכים לירושלים. האם אתם זוכרים מה שם היישוב שגר בו חבר הכנסת אברהם בורג?

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

נטף.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

נטף. הוא קרוב מאוד לירושלים. הוא אולי במרחק של רבע שעת נסיעה מירושלים. הוא נכלל ברשימת היישובים הזכאים. לעומת זאת, יישובים שנמצאים בערבה לא נכללים בה. מדוע? כי בשלב מסוים הגיע האוצר למסקנה, שהוא לא מכניס עוד יישובים לרשימה.

אז פנו יישובים מספר לבג"ץ, ובכוח הבג"ץ הם הוכנסו לרשימה. באו יישובים ואמרו: אנחנו נמצאים, לפי כל קריטריון – ונדמה לי שאחד מהם היה, למשל, כפר-ורדים, או חוסן, שניהם נמצאים ליד מעלות – רחוקים מיישובים אחרים, יותר קרובים לקו עימות, ואנחנו לא נכללים, כי האוצר החליט בשלב מסוים להפסיק את הרישום ולהפסיק את הכנסת היישובים לרשימה. הם ערערו לבג"ץ, ובג"ץ כפה להכניס אותם לתוך הרשימה. בתגובה קבע המחוקק איזה הסדרים, שמנעו, או שהנציחו את

המצב הקיים, והבטיח – וזה די מזכיר לי את החוק שבו אנחנו דנים – שבתוך שנה תוסדר המפה הקובעת את היישובים והאזורים שבהם מקבלים הנחה במס הכנסה.

והנה, אני זוכר, נדמה לי, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אני מדבר אליך – – –

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

תשמע, חבר הכנסת דיין, זה סיפור מעניין. כאשר הביאו את החוק הזה כדי להאריך את תוקפו בשנה, נדמה לי שהיה לי עימות ברדיו מול חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. הוא היה אז מרכז סיעת הליכוד בוועדת הכספים וממלא-מקומו של יושב-ראש הוועדה, פלדמן. היינו באותה סיעה, אבל באתי אז עם עמדה שונה. ראיינו את שנינו – וזה היה בשנת 1990 – ברדיו. אני אמרתי אז בריאיון, לגבי ההצעה הזאת, להעביר את ההסדר הזה כאילו הוא הסדר זמני לשנה, שאי-אפשר להאמין שזה רק לשנה. אני לא יודע אם אתה זוכר זאת, חבר הכנסת ויינשטיין.

<u>אריאל ויינשטיין (הליכוד):</u>

כן, היית חלוק אתי בעניין.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

הנה, אתה זוכר. נכון, הייתי חלוק אתך בעניין הזה.

עכשיו אני מסתכל על עצמי. אנחנו בשנת 1994. חלפו מאז ארבע שנים, ועדיין אין הסדר. לא רק שאין הסדר, אלא הכנסת אינה מסוגלת להגיע להסדר. יש כאן כוחות שונים שמושכים לכיוונים שונים, וקשה מאוד להגיע להסכמה. והנה, מה אנחנו מתבקשים לאשר היום? ובלית ברירה אני גם כן אתמוך בזה, אף שבעצם זה רק אולי מההיבט הפרקטי, ואין שום הצדקה שאני אתמוך בזה. לאחר הארכות אין-ספור אנחנו מתבקשים להאריך בחודשיים נוספים את ההסדר הזה, להשאיר את מפת היישובים כפי שהיא, בלי שיש לנו איזה הסדר אלטרנטיבי.

אני שואל את עצמי: האם ההארכה הזאת של החודשיים האלה תהיה ההארכה האחרונה? אני סקפטי מאוד לגבי העניין הזה. אני רק יודע שהמצב הנוכחי אין לו הצדקה. יש יישובים שמקבלים את הפטור הזה ללא שום הצדקה, ויש יישובים רבים אחרים, שכולם יודעים שעל-פי כל קריטריון מגיעה להם ההנחה והם לא מקבלים אותה.

תראו איזו התנגשות בין הצדק, מצד אחד, לבין חוסר היכולת הפוליטית להביא עניין צודק לידי פתרון, מצד שני. מדוע? – כי ברגע שמנסים לעשות צדק עם האחד, צריך לעשות צדק גם עם השני; וכאשר עושים צדק עם האחד ועם השני, צריך לגרוע מהשלישי, שמקבל שלא בצדק. ברוך השם, לכל יישוב בארץ יש פטרונים כאן, בכנסת, יש לו מליצי יושר, ויש להם בוויכוחים על הנושאים האלה עוצמה והתלהבות. כך אנחנו מצויים באיזה סבך, שאני פשוט לא רואה איך אנחנו יוצאים ממנו עם איזו חלוקה נורמלית, הוגנת וצודקת.

האמת היא, שלפעמים גם קשה אובייקטיבית להכריע, כי אתה שואל את עצמך: מגדל-העמק, שנמצאת היום קרוב מאוד לחיפה, יישוב משגשג שהיה פעם עיירת פיתוח, במצב סוציו-אקונומי נמוך, והיום זוהי אולי אחת מעיירות הפיתוח שהן הדגל והסמל להצלחה, היא נהנית עדיין מההנחה הזאת.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

איזה יישוב?

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

מגדל-העמק.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

עדיין יש לה בעיות. לא להגזים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

באשקלון יש בעיות?

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

אין הנחות.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אין הנחות.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

יהיו.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא, אין.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

הוא יקבל הנחה.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

לא, זה לתעשייה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני יודע. קודם זה לתעשייה, אחר כך – – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

יש באשקלון 20,000 עולים, ועוד מעט יהיו בה 100,000 תושבים. אף פעם לא – – – שר האוצר.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

חבר הכנסת אלי דיין, מה שאני מנסה לומר, ואתה יודע את זה יפה מאוד, הוא שאין עיני צרה בתושבי מגדל-העמק. אבל אני אומר כך: אם מגדל-העמק, יכול להיות שגם יוקנעם, מגיע להם? ואם יוקנעם, אז אולי גם מגיע, לפי קריטריון אחר, לתושבי אפיקים? או לתושבים מסוימים ברמת-הגולן, שלא מקבלים היום?

אני רוצה לסכם ולומר: בעניין הזה מוכרחים לעשות סדר ולעשות צדק. יש היום הצעה שמציבה סימן שאלה אחד על הנקודה הזאת. אנחנו שואלים את עצמנו: למי הולכת ההנחה הזאת? מי נהנה

ממנה? חלק גדול מהיישובים הרשומים ברשימה הם יישובים שנהנים ממנה, כי במשך הזמן הצטרף לאלמנט של הריחוק גם אלמנט סוציו-אקונומי, וחלק מהם אלה עיירות פיתוח. בחלק מהיישובים שבהם מדובר אחוז גבוה מאוד מהאוכלוסייה בכלל אינו מגיע לסף התשלום של מס הכנסה. אז השאלה היא כזאת: אם אנחנו נותנים פטורים וזיכויים במס בשווי של מאות מיליוני שקלים, למי אנחנו מסייעים?

מצד אחד, יכול לבוא מישהו ולומר, במידה רבה של צדק: אנחנו רוצים שבעיירות פיתוח ובמקומות מרוחקים יגורו לא רק אוכלוסיות חלשות, שלא יכולות לגור במקומות אחרים בארץ ולכן הן מגיעות למקומות היותר מרוחקים, אלא אנחנו רוצים שיהיו במקומות הללו גם אוכלוסיות מבוססות, ולכן אנחנו נותנים הנחות במס לאנשים שמגיעים מעבר לסף תשלום המס על מנת שהם יוכלו ליהנות, הם יעברו לשם וכדאי יהיה להם לגור באותן עיירות או באותם מקומות מרוחקים. זה דבר חיובי. זה גורם לתמהיל נכון של האוכלוסייה.

אבל, מצד שני, יכול מישהו לבוא ולומר: מדוע אתה יוצר מצב, שבעיירה מסוימת – ואני לא רוצה ליצור סטיגמות לעיירה כזאת או אחרת – אתה נותן סיוע רק לחלק החזק של האוכלוסייה? אתה לוקח משאבים, שזו היכולת לגבות מס, ואתה נותן הנחה לאוכלוסייה החזקה שמשלמת מס. למה לא תיקח במקום זה את הכסף ותיתן באותו יישוב שירותי חינוך כלליים ותשפר את הקיימים? על-ידי הסבת הסכום הכספי לשירותי חינוך כלליים, ייתכן שאתה מסייע לכלל האוכלוסייה, משפר את רמת החינוך באותו יישוב, נותן לו דברים שביישובים אחרים לא מקבלים, ואז הוא הופך גם להיות אטרקטיבי להגירה בשל רמת החינוך היותר גבוהה שאתה יכול להשיג על-ידי הקצאת המשאבים הללו.

יש כאן גם היבט נוסף. למשל, ערים כמו נהרייה, שהיא עיר גדולה, שנכללת ברשימה ומקבלת 10% הנחה, יכול להיות מצב – ויש לי ספק גדול אם המצב הזה לא קיים – שאנשים מעבירים את הכתובת שלהם לנהרייה על מנת לקבל את ההנחה, ולא בהכרח הם אכן מתגוררים בה ותורמים בשהותם בה להגשמת מטרות החוק. קשה מאוד גם לעקוב אחר הדברים הללו. כאשר מדובר בהנחה של 10% למי שהכנסתו גבוהה מאוד, לפעמים גם כדאי לו אולי אפילו להגיע למצב שהוא ירשום כתובת על מנת ליהנות מהנחה במס בשיעור כזה.

אני רוצה לנסות לסכם את דברי. המצב הנוכחי יש בו יתרון אחד: אם אפשר לפטור אנשים, מדוע לא? ויכול להיות שאנשים קונים את התירוץ הזה. כשהם באים ואומרים: למה לי לא נותנים ולשני נותנים? אומרים להם: אדוני, צילמו מצב באיזו שנה, וזה ממשיך להתקיים. אילו היו אומרים את זה לי אישית, לא הייתי מסתפק בזה. זה נראה לי דבר מקומם, שיש דבר שכולם אומרים שהוא לא צודק, אבל הוא נקבע באיזה שלב שהוא, ושנים על שנים אנחנו יודעים שהוא לא צודק אבל אנחנו לא מסוגלים לשנות – והאנשים שנפגעים צריכים להמשיך להיפגע. זה נראה לי דבר מאוד מאוד לא צודק, אבל יכול להיות שיש לו כוח מסוים בחיים. לשמרנות, לקביעות, יש איזה כוח. משרד האוצר יכול להחזיק את המצב הזה כמות שהוא בינתיים, והציבור שנפגע בינתיים חורק שיניים. אבל אנחנו, שמופקדים על השינוי, יכולים להודות בכך. שר האוצר היה בעבר יושב-ראש ועדת הכספים, והוא מכיר את הסוגיה הזאת.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

איזו סוגיה?

מיכאל איתן (הליכוד):

סעיף 2 לחוק, הנושא של הסבת כספים מפטור ממס הכנסה לטובת, אולי, מטרות שישרתו את כלל האוכלוסייה באותם יישובים שהוכרו כזכאים. ודבר שני, יצירת מפה יותר הוגנת ויותר סבירה, שלפיה יחלקו את הכספים שאנחנו חוסכים מהשינוי הזה של הפטור במס הכנסה.

אני יודע יפה מאוד שברגע זה, כשאני מדבר, יושבים אנשים רבים בכל מיני מקומות ושואלים את עצמם: האם בדבריו של מיכאל איתן אין משום פגיעה באיזה פטור שאני, פלוני אלמוני, מקבל? אז אני רוצה לומר בצורה הברורה ביותר, לא רק על דעתי, גם על דעת שר האוצר שנמצא כאן: אין שום כוונה, לא של הכנסת ולא של האוצר, לקחת כספים שהיום מוגדרים ככספים שמשרתים אותם תושבים במסגרת אותם יישובים, אין שום כוונה לקחת אותם לאוצר ולעשות בהם שימוש אחר, שלא למטרות של קידום אותם יישובים. אני צודק או לא, אדוני השר? הכוונה היא להשתמש בכספים – א. כדי לעשות יותר סדר ביישובים שמקבלים את הסיוע; ב. לקחת אותו "פול" של כספים ולעשות בו שימוש הוגן יותר לכלל האוכלוסייה, בלי לפגוע בקבוצות אוכלוסייה כאלה או אחרות בתוך היישובים, מתוך כוונה ברורה לקדם את היישובים, לתת עדיפות לפריפריה, ולמשוך אליה אוכלוסיות לאו דווקא על-ידי תוספת של כמה שקלים בהכנסה האישית, אלא על-ידי יצירת תשתית לאותו יישוב, שיהיה אטרקטיבי, שיוכל לתת שירותים ברמה נאותה, ושהחיים בו יהיו נעימים יותר, ובעקבות זה אולי גם זולים יותר. כי אם אנשים יצטרכו להוציא פחות, כי הם יקבלו שירותים מספיקים במסגרת הכוללת, הם גם יוכלו לחסוך חלק מההוצאות שהם מוציאים היום מכיסם.

קריאה:

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מה שאני אומר. אני אגע בכוכב-יאיר – אין לנו פטור, אין לנו הנחה, אין לנו שום דבר.

שר האוצר א' שוחט:

כמה עולה בית בכוכב-יאיר?

מיכאל איתן (הליכוד):

עכשיו הקמנו יישוב חדש לידנו, צור-יגאל. אצלנו היישוב קצת יותר ותיק, והמגרשים קצת יותר גדולים. בצור-יגאל, שנכנסים אליו עכשיו, זה יכול להיות משהו בסביבות 170,000, 180,000, 200,000 דולר. אצלנו – הרבה יותר, בין 250,000 ל-300,000 דולר, ואולי יש בתים שעולים קצת יותר. חבר

הכנסת אלי דיין, כשנכנסנו לשם, ב-1986, הפרויקט עלה אז לכל משפחה בסביבות 80,000-90,000 דולר; לא יותר.

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

אז הרווחתם הרבה כסף.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא הרווחנו. כי אם היינו לוקחים את הכסף ההוא ומשקיעים אותו בדירה באשקלון או בתל-אביב – – –

<u>אלי דיין (העבודה):</u>

– – –

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אולי טעיתי בשם העיר – אשקלון. אבל אם הייתי משקיע את זה בדירה בגבעתיים או ברמת-גן או ברמת-אביב-ג', כנראה הייתי מקבל תשואה יותר טובה על ההשקעה.

אבל ההשקעה הכי טובה בכוכב-יאיר היא בכך שלאנשים נעים לגור שם, שיש להם שירותים, וזה מצדיק את הקו שאני מדבר עליו. לפעמים שווה לחסוך קצת בהכנסה האישית ולשפר את השירותים הציבוריים, ועל-ידי זה בסופו של דבר אתה מעלה גם את הערך של הנכס האישי שלך, אבל הכי חשוב הוא שיש לך יישוב שיותר נעים לך לחיות בו ואתה יכול לקדם ולשפר את איכות החיים שלך. לכן הכיוון הזה נראה לי.

לסיום, בצד הנכונות שלי והאהדה שלי לביצוע שינוי כלשהו במצב הקיים, אני רוצה להזהיר מפני עשיית חשבונות פוליטיים באיזה מהלך, ואני מקווה שיהיה מהלך שישנה את המצב הקיים. כלומר, הרבה מאוד מחברי אומרים לי: אם ישנו את המצב הקיים, עלולים לעשות, כמו שהממשלה הזאת עשתה בעבר כמה צעדים שהיא אמרה, בלי בושה מבחינתה, לצערי בבושה גדולה מבחינה לאומית – היא אמרה שהיא משנה את אזורי העדיפות ולקחה הטבות מסוימות והעבירה אותן ומנעה מקבוצות

אזרחים, במיוחד ביש"ע, את הזכויות הבסיסיות שהן קיבלו עד לאותו רגע, ללא שום הצדקה, ללא שום קריטריון. הם אמרו: זה פוליטי.

דרך אגב, בעניין הזה, אדוני השר, לפני יומיים ישב בוועדת הכספים מר דברת ממרכז ההשקעות, והוא אישר שמפעלים באזורי תעשייה ביש"ע, שקיבלו אישור של המינהלה להרחבה, וכבר יש ממש הסכמה שהם נותנים מקומות עבודה, והממשלה הזאת הסכימה, על-פי המגבלות שהיא קבעה, לתת להם אישור להרחבה ולהפעלה; ובכן, יש להם אישור ביד, והם תקועים, כי כל הזמן מרכז ההשקעות אומר, שהאוצר לא רוצה להעביר לו כספים, שהאוצר מעכב את העברת הכספים; יש לכם אישור, הנה האישור קיים, אבל – – –

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

טוב, אז היום יש בשורה. אם כך, אני איש בשורה היום.

אני רוצה לומר לך, אדוני השר, שמעבר לשאלות פוליטיות יש כאן שאלה של אמינות. אתם התחייבתם, אמרתם להם: בתנאים האלה והאלה תקבלו. אתם צריכים לעמוד במלה.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

מה שקרה הוא שהיו תוכניות ואישורים ומרכז ההשקעות – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

בסדר, אבל לא היו צריכים לפגוע דווקא בהם.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא, זה לא היה בדיוק כך. אבל יכול להיות, אינני רוצה לומר. אני מעדיף להתמקד בצד החיובי של מה שאמרת. אני שמח לשמוע.

שר האוצר יצא, ונכנס עכשיו אחד הפטרונים והמובילים של הרצון או של הכוונה לעשות איזה שינוי, יושב-ראש ועדת הכספים. אני מתייחס לסעיף 2 בחוק. אני חוזר ואומר, שאני אקבל ואשמח לתמוך בשינויים, בתנאי ברור שהם לא יהיו שינויים פוליטיים אלא שינויים שיחצו קווים אובייקטיביים, על-פי קריטריונים אובייקטיביים.

ואני מסכים, אני אומר את זה פה בצורה מפורשת, אף שבדקה זאת אני אולי מפסיד מאות קולות בפריימריס, אני חושב שזה לא צודק שיישובים ביש"ע, קרובים ל"קו הירוק", יקבלו הנחה במס הכנסה, לאחר שהם כבר לא יישובים חדשים, הם יישובים ותיקים, יישובים שגרים בהם אנשים לבטח, יישובים גדולים. עדיין יש להם בעיות ביטחון, אבל הם בהחלט יכולים היום, לאחר תקופה, לצאת מהרשימה. אין אותו דין ליישובים מרוחקים, ליישובי הבקעה, ליישובי רמת-הגולן, ליישובי גוש-קטיף, ליישובים בלב השומרון או באזור שאנחנו יודעים שהוא אזור מבודד, שיש לו בעיות ספר, כפי שהיו בעיות כאלה בתקופת החוק המקורי, בשנות ה-50. אותו דבר לגבי הצפון והדרום.

במפת סדר העדיפויות הלאומי עשו כל מיני קווים, ועשו להם מה שקראנו גבנוניות – פעם קראתי לזה אחרת, זה הזכיר איזו בטן, פתאום הקו התעקם, פתאום הקו הקיף יישוב ויצא מיישוב. אם יש כוונה לעשות דברים כאלה, אני בוודאי לא אהיה פרטנר לעניין. אבל אם תלכו בקו הוגן, ברור, שעל-פיו תחצו – אני חושב שזה יהיה מן הצדק. אם הוא יהיה ללא נטיות פוליטיות כאלה או אחרות, הוא יהיה הגון, הוא יעשה צדק עם הרבה מאוד מקופחים שקיימים היום, ואני חושב שהוא יהיה בכיוון הנכון.

עדיין, ידידי חבר הכנסת גדליה גל, עדיין תהיה בעיה גדולה לעבור את המחסום הפוליטי; דיברתי עליו קודם. אבל זה יהיה אולי מבחנה של הכנסת, מבחן שהיא עדיין לא הצליחה לעמוד בו – זה שנים רבות היא לא מצליחה לגבש נוסחה שתהיה מוסכמת על כל אנשי הציבור. ובהעדר יכולת להגיע להסכמה, ההסכמה היחידה שאנחנו מסוגלים להגיע אליה היא הסכמה שלא לשנות דבר, ונשאר סטטוס-קוו שכולם מודים שהוא מעוות ולא צודק. אבל כל הצעה שמנסה לשנות מקימה מייד קואליציה של מתנגדים, ואני רואה מבוי סתום.

כפי שאמרתי בתחילת דברי, ובדברים האלה אסיים, אשרי המאמין שאחרי ארבע שנים של דחיות והארכות, בכל פעם הארכה של עוד חודשיים, שלושה חודשים, הארכה של חצי שנה ועוד חצי שנה – אני אומר מעל הדוכן הזה שאני מסופק אם החודשיים הבאים יניבו פתרון מוסכם וישים במליאה. הלוואי שכן. קשה לי מאוד להאמין. יש לי רושם שאת הנאום הזה שנשאתי היום אני אשא עוד מספר פעמים ככל שיידרש, בכל פעם שנתבקש להאריך את תוקף ההסדר המעוות שעליו כולנו עומדים כרגע לסמוך את ידינו ולתת לו תוקף מחודש.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי בלומנטל. עומדות לרשותך 50 דקות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני אדבר עשר דקות.

היו"ר ע' מאור:

בסדר. אם כן, אנחנו נצלצל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, עומד בפנינו הבוקר הזה חוק, שבו אנחנו אמורים להאריך את התוקף לגבי ההנחות וההטבות – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא, אני מדברת על קרנות הפנסיה ההסתדרותיות. זה אולי חוק קלסי שמראה לנו, שכאשר אין תחרות ולא מאפשרים תחרות בין קרנות הפנסיה, אנחנו מוצאים את עצמנו עם קרנות שנמצאות במצב דביטורי שהוא למטה מכל ביקורת, דיברתי על כך קודם, בגירעונות אדירים, שאנחנו עוד רחוקים מלגלות את התחתיות שלהם. ואינני רוצה להפחיד את הציבור יותר מדי, אבל יש ממה לדאוג, יש ויש. וזה במקום שיקומו קרנות פנסיה אחרות ותתקיים בשוק תחרות שתביא לכך שהקרנות תנוהלנה בצורה יעילה יותר, שלא ייעלמו כספים למיניהם, שהצמרת שמנהלת אותם לא תתעסק בדברים אחרים אלא אך ורק במה שהיא אמורה לעסוק בו, משמע ניהול קרנות הפנסיה.

אני רוצה לעבור לניהול הכושל של קופת-חולים ומוסדות ההסתדרות. אני מביאה זאת כדוגמה. בתחילתה של המדינה הזאת, עם ייסודה, חשבנו להגיע לצדק חברתי שיביא לכך שלא יהיו עשירים ועניים. ובאמת הייתי רוצה שהחברה הישראלית תהיה שוויונית עד כמה שאפשר, שלא יהיו פערים קשים בין שכבות שונות באוכלוסייה, שלא יהיו עוני עצום ועושר גדול זה לעומת זה. אבל מתוך כוונה טובה ורצון טוב, הגענו למצב של סיאוב, שפשוט מגיע לדרגות שמעל ומעבר. וכל כך למה? משום שלא התקיימה תחרות.

אותו דבר קרה לגבי קופות-החולים. קופת-החולים הכללית שאבה לתוכה את מרבית המבוטחים. קרוב ל-90% מן המבוטחים היו מבוטחים בקופת-החולים. וראינו מה קרה כתוצאה מזה. מעבר לגירעונות, שאדבר עליהם מייד, ראינו שרמת השירותים יורדת ויורדת, כי פשוט אין תחרות. ולבן אדם אין ברירה, הוא הולך לאותה קופת-חולים. אני מצרה על כך, לא שזה מצב אידיאלי, ולא זה מה

שרצו מלכתחילה, אבל זה מה שקורה בפועל. נוצרת שחיקה, נוצרת עייפות החומר, ומתחילים הסיאוב והשחיתות, כספים נעלמים. ואנחנו רואים הטבות מהטבות שונות, שהן מעבר לכל רמה. ועכשיו אנחנו מגלים כל פעם מחדש מה התרחש בהסתדרות עם ההטבות, עם הפנסיות התקציביות, מעל ומעבר לכל פרופורציה, כאשר מי שהם צריכים לייצג אותו, העובד, הוא נמק עם קצבאות שהן מתחת לקו העוני.

חבר הכנסת דן תיכון דיבר קודם על משפחה שפנתה אלי קודם לכן, משפחת אדרי מנצרת. הגברת אסתר עבדה 22 שנים בחברת "צ.ד.", ומקבלת היום פנסיה של 740 שקלים, בכלל זה דמי הבראה. והם פונים ואומרים: איך אנחנו אמורים לשלם מזה את המים, את הטלפון, את הארנונה, את הצרכים הבסיסיים ביותר שלנו?

כל זה נוצר לא סתם, לא בחלל ריק, אלא משום שלא התקיימה תחרות בשוק. ועכשיו בא בג"ץ ובעצם אומר לממשלה הזאת: אתם חייבים לאפשר תחרות בשוק, אתם חייבים לאפשר חופש עיסוק, אתם חייבים לאפשר פתיחתן של קרנות פנסיה חדשות. הממשלה אומרת: אנחנו לא ערוכים לכך. קרנות הפנסיה ההסתדרותיות התמוטטו, ואנחנו לא נגד אלה שמקבלים את הפנסיות, הם מסכנים, לא יודעים איפה הכסף שלהם. וזאת הבעיה. משום שלא מתקיימת ולא התקיימה תחרות בריאה.

לכן הגענו לאותו מצב גם במוסדות אחרים, מלבד קרנות הפנסיה, כמו למשל קופת-חולים של ההסתדרות. למה היא צריכה להגיע לגירעונות של מיליארדים?

והיום באה הממשלה, ובאים ראשי ההסתדרות החדשים, שהבטיחו לנו שהכול יהיה טוב יותר, ועומד בפנינו הסכם הבראה חדש, מחודש, של קופת-חולים. ושוב אנחנו חוזרים לסרטים שהיינו בהם קודם לכן, לאחר שהסכמים קודמים לא כובדו ולא מולאו. אילו עמדו בהתחייבויות שהיו בעבר, אולי לא היינו מגיעים למצב הזה. אבל לא היתה תחרות. וקופת-חולים וההסתדרות – בעיקר ההסתדרות, זו לא אשמתה של קופת-חולים, המשיכה לשאוב ולשאוב ממנה. זה כמו שראינו בעבר, זה ממש כפי שהיתה רוסיה הגדולה, ששאבה ושאבה את המצרכים ואת הכספים של ארצות כמו רומניה, כמו הונגריה וארצות אחרות בגוש המזרחי, והן התמוטטו כלכלית. ובסוף גם רוסיה התמוטטה כלכלית, בשל אותה שיטה, אותו מצב.

אבל כאן יש לנו ממשלה עשירה, היא ממשיכה להזרים מיליארדים, 4.5 מיליארדי שקלים לגירעון. ומי עומד מנגד? – ההסתדרות, שבאה ואומרת: לי אין דרך לעזור. ומציעים כל מיני פתרונות של זכויות במקרקעין, עסקות קומבינציה למיניהן, שהן הונאה אחת גדולה של הציבור.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

רק שנייה, חברת הכנסת בלומנטל. מאחר שכבר צלצלנו, אני רוצה להבהיר – האם אין הצבעה על סעיף 2 בנפרד, וממשיכים? האם זה מקובל על הקואליציה? האם זה בהסכמה?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

מה זה מקובל? אנחנו יכולים – – –

היו"ר ע' מאור:

אבל צלצלנו. היות שהיה צלצול, אני רוצה להודיע על ביטולו של הצלצול. אם כן, חברי הכנסת, הצלצול מבוטל. בבקשה, חברת הכנסת בלומנטל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני רוצה להתריע על העברה של מיליארד שקלים לקופת-חולים שכבר היתה בשנה זו, 900 מיליון, ואיש לא נותן את הדין על ניהול כושל. וברור שבהסכם החדש גם כן לא יעמדו. וההסכם כשלעצמו הוא הונאה אחת גדולה, הונאה של הציבור, אפילו הונאה שלנו כאן בכנסת. היינו צריכים למצוא פתרון אמיתי, אבל אף אחד לא מעוניין באמת להגיע לפתרון אמיתי, משום שרוצים להמשיך ולהחזיק גם במזבח, גם בקרנות המזבח, וגם בקורבן. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אם כן, אנחנו עוברים להסתייגויות על סעיף 3, ואני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון. אני מבינה שכל אחד מנמק את כל ההסתייגויות לאותו סעיף. יש לך ארבע הסתייגויות. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לדון בכל זאת בסעיף 2, כי כבר התבטאתי באשר לסעיף 3.

אני חושב שחבר הכנסת גדליה גל הוא אדם אמיץ. הוא מציע במשך שנים רבות לשנות את השיטה, שבצעירותי היו לי יד ורגל בתכנונה, בביצועה ובחקיקתה, לפני הרבה הרבה שנים, בתחילת שנות ה-70. השיטה, שנקראת מתן הטבות ו/או הנחות לתושבי ערי הפיתוח, וההנחות נעו בתקופות שונות מ-3% עד 7%, על-פי הריחוק ממרכז הארץ ועל-פי גודל העיר ואזור הפיתוח, הורחבה במרוצת השנים, והיום היא משתרעת – מ-10% ביישובי העימות, נדמה לי שגם באילת, במצפה-רמון, ויורדת ל-3%.

בראשיתה באה השיטה לתמרץ משפחות מבוססות, שייאותו לעבור מאזור המרכז לערי הפיתוח, כי חשבנו אז שהשכבה הזאת נחוצה ביותר לביסוסן של ערי הפיתוח. ונבנה מודל שעל-פיו ניתן הפטור המיוחד, באחוזים מן ההכנסה. הפטור המיוחד מתשלום המס ניתן על-פי שיקולים כלכליים. האידיאולוגיה היתה, שהיות שערי הפיתוח מרוחקות ממרכז הארץ, יש להניח שיוקר המחיה בהן גבוה יותר מיוקר המחיה בשלוש הערים הגדולות, ירושלים, תל-אביב וחיפה. וההנחה הזאת לא באה לתת יתרון לאותם תושבים שייאותו לעבור. היא באה בסך הכול להשוות את מצבן של אותן משפחות שעזבו את מרכז הארץ ועברו לערי הפיתוח, שהרי יוקר המחיה באותן ערים, בשל ריחוקן ממרכז הארץ, רב יותר, גדול יותר.

במרוצת השנים הצליח כנראה המכשיר, והא ראיה, שלא רוצים להיפרד ממנו. אבל נשמעה טענה. אני זוכר את חבר הכנסת רמון, הראשון שהעלה את הטענות, כשאמר שיכול להיות שהפטור חשוב לשכבה מסוימת, אבל יכול להיות שלא, והגיע הזמן לבחון האם הכסף הזה שניתן לתושבים תורם, האם הוא ניתן למשפחות הנכונות. שהרי מרבית התושבים במקומות אלה פטורים ממס הכנסה בשל ההכנסות הנמוכות שלהם, ולכן ההטבות ניתנות לחזקים ולא לחלשים, שמעצם המהות לא מגיעים אל סף המס ולכן הם פטורים ממס הכנסה.

חבר הכנסת גדליה גל, מאז נבחר לכנסת הקודמת, אמר שלו יש שיטה יותר טובה. ואנחנו חשבנו שאכן יש לו שיטה יותר טובה. הוא הוצב בראש ועדת משנה שהגיעה מהר מאוד למסקנה, שבשל המהות של המס, של ההטבה, ואולי לא המהות כמו השיקולים הפוליטיים שמנחים את אלה שנתנו, ואלה הפוליטיקאים, אין מה לעשות בעניין הזה. כל שר ומפתו, כל חבר כנסת וההטבות שלו, כל אחד מתבצר סביב השיטה שהונהגה, כאמור, בתחילת שנות ה-70. והוא הרים ידיים.

כשנתמנה חבר הכנסת גל ליושב-ראש ועדת הכספים, בקדנציה הזאת, הוא יזם הצעה שאומרת, שמן הראוי שהכסף הזה, שנאמד במאות מיליונים, יינתן לצורך שיפור של רמת הלימודים ובתי-הספר בכמה ערי פיתוח. והוא אכן עיבד הצעת החלטה, במשותף עם מנכ"ל משרד החינוך. ואנחנו בוועדת הכספים התאחדנו ברגע נדיר, כשבעצם כולנו, ללא יוצא מן הכלל, אפילו אני האחרון, סברנו שאכן השיטה עדיפה, ומן הראוי ליישם אותה, ולו גם לניסיון.

אבל שאלה אחת מנקרת בראשי. ואגב, לעצם הסעיף, מאחר שפג תוקפן של ההנחות – כי חבר הכנסת גדליה גל היה אופטימי וסבר שהתוכנית שלו תתבצע עם תחילת שנת הלימודים, זאת אומרת בספטמבר-אוקטובר, לכן ועדת הכספים האריכה את הפטור המיוחד ואת ההנחות עד אוקטובר 1994.

מה שניקר אז במוחי, אני מוכרח לומר שלא בלב שלם סברתי שצריך לקבל את השיטה, אמרתי שנדמה לי שיקרה לשיטה החדשה מה שקורה לכל דבר שמצליח במדינת ישראל. מהר מאוד מתחלפים השרים, מהר מאוד שוכחים את המטרה, ואז מחליטים לקצץ בתקציב. זה יגיע גם לממשלה הזאת, היא תקצץ בסוף את התקציב. והסעיפים הראשונים שמקוצצים הם כל התוכניות שבאו לשפר את איכות החיים באותם מקומות. ואני סבור, שדינה של התוכנית הזאת אחד: בתוך שנתיים-שלוש שנים היא תיעלם, ו-300-400 מיליון השקלים שבאו לשפר את החינוך לא יועילו, והם יילקחו לצרכים אחרים.

אם הייתי צריך למצוא תנא דמסייע למה שאני חושב ומכיר מניסיוני הרב, לא מזמן היה ויכוח בין שר התעשייה והמסחר ובין שר האוצר באשר להטבות באמצעות החוק לעידוד השקעות הון. וכולנו זוכרים, שהמענק על-פי החוק באזור פיתוח א' הגיע ל-30%, ומפעלים מאושרים היו זכאים להטבה באמצעות הלוואה מסובסדת. יום אחד החליטו לבטל את ההלוואה המסובסדת, ובצדק. גילמו את ההטבה שהיתה בהלוואת הפיתוח וקבעו שההטבה היא בשיעור של 8% על ההלוואה. צירפו את ה-8% למענק, והמענק הסתכם במשך שנים באזור פיתוח א' ב-38%. והנה שר האוצר, אשר חלק על החוק לעידוד השקעות הון, החליט בתחילת השנה: 8% צריך לקצץ. ואותה הלוואת פיתוח, שהיתה גלומה בה סובסידיה של 8%, כמעט עברה מן העולם. ברגע האחרון קרה לה נס והיא נותרה על כנה.

חבר הכנסת גדליה גל, אני יושב בכנסת הזאת הרבה שנים, וראיתי את הדברים הללו לנגד עיני. תוכניות יפות שמימנו, בתחום החינוך והרווחה, ירדו לטמיון עם תוכנית הקיצוצים הראשונה. תמיד האילוצים רבים, ולא תמיד הקדימות נשארות ונשמרות. לעתים זה מבחן של כוח בין השרים. ואני חושש מאוד, שאם נקבל את הצעתו של חבר הכנסת גדליה גל, הרי התוכנית תתבצע במשך תקופה קצרה, ולאחר מכן תיפול על מזבח תוכנית הקיצוצים הראשונה.

מה עושה חבר הכנסת גדליה גל באמצעות החקיקה, בהיותו יושב-ראש ועדת הכספים? משלא צלחה תוכניתו, לפחות בשלב הזה, הוא בא ומבקש להאריך את ההנחות המיוחדות, אותה תוכנית ישנה-נושנה, מתחילת שנות ה-80, הוא בא להאריך אותה על כורחה בחודשיים ימים. אני כבר ותיק, שבע, ועוקב אחר התוכנית הזאת. נדמה לי, שבפעם האחרונה שהארכנו אותה בתקופה שעלתה על שלושה חודשים, זה היה באמצעות הסתייגות שלי בחוק התקציב, דומני בשנת 1991, שאז הארכנו אותה על-פי הסתייגות שלי, שנתקבלה במסגרת חוק ההסדרים, לתקופה של שנה ורבע, וסילקנו את החשש הזה שהיה לתושבי ערי הפיתוח באשר לארעיות של אותה הנחה. אבל מאז בעצם מחדשים כמעט תמיד את ההנחה הזאת, תמיד לתקופה שהיא קצרה משנה, לעתים מאריכים בשלושה חודשים, לעתים בחצי שנה, והפעם בחודשיים ימים. ואני בהחלט סבור שזאת לא ההארכה האחרונה.

ולכן, צריך למנוע את הביזיון הזה שתמיד פוקד אותנו ביום האחרון, כשאנחנו בעצם נוקטים צעדי חקיקה שהם לא מן התקינים ביותר. ומה שניתן לומר על החקיקה מן הסוג הזה הוא, שהיא בוקרה קשות על-ידי פרקליטות המדינה ומשרד המשפטים, שהרי מה שאנחנו עושים הוא קיצור דרך, קיצור דרך מיותר, כשביום האחרון אנחנו מוצאים איזה חוק ומכניסים בו את השינוי בין קריאה ראשונה לקריאה שנייה, זאת אומרת מכניסים אותו מייד לקריאה שנייה, ובדרך שאינה נאותה בעיני אבל פותחה על-ידי במשך שנים רבות, עובר התיקון הזה מייד בקריאה שנייה ושלישית.

אני חושב שהחקיקה הזאת אינה טובה, אם כי צריך להשתמש בה. היא אינה טובה משום שההליך המתבקש על-פי התקנון והחוק לא מתבצע בה. ובצדק יכול לבוא מישהו ולומר: משלא פורסם החוק לראשונה ב"בלו פרינט", לא עבר קריאה ראשונה, ותופסים טרמפ בקריאה שנייה ושלישית, אין זה הליך תקין. ואכן אני סבור, שההליך הזה אינו תקין למהדרין, ולא טוב שאנחנו מפעם לפעם נזקקים לו, אם כי הוא קצר, יעיל, ללא ויכוחים.

ואכן ועדת הכספים, באמצעות הסעיף השני, מציעה להאריך את תוקף ההטבה שמופיעה במסגרת חוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה), שהוא הסעיף השני בחוק קרנות פנסיה – ומה לחוק הזה ולחוק קרנות פנסיה? כל אחד מבין שאין קשר – חבר הכנסת גדליה גל מציע להאריך אותו בחודשיים ימים, מתוך הנחה שבמרוצת החודשיים האלה השיטה תשתנה. אישית אני מאחל לו הצלחה, אבל מצדי אני סקפטי מאוד. בהכירי את המערכת הפוליטית אני מניח, שעל כל חברי הכנסת יופעל לחץ, לחץ כבד, לא קל. שהרי מניסיוני אני יודע, שראשי הערים חרדים, שכן אוכלוסייה חשובה בערים שלהם עשויה להיפגע. אינני אומר שאין רמאות בעניין הזה פה ושם – ואיפה אין? ואיך לא? – כשבעצם הפטור הזה ניתן על פני חלקים גדולים של המדינה, ולעתים מה שקרה היה סיפוח זוחל של יישובים אל תוך מרכז הארץ. וכבר נזרקו כאן שמות. למשל, אני לא חושב שמגדל-העמק היא עיר ואם בישראל שלא זקוקה לטיפול מיוחד. אני חושב, שעדיין יש בה בעיות, על אף הפיתוח האדיר שהיא עברה, במיוחד בתחום התעשייה.

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני לא סבור כך. אני חושב שמיטב התעשיות המתוחכמות מתרכזות היום במגדל-העמק, וטוב שהן מתרכזות שם. ויש לכך סיבות נוספות. זה קשור בהנהגה המקומית, זה קשור במרחק ממרכז הארץ. מגדל-העמק היא היום כמעט פרבר של חיפה. והאזור כולו, המשולש עפולה–מגדל-העמק–נצרת-עילית, זכה לתנופת פיתוח אדירה. והוא קרוב. יש היום רשת כבישים – אולי לא מושלמת, אולי ניתן לעשות הרבה יותר. אני חושב שרשת הכבישים מקרבת את היישובים הללו למרכז הארץ, וזה טוב.

אבל, כאמור, אני סקפטי באשר ליכולתנו להאריך את ההטבה הזאת בחודשיים. זאת אומרת, אנחנו יכולים, אבל נדמה לי שמהר מאוד נגיע ל-31 בדצמבר, ושוב נאריך את ההטבה הזאת בשלושה חודשים נוספים. וזה לא טוב. הגיע הזמן להחליט, והגיע הזמן גם לקבל ביטחונות, שלא יקרה לתוכנית הזאת מה שקרה לתוכניות דומות שניתנו כתמריץ ועברו מן העולם מייד כשהונף גרזן הקיצוצים.

אבל מאחר שבעצם אנחנו מאריכים בחודשיים, אינני יכול להלין, אם כי ההסתייגויות שלי עוסקות בכמה אלטרנטיבות בתחום תוקפן של התקנות. אני רציתי להאריך את תוקפן בשנה ורבע, מתוך ידיעה שהתוכנית לא תצלח. אחר כך הייתי מוכן להאריך לתקופות יותר קצרות, כאלטרנטיבה, אולי בכל זאת יצליח חבר הכנסת גל לשכנע את האוצר. חבר הכנסת גל, מי שמתנגד זה האוצר?

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

בין השאר.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לכן אני סבור, שהארכת התקנה בחודשיים ימים – זו תקופה קצרה.

אני מגיע לשלב הסיכומים. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, חלפו 24 שעות ורבע מאז התחלנו את היום הזה. כל אחד יאמר לעצמו: ואלה הישגי. ואני חושב שהיו הישגים לאופוזיציה בתחום הזה. מי שבקיא בתקנון יודע בדיוק על מה היה המאבק. אני מניח שהמאבק לא הסתיים, החוק יאושר מכוח הרוב הקואליציוני, אבל בית-המשפט יאמר את דברו כבר בזמן הקרוב ביותר.

להערכתי, כבר אמרתי זאת פעמים מספר, סביר להניח שהפעם בית-המשפט יטה אוזן להסתייגויות שלנו. ולכן, אם אני יכול לעוץ עצה לשר האוצר – בדרך כלל אינני נוהג לעוץ עצות לשרי האוצר – מה שהוא יכול לעשות בעניין הזה כדי להימנע מקשיים בתחום השיפוט והבג"ץ זה לקרוא למנכ"ל משרד האוצר ולומר לו: חברי וידידי אהרן פוגל, אתה מסיים ב-31 בדצמבר, בעוד כחודשיים ימים, את תפקידך; מוטל עליך תפקיד אחרון וחשוב: בתוך הימים, ואולי השבועות האלה, אתה חייב ליישם את הרפורמה בכל מה שקשור בקרנות הפנסיה, ליישר את הכול כלפי מטה, כי אין ברירה, מוכרחים ליישר את הכול כלפי מטה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת תיכון, אני מעביר לך זמן הסתייגות של חבר הכנסת ויינשטיין, כי אתה כבר מעבר לזמן.

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר מסיים. הייתי אומר לאהרן פוגל: זו משימתך האחרונה כמנכ"ל משרד האוצר, ואתה חייב לעשות זאת במהירות, כי האפשרויות מוגבלות. זה צריך לעלות כסף לאוצר. הסעיף הזה תוקצב כבר ב-1991, ונאמרו על כך דברים במסגרת תקציב המדינה, לפחות בהערות שוליים נרמז על הבעיות ועל הרצון לפתור זאת במרוצת אותה שנה. אינני סבור, כפי שאמרתי, שמדובר כאן בסכומים שתקציב המדינה אינו יכול לשאת בהם, אני חושב שכן, כי יש אפשרות אחת, אלטרנטיבה אחת, לבצע את הרפורמה כלשונה וכרוחה. הרפורמה בשוק ההון היא הכרח. אי-אפשר ללכת אחורנית. גם כשמישהו במקום כזה או אחר יחרוק שן, צריך לדעת שההנהגה החדשה של ההסתדרות תמכה ברפורמה בראשית צעדיה, היא איננה יכולה לבוא היום ולומר: נשתנו הנסיבות; אך ורק משום שאני, חיים רמון, יושב שם, חזרתי מן העניין. נדמה לי שהיום אפשר למצוא אוזן קשבת גם אצלו.

תודה רבה לכל אלה שליוו אותי במרוצת הדרך במשך 24 השעות האחרונות – לעובדי הכנסת שחזרו, לקצרניות שלא חזרו, לטלפניות שחזרו, לחברי הכנסת, לסדרנים, למשמר הכנסת, לכל העובדים שלא הזכרתי את שמותיהם, ואפילו לטלוויזיה ולאלימלך רם, שבילה אתנו עד השעה 07:00.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא חולם חלומות על אמריקה האבודה.

היו"ר ש' וייס:

אגב, זה גם כן "קזה בלנקה", זה בית לבן.

דן תיכון (הליכוד):

כן. ולחבר הכנסת רביץ ולחבר הכנסת טמקין, שהצטרפו אלינו זה לא כבר, והם רעננים. כאמור, תודה רבה לכולם. ולאדוני יושב-ראש הכנסת, שסבל ממני במרוצת 24 השעות האחרונות, תודה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא ארחיב את הדיבור, אבל יש סוגיה אחת שאני חייב להשלים אותה. במהלך הלילה דיברנו על סוגיות שונות, ואני מתייחס כרגע לפסק-הדין.

ראשית, אני רוצה להזכיר לכולנו במה אנחנו עוסקים. אנחנו מנהלים מאבק פרלמנטרי, שמטרתו לעכב את החקיקה של חוק שהוא בבחינת הוראת שעה, והוראת השעה הזאת נותנת לממשלה כלי להמשיך מדיניות של אפליה. בית-המשפט העליון קבע, שהמדיניות הזאת היא מדיניות של אפליה, אך הוא אמר: מאחר שהרוב הקואליציוני העביר חוק בכנסת שמאפשר את האפליה, אנחנו, בית-המשפט העליון, נבדוק אם החוק הזה, אף שהוא מפלה, האם ניתן לבטל אותו או לא.

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אתה צודק, בחופש העיסוק. אנחנו מדברים כעת על אפליה בעיסוק. בית-המשפט אמר: הגענו למסקנה, כל השופטים, שיש כאן אפליה. אלא מאי? הם אומרים: יכולה להיות אפליה במסגרת חוק מפלה, כאשר זה לתכלית – – –

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

הוא צריך להיות חוק-יסוד שקובע – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא, לא. חבר הכנסת רביץ, אתה תלמיד חכם ואתה תבין. החוק יכול להיות, אם הוא נעשה לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש. ושני שופטים מתוך השלושה הגיעו למסקנה, שהחוק אכן מפלה אלא שהוא לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש, ולכן הם לא פסלו את החוק.

הם העבירו ביקורת חמורה מאוד על ההתייחסות של האוצר לאלה שביקשו את הרשיונות. הם תיארו כאן – אינני רוצה לחזור, השר כבר בוודאי יודע לדקלם את הנאום הזה – הם תיארו כאן מסכת של התעללות באזרחים שרוצים לקבל היתר: תלך, תבוא, תלך, תבוא, תביא היתר כזה, תביא אישור כזה, תביא את זה וזה. הביאו להם את הכול, ואז המציאו דבר חדש. ענו על הדבר החדש, המציאו

דבר נוסף. בסוף, כשכבר לא היה להם מה להגיד, אמר האוצר: רק בתנאי שתסכימו לאחוז דמי ניהול נמוך. אמרו: אי-אפשר. אמרו: לא, רק בתנאי הזה ניתן לכם. אז אמרו: מסכימים לזה. אמרו: עכשיו לכו לשר האוצר, לנו אין סמכות.

אתה מכיר את הבדיחה על השידוך. הביאו את השידוך, הוא רצה לבדוק איך הבחורה, אז הוא בדק ובדק ובדק, אינני רוצה לספר איך, ובסוף אמר: האף לא מוצא חן. ככה זה היה כאן.

היו"ר ש' וייס:

אולי גם החמות. אז היא על אפו ועל חמותו.

מיכאל איתן (הליכוד):

ובכן, בית-המשפט מעביר עליהם ביקורת חמורה מאוד. אבל לגבי עצם החוק, הרוב קבע. המיעוט אמר שהוא היה פוסל את החוק הזה ונותן היתר.

שר האוצר א' שוחט:

זה כנראה שיעור מיוחד לחבר הכנסת רביץ, כי אנחנו שמענו את זה בלילה כמה פעמים.

מיכאל איתן (הליכוד):

בצד האישור של החוק קבע בית-המשפט: מוסכם על דעת ההרכב כולו, כי אלמלא החוק הזה שחוקקנו כאן בכנסת, שהרוב חוקק, זכאיות היו העותרות שהצווים על תנאי יהפכו החלטיים, כלומר שהן יקבלו את ההיתרים. וקובע בית-המשפט: מכאן שאחרי 31 באוקטובר 1994, בהעדר חקיקה הולמת המונעת זאת, תהיינה העותרות זכאיות לקבל את ההיתר המובקש על-ידן. כלומר, בית-המשפט אמר להן ב-19 באוקטובר, שאם עד 31 באוקטובר לא תהיה חקיקה אחרת, הם חייבים לתת את ההיתר לאלה שמבקשים להקים קרנות פנסיה כמו קרנות הפנסיה של ההסתדרות, ולא להמשיך להפלות.

המאבק שלנו – להמשיך ולהאריך את משך הזמן שהממשלה הזאת, אחרי 31 באוקטובר 1994, נשארה במצב שהיא צריכה לתת היתר והיא לא נותנת, היא מבזה את בית-המשפט, את פסק-הדין. פסק-הדין אמר: אחרי 31 באוקטובר הן זכאיות להיתר. הן פנו לקבל היתר, ולא מקבלות. ואנחנו שואלים מעל הדוכן הזה: מדוע הממשלה מבזה את פסק-הדין של בית-המשפט? האם הממשלה לא ידעה שיום אחד יבוא 31 באוקטובר? מילא, הרב רביץ יכול היה להגיד שהוא לא ידע שיום אחד יהיה 31 באוקטובר, הוא לא משתמש בלוח הזה. אבל במשרדי הממשלה ידעו שיום אחד יבוא 31 באוקטובר. אז לא היה אפשר להכין מראש את החקיקה, אם הם רצו?

זו פשוט התעלמות מהכנסת. כי עכשיו מכריחים אותנו לחוקק חוק רטרואקטיבי, מבקשים שנשנה את כל סדרי הבית. למה? כי הממשלה שכחה אולי. זו גם התעלמות מבג"ץ וגם פגיעה בזכויות של אנשים.

עכשיו אני רוצה לעבור לעניין שלשמו עליתי לכאן. אני חושב שזה נושא חשוב, וראוי שהוא ייאמר. אני רוצה להזכיר לכולנו, שהחברות שרצו לקבל רשיון להקים קרנות פנסיה, והאוצר אמר להן שלא יקבלו, כשהן פנו לבג"ץ, שופט אחד אמר שיש לקבל ושני שופטים אמרו שאין לקבל. כולם אמרו שיש אפליה. דעת הרוב היתה, שזה היה לתכלית ראויה ובמידה שאינה מעל לנדרש, הפגיעה בחופש העיסוק.

אני אצטט את השופטת שכתבה את פסק-הדין של הרוב. את זה עוד לא שמעת, אדוני השר.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

אתה מדבר חצי שעה, ואתה לא מחדש כאן שום דבר.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

לא ציטטתי ולא דיברתי על הנושא שעליו אני מדבר עכשיו. אומרת השופטת שכתבה את דעת הרוב: התכלית שעמדה לנגד עיני המחוקק – שהיא אומרת שזאת התכלית הראויה – התבטאה בשניים אלה: גיבוש מדיניות חדשה בכל הנוגע לקרנות הפנסיה הפעילות, תנאים לאישור קרנות חדשות והקפאת המצב עד לגיבושה של המדיניות החדשה. והדבר השני: מניעת זעזוע של שוק ההון בשל חשש ממשי לנהירה של מצטרפים לקרנות הפנסיה, תוך העברת סכומי כסף הצבורים בקופות גמל ותגמולים, קופות רגילות, לקרנות פנסיה חדשות שמקבלות מהממשלה איגרות חוב מיועדות, כלומר מקבלות סובסידיה ממשלם המסים. אומרת השופטת: המגמה לעצב מדיניות פנסיונית על רקע המתואר לעיל ולהקפיא זמנית – וכאן אני מדגיש – להקפיא זמנית את המצב הקיים ולמנוע נטילת התחייבויות נוספות וסבסוד – היא גם משתמשת במושג "סבסוד" – קרנות חדשות בתקופת הביניים, מהווה לטעמי תכלית ראויה. אני מתמצת את מה שכתבה כבוד השופטת: להקפיא זמנית נראה לה תכלית ראויה.

בהמשך היא אומרת: הצרת הזכות להקים קרנות פנסיה חדשות – זו תוספת שלי – הזכאיות לרכוש איגרות חוב מיועדות במהלך תקופת הדמדומים של טרום המדיניות החדשה, עולה בקנה אחד עם האינטרס הציבורי. משקל מיוחד – קובעת השופטת – ניתן במסקנתי זו לזמניותו של מעשה החקיקה. ובהמשך: על תקופת הביניים להיות קצרה כמתחייב מייעודה. אל מול יעד חברתי מרכזי זה עומדת הפגיעה בחופש העיסוק של העותרות. בנסיבות המקרה, על חופש העיסוק לסגת זמנית מפני היעד החברתי.

מדוע אני כל כך מדגיש את הקטע הזה בפסק-דינה של השופטת?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת איתן, אני לא מודד לך את הזמן, תנסה לסכם.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני אגמור בהרבה פחות זמן ממה שנטלתי.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

כי השעון כבר הפסיק לעבוד. השעון כבר אפילו לא עובד.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

רק את הנקודה הזאת, ובה אסיים. מדוע אני מדגיש את האלמנט של הזמניות? כי כאשר הופיעו נציגי האוצר, השופטת אמרה: יש לנו עיקרון אחד, שזה חופש העיסוק. יש לנו עיקרון שני, שבאים נציגי האוצר ורוצים לעשות מדיניות חדשה. ואומרת השופטת: שני העקרונות חשובים. במבחן של ההתנגשות, מאחר שהעניין זמני, אני מסיגה זמנית את עקרון חופש העיסוק, מבטלת את הזכות של חופש העיסוק לתקופה זמנית, על מנת שהממשלה תוכל בינתיים גם לעשות את הרפורמה כמה שהיא צריכה על מנת למנוע זעזוע בשוק ההון, על מנת ליצור את המדיניות החדשה.

העניין של הזמניות לא רק מבהיר לנו את עניין התכלית. העניין של הזמניות גם מצביע על מידת הנזק הנגרמת. יכול אתה לומר, שאם אתה קובע חוק שמבטל את חופש העיסוק לתקופה ארוכה, הנזק הוא מעל לנדרש. אבל אם החוק גורם לכך שחופש העיסוק נפגע לתקופה קצרה, אפשר לקבל את זה. כאשר התיק עמד בפני בית-המשפט, היתה בקשה של האוצר, שנמשכה, נדמה לי, שישה חודשים, והיתה אמורה להסתיים ב-31 באוקטובר. מה קורה היום? אותה זמניות הופכת להיות זמניות של קבע, וכבר אמרו רבותינו הישראלים – אין לך דבר יותר קבוע מאשר הסדר זמני. ההסדר הזמני הזה מקבל היום צורה של קבע.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

אם הדברים הם לפריימריס, הקהל כולו שם תיירים.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הסברתי לשר האוצר מי הקהל שם. ביום חמישי יש לנו יום תיירים.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

הוא חשב שאולי זה פריימריס, שאני מדבר אליהם?

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

– – –

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אבל העולם כולו הוא מחוז החפץ שלנו.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

אני רוצה לעדכן אותו, הוא לא שמע כל הלילה חדשות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

גם אנחנו לא.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

ביקשו מחברי מרכז הליכוד לעכב אותו. ביבי נתניהו עומד להתפייס עם דוד לוי. אני רוצה שתדע, דוד לוי בכל זאת לא יגיע – – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אז אולי נפנה לבג"ץ בעניין הזה.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

– – –

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אם זאת הנחמה שלכם, שמול ענייני המדינה הכושלים האלה אתם מנסים להסב את תשומת לב הציבור לבעיות שבין דוד לוי לביבי נתניהו, אני יכול רק להצטרף אליכם.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנחנו פשוט מבקשים להתקרב לסיכום למען הציבור.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

זה בוודאי לא עוזר. אדוני היושב-ראש, נדמה לי שיש לי 13 הסתייגויות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

יש לך. אין לך בעיה תקנונית.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

13 הסתייגויות – זה בערך 65 דקות.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אין בעיה תקנונית.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

אני מבקש, תן לי, אני אסיים, לא צריך לדרבן אותי.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנחנו קצת עייפים.

מיכאל איתן (הליכוד):

מדוע אני מתעכב בעניין הזה של הזמניות? ראשית, משום שאנחנו כעת כבר מאריכים את התקופה. שנית, החוק הזה, שאמור לפגוע בחוק-יסוד, הממשלה מאריכה אותו עכשיו עד חודש מרס. משקל הפגיעה בחופש העיסוק בשל משך הזמן המתארך גובר והולך, ולכן יכול להיות, שכשהשופטת תצטרך לשקול היום, היא לא תוכל להגיד: בדקתי את משקל הזמניות של אותם חמישה או שישה חודשים ראשונים, אלא היא צריכה להגיד: עכשיו אני צריכה לבדוק את מידת הנזק הנגרמת כתוצאה מפגיעה בחופש עיסוק המתמשכת לתקופה של 11 חודש, וגם אחר כך אני לא יודעת אם אני אגיע לאיזה פתרון. מה עוד, שבינתיים אין באים אליה אפילו לא עם הסדרי ביניים.

הצבעתי במהלך הלילה, לא אחזור על זה, על הסדרים שיכולים בהחלט למנוע זעזוע בשוק ההון, ולטפל טיפול יסודי בשלב מאוחר יותר בבעיה, בגבנון שנשאר, בלי לפגוע בחופש העיסוק לגבי המצטרפים החדשים. כי אתה יודע מה כאן הבעיה המרכזית? הבעיה המרכזית היא לא רק שנפגע חופש העיסוק ואין נותנים לאחרים לפתוח קרנות פנסיה. מכריחים את אלה שרוצים להיכנס לקרנות פנסיה, ללכת לקרנות פנסיה כושלות.

קריאה:

זה נזק בלתי הפיך.

מיכאל איתן (הליכוד):

זו התוצאה. יש כאן גם תוצאה לא הגיונית. לא רק שהן כושלות, אלא קרנות הפנסיה האלה הן קרנות פנסיה שיש להן תעודות מבטח, הן חיות על-פי עקרונות של ביטוח, והן אינן מסוגלות היום לשלם את דמי הביטוח. אדם שהיום נכנס לקרן פנסיה הסתדרותית שנמצאת במשבר יודע ומבטחיו יודעים והממונה על הביטוח יודע, שהכסף שהוא נותן לא ישמש את הביטוח שלו אלא ישמש את תשלום הגמלאות לעמיתים הקיימים, ואין ודאות, או קרוב לוודאי שכאשר יגיע מועד התשלום, שהוא יצטרך ליהנות ממנו, לא יהיה ממה לשלם לו. לכן העניין הזה של ההגבלה הוא מאוד קשה.

אנחנו אומרים, שאפשר למצוא פתרון על-ידי טיפול בגבנונים של הישנים, לא רוצים לפגוע בהם, תנו להם איגרות חוב מיועדות. כל מי שמצטרף מהיום והלאה – תהיה חומה סינית, קופות הגמל ההסתדרותיות ימשיכו לקבל סיוע על מנת שלא יתמוטטו עד שיהיה הסדר בתוך החומה הסינית לגבי החוסכים הישנים, אבל כל אדם שמצטרף היום יוכל לבחור לו איזו קופת גמל שהוא רוצה, והתנאים יהיו איגרות חוב שהממשלה תיתן, באחוז ריבית שהיא תקבע, כאשר היא יודעת שזה פתוח לכל המשק. והיא תקבע את נקודת האיזון, שלא תהיה נהירה לקופות הפנסיה החדשות, על-ידי גובה הריבית המתאים, שיהיה מצד אחד כדאי לחלק מהציבור לבוא כדי לקבל את הביטוח הפנסיוני, ומצד שני לא תהיה נהירה שתמוטט קופות גמל אחרות שאינן בבחינת קופות פנסיה שמקבלות איגרות חוב ייעודיות.

עכשיו אני אומר כך: בבג"ץ השני יהיה קושי נוסף, לא פחות חמור מהקושי שהיה קיים גם בבג"ץ הראשון, והוא סעיף 3, שעליו הגשתי את ההסתייגויות הנוכחיות. מה אומר סעיף 3? סעיף 3 אומר:

תחילתו של חוק זה ביום כ"ו בחשוון התשנ"ה, 31 באוקטובר 1994. נו, כולם יודעים שהיום אנחנו ב-3 בנובמבר.

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

מחר ראש חודש כסליו.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

מחר ראש חודש כסליו?

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חבר הכנסת רביץ, אתה מדרבן אותו כל הזמן. אתה כמו שחקן חיזוק בכדורגל, אבל השופט כבר עייף.

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

אין לי בכלל מושג בכדורגל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

בסדר.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

מחר ראש חודש כסליו, שבא עלינו לטובה, ונחגוג חג חשוב מאוד בחודש כסליו, חג האורים. הוא חג דתי, אבל הוא גם חג לאומי.

<u>אברהם רביץ (יהדות התורה):</u>

צריך גם כיס אבל גם לב.

מיכאל איתן (הליכוד):

וצריכים גם נס, כנראה.

ובכן, כולם יודעים איך יכול להיות מצב שהיום אנחנו מחוקקים חוק והוא חל משלשום. זאת אומרת, חוק רטרואקטיבי. מילא חוק רטרואקטיבי. אבל החוק הזה הוא חוק שפוגע בחוק-יסוד. האם לא יהיה כאן משקל נוסף לעובדה – כאשר היה חוק קודם שפגע בחוק-יסוד, בית-המשפט פסק, בדק. אבל כאן יהיה כבר גם חוק רטרואקטיבי, שפוגע בחוק-יסוד, וכאן ממד הזמן נוסף. לכן אני לא צופה מאבק משפטי קל אם אכן – ושמעתי שכבר הוגש בג"ץ – ומה שאנחנו יכולים לעשות מעל דוכן הכנסת זה להבליט את העוול, את הקיפוח שהמדיניות הממשלתית גורמת לשוק החופשי, לשוק שאיננו שוק הסתדרותי, לשוק שמנסה להתחרות.

אני יכול להבין את האילוצים, אני יכול להבין שיש בעיות, אבל אני לא יכול להבין מדוע לא עושים מאמץ קל שבקלים על מנת לבודד את הבעיות, לאפשר לשוק החופשי להתמודד עם המקרים החדשים ולא להנציח מצב שהשוק ההסתדרותי הוא שוק מונופוליסטי גם לגבי המצטרפים העתידיים.

לסיכום – – –

היו"ר ש' וייס:

הו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כל פעם כשאני אומר לסיכום, אני שומע מצד שמאל אנחת רווחה, ואז אני אומר לעצמי, רגע אחד, עוד שנייה – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה כמו סימפוניה בלתי גמורה. זה של שוברט, לא? זה שמינית. אתה יודע למה היא שמינית? הספרה שמונה במאונך – זה אין סוף.

מיכאל איתן (הליכוד):

האמת היא, שאם מדברים על סימפוניות, היו לנו כאן סימפוניות ההפתעה של היידן לא פעם אחת ולא פעמיים. הצופים נרדמו, ובקטע הקריטי נשמע קול המצילתיים, התופים, והם התעוררו ככה פתאום. זה מה שהיה לנו היום.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו צריכים את צ'ייקובסקי עם התותחים של ה"מרסלייז" כדי להעיר אותנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מיקי, אתה מזכיר לי את סימפוניית הצעצועים.

מיכאל איתן (הליכוד):

יכול להיות, ואתה מזכיר לי את שוליית הקוסם.

היו"ר ש' וייס:

שחרית מוסיקלית.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק הקוסם שלך לא כל כך מצליח.

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אתה רענן, צח, אנחנו כבר עייפים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הלכתי לישון ב-02:30.

היו"ר ש' וייס:

זה גם הרבה. אתה יודע כמה זמן עבר מאז?

מיכאל איתן (הליכוד):

לאחר שסיימנו אני רוצה להודות לחברי אריאל ויינשטיין, נעמי בלומנטל ודן תיכון. אני רוצה להודות לשר האוצר, לחבר הכנסת גדליה גל, שלמרות כל חריקות השיניים נכחו כאן, ישנו כאן קצת, אבל נכחו, שמעו. אני רוצה להודות לחברי הכנסת שהשתתפו בדיון. אני רוצה להודות ליושב-ראש הכנסת. הודיתי לו שלא בפניו, ואני רוצה לחזור ולהודות לו בפניו. היה אתמול דיון עקרוני על מהלך שנעשה כאן, ויושב-ראש הכנסת ידע להתעלות מעל לעמדות מפלגתיות, להורות להחזרת המסלול והדיונים לתיקונם. קיבלנו את הדין, יושב-ראש ועדת הכספים קיבל את הדין, ואני מקווה שברוח הזאת נחזור לנהל את הדברים בהבנה הדדית שיש אופוזיציה, יש קואליציה, כל אחד יש לו האינטרסים הלגיטימיים, יש תקנון שהוא קובע, אבל אנחנו מרשים לכל אחד לנצל את זכויותיו על-פי התקנון.

אמרתי, ואני חוזר ואומר, יש בתקנון אפשרות לרוב בכנסת לעשות כל דבר, הרוב הוא רוב. זה יכול לארוך קצת יותר זמן, יכול להיות כרוך בקצת יותר עצבים, אבל כל דבר אתם תעשו, תקבלו את ברכתנו, אולי לא את הסכמתנו, כאשר זה ייעשה בהתאם לתקנון ולנוהל הקיים. יש לנו מגמה משותפת – לקיים חיים משותפים דמוקרטיים; ואמרתי, כשאנחנו נהיה בשלטון לא נשכח את הימים שהיינו באופוזיציה.

תודה אחרונה לעובדי הבית. חלקם קצת כעסו, גם להם אני חייב מלת התנצלות. אנחנו מבחינתנו הסכמנו להפסיק את הדיון אתמול בערב ולהמשיך אותו הבוקר. יושב-ראש הכנסת, בגלל אילוצים של שר האוצר, של גורמים אחרים – – –

היו"ר ש' וייס:

גם של כינוס הליכוד, כי חששתי שאם נתחיל בצהריים לא נוכל לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

מחלנו על זכותנו בכינוס הליכוד, שהוא היום ב-17:00, הסכמנו לבוא היום בבוקר, אבל אנחנו לא מלינים. אנחנו הגשנו את ההסתייגויות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, היתה לי סיבה קונסטיטוציונית. לא הייתי רוצה שהרטרואקטיביות תהיה עוד יום. זה בהתאם לנאום שלך.

<u>מיכאל איתן (הליכוד):</u>

בסדר. אני אומר, אנחנו הגשנו את ההסתייגויות, אתה קבעת את קביעתך, אין לנו על מה להלין. קבעת שאנחנו צריכים להשמיע אותן בשעות 02:00, 03:00, 04:00, 05:00 ו-06:00. כך עשינו, ואני מודה לך על כיבוד כללי המשחק.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אני מאוד מודה לחבר הכנסת איתן.

אני מזמין עכשיו את שר האוצר. במשך הלילה הערנו כל מיני הערות. ברוח הדברים של מיכאל איתן, אני רוצה למחוק מהפרוטוקול לפחות את ההערות שלי, שוודאי נאמרו ככה באיזו אווירה של מוכה ירח, במקרה זה אני.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני לא אאריך בדברי.

מותר לי, ברשותכם, לשים כמה סימני שאלה על דרך הדיון, שהיא על-פי התקנון, היא גם חוקית, אבל לדעתי היא חסרת טעם והיא מציגה את הפרלמנט הישראלי באור מגוחך ולא רציני.

ישבתי בלילה חלק מהזמן בתוך האולם, חלק מהזמן מחוץ לאולם, ואני חושב שמה שהיה פה הלילה בדיון בהצעת החוק מלמד אותנו, שתקנון הכנסת הוא תקנון שחייבים לעשות בו שינויים. לא עולה על הדעת שתוגשנה הסתייגויות שנוקבות בתאריך, עשרות רבות כאלה, ויעלו חברי כנסת מהאופוזיציה ובמשך – אני לא זוכר, אבל בוודאי זה בתחום של למעלה מ-15 שעות, ידברו על ההסתייגויות האלה. כפי שאמרתי, הם לא עשו דבר שאיננו חוקי, אבל לא כל דבר שאיננו חוקי ולא כל דבר שהוא חוקי הוא דבר נכון. לכנסת יש כבוד, לכנסת יש דרך דיון, לכנסת יש תוכן, והכנסת לא יכולה בשידור ישיר לעם ישראל, לאלה שמסתכלים, לחזור שבע פעמים על אותם נושאים, לדבר שלא לעניין – בחלק מהדברים, לא בכל הדברים כמובן – כדי למשוך את הזמן.

אני לא יודע את מי מענישים. אם מענישים את עובדי הכנסת, הרי כבר התנצלו בפניהם. אם מענישים חברי כנסת מהקואליציה – אני חושב שיש דרכים הרבה יותר טובות ואמיתיות להעניש בהן מאשר לקיים דיון מהסוג הזה.

באופן היפותטי, בכל הצעת חוק שתעלה בקריאה שנייה ושלישית יכולה להיות אפשרות של 200, 300 ו-400 הסתייגויות, ואנחנו, במקום לקיים דיון ענייני, נהיה כנסת שמקשקשת ולא מדברת, כנסת ששולחת קולות חסרי תוכן לחלוטין, וכך היא תיראה.

לכן אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, ולכם, רבותי חברי הכנסת, אני יודע שכך מתנהלים לפעמים דיוני תקציב, אבל אם ניכנס למצב שבו בקריאה שנייה ושלישית זה יהיה מהלך החקיקה, אין שום סיבה שבעולם, אם חברי הכנסת הנוכחים כאן והאחד הרביעי שאיננו כאן – כנראה התעייף בעקבות דיבוריו והמאמץ האינטלקטואלי שהוא היה צריך להשקיע כדי להיות שלוש שעות על הדוכן ולדבר דברים שלא היה להם קשר למה שקורה בחלק מהזמן – אני מניח שאנחנו לא נוסיף לכבוד הכנסת, לא נתרום לעמקותו של הדיון, לא נביא תועלת לצופים, לרבות נוער וילדים, לרבות אנשים מבוגרים, שרואים את הכנסת בקלונה ולא רואים את הכנסת בעבודתה הנכונה.

דבר שני: אני לא רוצה להיכנס לעניין המהותי עצמו של החוק בהרחבה, אבל אני יכול להגיד, שאין כאן החלטה פוליטית כלשהי, חברת הכנסת בלומנטל. יש כאן החלטה שמתייחסת לשוק ההון הישראלי. יש כאן גבנון שנסחב עשרות שנים, וגם ממשלות שלנו וגם ממשלות שלכם לא הרהיבו עוז לטפל בעניין. יש כאן 700,000 אנשים, חלקם בפנסיה וחלקם מבוטחים, שנמצאים בקרנות שמאזנן האקטוארי הוא שלילי; חלק בגלל ניהול לא טוב, חלק רב מאוד בגלל השתנות של התנאים, חלק רב מאוד בגלל הארכת תוחלת החיים, חלק גדול מאוד בגלל תנאים מסוימים שניתנו בהתחלה. ואני כשר האוצר בא ואומר לכם: אני ביקשתי הארכה ואיחרתי בהגשת ההארכה, כי אני חושב שלא משחקים כאן בפרסטיז'ה, משחקים כאן בדבר אמיתי שצריך לתת לו פתרון אמיתי. והא ראיה, שאתם בשנות שלטונכם המרובות, שנמשכו, לצערי הרב, יותר מדי זמן, מ-1977 עד 1992, הרבה יותר זמן ממה שהיה צריך לטובתו של עם ישראל, לא עשיתם שום דבר בעניין אף שהבעיה לא נולדה עכשיו. כפי שלא עשיתם בתחום ההפרטה.

שמעתי את חבר הכנסת דן תיכון בא ואומר: מה קרה לתוכנית ההפרטה של הממשלה? נכון, ב-1993 היתה תוכנית מצליחה מאוד, גבינו 3.5 מיליארדים במקום 2.5 מיליארדים שהיו בתקציב, ואילו השנה לא הצלחנו למכור את הכול. עדיין אני מקווה שעד סוף השנה נמכור ארבעה דברים, לרבות אותו מוסד שחבר הכנסת תיכון היה יושב-ראש שלו, "שיכון ופיתוח" – ואפשר לשאול למה הליכוד לא עשה את זה; לרבות מספנות ישראל, ואפשר לשאול למה הליכוד לא עשה את זה; לרבות ה"שקם", ואפשר לשאול למה הליכוד לא עשה את זה; לרבות בנק המזרחי, ואפשר לשאול למה הליכוד לא עשה את זה.

אני אומר את הדברים, אדוני היושב-ראש, כי, לפי דעתי, אולי היה כדאי שעל הקיר הזה ממול תהיה מראה, ואלה שמדברים יראו בדיוק האם אין להם צורך להסמיק בגלל הדברים שהם אומרים והקשר שבינם לבין המציאות. אפשר למתוח ביקורת על הממשלה, לפעמים היא גם מוצדקת, אבל אי-אפשר לבוא ולדבר על דברים שניתנה אפשרות לאנשי האופוזיציה בזמן היותם בשלטון לעשות משהו והם לא עשו כלום, ולא עשו כלום, כיוון שכך הם ניהלו את העניינים.

אני אומר לך, חברת הכנסת בלומנטל, אני גם כן בן-אדם מאוד ריאלי ומעוגן בדברים מעשיים. לא הייתי מציע כל כך לזלזל בוועידת קזבלנקה ולהגיד על אותו ילד מקלקליה שמסתכלים לו בעיניים והוא אומר שהוא רוצה את כל מדינת ישראל. תאמיני לי שהאלטרנטיבות שאת מציעה הן הרבה יותר קטלניות. הן לא פותרות שום דבר. היינו במסלול הזה וראינו את הילד מקלקליה ואת הילד מדהיישה ואת הילד מרצועת-עזה. נכון שיש לו כעס עלינו, נכון שיש לנו קונפליקט, אבל אי-אפשר להתעלם מהעובדה שעלינו על איזה מסלול, עם כל הבעיות. אי-אפשר להתעלם מהעובדה שאנחנו הסתכלנו בעיניהם של הירדנים והגענו למשהו. אם ראינו את העניין של הירדנים, כך גם עניין הפלשתינים, ואני

מקווה שבהבנה אתכם ובשמחה אתכם, ושמחתי שהצבעתם בעד הסכם השלום, נצליח להביא גם את הדברים האחרים.

אני חוזר ואומר: הארכת החוק הזה נדרשת. מסוכן אם לא כך יהיו פני הדברים; מסוכן מאוד. אני מקווה שההארכה שביקשנו, לחמישה חודשים, תאפשר לנו, וזה גם רצוני, לבוא עם הרפורמה בפנסיה. אנחנו לא רוצים להעדיף אף אחד. אנחנו רוצים לפתוח את זה באופן מלא. וכפי שאמר חבר הכנסת מיקי איתן, יהיו בוודאי שתי קבוצות טיפול: אלה שקיימים – בדרך מסוימת, אני לא רוצה להיכנס לפרטים; והחדשים – בדרך אחרת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר האוצר. אני מצטרף לכל התודות שנאמרו כאן על-ידי חבר הכנסת איתן ואחרים לעובדי הכנסת, לכל עובדי הכנסת, למרכזניות ולסדרנים. אנחנו הולכים להצביע.

קריאה:

יש עוד חוק.

היו"ר ש' וייס:

אני אודה להם פעם נוספת.

חברים יקרים, אנחנו עוברים להצבעה על החוק. אני פונה אל חברי באופוזיציה לאפשר לנו הצבעה ידנית הפעם. יופי. קדימה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על סעיף 2.

אנו מצביעים על ההסתייגות של חברי הכנסת דן תיכון ונעמי בלומנטל.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 2 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנו מצביעים על ההסתייגות לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 2 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנו מצביעים על ההסתייגות הבאה לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 2 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנו מצביעים על ההסתייגות הבאה לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 2 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

נא לעבור אתי לעמוד 9.

מי בעד ההסתייגות של חברי הכנסת מיכאל איתן, נעמי בלומנטל, לימור לבנת ואריאל ויינשטיין לסעיף 2?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להסתייגות לחלופין של חברי הכנסת איתן, בלומנטל, לבנת ווינשטיין.

הצבעה התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להסתייגות הבאה לחלופין.

הצבעה התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להסתייגות הבאה לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 2 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנו עוברים להסתייגות הבאה לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין
לסעיף 2 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנו עוברים להסתייגות הבאה לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין
לסעיף 2 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנו עוברים להסתייגות הבאה לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין
לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להסתייגות הבאה לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע, חברי הכנסת, שכל ההסתייגויות לסעיף 2 הוסרו. מי תומך עכשיו בסעיף 2 בקריאה שנייה, בלי הסתייגויות, כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לסעיף 3. אנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת איתן לסעיף 3.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת ויינשטיין.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנו מצביעים על ההסתייגות לחלופין של חבר הכנסת ויינשטיין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 11. הסתייגות של חברי הכנסת דן תיכון ונעמי בלומנטל.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון ונ' בלומנטל לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אנחנו עוברים עכשיו להסתייגות של חברי הכנסת מיכאל איתן, נעמי בלומנטל, לימור לבנת ואריאל ויינשטיין.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברים, נא לעבור אתי לעמוד 21. לחלופין, מי בעד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין
לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין
לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין
לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

הסתייגות נוספת לחלופין.

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת מ' איתן, נ' בלומנטל, ל' לבנת וא' ויינשטיין

לסעיף 3 לא נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברי הכנסת, אני מודיע שכל ההסתייגויות של הסעיף השלישי הוסרו.

אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על הסעיף השלישי בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

חברי הכנסת, הסעיף נתקבל.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני מבקש להצביע אלקטרונית.

<u>היו"ר ש' וייס:</u>

אלקטרונית, בוודאי. אני מודיע, חברי הכנסת, שהצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994, נתקבלה בקריאה שנייה.

עכשיו אנחנו עוברים לקריאה שלישית בהצבעה אלקטרונית. אני מתחיל בהצבעה. בבקשה, חברים.

הצבעה

בעד החוק – 9

נגד – 3

נמנעים – אין חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, תשעה תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים – אני רוצה לקבוע בזאת, שהצעת חוק קרנות פנסיה (קרנות חדשות) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ה–1994, נתקבלה בקריאה שלישית והופכת לחוק. תודה רבה.

הצעת חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 12), התשנ"ה–1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אנחנו עוברים להצעת חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 12), התשנ"ה–1994.

חברת הכנסת ענת מאור, אולי את מוכנה קצת לעזור לי? אני ממש מודה לך, בכלל, על כל העזרה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בשם ועדת הכספים לקריאה שנייה ושלישית את הצעת החוק לעידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 12).

חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפניכם מטרתה לבטל את הפטור ממס על רווח ההון לבעלי חברות תעשייתיות שרשמו את המניות שלהם בבורסה. מדובר בפטור שניתן להם בתנאי שיחזיקו במניות במשך חמש שנים.

היתה הנחה שהיום אי-אפשר לקבל אותה, שכדי שבעלים של חברות פרטיות ילכו לבורסה, צריך לתת להם פטור על רווחי ההון שהיו משלמים לולא הלכו לבורסה. והרי בעלי חברות פרטיות או תעשיות פרטיות הולכים לבורסה כאשר הם צריכים לגייס הון, להשקיע ולפתח, ואין שום סיבה בעולם

לשמן את הדרך על-ידי מתן פטור על רווחי הון. אמר לי אחד מבעלי העסקים, שלפי דעתו הפטור הזה לא היה לו מקום בעבר ולא היה לו מקום היום, אף-על-פי שהוא אישית הרוויח כסף רב מהפטור הזה, כסף רב מאוד, ואני לא רוצה להוסיף.

השינוי העיקרי שהוכנס להצעת החוק בשלב הדיונים בוועדת הכספים מתייחס לשאלת מועד תחילתו של התיקון. הכוונה המקורית, כפי שמצאה את ביטויה בהצעת החוק, היתה לבטל את הפטור לגבי מניות שנרשמו למסחר בבורסה לאחר מועד פרסומו של החוק, ולהשאיר את הפטור על אותן מניות שנרשמו עד למועד זה. ועדת הכספים החליטה להקל על כל מי שכבר נמצא בצנרת, דהיינו – חברה תעשייתית שהגישה בקשה לאישור תשקיף עד למועד פרסומו של החוק, עדיין תהיה פטורה ממס גם אם התשקיף יאושר במועד מאוחר יותר, ובלבד שמועד זה לא יחרוג מ-31 בדצמבר 1995. בכך ניתן פרק זמן מספיק לרשות לניירות ערך לטפל בתשקיפים שכבר הוגשו לה, או שיוגשו בימים הקרובים, וכך לא תהיה פגיעה במי שכבר עשה את כל ההכנות והוציא את כל ההוצאות הכרוכות בהכנת התשקיף לצורך רישום מניות למסחר בבורסה.

חברי הכנסת, אני מבקש מכם לאשר את הצעת החוק כהצעת הוועדה.

תשומת לבכם מופנית לתיקון, לשינוי קטן. בסעיף 2 בשורה השנייה צריך להיות: "בשלן", במקום "בגינן". תודה רבה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה לחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים. אני מזמינה את שר האוצר אברהם שוחט. בבקשה.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה להתנצל באמצעות המצלמה בפני אותו אזרח שצלצל לפני כשעתיים ואמר, שלא מכובד שחברי כנסת, ובהם אני, עקב השעה המאוחרת יושבים ישיבה נינוחה, לא ישיבה זקופה בכיסא. הוא אמר שהוא חושב שהכנסת צריכה להיראות אחרת. אני חושב שהוא צודק בהערה שלו, ואני אומר לו שכך צריך לעשות וכך עשיתי.

לעצם עניין החוק. החוק הזה מסתתר תחת תיקון מסוים, אבל אני אומר לכם שהוא אחד החוקים החשובים ביותר בתחום המיסוי. הוא אחד החוקים החשובים, כי הוא חוק שעושה צדק – כמו שמיסוי הבורסה חשוב, והיה לנו העוז להעביר את החוק הזה לוועדת הכספים.

החוק הזה בעצם בא ואומר, שלא תהיה פריבילגיה, הנחה לתעשיין, לבעל מפעל, שהקים מפעל לפני 30 שנה, וכאשר הוא מוכר מניות של המפעל שלא באמצעות שוק ההון הוא חייב במס רווח הון, וכאשר הוא מעביר את זה או עושה כל פעולה אחרת הוא חייב. משום-מה התיקון הזה אמר, שאם הוא הולך לשוק ההון, כלומר מנפיק את החברה לשוק ההון, יהיה פטור על הרווחים מאותה תקופה, עד אשר בא לשוק ההון. יכול להיות שבשעתו רצו לעודד חברות להיכנס לבורסה. היום אין צורך בכך.

אני יכול להגיד שאני יודע וכולם יודעים שהרבה מאוד חברות הוסיפו איזה אפנדיקס תעשייתי קטן כדי לקבל את ההקלה המופלגת הזאת, אבל אם אנחנו רוצים חברה יותר צודקת, אם אנחנו רוצים שאנשים ישלמו מס על רווחיהם,

התיקון הזה הוא תיקון חשוב, גדול ובעל משמעות. התיקון הזה פשוט מבטל את הפריבילגיה הזאת. מישהו לפני 30 שנה הקים מפעל שהיה שווה אלף, לפני ההפרטה הוא היה שווה 10 מיליון, על הרווח מאלף ל-10 מיליון לא שילם מס, אם הוא החזיק את המניות חמש שנים. אם הוא מכר את זה למישהו, הוא כן שילם מס, ואפשר להבין את האבסורד שבעניין. אני יכול להעיד, בהיותי יושב-ראש ועדת הכספים בא התיקון הזה, ובוועדה, בגלל לובי חזק מאוד של בעלי עניין, התיקון לא עבר ב-1991.

אני מאוד שמח שוועדת הכספים המליצה על החוק, אני חושב שהחוק צודק, הוא לא יפגע בגיוס הון. הוא רק עושה צדק, ואם אנחנו מחפשים דרכים כדי שבמדינת ישראל תהיה חברה יותר צודקת, זה אחד החוקים החשובים.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

אדוני שר האוצר, באילו סכומים מדובר?

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

מדובר במיליונים רבים מאוד; רבים מאוד. קשה להעריך, אבל אם הונפקו חברות ששוות מיליונים, זה פשוט הרבה מאוד כסף, וללא צדק. התיקון הזה מתקן עיוות. אפשר גם לשאול, למשל, למה בית-מלון שהלך לבורסה לא קיבל, או למה חקלאי שהלך עם חווה לא קיבל, רק מפעל תעשייתי קיבל באופן לא צודק, באופן לא נכון. ואני שמח שאנחנו מצליחים בפעולה עקבית ונכונה לסלק עיוותים מהסוג הזה ולתת למשק לפעול בצורה שוויונית ונכונה.

אני מאוד אודה לחברי הכנסת על אישור הצעת היוק בקריאה שנייה ושלישית. תודה רבה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה רבה לשר האוצר. אנחנו עוברים להסתייגויות. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת אברהם פורז. הסתייגות אחת. מוותר. השני – חבר הכנסת אלי גולדשמידט עם שתי הסתייגויות. בבקשה, עשר דקות לרשותך.

מקרב הנוכחים יש לנו שני מסתייגים. לאחר חבר הכנסת גולדשמידט, אחרון המסתייגים הוא חבר הכנסת דן תיכון, עם חמש הסתייגויות, ואז נעבור להצבעה.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, אני מברך על החוק. אני הגשתי את ההסתייגות על מנת להעלות נושא מסוים. אני רוצה להעלות אותו כיוון שאני מעוניין שהוא יהיה בפרוטוקול, כיוון שעלולה ליפול טעות מלפני מה שנקרא "המחוקק" במישור המעשי. מדוע?

על-פי החוק, נאמר לגבי אותם אנשים או אותם תאגידים שהגישו בקשות לתשקיף במועד של עד פרסום החוק, ושבמהלך שנת 1995 נרשמו למסחר בבורסה, שהחוק לא יחול עליהם על-פי ההגדרה. אני חושב שהגישה הזאת היא גישה נכונה, כי אנחנו לא צריכים לחוקק חוקים שיחולו רטרואקטיבית על אנשים שפעלו או על תאגידים שפעלו מתוך תוכנית מראש, לרבות היבט המס.

אבל, ממה אני חושש? – שיהיה מצב שבמהלך שנת 1995 חלק מאלה שהגישו את הבקשה עם התשקיף לא יגיעו לרישום בבורסה בגלל תור מאוד גדול ברשות לניירות ערך. הסיכוי שזה יקרה הוא קטן מאוד. שאלתי את יושב-ראש הרשות לניירות ערך, מר אריה מינטקביץ, אם הסכנה שאני מציג היא מעשית. יכול מאוד להיות שמישהו הגיש אתמול בקשה לתשקיף לרישום לבורסה, וההנפקה תצא לפועל לא במהלך 1995 אלא ב-1 בינואר 1996, והוא כבר נכנס לגדר החוק. אמר לי יושב-ראש הרשות לניירות ערך, שהסבירות שאכן דבר כזה יקרה היא קטנה ביותר. אבל אי-אפשר לדעת, ואני מבקש שאם אכן – – –

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

אם זה יקרה, זה לא יקרה בגלל העניין המינהלי, זה יקרה מפני שלא כדאי לו להמתין – – –

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

אני מקבל את מה שאתה אומר. בכל זאת, כיוון שאנחנו מחוקקים חוק, וחוק הוא חוק, אני מבקש שאם יקרה, באמת אם תהיה סיטואציה שלא באשמתו של המנפיק, שלא באשמתו של זה שמגיש את הבקשה לרישום בבורסה, הוא יהיה במצב שלא באשמתו זה לא יגיע במהלך 1995, שהכנסת או הממשלה תיזום את הדברים לקראת סוף 1995 על מנת שהוא לא ייפגע רק מחמת הבעיה הביורוקרטית שעלולה להתעורר, אם כי הסבירות שהיא תתעורר קטנה ביותר.

ואולם, עליתי על הדוכן בשביל לנצל את מספר הדקות שהיו לי או שיש לי כדי להתייחס למה שקרה פה בלילה. אנחנו כאנשי קואליציה יש לנו תכונה: כאשר הצד השני נוקט פיליבסטר מהסוג הזה, אנחנו, שרשמנו הסתייגויות, והסתייגויות לגיטימיות, אנחנו מסירים את ההסתייגויות ולא עולים לדוכן על מנת לנמק אותן. אנחנו עושים זאת פשוט בשביל לא לשחק את המשחק של הצד השני, שבעצם מעוניין להאריך את הדיון ככל האפשר. אך במהלך הלילה הארוך הזה נתקבל הרושם אצל אותם אנשים שצופים בטלוויזיה, שיש רק צד אחד בכנסת שעולה, שמדבר, שמדבר כאילו לעניין על נושאים במגוון שונה, בענייני בורסה, בענייני קרנות פנסיה, על המצב הכלכלי, ועידת קזבלנקה, הכול, מכול בכול, ואנחנו, חברי הקואליציה, יושבים בצד בשקט ולא עושים, לא עונים, לא מגיבים. זה טבעי, כי זה מצבה של קואליציה מול אופוזיציה בסיטואציה כזאת.

אני שלמדתי מה זה פיליבסטר, ופיליבסטר זה מוסד לגיטימי, הוא קיים בעולם המערבי בכל הפרלמנטים – פיליבסטר צריך שיהיה לו היגיון פנימי. אני מבין שאופוזיציה – – –

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

בעניין הפנימי הוא טרחני. זה ההיגיון שבו.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

לא.

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

מטבע הדברים המטרה היא להתיש – – –

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

לא, אני לא מקבל את מה שאתה אומר, חבר הכנסת פורז. אם יש הערכה אמיתית שאכן בעקבות ההתשה הזאת יושג איזה הישג מעשי, קרי – במהלך הזמן הזה יעבור איזה מועד קובע ואז העסק לא יוכל לבוא לידי מימוש, החוק לא יוכל להיכנס לתוקף, או אם הנחת היסוד היא שבמהלך הפיליבסטר יהיו מגעים קואליציוניים-אופוזיציוניים כאלה או אחרים שיכולים לשנות את המצב, זה לגיטימי. זה אפילו, הייתי אומר, כלי ראוי לשימוש במשטר דמוקרטי. אבל מה שנעשה הלילה – אני אומר את זה אחרי שנתיים וחצי בכנסת – אני חשתי בושה עמוקה.

קודם כול אני רוצה להגיד, אין לי טענות אל חברי הכנסת דן תיכון, מיקי איתן, נעמי בלומנטל ואריאל ויינשטיין. הם ישבו פה לילה שלם. אם האופוזיציה רוצה להכשיל מהלך ורוצה לעשות עבודה ורושם על הציבור הרחב, למה השאירו חברי הליכוד ארבעה אנשים שישנו פה, סליחה, שישבו פה כל הלילה, וכל השאר הלכו לבתיהם וישנו שנת ישרים והשאירו ארבעה אנשים שיעשו בשבילם את העבודה השחורה? קודם כול, אני אומר לך, חברי, חבר הכנסת דן תיכון, אין מתייחסים אליכם בחברות בשורות הליכוד.

אבל מעבר לזה, מה שהיה הלילה היה בושה לדמוקרטיה.

<u>עמנואל זיסמן (העבודה):</u>

– – –

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

– – –

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

אני שמעתי שהגיעו טלפונים מאזרחים במהלך הלילה. קיבלתי אינפורמציה. לא שמעתי אחד – כך נמסר לי, אומנם מכלי שני – שחשב שמה שקורה בכנסת באותה שעה, ב-02:00, כשהוא הדליק את הטלוויזיה, הוסיף כבוד למוסד הזה שקוראים לו כנסת ישראל.

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

מי שיש להם נדודי שינה פתחו – – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת פורז, ויתרת על זכות – – –

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

לקחת לי כבר שתיים-שלוש דקות. אני פעם ראשונה עולה לדבר מאז הלילה, והייתי פה כל הלילה. הייתי פה כל הלילה, אברהם.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני כן ניצלתי את זכותי כקואליציה, היחידה, לדבר, גם בדיון החשוב על קרנות הפנסיה. בבקשה.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

לא היה שום טעם בכל המהלך הזה חוץ מאשר להשתמש במצלמות הטלוויזיה בשביל להיכנס לבתים של מי שמסתכל עליהם. זו כל הסיבה, זה כל הסיפור.

אני חושב, שכל אחד מאתנו זקוק לפרסום, רוצה פרסום, וזה לגיטימי. הוא רוצה להופיע בתוכניות טלוויזיה, הוא רוצה להופיע ברדיו, הוא רוצה להופיע בעיתונות. אבל אסור שהרצון הזה יעביר מישהו על דעתו. לעמוד פה על הדוכן במשך עשרות שעות בשביל להיכנס ל"פריים" של כמה משפחות או כמה אנשים שרואים טלוויזיה במהלך הלילה, כשאין לעניין הזה שום תכלית, כי ידעתם שלא תשיגו שום הישג, ואתם ידעתם שהחוק יעבור בכל מקרה, וכל הטענות שטענתם אתמול ובמשך הלילה נשמעו בתקשורת – אם היו לכם טענות ואם אתם חושבים שהטענות היו מוצדקות.

לא עצם המהלך שהיה בלילה משנה. אני שומע אותך, חברי, חבר הכנסת דן תיכון, כשיש בקשה להעברה תקציבית בוועדת הכספים בסכום קטן, לא גדול, אתה מבקש שיבוא שר האוצר וינמק, ושיבוא הממונה על התקציבים וינמק, ומנכ"ל האוצר שינמק, ומנכ"ל המשרד הרלבנטי שינמק – הוצאה תקציבית קטנה. חברי חבר הכנסת דן תיכון, כמה עלה למשלם המסים התרגיל שעשיתם הלילה? כמה עלה להחזיק פה את כל המערכת הזאת במשך 12 שעות? כמה עלה להחזיק את כל העובדים שיושבים פה במשכורות? בשעות עבודה? אני כבר לא מדבר על הצד הלא-אנושי מבחינת ההתשה שלהם. כמה עלה מיזוג האוויר, שעובד פה בכנסת במשך כל השעות האלה? כמה עלתה התאורה? כמה עלתה החזקת המזנון? אתה עשית את החשבון כמה כל שעה כזו עולה?

תגיד לי שזה בשם הדמוקרטיה? זה בשם ביזוי הדמוקרטיה. אני מעריך את הכושר שלכם לעמוד פה על הדוכן. אני לא יודע לעשות את זה. אני מודיע מראש, שאני לא מסוגל לעמוד שש שעות ולברבר. אני לא יודע. אגב, אני במקצוע שלומדים לדבר בו, אני משפטן. משפטנים יודעים לדבר, זה חלק מההכשרה המקצועית שלהם. לעמוד שש שעות ולדבר, ולדבר אוויר במשך לילה שלם, כשכל מדינת ישראל רואה, שומעת ולא מבינה על מה המהומה ומה אתם עושים, באיזה חוק שהוא לא חוק תקציב? בשביל מה עשיתם את זה? מה זה תרם לכם באופן אישי? שיזכרו את השם שלכם יותר טוב? מה זה נתן לכם?

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

יהיו כותרות בעיתון.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

גם כותרות. כותרת של היום, מי זוכר אותה מחר. עוטפים בזה את הדגים של מחר, אבל הביזיון נשאר ביזיון. ביזיון כזה עוד לא היה מאז אני בכנסת הזאת. אני אומר לך, חברי דן תיכון, זה לא היה בכנסות קודמות, כשאנחנו, אומנם לא אני, חברי, היינו באופוזיציה. אתה יודע למה? משום שאתם עושים את זה רק כיוון שיש טלוויזיה. לו היתה הטלוויזיה מכבה את המצלמות ב-24:00, כולכם הייתם הולכים הביתה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקשת לסיים.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

עוד שנייה, תרשי לי, אני חושב שאני אפילו מבטא דברים של חברים שלי שיושבים פה, אחרי לילה כזה ארוך.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

כן, אבל במסגרת הזמן.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

יכול להיות שאתם נהנים מזה שאתם רואים את שר האוצר מאוד עייף. אתם רוצים להתיש אותו. הוא עובד מ-05:00 עד 24:00. הוא צריך לקבל החלטות קשות. אתם רוצים שיהיה לו קשה לקבל את ההחלטות האלה, אתם רוצים להעמיד אותו במבחן פיסי של הרבה מאוד שעות ללא שינה. אתם רוצים להעמיד במבחן את יושב-ראש ועדת הכספים, שבגלל הדיון הזה היום לא יתקיים דיון אמיתי בתל-אביב.

היה אמור להיות היום דיון בוועדת הכספים על תקציב 1995, ושר האוצר היה צריך להופיע ולעבור נושא נושא, ולדבר על כל הנושאים שקשורים בתקציב; דיון קונסטרוקטיבי, חשוב, ואני יודע שאתה היית עושה פה כותרות טובות פי מאה ממה שעשית בכל הלילה הזה, וכותרות לגיטימיות, כי אתה עובד נכון ויפה בוועדת הכספים, אם מותר לי להחמיא לך.

בשביל מה בזבזת את הזמן הזה ושרפת ישיבה של ועדת הכספים? בשביל מה עשית את זה? בשביל מה התשת את חבר הכנסת זיסמן? בשביל מה התשת את מזכיר הכנסת שמואל יעקבסון? בשביל מה התשת את הצלמים שעומדים פה וצבע שחור מתחת לעיניהם? מה השגת בזה? רצית להסביר לעם ישראל שהחוק לא בסדר? לא יכולת לעשות את זה בחמש או בעשר דקות?

אני אומר לך, חברי דן תיכון, הרבה פעמים אני לומד ממך – ובזה אני מסיים. אני לומד ממך הרבה פעמים דברים שקשורים בעבודה פרלמנטרית. אני חושב שאתה חבר כנסת טוב, שיכול לעתים לשמש לחברי כנסת צעירים דוגמה. הלילה אתה וחבריך נתת לחברים צעירים כמוני דוגמה רעה מאוד. אנחנו התביישנו הלילה להיות כאן. תודה.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

תודה. חבר הכנסת דן תיכון – אחרון המסתייגים. לרשותך חמש הסתייגויות.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בשל האירועים שהיו בדקות האחרונות אני אחלק את הסתייגויותי לשתי קבוצות. בחלק הראשון של דברי אני אשתדל לענות לחבר הכנסת אלי גולדשמידט, שאני מעריך ומוקיר אותו כאחד מטובי חברי הכנסת החדשים שהגיעו לבית.

אני מבין את ההתקפה הזאת, את ההשתלחות ללא רסן, את הרצון לרמוס. חבר הכנסת גולדשמידט, אני מודאג ממצבה של הדמוקרטיה הישראלית בכנסת. הנורמות שאני עד להן בקדנציה הזאת לא אפיינו את הכנסות שאני חבר בהן, את הפתיחות, את הרצון לדבר לגופו של עניין, את שיתוף הפעולה בין הקואליציה לאופוזיציה. כל הדברים הללו אינם קיימים בכנסת הזאת. אתם הפכתם את הכנסת לחותמת גומי. בושה. לא ראיתי חבר כנסת אחד מן הקואליציה שיעז להרים את ידו נגד החלטת הממשלה ו/או שר כזה או אחר.

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

זה לא נכון.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

שב בשקט אתה.

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

זה לא נכון.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

שב בשקט.

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

אתם עשיתם אנרכיה ולא ידעתם לשלוט – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

שמעתי אותך. ראיתי אותך כגיבור. איך היית בא אלי בכל הצבעה בכנסת הקודמת שאעזור לך, ואני רואה איך אתה מצביע כאן נגד נושא שאני יודע שאתה לא מסכים לו.

<u>אברהם פורז (מרצ):</u>

זה לא נכון, מה שאתה אומר.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

חבר הכנסת גולדשמידט, אני חבר הכנסת הוותיק ביותר בוועדת הכספים, ואם אומר לך שנקעה נפשי ממה שנעשה בוועדת הכספים, ועדה עלובה, ויסלח לי חברי, חבר הכנסת גדליה גל, אפילו חותמת גומי היא לא. כי אתם שרפתם את הוועדה החשובה ביותר בכנסת. הפכתם אותה לכלי ריק מתוכן, רק להרים ולהוריד ידיים, ולהביא את אלה שלא מבינים. ואתה מעז לבוא לכאן ולהטיף לנו מוסר על שאנחנו ממלאים את חובתנו כחברי כנסת? אני יכול לומר לך שאני עומד נדהם; לא מן הדברים. אני מכבד אותך מאוד; מאוד מאוד. אבל נדמה לי שמשהו לקוי בגישתך לדמוקרטיה. אתה יכול לבוא ולומר שהיה כאן בזבוז של חשמל ואוורור, כאילו אמרת שהכנסת מיותרת לחלוטין כי היא בבחינת בזבוז כסף ואין צורך בה. אתה תרמת היום להרס הדמוקרטיה יותר מכל בן-אדם אחר שהפגיז את הבית הזה במשך עשרות שנים, והיו הפגזות והבית הזה לעתים מקרטע.

בצדק אומרים שיושבים כאן פרזיטים שלא עובדים, שדואגים רק לחשבונם האישי. כי אם קם אדם כמוך ואומר דברים כאלה, אני מעז לומר, שכל ביקורת שתוטח כלפי הבית הזה היא במקומה, לאחר הדברים האלה, כי מבזבזים כאן חשמל, אנרגיה, זמן של עובדים, של סדרנים. לא היה כדבר הזה. כי משהו לקוי בעצם תפיסתך, שהרי אתה חונכת על קולקטיביות רעיונית, וכל מי שמוציא את הרגל מעבר לגדר הוא בבחינת חריג.

לא הייתי מגיב כפי שאני מגיב. שמעתי דברים קשים משר האוצר. הסגנון הוא האדם. לא הייתי מגיב. לא שמעתי שר אוצר שמהלל את עצמו, והיו כאן הרבה שרי אוצר. קצת צניעות, דרך ארץ. אבל אליך אני מתייחס, ואני מבקש ממך שתחשוב היטב בעצם מה תפקידו של הבית הזה, האם יש לו עדיין תפקיד, או שאתה חושב שזה פוליטבירו. בזמן האחרון יש לי הרגשה שבאחד הימים בכנסת הזאת יוציאו אותו עם משטרה. לא יודע למה. זו הרגשתי. כי ביקורת לא נשמעת. כי ביקורת, שהיא דבר מובן מאליו בדמוקרטיה – – –

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

איך אתה מגיב על הביקורת שמטיחים כלפיך – – – אם אתה אומר לי שאני נגד הדמוקרטיה.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

סלח לי, הדברים שלך – – –

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני לא מצטער. על מה אני צריך להצטער? ישבתי כאן מרצוני. אתה שואל איפה החברים שלי. מאחר שאתה משפטן, אציע לך לעיין בתקנון. התקנון נבנה בצורה כזאת לא על-ידי, לא על-ידי חברי מפלגתי. הם זכו להגיע לשלטון בפעם הראשונה ב-1977. אני גם כופר בדבריו של שר האוצר. האמת ההיסטורית והדיוק, שעלינו לשלטון ב-1977 וישבנו עד 1992, ואז הופיעו החכמים, והוציאו אותנו מן השלטון, וזה מזל גדול למדינת ישראל – אני לא הייתי אומר את הדברים הללו.

אבל יש כאן תקנון. התקנון איננו מאפשר לקואליציה אלא לעשות פיליבסטר. תשאל אותי מדוע. צר לי, אבל עמדה השאלה בפנינו ויכולנו להזמין חברים. יש לנו הרבה חברי כנסת ירושלמים. קל היה מאוד להזעיק אותם. תאמין לי, היינו עושים זאת בשעה כזאת, והיינו גונבים הצבעה.

<u>שר האוצר א' שוחט:</u>

כולם היו מקוזזים.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

היינו גונבים הצבעה. אתה שומע, היו גם כאלה שלא מקוזזים. אנחנו יודעים מי היה מקוזז, כשם שאתה יודע. היינו גונבים הצבעה. באותו רגע היה קם יושב-ראש ועדת הכספים, על-פי התקנון, מפעיל סעיף בתקנון שעל-פיו הדיון מופסק, מכנס את ועדת הכספים, וראית בימים האחרונים איך מכנסים את ועדת הכספים. כשרוצים לבטל את חובת ההנחה, עוד לא רואים את החוק, החוק עוד לא הגיע, לא צריך חוק, נעשה את זה אפריורי. אבל יש מכניזם בכנסת, שכל הצבעה שתזכה בה האופוזיציה, מבוטלת כמעט בתוך דקות על-ידי התקנון. כי אבותינו המייסדים שהכינו לנו את התקנון, היו שייכים לקואליציה, והם דאגו שלא יהיה אפשר להביס במוסד הדמוקרטי הזה בהצבעה את הקואליציה. שהרי כל הפסד מקרי של הקואליציה ניתן לתקן בתוך דקות על-פי התקנון. אילו היית באופוזיציה, היית רואה איך עושים זאת. זאת אומרת, מבחינה טכנית אין לנו אלא מה שיש לנו, והפיליבסטר הוא חלק מכובד מכל פרלמנט, והדיונים הטובים ביותר בכנסת הזאת – בדר-עופר, יושב כאן מזכיר הכנסת, יספר לך, אלה היו הימים הגדולים של הכנסת, כשנעשה כאן פיליבסטר.

אני חרד מאוד שיבוא מישהו ויאמר – – –

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אני מציע – –

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

והשוואה היסטורית של הכמות בין הכנסות השונות.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

– – לא להביך אותו.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני לא מביך אף אחד, ואתה יודע שאני מחשיב את שמואל יעקבסון, גם אם אני לא מקבל את דעתו לעתים. אני לא מביך אותו ואין כוונה להביך כאן איש. מאחר שאני מייחס לאלי גולדשמידט חשיבות, הוא יספר לו על פיליבסטר. אם אתה שואל אותי, אני חושב שהפיליבסטר היום היה לא רע. היו לנו יותר גרועים.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

היו לנו יותר גרועים, כי הפעם עשו חברי מאמצים לדבר לעניין. לא תמיד הם עשו זאת. היה פעם חבר כנסת, שאני מוקיר אותו כאחד מטובי הפרלמנטרים בבית הזה, חברי וידידי עדי אמוראי. אתה יודע מה הוא היה עושה בוועדת הכספים? כשלא מצא חן בעיניו, הוא היה לוקח את ספר הטלפונים, אתה שומע, נכנס לחדר של גדליה גל דהיום, מוציא את ספר הטלפונים ומתחיל לקרוא את רשימת מספרי הטלפון והשמות מאל"ף עד תי"ו במשך שעות.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אמרתי לך שהיו לנו פיליבסטרים. כמה מחברי עשו מאמץ גדול, והפעם אני יכול לומר לך, בשונה מן הפעמים הקודמות, הם כמעט כולם דיברו לעניין.

אבל מאחר שאני סבור שאתה חבר כנסת טוב, ואתה בוודאי תפלס את דרכך בעתיד, אני חושב גם שתשקול את הדברים שאמרת, כי אם לא תשקול – זה נרשם בפרוטוקול, והעתיד יוכיח מי משנינו צדק.

אני חרד מאוד למה שנעשה בוועדת הכספים; האמן לי – כאיש שאמרו עליו שהוא האופוזיציונר של הקואליציה. אילו ידעת כמה מאתנו עשו צרות בנושאים צודקים לקואליציה, לשרים שלנו, איזו אופוזיציה אנחנו היינו כשחשבנו שהם טועים. אני אפילו לא רואה שמץ מן הדבר הזה. ההפתעה הגרועה ביותר היא אחד מחבריך, חבר הכנסת א'. אנחנו העברנו הסתייגות בחוק התקציב, אני וסיעת מפ"ם. היא עלתה לתקציב המדינה רבע מיליארד שקלים. אתה שומע? רבע מיליארד שקלים לחינוך המיוחד, וזה בהפתעה שאני עשיתי לקואליציה שלי, כי חשבנו שכלפי החינוך המיוחד אין משמעת קואליציונית. רבע מיליארד. הצעת החוק של חברת הכנסת סרטני. היום נזכרתי שהעברנו את ההנחה המיוחדת למס הכנסה – – –

<u>קריאה:</u>

מי העביר?

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

אני העברתי את זה. שר האוצר לא רצה. היתה הסתייגות שלי בחוק התקציב, וזה עבר – חבר הכנסת שוחט יושב כאן – לשנה ורבע; הוא אפילו סייע לי. למשל, בנושא קליטת שידורי הערוץ השני, הקמת אנטנות – שר האוצר לא רצה. צפצפנו עליו. אז יכולים לבוא ולומר שהמצב הנוכחי הוא גן-עדן; הוא גן-עדן. אני מודאג מאוד. אני אומר לך בכנות: אני מודאג מאוד ממה שקורה בבית הזה בשל העדר דמוקרטיה אלמנטרית והבנה אלמנטרית של התהליכים הדמוקרטיים. אני שומע את מלמולי שר האוצר. תרשה לי לא לענות. אני מכיר אותו הרבה שנים.

עכשיו, לגופו של עניין.

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

גם את זה שמעתי. אני לא מגיב.

לגופו של עניין, מדובר כאן בחוק עידוד התעשייה. אין ספק שבאמצעות החוק הזה היו פרצות שאפשרו לחברות שהן לא תעשייתיות ליהנות ממקלט המס. אני חושב שלא היינו ערים לעניין הזה. אז כמעט שלא היתה בורסה. היא החלה להתפתח רק בשנים האחרונות, בממדים שאנחנו מכירים אותה. אני הייתי סוגר את הפרצה הזאת, אבל הייתי משאיר את מקלט המס שניתן לתעשייה.

אני חושב שהבורסה היא מנוף מצוין לפיתוח התעשייה הישראלית. אני רואה את מה שקורה בשנים האחרונות. ואני מלווה את התעשייה הישראלית יותר מכל בן-אדם אחר בבית הזה. הייתי גם ממונה על כמה מתהליכי התיעוש המואצים ביותר במדינת ישראל. אני מכיר כמעט כל תעשיין אישית. גם את זה יודע שר האוצר.

אני חושב שהתעשייה התפתחה, בין השאר, בגלל המכשיר הפיננסי שנקרא בורסה. המנוף הזה לגיוס הון ביטל, למשל, את הלוואות הפיתוח, שעמדתי עליהן באחת ההסתייגויות שלי, כי שלחנו את כולם לבורסה, נתנו להם הטבת מס גדולה בהחלט, הם ויתרו על הלוואות הפיתוח, על הריבית המסובסדת, לעתים גם על חלק מן המענק. זה היה מכשיר נהדר.

יכול להיות שיבוא שר האוצר ויגיד: היה, לא עוד. אני מקבל השקפת עולם כזאת. אז אני שואל: ובכן, מה עם העיתוי? אילו ראיתי, חבר הכנסת גל, את הבורסה פורחת, צומחת, ממשיכה בקו שאפיין אותה מאז 1989 – ואני מבין קצת בענייני בורסה; קצת, לא הרבה – הייתי מוכן לבוא ולומר: אה, המכשיר עבד, התבגרנו, נשתחרר ממקלט המס הזה. אבל אני חושב שיש בעיות קשות בשוק ההון, קשות מאוד. הוא סבל מהתפתחות מואצת, משגיאה גדולה של הממשלה ובנק ישראל בתחום הזרמת הכספים וכל מה שליווה את 1993. הוא עלה גבוה מדי והוא ירד נמוך מדי.

<u>קריאה:</u>

– – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

לא, לא. אני חושב שגם בזה ניתן היה לעשות. זה מעשה ידי אדם ולא מעשה ידי אלוהים. אנשים עמדו מאחורי העלייה ואנשים עמדו מאחורי הנפילה. אני לא חושב שכשמשהו נופל, מתדרדר, צריך לקשור אבנים כדי להיות בטוח שהוא ייפול עוד יותר מהר וינחת על קרקעית הים. כך אני רואה את החוק הזה היום. אמרתי שבנסיבות אחרות הייתי סומך את ידי, את שתי ידי, על החוק הזה. היום – אני לא בטוח. הייתי מחכה קצת, לראות, אולי זה יעצור את פיתוח התעשייה? אולי בכל זאת אנשים יאמרו: עד עכשיו היה לנו תמריץ להנפיק בשל הרווח הגדול, אולי מהיום ואילך לא נעשה זאת?

קריאה:

– – –

דן תיכון (הליכוד):

לא, הוא ימצא לו. הוא יחזור ויגייס לו, הוא יחזור ויאמר לעצמו: מאחר שגיוס הכסף הופך להיות קשה ולא כדאי, טוב לי בנחלתי הקטנה, טוב לי בנחלתי הקטנה. והרי אנחנו מדברים על עולם חדש במזרח התיכון, על אופקים חדשים. מותר לחלום. אני לא נגד חלומות של שר החוץ. הוא יכול לחלום. אני טיפוס ריאליסט, אחר.

אגב, לוקחים את התמריץ הזה, תמריץ חשוב. יכול להיות שאומרים שהתעשייה סיימה את תקופת הילדות. אנחנו לתעשייה נתנו הכול, כי חשבנו שפיתוח המדינה קשור בפיתוח התעשייה. לכן יש לנו חוק עידוד התעשייה. לכן יש לנו החוק לעידוד השקעות הון. לכן אנחנו נותנים מענק של 38% ו-20%, וכל מיני מענקים מחוץ לחוק, מענקים מיוחדים. נותנים הרבה יותר, וטוב שאולי נותנים הרבה יותר מאשר לחקלאות, כי החקלאות, בצדק, סיימה את תפקידה כסקטור מוביל. יפה אומר חבר הכנסת אורון, כשהוא אומר: הקיבוץ הוא לא יותר חקלאי. אני הייתי שוקל את העניין, האם עכשיו זה העיתוי. הייתי שומע גם את מה שאומר דן פרופר. ביקורת קשה מתחתי עליו באחת ההסתייגויות. בעניין הזה הייתי מטה אוזן. הוא לא ספקולנט. איך אמרת? – הוא דור שני או שלישי של תעשיינים בארץ. איך תיארת את המקום שבו גר אביו ברחוב החשמל, אם אני זוכר כהלכה? – בכל זאת, יש לו מה לומר. הוא בכל זאת מבין את העניין. הוא לא ספקולנט שבן רגע זה לקח לו – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תגיד, דן, כל בית פרטי לא חשב איך הוא עושה מקלט מס, וכל מה שהיה לו הוא השקיע – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא, אני רוצה שתבין. מקלט מס זה לגיטימי, זה חוקי, זה מותר, ועשינו זאת ביודעין. האם לא ידענו? כשלא נתנו לאחרים לעשות את זה ונתנו לתעשיינים, אז לא ידענו?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

– – –

דן תיכון (הליכוד):

בכל זאת, אני חושב שלקח למשפחת פרופר ללכת public ולהנפיק באמצעות הבורסה יותר מ-50 שנה. זה לקח להם יותר מ-50 שנה עד שהם החליטו בלב כבד, לא קל. עקבתי אחר ההתלבטויות שלהם בשאלה מה לעסק המשפחתי שלהם ולכל הנוהל והביורוקרטיה שכרוכים ברישום בבורסה.

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

אתה יודע שזה גם צורך של משפחה בדור שני, מי כמוך יודע – – –

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

תאמין לי – – –

<u>גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):</u>

זה מוסיף.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

תאמין לי שזה מוסיף, זה חשוב, זה בונה. יש צדדים חיוביים, יש צדדים שליליים. אם אתה שואל אותי לטעמי, כמי שמכיר את התעשייה ומכיר את שוק ההון, קצת, בצניעות לפחות אני אומר זאת: לא הייתי אומר שזה העיתוי הטוב ביותר. בכל זאת, קורה משהו בשוק ההון. הלכו לאיבוד איזה 50 מיליארד שקלים שמשפיעים, שהוציאו את המשק משיווי המשקל.

אסיים, ברשותך, גברתי. נדמה לי שלפחות בזמני קראת את החוברת הזאת עשר פעמים.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני השכלתי מאוד היום.

<u>דן תיכון (הליכוד):</u>

על-פי הזמן, אני רואה אותך – – –

היו"ר ע' מאור:

קיבלתי פרופיל מאוד מעניין.

דן תיכון (הליכוד):

היה לי המזל שניהלת את הישיבה כמעט כל פעם שדיברתי. אני מודה לך על כך, אם כי בתחילת הערב, בתחילת יום אתמול נפגענו, פגענו, ואני מתנצל.

היו"ר ע' מאור:

אני שמחה על ההתנצלות, כי זה מה שחשוב.

דן תיכון (הליכוד):

אבל, אדוני, חבר הכנסת גל, הייתי שוקל את העניין הזה עוד הפעם. לא הייתי ממהר. הם לא באו משום הרווח שהם ראו בעניין. הם ראו עוד, ועוד כמה דברים, ועוד כמה יתרונות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תרשה לי, דן. היות שאני מאוד מעריך את התעשיינים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני יודע.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בבוקר של יום ראשון, לפני שאעלה לירושלים, ישבתי אתו ועם עוד שני תעשיינים, כדי לשמוע גם דעות אחרות. שמעתי את הדברים ושקלתי. המשקל שהם נותנים לחלק הזה הוא גבוה מדי, ולא הוא – – –

דן תיכון (הליכוד):

יכול להיות. יכול להיות. אני לא בטוח. אני אמרתי לך שיש סיבות ושיקולים לכאן ויש סיבות ושיקולים לכאן. את דעתי האישית שמעת. אמרתי: אני לא שולל מכול וכול. אמרתי לך, את הרמאות הזאת של חברה שהיא כאילו חברה תעשייתית, צריך היה לעקור מן השורש מייד. אני מכיר במקרה את הדוגמה שנתן נציב מס הכנסה, כשהוא הסביר את הדברים. אני מכיר את הדוגמה אישית, כי האיש הזה התחיל את הקריירה שלו במשרדי, לא הפרטי, אלא בבניין משרד התעשייה והמסחר בירושלים, כשהוא עשה את צעדיו הראשונים כעצמאי, לאחר שהוא ניהל פירמות גדולות בארץ, או מפעלי תעשייה גדולים.

כאמור, אם אני צריך לסכם, שמעתי את הביקורת של חבר הכנסת אלי גולדשמידט. לא קיבלתי אותה. אני דוחה אותה על הסף. אבל אני חושב שזכותו לומר את הדברים. אבל אני בהחלט בהחלט מודאג ממה שקורה בבית הזה, כאחד הוותיקים, כאחד מנותני הטון, כמי שחי את הוועדות, כמי שחי את המליאה, כמי שהוא ודאי לא מקטני המשתתפים במליאה. אני מודאג מאוד מאוד מהצורה שבה מתנהלת הכנסת בקדנציה הזאת. יותר מאור אדום אחד נדלק, ואני רואה אותו, ואינני מחשיב את עצמי כפוליטיקאי פנאטי. תודה רבה לכולם.

היו"ר ע' מאור:

תודה. האם יושב-ראש ועדת הכספים או השר רוצים להשיב? הצלצול היה?

קריאות:

היה.

היו"ר ע' מאור:

היה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעות. אני מתחילה בהסתייגויות בעמוד 2. נתחיל בהסתייגות לשם החוק. הסתייגותו של חבר הכנסת פורז?

אברהם פורז (מרצ):

מסיר.

היו"ר ע' מאור:

מסיר. הסתייגותו של חבר הכנסת גולדשמידט?

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

מסיר.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

מסיר. הסתייגותו של חבר הכנסת יוסף ונונו? הוא איננו, אבל חייבים להצביע. בבקשה, אני מפעילה את הלוח. מי בעד? מי נגד? נעבור להצבעה ידנית.

הצבעה

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

ארבעה נגד, אחד נמנע. אני קובעת שההסתייגות הוסרה.

אנחנו עוברים להצבעה ידנית, כולל ההסתייגות הזאת, כי חלק מהחברים לא הספיקו להצביע. חברי הכנסת, נצביע על הסתייגותו של חבר הכנסת ונונו. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' ונונו לשם החוק לא נתקבל.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

מי בעד הסתייגותם של חברי הכנסת דן תיכון ואריאל ויינשטיין? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון וא' ויינשטיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על אישור שם החוק, כהצעת הוועדה. מי לאישור שם החוק?

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

שם החוק, כהצעת הוועדה, אושר. לסעיף 1 אין הסתייגויות. נעבור להצבעה על סעיף 1. מי לאישור סעיף 1, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 1 אושר.

היו"ר ע' מאור:

אני קובעת שברוב, ובהתנגדות של אחד, סעיף 1 אושר, כהצעת הוועדה.

נעבור לסעיף 2. מי בעד הסתייגותם של חברי הכנסת דן תיכון ואריאל ויינשטיין לסעיף 2? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון וא' ויינשטיין לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

אני קובעת שההסתייגות הוסרה. נעבור לעמוד 3, לחלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון וא' ויינשטיין לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

הוסר. נעבור להצבעה לחלופין השנייה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ד' תיכון וא' ויינשטיין לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

הוסר. נעבור להצבעה על הסתייגותם של חברי הכנסת גדעון שגיא, דן תיכון ואריאל ויינשטיין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ג' שגיא, ד' תיכון וא' ויינשטיין לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

ההסתייגות הוסרה. נעבור להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

<u>אלי גולדשמידט (העבודה):</u>

אני מסיר את הסתייגותי.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

מסיר. אני קובעת שכל ההסתייגויות לסעיף 2 הוסרו.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 2, לרבות התיקון של יושב-ראש ועדת הכספים, שהוא הצביע עליו, במקום המלה "בגינן" יבוא "בשלן". מי לאישור סעיף 2, כהצעת הוועדה, ירים את ידו? מי נגד?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

<u>היו"ר ע' מאור:</u>

אני קובעת שסעיף 2 אושר. החוק עבר בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 12), התשנ"ה–1994. זאת נעשה, כמובן, בהצבעה אלקטרונית. בבקשה.

הצבעה

בעד החוק – 7

נגד – 1

נמנעים – אין

חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 12), התשנ"ה–1994, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

שבעה בעד, אחד נגד, ללא נמנעים. אני קובעת שחוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 12), התשנ"ה–1994, אושר בקריאה שלישית.

חברי הכנסת, יש לי הכבוד לנעול את הישיבה בת 26 השעות. אני מצפה שאחרים, שצריכים להתנצל על התנהגות שאינה הולמת את כבוד הכנסת, יעשו כן. יש לנו חודשיים ימים למצוא את הניסוח – בין שמירה על הדמוקרטיה לבין נוהל דיונים שיאפשר עבודה רציונלית וענייינית של הכנסת.

תודה רבה לכל הצוות של הבית שליווה אותנו, החל ממזכיר הכנסת וסגניו, המשך בכל הסדרנים הנאמנים והמסורים, אנשי המשמר, אנשי התקשורת שאתנו.

אלי דיין (העבודה):

והקצרניות.

היו"ר ע' מאור:

וכמובן, הקצרניות.

אני רוצה לומר לפרוטוקול ולכל הציבור, שהישיבה התנהלה במשך 26 שעות תמימות, מ-09:00 ביום הקודם ועד השעה 11:00 בתאריך 3 בנובמבר 1994. תודה לכולם.

אנחנו נפגשים בישיבה הבאה ביום שני, 7 בנובמבר, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:51.